Ketabton.com

د اقتصاد لکچرونه

د هغو کسانو لپاره ښه لاربښود چې غواړي، په ماسټرۍ امتحان کې کامیاب او یا د اقتصاد په یو څه ماهیت ځان پوهول غواړي.

JULY 28, 2022

WWW.YAREDUCATIONALCOMPANY.COM

Afghanistan,Nangarhar,Chaparhar,Dawlatzai

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

فهرست

فهرست 2
د پيل خبري 3
ډالۍ 4
مننليک 5
د اقتصاد عمومي معلومات 6
کاروبار پيژندنه 7
کوچنی اقتصاد 7
لوی اقتصاد 22
عامه اقتصاد 29
احتمالات 34
د بشري منابعو مديريت 35
منطقوي (سيميز)اقتصاد 51
تهيه او تدارکات 58
بررسي او کنټرول 62
ستراتيژيک مديريت 68
تمويل 75
مالي محاسبه 82
مالي مديريت 103
کويک بوکسquick books 109
د مصارفو سنجش 110
اقتصادي سياستونه 113
د عامه مالي چارو بنسټونه 125
احصايه 137
نړيوال اقتصاد 142
د نړيوال اقتصاد دوهمه برخه 147
اسلامي اقتصاد 156
بريښنايي تجارت 156
عامه بودجه 166
بودجوي سياست 180
بودجوي سياست بله يعني دوهمه برخه په لنډه توګه 186
مارکيټينګ (بازارموندنه) 190
پولي(پيسو) اقتصاد 200
ستنډرډ 206
د اقتصادي پرمختيا تيوري 211
پانګه اچونه 221
منجمنټ(مديريت) 223
اداره 234
بانکداري 236
د تشبثاتو مديريت 242
د ځيرنې ميتودولوژي 251

ketabton.com - The Digital Library

د پيل خبرې

ددې ليکنې ليکل مې د شوق او ضرورت له امله وه په دې معنا چې شوق مې داوه غوښتل مې يو اثر وليکم او ضرورت مې داوه چې هيله مې درلوده چې کله مې اړتيا پيداشي چې زه په خپل بخش کې يو موضوع وپلټم نو بايد چې نژدې او په خپل موبايل يا کمپيوټر کې په اسانۍ سره يې پيداکړم ، انګيزه يې داوه چې يوه ورځ ما يو امتحان لپاره څه خلص نقاط د کتاب نه راټول کړې وه ، نو هغه مې يو ټولګيوال ته وښودل هغه راته وويل دا د ځان سره ساته په راتلونکې کې به دې په کار شي نوماهم داسې وکړل او د هرکتاب نه به مې چې خلص نقاط اخيستل هغه به مې په يو څو ورقو کې رالنډول او دامتحان لپاره به مې لوستل او ددې کتاب نوم ځکه (د اقتصاد لکچر نوټې) ايښودل شوی دی چې ددې کتاب زياتره برخې د استادانو لکچرنوټې دي . هره ليکنه کمی لري دا چې انسان فطرتا کمزوری پيدا شوی دی نو له مخکې يې بخښنه غواړم او له تاسو هيله چې د لاښه والي لپاره يې رانه مشورې ونه سپموی.

په درنښت يارمحمد شيرزی

ketabton.com - The Digital Library

ډالۍ

ګراني نیا جانې، او خپلو خوږو زیارکښو، مینه پالو ، او مهربانه والدینو(مور او پلار) ته مې چې د ژوند په هیڅ سختۍ کې یې یواځې نه یم پریښی.

ketabton.com - The Digital Library

مننليک

مننه کوم له درنو: ورونو، خويندو، ملګرو او دوستانو چې د کتاب چمتو کولو په وخت کې يې لازمې لارښوونې رانه ونه سپمولې .

ketabton.com - The Digital Library

د اقتصاد عمومي معلومات

اقتصاد د انساني ژوند سره سم رامنځ ته شوی دی که وګورو هیڅ انسان حتی حیوان هم نه شي کولای بغیر د غذا څخه ژوندی پاتې شي، نو کله چې غذا (خواړه) ترلاسه کوو نو کار ته اړتیا لرو او کار د اقتصاد د علم یوه اهمه موضوع ده، نو ویلای شو چې اقتصاد د ژوند سره سم پیدا شوی .د اقتصاد علم په ټوله کې په دې بحث کوي چې څنګه د محدودو منابعو ځینې لامحدودې اړتیاوې پوره کړو او څنګه کولای شو په ټولنه کې ټولنیزه رفاه، مساوات، د عاید عادلانه ویش، اوداسې نور په درست ډول برابرکړو .

لاندې د ځینو مشهورو اقتصاد پوهانو نومونه ذکر کوم :

Warlus, Karl Markx, J.S. Mill, malthus, Ricardo, Pigou, Jevons, pareto, Marshal, Bawerk, Tinbergen, Hicks, Robbins, Keynes, Schumpeter, Artherlewis, Tobin, Leontief, Kuzentes, Kindle Berger Milton Friedman, Rabertlucas, Stiglitz, Solow, Samuelson, Robert aumann, J. Stigler Nash, Stiglitz, Vernon smith, Amartyakumarsen, todaro, Granger, M.S. Sholes. Paul Krugman Robert Mundell, Schelling.

ketabton.com - The Digital Library

کاروبار پیژندنه

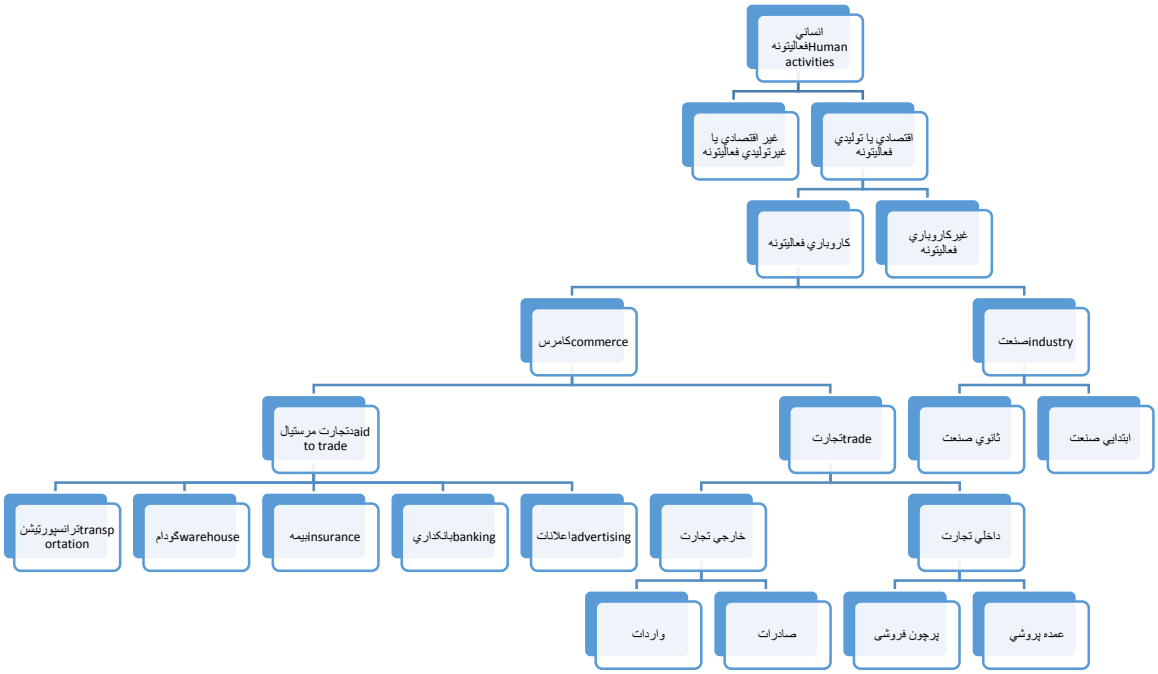

په کاروبار پیژندنه کې په دغه پورته مسایلو بحث کیږي چې دا ټول بیا په راتلونکو مضامینو کې راځي دلته یې نه ذکر کوم .

کوچنی اقتصاد

کوچني اقتصاد د کوچنیو مسایلو په اړه څېړنه کوي لکه د افرادو، د تصدیو او کورنیو په اړ وند. تقاضا اوعرضه : تقاضا د یوجنس دغوښتلو او د هغه د تادیي له توانایي څخه عبارت ده په عادي ډول کله چې قیمت ټیټ وي خلک زیات شیان اخلي او کله چې قیمت لوړوي خلک لږ شـــیان اخلي په دې خاطر د قیمت او تقاضـــا دمقدار ترمنځ معکوســـه رابطه لیدله کیږي اودغه ارتباط ته د تقاضـــا قانون وایي .عرضـــه د یو جنس هغه مقدار چې تولیدونکي یا خرڅونکي ددې رضـــایت ولري چې په مختلفو قیمتونو یې په خرڅلاو ورســـوي. په عادي توګه که قیمتونه پورته لاړشـــي تولیدونکي غواړي چې زیات شـــیان خرڅ کړي عرضـــه له قیمت سره مثبت ارتباط لري.اقتصادي ماډل: اقتصاد پوهان خپل مطالعات داقتصادي ماډلونو په واسطه تنظیموي، اقتصادي ماډل دیو حقیقي حالت څرګند تصویر دی په کوم کې چې ډیر مهم عوامل یامتحولین د مطالعې لپاره انتخابیږي .،اوله نورو څخه صـــرف نظر کوو.لکه په بازار کې دجنس لپاره تقاضا شاید ډیرو عواملو په واسطه متاثره شي (په زیاته یا کمه اندازه متاثره شـــي)خو دخپلې مطالعې دممکن کیدو په خاطر دافرض کوو چې قیمت ډیر مهم عامل دی چې تقاضـا مقدار تعینوي . نور عوامل لکه عاید ثابت پاتې کیږي یا کم تاثیرات لري چې

ketabton.com - The Digital Library

دصـــرف نظر وړ وي،دبـازارد تقـاضـــا دغـه څرګنـد تصـــوير تـه دتقـاضـــا مـاډل وايي.Abstractionخيالات: اقتصـــادي تيوريګاني ټول خيالات دي ، فکري وجود لري او دژوند مکمل واقعي حالات نه ښـــيي، خيالات تيوريګاني نه اغيزمنوي.حقيقت ډيرپيچلی دی معنا لرونکي نتايج تري ترلاســه کړو . دخيالاتو په مرســته دغير اقتصـــادي او نامربوطه حقايقو دلري کولو په واسطه تشريحات کموو. اوپه دې توانيږو چې دژواندانه له مغلقو حقيقي حالاتو څخه له مانا ډکه پوهه حاصله کړو.فرضيات : داقتصـاد دعلم دمطالعې يو مهم بخش دی .دحالاتو داســانی اوپوهې په خاطر اقتصـــاد پوهان ځينې فرضـــيات رامنځ ته کوي چې عوامل داســـي فرض کيږي چې نه خو تغيريږي اويا دمطالعې لاندې مســـلط باندې کم تاثير لري. همدارنګه شامل عوامل داسې فرض کيږی چې په مشخصه لاره کې رفتار وکړي.مثلا ديوجنس لپاره تقاضـا دزياتو عواملو په واسـطه متاثره کيږي، مګر دمطالعې دممکن کيدو په خاطر داسې عوامل فرض کووچې تقاضا په مقدار کې تغييرات يوائې دقيمت له وجې رامنځ تــه کيږي او نورعوامــل ثــابــت او يــا کم تــاثيرلرونکي فرض کيږي. کلي نتيجــه : Generalizationکلي نتيجه هغه بيان يا وضعيت څخه عبارت دی چې يوه مشخصه مطالعه په عامه اصـطلاحاتو کې وښـودله شـي. نودغه داسـې نورو ورته حالاتو ته هم تطبيق کيدای شــي. زمونږ دژوند دزياتو مشــکلاتو لپاره په انســاني ټول ناممکنه ده چې په هغه وخت کې چې حادثه پيښـيږي مطالعه او مشــاهده شــي. نو يوائې څو حالتونه (چې نمونه ورته ويلای شو)وروسته بيا دغه اصـول په عامه بيانيو کې تنظيم کيږي، چې ټولو داسې ورته حالاتو ته تطبيق کيدای شي.اقتصادeconomyيا اقتصادي وضعيت:اقتصاديو ټوليز سيستم دی چې په کې اقتصـادي فعاليتونه په کارلويدلي وي . همدارنګه په يوې مشـخصـې سـاحې يا هيواد کې داقتصـادي فعاليتونو مجموعې سره تړاولري.اقتصـادي فعاليتونه د اجناسو اوخدماتو توليدولو او مصـــرفولو پورې مرتبط دي.کله چې اقتصـــاد په خراب يا ښـــه حالت کې توضـــيح کوو داداقتصـادي حالت مفهوم ارايه کوي يعنې ښـه يا بد اقتصـادي حالت.دغه سـاحه شـايد په هره اندازه وي او هرځومره خلک په کې شـامل وي په دې اسـاس دمحلي اقتصـاد ،(کلي)يا ملي چې ټول هيواد احاطه کوي(دافغانستان اقتصاد) يا دنړۍ اقتصاد چې دنړۍ اقتصاد چې دنړۍ ټول هيوادونـه پـه کې شـــامل دي،څخـه خبره کوي.چې نورشـــيان ثـابـت وي ceteris paribus:اقتصـــاد پوهان دنورو ســـاينس پوهانو په څير غواړي چې مطالعات يې ســـاده اودکنترول وړواوســـې دوی غواړي چې له اشـــتباهاتو څخه مخنيوی وکړي او ګټوره پوهه حاصـــله کړي . دوی په يو څو شـــيانو تمرکز کوي او د other things being equal يا ceteris paribusيا other things constantفرضـيه قبلوي چې مفهوم يې که نور شـيان ثابت پاتې شـــي يانورشـــيان ثابت وي څخه عبارت دی.داپه دې معنا چې اقتصـــاد پوهان ټول متحولين لـه هغـه يوڅخـه پرتـه چې ترمطـالعې لانـدې وي ثـابـت فرض کوي. مثلا،کلـه چې دخلکو داخيسـتلو دسـلوک په باره کې حالات تحليلوي داسـې فرض کوي چې يوائې قيمت او

ketabton.com - The Digital Library

مقدار تغییر کوي په داسې حال کې چې مستهلک عاید، ذوقونه اودنوروشیانو قیمتونه چې نورشیان ورته ویل کیږي تغییرنه کوي. په یاد ولرئ چې ساینس پوهان په فزیک،کیمیا، اوداسې نورکې نورعوامل ثابت ساتي، مګر اقتصاد پوهان یواځې نورعوامل ثابت فرض کوي کله چې یو فزیک پوه وغواړي چې دګاز په اندازه باندې دحرارت تاثیر مطالعه کړي فشار ثابت ساتي .غوښتنې wants:داقتصاد دعلم شروع کیدونکې نقطه دانساني غوښتنو مفهوم دی او دهغو شیانو او خدماتو دحاصلو څخه عبارت ده چې افاده ولري. غوښتنې مختلف اقسام لري لکه دغذا، سرپناه، کالیو او داسې نورولري،دغوښتنو دتسکین لپاره خلک باید کوښښ وکړی او یو څه فزیکي یا دماغي کاروکړي . دغوښتنو ډیره مهمه برخه ځانګړنه داده چې لامحدوده وي.مستهلکconsumer:هغه شخص چې دخپلو غوښتنو دمستقیم رضایت لپاره اجناس یا خدمات اخلي مستهلک ورته ویل کیږي، کله چې په هیواد کې داجناسولپاره دتقاضا څخه خبره کیږي مستهلیکینو ته کورنۍ هم ویله کیږي.firmتصدی(فابریکه)یو اقتصادي واحد دی چې دګټې دلاسته راوړلو په خاطر اجناس او خدمات تولیدوي اودتولید اوداجناسو دبازارموندنې په باره کې په کارکولو او تصمیم نیولو کې مستقل دی.قلت(کمبود)scarcity:قلت داقتصاد دعلم یوه بنسټیزه اصطلاح ده او له هغه حالت څخه عبارت ده ، په کوم کې چې انساني غوښتنې ترموجوده منابعو زیاتې وي . دمنابعو قلت زمونږ دژوند یو تریخ حقیقت دی . ډیرکم شیان چې خلک یې غواړي وړیا دي (لکه هوا). متداومه هڅو ته ضرورت دی چې منابع پیدا او غوښتنې پرې تسکین شي . داقتصاعلم داسې یوه مطالعه ده چې څرنګه خلک دکمو منابعودمؤثر استعمال په واسطه لامحدوده غوښتنې تسکین کړي.منابع resources:منابع هغه عوامل دي چې دهغو شیانو او خدماتو دتولید لپاره استعمالیږي چې خلک یې غواړي. شیان او خدمات کم دي ځکه چې منابع کمې دي. منابع په څلوربخشونو ویشلې کیږي.۱-ځمکه : چې ټولې طبیعي منابع په کې شاملې دي لکه هوا، اوبه ،نباتات، اومنرالونه.۲-کار: چې انساني هڅې او ضروري مهارتونه په کې شامل دي چې دعملي استعمال لپاره په کې طبیعي منابع په کاریږي. ۳-پانګه : مخکې تولید شوي شیان: په کې شامل دي چې(دنوروشیانو دتولید لپاره استعمالیږي)لکه تعمیرات وسایل ، او انساني مهارتونه.۴-دخلکو تشبثاتي توانایي او مدیریتي مهارتونه: دکومو په واسطه چې دوی نورې منابع ترکیبوي چې ګټور اجناس تولید کړي .همدارنګه منابعو ته دتولید عوامل هم وایي.دمنابعو تخصیصallocation of resourcesدمختلفو مقاصدو لپاره دمنابعو استعمال او توزیع ده . دبازار لوړ قیمت منابع دکم ارزښت له استعمال څخه دلوړ ارزښت استعمال ته جذبوي.اجناس اوخدماتGoods and services:هرهغه فزیکي شې چې خلک یې غواړي استعمال کړي دجنس څخه عبارت دی. خدمات هغه انساني فعالیتونه دي چې دنورو خلکو غوښتنې تسکین کوي. کله چې خلک کارکوي دوی اجناس او خدمات تولیدوي.ثروتWealthهغه شیان یامنابع چې دانساني غوښتنو دتسکین لپاره ضروري مګر

ketabton.com - The Digital Library

وړيا نه وي ثروت بلل کيږي.تعادل equilibrium:ديوشـــي تعادل په دې معنا دی چې په اوســـنې حالت کې يا خو تغير نه کوي اويا په يوه مقداراواندازه تغيير کوي په اقتصـــاد کې مونږ دغه لفظ بيابيا اســـتعمالوو .دبازار تعادل څخه مونږ هغه وخت خبري کوو کله چې دعرضـي او تقاضـا ځواکونه سره مسـاوي او يو متعادل قيمت رامنځ ته شـي. اودمسـتهلک دتعادل څخه هغه وخت خبري کيږي کله چې مســـتهلک دخپل عايد څخه اعظمي تســـکين حاصـــل کړي او دخپل داخيســـتنې دپلان دتغيير غوښـــتنه ونه لري. همدارنګه دfirmتعادل دملي عايد تعادل دپيسـو بازار تعادل اونورتعادلونه وجود لري.فرصـتي مصـارف : داقتصـاد دعلم مرکزي اصـل: دمصـارفو دسـنجولو په وخت کې اقتصـاد پوهان دفرصـتي مصـرف مفهوم اسـتعمالوي ديو شـي فرصـتي مصـرف عبارت له هغه څه څخه دی چې ديو شـي دحاصلولو په خاطر يي له لاسه ورکړي وي. دمنابعو دقلت له وجې خلک هرڅه چې غواړي لاس ته يي نه شـي راوړی ، نودوی بايد دانتخاب ياد تصـاميمو معامله وکړي چې يو مقصـد لاسته راوړي اوبل له لاسه ورکړي.که يو شخص په تعليم زياتې پيسې مصرفوي هغه بايد په کاليو لږي پيسې مصرف کړي اوهمدارنګه ټولنه هم داسې انتخاب کوي.په انګليسي ژبې کې اجناسو ته commodities هم استعماليږي اومختلف طبقه بندي لري دمثال په ډول داستعمال مطابق او دقلت مطابق وغيره.اســـتهلاکي اجناس: هغه اجناس دي چې دانســـاني غوښـــتنو دتسکين لپاره په مستقيم ډول استعماليږي. دغه اجناس افاده لري او ډوډۍ ، موټر ، قلم اونور په کې شـــاملږي.توليدي يا ســـرمايوي اجناس: هغه اجناس دي چې دنورو اجناســـو دتوليد يادعايد دلاسـته راوړلو لپاره اسـتعماليږي . دسـرمايوي اجناسـو پرته کارګر ډيره لږه اندازه اجناس توليدولای شـــي دغه اجناس په درې ډوله دي ۱-خام مواد لکه فلزات لرګې نفت وغيره۲-نيمه توليد شـوي اجناس(نيم کاره)لکه فولاد ، اوبدل شـوي وړۍ اونور۳-توليد شـوي اجناس(کارتمامه اجناس)لکه ماشـينري ، کمپيوټرونه اونور. اجناس دقلت په مفهوم ســره په لاندې ډول تقسيم شوي ۱-وړيا۲-اقتصادي. عامه اجناس او خصوصي اجناس: عامه چې ټول خلک ورنه استفاده کولای شي او خصوصي چې څوک تاديه کوي ورنه استفاده کولای شي او که نه ،نه شـي کولای چې اسـتفاده تري وکړي.افاده: افاده ديو جنس يا خدمت هغه توانايي ده چې انســاني غوښـتنې ته تســکين ورکوي.لکه کله چې تږی وي اوبه وڅکي تنده دي(يي) ماته شـــي دي ته افاده وايي يعنې دده لپاره افاده لري او قلم دهغه چا لپاره افاد ه لري چې دليکلو غوښـتنه ولري .اقتصـاد تعريفات:کلاسيکه نظريه ...دثروت علم بنسټګر ددي علم ادم سميت دی۲-نيوکلاسيکه ....دمادي سوکالۍ علم نظريي يا علم بنسټګر الفرد مارشال دی۳ - اوســـنۍ نظريه... دقلت علم.دغه نظريه درابنز ده.هغه وايي((اقتصـــاد هغه علم دی چې انسـاني رويه دغوښـتنو اوکمو منابعو ترمنځ ديوې رابطې په ځير چې متبادل اسـتعمال ولري مطالعه کوي)) اقتصاد علم يو لوی علم دی چې زياتې ځانګې لري په هرحال اقتصاد په دوو اسـاسـي برخو ويشـل شـوی چې جزوي (کوچنی اقتصـاد)او لوی اقتصـاد(کلي اقتصـاد)څخه

ketabton.com - The Digital Library

عبارت دي. جزوي اقتصاد: داقتصادي سيستم دبرخو تحليل اوارزونه كوي. جزوي اقتصاد داقتصادي كوچنيو برخو مطالعه اوارزونه كوي چې دمستهلک ، تصدۍ او كاريګرانو درويو سره په انفرادي يا ګروپي شکل سروكار لري . دغه واضح كوي چې هغوی څرنګه اقتصادي تصاميم نيسي او څنګه په ماركيټ كې متقابل عمل ترسره كوي اودځنګل په شان نه بلكه دونو په شان مطالعه ده. دپروفيسور بولډينګ boulding له نظره جزوي اقتصاد ديوې مشخصې كارخانې ، مشخصې كورنۍ ، انفرادي قيمت، مزد، عايد اوصنعت مطالعه ده . جزوي اقتصاد دقيمت تيوري په نوم هم يادېږي داځكه دبحث موضوع يي داجناسوپه قيمت پورې اوهمدارنګه مولدو منابعو پورې چې په ماركيت كې عمل ترسره كوي اړه لري.په كوچني اقتصاد كې لاندې موضوعات شامل دي.١-دمستهلک درويي تيوري:لكه دانساني غوښتنو ماهيت، دافادې قوانين ، اومصرف كوونكي تقاضا. ٢-دقيمت تيوري : په دې موضوع كې دعرضې اوتقاضا دځواكونو متقابل اثر داجناسو او عاملينوپه ماركيټ كې اودقيمت مشخص كول په رقابتي اوانحصاري ماركيټونو كې شامل دي.٣-دتوليد تيوري : دتوليد مفهوم ، دتوليد عاملين ، دبيرته راګرځيدو قانون اودپانګې اودكارستونزې په كې شاملېږي.۴-دتصدۍ تيوري: دتصديو انواع ، دتوليد مصرف، عايد اود تصدۍ دقيمت ستراتيژي ترڅو خپله ګټه اعظمي حد ته ورسوي په كې شامل دي.۵-دعايد دويش تيوري : په دې كې دتوليد دعواملو دقيمت ټاكلو اساسات ، دكرايي مشخص كول ، مزد سود او ګټه شاملېږي.كلي اقتصاد : اقتصادي سيستم په كلي شكل يا مجموعي مقدار سره ترمطالعې لاندې نيسي لكه ملي عوايد، مصارف، داستخدام مجموعي سطحه په يو هيواد كې او دقيمتونو مجموعي سطحه . په خلاصه ډول كلي اقتصاد لكه دځنګل څيرنه ده نه دونې . كلي اقتصاد دعايد تيوري په نوم هم يادېږي، په دې علت چې دكلي اقتصاد يوه لويه برخه په عايد كې تغيير اومشخصاتو سره اړيكه لري . لاندې برخې په كلي اقتصاد كې ترڅيړنې لاندې نيول كيږي. ١-دعايد او استخدام تيوري:دمثال په ډول دملي عايد دسطحې مشخص كول، استخدام ، ملي پس انداز اوپانګه اچونه،كاروباري دوران اواقتصادي وده. ٢-پيسې او بانكداري : دمثال په ډول دپيسو دندې ، دپيسو عرضه اوتقاضا، دپيسو ارزښت، دسوداګريزو بانكونو دندې او دمركزي بانک پولي پاليسي . ٣-عامه تمويل : لكه دحكومتي عوايدو اومصارفو پاليسي ، دماليياتو اساسات، عامه قرضونه او دحكومت بوديجه. ۴-نړيوال تجارت: لكه دنړيوال تجارت تيوريګاني ، دتجارت ګټې اوزيانونه، ديوهيواد دتاديياتو بيلانس ، دپيسو دتبادلې نرخ، نړيوال سازمانونه لكه دپيسو وجهي صندوق، نړيوال بانک.داقتصاد دعلم په مطالعه كې قياسي او استقرايي ميتودونه:ددوو طريقو داستعمال په واسطه يو اقتصاد پوه داقتصاد ځيني اړخونه مطالعه اوبنسټيز اقتصادي اصول اوقوانين رامنځ ته كولای شي. ١-قياسي طريقه : په دې طريقه كې دقاعدې په څير ځيني اصول وجود لري اودمنطقي دلايلو په واسطه ځيني غير امتحان شوي اصول(چې فرضيي ورته ويل كيږي) تري

ketabton.com - The Digital Library

استخراجيږي. دغې پروسې ته ماډل جوړونه وايي دمثال په ډول داسې يو عام اوبنسټيز اصل دی چې خلک غواړي چې پيسې په ښه ډول استعمال کړي. له دې څخه دانتيجه اخيستلې (قياس کولای) شو کله چې قيمت ټيټ وي خلک دمجموعي افادې دزياتوالي په خاطر دهمدغه جنس زياته اندازه اخلي.دغه استنباط شوي اصل ته دتقاضا قانون ويل کيږي. غيري امتحان شوي اصل(فرضيه)مخکې تردې چې اقتصادي قانون وبلل شي بايد په تکراري او سيستماتيک ډول امتحان شي.۲-استقرايي ميتوديا inductive method: دغه ميتود له حقيقت څخه دتيوري په طرف انتقاليږي کله چې حقايق جمع او په سيستماتيک ډول تنظيم شی نودامکن کيږي چې دمشاهده شويو حقايقو ترشا ځينې اصول وپيژندل شي دغو اصول ته په حقيقت کې عموميات ويل کيږي چې دمشاهدې شويو حقايقو ترمنځ دموجوده ارتباطاتو په اساس رامنځ ته شوي وي . کله چې يو اقتصادي اصل دټولو په واسطه ومنل شي او دحقايقو په مقابل کې وازمويل شي نوبيا ورته اقتصادي قانون ويل کيږيږ دمثال په ډول کله چې دتوليد په پروسه کې کاريګر زيات شي مجموعي توليد په کميدونکې نرخ باندې زياتيږي نو دنهايي توليد په اړه په عمومي عبارت کې په دې ډول غږيږو چې که له يو مشخصې نقطې وروسته په کاروبار کې زيات کاريګر و؟؟؟نهايي توليد کميږي او دغه عبارت ته داقتصاد دعلم قانون ويل کيږي.دغه دواړه ميتودونه دپلټنې (څيړنې) تکميلوونکې تخنيکونه دي هغه فرضيي چې دقياسي ميتود په واسطه ترتيب شوي دي داقتصاد پوه لپاره دارقامو په جمع اوري اوددوی په سيستماتيک ترتيب تنظيم کې مرسته کوي له بل اړخه په حقيقي نړۍ کې دمشاهده شويو حقايقو لپاره په کارده چې په يوه تيوري کې تنظيم شي اوهغه تيوريګانې چې له حقيقت سره تړاوو ونه لري ښې تيوريګانې نه بلل کيږی.مثبت(حقيقي)اودستوري(هدايتي)اقتصاد: اقتصادي مطالعات مثبت اودستوري دوه اړخه لري مثبت اقتصاد له حقايقو اوددوی ترمنځ له ارتباطاتوسره لکه څرنګه چې وجود لري سروکارلري . دعلم الحقيقت په څير اقتصاد يواځې چې شيان څرنګه دي واضح کوي.مثبت(حقيقي)عبارتونه يواځې حقيقي معلومات ذکر کوي اودارزښتې تفاوتونو مخه نيسي لکه په افغانستان کې دکرنې په سکتور دبوختو کسانو فيصدي مخه په کميدو ده چې يو مثبت عبارت دی اوحقيقت ښايي.دستوري اقتصاد دارزښتې قضاوتونه اواقتصاد بايد داسې وي په باره کې شخصي نظريات استعمالوي يا دکومې مشخصې پاليسي سپارښتنه بايد وشي. چې دښه اويا بد اخلاقي پوښتنې په کې شاملې دي . کله چې له داسې پوښتنو لکه څه شی بايد ارومرو وشي، سره سروکارولري دغه ته دستوري ياهدايتي اقتصاد ويل کيږي. دمثال په ډول داپوښتنه چې داريي باندې مالیه وضع شي او که نه ددستوري اقتصاد لاندې راځي چې ترزياته حده پوري په ارزښتې قضاوت اوشخصي نظرياتو پورې تړاوولري.درابنز په څير اقتصاد پوهان اقتصاد ته يواځې دعلم الحقيقت ښه ورکوي چې څرنګه ددغه کمې منابع دانفرادي اشخاصو اوټولنو په واسطه دتخصيص سره ارتباط لري. که څه هم زيات

ketabton.com - The Digital Library

اقتصادپوهان له دې محدودې نظريي سره اختلاف لري دوی وايي چې اقتصاد دعلم الحقيقت او علم الهدايت دواړه بڼې لري. دوی په دې فکر دي چې اقتصـاد پوهان دانفرادي اشـخاصـو او دولتونو لپاره بايد دښې پاليسي توصيه او رهنمايي وکړي. دمثال په ډول اقتصاد په يواځې بايد دامطالعه نه کړي چې په خلکو باندې دماليي بار څرنګه کميږي بلکې له ده څخه ددې توقع هم کيږي چې ددې پيشنهاد وکړي چې په ثروتمندو باندې بايد دماليي لوړه اندازه وضـع شي.په خلص ډول ويلای شو چې : مثبت اقتصاد له مشاهده شوي اقتصاد سره سروکار لري اودسـتوري اقتصـاد له مطلوب اقتصـاد سـره سـروکارلري.مثبت اودسـتوري عبارتونه:مثبت عبارتونه داقتصـادي اړخونو په باره کې ليدونکې او دتايد اودرسـيده ګې وړ حقايق دی هغه که صـــحيح اويا غلط هم وي. مثلا په افغانســتان کې ۱۰٪ وزګارتيا وجود لري دايو مثبت عبارت دی ، دا کيدای شي چې صحيح او يا غلط وي مګر وزګارتيا ۱۰٪ ته درسيدلو وړده . دستوري اقتصاد ذهني او ارزښتي قضاوتونه ښايي. دغه عبارتونو ته رسيده ګي په ځينو حالاتو کې ناممکنه وي اوهمدارنګه دتايد وړ هم نه وي .تيوريکي اوعملي اقتصـاد : بعضـې وخت اقتصاد په نظري يا تيوريکې اوعملي دوو برخو ويشل کيږی کله چې حقايق دمشخص شـکل دحلولو په ځای په اقتصـاد کې دفعاله بنسټيزو اصـولو دمطالعې لپاره جمع اوري او تحليل شـي تيوريکې اقتصـاد بلل کيږي. له بلې خوا که يو مشـخص اقتصـادي مشـکل وجود ولري او دپاليســي دجوړولواو دمشــکل دحل لپاره معلومات جمع اوري شــي نودي ته عملي اقتصـــاد ويل کيږي.تجربوي مطالعه: تجربوي مطالعې څخه مرام، داحصـــايوي ميتودونو دتطبيق په واسطه دمشکل په باره کې دحقايقو او معلوماتو جمع اوري دی. وروسته له ساحې څخه دحقيقي ارقامو په اساس دمنطقي دلايلودتطبيق په واسطه نتايج ترلاسه کيږي. اقتصادي بنسټونه: اقتصـادي بنسټونه څخه مفهوم دقوانينو تاسيس يا اقتصـادي موضـوعاتو په باره کې دتمرين کولو څخه عبارت دی. بازارونه. بانکونه، کمپنۍ، کرنيز فارمونه،دمالي ســيســتم ، کارګرې اتحاديي ،دفابريکو سيستم، کورنۍ، زکات، اونور داقتصـادي موسسـاتو (بنسټونو) مثالونه دي.کورنۍ ډيره مهمه اقتصـادي او ټولنيزه موســســه(بنســټ)ده. اقتصـادي بنسـټونه دهراقتصـادي سيستم يو بخش تشـکيلوي.عملي طريقه: اقتصـاد ته ځکه عمل ويل کيږي چې دمطالعې علمي طريقه تعقيبوي دغه طريقه په يو تعداد مراحلوباندې مشـــتمله ده:۱-دځينو بنـــکارندو (پديدو)په باره کې دحقايقو مشـــاهده او دارقامو راټولونه۲-حقايق تحليل کيږی اوبيانيه ورته جوړيږي چې په ممکنه ډول دعلت اوتاثير ترمنځ دمشـاهده شـويو حقايقو ترمنځ اړيکه تشـــريح کوي. ۳-دځينو وړاندويونې رامنځ ته کيږي اودپيښـــو دپرتلې په اســـاس دغه فرضيي منل کيږي، رد کيږي او يا بدلون په کې راوستل کيږي. آقتصاد دعلم او هنر په توګه : علم دپوهې سيستماتيکه تنه(وجود) دی. که اقتصـاد له دې تعريف سره پرتله کړو نوبې له شـکه چې اقتصـاد علم دی . اقتصـاد پوهان هم علمي طريقې اسـتعمالوي لکه څرنګه چې په فزيک ، کيميا، اونورو علومو کې اســـتعماليږي. دوی يو له بل ســـره په ارتباط کې حقايق

ketabton.com - The Digital Library

مطالعه کوي او کوښښ کوي چې ددوي ترمنځ دعلت اوتاثير اړيکه وپيژني اواقتصادي قوانين تنظيم کړي. که څه هم اقتصاد دراتلونکو پيښو په باره کې په خپلو قوانينو او وړاندوينو کې ځيني محدوديتونه لري . قوانين يي دقيق نه دي او وړاندويني يي دکيميا، فزيک اونورو طبيعي علومو په څير صحيح نه وي اودغه اشتباه هم هغه وخت له منځه تللی شي که دغه په ياد ولرو چې علوم په دوه ډوله دي.طبيعي علوم ۲-ټولنيز علوم علوم په لاندې ډول هم طبقه بندي کيږي علم الحقيقت او علم الهدايت:علم الحقيقت يواځې(څه دي) واضح کوي يعنې په بې طرفه ډول حقايق لکه څرنګه چې وجود لري مطالعه کوي مثلاشايد دمختلفو اجناسو اومختلفو خلکو لپاره دماليي دنرخ يو جدول وجودولري . او علم الهدايت وايي : چې څه شی بايد څرنګه وي. يعنې په اقتصادي حالاتو کې دصحيح او غلط په باره کې قضاوت کوي . که په هيواد کې دماليي دنرخ په باره کې معلومات ولرو شايد په ضعيفو نقاطو کې يي بحث وکړو اودپرمختګ لپاره يي ورته وړانديز وکړو. اقتصاد دهنر په توګه: هنر ديو مضمون عملي اړخ دی. لکه څرنګه چې په اقتصاد کې هم اوس اقتصاد پوهان په دې موافق دي چې دهنراړخ لري، اقتصاد دقلت دستونزې په شاوخوا راڅرخې . کله چې خلک هرهغه څه چې غواړي ترلاسه نه کړي نو انتخاب کوي اوتراوسه خلک تصميم ته درسيدلو په خاطر شخصي قضاوت استعمالوي . نواقتصاد هنر هم ګرځي. په همدې خاطر اقتصاد له طب سره پرتله کولای شو دطب يو شاګرد دامراضو اوددرملو په باره کې بنسټيز حقايق ذده کوي اووروسته دډاکټر په څير دناروغانو په علاج کې خپله طبي پوهه په کاراچوي. همدارنګه اقتصاد پوه هم لومړی داقتصاد دعلم اصول ذده کوي او وروسته خپله ذده کړه دخلکو داقتصادي ستونزو دحل دپيداکولو لپاره په کاراچوي. وزګارتيا، غربت ، انفلاسيون، وروسته پاتې والی ، او نورې هغه ستونزې دي چې اقتصاد پوه بايد ورته حلونه وړاندې کړي نوځکه اقتصاد يواځې علم نه بلکې هنر هم دی . کله چې اقتصاد ته دعلم په نظر کتل کيږي نونسبتا يو لږ تعداد اصول لري او که دهنرله اړخه ورته وکتل شي نوبياډيرمغلق دی. او ښه تصور ، توجه، اودنوروانساني علومو لکه سايکولوجي ، سوسيالوجي پوهې ته ضرورت لري چې اقتصادي اصول په کاميابه ډول تطبيق اودعملي ستونزو لپارحلونه پيداکړي . مګر دايو مشکل هنر دی چې داټول شيان په صحيح نسبت استعمال او يوه ښه اقتصادي پاليسي تنظيم کړي نو اقتصاد پوهان يواځې دهنرپه اړخ کې يوله بل سره زيات اختلافونه لري. لکه څرنګه چې ډډرامې يو ليکوال نادرشاه وايي چې که ټول اقتصاد پوهان څنګ په څنګ کيښنې بيا به هم يوې نتيجې ته ونه رسيږي.اقتصاد دعلم دځيرنې ساحه : داقتصاد ماهيت په باره کې دپوهې دزياتوالي لپاره بايد ددې مضمون دځيرنې ساحه وپيژنو . اصلي موضوع: اقتصاددانساني رويي مشخص اړخ چې دمنابعو له کمبود اونامحدوده غوښتنو څخه راولاړيږي مطالعه کوي. اقتصاد دمطلوب حد مطالعه ده جې دبهتر امکان په مانا ده. دمطلوب حد لپاره غوښتنه اقتصادي حالت بلل کيږي په لنډ ډول

ketabton.com - The Digital Library

ویلای شو چې اقتصاد له هغو تصمیمونو سره سروکار لري چې کوم اجناس باید تولید شي څرنګه په ډیر اقتصـــادي ډول تولید شـــي اودچا لپاره تولید شـــي(یعنې څرنګه توزیع شـــی)داقتصـــادي مطالعاتو لویې ســـاحې : پیســـې اوبانکداري، داخلي اوبهرنۍ ســـوداګري ، وزګارتیا، او انفلاسـیون، قیمتونه، بازارونه، ملي عاید ، اقتصـــادي وده اوپرمختیا، دتصـدۍ عواید اومصـارف اوملي بودیجه داقتصـاد برخې دي داقتصـاد دعلم دځیرنې ســاحه دهمیشـه لپاره ثابته نه وي، دوخت په تیریدو اودخلکو دټولنیز ژوند په بدلون ســـره نوې ســـاحې او موضـوعات په اقتصـاد کې شـاملیږي.داقتصـاد د مطالعې مرحلې : هغه میتودونه چې اقتصـاد یي په خپلو مطالعاتو کې استعمالوي درې مرحلې لري.۱-داقتصادي ستونزو په هکله دحقایقو وضـــاحت۲-دحقایقو تحلیل چې اســـاســـي اصـــول رامنځ ته کړي۳-دســـتونزې دحلولو لپاره دپالیســـیو وړاندې کول له دغو دریو اقتصـــادي فعالیتونو څخه داقتصـــاد درې ځانګې ظهور کوي.۱-تشریحي اقتصاد:۲-اقتصادي شننه یا اقتصادي تیوري۳-اقتصادي پالیسي (سیاست). تشـریحي اقتصـاد: اوسـنۍ نظریه داقتصـاد په اړه داده چې علم دی او ټول علوم عملي اړخ لري یعنې په حقایقو باندې بناوي. مګر اقتصـــاد یو ټولنیز علم دی او دانفرادي اشـــخاصـــو اوټولنو درویي سره چې داجناسو په تولید، تبادلې ، او مصـرف کې بوخت وي ارتباط لري. لکه څرنګه چې اقتصـــاد پوهان دغه انســـاني فعالیتونه واضـــح کوي په حقیقت کې ورته ضـــروت لرو . مګر هرمشـــکل په هکله دمعلوماتو رایوځای کولو او هغه څه چې غواړو مطالعه یي کړو یو اســـانه کار نه دی. حقیقي نړۍ ډیره پیچلې ده چې دیو بل ســـره په ټرلي شـکل ډیرې پیښـې په کې وجود لري . اقتصـاد پوهان باید ډیر محتاط وسـي او یوائې هغه حقایق انتخـاب کړي چې ډیر مهم او تربحث لاندې مشـــکل ســـره ارتباط ولري لږ مهم اوغیرمربوطه معلومات باید له نظره وغورځوي ، کله چې حقایق دمخکې ټاکل شوي مقصد لپاره راټول او په سیستماتیکه طریقه یي مواد وړاندې شي نودامعنې ورکوي چې باید وویل شی چې دي ته تشریحي اقتصاد ویل کیږي.اقتصادي تیوري یا اقتصادي اصول: تیوریګانې او اصـــول حقایق مرتب اومعنا داره کوي. داقتصـــادي ســـتونزې په هکله یوائې دحقایقو راټولول اوړاندې کول کافي نه دي ،ددې په خاطر چې وګورو چې ددوي معنا څه ده اوددوي ترمنځ صـــحیح ارتباط وپیژنو نوتیوریګانو ته ضـــرورت پیښـــیږي. Bouldingله نظره ((تیوریګانې له حقایقو پرته بې ډوله اوبې ګټې وي او حقایق له تیوریګانو پرته بې مفهومه اوبې معنا وي)) لومړی اقتصـاد پوه په مشـاهد ه شـویو حقایقو کې موجوده مشـخصـه نمونه یا اصل له ځان سره یادابنت کوي وروسته دنورومشابه مشکلاتو دمطالعې په واسطه کله چې مطمین شـــي چې مشـــخص متحولین همیشـــه په اټکل شـــوې لاره عمل کوي. نوبیا دمتحولینو ترمنځ خپل ارتباط دیوې اقتصـادي تیوري یا اصـل په شـکل وړاندې کوي. اقتصـادي تیوري داقتصـادي متحولینو دارتباط په هکله یوه عامه بیانیه ده.اقتصـادی سیاست: اقتصـادي حقایقو او ارقامو له مونږ سره داقتصـادي اصـولو او تیوریګانو په جوړولو کې مرسته کړي ده چې

ketabton.com - The Digital Library

دمختلفو متحولينو ترمنځ دارتباط ماهيت واضـح کوي او اوس په داسـې حالت کې قرار لرو چې دغې پوهې په استعمال سره داقتصادي ستونزو دحل لپاره مناسب سياستونه وړاندې کړو . داقتصاد دغه بخش چې دعملي اقتصادي ستونزو لپاره ځواب برابروي داقتصادي سياست په نوم يادیږي. مثال : فرض کړئ چې په افغانستان کې وزګارتيا ستونزه مطالعه کوو، نو په ښـاري او اطرافي او همدارنګه په مختلفو زونو کې دوزګارو نارينه او ښـځينه تعداد په باره کې ارقام راټولوو اووړاندې کوو يې. چې دې ته تشريحي اقتصاد وايي . وروسته دغه ارقام تحليلوو اوممکنه عواملو ترمنځ چې دوزګارتيا لامل شـــوي ارتباط رامنځ ته کوو. فرض کړئ چې وزګارتيا ډيرمهم عامل چې ددولت دمصـــارفو کموالی دی پيداکوو، چې اقتصـــادي تيوري ورته ويل کيږي. په اخر کې دوزګارتيا دستونزې دحل لپاره مشخص مراحل وړاندې کوو .نو دابيا داقتصادي سياست په نوم يادیږي. داقتصاد دغه دري بحثونه له يوبل سره نږدې اړيکې لري اوديوشـــان اهميت څخه برخورداره دي. که حقايق راټول نه شـــي نوددې لپاره دتيوري رامنځ ته کول چې داقتصـــادي متحولين څرنګه يو له بل ســـره ارتباط ولي مشـــکله کږي. همدارنګه که داقتصـــادي تيوري يا اصـــل باندې چې دمختلفو متحولينو ترمنځ ارتباط ښايي ونه پوهيږو. نويو ښه اقتصادي سياست به رامنځته نه کړای شو . شاته په کتلو سره داهم بايد په نظر کې ونيسـو چې اقتصـادي اصـل چې په متحولينو کې تغييرات واضـح کوي په نظر کې نيولو پرته معلومات او حقايق په صحيح ډول راټولولی شي.ددغو دريو بخشونو ترمنځ ارتباط په لاندې ډول ښودلای شو.

تشريحي اقتصاد تيوريکي اقتصاد اقتصادي سياست

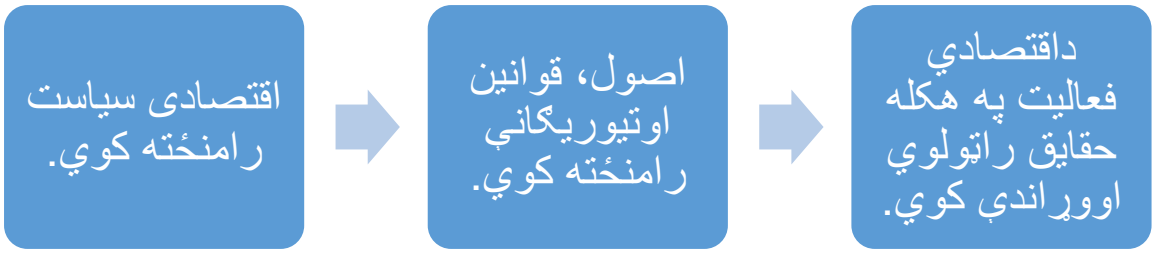

ketabton.com - The Digital Library

څرنګه چې په اقتصادي تيوري پورې مربوط ده ، اقتصادي پوهان يو له بل سره په اسانۍ موافق کيږي. خوکله چې داقتصادي سياست ساحې ته داخل شي ډير و لږ يو له بل سره موافق کيږي.که څّه هم دوی ملامت نه دي ځکه يوه اقتصادي ستونزه ډيرو علتونو له وجې رامنځته کيږي. دسياست درامنځ ته کولو په وخت کې شايد يو اقتصاد پوه يوه مهم عامل ته اوبل يوه بل مهم عامل ته ډير اهميت ورکړي نوددوي وړاندیزونه بايد يوله بل سره متفاوت وي.مطلوبيت هغه درضايت درجه ده چې اشخاص يی داجناسو اوخدماتو دمصرف څخه ترلاسه کوي. يو تړی شخص داوبو څخه ارضا ترلاسه کوي نووايو چې اوبه ددې شخص لپاره مطلوبيت لري.قيمت کله چې ديو جنس ارزښت په پولي توګه وښودل شي همدغه پولي ارزښت ته ددغه جنس قيمت ويل کيږي. عايد : دبدلې يا معاوضې هغه مقدار دی چې يو شخص يي ديوخدمت اويا دخپل ملکيت دخدمت په مقابل کې ترلاسه کوی. عايد په دوو برخو تقسيميږي۱-دکارپه واسطه ترلاسه شوی عايد: دهغه مقدار پيسو څخه عبارت دی چې خلک يی دکار په مقابل کې ترلاسه کوي لکه ديوه کاريګر مزد۲--Unearned incomeدهغه مقدار پيسو څخه عبارت دی چې ديو شخص يي له خپلې دارېې او ثروت څخه ترلاسه کوي کله دتعمير کاريه ، دبانکي حساب سود او نور.عايد اوانتقالي تاديات : عايد دهغه تادیي څخه عبارت دی چې داجناسو اوخدماتو په توليد کې دبرخې اخيستلو په مقابل کې ترلاسه کيږي. که يوشخص له کوم توليدي خدمت پرته تاديات ترلاسه کړي په اقتصاد کې ورته عايد نه بلکې انتقالي تاديات ويل کيږی. زکات ، تحفي اوداسې نور. ملي عايد : ديو ممکلت دټولو افرادو مجموعي کلني عايد ته ملي عايد ويل کيږي. پوهيږو چې دعايد پيدايښت داجناسو او خدماتو په توليد پورې تړلی وي، نودتوليد شويو اجناسو ارزښت او دهغو خلکو عايد چې داجناسو په توليد کې مرسته کوي دهميشه لپاره مساوي وي.ملي عايد په بل ډول هم تعريفولای شو . په يومملکت کې دټولو نهايي توليد شويو اجناسو اوخدماتو پولي ارزښت ديوکال په جريان کې ملي عايد دی.ثروتwealth:هرهغه څه چې خلک يي استعمالوي او په وړيا ډول نه پيداکيږي ثروت نومول کيږي. په عاميانه ژبه کې ثروت دپيسو ، سروزرو ، سپينو زرو په معنا استعماليږي. مګر په اقتصاد کې ثروت يوه پراخه معنا لري ، په ثروت کې ټول شيان لکه کور، ځمکه ، ماشين الات، سره زر ، پيسې ، جامې و کتابونه اوديو کمپنۍ سهم اوداسې نورشاملږي.ثروت په څلور ډوله دی۱-انفرادي يا شخصي ثروت۲-عامه يا ټولنيزثروت : دا هغه شتمنې دي چې دعامه خلکو دګټولپاره رامنځته شوي وي اودټولې ټولنې عامه دارايي ده لکه دولتي تعميرات، سرکونه، دولتي پارکونه، اوداسې نورپه کې شامل دي۳-ملي ثروت ديو ملک طبيعي منابع لکه سيندونه ځنګلات اونور۴-نړيوال ثروت : په دې ډول ثروت کې ټول هغه اجناس ياطبيعي منابع شاملږي چې په ټول بشريت پورې اړيکه نيسي اودټولو ملکونو په واسطه استعماليدی شي

ketabton.com - The Digital Library

لکه: هوا،بحرونه، اونور.مترقي مالیه : په دې مانا چې دزیات عاید لرونکو دمالیي ورکړي اندازه زیاته وي. کله چې دیو شخص عاید لوړیږي دپیسو نهایی مطلوبیت یي کمیږي ، که یو لوړ عاید لرونکي شخص دیوه غریب شخص په څیر یوشان مالیه تادیه کړي هغه لږ بار احساسوي نو ددې په خاطر چې عدالت رامنځته شوي وي، دثروتمنده خلکو لپاره باید دمالیي اندازه لوړه وي.مارکیټ ټوکرۍ اصطلاح ددې لپاره استعمالوو چې داجناسو ګروپونه یوپه بل برتر وښودل شي . مارکیټ ټوکرۍ دیوه یا ډیرو اجناسو دمقدارونو یو خاص لست دی . مارکیټ ټوکرۍ کي کیدای شي داجناسو مختلف ډولونه شامل وي. دبیلګې په توګه دیوې میاشتې په دوران کې هغه اجناس چې یو مستهلک یي پیري لکه غذایي مواد، کالي، اونور دضروت وړ مواد.دکارخوځښت: عبارت له پورته دډیروستونزو دکارګرانو نوي دندو موقفونو او ځایونو بدلولو توانایي او ظرفیت ته دکارخوځښت وایی په ۴ ډوله دی۱-دکارجغرافیوي خوځښت۲-دکارمسلکي خوځښت۳-دکارافقي خوځښت۴-دکارعمودي خوځښت. دکاردخوځښت عوامل عبارت له:دمزد دکچو توپیر۲-دکارشرایط۳-جاه طلبي ۴-صلحه او امنیت۵دترانسپورت او اړیکو مسایل۶-تعلیم . دکارمفهوم : عبارت په اقتصاد کې دکارویش څخه مقصد داسې یو ترتیب دی چې دهغې په وسیله یو وخت کې دبیلابیلو افرادو بیلابیلې دندې سرته رسوي۱-ساده یا وظیفوي یا ټولنیز دکارویش۲-دکارتخنیکي ویش ۳-دکارارضعي ارضي ویش.دکارویش دتصدۍ په مولدیت کې زیاتوالی راولي۲-دتصدۍ دوسایلو او تجهیزاتو په سم ساتلو کې مرسته کوي۳-دتصدۍ په تولیدي مهارت کې زیاتوالی راولي۴-دتصدۍ په وخت کې سپما رامنځ ته کوي۵-دتصدۍ په اختراعاتو چانس زیاتوي۶-دتصدۍ په مشغولیت کې تنوع رامنځ ته کوي۷-دتصدۍ سره دسم تشخیص په ټاکنه کې مرسته کوي. پانګه : عبارت دځمکې نه بغیر ټولې هغه شتمنۍ چې عاید لاسته راوړي پانګه ده او ځانګړتیاوې:۱-پانګه دکار په پایله کې رامنځ ته شوی۲-پانګه یو غیرفعال عامل دی۳-پانګه په تولید کې مرسته کوي۴-پانګه فرسایش کیږي۵-پانګه دلیږد وړتیا لري۶-پانګیزه توکو نه په مستقیمه توګه ګټه اخیستل کیږي. دپانګې شکلونه عبارت دي له :ثابته پانګه۲-دورانې پانګه۳-خاصه پانګه۴-لامبووهونکې پانګه۵-فردي پانګه۶-ملي پانګه۷کورنۍ پانګه۸-بهرنۍ پانګه۹-مادي یا حقیقي پانګه۱۰-انساني پانګه۱۱-پولي یا مالي پانګه.دپانګې جوړښت پروسه عبارت د په جزوي کچه دیوې تصدۍ له جهته دپانګې جوړښت څخه مقصد دیوې تصدۍ دحقیقي یا فزیکي پانګې مقدار کې زیاتوالی دی. اداره یا تشبث: دمتشبث دندې دخطراتو زغمل دمالي سرچینو تهیه دابتکاراتو کې رامنځ ته کول دکاروباراداره . اداره دتولید څلوم عامل دی چې دمتشبث په وسیله عرضه کیږي. تولید په عامیانه ژبه کې ورځخه مقصد دتوکو رامنځ ته کول دي خوبیا په علمي ادبیاتو کې دانساني غوښتنې دپوره کولو او ارضا لپاره ټولې هغه کړنې چې دتوکو او خدماتو رامنځ ته کولو لپاره سرته رسیږي او انسانان هغوی ته دیو قیمت دتادیي اراده ولري تولید دی. تولید په دوو شکلونو سره

ketabton.com - The Digital Library

صورت نیسي :۱-دتوکو تولید۲-دخدماتو تولید . تولید له دري برخو څخه جوړشوی دی ۱-لومړي صنایع۲-دوهمي صنایع۳-دریمې صنایع . دتولید عوامل عبارت له ټولې هغه تولیدي منابع چې دیوې ټاکلي محصـــول تولید یا رامنځ ته کولو لپاره اړینې وي دتولید عوامل بلل کیږي.په څلورو برخو ویشـــل کیږي۱-ځمکه۲-کار۳-پانګه۴-اداره یا تشـــبث.ځمکه مفهوم عبارت له : له ټولې هغه بهرنۍ طبیعي سـرچینې چې دیو انسـان په خدمت کې وي ځمکه ده یعنې هغه طبیعي منابع چې انســان ورته لاس رســی لري . ځمکه یا طبیعي ســرچینو کې شـاملیږي۱-ځانګړتیاوې عبارت له ۱-ځمکه دطبیعت یوه مفته ډالۍ ده۲-دځمکې اندازه ثابته ده ۳-ځمکه متنوعه ده ۴-په جغرافیوي مانا سره غیر قابل یي لیږد ده۵-ځمکه یو دایمي تولید عـامـل دی۶-ځمکـه یو غیرفعـالـه تولیـدي عـامـل دی۶-دځمکې مولـدیـت ارتجـاعي دی . دکارمولدیت نه هدف دیو کارګر تولیدي ظرفیت دی یعنې دکارګر په وسـیله په اوسـطه توګه په في واحد دوخت کې دتولید اندازې ته دکارمولدیت وایي.

په عمومي ډول هغه مقدار پیسې چې ددغه عواملو دلاس ته راوړلو لپاره مصرف شوي وي دتولید دمصـــارفو په نوم یادیږي. حقیقي مصـــارف : عبارت ذهني او بدني کارونه چې دیو جنس دتولید لپاره قرباني کیږي دجنس دحقیقي مصارفو په نوم یادیږي. محاسبوي مصارف : هغه تتادیات دي چې تصدیو کې دبشري یا غیرې بشري عواملو لپاره ترسره شوي. فرصتي مصـارف: دهغه تبادلوی جنس له ارزښـت څخه عبارت دي چې ددغه جنس دتولید له امله له لاسه وځي. اقتصادي مصارف : عبارت له هغه مصارفو څخه دي چې دیو اقتصادي فعالیت درامنځ ته کولو له وچې پرې ټولنې ته اوړي. دمصـــارفو تیوریګانې : په دوه برخو ویشـــل شوي ۱-عنعنوي تیوري یازړه تیوري۲-دمصادفو نوي تیوري. دbrowningپه اند مجموعي مصـارف دیو ټاکلي اندازې دتولید لپاره دثابتو او متغییرو مصـارفو له مجموعي څخه عبارت دي . ثابت مصارف : دتولید دثابتو عواملو مصارفو ته ثابت مصارف وایی. دفرګوسن په اند مجموعي ثابت مصـارف په یو تصـدۍ کې ښـکاره او پټو دواړه مصـارفو له مجموعي څخه عبارت دی . داوسـط مصـارفو مفهوم عبارت دتولید دیو واحد مصـرف ته اوسـط مصـارف وایی . په لنډه موده کې داوسط مصارفو منحني مفهوم عبارت دي له په یو ټاکلي نقطې څخه مخ په ښـکته راځي یو اصـغري نقطې ته رسـیږي او بیا پورته ځي داچې دuشـکل منحني لري چې په لنډه موده کې داوسـط مصـارفو منحني لاندې شـي؟؟؟دمؤثر اعظمي تولید هغه تولید ته ویل کیږ ی دتولید هغه اندازې ته ویل کیږي چې دفي واحد تولید مصرف په اصغري اندازه کې وي. نهایی مصـارف عبارت له مجموعي مصـارفو کې زیاتوالی کله په تولید کې دیو واحد په اندازه کې زیا توالی راشـي. اوسـط او نهایي مصـارفو ترمنځ اړیکه عبارت دي له۱-په اقتصادي تحلیطونو او بلخصوص دتولید لپاره دقیمت په ټاکلو کې داوسط مصارفو او نهایي مصـارفو ترمنځ تفصـیلي اړیکې لري ځیړل ډیرداهمیت وړدي. داوړدې مودې اوسـط مصـارف : هغه ممکنه اصـغري مصـارف دي چې دفي واحد تولید لپاره په مختلفو مقدارونو

ketabton.com - The Digital Library

دتولید کې په اوږده موده کې ټاکل کیږي. داوږدې مودې اوسط مصارفو لپاره لاندې نومونه یادیږي. ۱-چاپیرونکې منحني ۲-دپلان جوړونې منحني . دمصارفو دمنحني ګانو اهمیت ۱-دتولید په اړه تصمیم نیول۲-دصنعتونو انتخاب۳-دتولید لپاره تعادل ټاکل۴-دګټې او تاوان اټکل کول. دبازار دکومې مهمې ځانګړتیاوي لري ۱-یو سطحه۲-یو جنس ۳-اخیستونکي اوخرڅونکي۴-داخیستونکو اوخرڅوونکو ترمنځ ارتباط. دوخت په اساس بازارونه عبارت دي له۱-ورځني بازار۲-دلنډې مودې بازار۳-اوږدمهاله بازار. دموقیعت په اساس بازارونه عبارت دي له :محلي بازار۲-سیمه ایز بازار۳-ملي بازار۴-نړیوال بازار. دجنس دماهیت په اساس بازارونه په دوه ډوله دي ۱-عام بازار۲-خاص بازار. عام بازار هغه بازار ته ویل کیږي چې هرډول اجناس په کې پلورل او پیرودل کیږي.خاص بازار: هغه بازار ته ویل کږي چې مشخص اجناس او خدمات په کې پلورل او پیرودل کیږي. خاص بازار په لاندې بازارونو ویشل کږی۱-عامل بازار۲-دپانګې بازار۳دپیسو بازار۴-دخارجي اسعارو بازار۵-دنمونې بازار۶-ددرجو بازار. دبازارجوړښت یا کوونکي عوامل ۱-دخرڅونکو ماهیت تعداد۲-داخیستونکو دتعدادماهیت ۳-دتولید ماهیت۴-ددخول او خروج شرایط۵-دمقیاسونو اقتصادیت. درقابت په اساس بازارونه عبارت دي له ۱-مکمل رقابتي بازار۲-نامکمل رقابتي بازار۳-انحصاري بازار۴-دمکمل رقابتي بازار ځانګړتیاوېعبارت دی۱-داخیستونکو او خرڅونکو زیات شمیر۲-دتصدیو دخول اوخروج ازادي۳-همجنسه تولید۴-دمصنوعي بندیزونو عدم موجودیت دګټې اعظمي کول۵-داجناسو او عواملو مکمل انتقال۷-دبازار دشرایطو په هکله پوره معلومات۸-دترانسپورت دمصارفو نشتوالی۹-دخرڅلاوو دمصارفو نشتوالی.

دتولید دمقیاس مفهوم عبارت دی له داقتصاد په علم کې دتولید دپیمانې نه هدف دتولید اندازې اعظمي حد دی. دتولید مقیاس ټاکونکې عوامل عبارت له ۱-مالي سرچینې ۲-دتولید تخنیک۳-دترانسپورت او اړیکو وسایل۴-دبازاروسعت۵-دتثبث استعدادونه. دتولید مقیاس په دوه ډوله دی ۱-دتولید کوچنۍ پیمانه ۲-دتولید لویه پیمانه. دتولید دکوچنۍ پیمانې (مقیاس)ګټې اوزیانونه عبارت دي له۱-شخصي دلچسپي او سم نظارت ۲-دمستهلیکینو سره مستقیمه اړیکه۳-کارګرانو سره اړیکه۴-فوري پریکړه۵-د تقاضا دبدلون په مقابل فوري عکس العمل او زیانونه۱-تمویلي سرچینې ۲-دتولیدي تخنیکونو وروسته پاتې والی۳-ضمني تولیداتو کې ستونزې ۴-ناسم حالات ۵-پیرودلو او پلورلو لوړلګښت . دتولید دلوی مقیاس(پیمانې) زیانونه عبارت دي له۱-دځانګړو غوراویو له نظره غورځول۲-په شخصي نظارت کې ستونزې ۳-دزاید تولید امکانات ۴-کارکوونکو سره نږدې شخصي اړیکې ۵-دتقاضا دتغییراتو په مقابل کې بطي عکس العمل۶-دانحصاراتو درامنځ ته کیدل۷-په بهرنیو بازارونو کې انکار. دمقیاس صرفه جویانې :هغه حالت ته ویل کیږي چې یوه تصدۍ په کې خپل محصول ددوه چندو نه لږ مصرف په وسیله دوه چنده کولای شي . دپیمانې صرفه جویانې

ketabton.com - The Digital Library

په دوه برخو ویشـل کیږی۱-دپیمانې دا صـرفه جویانې ۲-دپیمانې خارجي صـرفه جویانې . دمقیاس داخلي صرفه جوي عبارت له هغه حالت څخه دی چې دیوې تصدۍ خپل دتولید کچه کې ددوه چندو نه لږ مصـــارفو په وســـیله دخپل تولید دپیمانې دپراخوالي له امله دوه چنده کولای شـي او نومونه یی عبارت دي له ۱-تخنیکي صـرفه جویانې ۲-اداري صـرفه جویانې ۳-مالي صـــرفه جویانې ۴-دبازارموندنې صـــرفه جویانې ۵-ســوداګریز صـــرفه جویانې ۶-دخطرزغملو صـــرفه جویانې. دمقیاس دعدم صـــرفه جویانې هغه حالت دی چې دیو تصـــدۍ تولید دوه چنده کول په کې دوه چنده نه زیات مصـــارف غواړي او داهم په دوه برخو ویشـــل کیږي. دتولید تابع عبارت داوږدې مودې دتولید تابع او دلنډې مودې دتولید تابع ســـره لر ي دتولید تابع عوامل دهرټاکلې ترکیب لپاره حاصـــل تمرین مقدار څرګندوي. په لنډه موده کې ځکه دکارعوامل په زیاتولو ســره په شـــروع کې دمحصـــول په زیاتیدووي ځکه په لنډه موده کې دتولیدې عواملو یو عامل ثابت او بل عامل متحول یادبدلون وړدی.څرنګه چې پانګه په مادي اومالي شـــکلونو پیژندل کیږي. ۱-کله چې مونږ دپانګې فزیکي یا مادې شـــکل په نظر کې ونیســـو نو دپانګې مولدیت څخه هدف دتوکو او خدماتو هغه مجموعي مقداروي چې دیو واحد پانګې په مرســـته لاســـته راوړل کیږي.کله چې مونږ دپانګې مالي شـــکل په نظر کې ونیسو نو دپانګې مولدیت څخه هدف به دپه کاروړل شوي مالي پانګې دبیا اعادې نرخ وي . ایزو کوانټ: دتولید دعواملو دمختلفو ترکیبونو له یو ځای والي څخه لاســـته راغلی هغه منحني ده چې په مساوي تعداد محصـول ورڅخه لاسته راځي. کله چې په یو ګراف کې څو ایزو کوانټونه یو ځای ښـودل شـوي وي دي ګراف ته دایزوکوانټ نقشـــه وایی. دپیســـو هغه مقدار چې دپیسو په شکل دیو جنس په تولید کې په مصرف رسیږي دپیسو په واسطه دټاکل کیدونکو مصارفو په نوم یادیږي. دپیسو په واسطه ټاکل کیدونکې مصارف عبارت دي له ۱-مزدورانو لپاره دمعاش تادیه۲-پرقرض باندې ســود۳-په ثابتو شـتمنیو کرایه ۴-دخامو موادو او ماشـینونو مصـــارف۵-بیمه۶-مالیات۷-دبریښـنا انرژۍ او تیلو مصـــارف ۸-دترانسـپورت مصـــارف او داســې نور. دمصـــرف تابع دیوې تصـــدۍ دتولید دتابع او هغو قیمتونو چې دغه تصدۍ یي دتولید لپاره یي تادیه کوي دمصارفو دتادیی په نوم یادیږی. اوسط ثابت مصارف : دفي واحد ثابت مصـــارف څخه عبارت دی . مؤثر تولید دتولید دهغه اندازې ته ویل کیږي چې دفي واحد تولید مصارف په اصغري اندازه وي .اوږده موده هغه دوران دی چې په کې تولید ټول عوامل متحول په دې جریان کې تصـــدۍ کافي اندازه وخت لري یا په بل عبارت داوږدې مودې مفهوم دپلان جوړونې لپاره یو ه ســطحه ده . انحصـــاري بازار هغه حالت ته ویل کیږي چې دتولید یواځې یو خرڅونکی په کې وجودلري اودنورو دخرڅونکو بازار ته دخول په وړاندې خنډونه پراته وي.دانحصـــار درامنځ ته کیدو علتونه: انحصـــار هغه وخت رامنځ ته کیږي کله چې یوه تصـدۍ په مشـخصـو موادو لکه تیل برونز طلا اونورو کنترول ولري . انحصـــار هغه وخت هم رامنځ ته کیږي کله چې یوه تصـــدۍ دمشـــخص جنس دتولید

ketabton.com - The Digital Library

لپاره خاص تخنیکونه له ځان سره ولري. انحصار هغه وخت ممکن کیږي کله چې دولت دخلکو درفاه په خاطر دتولید حق یوې مشخصې تصدۍ ته ورکړي چې دانحصار دې ډول ته طبیعي انحصار ویل کیږي. کله دولت یو شخص یا تصدۍ ته دهغه داختراع حق ورکړي په دې اساس هم انحصار رامنځ ته کیږي . دانحصاري بازار ځانګړتیاوي. په انحصاري بازار کې دمشخص جنس یو تولیدونکی یا خرڅوونکی وجودلري او دتصدۍ او صنعت ترمنځ توپیر موجود وي په انحصاري بازار کې تصدۍ چې خپله یو صنعت وي . دمکمل رقابت او انحصار پرتله۱-درقابتي او انحصاري دواړو تصدیو هدف داوي چې ګټه اعظمي کړي ۲-ددواړو لپاره دتعادل یو شرط یو ډول دیMR=MC۳-په دواړو حالتونو کې قیمت بازار دعرضې او تقاضا دتقاطع په واسطه ټاکل کیږي۴-دواړه رقابتي او انحصاري تصدیګاني دمصارفو یو شان منحني ګاني لري۶-توپیرونه ۱-دمکمل رقابت په صورت کې په صنعت کې زیاتې تصدۍ شاملې وي او قیمت ددوی دمجموعي عمل په واسطه ټاکل کیږي.انحصاري رقابت دبازار هغه جوړښت دی چې زیات تولیدونکې انحصار کوونکي تولیداتو کې دفرق په اساس یو له بل سره رقابت کوي او تولیدات لږوي مګر مکمل تعویضې نه دي. دانحصاري رقابت ځانګړتیاوي. ۱-دخرڅوونکو زیات تعداد۲-دتولید توپیر۳-دتصدۍ اختیاري ځواک ۴-دتولید ګروپ ۵-انحصاري ځواک ۶-دتصدیو دخول او خروج ازادي ۷-مستقله رویه ۸-خرڅلاو مصارف۹-په بیو کې دسیالیو نه شتون۱۰-اشتهارات . دمکملو رقابتي او انحصاري رقابتي بازارونو پرتله ۱-دتصدیګانو تعداد۲-دتولید ماهیت۳-درقابت ماهیت۴-دوه اړخیزه او څو اړخیزه انحصار. څو اړخیزه انحصاردبازار دجوړښت هغه شکل دی چې یو څو خرڅوونکي په بازار کې همجنسه یا توپیر لرونکې تولیدات خرڅوي په دې بازار کې دتصدیو تعداد؟په شاوخوا کې وي او که یواځې دوه تصدیګانې په بازار کې وجود لري نوبیا ددې بازار یو خاص شکل ددوه اړخیزه انحصار په نوم رامنځ ته کیږي. په څو اړخیزه کې تصدیګانې همجنسه تولیدات خرڅوي دخالص یاهمجنسه څواړخیز انحصار په نوم یادیږي.دڅو اړخیز انحصار درامنځ ته کیدوعوامل : ۱-زیاته پانګه اچونه۲-داندازې صرفه جویاني ۳-دمشخصو خامو موادو مالکیت۴-دکوچنیو تصدیو ادغام. دڅو اړخیز انحصار ځانګړتیاوي. ۱-کم تعداد خرڅونکي ۲-په تصمیم نیونه کې تړلتیا۳-اشتهارات۴-ددخول خنډونه۵-دتصدیو په اندازه کې تغیر.

لوی اقتصاد

اقتصاد هغه علم دی چې د شتمنیو پیدابښت،دشتمنیومصرف،دشتمنیوویش او دشتمنیو تبادله ترڅیرنې لاندې نیسي. نوی کلاسیک وایې اقتصاددمادي خوشالې علم دی دلندن مکتب بنسټ ایښودونکی(رابنز)وایی اقتصاد دمحدودیتونو او انتخاب علم دی او اقتصاد دری مکتبونه لري.۱-نیوکلاسیک۲-کلاسیک۳-دلندن مکتب:دلندن په مکتب کې لاندې خصوصیتونه

ketabton.com - The Digital Library

ذکرشـــوي.۱-نـامحـدودضـــرورتونـه۲-ضـــرورتونوکې داهمیـت لـه نظره تفـاوت۳-دوســایلومحدودوالی۴-دوســایلو متبادل اســتعمال.پروفیســور رابنز اقتصـــاد په لاندې ډول تعریفوي: اقتصـــاد علم دضـــرورتونو او محدودیتونو متبادل اســتعمالیدونکو وســایلو ترمنځ انساني روش د ارتباط په توګه څیړي.۱- کلاسیک مکتب بنسټ ایښودونکی ادم سمیت دی۲-دنیوکلاسـیک بنسـټ ایښـودونکی الفردمارشـال دی.۳- او دلندن مکتب بنسـټ ایښـودونکی رابنزدی. ټول هغه وسایل چې په مستقیم او غیرمستقیم ډول سره ضـرورتونو په پوره کیدو کې مرســـته کوي توکي او خدمات بلل کیږي. توکي په عمومي ډول په دوو ډولو ویشـــل شوي۱-وړیا توکي۲-اقتصادي توکي.۱-هغه توکي چې د انسان له خوا پرې کارنه دی ترسره شوی او په پریمانه توګه په طبیعت کې د خدای تعالی له خوا پیداشوی او دهرچا په اختیار کې قرار لري.لکه هوا لمر رڼا اوداســـې نور.۲- هغه توکي چې په پریمانه اندازه نه دي او دهرچا لپاره په اختیار کې قرارنه لري همدارنګه درامنځ ته کیدلو په خاطر یې فعالیت ته ضرورت لیدل کیږي اقتصادي توکي بلل کیږي. داقتصادي توکو ډولونه۱- مادي او غیرمادي توکي (خدمات)۲-مادي توکي هغه توکي دي چې دلمس او لیدل کیږي لکه موټر ډوډۍ او وغیره۲-مادي توکي هغه دي چې مستقل وجود نه لري خو نتایج یې احساسیږي. لکه دانسان کار،بیمه بانکي خدمات او نور۲-لګښـتې او پانګه ایز توکي ۱-لګښـتي توکي هغه دي چې په مستقیم ډول په مصرف رسیږي لکه غذایې مواد میوه جات او نور۲-پانګه ایز توکي یاتولیدي توکي هغه توکي دي چې په مستقیم مصرف نه رسیږي بلکه دنورو توکو دتولید لپاره کارول کیږي. او په غیري مسـتقیم ډول په مصـرف رسـیږي .په عمومي توګه هغه څه چې د کار د اچولو په نتیجه کې یو انسـان ګټه ترلاسـه کوي اقتصـادي سـرچینو کې شـاملیږي. ټولې هغه ســرچینې چې دلاســته راوړلو لپاره یې باید قیمت ادا شـــي اقتصـــادي ســرچینې بلل کیږي. اقتصـادي سـرچینې په دوو برخو ویشـل شـوي۱-وړیا۲-قیمت لرونکي سـرچینې.اقتصـادي سرچینې دلاندې برخو څخه تشکیل شوې دي.ـــ بشري سرچینې :-- دانسان دماغ او فزیکي فعالیت په دي ډول ســـرچینو کې شـــاملیږي او په عمومي توګه کارنومول کیږي.طبیعي سـرچینې: د ځمکې په مخ او دننه په ځمکې کې موجود شـیان او طبیعي منابع او په عمومي توګه د ځمکې په نامه یادول کیږي. فزیکي منابع: هغه څه چې انسـان یې په مرسـته توکي او خدمات تولیدوي لکه سـامان الات ماشـینونه سـرکونه او نوراو په عموم کې ورته پانګه ویل کیږي او دا دري ډولـه دتولید عوامل ګڼل کیږي. قـانون پـه عمومي توګـه دیو دولـت لخوا صادرشو ي حکمونه دي چې منل یې په ټولو لازم او سرغړونه ترې جرم ګڼل کیږي او سزا لري په علمي اصطلاح سره هغه عمل چې په تکرارولو سره یې واحده نتیجه ترلاسه کیږي او په هر حال کې دتطبیق وړاوسې قانون ګڼل کیږي.اقتصادي قانون په عمومي توګه د خلکو اقتصـادي روش باندې دلالت کوي اقتصـادي قانون په ټولنه کې داوسـیدونکو ټول اقتصـادي فعالیتونه پیشبیني او رهنما او روښانه کوي. د (نیوینnevin) له قوله اقتصادي قانون د ټاکلو

ketabton.com - The Digital Library

لاملونو اسباب په نتيجه کې رامنځ ته کيدونکو تمايلاتو څرګندونکی دی. ډاکټر مارشال په قول اقتصادي قانون د ځينې ټاکلو شرايطو لاندې په ټولنه کې داوسيدونکو د عمل خاص ډول دی. د نورو قوانينو سره اقتصادي قوانينو پرتله ---- الف درسمي دولتي قوانينو سره : رسمي قوانين د خلکو لخوا ترتيب کيږي دا قوانين د کاغذ په مخ ليکل کيږي او دهغې پابندې دهيوادوالو مکلفيت او نه پابندې يې جرم ګڼل کيږي ولې اقتصادي قوانين دخلکو اقتصادي تمايلات څرګندوي. ب د طبيعي علومو سره داقتصادي قوانينو پرتله :---د طبيعي علومو سره لکه د کيميا او فزيک قوانين د بې روحه شيانو يعنې مادياتو خصوصيات او حالتونه بيانوي کوم چې په لابراتوار کې تجربه شوي او هميشه ثابت ګڼل کيږي مثلاً که هروزن لرونکی جسم په هوا کې خوشې شي نو دځمکې جاذبې قويې له اثر ځمکې ته راغورځيږي يا(ايچ دوه او)فورمول هميشه اوبه دي او داسې نور ولې اقتصادي قوانين دانسانانو داقتصادي فکرونو او تمايلاتو څرګندونه کوي او دبې روحه مادې سره سراو کارنه لري. داخلاقو دقوانينو سره :ـــ اخلاقي قوانين عمدتاً په مذهبي قوانين په برکې نيسي.په ټولنه کې خلکو ته دځينې کړنو دکولو او دځينو دنه کولو لارښوونه کوي څوک چې په ټولنه کې اخلاقي قوانين مراعات کړي په ټولنه کې دقدر وړ ځای لري او څوک چې اخلاقي قوانين ترک کړي نو په ټولنه کې خپل ځای له لاسه ورکوي اقتصادي قوانين دانسانانو روش څرګندوي دکوم عمل دکولو او منع کولو هدايت نه کوي. اقتصادي قوانينو خصوصيات: ۱- اقتصادي قوانين شرطيه شکل لري ۲-عمومي شکل نه لري داقتصاد ځينې اساسي څانګې :- ----۱-مثبت يا علمي اقتصادpositive economics or scientific economics۲- سهولت يا رهنما اقتصادwelfare or normative economics.په مثبت او رهنما اقتصاد داقتصادي نظريې عمده برخې تشکيلوي دځيرنې په وخت کې د هغوي ترمنځ فرق کول ضروري بريښي چې مونږ يې دلته لنډ ډول روښانه کوو:په لوی اقتصاد کې اقتصاد په مجموعي توګه سره مطالعه کيږي .لوی اقتصاد دټول اقتصاد عمومي اوسطونواو مجموعو سره سروکارلري. په لوی اقتصاد کې دځيرنې مهم مسايل عبارت دي۱-دملې عايد او کسب کار نظريه ۲-داقتصادي فعاليتونو دنوسان نظريه ۳-دپيسو نظريه۴-دنړيوال تجارت نظريه ۵-داقتصادي پرمختيا نظريه کوم قوانين او نظريات چې د نظرياتي برخې له خوا وړاندې کيږي د يو معلوم هيواد په حالتو کې دهغې تطبيق کول عملي اقتصاددی.

ketabton.com - The Digital Library

داقـــــــــــتصـــــــــــاد ګـــــــــروپ بـــــــــنـــــــــدي

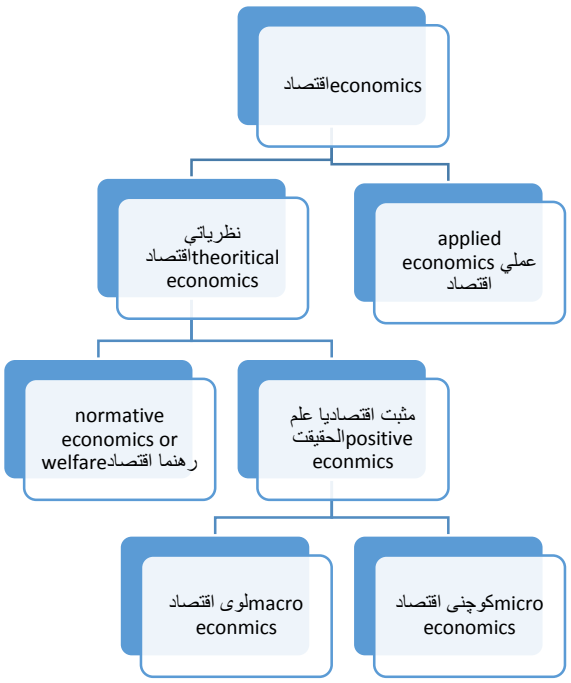

داقتصاددري اساسي مسايل ۱-دتوليد دمقدارتاکل يعني څه شی بايد توليد شي۲-دوسايلو تاکل او دتوليد منظم کول يا څه ډول بايد توليد شي۳-دحاصلاتو ويش،او دچا لپاره بايد توليد شي . داقتصـادي سيسـتم مفهوم: څخه هدف ټول هغه قوانين ،اداري رواجونه او روايتونه دي چې دهغې په رنا کې يوه ټولنه داقتصادي اساسي ستونزو حل پريکړه کوي۱- دبازار اقتصاد يا پانګوال نظام داسـې نظام دی چې هغې کې ځانګړي مصـرف کوونکي او کاروباري ادراې داسـاسـي اقتصـادي مسـايلو دحل لپاره د بازار له لارې اړيکه ټينګوي. دبازار اقتصـاد عمده خصوصيات په لاندې ډول دي ۱-شخصي مالکيت۲-دانتخاب ازادي۳-شخصي ګټې رول۴-سيالي۵-دقيمت نظام۶-دحکومت درول کموالی.اشـتراکي يارهبري شـوی اقتصـادپه دې نظام کې دتوليد په وسـايلو باندې خصـوصـي ملکيت له منځه ځې او ټول وسـايل د خلکو په نماينده ګی د دولت په ملکيت کې قرار نيسي ځرنګه چې په وسايلو ټولنيز ملکيت وجود لري نو ټول وســـايل د ټولنيزې پرمختيا او ټولنيزو ضـــرورتونو دپوره کولو لپاره تخصـــيص کيږي. درهبري شـوي اقتصـاد عمده خصـوصـيات۱-دتوليد په وسـايلو دحکومت ملکيت۲-دمرکزي پلان کميټه۳-دعوايدو بهترويش۴-يوشان امکانات او ټولنيز مصونيت۵-دخلکو په عايداتو کې افراطي تفاوت له منځه ځې او په محدودولاسـونو کې ددولت جمع کول چې دپانګه وال نظام خصوصيت دی له منځه ځي.مخلوط اقتصادي نظام دپانګه وال او اشتراکې نظام خصوصياتو درلودونکي نظام ته مخلوط نظام ويل کيږي او په دوه عمده برخو باندې تکيه لري۱-عمومي سکتور۲-خصوصي سکتور:ـــــــ------داسلام اقتصادي نظام دژواندانه موخې روښانه

ketabton.com - The Digital Library

کوي اوددې موخو دترلاسه کولو لارې چارې انسانانو ته ښايې دشخصي او ټولنيز ژوندانه دټولوخواوو په مکمله لارښوونه کوي داسلام داقتصادي نظام خصوصيات:----١-دحلالو او حرامو فرق کول٢-دشخصي ملکيت حق٣-درزق دوسايلو پيدايښت ۴-فطري غيرې مساوات ۵-ددولت مصرف کولو اصول ۶-ددولت تمرکزممانعت٧-دضرورت لرونکو لپاره اسانتياوي برابرول. ددولت دمصرف کولو په برخه کې اسلام په لاندې ډول لارښوونه کوي ١-په ساده ګي،پاکې او پرهيزګارې سره ژوند تيرول٢-په جايزو ضرورتونو باندې لګښت کول ٣-دبخل،پيسو او زرو جمع کول او پرستش منع کول۴-دضرورت څخه دزيات لګښت او اسراف څخه ډډه کول .اقتصاد په يوه ټولنه کې دمحدودومنابعو دمديريت زده کړه ده. د اقتصاد څلور اصله ١-هيڅ شی مفت نه ترلاسه کيږي٢-دهرشي تمام شوی قيمت له هغه څه سره برابر دی چې دهغې دلاسته راوړلو لپاره پريکړه کوو٣-عاقل خلک په اخرو(نتيجو) فکر کوي۴-خلک تحرک په نظرکې لري۵-دسوداګرې څخه هر يو ګټه پورته کوي۶-داقتصادي فعاليتونو دسازمدندهې لپاره ښه لاره ماريکيټ ده ٧- ځينې وختونه دولت د بازار په نتيجه کې ښه والی راولي٨-په يو هيواد کې دژواندانه کچې اندازه دتوکو او خدماتو دتوليد په برخه کې دهغوی توانايې پورې اړه لري ٩-کله چې حکومت زياتې پيسې نشر کړې قيمتونه پورته ځي ١٠- ټولنه دلنډې مودې لپاره دانفلاسيون او وزګارتيا ترمنځ انتخاب کوې. په ازاد بازار باندې متکي اقتصاد کې دخلکو اقتصادي عملونه داسې منسجم کيږي چې داجناسو او خدماتو له درکه دملي اقتصاد دټولو منسوبينو دضرورتونو رفعه کيدو سبب ګرځي. په هيواد کې ديو کال په جريان کې رامنځ ته شوي عوايدو ته ملي عوايدو وايې. دملي عايد مفهومونه ١-ناخالص ملي توليد٢-خالص ملي توليد٣-ناخالص داخلي توليد ۴ملي عايد يا دعواملو تمام شوی قيمت۵-داشخاصو عايد ۶-داشخاصو دتعرف وړ عايد٧-سړي سر عايد.ناخالص ملي توليديا(چې اين پي) ديوکال په جريان کې د هيواد دتوليد دعواملو په مرسته دنورو توليد شوو نهايې اجناسو او خدماتو پولي ارزښت څخه عبارت دی. په تعريف کې دريې مهم ټکي ١-وخت٢-پولي ارزښت٣نهايې اجناس اوخدمات.هغه توکي او خدمات چې ګټه اخيستنې ته اماده او دخرڅلاوپه خاطر بازار ته عرضه کيږي.خالص ملي توليد(اين اين پي):يادبازار په قيمت ملي عايد هم ورته ويل کيږي دتوليد په جريان کې کاريدونکې ثابتې شتمنۍ داستعمال په اثر استهلاک کيږي او په ارزښت کې يې کموالی راځي کله چې داکموالي يا داستهلاک اندازه (جي اين پي) نه ليري شي نو (اين آين پي)لاس ته راځي (ډيپريسيشن) څخه هدف د فرسايش څخه ساتل شوي پيسي دي چې د ماشين مکمل استهلاک په صورت کې پري ماشين نوی کيږي دلته يوازې داستعمال له نظره استهلاک په نظر کې نيول کيږي.ناخالص داخلي توليد:--په ټاکلې وخت کي په هيواد دننه توليد شوو نهايی اجناسو او خدماتو له بازار قيمت څخه عبارت دی. ملي عايد :-- ديوکال په جريان کې دتوليد دعواملو له خوا ترلاسه شوي عوايدو مجموعي ته ملي عايد وايې.داشخاصو عايد :---د يو

ketabton.com - The Digital Library

هیواد اوسیدونکو له خوا دټولو منابعو څخه ترلاسه شوو عوایدو څخه عبارت دی.داشخاصو دتصرف وړ عواید: کله چې د اشخاصو دعوایدو څخه په اشخاصو باندې وضع شوي ټکسونه لري کړای شي نو پاتې مبلغ دتصرف وړ ګڼل کیږي چې لرونکی یې په مستقیم ډول سره کارولی شی دتصرف وړ عواید دشخص د غوښتنې مطابق په مصرف رسول کیږي دعاید کومه برخه چې مصرف نه شي سپما کیږي.سړي سرعاید کله چې ملي عاید دنفوسو په تعداد وویشل شي سړي سر عاید لاسته راځي. دتولید طریقه په دې طریقه کې ملي عاید دیو کال په جریان کې د نورو تولیدشوي نهایې اجناسو او خدماتو پولي ارزښت په توګه سنجول کیږي۲-دعوایدو طریقه په دې طریقه کې دیو کال په جریان کې د تولید دعواملوله خوا ترلاسه شوي بدله په نظر کې نیول کیږي دلګښتونو طریقه: دلګښت په طریقه کې ملي عایدپه یوکال کې دنهایې اجناسو او خدماتو په خریداری باندې شوي لګښت په توګه په نظر کې نیول کیږي. د یو هیواد په کچه دلګښت ۴ عمده ډولونه۱-په لمړنیو ضرورتونو لګښت۲-پانګه اچونه۲-ددولت له خوا داجناسو او خدماتو خریداري ۴-داجناسو او خدماتو صادرات.دهر اقتصادي واحد سپما دهغویې دجارې عوایدو څخه په جارې ضرورتونو باندې شوو لګښتونو په لري کولو سره لاسته راځي. دملي اقتصاد دسپما درې عمده اندازه ګیري شتون لري۱-شخصي سپما۲-ددولت سپما۳ ملي سپما.انفلاسیون په اقتصاد کې د قیمتونو په عمومي کچه کې زیاتوالی دی . وخت دملي تولیداتو لپاره باید وخت معلوم وي چې عموما یوکال په نظر کې نیسي. پولي ارزښت ټول توکې او خدمات دي چې ګټې اخیستنې ته اماده او دخرڅلاو په خاطر بازار ته عرضه کیږي.داجناسو او خدماتو مجموعي قیمت دهغوی دمقدار او قیمت دضرب کولو په وسیله لاسته راوړو یوازې د نهایې توکو او خدماتو دقیمت دسنجولو سره ددوه ځل حساب مخنیوی کیږي چې دا طریقه د پاینل ګوډز میتود په نوم یادیږي. دملي عاید په سنجولو کې ستونزې ۱-احصایوي اصلي ډیټا معلوماتو ارقامو نشتوالی۲-دیو شي تکرارحساب۳-ددوستې او ثواب په نظر کې نیولو سره خدمات۳-دفرسایش لپاره دقیق ارزښت نه موجودیت ۵-دخدماتو څخه پرته عاید ترلاسه کول لکه تقاعد ، تحفه خیرات۶-جنس په جنس تبادله ۷-دتوراوغیري قانوني بازارونو شتوالی . سپما په خالصه شتمنې کې د زیاتوالی سبب ګرځي خصوصي سکتور سپما ته خصوصي سپما ویل کیږي۲کله چې دولت خالصو عوایدو څخه ددولت له خواداجناسو او خدماتو خریداري منفي شي نو ددولت سپما لاسته راځي۳-دملت په کچه مجموعي ملي سپما دخصوصي او دولتي سپما مجموعې ته ویل کیږي. په ملي عاید باندې زیات عوامل اثر کوي۱- دتولید دعواملو ذخیره ۲-طبیعي منابع۳-بشري منابع چې د رهبري کولو مهارت یا استعداد ده جاري عاید :- --- کله .مصرف ته متوسط المیلان دعوایدو هغه برخه ده چې داجناسو او خدماتوپه خریداري باندې مصرف کیږي مصرف لپاره متوسط میلان ګڼل کیږي.مصرف ته متوسط میلان د عاید او مصرف دنسبت څخه عبارت ده ۳- راتلونکی عاید خالصه شتمني :--- لکه

ketabton.com - The Digital Library

چې مخکې وویل شول دمجموعي شتمنیو څخه دپورونو په لرې کولو سره خالصه شتمني لاسته رائې ۴-دسود په اندازه کې دزیاتوالي انتظار پانګه اچونه دلګښت اساسي عنصر دی دپانګې داستعمال لګښت په یوه معلومه زمانه کې دپانګې دواحد داستعمال حقیقي پیښیدونکې مصارف دیعمده برخې ۱-استهلاک۲ سود . دپانګې اچونې او ملي عاید نسبت ته دپانګې اچوني متوسط میلان وایې پانګې اچونی ته نهایي میلان په پانګه اچونه او ملي عاید کې دتغیراتو نسبت ته د پانګې اچونې نهایی میلان ویل کیږي. د کنز په نظر کې د پانګې اچونی عوامل دوه دي۱-دپانګې نهایې استعداد۲-دسود اندازه .دپانګې په نهایي استعداد باندې دوه لاملونه اثر کوي۱- لاسته راتلونکی عاید ۲ دشتمني دتهیې قیمت. دلوی او کوچنې اقتصاد ترمنځ توپیرونه کوچنی اقتصاد دافرادو کورنیو او تصدیو په وړاندې داړونده اقتصادي مسایل او تقسیمات تر څیړنې لاندې نیسي. دبیلګې په توګه په کوچني اقتصاد کې دغوښې وریجو ماشین الاتو او داسې نورو په څیر دځانګړو توکو بازار ترکتنې لاندې نیول کیږي په بل عبارت کوچنی اقتصاد دکورنیو تصدیو په څیر د اقتصاد د کوچنیو واحداتو فعالیتونه او اقتصادي سلوک تر کتتنې لاندې نیسي او یا کوچنی اقتصاد په یوه شرکت کې دتو لید د بیلابیلو بازارونو کې د تو کو دنرخونو دثبات په یوه کارځای کې د کارګرانو دمزد او معاش دیوي کورنې دعاید او مصرف درقابتي او انحصاري هغو په څیر دبازارونو د مختلفو ډولونو عرضي او تقاض او داسي نورو په څیرمسایل څیړي او لوی اقتصاد داقتصادي کړنلارې له مخې په عمومي کچه اقتصادي قوانین او مسایل ترڅیړنې لاندې نیسي.په لوی اقتصاد کې دنرخونودتورم یا انفلاسیون بیکاري دکچې ملي تولیدلو مصرف سرمایه ګذاری سپما او داسې نورو مسایلو شننه څیړنه په ټولیزه توګه تر بحث لاندې نیسي چې ځینې خلک یې د ملي اقتصاد په نوم یادوې ماخذ پوهاند ډاکټر جورج ژباړونکی دودیال اونورمل کوچنی اقتصادملي اقتصاد له هغه علم څخه عبارت چې د یو هیواد دسیاسي قلمرو په ساحه کې تر مطالعې لاندې نیول کیږي او اقتصادي عمده مسایل ترارزیابي او مطالعې لاندې نیول کیږي.په اقتصادي دوران کې تصدی او کورنی مستقیمه اړیکه لري مثلاً کورنی خپل تولیدي عوامل او خدمات تصدیو ته ورکوي او تصدی بیا په خپل وارسره خپل تولیدي شوي اجناس او خدمات بیرته دتولیدي عواملو په بدل کورنیو تع ورکوي همدارنګه کورنی دتولید عوامل دولت ته سپاریاو دولت ته په سیده توګه مالیه ورکوی دولت دکورنیودتولید عوامل په وړاندي هغه ته عاید ورکوي او له پرته یو شمیر بلاعوضه مرستې هم ورسره کوي او دټولنیزواو فامیلې کومکونو په بڼه ورته مرسته کوي. کورنی خپل یو اندازه عاید سپما کو ي چې دغه پاتې شوي عاید له ټولې کورنی څخه دپانګې دجوړیدو په موخه راټولیږي تصدی هم دولت ته سیده مالیات (پرمفادو مالیات)ناسیده مالیات(په تولید او خرڅلاوپه دوران باندې مالیات)ورکوي.دولت تصدیو ته څخه دخپلې اړتیا وړاجناس او هدمات پیري او له دي پرته دوي ته سیده او ناسیده مرستې رسوي. دتصدیو پس اندازونه او استهلاکات دپانګې دجوړیدو

ketabton.com - The Digital Library

لپاره کارول کيږي . ددولت فرسايشات داستهلاک او پس اندازونه هم دپانګې جوړيدو خوا ته لیږدول کيږي. له جوړې شوي پانګې څخه بيا دوباره دتصديو او دولتي موسساتو دتمويل لپاره کاراخيستل کيږي . کورنۍ خپل دتوليد عوامل دتصديو په واک کې ورکوي. کورنۍ دخپلو توليدي عواملو د عرضې په بدل کې دتصديو څخه د عوايدو په بڼه عوض يا جبران ترلاسه کوي.

عامه اقتصاد

دعامه اقتصاد دلوستلو موخې : دمضمون دمطالعې څخه وروسته بايد محصلين په دې وتوانيږي چې ۱-عامه سکتور۲-عامه اقتصاد۳-دعامه اقتصاد پيدايښت۴-دعامه اقتصاد موضوع او ماهيت۵-دمعاصر دولت دندې۶-ولې عامه سکتور ته اړتيا لرو۷-دمؤثريت څخه اوښتون يا انحراف.،دولت مالي او پولي وسايلو په کاراچونه اداره او تهيه د دولت داقتصادي فعاليتونو تحليل او تشريح دعامه مصارفو تاثيرات او بررسې په اقتصاد کې دماليياتو انواع او دمصرف کوونکو او توليد کوونکي درفاه سطحه دعامه اقتصاد دبحث موضوعات تشکيلوي. ددولت دعايداتي سرچينو او لګښتونو په اړه مالي سياستونه دعامه اقتصاد دوسايلو څخه شميرل کيږي چې دانکشافي او دټولنې درفاه دسطحې دلوړوالې په خاطر په کاروړل کيږي. په ۱۸۶۰ م لسيزه کې عامه اقتصاد دکلې اقتصاد څخه خپل جهت جداکړ او داقتصاد دعمومي بخش په نوم مطرح شو. د۲۰ قرن په ۸۰ لسيزه کې دغه عمل په نوي شکل انکشاف وموند او هغه نظريي چې په هغه وخت کې يي په دې اړه انکشاف وموند دعامه اقتصاد په نوم ونومول شوه. په ۱۹۲۴ م کال کې دلومړي ځل لپاره (کوبرټ)يو کتاب داقتصاد دعمومي بخش په نامه وليکه او عامه اقتصاد يي په داسې شکل تعريف کړ: ټول خدمات او توليدات چې دهيواد غړي يي په بشپړه توګه دحکومت دفعاليتونو او کړنو څخه لاسته راوړي عامه اقتصاد بلل کيږي. دعامه اقتصاد دموضوع ماهيت: عامه اقتصاد هغه علم دی چې ددولت دمالي او پولي وسايلو په کاراچولو اداري اوتهيې څخه بحث کوي . عامه تمويل کارل فيلهيم(karlphellem)وايی عامه تمويل هغه فعاليتونه او کړنې څيړي چې په ترڅ کې يي ددولت داړينو او مهمو دندو دترسره کولو په خاطر وسايل راجمع کيږي. Herlylostعامه تمويل: ددولتي دندو دترسره کولو په خاطر دوسايلو تهيه ويش اواداره ده. دعامه تمويل او خصوصي تمويل ترمنځ فرق: دلګښتونو اوعوايد تنظيم۲-دوخت واحد ۳-ذاتي تمويلي منبع۴-دپيسو نشر۵-دراتلونکي لپاره دتصاميمو تهيه کول(نيول)۶-په عامه تمويل کې لوی قصدي تغييرات۷-دبودجې تعامل. دعامه تمويل ماهيت: عامه تمويل ساينس وي ځکه دلته دحکومت عوايد او لګښتونه عموما په برکې نيسي کوم چې حقيقت دی او ساينس په تجربو او حقيقت ولاړدی.ساينس په دوه ډوله دی علم الحقيقت او علم الهدايت . علم الحقيقت په حقيقت ولاړوي او علم الهدايت نظريات څيړي او دهغه څخه په خپل روزمره کارونو کې کې کاراخلي

ketabton.com - The Digital Library

دعامه تمویل اصـول: دټولنې داعظمي مفیدیت اصـل۱-دمتوازنې بودجې اصـل۲-دارتجاعیت اصـل۳-داقتصـادیت او تصـویب اصـل۴-داقتصـادیت او تصـویب اصـل. دمعاصـر دولت دندې :۱-خارجي یرغل اوتاوتریخوالي په مقابل کې دخپلو وګړو دفاع، حمایت او ساتنه ۲-ددداسې اداري تاســیســول یا رامنځ ته کول چې کولای شـــي په ټولنه کې عدالت رامنځته کړي ۳-درســـمي اوعامه کارونو دپروګرامونو دپیل کول کوم چې په ټولیزه توګه دټولنې لپاره ګټور وي .عامه سکتور ته ددې اړتیاو له مخې ضـرورت لرو۱-دټولنې دارتیا وړشـیانو او خدماتو په عرضـي کې دمارکیټ پاتیوالی۲-دعاید توزیع کې مارکیټ پاتې راتلل۳-په عمومي استخدام کې او قیمتونو ثبات په لاســـته راوړنه کې دمارکیټ پاتې راتلل. داجناســـو او خدماتو پولي ارزښـــت تـه چې پـه یوکـال کې پـه یو هیواد کې تولیدیږي ملي عـاید وایی. دولتونـه هغـه ســازمانونه دي چې په باصــلاحیته توګه دټولنې دوګړو ســره یوځای ژوند کوي فعالیتونه او کړنې ترســره کوي او اړین او لازم خدمات چمتو او تمویلوي. ســیاســي اداري یاســازمانونه قوانین او عمومي منل شوي پروسیجرونه ته پراختیا ورکوي ترڅو دامعلومه کړي چې دولت څه کوي او دولت دخپلو لګښتونو دتمویل لپاره دکومو لاروچارو څخه استفاده کوي . مثالونه دسیاسي ادارو۱-داکثریت رایي اچونې ورکول۲-دولتي نماینده the allocation between government and private useشـخصـي (p):غذا۲-هوسـینګhousing۳-موټرونه۴-جامې Government.clothing: ملي دفاع عامه سـکول(مکتبونه)؟فولیس. مخلوط اقتصـاد بازاراوسـیاسـتونه. خاص یا فیور مارکیټ ایکونومې ،ورچولې ال کورډنس اینډ سـرویس ار ســفلیډ بای فارفراییټ فراویټ فیرم-ســفلې اینډ ډیماند . ډیټرمین فرایث: عامه اجناس : هغه اجناس دي چې دهغې څخه منع کیدل ناممکن یا ناشـــوني وي. ددې ډول اجناســـو مثال ملي دفاع ده . دیو هیواد پوځ چې خارجي هیواد یرغل په مقابل کې دخپلو وګړو دفاع او ســـاتنه کوي او همدا دملي دفاع په دندو کې یوه دنده ده ،کله چې یو جنس دمنع کیدو لپاره هیڅ درجه ونه لري نوهمدي اجناســو ته عامه اجناس وایي دعامه اجناســو ځانګړتیاوي.۱-غیرســیالیز: ددې خاصـیت څخه موخه داده چې که چیرې یو شـخص یو جنس اسـتعمالوي نو دانه شـي کولای چې دیوبل شخص په خوشحالۍ او افاده کې کموالی راولي.۲-نه منع کیدونکي : هیڅ شـخص نه شـي کولای چې دیو جنس داسـتعمال څخه بل شـخص منع کړي حتی که چیرې نومورې شـــخص دهغه توکي په مقابل کې تادیه هم نه وي کړي. عامه اجناس : هغه اجناس دي چې دبازار اقتصاد دعدم علاقمندۍ او نورو دلایلو په نسبت او دټولنې نیازمندۍ له مخې یی دولت تولید او عرضـــه په غاړه لري. لکه ملي دفاع ، قضـــایی نظام او داســـې نور. Samuelsson: عامه اجناس داســـې تعریفوي: عامه اجناس هغه اجناس دي چې خلک ورنه په عام ډول اســـتفاده وکړي اودیو نفر لګښـــت دبل نفر لګښـــت کې کموالی رانه ولي. عامه اوخصـوصـي اجناس ددوه خصـوصـیاتو په اساس سره بیلولای شـو . غیري سیالیز۲-نه منع کیدونکي. سوچه عامه اجناس : دلته هیڅ دمنع کیدلو توانمندۍ شـتون نه لري او نه دده دګټو

ketabton.com - The Digital Library

دترلاسه کولو لپاره کوم سیالیز حالت شتون لري. ۲-سوچه خصوصي اجناس: په دې حالت کې په واضیح ډول دعدم ممانعت درجه یا دنه منع کولو درجه شتون ولري او سربیره پردې رقابتي یا ســـیالیز حالت هم وجودلري.دچمتو کولو نهایي لګښـــتونه : دیو بل کس نهایی لګښتونه دسوچه عامه اجناسو څخه دګټې اخیستنې لپاره صفردی ددې څخه وروسته دنورو وګړو دعامه اسـتفادي لپاره شـتون لري یعنې نوروګړي هم کولای شـي چې دیو عامه جنس څخه اسـتفاده وکړي ځکه دهغې نهایي لګښـتونه صـفر یا ثابت وي په داسـې حال کې چې په لوړه کچه دعامه اجناسـو مقدار دزیاتوالی لپاره اضـافي سـرچینو ته اړتیا ده یعنې که چیرې وغواړو چې په لوړه کچه عامه اجناس تولید کړو نوباید چې اضافي سرچینې په کار واچوو . مثال ډوډۍ دتودوخې په مقابل کې ډوډۍ په بشـپړه توګه خصـوصـــي جنس دی ځکه دلته دسوچه خصوصي اجناسو دوه حالته شتون لري. ۱-الف دمنع کیدو درجه شتون لري ۲-ب سیالیز حالت شتون لري . تودوخه په بشپړه توګه سوچه عامه جنس دی ځکه دلته دسوچه عامه اجناسـو دوه حالتونه شـتون لري. الف دنه منع کیدوب-غیرسـیالیز حالت. هم شـتون لري.price excludableعامه اجناس هغه عامه اجناس دي چې دقیمت په وضـع کولو سره وګړي دهغې داستفادې څخه منع کیږي. او په ډیرې اسانۍ سره تري وګړي منع کیږي لکه . ټلویزون کیبل، دتفریح او ورزش ځایونه. Congestible: عامه اجناس سیالیز وي مګر دمنع کیدلو وړنه وي. دلته دعامه اجناسـو یو بل ډول هم شـته چیرې چې دیو مودې یا وخت څخه وروسته دلګښت کوونکو لخوا ترلاسه شوي ګټه دګنه ګونې له امله کمه شي.دي ډول اجناسو ته congestibleعامه اجناس وایي. بیلګې : سړکونه، پارکونه.دسوچه خصـوصـي او عامه اجناسـو تقاضـا : دسـوچه خصـوصـي اجناسـو لپاره تقاضـا دمقدارونو په جمع کولو سـره په هرقیمت کې ترلاسه کیږي یا پیداکیږي.دسوچه خصوصي اجناسو په صورت کې مقدارونه په افقې محور جمع کوو ددې لپاره چې مجموعي یا دبازار تقاضـــا پیداکړو. دســـوچه عامه اجناسو لپاره دمؤثر یا مساعد مقدار پیداکول: دعامه اجناسو لپاره مساعد یا مؤثر مقدار دهغه مقدار څخه عبارت دی چیرته چې ټولنیزي نهایي لاســـته راوړنې دګټې دټولنیزو نهایي لګښتونو سر ه برابروي msb=mscلینډال وایي چې وګړي دعامه اجناسو دعین مقدار لپاره مختلف قیمتونه تادیه کوي دلینډال دقیمتونو مجموعه(p) باید دعرضـــه شـویو عامه اجناســو دلګښـت سـره مسـاوي وي . باندېنې اغیز کوونکي هغه وخت رامنځ ته کیږي کله چې دیوه اقتصادي عامل پریکړه اوتصمیم دبل اقتصادي عامل په ګټه مستقیم اغیز ولري اودخپل نفوذ لاندې یې راولې . مالي باندېنې اغیزې دغیرې مالي باندینې اغیزو په مقابل کې ځینې وخت اقتصـــادپوهان دمالي باندېنې اغیزو او غیرې مالي باندېنې اغیزو ترمنځ توپیر کوي او وایي چې دمالي باندېنې اغیزکوونکو او غیرې مالي باندېنې اغیزکوونکو ترمنځ توپیر شـــته په مالي باندېنې اغیز کوونکي یو اقتصـادي عامل دبازار دنرخونو په بدلولو سـره نوراقتصـادي عاملین او وګړي ترخپل اغیز لاندې راولې . ددې برعکس که چیرې یو اقتصـــادي عامل یا

ketabton.com - The Digital Library

وګړی نوراقتصـــادي عاملین یا وګړي دقیمت دبدلون داغیزو څخه پرته دنورو تاثیراتو اواغیزو له امله ترخپل نفوذ لاندې شـو؟نو په دې صـورت کې بیامونږ دغیرې مالي باندېنې اغیز کوونکو څخه خبري کوو.اقتصـادي سـیتمونه په ۴ ډوله دي ۱-دازاد بازار اقتصـادي سـیسـتم۲-مرکزي پلان جوړونې اقتصـادي سـیسـتم۳-مخلوط اقتصـادي سـیسـتم ۴-اسـلامي اقتصادي سیستم. ازاد بازار اقتصادي سیستم دا نظام په شخصـي ګټو زیات پوکس کوي چې په دې نظام کې قیمتونه دبازار دعرضې اوتقاضا په اساس ټاکل کیږي چې ددولت مداخلي ته په کې اړتیا نـه لیدل کیږي. او یواځې دځـارونکي رول لوبوي . ۲-مرکزي پلان جوړونې سیستم: په دې نظام کې هرڅه په دولت پورې اړه لري حتې واده کول هم په دولت پورې اړه لري چې دانظام زیات عمومي ګټو ته ژمن دی . دعامه اقتصـــاد وســـایل: ددولت عایداتي سـرچینو او لګښـتونو په اړه مالي سـیاسـتونه دعامه اقتصـاد دوسـایلو څخه ګڼل کیږي.دمفت خور مشکل اکثره دعامه اجناسو په وجه منځ ته راځي . دایجورت بکس په طریقه اوددې په مرســـته باندې مونږ دوه اشـــخاص او یا هم دوه هیوادونو ترمنځ دتوکو تبادله په خاطر دایجورت بکس څخه اسـتفاده کوو. ایجورت بکس دوه اسـاسـي عناصـر یا اجزاووي لري نوددې نه معلومیږي چې دایجورت بکس دوه مختلفي منحني ګانې لري البته بې تفاوته منحني ګانې لري. دپریټو ایفیشنسي : څخه مطلب داده چې دیو کس باید ګټه ترلاسه کړي خوبیدون ددې چې بل کس ته تاوان ورســیږي. دپریټو دتبادله مؤثریت نقطه هغه نقطه ده چې په هغې کې دوه مختلفي منحني ګانې سره یو ځای شـوي وي . غیرمؤثره تبادله دا دتوکو مشـخصـه اندازه ده مګر دتجارت څخه وروســته ده نو په دې حالت کې یو زیاته اندازه افاده ترلاســه کوي او بل شـــخص کمه افاده ترلاســه کوي .intial endowment:داهغه حالت دی چې دتجارت څخه مخکې وجود لري اودلته دتوکو مشخصه اندازه رابنیي . پریټو داسې وضعیت ته اشـاره کوي چې یوکس رفاه داعظمي کیدو لپاره نشـې کولای چې دبل چا څخه ناوړه ګټه ترلاسه کړي. په بنه ډول دمنابعو استعمال ته اقتصاد وایی. دلینډال تعادل څه ته وایي: دایوه نظریه ده کوم چې مونږ ته تشـــریح کوي چې انفرادي اشـــخاص دخپلو نهایي ګټو په خاطر دعامه اجناسو دتولید یادتهیې لپاره تادیه کوي. ددې لپاره چې مونږ دعامه اجناسو دتولید او دتهیې لپاره مســـاعد او مطلوب مقدار پیداکړو دتعادل په حالت کې ټول وګړي عینې مقدار عامه اجناس په لګښت رسوي مګر امکان لري چې دوی دمختلفو قیمتونو سره مخامخ شي. دلینډال تعادل دسویډني عالم : ایریک لینډال لخوا وړاندې شوی دلینډال قیمت: نهایي نتیجه ده کوم چې دانفرادي اشـخاصـو په واسـطه تادیه کیږي دعامه اجناسـو دلاسـته راوړلو لپاره دلینډال قیمت دي داهغه قیمت دی کوم چې دانفرادي اشـخاصـو لخوا دعامه اجناسـو دترلاسـه کولو په خاطر تادیه کیږي. دلینډال دقیمتونو مجموعه باید دعامه اجناسـو دعرضـې دلګښـت سره مساوي وي .لکه ملي دفاع. دلینډال دتعادل یو بنسټیزه ستونزه داده چې مونږ په دقیقه نه پوهیږو چې هرشـخص څومره ارزښـت دعامه جنس څخه ترلاســه کړی کوم چې ددې

ketabton.com - The Digital Library

نظريي تطبيق په حقيقي نړۍ کې ستونزمن کاردی. مفت خور مشکل هغه وخت رامنځ ته کيږيکله چې يو کس يا ګروپ ګټه لاسته راوړي بلکې مانع مالیه وي او تادیه دمالیې نه کوي.عامه اقتصاد دوه اساسي دلايل وړاندې کيدلای شي چې دعامه سکتور رول اصلاح کوي چې دا دوو عنوانونو دمؤثريت او تعادل لاندې ګروپ بندي کيدلای شي . مؤثريت په هغو دلايلو پوري ارتباط پيداکوي چې دلويو اقتصادي فعاليتونو دکچې سره ارتباط لري حال داچې تعادل يا مساوات اقتصادي ګټو ويش ته اشاره کوي اود هغې څخه بحث کوي . دملکيت دحق پرته دجانبينو يا قرارداد کوونکو ترمنځ دتوکو تبادله په باوړ ډول او داعتماد په فضا کې نشي ترسره کيدلی. هرکله چې افراد دخپلو ګټو لپاره يو دبل سره په جګړه اخته شي نودامسله بيا دHobbesپه نوم پيژندل کيږي نو په داسې حالاتو کې کاروباري افراد دولت ديو ټولنيز قرارداد په حيث رامنځ ته کوي ترڅو دولت خلک له انارشۍ يا خپل سرۍ څخه خلاص يا تيښتې ته مجبور کړي. هغه حالت چې مداخلي ته په کې ممکن اجازه ورکول شوي وي په دوو ډولونو ويشل کيږی. ۱-هغه حالت دی چې ماريکيټ په کې بريالی وي۲- هغه حالت دی چې ماريکيټ په کې بريالی نه وي. دبازار دناکامۍ څخه علاوه ددولت مداخله دمشاهدې او نظارت له مخې هم رامنځ ته کيږي دامداخله کيدای شي چې په مختلفو برخو کې لکه دعوايدو نااندولي په شتمنيو کې نااندولي او نورو کې وي . دپورته ستونزو دله منځه وړلو په خاطر دولت په اقتصاد کې مداخله کوي او دولت مداخله خورا اړينه او ضروري ده حتی که اقتصادي ګټورتوب يي هم کم وي په داسې حالتونو کې داقتصادي رفاه اود دولت په واسطه رامنځ ته کيږي.، او د جوړشويو او وضع شويو سياستونو په مرسته هڅه کوي ترڅو دا نااندولي راکمه کړي. ګټورتوب او مساوات...

واګنر دحکومتي لګښتونو دزياتوالي په پديده باندې خبرې کړي . همدارنګه واګنر په دې عقيده وه چې ددولت دکړنو دوام بايد په ملي عايد کې زياتوالی راولي ځکه دملي عايد په زياتوالي سره داقتصادي ودې او ترقۍ لپاره لاره هواريږي. اګر چې دواګنر نظريه يواځې دانه تصدۍ قوي چې دعامه لګښت زياتوالی دملي عايد په فيصدۍ سره دی . واګنر په ۱۹پيړۍ کې يو اقتصاد پوه وه نوموړي خپلې څيړنې ددولتي لګښتونو په برخه کې دڅو اروپايي هيوادونو جاپان او دامريکا متحده ايالاتو څخه په راټول شوي معلوماتو باندې بشپړي کړي نوموړي وويل چې دعامه سکتور وندې په GDPډيره لوړه ده اودوخت په اوږدو کې په کې خورا ډير زياتوالی راغلی دی دواګنر دقانون محتويات ددې تمايلاتو تشريح وه اووړاندیز يي وکړ دابه دوام وکړي۲-پروفيسورفيګو وايی چې دولتي لګښتونه عامه سکتورونو بايد ملی عايد په زياتوالی سره وده وکړي اوده خپل دلايل په لاندې توګه وړاندې کړي دي۱-که يو ه ټولنه غواړي چې واقعا پرمختګ وکړي نوبايد چې وګړي يی دولت سره اوږه په اوږه خپل لګښتونه دخپلو اړتياو اوضرورتونو له مخې ترتيب کړي يا په بل عبارت دوی بايد خپلې پيسې داسې په لګښت ورسوي لکه چې مخکې به قانوني پيسې په لګښت

ketabton.com - The Digital Library

رسیدلې.ځینې وختونه دګټورتوب دپالیسۍ په نسبت دمساوات پالیسي مهم بلل کیږي ترڅو داقتصادي کړنو په وړاندې کوم خنډونه او موانع موجود وي هغه لري کړي داستدلال لپاره اخري دلیل به داوي چې دبیلګې په توګه دمساوات په سیاست کې یو یا څو لګښت کوونکي یو شان رول لوبوي په داسې حال کې چې دویش مسله په کې نه رامنځته کیږي چې همدغه سیاست یواځې او یواځې دمساوات څخه پرته ګټورتوب په نظر کې نیسي نودنومورې سیاست پورې اړوند ټول وسایل دقیق تحلیل او مطالعې ته اړتیا لري. بازار دناکامۍ څخه علاوه ددولت مداخله دمشاهدې او نظارت له مخې هم رامنځ ته کیږي دامداخله کیدای شي چې په مختلفو برخو کې لکه عوایدو نااندولي په شتمنیو کې نااندوالي او نورو کې وي نو دپورته ستونزو دله منځه وړلوپه خاطر دولت په اقتصاد کې مداخله کوي اوددولت مداخله خورا اړینه او ضروري ده حتی که اقتصادي ګټورتوب یې هم کم وي . دعامه سکتور دودې تشریح کولو فرضیه : لکه څنګه چې ددولت کړنې ورځ په ورځ پراخوالی مومي نوپه دې توګه ددولت په لګښتونو کې هم زیاتوالی راغلی دی پروفیسور پیګوPigouوایي چې دولتي یاعامه سکتورونه باید ملي عاید په زیاتوالی سره وده وکړي.

احتمالات

احتمالات: احتمال په لغت کې د ممکن یا شوني په معنا ده. داحتمالاتو په هندسې مفهوم کې دوه شرطه ډیر ضروري دي۱-باید (سطحې) یو دبل مساوې وي۲-تعداد باید سره مساوې وي.کلاسیک نظر په ۱۷ م پیړۍ کې یوعالم چې لاپلاس نومیده داحتمالاتو لپاره نظر وړاندې کړو.هغه ویل چې ټول انساني فعالیتونه په ټولنه کې د بعضې فکتورونو له امله متاثر کیږي او ثابت نه شي پاتې کیدای یعنې ټولې هغه پیښې چې په کمې ډول رامنځ ته کیږي. داحتمالاتو مشخصات ۱- دیوې اتفاقي حادثې دظهور چانس د همیش لپاره دیو څخه کوچنی او دصفر څخه لوی دی۲-دیوې یقیني حادثې دظهور چانس دهمیش لپاره د یو سره برابر وي ۳-دیوي اتفاقي حادثه ظهوراونه ظهور مجموعه مساوي دیو سره ده ۴-که چیرې (ای) اتفاقي حادثه د(بي)اتفاقي حادثې یوه برخه وي نو (بي) اتفاقي حادثه هم د(ای) اتفاقي حادثې دظهوریوه برخه ده. داحتمالاتو دسنجش قواعد یامیتودونه ۱-وي اور یو(اتحاد)چې دیا په معنا ده ۲-سرچپه وي عدد یعنې پښتو ۸ عدد غوندې یا یا سرچپه یویا تقاطع د او په معنا ده . اتفاقي حادثه په دوو برخو ویشل شوي کیږي۱- مستقله اتفاقي حادثه ۲- غیرمستقله اتفاقي حادثه.مستقله اتفاقي حادثه عبارت له هغې اتفاقي حادثې څخه ده چې دیوې اتفاقي حادثې په ظهور سره دسیټ دنورو عناصرودظهور چانس تغیر ونه بنوري یعنې دټولو دظهور چانس ۱۰/۱ (یوپه لس وي).غیر مستقله اتفاقي حادثه عبارت دهغې حادثې څخه د ه چې دسیټ دیوې اتفاقي حادثې په ظهور سره د سیټ دنورو عناصرو د ظهور چانس تغیر وبنوري. دمستقله اتفاقي حادثاتو داتحاد قانون:کله چې په یو سیټ کې ددوه یا څو اتفاقي حادثاتو هم

ketabton.com - The Digital Library

زمان ظهور امکان ونه لري او یوائې دوه یه څو اتفاقي په منځ کې د یوي اتفاقي حادثې دظهور امکان برابروي نو ددې ډول اتفاقي حادثي د چانس معلومولو لپاره مونږ دمســـتقله اتفاقي حادثاتو داتحاد دقانون څخه اســتفاده کوو. د مســتقله اتفاقي حادثاتو د تقاطع قانون کله چې په یو ســیټ کې ددوو یا څو اتفاقي حادثاتو هم زمان ظهور امکان برابر وي او غواړو چې په هکله یې د باور درجه پیداکړو نو دیته د تقاطع قانون یا میتود وایې.توزیع تابع: که چیرې ایکس یو اتفـاقي متحول وي او ایکس۱،ایکس۲، ایکس۳،.....ایکس این د نومورې اتفاقي متحول ممکنه قیمتونه وي د ایکس اتفاقي متحول احتمال چې د یو معین ایکس ای څخه کوچنی او مســاوې(ایکس لوی مســاوی د ایکس ای)قیمتونه واخلي عبارت دتوزیع تابع څخه ده.متمادي اتفاقي متحولین: هغه متحولین دي چې په داخل دیو انټروال یا معلومه ســاحه کې نهایت زیات تام او کســـري اعدادو قیمتونه اخیســـتلای شـــي. لکه دحرارت درجه ۲- غیرمتمادي یا مجزا اتفاقي متحولین: هغه متحولین دي چې په یوه معلومه ســـاحه کې یوائې دتام اعدادو قیمتونه اخســتلای شــي: لکه دکورنۍ دغړو تعداد.احتمالاتو تابع که چیرې ایکس یواتفاقي متحول وي او (ای بي ســي) یي دتحول ســاحه وي نو دتحول ســاحې د ظهورچانس عبارت داحتمالاتو تابع څخه ده.یا په بل عبارت که چیرې ایکس یو اتفاقي متحول وي او یوه معلومه د تحول ســـاحه ولري داچې دتحول په ســـاحه کې کوم قیمت اخلي دنومورې قیمت دظهور چانس عبارت داحتمالاتو د تابع څخه ده.هرهغه انساني فعالیت چې نتیجه یې دمحیطې عواملو د اغیزو له پلوه په دقیق ډول سره دسنجش وړ نه وي یوه اتفاقي تجربه چې لږ تر لږه ممکنه نتایج لري.لاپلاس په نظریو اتفاقي تجربې هر ممکنه نتیجه داتفاقي حادثه ده چې دهغې ظهور او نه ظهور په مطمین ډول سره سنجش کیدای نه شي خو دهغې دظهوراو نه ظهورپه هکله دباور درجه دسنجش وړده.

د بشري منابعو مدیریت

د بشري منابعو پیژندنه : ټولي انسانان ، دهغوی استعداد، مهارت،کاري ځواک او داسې نور د بشري منابعو څخه عبارت دي. دبشري منابعو مدیریت عبارت له هغه پروسې دی چې د۴ عمده او مهمو فعالیتونو څخه تشکیل شوی چې عبارت له (بشري منابعولاسته راوړل،دهغوی پرمختګ،دهغوی تشـــویقونه،او همدارنګه دهغوی دســـاتنې څخه ده. دیوې اداري لپاره کارکوونکي تر ټولو ښـــه شـــتمني ده دیوې اداري کیفیت او اغیزمنتوب د هغه د وګړیو په واســـطه تعینیږي چې په کارګمارل کیږي. داکثرو ادرارو بریا دمهارت لرونکو کارکوونکو په پیداکولو باندې اتکا لري چې ترڅو غوښـتل شـوي دندې په بریالیتوب ســره ترســره او دکمپنۍ (اداري) اوږدمهاله موخې ترلاســه کړي. دبشـــري منابعو مدیریت پیژندنه: ســـکاټ کلوتییر او سپریګل (scott clothier and sprigel) دبشري منابعو مدیریت دارنګه تعریف کړی دی:---- دمدیریت هغه برخه چې په کارکوونکو (سټاف) باندې مسوله وي اوده عملیاتو

ketabton.com - The Digital Library

هغه اړخونه چې دمدیریت اړیکې دکارکوونکو ســـره او دکارکوونکو اړیکې دکارکوونکو سره او همدارنګه دفردي او ګروپي پرمختګ سره تړاو لري بنسټیزه توجه کوي. (دبشري منابعو مدیریت په کارکې دبوختو وګړیو او یوې اداري ســـره دهغوی اړیکو ته توجه کول دي.دبرطانیه دا‌ړیکو مدیریت آداره)دفرینچ ویندل(French wendel) له نظره : دبشـــري منابعو مدیریت دیوې اداري پواسطه د بشري منابعو ګمارنه،انتخاب،پرمختګ،ګټه اخیستنه مزدورکونه چې دکاري قوې په ارتباط سرته ورسیږي ترڅو وکولای شـي لاندې دري ډوله اهداف ترلاسه کړي ۱-شخصي موخې ۲-اداري موخې ۳-ټولنیزي موخې او همدا دري ډوله موخې لري هم ۱- شخصي اهداف : داشخاصو حقوق ساتل او دهغوی دتربیې څخه عبارت ده ۲اداري اهداف : د اداري اهداف څه دي ؟ او د څه لپاره جوړه شوي ده؟ د اداري یواځّینی موخه ګټه لاســـته راوړل دي ۳-اجتماعي اهداف: په ټولنیز او اجتماعي ډول اداره مســـولیت لري هغه ضـــرورتونه چې یوه ټولنه یې لري دهغې په رنا کې باید خپل فعالیتونه ســـرته ورسـوي او جامعه باید متضـرره نه شـي.شـخصـي اهداف: دکارمندانو څخه اعظمي اسـتفاده کول۲-دکارمندانو دضروریاتو معلومول او دهغوی د ضروریاتو مطابق دهغوی تشویق کول ترڅو د اداري کارخپل مسـولیت وګڼي او په مؤثر ډول کارسـرته ورسـوي داد کارمندانو په ذهني تقویت پورې اړه لري مثلا هغوی تـه احترام کول پـه هغوی بـاور کول او دهغوی نظریاتو او خبرو ته غوږ کیښـــودل دخپل تولید دمؤثریت دزیاتوالي په خاطر کارمندانو ته ټریننګونه ورکول لارښـونه اومعلومات ورکول او دهغوی سـره مشـوره کول. او ټولې هغه لارې چارې چې د کارمندانو روحیه تقویه کوي په کاراچول دکارمندانو دشـخصـی اهدافو څخه شمیرل کیږي . دبشري منابعو دمدیریت ځانګړنې ۱- ذاتي یا ارثي ځانګه دمنجمنټ ده ۲- دټولو وظیفوي ســاحو بنســټ۳-په وګړو تمرکز۴-شــخصـــي فعالیتونه یادندې۵-دوامداره پروســـه ۶-په بشـــري روابطو اتکا. دبشـــري منابعو دمدیریت وظایف۱-مدیریتي ۲-عملیاتي دمدیریتي او عملیاتي ترمنځ فرق په دوو نقطو کې دی چې مدیریتی مفهومي وظایف دي او لوړې ســـطحې منیجرانوکاردی او عملیاتي وظایف فزیکي دي او دټیټې ســـطحې مدیرانو په واســـطه ســـرته رســـیږي.لاندې ۴ ډوله وظایف د مدیریتي وظایف له جملې څخه شـــمیرل کیږي۱-پلان جوړونه۲-تنظیمونه۳-لارښـونه۴-کنټرولونه پلان دراتلونکې کارونو لپاره یوه پیش بیني ده پلان جوړونه یوه پروســـه ده چې د هغې په پایله کې پلان جوړیږي. دبشـــري منابعو پلان جوړونه: هغه پروســـه ده چې په هغه کې دبشـــري منابعو (قوي) ضـــرورتونه مشـخص او بیا دهغې دترلاســه کولو لپاره وسـایل یا لارې چارې په کاراچول کیږي ترڅود اداري جامع(مرتبط) پلان مخ په وړاندې لاړشـــي پلان جوړونه دمدیریتي وظایفو لومړۍ دنده پلان جوړونه ده چې په دې کې دا مشخص کیږي چې اداره په کومه اندازه دکارمندانو ضرورت لري بیا دهغوي لپاره پروګرامونه او پالیسي ګاني جوړیږي چې څومره او څه ډول مهارت لرونکې کارمندان باید اسـتخدام شـي . تنظیمونه : داهم دمدیریتي وظایفو څخه ده چې

ketabton.com - The Digital Library

کارمندان په کې په عملي ډول تنظیمیږي یا دلته دپرسونل تنظیمول دی چې په خپلو خاصو ساحو یا د عملیاتي دندو داسې ترتیب کول دی ترڅو د هر شخص وندې د اداري په اهدافو کې په اعظمي ډول وي او داد پرسونل او کمپنۍ دفزیکي کاروبار ترمنځ ارتباط دی او لاندې فعالیتونه په تنظیم کې ضرور دي ۱- ددندې لپاره دکاري قوې اماده کول ۲-دهریو شخص ته دکار دساحې معلومول۳- integration of the effort of the task force ودوظیفي ځواک دهڅو انضمام.۴- دیو فرد همغږي دهغه د مربوطه ډیپارټمنټ سره.۳- لارښوونه:----رهنمایي کول د تنظیم کړای شو فعالیتونو په تحرک او لاسته راوړنه کې مرسته کوي۴-کنترولونه:----دا هم مدیریتي دندو څخه ده چې دلته د هغه معیارونو په اساس چې په پلان کې ټاکل شوي دي کنټرول سرته رسیږي او ددندو تحلیل او اجراتو کنترول لپاره چې تر څو مؤثر کیفیت رامنځ ته شي دمختلف تخنیکونو څخه استفاده کیږي یا هم کنترول دپلان دوامداره څارنه دکنټرول په معنا ده ۲- عملیاتي وظایف: په لاندې برخو کې شاملې دي ۱-دپرسونل اماده کول۲-پرمختګ ورکول۳-تشویقونه۴-ساتنه دکارمندانو۵-ثبت یا ریکارډساتل ۶-دپرسونل پلان جوړونه او د هغوی ارزونه. دپرسونل اماده کول : دادعملیاتي وظایفو لومړۍ دنده ده چې مناسب کارمندان په مناسب شمیر چې اداره ورته داهدافو په لاسته راوړلو کې ضرورت لري ولرو.۲-پرمختګ ورکول: داعملیاتي وظایفو څخه شمیرل کیږي چې لاندې څلورفعالیتونه په بر کې نیسي کارمند ته پرمختګ ورکول: دلته دکارمند مهارتونو ته پرمختګ ورکول کیږي. لکه ادراکي تخنیکي ارتباطي اونور۲مدیریت ته پرمختګ ورکول: دلته د ادراکي توانایي لابنه کول دي او دهغې د ارزښت لوړول دي او پراختیا ورکول دي او کارمند تعلیمې کچې لوړول دي اداري ته پرمختګ ورکول او دلته په پلان کې جوړونه او تنظیمونه کې نوې پرمختګونه رامنځ ته کول دي او په هغې کې تغیر راوستل دي ۴-مسلک ته پرمختګ ورکول:--- دلته بلاخره اوږدمهاله لاسته راوړل دي یعنې داهدافو پرمختګ رامینځ ته کیږي چې دا ټولې لاسته راوړنې د اداري کارمندانو په وسیله ترسره کیږي ۳- تشویقونه: دکارمند تشویقونه داهم دعملیاتي وظایفو له جملې څخه ده او دلته کیدای شي کارمند دلاندې دوو لارو څخه تشویق شي ۱-مادي۲-معنوي.مادي: په معنا چې کارمند ته دژوند ښه سهولت برابرول او معنوي تشویقونه: په دي معنا چې کارمند ته په داخل داداره کې تشویق ورکول لکه د هغه رتبې لوړول معاش زیاتول او داسې نور.۴- دکارمند ساتنه :---داهم دعملیاتي دنده چې دلته دکارمندانو دکاري حالت په نظرکې نیولو او معلومولو سره دهغوی لپاره خدمات برابرول او هغوی ته ګټه ورکول ترڅو هغوی تشویق شي او اداره ترک نه کړي.۵-ثبت یا ریکارډ کول:---داهم دعملیاتي دندو څخه ده چې دلته کارمندانو په هکله ریکارډ برابرېږي او دکارمندانو او کارونو په هکله یې معلومات ثبتیږي چې په ارزیابي کې مرسته کوي۶-دپرسونل پلان جوړونه او دهغوی ارزیابي : داهم

ketabton.com - The Digital Library

دعملیاتي دندو څخه ده چې په اداره کې سرته رسیږي.په دې کې دکارمندانو ارزیابي ترسره کیږي او دغه ارزیابي عموما دلوړې سطحې مدیر په واسطه سرته رسیږي.

دبشري منابعومدیریت اهمیت :

1-it helps management in the preparation adoption and continuing evaluation of personal program and policies2-it supplies skilled workers through scientific selection process3-it ensures maximum benefit out of the expenditure on training and development and appreciate the human assets4-it prepares workers according to the changing needs of industry and environment5-it motivates workers and upgrades them so as to enable them to accomplish the organization goals6-through innovation and experimentation in the fields of personal ,it helps in reducing costs and helps in increasing productivity7-it contribute a lot in restoring the industrial harmony and healthy employer –employee relation8-it establishes mechanism of the administration of personnel services that are delegated to the personnel departments.

بشري منابعو مدیریت خنډونه یا ننګونې۱-محیطي ننګونې ۲اداري ننګونې۳-انفرادي ننګونې نوټ په ځینو کتابونو کې دغه خنډونه یا ننګونې دوه ډوله هم راغلې(راتلی) شي چې عبارت ده ۱-خارجي ۲-داخلي ۱-محیطي ننګونه : داهغه ننګوني دې چې دکمپنۍ خارجي ځواکونو ته راجع کیږي چې د اداري دکنترول نه بهردې مګر د اداري په اجراتو باندې مستقیما مثبت یا منفي تاثیر اچولای شی او په لاندې ډول دي.::ـــ-----۱-نړیوال توب ۲-دکارګرانو اتحادیه ۳- دولتي قوانین ۴-اقتصـــادي حالت یاشـــرایط ۵-د اداري موقیعت ۶- دکاري قوې نه ورته والې یا ډیورسیټي ۷- ټکنالوژي۲- د اداري په وړاندې ننګونه :دا هغه اخطارونه دې چې په اداره کې داخل کې ورســـره مخامخ کیږي او کنټرولیدونکي دي چې په لاندې ډول دي۱- ستراتیژي۲-د اداري کلتور۲-دکاري قوې ګروپ۴-د اداري په کامیابۍ کې مرستندویه ونډه ۵-رقابتي حالت ۶ عدم مرکزیت۷-دکارکوونکو راکمول۸د اداري دوباره جوړښـــت۹- تکنالوژي۳-انفرادي ننګونې :---- داهم دافرادو په وړاندې د ایچ ار ایم یو چیلینج دی چې دلته باید دوی ته توجه ورکړل شي ترڅو پرمختګ رامنځ ته شي او بلې اداري ته لاړنه شي او اداره دناکامۍ ســـره مخ نه کړي نو دایو چیلینج ده چې باید قبول شـــي. دبشـــري منابعو دمدیریت مهارتونه:-- ۱-دبشري منابعو مدیر باید روښانه فکر ولري(as intellectual) چې حالت تحلیل کړيcommunicate,articulate,understand۲-دبشـــري منابعو مدیر باید

ketabton.com - The Digital Library

يو مدرس وي۳-دبشـــري منابعو مدير بايد توپير كوونكي وي۴-بشـــري منابعو مدير بايد داجراتو توانايي ولري۵-دبشـري منابعو مدير بايد واقعي رهبر وي۶-بايد بشـردوسـت وي۷-بايد لرليد لرونكي وي. دبشري منابعو دپلان جوړوني اهميت او ضرورت:--په دې معنا چې يوه اداره كې كوم ډول خلک او په څومره تعداد په كوم ځای او په كوم وخت كې دځان سره ولري. اهميت دبشري منابع دادی چې صحيح تعداد خلک په مناسب وخت او ځای كې ولري . دبشـري منابعو دپلان جوړوني موخې ۱-دبشري منابعو څخه اعظمي استفاده ۲ – په دې باور ترلاســه كول چې بشـري منابع په مناسـب ځای كې تخصـيص او ځای په ځای شـوي دي۳-ددې په وسـيله پيش بيني په بنـه ډول ترسـره كول۴-دكنترول لپاره معيارونه تعينول۵-دبشـــري منابعو دټولواړخونو دمصـــارفو كنترول۶-دتبديلۍ او ارتقا دپاليســيو فورمول بندي كول.

دبشري منابعو پلان جوړوني مراحل:--

human resource planning: is a process by which an organization ensure that it has the right number and kinds of people at the right place right time capable of effectively and efficiently completing those tasks that will help the organization achieve its overall strategic objectives. Coleman: has defined HR planning as the process of determining manpower requirement s and the means for meeting that requirement s in order to carry out the integrated plan of the organization. Needs and importance of HR planning ? objectives of HR planning: the major objectives of human resource planning in an organization are to 1-ensure optimum use of human resource currently employed2-avoid balances in the distribution and allocation of human resources3-assess or forecast future skill requirements of the organization overall objectives4povide control measure to ensure availability of necessary resources when required 5-control the cost aspects of human resource6-formulate transfer and promotion policies.

دوه مراحل لري چې دغه مراحل په خپل وارسره زياتو برخو ته شامل دی په لاندې ډول سره دي ۱-موجوده بشري منابع ارزول يا تحليل ۲-دبشري منابعو راتلونكې ضرورتونه پوره كول يا دهغې پيش بيني.

ketabton.com - The Digital Library

Assessing current human resources: 1-HR planning starts with determining the current status of human resource. this is an internal analysis of the manpower available within the organization. it includes an inventory of the people and the skills available. A comprehensive job analysis is mandatory to understand the jobs and the skills required for each 2-the inventory includes a list of names of employees on the rolls, their education, training, prior employment, capabilities, and special skills. 3-this inventory is use full in determining (skills available, new opportunities, selection, training and executive development. transfers, promotion, career planning and management. 3-the human resource inventory provides crucial information for identifying current and future manpower problems.

Job Analysis: a start point for identifying manpower is to first understand what are all the jobs available in the organization and the knowledge, skills and ability of required for each. This is possible through a good job analysis. let us see what it is?

Job Analysis: job analysis defines clearly the job within the organization. the behavior needed to perform these Job is also identified. job analysis obtains information about all jobs in the organization. this information is used to develop job description, job specifications and to conduct job evaluation. these are useful to identify individuals suitable for recruitment. it also provides information about training needs of employees. it is valuable for performance appraisal, career development and compensation administration. a good job analysis provides up to date, accurate information on the tasks, duties, scope and position of employees.

Job Description: job description is a written record of the duties, responsibilities and requirements of a particular job, it is concerned with the job itself and not. With the work. It is a statement describing the job

ketabton.com - The Digital Library

in such terms as its title. Location, duties, working conditions and hazards. in other words, it tells us what is to be done and how it is to be done and why. It is a standard of function, in that it defines the appropriate and authorized contents of a job

1-job identification (job title, alternative title, department, division. plant and code number of the job)2-job summary3-job duties4-relation to other jobs 5-supervison 6-working conditions (cold, heat, dust, wetness, moisture, fumes, odor, oily condition)

Job specification: the job specification indicates the minimum qualification s that the jobholder must possess to perform the job well. it identifies the knowledge, skill, and abilities needed to do the jo effectively.

A:physical characteristics , which includes health strength endurance, age-range, body size height, weight , voice, eye, hand and foot co-ordination.B:psychological characteristics or special aptitudes which include such qualities as manual dexterity mechanical aptitude , ingenuity, judgment, resourcefulness ,analytical ability and mental concentration C:personel characteristics trait of temperament such as personal appearance good and pleasing manners emotional ability , leadership, cooperativeness, initiatives and drive skill in dealing with others. D: responsibilities which include supervision of others responsibility for production, process and equipment responsibility for the safety of others responsibility for generating confidence and trust responsibility for preventing monetary loss. E-other features of a demographic nature which are age, sex education experience and language ability.

موجوده حالت داده چې مونږ بايد دادرک کړو چې مونږ اوس وخت په کومه اندازه بشري منابع لرو او په کومه ساحه کې دغه بشري منابع موجودې دي او دکوم مسلک لرونکې دي يعنې دلته مونږ ته بشري منابعو ذخيره ښايې چې په کوم اندازه يا څومره مسلکي دي څومره

ketabton.com - The Digital Library

مهارت لرونکې دي او څومره تعلیم یافته دي چې دلته ددې درک او تحلیل کیږي او داهم تحلیل کیږي چې وظیفه څه شـــی دی او دوظیفي د ترســـره کولو لپاره کوم قســـم خلکو ته(مهارت لرونکې لیسـانس،ماسـټر،دوکتور) ضـرورت دی او دکارمندانو په اړه باید خبرې وکړو چې په وظیفه کې کوم قســم کارمندانو او نورو ته ضــرورت دی نو مونږ باید دلته د جاب انلایســیس څخه اســتفاده وکړو ددندې په تحلیل کې دوه شــیان ډیرمهم دي ۱-دوظیفي معلومول (لایحه)۲-دوظیفي ســرته رســونکي مشــخصــات معلومول.ددندو په لایحه کې دا معلومیږي چې د وظیفي عنوان څه شی ده کوم کارونه په دغه وظیفه کې سرته رسیږي مثلا د محصلانو معاونیت، دوظیفي دعنوان په معنا ده او په دې کې بیا نورکارونه سرته رسیږي لکه دپوهنتون ریس ته دمحصــلانو په اړه مشــورې ورکول دکانکوردکامیابانو لیســتونه لیږل مربوطه پوهنځیو ته . یاهم دمحصــیلینو ســهولتونه برابرول.جاب ســپســیفیکیشــن یا دوظیفي ترســره کونکي توانایي او نورخصــوصــیات په نظرکي نیول کیږي مثلا فزیکي،روحي،او همدارنګه دسلوک دلحاظه.۲-دراتلونکې لپاره پیشبیني کول :

Meeting future human resource

future human resource needs are determined by organization’s mission, goals and strategies. demand for employees is a result of demand for the organization’s products or services.

کله چې لومړې مرحله پای ته ورســیږي نو دوهمه مرحله دبشــري منابعو پلان جوړونه کې منځ ته راځي چې هغه هم (دراتلونکې لپاره پیش بیني ده)په دغه مرحله کې داتخمین کیږي چې مونږ بـایـد څرنګـه ؟ دچـاپـه واســـطـه؟ اوچیرتـه ؟ څـه کـار وکړو. دپیش بیني لپـاره د؛ګولز،ویژن،میشن او ستراتیژیانو په نظرکې نیولو سره لاندې ۵ طریقې کارو.

۱-تاریخي مقایسهhistorical comparison

in this technique. past trends are used to project the future. trends are meaningful when organizations are exposed to stable conditions. yet. in a dynamic competitive environment past trends may not provide an accurate prediction of the future.

۲-دماهرخلکو څخه جوړه کمیټه

Experts committee: in this approach, experts familiar with employment trends estimate the organization’s future needs. these estimates are

ketabton.com - The Digital Library

based on their experience and judgment of the future prospects of the organization.

۳-رابطه

Correlation: human resource requirement is observed to fluctuate I the same pattern as some other variable (for example demand).it is possible to forecast the human resource requirement by correlating it to demand

۴-ماډل جوړونه:

deciscion model: More particularly quantities ones, can be used for demand forecasting linear programming are used widely to predict human resource requirements these models consider the relationship between a number of variable.

۵-دوظيفي تحليل

Task analysis: each job is analyzed to determine tasks or duties expected of it. It clearly identifies what needs to be done on the job. this method is tedious, takes time and is costly .it useful to identify shortage of skills required within the organization.

دبشـــري منابع جلبول يا ريکروټمنټ او انتخاب: کله چې د ســـازمان ايچ ار دخپل ســـازمان دبشري منابعو دموجوده حالت او اړتيا معلومې کړي نو بيا کولای شي ايچ ارمنابعو دکموالې او زياتوالې په اړه تصميم ونيسي که چيرې په يوسازمان کې يو خالې بست رامنځّ ته شي نو ريکروټمنټ له لارې کولای شو ددې بست لپاره مناسب اشخاص تشويق وپلټي او جذب کړي برعکس کـه چيرې ايچ ار پلانينـګ پـه بشـــري قوه کې مـازاد وښـــيي نو مـديربـه ددې ريکروټمنټ له لارې دهغه دکمولو لپاره هڅه وکړي. له تخنيکي لحاظه جلبول هغه پروســـه ده چې د هغې په واسطه ديوې دندې لپاره وړ اشخاص ورته وهڅول شي چې نومورې دندې لپاره درخواست وکړي. ايډوين بي پليفو له نظره جلبول هغه پروسه ده چې دهغې په واسطه اشخاص ديوې دندې دترلاسه کولو لپاره تشويق او اګاه کړی يعنې له تيوريکي له نظره خلک ديته هڅول چې ددې پوسـت لپاره داخلي وکړې يا په سـاده الفاظو داسـتخدام لپاره کواليفيډ يا وړ نوماندانو دموندلو او جذبولو پروســـه ده پدې برخه کې ديوې دندې دخلکو پلټنه ترســـره کيږي چې له دغه نوماندانو څخه داسـتخدام لپاره انتخاب ترسـره کيږي او ځينې ممکن چې

ketabton.com - The Digital Library

ددندې دغو ښتنو سره برابر نه وي رد شي . دجلبولو اهداف:۱-دپوه او وړ نوماندانو جذبول: له دې څخه هدف دادی چې داسې اشخاص چې مربوطه بست سره مطابقت ولري پیداکول ترڅو وهڅیږي ددندې لپاره درخواست وکړي۲-هغه نوماندان چه دې بست سره برابر نه وي دهغوي ردول. دریکروټمنټ لپاره منابع په دوه ډوله دي۱-داخلي ۲-خارجي.داخلي منابعو په طریقه کې دسازمان له داخل څخه خپل پخواني کارمند ته ترفیع ورکوي او په وړ بست یې ګماري چې په نتیجه کې دکارکوونکو مورال هم لوړیږي داطریقه دمنځنۍ سطحې او لوړې سطحې منیجرانو لپاره ډیره مؤثره ده. ددې طریقې نیمګرتیا:لکه سازمان ممکن دشخص کیفیت ډیرپه پام کې ونه نیسي او یو شخص ته په داخل کې پرمختګ ورکړې . دداخلي ریکروټمنټ ډیرې مهمې او عمده سرچینې په لاندې ډول دي۱-په داخل کې پرمختګ ورکول۲-دنوي پوست رامنځ ته کول۳-دکارمندانو رجوع کول employee referrals اداري ته. ګټې یې ۱-لږ مصرف۲-سازمان دداخلي خلکو په اړه او خلک دسازمان په اړه ښه معلومات لري۳- -داخلي کارمندانوته دپرمختګ په واسطه هغوی تشویقیږي چه په راتلونکي کې ډیر ښه کارونه وکړي۴-دسازمان وفاداري خپل کارګرو ته او دکارګرو وفاداري خپل سازمان ته زیاتیږي-.تاوانونه : ۱- زړه پدیده دکارونو د کولو۲-تنګ نظري رامنځ ته کوي (هغه خلک چې فروموټ شوي نه وی) ۳-دکاندید اوسنی کارکیدای شي مؤثر یا اغیزمن شي (ځکه هغه ددې نوي بست کې دځّان راوستلو لپاره خواري کوي)۴-په دې کې سیاست(سیاست مداران) غټ رول لوبوي ۵-دروحیې دلاسه ورکولو مشکل هغه خلک چې نه دي فروموټ شوي۶-دنوي استعداد لرونکو خلکو دنه مقررولو له امله چانس له لاسه ورکول ځکه هغوی نوو مفکورو سره یوې اداري ته راځي او غواړي چې په اداره یا ادارو کې دوظایفو او کارونو دانجامولو په وخت کې دنویو طریقو څخه استفاده وکړي. ۲-خارجي منابع:له هغو منابعو څخه عبارت دي چه دسازمان پورې اړه نلري . پدې طریقه کې دسازمان څخه بیرون وړاشخاص استخدام پروسې ته راوستل کیږي بهرني محیط څخه ریکروټمنټ ځینې مهمې طریقې په لاندې ډول دي۱-مستقیم جلبولو طریقه۲-پخوانیو سي وي ګانو ته کتنه۳-درسنیو له لارې اعلانات۴-کارګرې اتحادي۵-دمنجمنټ مرسته کوونکي۶-دتعلیمې ادارو څخه جلبول۷-انټرن شیپ: هغه طریقې څخه عبارت دی چې زده کوونکي دیوې موقتي دندې لپاره یوې اداري ته معرفي کیږي۸-سپارښتنه۹-دکارګرو ټرون. دخارجي استخدام ګټې:دخارجي استخدام په نتیجه کې نوي مهارت لرونکې او نوي تجربه لرونکې د اداري لپاره ترلاسه کیږي۲-کافي تجربه لرونکې شخص د اداري لپاره استخدامیږي یا جلبیږي۳-compliance with reservation policy become easy ریزرویشن دپالیسۍ اسانتیا۴- scope for resentment ,jealousies and heartburn are avoided.دخارجي ریکروټ منټ نواقص۱- په دي کې دسازمان داخلي افرادو ته توجه نه کیږی نو دداخلي خلکو عدم تشویق سبب ګرځي۲-دخارجي استخدام پروسه پرمصرفه پروسه

ketabton.com - The Digital Library

ده۳-دلته کیدای شـي صـحیح کي غلط یاغلط کي صـحیح راشـي)۴-دنویو مامورینو د اداري سره(قوانیو،ماحول، خلکو،وسایلو...)برابربښت یا اشنایي ډیر وخت غواړي.دریکروټ منټ په وړاندې چیلینجونه۱-حداقلیت اسـتخدام۲-دټولو خلکو لپاره داسـتخدام مسـاویانه شـرایط۳-داستخدام دصحیح طریقې څخه استفاده۴-دصحیح کاندید انتخابول.

Definition of selection: to select means to choose selection is a part of the recruitment function. it is the process of choosing people by obtaining and assessing information about the applicants (age, qualification, experience, and qualities) with a view of matching these with the job requirements and picking up the most suitable candidates. the choices are made by elimination of the unsuitable at successive stages of the selection process.

Purpose of selection

1-to pick up the most suitable person who would match the requirements of the job and the organization 2-a secondary objective in selection could be to choose the best person available.

Criteria of selection

1-selection decisions are usually based on how an applicant is rated (rather, predicted) in terms of the likelihood of success on the job2-job analysis and job description provides the basis for determining relevant criteria3-frequently educational qualifications, technical skills and achievements4-integrity loyalty, initiative/drive. Resourcefulness and intelligence/mental alertness.

Selection process: the selection process covers the period from the job specification and initial contact with the applicant to his final acceptance or rejection.

Key steps in selection process: 1-completion of application form2-initial screeining3-employment test A-written tests B-performance stimulation tests C-work sampling D-assessment centers4-comprehensive

ketabton.com - The Digital Library

interview5-background investigation 6-physical examination7-final job offer.

Socialization: it is a process of adaption. The socialization process1-prearrival 2-encounter3-metamorphos: positive outcomes, productivity, commitment, loyalty, low turnover.

Training: Definition of training: Edwin B. Filippo: training is the act of increasing the knowledge and skills of an employee for doing a particular job training involves changing knowledge. Skills and attitudes it also involves changing social skills to suit organizational needs training is confined to operatives.

Objectives of training: the primary objective of training is 1-to prepare employees –both new and old, for promotions to positions which require added skill and knowledge2-to bridge the gap between existing performance ability and desired performance.

Need and Importance of traning1-increasing productivity 2-improving quality3-helping a company fulfill its future personnel needs4-improving organizational climate5-improving health and safety 6-obsolescence prevention 7-personel growth

Training methods1-on-the-job training2-off-the-job training. On the job training: this is perhaps one of the most popular methods of training. the employee observes other at their job the employee then learns by doing the job. Two popular on the job training techniques are: 1-apprenticeship programs2-job instruction training.

On the job training 1-apprenticeship programs: learning of skilled trades is facilitated through apprenticeship training the apprenticeship period usually extends to a year. For more complex trades the periods may have extended longer the apprentices are usually paid a stipend which is much lower than the pay of a regular employee at the end of the

ketabton.com - The Digital Library

apprenticeship they may be absorbed into a regular post during the period of apprenticeship. The apprentice trains under the guidance of a superior.

On the job training: job instruction training: this is a systematic on the job training developed during the world war2nd. It facilitated training of operatives by their supervisor. it consists of four steps they are 1-familiarizing the trainee about the job this reduces anxiety about uncertainties2-giving key information about the job and clear instruction about doing it 3-prcatice sessions to ensure that the trainee has understood the job.4-working on the actual job. In case there is a problem a pre-designed superior helps out. This method is found to improve productivity and reduce risk of rejects. it also improves the quality of the output. Even today. It is used in the manufacturing organization as an effective method to train workers.

Off-the-job training: in this method, the training is done always from the workplace. there are a number of techniques used in this method of training. while some are very easy and use simple equipment some other are complex and require sophisticated equipment. Four popular off-the-job training techniques are 1-lecutre 2-films3simulation.case exercise, experiential learning, vestibule training, complex computer modeling

Process of designing a training program

Process of designing a training program: training programs are costly propositions. they are time and energy consuming too. Hence the training program s should be framed with great care and caution. the following steps should be take while developing a training program these steps usually involve a considerable amount of dialogues between personnel department professional and other supervisors and managers. 1-determining the need and priority for training. Mc.Guhee and Thayer have recommended the following three-steps approach in

ketabton.com - The Digital Library

order to determine training need A-organizational Analysis-B-man analysis-c-operational analysis

Process of designing a training programs: 2translating needs into objectives and establishing training goals and objective: once the training needs have determined, the next important step is to translate the skills needed into specific training objectives or desired outcomes of training objectives. these training objectives or goals are then used to determine the specific courses that will be offered. training objectives should include such matters as specific skills to be taught, the number of people to be trained and from which units, and the period within which such training should take place.3-selecting trainees: selecting individuals or groups for training is A very complex decision for the firm and the individuals chosen. form the firm's perspective. Providing the right training to the right people can help to create and maintain a well-trained and stable work force.4-making the curriculum and choosing training methods after-deeming training objectives and translating into specific course areas, the trainees are identified and evaluated management will be in in a position to decide the overall curriculum I.E. the arrangement of courses to be offered. the curriculum is a sort of grand plan of what training is to be presented and with what frequency. however, apart which must be added to this grand plan is the matter of training method will the training be on the job. Off the job, prior to employment, or prior to a formal assignment? will it be done by lecture computer assisted, or carried out by some other method? will it be long-term or short-term? 5-preparation of training budget6-selecting trainers and providing training to trainers7-using selected training technique8-evaluation system of training program1-determining whether a program meets its objectives or goals 2-identify strengths and weakness in the training process 3-caculate the cost-benefit ration of a program4-

ketabton.com - The Digital Library

determine who benefited the most from a program and why 5-establish a data base for further decision about the program.

Development:

Management or executive development is an educational process utilizing a systematic and organized procedure by which managerial learn conceptual and theoretical knowledge for general purposes.

Training and development compared

No	Point of distinction	Training	Development
1	Contents	Technical and mechanical operation	Conceptual and philosophical concepts
2	Participants	Non managerial personnel	Managerial personnel
3	Time period	Short one short affair	Long-term continuous process
4	Purpose	Specific –job related skill	Total personality
5	Initiative	From management – external motivation	From individual himself-internal motivation
6	Nature of the process	Reactive process to meet current need	Proactive process to meet future needs

Performance appraisal

Definition of performance appraisal

ketabton.com - The Digital Library

Performance evaluation, progress rating, merit evaluation

According to yorder

Performance appraisal refers to all formal procedure used in working organization to evaluate contributions and potential members

Performance appraisal is the systematic evaluation of each employee with respect to his performance on the job and his potential for development

Performance appraisal

Definition of performance appraisal

Various name of PE: performance evaluation, progress rating merit rating, merit evaluation

According to Yorder

Performance appraisal refers to all formal procedures used in working organization to evaluate contributions and potential of group members.

Performance appraisal is the systematic evaluation of each employee with respect to his performance on the job and his potential for development

Nature of performance appraisal

1-it is a process of evaluating the performance of employees 2-it is the systematic examination of an employee's strength and weakness in terms of the job requirement3-it is an ongoing or continuous process wherein the appraisal is done periodically according to a definite plan4-criteria 1-knowledge of work2-ability to do the work3-qulaity and quantity of output4-relations with superior's peers and junior 5-personneel qualities like dependability adaptability, initiative, leadership, etc.

ketabton.com - The Digital Library

Objective of performance appraisal

1-to provide a record of each employee's performance for the purpose of determining wages and incentive pay. 2-to identify the employees who have been placed on wrong jobs to transfer them to the job for which they are better suited3-to know the quality of performance of each employee and identify their strength and weakness4-to design training program for the improvement the quality of personnel 5-to facilitate the employee to know his performance level and take steps to develop himself6-to locate employees who have adequate potential for promotion and devolvement 7-to serve as the basis of personnel decisions like transfer and promotion.

Significance of performance appraisal

1-it provide data about past present, and expected performance of the employees which is helpful in taking decision on selection, training and development, increase in pay, promotion, transfers etc.

2-benefits of performance appraisal are as follows

1-it helps the supervisor to evaluate the performance of his employees systematically and periodically. it also helps s him to assign that work to individuals for which they are best suited 2-it helps in guiding and correction of employees 3-it can be used as a basis of sound personnel policy in relation transfer and promotion

4-it can be used to evaluate the effectiveness of training program5-it will prevent grievances and develop a confidence among the employees.

منطقوي (سيميز)اقتصاد

سـيمه ايز اقتصـاد: تعريف داقتصـاد دعلم يوه څانګه ده چې ديو اقتصـاد جغرافيي سـاختار(بڼه)ترڅيرنې لاندې نيسـي په تيره بيا په سـيمه کې صـنعتي موقيعت(industrial

ketabton.com - The Digital Library

location)،سیمه ایز پرمختیا،بنساریتوب، مهاجرتونه(migration)اودځمکې څخه ګټه اخیستنه. سیمه (region)څه ته وایي؟

دځمکې یا اوبو یوه متوسطه پیمانه ساحه ده چې دفزیکي ، انساني، او وظیفوي مشخصاتو پربنیاد سره بیلیږي. فزیکي مشخصات : په دغه مشخصاتو کې ځنګلونه ،سطحې(ځمکې)، منرالي سرچینې او اقلیمي فکتورونه ګډون لري. انساني مشخصات: په دغه مشخصاتو کې تاریخي ، توریستي او مذهبي سیمې ګډون لري. وظیفوي مشخصات: په دغه مشخصاتو کې دکاروبار جریانات ، میډیا ، او داسې نورفکتورونه ګډون لري.ولې سیمه ایز اقتصاد مطالعه کیږي؟ لکه څرنګه چې پوهیږو هره سیمه بیلابیلې ځانګړني لري پس دهرې سیمې اقتصادي او سیمه ایز مشکلات هم سره توپیرلري پس نو سیمه ایز اقتصاد ته اړتیا لیدل کیږي ترڅو چې دنوموړي علم څخه په ګټه اخیستنې سره دهرې منطقې لپاره پلان جوړ او داسې نوراړین کړنې ترسره شي. بیلابیلې برخې چې منطقوي اقتصاد پوهان په کې څیړنه کوي ۱-دصنعتي موقیعت مشخصات (په ملي او منطقوي کچه)۲-دتصدیو دورود او دوتلو سیمه ایز اقتصادي تاثیرات۳-دکورني مهاجرتونو مشخصات او دځمکې څخه په ګټه اخیستنه کې تغیرات۴-سیمه ایز تخصص۵-داقتصادي او ټولنیز تغیراتو محیطي تاثیرات ۶-داقتصادي او اجتماعي شرایطو جغرافیایې اتحادیي. دلازیات وضاحت لپاره مونږ کولای شو چې سیمیز اقتصاد محتویات په دریو اساسي پوښتنو کې خلص کړو.

What(څه): څه راجع کیږي ټولو اقتصادي فعالیتونو ته یعنې نه یواځې په تصدیو ، فابریکو، او کانونو کې تولیدي ظرفیتونو تاسیسات بلکې دسوداګریزو ، کورنیو، خصوصي او عمومي اداراتو کې هم تاسیسات په برکې نیسي.

Where(چیرته): چیرته داقتصادي فعالیتونو موقیعت په برکې نیسي او په دې برخه کې دفضایي ځایونو(بیلګو) دنږدیوالي ، متمرکزیت، انحراف، ورته والي او توپیر پوښتنې ګډون لري.

Why(ولې)ولې کې په پورتنیو مسایلو کې داقتصاد پوهانو تیوریګانې او تحلیل شامل دی.

دسیمه ایز اقتصادي انضمام مفهوم او پیژندنه : دتعریف نه شتون ستونزه نه ده (مګر متناقص تعریفونه) سیمه ایز اقتصادي انضمام : په یو جغرافیایې سیمه کې دیوګروپ هیوادونو ترمینځ ټرون چې موخه یې داجناسو او خدماتو او تولیدي عواملو انتقال په لاره کې دتعرفوي خنډونو راکمول او په پای کې دهغوی له منځه وړل وي. هغو ترتیباتو چې دهغې په ترڅ کې دیوې سیمې هیوادونه هوکړه کوي ترڅو خپله سوداګري،مالي او یا پولي پالیسي سره همغږي کړي. پراخه مفهوم : دموقیعت په اساس په یوه معلومه جغرافیوي سیمه کې ددولتونو داتحادیي څخه عبارت دي چې موخه یې دغږو هیوادونو خوندیتوب او ترقي وي

ketabton.com - The Digital Library

داسې یوه اتحادیه چې مناسبات یې دیو ټرون په اساس تنظیم شوي وي.دسیمه ایز اقتصادي انضمام مفهوم اوپیژندنه: دانضمام موخې کیدای شي داقتصادي څخه نیولي ترسیاسي پورې وي خو په وروستیو کې دغه موضوع دسیاسي اقتصاد په چوکاټ کې داخله شوي کوم ځای کې چې سوداګریزې موخې دلوړو سوشیوپولیټیکي اهدافو دلاسته راوړلو لپاره یوه وسیله ګڼل کیږي .ملي انضمام (دیوهیواد دولایتونو ترمنځ)نړیوال انضمام(دنړۍ دټولو هیوادونو ترمنځ) سیمه ایز انضمام (دځو هیوادونو ترمنځ) سکتوري انضمام(ددوه یا څو هیوادونو دځانګړو سکتورونو لکه بریښنا، ترانسپورت ، مخابرات، معادن، اوداسې نوروترمنځ) لکه اروپایي اتحادیه (EU)(NAFTA)دشمالي امریکا دازاد تجارت ټرون(APEC) داسیافاثیفیک داقتصادي همکارۍ سازمان او داسې نور.

اقتصادي انضمام په ۵ ډوله ویشل شوی دی ۱-دازاد تجارت سیمه (ساحه)۲-ګمرکي اتحادیه ۳-ګډ بازار۴-اقتصادي اتحادیه۵-سیاسي اتحادیه.

5 types of economic integration

1- Free trade area
2- Customs union
3- Common market
4- Economic union
5- Political union

Regional economic integration

1- Free trade area

   All barriers to the trade of goods and services among members are removed each member country can determine its own trade policies with regard to non-member countries

   Example: EFTA (European Free Trade Association) NAFTA (North American Free Trade Agreement) Include USA, Canada and Mexico

   2-customs union: Eliminate trade barriers between members adopts a common external trade policy: Example: Andean community. Includes Bolivia, Colombia, Ecuador, Peru and Venezuela establishes free trade among member countries and

ketabton.com - The Digital Library

imposes a common external tariff (5%20%) on products imported from outside.

3-common market: has no barriers to trade between members has common external trade has common external trade policy allows factors of production to move freely among members. Example: MERCOSUR include Argentina, brazil, Paraguay and Uruguay aim to eventually establish itself as a common market. =custom union + free movement of labor and capital.

Economic union: allows free flow of products and factors of production between members-has common external trade policy2-has common currency-harmonization of member's tax rates-has common fiscal and monetary policy-example: European union consists of 27 European countries. However, not all members adopted the Euro (currency of the EU) and difference in tax rates across countries still remains.

5: political union: the move towards economic raises the issue of political union coordinates the economic, social and foreign policy of the member states EU is on the road towards at least partial political union. Example European Parliament is elected by citizens of the EU countries.

1-economic case for integration

١-اقتصادي انضمام په غړو هیوادونو کې ودې ته لاره هواروي .

٢-اقتصـــــادي انضـــمـام دمســـتقیمې خـارجي پـانګې اچونې دزیـاتوالي ســـبـب ګرځي.تخصـــیص countries specialize achieves additional gains from free trade beyond the international agreements such as WTO.

2. political case for integration: economic interdependence () creates incentives for political cooperation--- reduces potential for violent confrontation(جنګ)Example: after world war 2nd, the European nation-states were no longer large enough to hold their own in world markets

ketabton.com - The Digital Library

and world politics a united Europe was needed to deal with the United States and the politically alien Soviet Union the European community (EC) was established (the forerunner of the EU)

Impediments to integrationداقتصاد په مخ کې موانع

Integration is hard to achieve and sustain for 2 reasons:

1 nation may benefit but groups within countries may be hurt example: under NAFTA, Canadian and US firms moved production to Mexico

2 potential loss of sovereigntyحاکمیتand control over domestic issues Example; Great Britain remained using its British currency instead of the Euro.

داقتصادي انضمام مهم شرطونه. داقتصادي انضمام دموجودیت لپاره دري مهم شرصونه وړاندې شوي چې عبارت دي له : ۱-دکارویش(division of work)۲-خوځښت(Mobility)۳-عدم تبعیض(Non discrimination)

دسیمه ایز انضمام پروسه : په بریالۍ توګه دانضمام دپروسې دعملي کیدو لپاره باید لاندې عمده ټکي په نظر کې ونیول شي. ۱-دروښانه ګډو اهدافو ټاکل۲-ګام په ګام پرمخ تلل ۳-دروښانه او عملي لیږد وړځیزونو (Deliverables)معرفي کول ۴-دیوکاري چوکاټ رامنځته کول.

داقتصادي انضمام مهم شرطونه

دانضمام یوه منظمه پروسه ددې ایجاب کوي چې یو لړ پرله پسې پړاوونه تعقیب شي چې په لاندې ډول دي . لمړی پړاوو: دانضمام دکچې ټاکل دانضمام دشپږو بیلابیلو کچو څخه ورسته ځیرل شوی باید یوه کچه وټاکل شي. لکه دازاد بازار تجارت سیمه ، ګډ بازار... اوداسې نور. دوهم پړاوو: دسیمه ایز انضمام لپاره دغړو هیوادونو ټاکل. دنورو معیارونو ترڅنګ دهیوادونو سایز او دعدم تجانس درجه دهیوادونو دټاکلو لپاره مهم ګڼل کیږي.دریم پړاوو دپروسې دیوځایوالي دکچې ټاکل.څلورم پړاوو: دپروسې دانعطاف پذیرۍ دځانګړنو ټاکل . دانعطاف پذیرۍ څخه موخه داده چې ایا دغه ټرون نوي غړي مني او که نه؟

دسیمه ایز انضمام او سیمه ایزې همکارۍ ترمنځ توپیر:سیمه ایزه همکاري او سیمه ایز اقتصادي انضمام یوشان نه دي ان داچې ددې دواړو ترمنځ ډیر لږ اړیکه لیدل کیږي. کیدای

ketabton.com - The Digital Library

شي ځينې هيوادونه په خپل مينځ کې دګڼ شمير مسايلو په برخه کې دهمکارۍ لپاره هوکړي ته رسيدلې وي خو پرته له دي چې يو بل ته دسوداګريزو امتيازاتو قايل شي

دسوداګريز انضمام چې دبازار انضمام هم بلل کيږي دسيمه ايز اقتصادي انضمام عمده

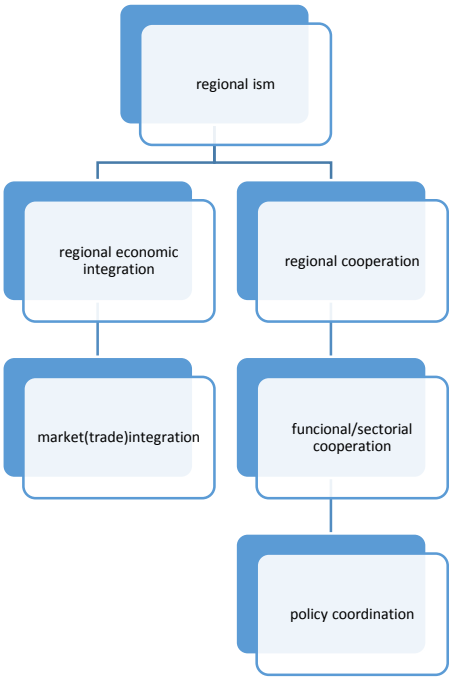

ځانګړنه ده او وظيفوي اوسکتوري همکاري دسيمه ايز همکارۍ ځانګړنه ده په داسې حال کې چې دپاليسيو همغږي کول دسيمه ايز اقتصادي انضمام اوسيمه ايزي همکارۍ ګډه ځانګړنه شميرل کيږي.

پاتې دسيمه ايز اقتصادي انضمام څخه يواځې هغه وخت کيداي شي چې دسيمې دهيوادونو ترمنځ دسوداګرۍ په اړه ځانګړي تړونونه صورت ونيسي چې لمړنۍ موخه يې دسيمې په کچه دسوداګرۍ په وړاندې دشته خنډونو لرې کول وي.

دسيمه اقتصادي انضمام عمده دنده دي که څه هم هر سيمه ايز انضمام دخپلو اړتياوو په بڼه خپلې ځانګړي موخې تعقيبوي خو په عمومي توګه د Van Lange houseپه اند هرسيمه ايز انضمام بايد لږ تر لږه اته مهمې دندې ترسره کړي

۱-په سيمه کې دسوداګريزو اړيکو پياوړتيا۲-دخصوصي سکتور دپرمختيا لپاره دمناسب چاپيريال رامنځته کول۳-داقتصادي او سيمه ايز انضمام پرمټ دزيربنايي پروګرامونو پرمختيا۴-ددولتي سکتور دادارو پرمختيا او ښه حکومت داري۵-دټولنيزي انزوا راکمول او ديوې هراړخيزې مدني ټولنې رامنځته کيدل۶-دسيمې دسولې او امنيت په چاپيريال ساتنې

ketabton.com - The Digital Library

پروګرامونو جوړول۷-په ســـیمه ایزه کچه دچاپیریال ســـاتنې پروګرامونو جوړول۸-دنړۍ دنورو سیمو سره داړیکو پیاوړي کول.

دسیمه ایز اقتصادي انضمام پراوونه

داچه ســیمه ایز انضــمام یوه اوږده پروســه ده نودغه پروســه عموما پنځه یا شــپږ پراوونه /ډولونــه طی کوي چې عبــارت دي لــه :۱-دامتیــازي تجــارت ټرون preferred trade agreement۲-دازاد بازار تجارت ســیمهfree trade area۳-ګمرکي اتحادیه customs union۴-ګډ بازارcommon market۵-اقتصــادي اتحادیهeconomic union۶-ســیاســي اتحادیهpolitical union

داقــتصـــــــادي انضمام پراوو	دغږو هیوادونو ترمنځ دتعرفو له منځه وړل	یوشـــان ګمرکي سیاست	دتولیـد دعواملو ازاد انتقال	یوشان اقتصادي سیاستونه
امتیازي موافقه	هو	نه	نه	نه
دازاد تــجــارت سیمه	هو	نه	نه	نه
ګمرکي اتحادیه	هو	هو	نه	نه
ګډ بازار	هو	هو	هو	نه
اقتصادي اتحادیه	هو	هو	هو	هو
سیاسي اتحادیه	هو	هو	هو	هو

دوام ....

که څه هم ددغه پراوونو ردیف بندي په همدې ډول ســره چې پورته ورځخه یادونه شــوي لازمې نه ده خو بیا هم تجربې بنــایي چې داقتصــادي انضــمام په خاطر لمړی باید دنظرور هیوادونو ترمنځ داجناسو او خدماتو دتجارت په وړاندې خنډونه لرې شي. په داسې حال کې چې هر هیواد دنورې نړۍ څخه په وارداتو تعرفې په لږولو کې ازاد لاس ولري چې دازاد تجارت دسیمې مشخصه ده په دوهم پراوو کې دلمړي پراوو ترڅنګ ګمرکي سیاتونه یو شان شي چې دګمرکي اتحادیي مشخصــه ده چې بیادتولید دعواملو دتحریک په ازادیدو سره یو ګډ بازار او بلاخره دنورو اقتصادي پالیسیو په یو شان کیدو سره داقتصادي انضمام وروستي پراوو چې داقتصـــادي یا ســیاســي اتحادیې څخه عبارت دی رامنځ ته کیږي. داچې دولتونه داقتصادي انضمام په اړه په ازادانه ډول سره خبري اتري کوي او دهغه ټرونونه لاسلیکوي چې دهغوی دولتونو لپاره عملي او ګټور دي او ځینې وخت دغه ټرونونه دپورته یادشـــوو پراوونو څخه دهیڅ پراوو په چوکاټ کې په پوره ډول ســره نه راځي چې دایو ډول تشــکال رامنځ ته کوي. دبیلګې په توګه کاناډا،متحده ایالات او مکسیکو دازاد تجارت دسیمې غړي

ketabton.com - The Digital Library

دي خو NAFTAځينې داسې اصول هم لرى چې دهغې له مخې دنوموړو هيوادونو ترمنځ دپانګې او کارګرو انتقال په قسمي ډول سره ازاد دى چې داد ګډبازار يو عنصر دى.

دسيمه ايز اقتصادي انضمام اقتصادي او حقوقي اړخونه

الف: دسيمه ايز اقتصادي اړخونه

دسيمه ايز انضمام اغيزېeffects of regional integration

کله چې په يو ټاکلي سيمه کې څو هيوادونه سره يوځاى کيږي او يو سوداګريز بلاک جوړوي نوبې له شکه دغه ټرون دغږو هيوادونو پراقتصاد اوسوداګرى باندې په ځانګړي ډول او دنړى په کچه په عام ډول يو لړ مثبت او منفي اغيزې واردوي ددغه اغيزو دځيړلو په منظور عموما ګډ بازار(common market)داقتصاد پوهانو لخوا دسيمه ايز انضمام په استازيتوب ځيړل کيږي دسيمه ايز انضمام اغيزې بيا په دوه برخو ويشل کيږي چې داقتصادي او غير اقتصادي اغيزو څخه عبارت دي.

سيمه ايز سازمانونه

په دې ځاى کې دسيميزو سازمانو څخه بحث کيږي لکه داروپا اتحاديه ،نافټا ، سارک،شانګهاى او داسې نور.

تهيه او تدارکات

تهيه او تدارک څه شى ده؟تهيه او تدارک يوه پروسه ده چې په مرسته يې سازمانونه دارتيا وړ مواد په درست کيفيت اودرست کميت سره ددرست عرضه کوونکي څخه په درست نرخ او په درست وخت کې تهيه کوي او ترڅنګ يې دتهيې او تدارک پروسه دموادو دعرضه کوونکو مديريت کوي، اودسازمان (کمپنۍ) دستراتيژۍ دعملي کيدو لپاره کارکوي. تهيه او تدارک دکاروبار دمديريت يوه دنده ده چې ديو سازمان دارتيا وړمنابع(چې اوس يا په اينده کې ورته ضرورت لري)په ګوته کوي درانيولو مدارک ورته پيداکوي، لاسرسى ورته پيداکوي او هم يې ددې منابعو مديريت کوي ترڅو دسازمان ستراتيژيکې موخې ترلاسه شي.

دخريدارۍ (پيرر) او تدارک توپير purchasing and procurement

Purchasing پيرودنه

Acquiring goods/services to satisfy organizational needs.

ketabton.com - The Digital Library

Its role is to buy goods/services at best price, and to ensure consistent and reliable flow of goods (from market to organization)

Procurementتدارک

Is identifying right needs, conducting purchasing, and managing suppliers. Procurement is an umbrella term which covers purchasing. the process of procurement is also broader than purchasing. it includes few activities prior to and few activities after actual purchasing. purchasing is more like a making a transaction, whereas procurement deals with creating and maintain fruitful long-term relationship with suitable suppliers.

دسازمان دپيرودني په پروسه کې برخه اخيستونکي –دپيرودني مرکز

Participants in the organizational buying process –the buying center

په ننې پرمختللې تکنالوژيکي اداره کې دپيرودني پروســه پيچلې شــوي ده.په دې اســاس ديوې اداري يا ســازمان دپيرودني په پروســه کې مختلف اړخونه برخه اخلي چې په لاندې ډول ويشل کيږي

۱-ابتداکوونکیinitiator

ديوې اداري په هره سطحه کې کيدای شـي يو پرابلم درک کړي او يا يو فرصـت ووينې چې ددواړو نقطو څخه په استفاده دپيرودني ابتدا کوونکي بلل کيدای شي.

۲-استفاده کوونکي users

په اداره کې ديو جنس څخه اســتفاده کوونکي دهغه جنس داخســتلو په پيرودنه کې هم برخه اخيستلای شی او هم پري اثر کوي .

۳-اغيز کوونکيinfluencer

دمعلومات لرونکي يا دمتبادلو اجناســو ارزيابې کوونکي،لکه دپيلوټ يا الوتنې انجينران چې دانجن په انتخاب کې ونډه اخلي .

۴-دمعلوماتو کنترولوونکي Gatekeepers

Control the flow of information to other people involved in purchasing process.

ketabton.com - The Digital Library

۵-پیرودونکي Buyers

The person who actually place the order

۶-پریکړه کوونکیDecider

Person with final authority

۷-کنترولونکیcontroller

The person who determine the budget.

دتهیه اوتدارک رول the role of procurement

Purchasing as a factor in profitability is very critical because:

1- Bought-out items form a high proportion of total expenditure
2- Short-run prices fluctuate
3- Markets for the finished products are highly competitive.

تهیه اوتدارک دسازمان دګټورتیا(دګټي دزیاتوالي)له پلوه ډیر اهمیت لري ځکه چې :

۱-دمواد خریداري دکمپنیو دمصـــارفو لویه برخه جوړوي۲-دموادو نرخونه بدلون کوي۳-دتولید شـــوي محصـــولاتو لپاره بازارډیررقابتي دی. دتدارک اهداف: دټولونه لومړی هدف دتدارک چې ترلاســه کړي صــحیح کیفیت والا مواد په صــحیح وخت او په صــحیح کمیت دصحیح منبع (تولیدونکي نه)په صحیح قیمت دی اویا ورته پنځه صحیح ویلای شی.

صحیح کیفیتright quality

صحیح کمیتright quantity

صحیح وختright time

صحیح قیمتright price

صحیح منبع(right source(supplier

نوراهدافadditional objectives

دســازمان دارتیا په نظر کې نیولو ســره دموادو جریان to supply the organization with a flow of materials and services to meet its needs

ketabton.com - The Digital Library

To ensure continuity of supply by maintaining effective relationship with existing sources and by developing other source of supply, to buy efficiently and wisely, obtaining the best value for every Afghani spentپه مؤثره توګه خريداري ، دهري مصرف شوي افغانۍ غوره ارزښت په لاس راوړل.

to select the best supplier in the انتخابول کي دغوره عرضــه کوونکي په مارکيټ market

دمعاصر خرڅلاو ځانګړتياوي

Characteristics of modern selling

دخرڅلاو دپروسې پراونه

۱-دمشتري پيداکول دمشتري دپيداکولو تخنيکونهprospecting for customer

۲-داړيکو جوړول دپيچيده يا ګران بيه خرڅلاو په صورت کي پاليسي جوړونه opening the relations۳-دمشتري ټاکل ۱-ايا مشتري زما توليداتو يا خدماتو ته اړتيا لري۲-ايامونږ غوښــتنو ته ځواب ويلای شــو؟۳-ايادګتي وړخرڅلاو دی؟qualifying the prospect۴-دخرڅلاو پيغــام وړانــدي کولpresenting the sale message۵-دخرڅلاوترســـره کول closing the sale : closing the sale refers to obtaining a final agreement

ketabton.com - The Digital Library

serving the account: how with B2B.2-how دمشتري خدمت کول-۶to purchase with B2C?

the procurement process دتهيې او تدارک پروسه

1- Understand need and develop a high level specification
2- Market/commodity and options (including make or buy assessment)
3- Develop strategy/plan
4- Develop documentation, PPQ/detailed specification
5- Supplier selection to participate in ITT/RFQ/negotiation
6- Issue ITT/RFQ
7- Bid/tender evaluation and validation
8- Contract award and implementation
9- Contract performance review and continuous improvement
10- Asset management and lesson learnt.

بررسي او کنټرول

کنټرول: دترسره شوو فعاليتونو مقايسه ديلان شوو فعاليتونو سره عبارت دکنترول څخه ده مثال تخمين شوي فعاليتونه په يوکال کې هدف۵۰٪----۵۰٪بوديجه مګر حقيقي فعاليتونه په يوکال کې هدف۴۰٪۵۰٪۶۰٪بوديجه ۱۰٪منفي خلا په دې معنا چې دلته بايد منفي بدله ورکړل شی×کړنې درستې نه دي×هدف لوړ ټاکل شوی دی ريويو بايد ترسره شي يعنې هدف بايد ټيټ ټاکل شوی وه.اوکه ټيټ ټاکل شوی وي ريويو بايد ترسره شي يعنې هدف بايد لوړشي. بررسي دخلاو کتل او دهغوی اداره کول دبررسي په نوم يادېږي. دکنترول ډولونه ۱-نظر ځای يا موقيعت ته کنټرول دبازار کنترول عبارت له هغه کنترول څخه دی چې د اداري په خارج کې ترسره کيږي چې اداره يې دقيمتونو دميکانيزم کتو په موخه ترسره کوي۲-بروکراتيک يا اداري کنترول: عبارت له هغه کنترول څخه دی چې د اداري په داخل کې ترسره کيږي چې اداره يې دکارکوونکو د صلاحيت او مسولیت ته کتو موخه په يې ترسره کوي.۳-طايفوي کنترول :عبارت له هغه کنترول څخه ده چې د اداري په داخل کې ترسره کيږي ،اداره يې دکارمندانو دسلوک او رويې او دلچسپی په موخه ترسره کوي .

ketabton.com - The Digital Library

مدیریت : دمنابعو څخه په مؤثره توګه اسـتفاده ترڅو د اداري اهداف په مثمره توګه ترلاسـه شـــي. نظر کړنو ته کنترول :۱-ابتدايي کنټرول : عبارت دهغه کنترول څخه ده چې دفعالیت دشروع نه مخکې ترسره کیږي او په دې خاطر ترسره کیږي چې دغلطیو مخنیوی وشي۲-جرياني کنترول : عبارت دهغه کنترول څخه ده چې دفعالیت په جریان کې ترســره کیږي او پدي خاطر ترســره کیږي چې دموجوده غلطۍ مخنیوی وشــي تر څو غلطي پراخوالی ونه مومي۳-وروســتنی کنترول : عبارت دهغه کنترول څخه ده چې دفعالیت په اخر کې ترســره کیږي او په دې خاطر دډول کنترول ترسره کیږي چې ایا هدف دپلان مطابق ترلاسـه شوی او که نه ٪۵۰----چې هدف په درې حالتونو کې ترلاســـه کیږي۱-خراب ډول۴۰٪۲-عادي ډول۵۰٪۳-ښـه ډول٪۶۰.بررســي دمالي حســابونو امتحانول دبررســۍ په نامه یادیږي. ولې تفتیش ترسـره کووجواب: مالي حسـابونو په هکله دنظروړاندې کولو په خاطر ترسـره کیږي چې دمحاســبې اصـــولو مطابق دي او که نه . دنظریاتو وړاندې کول لاندې ډولونه لري۱-غیرمعتبر (unqualified) نظر۲-معتبر(qualified) نظر۳-رد(disclaimer)نظر۴-مخالف(adverse)نظر. مالي حسابونه د(gaap) په اساس جوړیږي چې عمومي قبول شوي دمحاسـبې اصـول ورته وایي .۱-غیرمعتبر نظر: په دې کې په مالي حسـابونو کې غلطۍ نه لیدل کیږي۲-معتبر نظر: په دې کې په مالي حسـابونو کې غلطۍ لیدل کیږي(ګیفgaap) نو په اسـاس یې دډول نظر وړاندې کیږي۳-ردشـوی نظر: په دې کې د تفتیش څخه وروسـته نظر نه وړاندې کیږي ۴-مخالف نظر:په دې کې دتفتیش څخه وروسته غلطې زیاتې موجودې وي داسې نظر وړاندې کیږي۲-کله(when) تفتیش کله ترسره کیږي.تفتیش دداخلي مدیریت داجرا څخه وروسـته دمالي حسـابونو دتحلیل په خاطر ترسـره کیږي۳-څوک(Who) تفتیش کوونکی باید څوک وي: عبارت دهغه شـــخص څخه دی چې دنظر په وړاندې کولو کې ازاد وي۴-چیرته(Where) : چیرته خپل نظر وړاندې کوی شـــي.دتفتیش په راپور کې باید خپل نظر وړاندې شـــي . د(ګیسGAAS) په اســـاس ترســـره کیږي(جنرال اکســـیپټید اکونټینګ سـټنډرډس) ورته وائې او درې برخې لري ۱-عمومي معیار(genral standard).(TIP)۱-ټریننګ او سوپرویژن۲-ازادي۳-مسلکي وي۲-ساحوي معیار (field standard) .(PIC)۱-پلان مطابق باید لاړ شي(planing)۲-داخلي کنترول۳-کافي اندازه ثبوت (coroborative) ایوډینسevidence.۳-دراپور جوړونې معیار۱-دمحاسـبې دعمومي اصـولو مطابق ۲-ثبات یعنې په ترتیب سره باید لاړشي ۳-واضـحه وي دمقابل جانب راپور باید دمحاسبې دعمومي اصـــولو مطابق وي۴- ګیس زمونږ راپور باید دګیس مطابق وي یا express opinion. تفتیش دازاد شـخص لخوا دمالي حسـابونو تحلیل یا کتل یا امتحانول دتفتیش په نامه یادیږي. تفتیش دمالي حســـابونو کتنه یا امتحانول دتفتیش په نامه یادیږي. auditاډیټ دلاتیني کلمې audire څخه اخسـتل شـوی چې معنا یي اورول دي. په دي معنا چې کله به یو کاروبار یو

ketabton.com - The Digital Library

شخص د تفتیش ترسره کولو په غرض راغوښتلو او غلطي به يې مالک او محاسب دواړو ته اوروليې. بررسي په رسمي ډول دمالي حسابونو کتنې پروسې ته تفتیش ویل کیږي.دمالي حسابونو دوباره کتنې پروسي د صحیح والي تصدیقولو په موخه ترسره کول دتفتیش په نامه یادیږي. دکنترول څخه وروسته اډیټ ترسره کیږي . په رسمي ډول دمالي حسابونو کتنې پروسې ته تفتیش ویل کیږي ----رسمي ورته ځکه وایې چې په رسمي توګه تفتیش کوونکي اداري ته ځي او دهغوی حسابونه ګوري. (spicer and pigler)سپسر او پیګلر وایې :تفتیش دیو کاروبار مالي حسابونو او مالي سندونو کتنه او امتحانول دي. (mautz)میوټز: دمالي حسابونو کتنه یا ارزیابې کول ددې په خاطر چې د مالي حسابونو صحیح والی معلوم کړي چې ایا صحیح دي او که نه چې هغې په اړه نظر وړاندې کوي. (the international audit comitee د انټرنیشنال اډیټ کمیټې) يې داسې تعریفوي۱- تفتیش ازاده لیدنه ده دټولو ادارو چې ګټه کوي او که نه چې د اداري دشکل سره هم ټراو نلري۲-خپل نظر وړاندې کول دمالي حسابونو په اړه . جامع تعریف:تفتیش عبارت له هغه ازادي لیدنې څخه ده چې دټولو ادارو چې ګټه لري او که نه لري او همدارنګه د اداري دشکل سره هم ټراو نه لري او د هغوي دمالي حسابونو په اړه نظر وړاندې کوي چې ایا غلطي لري او که نه. دمختلفو وجوهاتو له املنظر نه وړاندې کیږي .لکه ۱- په مالي حسابونو نه پوهیدل۲-دمعلوماتو نه ورکول دمقابل جانب لخوا . تفتیش کوونکی هغه ازاد او باصلاحیته شخص دی چې په رسمي توګه یوي اداري ته ځي او دهغوي مالي حسابونه تفتیشوي.تفتیش کوونکی کیدای شي چې ۱-عامه سهامي شرکت وي۲-خصوصي سهامي شرکت وي خو په دي شرط چې دعامه سهامي شرکت نماینده ګي وکړي او همدارنګه دا باید دري میلیون هندې روپۍ پانګونه ولري. تفتیش کوونکی باید د(ای سي سي ایACCA) ولري یعني چارټرډ اکونټینټ وي تفتیش کوونکی باید (Quality Controlکوالیټي کنټرول) ریویو پاس کړي یاولري: دتفتیش ساحه: دکاروبارونو دپراخوالي سره پراخوالی مومي او همدارنګه دعامه تمویل په نتیجه کې هم دتفتیش ساحه پراخوالی مومي. چې تفتیش یوائې مالي حسابونه په برکې نه نیسي (association of chartered certified accountantsاسوسیشن اف چارټرډ سرټیفیډ اکونټانټس) دتفتیش او تحقیق ترمنځ توپیر: تفتیش په مالي علومو کې ترسره کیږي+تفتیش دمالي حسابونو حقیقت ښکاره کوي+تفتیش دمشخصې موده په جریان کې ترسره کیږي+تفتیش دکاروبار دمالکانو او همدارنګه هغه اشخاصو لخوا چې مستقیما کاروبار څخه متاثر کیږي ترسره کیږي.تحقیق : تحقیق دیو مشخص هدف لپاره ترسره کیږي+تحقیق په دوامداره توګه ترسره کیږي+تحقیق عموما دبهرنې افرادو لپاره ترسره کیږي+په ټولنیزو علومو کې ترسره کیږي.دتفتیش اهمیت: ۱- تفتیش دمالکانو او مدیرانو ترمنځ یو تسکین دی چې دمالکانو او مدیرانو ترمنّځ شخړې هواروي یعني کاروبار په غټیدو سره مالکان او هم مدیران جلا کیږي چې ددوي ترمنځ د

ketabton.com - The Digital Library

شخړي رامنځ ته کيږي چې تفتيش ددوي دواړو ته تسکين ورکوي. دتفتيش اهداف :ابتدايې اهداف ۲-دوهمې اهداف.ابتدايې اهداف: دنظر وړاندې کول چې ايا مالي حسابونه د(GAAPګيف) داصولو مطابق دي او که نه ---دمالي حسابونه دهيواد دداخلي اصولو مطابق دي او که نه ۲-دوهمي اهداف: دغلطيو مخنيوی : تفتيش کوونکی دمختلفو ميتودونو په مرسته محاسبې ريکارډونو کې غلطي په ګوته کوي +ددرغليو په ګوته کول:تفتيش مديريت مختلفې درغلې په ګوته کوي +دتيروتنو مخنيوي دداخلي مؤثر چيک په واسطه دغلطيو مخنيوی لري +ددرغليو مخنيوی : تفتيش نه په استفاده ددرغليو مخنيوي وکړي.(erorيرر) غلطي عبارت له هغه کړنو څخه ده چې په قصدي توګه نه وي ترسره شوي او همدارنګه دمديريت په کې څه غرض هم نه وي.ـــ(fraudفراډ) درغلې : عبارت له هغه کړنو څخه ده چې په قصدي توګه ترسره شوي او همدارنګه دمديريت په کې غرض موجود وي.دغلطيو ډولونه ۱-دحذف کولو غلطي دادول غلطي په مالي حسابونو کې دمعاملاتو دثبت کولو په وخت کې رامنځ ته کيږي يعني(۱)دواړو مالي معاملاتو يو اړخ پاتې کيدل نو پيداکول يې اسانه کارده(۲)دواړو مالي معاملاتو اړخونه پاتې کيدل دي نو دهغې پيداکول مشکل کار دی.۲- دغلط ثبت کولو تيروتنه: کله چې دمحاسبې په کتاب کې مالي معاملي دواړه او يايو اړخ غلط ثبت شي نو داوميشن omissioonغلطي په نامه يادیږي: مثال: محاسبه کول، غلط انتقال، غلط معامله ثبت کول، داموالو انتقال کې غلطي۳- دجبران کولو غلطي: کله چې يو کاروبار کې دوه يا ددوو څخه زياتې غلطې يو دبل سره په توازن کې ترسره شي دجبران کولو غلطي په نامه يادیږي.مثال: په يو ځای کې مو د۳۰۰ په ځای ۲۰۰ رسولي چې بيا په بل ټرانزکشن کې د۲۰۰ په ځای ۳۰۰ رسوي نو دجبران کولو دغلطې په نامه يادیږي.اصول په دوه ډوله دي ۱-نړيوال اصول۲-ملي اصول۴-داصولو غلطي : عبارت له هغه غلطې څخه ده چې محاسب په دي نه پوهيږي چې داټرانزکشن څنګه ثبت کړي نوداسي غلطۍ داصولو غلطۍ په نامه يادیږي. يعنې داصولو دنه مراعات کولو په وجه رامنځ ته کيږي .۵- دليکلو غلطې : هغه غلطي چې دمحاسب دغورى له وچې محاسبې په کتاب کې رامنځ ته کيږي =+دتيروتنو ځای په ټريل بيلانس کې دغلطيو په ګوته کول چې دتفتيش کوونکي دنده دغلطيو اصلاح کول نه بلکې دغلطيو په ګوته کول دي او دهغې په اړه نظر وړاندې کول دي.*دغلطيو په ګوته کولو په خاطر لاندې پروسيجر ترسره کول (۱) بيلانس شيټ چيک کول۲- ډيبيټ او کريډيټ دبرخې ستونو سره مقايسه کول۳-داکونټ نومونه چې په امتحاني بيلانس کې ښکاري:دليجر اکونټ سره درست دي او که نه.۴-دمحاسبې داکونټونو دمجموعي بيلانس چې امتحاني بلانس ته انتقال شوي چيک کول چې ايا صحيح دي او که نه ۵- دمحاسبې مختلفو ژونالونو څخه ليجر کتابونو ته پوسټ شوي تجارتي معاملاتو کتنه ده . دوکې يا ددرغلۍ ډولونه: ۱-دنقدو ناسمه ارايه يا ښودنه: دادرغليو پيژندل شوی شکل دی کوم چې عموما دسازمان په نغده ډيپارټمنټ کې رامنځ ته کيږي مطلب داچې د نغدو

ketabton.com - The Digital Library

ډیپارټمنټ له لوري رسیدات کم او تادیات زیات ښایي : مثال حقیقت نه لرونکې مزدوران،ښکاره کول۲- داجناسو ناسمه ارایه : دتوکو ناسمه ښودنه څخه مراد دهغو اموالو ریکارډ کول چې اخیستل شوی نه وي دغه ډول غلطي لپاره دګدام ریکارډ چیک کول ۳- دحسابونو غلطه ښودنه: یاحسابونو کې لاسوهنه د خپلې خوښې مطابق په حسابونو کې تغییر راوستل دحسابونو غلطې ښودنې درغلې په نامه یادیږي چې دغې غلطۍ دلوړي سطحې مدیرانو لخوا رامنځ ته کیږي*حقیقت څخه دګټې کم ښودل لاندې مقاصدو لپاره یې مدیریت ترسره کوي۱-رقابت کوونکو ته غلطو مالوماتو ورکولو په خاطر ترڅو کاروبارپرمختګ وکړي۲-دمالیې کمولو په موخه ۳-دکاروباردا سهامو په ټیټ قیمت اخیستلو په خاطر. له حقیقت څخه د:ګټې زیات ښودل لاندې مقاصدو لپاره ترسره کیږي.۱-دلوړې ګټې ښودنې سره کیدای شي اسهام داسهام په بازار کې په لوړ قیمت وپلوري۲-له بانک څخه په اسانه دقرض اخیستلو په خاطر۳-دپانګوالو دجذب کولو په خاطر دزیاتې ګټې ښودل . دتفتیش او محاسبې ترمنځ توپیر:۱-محاسبه دمالي حسابو نو ترتیب سره سروکارلري مګر تفتیش دمالي حسابونو دچیک کولو سره۲-محاسبه داوسنۍ او تیرې زمانې فعالیتونو سره سراوکارلري مګر تفتیش یوائې پخوانۍ تیاره شوي ډیټا سره ۳-محاسبه دیو سازمان مالي حالت ښکاره کوي مګر تفتیش دیوسازمان دمالي حسابونو صحیح والی په ګوته کوي۴-محاسبه دتجارتي معاملاتو د ثبت سره پیلیږي او په نهایې مالي حسابونو ختمیږي مګر تفتیش دمالي حسابونو دکتنې سره پیلیږي او په نظروړاندې کولو سره ختمیږي ۵-محاسبه دهرې اداري لپاره ضروري ده مګر تفتیش دهرکاروبار لپاره ضروري نه ده ۶-محاسبې رپورټ ته ضرورت نه شته مګر په تفتیش کې نهایې رپورټ ته ضرورت لیدل کیږي.دتفتیش ګټې :۱-دتیروتنو په ګوته کول۲-ددرغلیو په ګوته کول ۳-دضعیفو نقاطو اصلاح کول۴-دمالیې ورکړه کې اسانتیا یعنې دمالي حسابونو دوباره کتنې ته ضرورت نشته ده۵-داخلي کنترول کې بهتروالی۶- داسهامو خاوندانو ته دحقوقو څخه ساتنه ۷-دقرضونو ورکوونکو له حقوقو څخه ساتنه. دتفتیش ډولونه:خارجي تفتیش عبارت له هغه تفتیش څخه ده چې دقانون له مخې یوه اداره خپل مالي حسابونه او نورتفتیش ترسره کړي چې داتفتیش دیوې خارجي اداري دتفتیش کوونکي په واسطه ترسره کیږي۲-داخلي تفتیش:عبارت دهغه تفتیش څخه ده چې د اداري دداخلي شخص په واسطه دخپل مالي حسابونو تفتیش ترسره کوي ۳-جاري تفتیش : عبارت له هغه تفتیش څخه ده چې تفتیش کوونکی دیوې اداري مالي حسابونه په دوامداره توګه تفتیش کوي .دجاري تفتیش ګټې:۱-تفتیش لپاره دکاروبار اسناد هروخت تیاروي۲-دکم وخت په خاطر دوامداره تفتیش ترسره کیدل۳-دکاروبار داخلي کنترول کې ښه والی راځي۴-د اداري مالکانو لپاره هروخت مالي تفتیش شوي حسابونه موجود وي او هغوی ورڅخه استفاده کوي۴-منځ مهاله تفتیش: عبارت له هغه تفتیش څخه دی چې دمالي دورې په مینځ کې ترسره کیږي یادمالي حسابونو دبندولو څخه مخکې تفتیش ترسره کیږي۵-نهایې تفتیش

ketabton.com - The Digital Library

:عبارت له هغه تفتيش څخه ده چې دمالي دورې په اخر کې ترسره کيږي يا دمالي حسابونو ده بندولو څخه وروسته ترسره کيږي۶-دمصارفو تفتيش: عبارت له هغه تفتيش څخه ده کوم چې يواځې دمصارفو دمحاسبې دکتابونو سره سراوکار لري۷-دمديريتي کړنو تفتيش: په يوه اداره کې دمديرانو عملياتي فعاليتونو کتنه دمديريتي کړنو تفتيش په نامه يادېږي چې يا به بشري منابعوپه برخه کې تفتيش کوي او يا هم دفزيکي شيانو په برخه کې تفتيش کول دي۸-جزوې تفتيش: عبارت له هغه تفتيش څخه ده چې په اداره کې دمالي حســـابونو د ځانګړې برخې تفتيش کول دی هغه کيدای شـي بيلانس شـيټ، اينکم سټيټ مينټ وي او يا هم کوم بل مالي حســـاب وي*۹-قانوني تفتيش: که چيرې قانوني وي نو تفتيش کوونکی کولای شـــي هروخت تفتيش ترســره کړي او برعکس که تفتيش قانوني نه وي نو تفتيش کوونکي نه شـي کولای چې تفتيش ترســره کړي. ددا خلي او خارجي تفتيش پيژندنه : دعلت له مخې داخلي او خـارجي تفتيش دکومو موخو لپـاره کوو*داخلي تفتيش ددې لپـاره کوو چې پـه اداره کې پـه داخلي فعـاليتونو کې بهتروالی راشـــي*خـارجي تفتيش پـه دې خـاطر ترســـره کوو چې دکاروباردمالي حسابونو په اړوند خپل نظروړاندې کړو.===راپور چاته ارايه کوو۱-داخلي تفتيش کوونکي خپل تفتيش راپورداخلي ډيپارټمنټ تـه وړانـدې کوي او خپل راپور تفتيش کميټې ته هم وړاندې کوي۲خارجي تفتيش کوونکي خپل راپور دســـهم خاوندانو ته وړاندې کوي چې هغوي وربـاندې وپوهيږي چې ايـا کـاروبـار پـه ســـم ډول روان دی او کـه نـه دی===تفتيش دکاروباردکوموبرخوسره اړيکه ساتي ۱-داخلي تفتيش دکاروبارعملياتي کړنو پورې تعلق ساتې ۲-خارجي تفتيش: دکاروبار مالي حسابونو پورې تعلق ساتې====تفتيش دچا په واســـطه ترســـره کيږي*داخلي تفتيش دداخلي کارکوونکو لخوا ترســـره کيږي چې دکاروباردايمي کارمند وي*خارجي تفتيش دخارجي ازاد شـــخص لخوا چې دکاروبارفشـــار پري نه وي ترســـره کيږي. دتفتيش دډيل څخه مخکې چمتوالی۱-دکاروبارپه نوعيت ځان پوهول۲-دکـاروبـار پـه وظـايفو ځـان پوهول او دتفتيش داجرا څخـه مخکې دکـاروبـارمـالي حســـابونه بندکړي۳-دکاروبارداخلي تفتيش اغيزمنتوب ارزيابې کول چې څنګه وي ۴-دکاروباردمالکينو په صـلاحيت ځان پوهول۵-دهغو کتابونو يا حسابونو يو ليست کاروبار ته ليږل چې تاســـو يې تفتيش کوی۶-دتيرکال دتفتيش راپور بايد تفتيش کوونکی له ځان ســـره ولري.دتفتيش پروګرام: دهغه تفصـيلي پلان څخه عبارت دی چې مونږ ته مشـخصـوي چې دمالي حســـابونو هرې برخې دوباره کتنې او تصـــدیقولو په موخه کې کوم پروســـيجرونه اســـاســـي او په څومره وخت کې ترســـره شـــي دتفتيش پروګرام په نوم يادېږي.ګټې : په سـيسـتماتيک ډول تفتيش کوونکي ته دوظايفو په اړوند لاربنـوونه کوی ۲-کاري ساحې په منظم ډول ويشي ۳-تفتيش کوونکی په اسانۍ سره کولای شي چې دکړنو جريان کنترول او وخارې۴-ترسـره شـوو کړنو لپارشـواهد دي۵-اينده تفتيش لپاره رهنمود دی ۶-داتضـمينوي

ketabton.com - The Digital Library

چې دتفتیش سیستم باندې روان دی ۷-دیو تفتیش کوونکي درخصت په مقابل کې بل تفتیش کوونکي ته دندي انتقال اسانه کوي۸-دکړنو دتکرار مخنیوی کوي.

ستراتیژیک مدیریت

ستراتیژیک مدیریت دهغه پلانونو قوانینو اقداماتو پریکړو ستراتیژیو پالیسیو مدیریتي کړنو او هڅو څخه عبارت دی چې دیو سازمان د بنسټیزو موخو دلاسته راوړلو لپاره ترتیبیږي. ستراتیژیک مدیریت له هغه سیستم څخه عبارت دی چې دستراتیژیکې پلان جوړونې او تصمیم نیونې اړیکه له ورځنیو عملیاتي کارونو سره پیداکوي((Gluck, Kaufman, and Walleck)) ستراتیژیک مدیریت هغه پریکړو او اجراتو ته ویل کیږي کوم چې دسازمان دموخو دترلاسه کولو په منظوراغیزمني ستراتیژیانې رامنځ ته کوي((jauch and Glueck1988))ستراتیژیک مدیریت له هغو پریکړو او اجراتو څخه عبارت ده چې دهغې په نتیجه کې داسې ستراتیژیانې جوړیږي چې سازمان پرې خپلې موخې لاسته راوړي۱۹۸۸((روبینس او پیکرrobins and peacre))ستراتیژیک مدیریت له هغه تکراري پروسې څخه عبارت دی چې سازمان دخپل چاپیریال په نظر کې نیولو سره دخپلو اهدافو دلاسته راوړلو لپاره ترسره کوي۱۹۹۵((cetro and peterسیټرواو پیټر)).

دستراتیژیک مدیریت تاریخچه : دستراتیژي کلمه دیونانې کلمې ستراتیژیا څخه اخیستل شوي چې دقوماندې او لارښوونې په معنا ده دا کلمه دمیلاد څخه۴۰۰کلونه وړاندې دلښکرکشې او نظامي چارو دښه سمبالښت او لارښوونې په موخه کارول شوي ده.فریډ اردیویډ وایي چې په ۱۹۶۰ او ۱۹۷۰کلونو کې یو خیال وه په ۱۹۸۰کې یې ځانګړX تغییرات رامنځ ته کړل او په ۱۹۹۰ کال کې یې عملي بڼه غوره کړه.دستراتیژیک مدیریت پنځه دندې:۱-دیوکاروبارموخې ټاکې او دلاسته راوړلو لپاره یې لرلید او ماموریت روښانه کوي۲-دکاروبارستراتیژي عملي کولو لپاره اقدام ۳-دکاروبارستونزې مطالعه کول او دلمنځه وړلو لارې چارې ټاکل ۴دبدلونونو په وړاندې سازمان اداره کوي۵-دبدلونونو او وړاندوینو په وړاندې دټولو پوښتنو ځوابول. دستراتیژیک مدیریت ځانګړتیاوي۱-دارتجاعیت خاصیت درلودل۲-دیوبشپړ پلان طرحه کول۳-په فعالیتون کې چټکتیا پیداکول۴-دنوښتونو راپیداکول۵-اوږدمهاله پلانونه طرحه کول۶-دپلانونود عملي کولو لپاره لارښوود دنده اجراکول۷-بدیلونه ټاکې ۸-دچاپیریال په اړه پاملرنه کوي. دستراتیژیک مدیریت پروسه درې پړاونه لري.۱-دستراتیژیو جوړول۲-دستراتیژیو عملي کول۳-دستراتیژیو ارزونه او کنترول. پالیسي دفعالیتونو د اجرا له هغې اغیزمنې لارې څخه عبارت ده کومه چې په ځانګړي اصولو ولاړه وي اود سازمانونو دعمومي موخو دلاسته راوړلو لپاره ترتیبیږي. کاروباري پالیسي ټول کاروباري سازمانونه دخپلو موخو دلاسته راوړلو لپاره بیلابیلې پالیسي ګانې ټاکې او دهماغه ټاکل شویو پالیسیو په وسیله یادو اهدافو ته ځان رسوي. ددې

ketabton.com - The Digital Library

پالیسۍ عناصر: ۱-داصولو عمومي بیانیه ۲-داوړدې مودې لرلید۳-اوړدمهاله موخو لاسته راوړل۴-دتکراري فعالیتونو لپاره لارښود۵-دمراتبو سلسله ۶-دتصمیم نیونې پروسه.ستراتیژي: هغه بشپړه واحده لاره ده چې دهغې په وسیله دیو سازمان موخو ته ځان رسول کیږي. دکاروبار پالیسۍ دتصمیم نیونې فکټورونه په دوه دوله ویشل کیږي۱-داخلي ۲-بهرنې.په داخلي کې لاندې فکټورونه شامل دي۱-دکاروبار ماموریت۲-دکاروبارموخې۳-سرچینې۴-مدیریتي ارزښتونه. بهرنې فکټورونه:۱-صنعتي جوړښت۲-اقتصادي چاپیریال۳-سیاسي چاپیریال۴-تولنیز چاپیریال۵-ټکنالوژي.دستراتیژیو ډولونه:۱-دبازارموندنې ستراتیژي۲-دبشري سرچینودمدیریت ستراتیژي۳-مالي ستراتیژي۴-اطلاعاتي ستراتیژي۵-عملیاتي ستراتیژي۶-دخرڅلاو ستراتیژي۷-دپرمختیا ستراتیژي۸-رقابتي ستراتیژي۹-دتولیداتو ستراتیژي۱۰-مشارکتې ستراتیژي. کاروباري ستراتیژي عبارت د هغه ستراتیژي څخه ده چې دکاروبار دپرمختګ په موخه رامنځ ته کیږي او یو کاروبارپه دې قادروې چې دخپلو سیالانو سره پرې سیالي وکړي. دستراتیژۍ او پالیسۍ ترمنځ توپیر: ۱-پالیسي دوامداره مګرستراتیژي دلنډ مهال لپاره وي ۲-پالیسیي په سازمان کې دلوړې کچې مدیرانو پورې تړاو لري مګر ستراتیژي دجوړولو مسولیت دمنځنۍ سطحې مدیرانو پورې تړاو پیداکوي۳-پالیسي دا څرګندوې چې کوم کارباید انجام شي او کوم نه ، خو ستراتیژي هغه میتود دی چې دپالیسي مطابق دتاکل شویو موخو ترلاسه کولو په منظور کارول کیږي۴-پالیسي په فکر او عمل دواړو پورې اړه لري مګرستراتیژي یوازې دعمل پورې اړه لري۵-ستراتیژي یوه پراخه طرحه ده چې دسازمان دموخو دترلاسه کولو لپاره طرحه کیږي او پالیسي داصولو لارښود څخه عبارت ده چې سازمان ته دمنطقي پریکړې نیولو توان ورکوي۶-ستراتیژي ارتجاعې خاصیت لري او پالیسي په ځینو استثنایې حالتو کې ثبات له لاسه ورکوي۷-ستراتیژي یو عمل دی خو پالیسي بیا تصمیم نیونه ده ۸ –ستراتیژیو ترتیبول دلوړې سطحې او منځنۍ سطحې دمدیرانو دنده ده او پالیسي یوازې دلوړې کچې مدیران تهیه کوي. ستراتیژیکه تصمیم نیونه : دیو سازمان داوړدمهاله اهدافو دلاسته راوړلو په اړه تصمیم نیول دستراتیژیکې تصمیم نیونې په نامه یادیږي.دستراتیژیکې تصمیم نیونې اهمیت: ۱-دکاري ځواک وړتیا۲-کارګرانو په حاصل باندې اغیزې۳-دټیټې کچې مدیرانو او کارکوونکو لپاره لارښود دی۴-دوخت ضایع کیدو مخنیوی کوی۵-دچټکو فعالیتونو په اړه چټکې پریکړې کوي . دستراتیژي ارزونه په اوس وخت کې یو څه ستونزمنه ده ځکه چې ۱-چاپیریال پیچلتیا او په محیطې عواملو کې ستونزې ۲-راتلونکې فعالیتونولپاره دوړاندوینې ستونزې ۳-دسازمانونو په فعالیتونو کې دداخلي او نړیوالوپیښو اغیز۶-دستراتیژیو څخه متوقعه اطمینان لپاره دوخت کموالی. دپالیسیو دارزونې او کنترول اهمیت: دبیلابیلو ادارو ترمنځ همغږي۲-دسرچینو څخه دګټې اخیستنې اسانتیا۳-عملیاتي لارښود۴-دکارکردګۍ لپاره اسانتیا ۵- دکارکوونکو هڅونه۶-دمسولیت ادا کول. دستراتیژۍ دارزونې پروسه ۱-معیار

ketabton.com - The Digital Library

ټاکل۲-دریښتینو کړنو اندازه کول۳-هغه فعالیتونه موند ل چې ناسم ترسره شوي دي۴-دفعالیتونو دناسم ترسره کیدوتحلیل او تجزیه ۵-اصلاحي لارښوونې . دستراتیژیک تصمیم نیونې پراووونه:۱- دستونزو مالومول او روښانه کول۲-دمعلوماتو راټولول۳-دمعلوماتو تحلیل او تجزیه ۴-دبدیلونو پیداکول۵-دبدیلونوارزول او انتخابول۶-دپریکړو عملي کول۷-دپایلې ارزونه.دتصمیم نیونې ډولونه :۱-پروګرام شوي او ناپروګرام شوي تصمیم نیونه۲-عادي تصمیم نیونه۳-عملیاتي او تاکتیکي تصمیم نیونه۴-شخصي اوسازماني تصمیم نیونه۵-کوچنۍ او بنسټیزه تصمیم نیونه۶-انفرادي او ګروپي تصمیم نیونه.دعادي او تکراري مسایلو په اړه تصمیم نیونه دپروګرام شوي تصمیم نیونې په نوم یادیږي. دنویو موضوعاتو په اړه تصمیم نیول دناپروګرام شوي تصمیم نیونې په نوم یادیږي.انفرادي دهغه څخه عبارت ده چې دیو شخص لخوا نیول کیږي.او ګروپي چې د یو ګروپ اشخاصو لخوا نیول کیږي. دستراتیژي پریکړه نیونکې اشخاص:۱-دلوړې کچې مدیران۲-منځمهاله مدیران او کلیدي غړي۳-مدیره هیت. پلان جوړونه : دموخو تعینول او موخو ته درسیدو لپاره وړاندوینه پیدا کول او دهغې څخه استفاده کول دپلان جوړونې څخه عبارت ده.پلان هغه کړنلاره او سیاست ده چې یوه تصدۍ اداره او وګړی دخپلو فعالیتو په تنظیم کې له هغې څخه پیروي کوي. ستراتیژیک پلان جوړونه عبارت له هغه پلان جوړونې څخه ده کوم چې دسازمان دموجوده سرچینو څخه دګټې اخیستنې په مقابل کې دسازمان داوږدمهاله موخو دلاسته راوړلو په خاطر ترسره کیږي. دستراتیژیکو پلانونو ډولونه ۱-دموضوع له پلوه پلانونه: ۱-دمشتریانو او تولیداتو لپاره ځانګړي پلانونه ۲-دخدماتو په اړه پلانونه ۳-دصنعتي تصدیو دبازارموندنې په اړه پلانونه(۲) دوخت له پلوه پلانونه : اوږدمهاله ۲لنډمهاله۳منځمهاله(۳)دپلانونو دمیتودونو له پلوه پلانونه: ۱-دښکته څخه پورته خوا ته پلانونه۲-دپورته نه ښکته خوا ته پلانون۳-ترکیبي پلانونه. دستراتیژیک پلان جوړونې عناصر:۱-دارېکو ستراتیژي۲-دکاري ځواک لپاره ستراتیژي جوړول۳-لرلید ټاکل۴-ماموریت ټاکل۵-موخې۶-ددندوپیژندنه۷-دستراتیژیک پلان پلي کول۸-دستراتیژیک نظارت کول . دستراتیژیک پلان جوړونې پروسه:۱-ماموریت اولرلید ۲-دموخو ټاکل۳-دچاپیریال څیړنه۴-دستراتیژیوترتیب او عملي کول ۵-دستراتیژیو نظارت ، ارزونه او کنترول. دستراتیژیکو پلانونو اهمیت۱-اوږدمهاله موخوپه اړه معلومات راټولول۲-له معلوماتو څخه یو ښه پلان جوړول۳-دبشري سرچینو څخه اغیزمنه استفاده ۴-دچاپیریال دبدلون سره ځان عیارول۵-درقابت کولو وړتیا۶-دکاروبار په رهبري باندې بې باورې کیدل۷-په مولدیت کې زیاتوالی. کاروباري پلان لیکل ---- کاروباري نظریه رامنځ ته کول۲-کاروباري نظریې ته پراختیا ورکول. دکاروباري نظریې هیله ښونکې عناصر په څو بیلابیلو برخو ویشو۱-دمشتریانو ارزښتونو ته پام کول۲-په بازار کې دسهم درلودل ۳-دنوښتونو دتسکین درجه ۴-کاروباري نظریه باید اسانتیاوې ولري۵-دکاروباري نظریې خوندیتوب۱-کاپي کوونکي اشخاص باید ستاسې معلومات تر

ketabton.com - The Digital Library

لاسه نه کړي۲-پانګوالو ته دکاروباري نظريې وړاندې کول. کاروباري پلان عبارت له هغه پلان څخه ده چې په هغې کې دکاروبارساحه ، موخې او پروسیجرونه تشریح کیږي. دکاروباري پلان ځانګړنې :۱-دکاروبارتګلاره په روښانه بڼه بیانوي۲-دمالي اړتیا په اړه واضح بیان ورکوي۳-دکاروبارمارکیټ روښانه کوي۴-درقابت کوونکو په اړه معلومات لرل۵-کاروباري پلان د خطراتو معلوموونکی دی۶-دکاروباري پلان دیو کاروبار لنډیز ده۷-دمالي سرچینو داستعمال په اړه معلومات ورکول ۸-څومره وخت باید ونیسي. دکاروباري پلان ساختاراو بنسټیز عناصر۱-اجرایوي لنډیز۲-تولید او خدمات۳-دمدیریت ټیم۴-بازار او سیالي۵-بازارموندنه او خرڅلاو۶-کاروباري سیستم اوسازمان۷-وخت بندې ۸-فرصت او خطرات ۹-مالي پلان: کاروباري چاپیریال هغه داخلي او بیروني ځواکونه دي چې دکاروبارفعالیتونه تر اغیز لاندې راولې دکاروباري چاپیریال په نامه یادیږي. چې په دوه ډوله ده ۱-داخلي ۲-خارجي. داخلي چاپیریال عبارت له هغه چاپیریال څخه ده چې دیوکاروبار فعالیتونه مستقیما تراغیز لاندې راولي چې کاروبارکولای شي کنترول یې کړي چې لاندې عوامل په کې شامل دي۱-لرلید ماموریت اوموخې ۲-مدیریت۳-بشري سرچینې ۴-فزیکي سرچینې۵-مالي سرچینې۶- دبازارموندنې سرچینې ۷-تولیداتې سرچینې ۸-ځیرنه اوپرمختګ۹-دمعلوماتو او اطلاعاتوسیستم.خارجي چاپیریال عبارت له هغه چاپیریال څخه ده چې په کاروبار په مستقیم ډول اغیز نه غورځوي بلکه په غیري مستقیم ډول اغیز غورځوي او کنترول یې دکاروبار په واک کې نه دی مګر کاروبار بایدځان ورسره عیار کړي چې دادوه برخې لري۱-کوچني کاروباري چاپیریال لکه عرضه کوونکي مشتریان رقیبان۲-لوي کاروباري بهرنې چاپیریال لکه اقتصادي سیاسي قانوني ټکنالوجي تاثیرات اوداسې نور.د عرضه کوونکي په ټاکنه کې لاندې لاربښوونې په نظر کې ونیسئ. ۱-چټک عرضه کوونکی انتخاب۲-دباکیفیته موادو عرضه کوونکی انتخاب کړئ۳-دټیټ قیمت عرضه کوونکی۴-دښواړیکو لرونکی عرضه کوونکی انتخاب کړئ. دمشتري په ټاکلو کې مهم ټکي:۱-هغه شیان تولید کړو چې مشتري ورته اړتیا لري ۲-دمشتریانو ذهن کې ښه انځورجوړول۳-دمشتریانو سره دوامداره اړیکې ۴-دتولیداتو دکیفیت ترڅنګ ټیټ قیمت ایښودل۵-دمشتریانو سره دښواړیکو درلودل۶-دخرڅلاو بهتره ستراتیژیانو تهیه کول ۷-دتولید په اړه دمشتریانو څخه پوښتنه کول.رقیبان. په رقابت کې لاندې ټکي باید په نظر کې ونیول شي۱-دخلکو په ذهن کارکول۲-په بازار کې ځانګړی ټارګیټ برخې لرل۳-دمسلکي کسانو ګمارل۴-خپل راتلونکی په نظر کې نیول۲-دکاروبارلوی بهرنی چاپیریال :اقتصادي ځواکونه : هغه ځواکونه دي چې په نه موجودیت کې کاروبار هم پرمختګ نه شی کولای لکه: انفلاسیون، پولي او مالي پالیسیګاني دسود نرخ دبودجې کسر ،مالیات، دتبادلې نرخ ،اقتصادي رکود،اوداسې نور۲-ټولنیز کولتوري او دیموګرافي ځواکونه :هغه ځواکونه دي چې دټولنې عنعناتواو فرهنګ پورې تړلي دي چې دابایدکاروبار په نظر کې ونیسي. دیموګرافي

ketabton.com - The Digital Library

ديوهيواد دنفوسو اندازه د يوې ټولنې دژوند کچه دنفوسوويش مړينه دعمر اوږدوالی او داسې نور په نظرکې ونيول شـــي. دمديريت دپياوړي ټيم لاندې ځانګړتياوې لري۱-مشـــترک لرليد درلودل۲-قوي نقطې او بشـــپړي ځانګړنې لري۲-لږترلږه دری تنـه پـه کې موجود وي۴-دکاروبار په اړه پوهه لرل۵-دکړکيچ په مهال دښه فکردرلودونکی۶-روښانه موخې ولري۷-دښـــه ټيم غړي بايد متحرک وي۸-دکاروبار پرمختګ لپاره دتجربو شـــريکول۹-ديوځانګړي پلان څخه پيروي کول۱۰-په کړنو کې ديوبل سـره سيالي کول*دلرليد ماموريت او موخو په اړه لانـدې لارښـــوونې پـه نظر کې ونيســـئ۱-لرليـداو موخې بـه لاســـتـه راوړونکې ،روښـــانه،واقعي، او تشـــريحي بڼه ولري۲-دلرليداوموخو ته درســيدو لپاره بايد ښـــه طرحه ترتيب شي+===دمديريت په برخه کې لاندې لارښوونې عملي شي۱-دستراتيژيک مديريت له اصـولو څخه ګټه اخيستل۲-لنډمهاله او اوږدمهاله موخې به اندازه ګيرې وړوي۳-دبيلابيلو کچو مديران بايد اغيزناک پلانونه تهيه کړي۴-اړونده اشـــخاصـــو ته دمســـوليتونو ترځنګ صـــلاحيتونه وســـپاري۵-ســـازمان بايد اداري جوړښـــت ولري ۶-دندې په روښـــانه ډول تنظيميږي۷-دکارکوونکو روحيه لوړه ســـاتل۸-ددندو پرمهال دکارکوونکو دګټې څخه ځان ژغورل ===دبشـري سـرچينو په اړه لاندې لارښـوونې عملي کړئ.۱-دمسـلکي اشـخاصـو ګمارل۲-داسـتخدام پروســه بايد شـفافه وي۳-داضـافي بسـتونو څخه ډډه کول دايجاد يې ۴-دکارکوونکو ترمنځ دښـو اړيکو جوړول۵-دکارکوونکو خوندیتوب ته پاملرنه۶-دکارکوونکو پرمختګ لپاره ټريننګونه برابرول.-===دفزيکي سـرچينو په اړه لاندې لارښـوونې په نظر کې ونيســئ.۱-ټولو ماشـينونو لپاره مناسـب ځای انتخابول۲-دتوليد لپاره دويش ترانسـپورت تهيه کول۳-دتوليداتو دســـاتنې لپاره دګودام درلودل۴-دخامو موادو تهيه کول۵-دټولو اداراتو لپاره دارتيا وړفرنيچر تهيه کول===مالي ســرچيني :۱-دســهمونو او قرضــونو په وســيله دپانګې تهيه کول۲-دبودجې تخصـيص په خاطر اغيزناکو تخنيکونو څخه استفاده۳-په کامله توګه دمالي سـرچينو موجوديت۴-دلنډمهاله او اوږد مهاله لپاره دپانګې موجوديت۵-دپانګوالو ترمنځ دښـواړيکو قايمول۶-مالي مديران به تجربه لرونکې اشـخاص وي===دبازارموندنې ســـرچينې :۱-په داوامداره توګه دبازارڅخه ځان خبرول۲-دښـــه کيفيت لرونکو توليداتو وړاندې کول۳-دمناسب قيمت ټاکل۴-سالم رقابت۵-دتشهير دښودلو دښو لارو چارو استفاده۶-دبازارموندنې لپاره دځانګړو پلانونو جوړول۷-بازارموندنې مديران به مسلکي اشخاص وي . دبشري سرچينو ستراتيژيک مديريت: له هغه پلان او پروسې څخه عبارت دی چې په هغې کې ديو ســازمان اوږدمهاله موخې د اداري افرادوپه وسـيله ترلاسـه کيږي. بشـري سـرچينې هغه پانګه ده چې دنورو سازمانونو سره سيالي ته زمينه برابروي او دهمدې افرادو په وسيله يو ســازمان دبل ســازمان سـره خپلو رقابتي هڅو او لاسـته راوړنو ته دوام ورکوي. دبشـري ســرچينو دســتراتيژيک مديريت موخې:دهغه فکتورونو پيداکول چې په وســيله يې د اداري اوږدمهاله موخې لاســته راوړل کيږي او توليد پروســه ګړندۍ کوي۲-دکارکوونکو رويه له

ketabton.com - The Digital Library

پیرودونکو سره منظم کول۳- دبشري قوی له اړتیاوواو ستونزو ځان خبرول۴-دکارکوونکو او پیرودونکو ترمنځ اړیکي قایمول۵-دکارکوونکو پرمختګ امنیت او نورو په اړه لازمي هڅي کول۶-دکاروبار دګټي لوړوالي رامنځ ته کول ۷-تکنالوژي څخه په استفاده دسازمان اوږد مهاله اهداف لاسته راوړل ۸-دبشري سرچینو دمعیار په بنسټ یو غښتلی ټیم جوړول۹-کاروبار ته درقابت قدرت وربښل. دبشري سرچینو دستراتیژیک مدیریت اصول۱-دکارځای خوندیتوب اصل: پدې معنا چې دبشري قوي دکارساحه دهرډول خطراتو څخه ژغورل۲-دکارکوونکو دپرمختګ اصل: په دې معنا چې دبشري قوي دعلمي سویي او پرمختګ په خاطر ورته ټریننګونه برابرول۳-دجبران او حق الزحمې اصل: په دې معنا دبشري قوي دتنخوا ګانو ، حق الزحمې او دحقوقو ټاکل او دپیښو درامنځ ته کیدو لپاره یو چوکاټ جوړول۴-استخدام او غوراوي اصل: په دې معنا چې دبشري قواو وړتیاوي اړیکې استعداد کاروباري اخلاق او نور په نظر کې نیول۵-دکارکوونکو ترمنځ د اړیکو اصل: په دې معنا چې دبشري قووترمنځ دحسنه اړیکو ایجادول**دکاروباردپرمختګ لپاره دبشري سرچینو دستراتیژیک مدیریت رول. ۱-داړیکو اغیزمنې فضا رامنځ ته کول۲-دکارکوونکو دانګیزود پرمختګ او کاري فعالیتونو لپاره ژمنتیا۳-دکارکوونکو دوړتیا او دپرمختګ زمینه ۴-کارکوونکو ته دمسولیتونو او صلاحیتونو سپارل۵-په اداره کې دکارکوونکو ارتقا ته شفافه زمینه برابرول۶-دکارکوونکو ترمنځ داړیکو ټینګول۷-دکارکوونکو ټول نغدې او غیرې نغدې حقوق ورکول۸-دفعالیتونو ارزښتونه معلومول. دبشري سرچینو دپلان جوړونې پروسه۱-دسازمان اوږدمهاله موخو تحلیلول۲-دموجوده بشري قوي ځیړنه۳-دبشري سرچینو دتقاضا او عرضې وړاندوینه۴-دبشري سرچینو دتقاضا او عرضې پرتله. ۵-نظارت کنترول او غبرګون: دپالیسیو ډولونه عبارت دي له دکمپنیو پالیسي ګانې۲دمعلوماتي اړیکو پالیسي ګانې ۳-دبشري سرچینو پالیسي ګانې۴-عامه پالیسي ګانې۵-اقتصادي پالیسي ګانې۶-دنفوسو ددیموګرافي پالیسي ګانې۷-ټولنیزې پالیسي ګانې۸-دترانسپورتیشن پالیسي ګانې۹-دکاروبار پالیسي ګانې. دستراتیژیو په ارزونه کې لاندې دري ډوله بنسټیز فعالیتونه شامل دي۱-دکاروباردستراتیژیو بنسټونه ارزول۲-دلاسته راغلې پایلو پرتله له اټکل شویو پایلو سره ۳-دفعالیتونو کتنه چې ټاکل شوي پلان سره سمې ترسره کیږي او که نه. دستراتیژیک پلان جوړونې ګټې ۱-مسولیت اداکول۲-دموخو ارزونې استعداد پیداکول۳-په تصمیم نیونه کې دپرمختګ سبب ګرځي۴-دبدلونونوپه وړاندې مقاومت۵-دمولدیت لپاره لاره هوارول۶-نوښتونه رامنځ ته کول۷-دستونزو مخنیوی کوی ۸-همغږي رامنځ ته کول ۹-دسیالی کولو ځواک ورکوي او اړتیاوي په ګوته کوي. کاروباري نظریه : ترهرڅه لومړی دیو کاروبارلپاره نظریه رامنځ ته کول په کاردي داسې نظریه چې په بازار کې دبریالیتوب چانس زیات وي رامنځ ته کیږي او عملا یې دپلي کولو لپاره کاروباري پلان تهیه کیږي. کاروباري پلان: هغه سند دی چې دیو کاروبار ټول کاروباري پروسیجرونه او موخې او

ketabton.com - The Digital Library

موخو ته درسيدو لارې تشريح کوي. سوکالي : هغه حالت ته ويل کيږي چې هلته اجناس او خدمات په کې په پراخه پيمانه شتون ولري وزګارتيا کمه وي او دا حالت اقلا تردوو لسيزو دوام کوي. رکود (ريسيشن recission) هغه حالت ته ويل کيږي چې اقتصادي چارې په ټپه دريدلي وي اوبطي حرکت وکړي.نزول: هغه حالت ته ويل کيږي چې په اقتصادي فعاليتونو اوږد مهاله تنزيل رامنځته شي نزول وايي. بهبود يا (ريکاوريrecovery) هغه حالت ته ويل کيږي چې کله چې کار ددوران نزول له حالت څخه وژغورل شي او درونق مرحلې ته داخل شي. دبشري سرچينو ستراتيژيک پلان جوړونه: په حقيقت کې ديو سازمان دټوليز مديريت سره دګډو فعاليتونو دلاسته راوړلو لپاره ديو ډول همکارۍ په ډول ده يا همکاري ده.دسازمان دبيلابيلو برخو دکارکوونکو او پرسونل په اړه دبيلابيلو ستراتيژيو جوړول دعمومي مديريت لپاره ډير دپام وړموضوع ده چې دبشري سرچينو په پلان جوړونه کې پرې غورکيږي دبشري سرچينو پلان جوړونه کې دغه دوه خبرې چې١-دبشري سرچينو داړتياو څيړنه او تحليل ياتجزيه ٢-دبشري سرچينو ساتنه: دبشري سرچينو دپلان جوړونې موخې په ټوله کې څلورمهمې موخې ديادونې وړدې١-په فعاليتونو کې مولديت٢-دکارکوونکو تخصص او مسلکيتوب٣-دسازمان په عمومي ارزونه کې اسانتيا رامنځ ته کول۴-دفردي او سازماني ګټو خوندي کول.دبشري سرچينو دپلان جوړونې دګټو څخه يو څو دلته رانقلوو١-دبشري سرچينو په وړاندې دموجوده تهديدونو او محيطي خنډونو له منځه وړل او دبشري سرچينو په وسيله دټاکلو موخو ته ځان رسول ٢-په سازمان کې دبشري سرچينو دقوت او کمزورۍ نقطې معلومول٣-دموخو په وړاندې دبشري سرچينو رهي کول۴-داستخدام دپروسې په سمه توګه رهنمايي کول۵-دبشري سرچينو څخه دښې ګټې اخيستنې لارې چارې او زمينې مساعدول۶-دبشري سرچينو په وړاندې پرتې ستونزې لمنځه وړل او دتجربو دلوړاوي په اړه پريکړې کول٧-دبشري سرچينو دپلان جوړونې په وسيله دکارکوونکي اوسنی او راتلونکی حالت روښانه کيږي او له دي درک څخه په استفادې پلان جوړيږي.دبشري سرچينو دپلان جوړونې له مخې داستخدام پراووونه ١-دخالې بستونو په ګوته کول٢-ددندو او مسوليتونو تشريح٣-ددندې اعلانول اودوړاشخاصو پيداکول۴-دمرکې لپاره شارت لست کول۵-مرکه دکانديدانو ارزونه او انتخاب۶-افراستول٧-دپروسې ارزونه. بدلو ن ممکن مثبته يا منفي نتيجه ولري ، بدلون په دوه ډوله دی :پلان شوی او ناپلان شوی. دبدلون لاملونه: ټکنالوژي چټک بدلونونه ديوکاروبارساحه. دبدلون مديريت دري کچې لري١-په فردي توګه دبدلون مديريت سازماني مديريت او تشبثاتي مديريت. دستراتيژيک مديريت اهميت:١-دسازمان دراتلونکې موخې په اسانه ترلاسه کول٢-دتوليد په برخه کې دښو لاسته راوړنو چارې ترتيبول٣-ددې په وسيله يو سازمان له خپل چاپيريال سره اړيکه کې پاتې کيدای شي۴-دچاپيريال بدلون سره ځان بدلول۵-ددې په واسطه ستونزې او فرصتونه پيژندل کيږي۶-په لږ وخت کې ډيرو اړتيا و پوره کول٧-دسازمان په پرمختګ کې مهم رول

ketabton.com - The Digital Library

لوبوي. دستراتيژيک مديريت دندې ۱-دموخو ټاکل او دموخو دلاسته راوړلو لپاره ماموريت او لرليد ۲-دستراتيژيو دعملي کولو اقدام اودبدلون سره ځان عياروول۳-دستونزو حل لارې چارې پيداکول۴-دسازمان په پرمختګ باندې تمرکز کول ۵-ستراتيژيک مديريت بايد ټولو پوښتنو ته ځواب ويونکی وي ۶-دراتلونکو فرصتونو څخه ګټه اخيستل ۷-دچاپيريال د بدلون سره ځّان عياروول۸-ديوسازمان ورځنې فعاليتونه دعمومي ماموريت سره سم ټاکل۹-دسازمان فعاليتونه او امکانات د(سواټswot) تحليل په واسطه څيړل۱۰-دستراتيژيکو پلانونه په سمه توګه عملي کول دعمومي پاليسيو ځانګړنې۱-داجراکولو وړ وي ۲-وضاحت او صراحت ۳-دارتجاعيت خاصيت درلودل۴-همغږي درلودل۵-بشپړوالی۶-مسوده يعنې ليکلې بڼه ولري۷-منطقي او مستدلل۸-دراتلونکې پادمنتيا. دپلان او ستراتيژي ترمنځ توپير:۱-ديوي کړنې لپاره ستراتيژي جوړيږي مګر ديوي کړنې لپاره کيدای شي ډيرپلانونه جوړشي۲-ستراتيژي دټولو پلانونو څخه غوره پلان ده ۳-پلان ددندو داجرا لپاره يوه لاره ده مګرستراتيژي داهدافو دترلاسه کولو لپاره يو مسيردی۴-پلان يو احتياطي اقدام دی مګرستراتيژي رقابتي بڼه لري۵-پلان جوړونه فکر کول دي مګر ستراتيژي عمل ده ۶-پلان فرضيه او انګيرنه ده مګر ستراتيژي عملي بڼه لري۷-پلان دلوړې کچې او منځنۍ کچې مديرانو لخوا جوړيږي مګر ستراتيژي يوازې دلوړې کچې مديرانو لخوا جوړيږي۸-پلان جوړونه دمديريتي دندو برخه ده مګر ستراتيژي دپريکړې نيونې فرعي برخه ده ۹-پلان جوړونه په دويمه مرحله کې راځي مګر ستراتيژي په لومړۍ مرحله کې راځي. دموخو ځانګړتياوې ۱-څرګندې او روښانه وي ۲-داټکل او اندازې وړ به وي ۳-دترلاسه کولو وړ به وي۴-په حقيقت به ولاړ وی۵-دټاکلې وخت سره سم دترلاسه کيدو وړوی(سمارټ)هدف هغه مطلوبه نتيجه ده چې دادار ې ټول وسايل دهغې دلاسته راوړلو لپاره سوق کيږي. عادي تصميم نيونه دعادي او ورځنيو کړنو په اړه تصميم نيول او عملياتي تصميم نيول دکاروبار دکړنو لپاره تګلاره ټاکل او دستراتيژيو ټاکل دعملياتي تصميم نيونې په نوم ياديږي. کوچنۍ او بنسټيزه تصميم نيونه دلويو فعاليتونو په اړه تصميم دبنسټيزې تصميم نيونې په نوم يادږي او کوچنۍ تصميم نيونه چې دسازمان دکوچنيو فعاليتونو دتنظيم په خاطر ترسره شوي کوچنۍ تصميم نيونه ده.

تمويل

ديوې تصدۍ فرد کورنۍ او يا هم دولت له لوري ديو اقتصادي فعاليت دترسره کولو لپاره دپولي پانګې يا پيسو چمتوکولو برابرولو او تهيه کولو ته تمويل ويل کيږي. ديو کاروبار دفعاليتونو دترسره کولو لپاره دمالي امکاناتو پولي پانګې او يا هم پيسو چمتو کولو او تهيه کولو ته کاروبارتمويل ويل کيږي. ديوکاروبار دتمويل مقدار کاروبار دشکل نوعيت او حجم په پام کې نيولو سره فرق کوي دبيلګې په توګه دشرکتونو او يوائيزې مالکيت کاروبارپه

ketabton.com - The Digital Library

پرتله په ســهامي شــرکتونو کې زيات مقدار پولي پانګې او پيســو ته اړتيا ده. کاروبار ولې تمويل ته اړتيا لري۱-هرکاروبار دخپلو فعاليتونو دترســره کولو لپاره په شــکل داشــکالو يوه اندازه ثابتو شــتمنيو (ځمکه تعمير ماشــين الات موټرې ونور)ته اړتيا لري چې پرته له دې شايدد يو کاروبارپيل کيدل او په ښه شکل سره پرمخ تلل ممکن نه وي ۲-دکاروباردورځنيو فعاليتونو دترسره کولو په نتيجه کې زيات شمير مصارف رامنځ ته کيږي ، دبيلګې په توګه داموالو خريداري دمزد او معاش تاديه کول او نور دنوموړو مصـــارفو دپوره کولو لپاره تمويل ضـروري دی دثابتو شـتمنيو لپاره چې ځومره مقدار پيسو او پانګې ته اړتيا وي هغې ته (fixed capitalفيکيسـډ کفيټل) وايي. ۲-دنوموړو مصــارفو پوره کولو لپاره چې ځومره مقدار پيســـې او پانګې ته اړتيا وي هغې ته (working capitalورکينګ کفيټل) وايي.ديو معين مال يا ملکيت ديو نفر يا کس ځخه اخيســـتل او هغه ته ګټه ورکول دمرابحې ځخه عبارت دی. يوائښی مالکيت کاروبار ګټې : دغه ډول کاروبار په اســـانۍ ســـره رامنځ ته کيږي ۲-دکاروبار مالک په اسانۍ سره کولای شي خپل کاروبار ختم کړي۳-دکاروبار ټوله ګټه يوائې يو نفر ترلاســه کوي ۴-ســهامي شــرکت په ځير دوه ځل مالیه په کې نشــته ۵-دکاروبارمالک په تصـميم نيولو سـره بشـپړه خپلواکي لري او نيمګړتياوي۱- دپور د اداکولو لامحدود مسـوليت ۲-داچې دکاروبار مالک يوائې يو نفر وي نو ديوائښي کاروبار پانګه هم دشـرکت او سـهامي شـرکت په پرتله کمه وي ۳-داچې دکاروبار مالک يوائې يو نفر وي نو دکاروبار مديريت کې هم ستونزې موجودې وي۴-دبانکونو او نورومالي ادارو ځخه دپورپه ترلاسه کولو کې اکثر ستونزې لري۵-داچې دکاروبار پانګه کمه وي نو دکاروبار دوسعت او پراختيا فرصـتونه هم کم وي۶-دسـهامي شـرکت په پرتله ديوائښي مالکيت کاروبار موده هم کمه وي يعنې کيدای شــي ډيرژر له منځه ولاړ شــي .شــرکت : دکاروبار هغه شــکل ته ويل کيږي چې په هغې کې دوه يا له دوو ځخه زيات اشـــخاص ديو ليکلې يا شـــفاهې قرارداد په اساس خپلې پانګې سره يوځای کوی او دګټې په خاطرپه ګډه سره يو کاروبارترسره کوي په دي شــرط چې ګټه او تاوان به دشــريکانو ترمنځ شــريک وي. دشــرکت ګټې: ۱-ديوائښي مالکيت په ځيرشرکت هم په اسانۍ سره رامنځ ته کيدای شي۲-داچې په شرکت کې دشريکانو شمير زيات وي نو ديوائښي مالکيت کاروبارپه پرتله په شرکت کې پانګه زياته وي۳-داچې دکاروبار شــريکان زيات وي او داکثرو دپوراداکولو مســوليت هم لامحدودوي نو په اســانۍ ســـره کولای شـــي چې دبانکو نو او نورو مالي ادارو ځخه پورترلاســـه کړي۴-ديوائښي مالکيت کاروبارپه پرتله په شــرکت دزيات شــميرشــريکانو په موجوديت ســره دکاروبار مديريت ښه ترسره کيږي۵-دټولو شريکانو له لورې په ګډه تصميم نيول کيږي. اونيمګړتياوې ۱-په شرکت کې هم داکثره شريکانو دپوراداکولو مسوليت لامحدود وي ۲-دشريکانو ترمنځ شخړې او اختلافات۳-دسهامي شرکت په پرتله دشرکت موده هم کمه وي ځکه ديو شريک په مړ کيدلو سره کيدای شي شرکت له منځه ولاړشي۴-دشرکت ځخه دخپلې سرمايې په

ketabton.com - The Digital Library

ویستلو کې ستونزې۵-داچې په شرکت کې ټول شریکان په ګډه سره کارکوي نو که یو شریک خپله دنده په درست ډول سرته ونه رسوي نو به ټول شرکت ورځخه متضرره کیږي.سهامي شرکت یا کمپنۍ: دکاروبار هغه شکل ته ویل کیږي چې دقانون په رنړاکې دحکمي شخص حیثیت لري او دقانون له مخې په سهامي شرکت کې دکاروبار مالکان جلا او کاروبار جلاوي. ګټې :۱-دسهامي شرکت سهم لرونکو دپوراداکولو مسولیت محدود دی ۲-دسهامي شرکت سهم لرونکې په اسانۍ سره کولای شي په سهامي شرکت کې خپله ونډه او یاهم ملکیت دسهمونو دخرڅلاو په ذریعه په بل چا وپلوري ۳-دسهامي شرکت موده ډیره اوږده وي او شرکت په ځیر دیو شریک په مړینه سره پای ته نه رسیږي۴-دیوائښي مالکیت او شرکت په پرتله دسهامي شرکت پانګه زیاته وي۵-سهامي شرکت کولای شي په اسانۍ سره زیات مقدار پانګه دقرض په شکل لاسته راوړي ۶-داچې سهامي شرکت دمارکیټینګ ،منجمنټ، مالي مدیریت او نورو دندولپاره مسلکي او باتجربه اشخاص استخدامیږي نو دسهامي شرکت مدیریت ډیرښه وي۷-داچې دسهامي شرکت پانګه نظر یوائښي مالکیت اوشرکت ته زیاته وي نو طبیعي ده چې دسهامي شرکت ګټه هم زیاته وي. اونیمګړتیاوې:۱-دسهامي شرکت تاسیس ډیر مغلق او ستونزمن وي او ډیرقانوني مراحل غواړي ۲-دسهامي شرکت ترټولو ستره نیمګړتیا ۲ځله مالیه ورکول دي چې یو (corporateکرپوریټ) او بل واړې (income taxاینکم ټکس) ورکوي سهم لرونکې او کاروبار دواړه ۳-داچې په سهامي شرکت کې سهم لرونکې دسهامي شرکت په مدیریت کې ونډه نه لري او دسهامي شرکت ټول فعالیتونه دمدیره هیت لخوا اداره کیږي نو دمدیره هیت غړې اکثره وخت دخپلو مفادو په خاطر دسهم لرونکو مفادات له پامه غورځوي دکاروبار تمویل منابع دوه دانې دي ۱-دخپلې پانګې په شکل تمویل۲-دقرض په شکل تمویل.دخپلې پولي پانګې ځخه هدف داده چې دکاروبار له پاره دارتیا وړ پولي پانګه دکاروبار دمالکانو او یا هم شریکانوله لورې په خپله کاروبار ته راوړل کیږي. دقرضې په شکل تمویل ځخه موخه داده چې دکاروبار مالکین او یا هم شریکان دکاروبار لپاره دارتیا وړ پانګه په خپله نه تهیه کوي بلکې دکاروباردفعالیتونو دترسره کولو لپاره دارتیا وړ پانګه دقرض یا پور په شکل دسودي بانکونو اسلامي بانکونو او یا هم نورو مالي ادارو ځخه ترلاسه کوي . دکاروبار دتمویل منابع له بل لیدلورې ځخه هم په دوو سترومنابعو ویشلې شوي شو چې په لاندې ډول دي۱-دتمویل داخلي منابع ۲-دتمویل خارجي منابع: دیوکاروبار دتمویل داخلي منابع هغو منابعو ته ویل کیږي چې دکاروبار په داخل کې موجودې وي او دهغې لپاره مونږ بل چا ته مراجعه نه کوو۲-دتمویل خارجي منابع هغه منابع دي چې دکاروبار په داخل کې موجودې نه وي بلکې دهغې لپاره باید مونږ بل چاته مراجعه وکړو ترڅو دکاروبار فعالیتونو لپاره دارتیا وړپولي پانګه ترلاسه کړو.دبانک اور ډرافټ ځخه مطلب دادی چې دیو کاروبار دارتیا په وخت کې دخپل جاري بانکي حساب ځخه دخپلو اصلي پیسو ځخه زیات مقدار پیسې ترلاسه کولای شي دبانک اور

ketabton.com - The Digital Library

ډرافټ څخه دورکینګ کفیټل دتمویل لپاره اســـتفاده کیږي . دبانک لون دکاروبار دارټیا په وخت کې کولای شـــي یو ســـودي بانک ته مراجعه وکړي او له ســـودي بانک څخه معلوم مقدار پیســـې دمعلوم وخت په معلوم مقدار ســـود باندې ترلاســـه کړي چې دوخت پوره کیدو وروسـته به بانک ته خپلې اصـلي پیسـې تادیه کوي. قرضـه حسـنه : هغه مالي کړنه ده چې دســود څخه جلاوي قرضــه حســنه ورته وایې .(discounting of bills)ډیســکونټینګ اف بیلس ســودي بانکونه خپلو ځینو اعتبارې مشـتریانو ته دارټیا په وخت کې ډیســکونټینګ اف بیلس پرشـــکل لنډ مهاله قرضـــونه ورکوي داپه دې معنا چې ســـودي بانکونه دخپلو ځینو اعتبارې مشتریانو څخه بیلاټ اکسچینج په یو څه تخفیف سره ترلاسه کوي او دهغه مشتري بانکي حســـاب ته یې لیږدوي چې همدغه تخفیف دســـودي بانک لپاره ګټه وي. ټرید کریډیټ کله چې یو کاروباري یوې شـتمنۍ او یا هم بل جنس ته ارټیا ولري او دهغې دترلاســـه کولو لپاره کافي اندازه پیسې ونلري نو دغه کاروبار کولای شي دغه شتمني او یا هم جنس دبل چا څخه په قرض شـکل ترلاسـه کړي دغه ډول کړنه په اسـلامي بانکونو کې ډیره مروجه ده . انسټال منټ کریډیټ: ددې څخه هدف دادی چې یو کاروبار دارټیا په وخت کولای شي دارټیا وړ شتمني یا جنس بل چا څخه قرض واخلي او بیا ټولې پیسې په یو ځل نه تادیه کوي بلکې دغه پیسې دقسطونو په شکل تادیه کوي. دقرضې سندونو نشرول. ایشو اف باندس سهامي شرکتونه ارټیا په وخت کې دپیسو ترلاسه کولو لپاره دقرضې سندونه نشروې او بیایې مالي بازار ته دخرڅلاو لپاره وړاندې کوي چې دخرڅلاو په نتیجه کې یې سهامي شرکت ته پیسې لاس ته راځي دقرض ســند درې مشــخصــې لري ۱-معلوم رســمي نرخ۲-دســود نرخ۳-دسنددپوره کیدو موده.ایشـو اف شـیرز دسـهمونو نشـرول : سـهامي شـرکت دخپلې پانګې په شــکل دتمویل لپاره دســهمونو څخه اســتفاده کوي.ســهم هغه ســند ته ویل کیږي چې دهغې په ترلاسه کولو سره ددغه سنددرلودونکی له سهامي شرکت سره په ګټه او تاوان کې شریک ګرځي . ایشو اف شیر رایټ: کله چې په یو سهامي شرکت تاسیس شي معمولا دلومړۍ ځل لپاره ټول سهمونه په یو ځل مالي بازار ته دخرڅلاو لپاره نه وړاندې کوي بلکې په یو شمیر ســـهمونه له ځان ســـره ســـاتې او دارټیا په وخت کې یې بیا دخرڅلاو لپاره مالي بازار ته وړاندې کوي . ناتوزیع شوي ګټه : یواځینی مالکیت ، شراکت او هم سهامي شرکت کولای شـــي دارټیا په وخت کې دهغې ګټې څخه تمویل دمنبع په توګه اســتفاده وکړي چې دکاروبار دفعالیتونو په نتیجه کې ترلاسه شوي وي. دمالکانو لخوا تمویل : له دې څخه هدف دادی چې په یواځیني مالکیت کاروبار کې دکاروبار یواځینی مالک دارټیا په وخت کې خپله کاروبار ته مالي امکانات تهیه کوي او په شرکتونو کې دشرکت شریکان په ګډه سره دکاروبار دپیل په وخت او یا هم دکاروبار دپیل څخه وروســته دکاروبار دتوســعې او پراختیا لپاره او یا هم دکاروبار دورځنیو فعالیتونو دترســره کولو لپاره په خپله مالي امکانات او پولي پانګه چمتو او تهیه کوي. اجاره کله چې یوکاروبار ځینو ثابتو شـــتمنیو لکه تعمیر ماشـــین الات موټر

ketabton.com - The Digital Library

اوداسې نورو ته اړتيا ولري خو دنومورو شتمنيو داخيستلو لپاره کافي پيسې ونلري، په داسې حال کې کاروبار کولای شي دخپلو فعاليتونو دترسره کولو لپاره نومورې شتمنۍ له بل چا په اجاره ونيســـي.داجارې او بيعې ترمنځ توپير دادی چې په بيعه کې ديوې شـــتمنۍ يا جنس ملکيت دخرڅوونکي څخه اخيستونکي ته انتقاليږي ، البته په اجاره کې ديوې شتمنۍ ملکيت دشتمنۍ دمالک سره وي او دنومورۍ شتمنۍ داستعمال حق د يو معلوم وخت لپاره دمعلومې اجارې يا کرايې په مقابل کې بل چاته ورکول کيږي. مالي بازارونه هغه بازاروته ويل کيږي چې په هغې کې مالي ســندونه يا مالي شــتمنۍ يا فيننشــيل ســيکوريټيز داخيســتوونکو او خرڅوونکو ترمنځ تبادله کوي. مالي بازارونه دوه داســې ډلې ســره يوځای کوی چې يو يې پس انداز پيســې ولري ۱-چې دغه ډلې ته (saving surplus unit)سيوينګ سرپلس يونټ ويل کيږي او بله هغه ډله چې دپيســـو ته اړتيا ولري چې دغه ډلې ته (saving deficit unit)سيوينګ ډيپيسيټ يونټ وايې . مالي سندونه يا شتمنۍ هغه سندونو ته ويل کيږي چې دهغې په اســاس ددغه ســندونو درلودونکي ديو ســهامي شــرکت يا بلې مالي اداري ســره په کاروبار کې شريک کيږي او يا هم دسهامي شرکت يا بله مالي اداره ددغه سند درلودونکې پورورې ګرځي له دې څخه معلوميږي چې مالي سندونه دوه معمولا حالتونه لري۱-دملکيت حالت ۲-دقرضــي حالت. مالي سندونه بيلابيل ډولونه لري چې په لاندې ډول ورڅخه يادونه کوو۱-دونډې سند يا سهم سند : هغه مالي سند ته ويل کيږي چې دسهامي شرکتونو له لوري دتمويل دمنبع په توګه دسرمايې دلاسته راوړلو لپاره نشريږي۲-دقرضې سند بونډ)هم دسهم په څير ديو مالي سند چې دســهامي شــرکت له لوري دقرض په شــکل دتمويل دمنبع په توګه دســرمايې دلاســته راوړلو لپاره اســتعماليږي۳تريژري بيلس(treasury bills) داهم دبونډ په څير دقرض يو مالي سند دی چې دامريکا متحده ايالاتو دمرکزې بانک له لوري نشريږي ۴-دمشــارکت ســند دغه هم يو مالي ســند دی چې داســلامي بانکونو له لوري دهغو پروژو يا کاروبارونو دتمويل لپاره نشــريږي چې زيات مقدار پيســو ته اړتيا ولري. داجارې ســند (Sukuk) هغه مالي سند ته ويل کيږي چې په يوه مشخصــه شتمني يا ملکيت کې ددغه سند درلودونکی دبرخې نماينده ګې کوي . (money market)منې مارکيټ : هغه مالي بازار دی چې په هغې کې دقرض لنډ مهاله ســندونه تبادله کيږي. په مني(مالي) مارکيټ کې معمولا(تريژري بيلس)او(c-paper) ســي-فيفر تبــادلــه کيږي. (capital market)کفيټل مارکيټ: هغه مالي بازار ته ويل کيږي چې په هغې کې دقرضــې اوږدمهاله ســندونه تبادله کيږي. په کيپټل مارکيټ کې معمولا بونډ او شــيرزس (bonds &shares)تبادله کيږي. (primary market)فريمري مارکيټ هغه مالي بازار ته ويل کيږي چې په هغې کې نوې نشــر شــوي مالي ســندونه دلومړي ځل لپاره دخرڅلاو لپاره وړاندې کوي .(secondary market) سيکنډري مارکيټ هغه مالي بازار ته ويل کيږي چې په هغې کې نوې نشرشوي سندونه تبادله کيږي بلکې په دادول مالي بازارونو کې موجود ه يايخواني نشرشوي سندونه

ketabton.com - The Digital Library

تبادله کیږي. دوندو بازار: هغه مالي بازار ته ویل کیږی چې په هغې کې دسهامي شرکتو نو سهمونه داخیستونکواو خرڅوونکو ترمنځ تبادله کیږي. (OTC)او ټې سې دامالي بازار دوندو دبازار په څیر یو مشـــخص ځای نه لري بلکې په دا ډول بازارکې پانګه اچونکې دمالي دلالانو په مرســـته په هر ځای کې خپل مالي ســـندونه تبادله کولای شـــي . فیننشـــیل انټرمیـدیریز(financial intermediaries) : هغـه مـالي ادارو تـه ویـل کیږي چې دپس اندازکوونکو څخه پیسې ترلاسه کوي او بیا په خپل نو م دغه؟ پیسې دګټې په خاطر نورو ته په قرض ورکوي او یا هم په خپله په دغه پیسو باندې په مالي شتمنیو او یا نورو ځایونو کې پانګه اچونه کوي. ۱-ســـوداګریز بانکونه: ۲-بیمې شـــرکتونه ۳-نورې مالي اداري مالي دلالان: هغه ځانګړو اشـخاصـو یا مالي ادارو ته ویل کیږي چې دوه داسـې ډلې سـره یوځای کوي چې یو پس اندازولري او غواړي چې په خپلو پیسو باندې پانګه اچونه وکړي او بله ډله پیســو ته اړتیا ولري . ســود یاربحه : دقرض په وخت کې چې له پور اخیســتونکي څخه په اصـل مقدار قرض باندې هر څومره اضـافه پیسـې اخیسـتل کیږي هغې ته سـود یا ربحه ویل کیږي دســود ډولونه ۱-ســاده ربحه ۲-مرکبه ربحه . ســاده ربحه هغې ربحې ته ویل کیږي چې همیشه یواځې او یواځې دقرض په اصلي مقدار باندې وضع کیږي۱-مرکبه ربحه هغې ربحې ته ویل کیږي چې مخکې ترلاســـه شـــوي وي .دســـاده ربحې دپیداکولو فورمول:(si=pv(i)(cn) annuity: کله چې په ځانګړو معلومو وختونو کې عین مقدار پیســـې په عین مقدار ســـود باندې دقرض په ډول ترلاســه شــې او یا هم بل چا ته وقرض په ډول ورکړل شــي قســط یا انیوټې په نامه یادیږي. Ordinary: کله چې عین مقدار پیســـې په عین مقدار ســـود باندې دهرې مودې په پای کې تادیه او یا هم ترلاســـه شـــي ارډینرې انیوټې په نامه یادیږي. annuity Due: کله چې عین مقدار پیســې په عین مقدار ســود باندې دهرې مودې باندې په پیل کې تادیه او یا هم ترلاســه شــي انیوټې دو بلل کیږي mixed flowsکله چې په بیلابیلو وختونو کې مختلف مقدار پیســې دقرض په شــکل په ســود ترلاســه شــي او یا هم بل چا ته په ســود ورکړل شــي میکســډ فلوس بلل کیږي. :amortizing a loanله دې څخه هدف دادی چې یو څوک دخپل کاروبار لپاره پیســې په قرض واخلي او دغه ســودي قرض وي او دغه ټول قرض بیرته په یو ځل نه تادیه کوي بلکې دغه ټول قرض سود سره دقسطونو په شکل تادیه کوي په دې شرط چې دهر قسط مقدار به یو شان وي. مالي حسابونه : هغه حسابونه ته ویل کیږي ، چې دیومالي کال په پای کې ترتیبیږي او دیو کاروبار دیوې مالي دورې ټول عواید ټول مصارف ترلاسه شوي ګټه او یا تاوان په ګوته کړي . دګټې او تاوان حساب: هغه مالي صـورت حسـاب دی چې دیو مالي کال په جریان کې په یو کاروبارکې د ترسـره شـوو فعالیتونو په نتیجه کې ټول رامنځ ته شــوي مصــارف او ترلاســه شــوي عواید ښــایي چې دنومورو مصارفو او عوایدو له حاصل تفریق څخه ګټه او یا هم تاوان لاسته راځي . بیلانس

ketabton.com - The Digital Library

شـیټ : هغه مالي حسـاب ته ویل کیږي چې دیو مالي کال په پای کې دازمایښـتې بیلانس له مخې ترتیبیږي او دیو کـاروبـار دمـالي حـالـت څرګنـدونـه کوي یعنې دابنـــایې چې یو کاروبارځومره شـتمني لري او په دي شـتمنی کی ځومره برخه دکاروبار دمالکانو او ځومره برخه یې پردې پانګه ده. دمالي حسابونو تحلیل : دمالي حسابونو تحلیل څخه هدف دادی چې مونږ له مالي حســـابونو څخه اعدادو او ارقام راخلو او بیا له هغې څخه داســـې معلومات ترلاســـه کوو چې دهغې په اســـاس مونږ دیو کاروبار ګټورتیا دپور او تادیې وړتیا دکاروبار سیالیت . مالي حالت او داسې نور په بیلابیلو وختونو مقایسه کوواوبیا دهغې په اساس تصمیم نیســو چې ایاپه کاروبار کې ښــه والی راغلی او که نه. مالي نســبتونه : مالي نســبتونه هغه نســبتونو ته ویل کیږي چې مالي حســابونو دتحلیل لپاره ورځخه دیو وســیلې په توګه اســتفاده کوي. دمالي نســبت قســمونه - liquidity ratio2financial leverage ratio3activity ratio4coverage ratio5profitability ratio6current ratio7acid test ratio or quick ratio.(liquidity ratio)لیکویډیټې ریشیو له دې نسبتونو هغه وخت اسـتفاده کیږي چې کله مونږ دیو کاروبار لنډ مهاله پورونو دتادیې وړتیا پیداکوو. (financial leverage ratio)فیننشیل لیوریج ریشیو : له دې نسبتونو څخه هغه وخت استفاده کوو چې کله مونږ دیو کاروبار په ټوله شـتمنی کې دپردې پانګې نسبت پیداکوو. (activity ratio)اکټویټې ریشـو : کله چې مونږ دیوکاروبار دطلباتو دترلاســـه کولو وړتیا او هم دګودام دموجودې یا ذخایرو دخرڅلاو وړتیا پیداکړو نو له دې نسـبتونو اسـتفاده کوو. کوریج ریشـیو : ددې نسـبتونو په مرسته کولای شو ووایو چې ایایو کاروبارداخیستل شویو قرضونو سود په اسانۍ سره تادیه کولای شـي او که نه . (profitability ratio)فروفیټیبیلیټې ریشیو له دي نسبتونو څخه هغه وخت استفاده کوو چې مونږ دیو کاروبار ګټورتیا پیداکوو. (current ratio)کرنټ ریشیو : ددې نسبت په مرسـته کولای شـو ووایو چې ایا یو کاروبار دخپلو جاري شـتمنیو سـره خپل لنډمهاله قرضـونه تادیه کولای شـي او که نه .(quick ratio) کویک ریشـیو: ددې نسبت په مرسته کولای شو ووایو چې ایا یو کاروبار په خپلو ډیرو سیالو شـتمنیو سره خپل لنډ مهاله قرضــونه تادیه کولای شــي او که نه. (debit to asset ratio)ډیبیټ ټو اســیټ ریشــیو : دنوموړې نسبت په مرسته کولای شو ووایو چې دیوکاروبار په ټوله شتمنی کې دپردې پانګې فیصـدې څوده .(debit to equity) ډیبیټ ټو ایکویټې: ریشـو ددې نسبت په مرسـته کولای شــو په یو کاروبار کې دپردې پانګې اندازه او فیصــدې معلومولای شــو. (gross profit margin ratio)ګراس فروفیټ مارجن ریشـــو : دنوموړې نســـبت څخه معلومیږي چې یو کاروبار دخرڅلاو دهرې روپۍ (ډالر افغ)په مقابل کې ځومره ناخالصــه ګټه کړي ده .(net profit) نوموړې نسبت څخه معلومیږي چې یو کاروبار دخرڅلاو دهرې روپۍ په مقابل کې ځومره خالصـه ګټه کړي ده. (gross return on investment) ګراس ریټرن ان اینوسټ

ketabton.com - The Digital Library

منټ: دنوموړي نسبت څخه معلومیږي چې یو کاروبار دپانګې اچونې دهرې روپۍ په مقابل کې څومره ناخالصه ګټه کړې ده . (net return on investment)نیټ ریټرن ان اینویسټ
منټ: دنوموړي نسبت څخه معلومیږي چې یو کاروبار دپانګې اچونې دهرې روپۍ په مقابل کې څومره خالصه ګټه کړې ده . (receivable turn over)ریسیویبل ټرن اور: دانسبت مونږ ته ښایي چې یو کاروبار په اوسط ډول سره خپل طلبات په کال کې څو دفې ترلاسه کوي .(payable turn over) پیبل ټرن اور: دانسبت مونږ ته ښایي چې یو کاروبار په اوسط ډول سره څو ورځې وروسته خپل تجارتي پور تادیه کوي. (inventory turn over)اینویټرۍ ټرن اور: دانسبت دابنایي چې یو کاروبار په اوسط ډول سره خپل دګودام موجود په دفو کې په خرڅلاوو رسوي.(interest coverage ratio) اینټرسټ کوریج ریشو: دانسبت مونږ ته دابنایي چې کله یو کاروبار سودي قرض اخیستې وي نو یا دغه کاروبار دسود پیسې په اسانۍ سره تادیه کولای شي او که نه.(operating cycle) اوفریټینګ سایکل : کله چې یو کاروبار له بل چا څخه اجناس واخلي بیا دغه اجناس په بل چا باندې خرڅ کړي او بلاخره داجناسو دخرڅلاوو څخه وروسته خپلې پیسې لاسته راوړي دغه ټوله پروسه چې څومره موده په برکې نیسي هغې ته اوفریټینګ سیکل وایي. cash) (cycleکیش سیکل : کله چې c-oڅخه دهغه موده منفي شي چې په هغې کې مونږ دبل چاً څخه په قرض اخیستل شویو اجناسو پیسې تادیه کوو یعنې کله چې او –سې څخه دتجارتي پور دتادیې موده منفي شي کیش سیکل بلل کیږي: (common size)کامن سایز: دمالي حسابونو دتحلیل په دې میتود کې مونږ دبیلانس شیټ په مالۍ محاسبه کې په ټوله شتمنې کې دبیلانس شیټ دهرقلم (ایټم)فیصدې معلوموو او دنوموړې فیصدې دمعلومولو لپاره دبیلانس شیټ هرقلم په ټوله شتمنۍ باندې ویشو ، همدارنګه دمالي حسابونو دتحلیل په میتود کې مونږ اینکم سټیټ مینټ: په مالي حساب کې په ټول خرڅلاوو کې اینکم سټیټمینټ دهرقلم فیصدې معلوموو چې دمعلومولو لپاره دګټې او تاوان صورت حساب دهرقلم په خرڅلاوو باندې ویشو.(index analysis)اینډیکس انلایسیس: داهم دمالي حسابونو دتحلیل یو میتود دی چې په دې ډول تحلیل کې مونږ دګټې او تاوان صورت حساب او بیلانس شیټ دهر قلم ارقام داساس کال دارقامو سره پرتله کوو او بیا دهرقلم دفیصدې تغییرات ګورو چې ایا داساس کال په پرتله په اوس وخت کې په کې څو فیصده کموالی او زیاتوالی راغلی دی.

مالي محاسبه

مخکې لدې چې په یوه تولیدي تصدۍ کې دتولید شوو اجناسو دتمام شد قیمت او همدارنګه داجناسو څخه تر لاسه شوي ګټه محاسبه کړو ددې ځینې مخکې مونږ ته لازمه ده چې

ketabton.com - The Digital Library

دمحاسبې دوران تشریح کړو نو لومړی دمحاسبې علم تعریف او بیا دمحاسبې ددوران (Accounting Cycle) عناصر چې په لاندې ډول دي تشریح کوو.

دمحاسبي د علم تعریف (Accounting Definition):(دکاروبار ژبې ته محاسبه ویل کیږي .یا په بل عبارت محاسبه : دمعاملاتوپیژندل،ثبت کول، دمعاملاتو طبقه بندې کول،دحسابونو خلاصه کول،اودي حسابونو څخه دي نتجي اخستلو هنر ته محاسبه ویل کیږي.

Accounting is the language of business is called Accounting or Accounting is the Process of Observing, identifying, measuring, recording, classifying, summarising and reporting the financial information to its users in the form financial statements.

دمحاسبې د دوران تعریف:

Closing the books and preparation of final accounts) (دکتابونو بسته بندي او راپورونو ترتیب کولو ته دمحاسبې دوران ویل کیږي.

1. معامله
2. ژورنال
3. لیجر
4. ازمایښتي بیلانس
5. تصفیوي یا تعدیلي حسابونه
6. دګټي او تاوان صورت حساب
7. دپای بیلانس

مخکې لدې چې دمحاسبې ددوران پورتني عناصر تشریح کړو لازمه بولم چې دا څرګنده کړو چې دمحاسبې یو بنه معلوماتي سیستم دتصدۍ دادارې سره همکاري کوي او لاندې سوالونو ته ځوابونه وایي:

۱. په تصدۍ باندې څومره پورونه پاتې او دتادیې وړ دي؟

۲. ایا زمونږ خرڅلاو دنورو کلونو په نسبت زیات شوی او که نه؟

ketabton.com - The Digital Library

٣. کوم ډول شتمني مونږ دتصدۍ په اختيار کې لرو؟

٤. نقده جريان څه ډول صورت نيسي؟

٥. ايا زمونږ توليد خو دضرر سره مخامخ نه دی ؟

٦. ايا کولای شو چې دتصدۍ ګټه تر اعظمي نقطي ورسوو؟

دمحاسبې يو ښه معلوماتي سيستم دپورتنيو سوالونو په شکل داسې ډيرو نورو سوالونو ته ځواب ويلای شي . نوښآ ويلای شو چې دمحاسبې يو ښه معلوماتي سيستم د ټولو تصديو لپاره ګټور او مفيد دي

دمحاسبې دوران

Accounting cycle

معامله

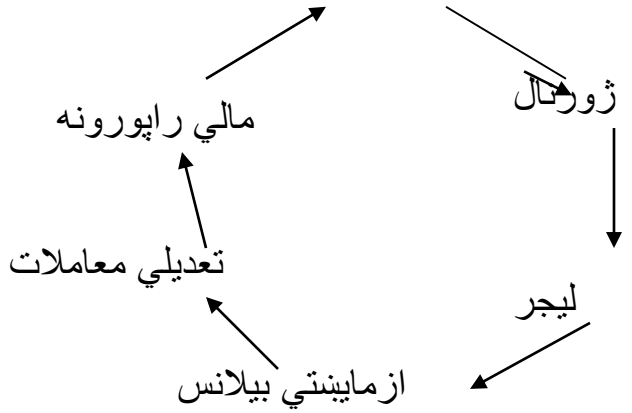

په پورتيني شکل کي چې دمحاسبوي معمالاتو ثبت دابتداء څخه تر وروستۍ مرحلې پورې په کې ښودل شوی چې دمحاسبوي معاملاتو دثبت پروسه ښايي.

ټولې تصدۍ ګانې ددغه ډول پروسې څخه دمعاملاتو په ثبت کي استفاده کوي او همدارنګه دخپلو مالي حسابونو په جوړولو کې ترې استفاده کوي.

دمحاسبې ددوران هر عنصر په لاندې ډول تشريح کوي:

ketabton.com - The Digital Library

معامله (Transaction): هره راکړه ورکړه چې ددووکسانو په مابین کې صورت ونیسي معامله بلل کیږي .(Any dealing between two persons in is called Transaction)

ژورنال

(Journal)

ژورنال یوفرانسوي لفظ (jour) څخه اخیستل شوی چې دورځ په معنی دی او په انګلیسي کې ورته (Daily) ویل کیږي . ژورنال هغه کتاب دی چې معاملات په کې هره ورځ ثبت کیږي .(Journal is the book in which we record the Daily Transactions)

. دژورنال خصوصیات

Characteristics of Day Book

۱. ژورنال د ډبل انټري یا دوه طرفه ثبت لمړنی مرحله ده . او تر ټولو لمړي معاملات په ژورنال کې ثبت کیږي په دې توګه ژورنال د ورځینو معاملاتو د ثبت کتاب دی .

۲. معاملات دواقع کیدلو په ورځ ثبت کیږي . په دې توګه ژورنال ته ورځنی کتاب یعني (روزنامچه)ویل کیږي .

۳. معاملات په تاریخوار(Chronological) ډول سره ثبت کیږي نوویلی شو ژورنال دتاریخوار ثبت کتاب دی .

٤. په ژورنال کې دهرې معاملې لپاره دوه حسابونه وي او هم بنودل کیږي چې کوم حساب دبټ او کوم حساب کریډیټ کیږي . چې دا لجر ته دارقامو په انتقال کې اسانتیا راولي نو ویلای شو چې ژورنال دلیجر معاون دی.

٥.دمعاملې دثبت څخه وروسته دمعاملې تشریح لیکل کیږي (دهغو کسانولپاره دامعلومات لیکل کیږي کوم چې په محاسبه نه پوهیږي)

ketabton.com - The Digital Library

٦.دحسابونو مبلغ په دوو ورستيو کالمونو کې ليکل کيږي دډيبيټ مبلغ په ډيبيټ کالم کې او دکريډيټ مبلغ په کريډيټ کالم کې ليکل کيږي.

دژورنال دترتيب کولو ګټې

(Advantages of preparing Journal Book)

١.هريوه معامله کله چې صورت ونيسي ثبت کيږي نو بنا دلته ددې امکانات وجود نه لري چې کومه معامله دي ددې کتاب څخه ليږي شي.

٢.کله چې معامله په تاريخوارډول دتشريح سره دژورنال په کتاب کې په ثبت ورسول شي نو بيا مونږ هر وخت کولای شو چې په اسانۍ سره معلومه کړو چې دامعامله څه وخت او ده څه لپاره ترسره کړي وه.

٣. څرنګه چې دهرې معاملې لپاره دوه حسابونه وي او په څرګنده او صحيح ډول سره په ژورنال کې ډيبيټ او کريډيټ شوي وي نو د(posting) په وخت کې مونږ ته کوم مشکلات رامنځته کيږي.

٤.څرنګه چې مونږ دهرې معاملې په هکله تفصيل په ژورنال کې ليکلي وي نو په ليجر کې دي تفصيل ليکلو ته ضرورت نشته.

٥. په ژورنال کې مونږ دهرې معاملې په هکله مکمل معلومات ترلاسه کولي شو.

٦. په ليجر کې هره رامنځته شوي غلطي مونږ کولای شو چې دژورنال په مرسته يې رهنماي کړو.

دژورنال شکل

Form of Journal

Date نېټه	توضيحات Particulars	L. F	مبلغ	
			دبت	کريډيټ

په ژورنال کې معاملاتو دثبت کولوعمل ته (journalizing) ويل کيږي په ژورنال کې دثبت کولو قاعده او قوانين په لاندې ډول دي.

ketabton.com - The Digital Library

١ .دهرې معاملې پورې مربوط حسابونو دنومونو ليکلو لپاره بايد دجدا لاينونو څخه استفاده وشي .

٢ . په لمړي لاين کې بايد مقروض(Debtor)او دهغه حساب نوم اويا هغه حساب وليکل شـــي چې ډيبيټ کيږي . په دوهم قطار کې دقرض ورکوونکي (Creditor) نوم اويا هغه حساب چې کريډيټ کيږي ليکل کيږي .

٣ . دديبيټ کيدونکي حساب نوم دلاين په سر کې وليکل شي او کريديټ کيدونکي حساب نوم دلاين دشروع څخه لږ وروسته فاصله کې وليکل شي .

٤ ـــ دحسابونو دنومو څخه وروسته لاين کې بايد دمعاملې لنډيز وليکل شي .

٥ ـــ دمعاملاتو دثبت دجلاکولو په خاطر بايد دهرې معاملې دثبت څخه وروسته دتفصيل په ستون کې خط وايستل شي .

دژورنال دصفحي عناصر په لاندې ډول هر يو تشريح کوو:

دتاريخ ستون (Date column): پدغه ستون کي هغه تاريخ رسول کيږي چې معاملې پرې ترسره شوي وي پدغه ستون کې کال دستون په پورتنۍ برخه کې مياشت دکال نه لاندې او ورسره تاريخ په ثبت رسول کيږي.

دتشريح ستون (Description column): پدغه کالم کې حسابونه په ثبت رسول کيږي .

هغه حساب چې په ډيبيټ کې رسول کيږي په دې حساب کې په چپ طرف کې رسول کيږي اوهغه حســـاب چې په کريډټ کې رســـول کيږي په همدې کالم کې دمعاملي په اړه معلومات ذکر کيږي چې دي ته (Narration) ويل کيږي.

ليجر ته دمعاملي دانتقال شـــميري ســـتون (Post Reference column): دغه ســـتون هغه وخت تکميل کيږي کله چې مونږ معاملات دژورنال څخه ليجر ته انتقال کړو په لنډ ډول ويلای شو چې په دې ستون کې دمربوطه ليجر دصفحې شميره ليکل کيږي .

دډيبيټ اوکريديټ دمقدار ســـتونونه (Debit and Credit Amount Column): دکريديټي حساب مقدار په ژورنال کې دکريډيټ په ستون کې په ثبت رسول کيږي او همدارنګه دډيبټي حساب مقدار په ډبيټ ستون کې په ثبت رسول کيږي .

ketabton.com - The Digital Library

دژورنال څخه لیجر ته دمعلوماتوانتقال:

Posting

دمحاسبوي دوران دویمه برخه عبارت ده د posting څخه یعنې دژورنال څخه دحسابونو انتقال لیجر ته چې دلته حسابونه طبقه بندې کیږي .

تعریف:هغه کتاب چې په هغه کې دتجارتي معاملاتو خلاصه په ثبت رسول کیږي دلیجر دکتاب څخه عبارت دی. (A book which Contains the classified record of all the transaction of a business in shape of account is called ledger).

په لیجر کې ټول معاملات دمربوطو حسابونو لاندې راوړل کیږي ترڅو دمربوطه حساب دزیاتوالی او کموالی په اړه معلومات ترلاسه کړو.

مثلا: که مونږ وغواړو دخپل مجموعي خرڅلاو په اړوند معلومات ترلاسه کړو نو د ژورنال په مختلفو صفحو کې دخرڅلاو په اړوند ځای په ځای شوي معلومات جمع کول مشکل بریښي نو څرنګه چې په لیجر کې دهر حساب په اړوند ټول معاملات دهغې حساب لاندې ذکر کیږي نو مونږ دخرڅلاو دلیجر څخه کولای شو چې په اسانۍ سره دمجموعي خرڅلاو په اړوند معلومات ترلاسه کړو. په بل عبارت مونږ ویلای شو دلیجر په مرسته مونږ دمختلفو حسابونو په هکله فوري نتیجه ترلاسه کولای شو.

دلیجر شکل (Ledger form)

دحساب نوم

Date نیټه	دسند نمبر	توضیحات Particulars	J. F	مبلغ		
				دیبیت	کریدیت	بیلانس
		مجموعه بیلانس				

دلیجر دجوړولو هدفونه

ketabton.com - The Digital Library

(Objective of Ledger)

۱.دتجارتي معاملاتو خلاصـــه ترڅو په مختلفو حســـابونو کې حقيقي زياتوالي او کموالي په باره کې معلومات تر لاسه کړو.

۲. دليجر څخه مونږ ازمايښـــتي بيلانس جوړو ترڅو دمعاملاتو دثبت دتصـــحيح معلومات ترلاسه کړو.

۳. دهر يو حساب په هکه مونږ کولای شو چې په کم وخت کې په اسانه ډول سره معلومات تر لاسه کړو.

په ليجر کې دمعاملاتو دثبت قاعده

۱. دژورنال څخه دثبت شـــوو معاملاتو انتقال لجر کې دمربوطو حســـابونو ديبت او کريديت طرف کې کوم چې ژورنال کې مشـــخص شـــوي دي صـــورت نيســـي همدارنګه دمعاملې دثبت تاريخ دســـندنمبراو دژورنال دصـــفحې نمبر چې معلومات ورڅخه لجر ته انتقال شوي دي د j.f په ستون کې رسول کيږي .

۲ په ژورنال کې دريفرنس يا L.f په ستون کې هغه حسابونو نمبر چې معلومات ورته انتقال شـــوي دي (يالجر) دصـــفحې نمبر رســـول کيږي . لجر ته دمعلوماتو انتقال وخت دکاروبار په اندازې پورې اړه لري .

دليجر او ژورنال ترمنځ توپيرونه

Distinction between Ledger and the Journal

۱.ژورنال دمعاملاتو دثبت لومړنی کتاب دی اوليجر دمعاملاتو دثبت دويم کتاب دی .

۲. دژورنال کتاب دتاريخوار ريکارډونو لپاره کارول کيږي او دليجر کتاب د Analytical ريکارډ لپاره استعماليږي.

۳.په ژورنال کې دخلاصـي واحد عبارت دی له معاملې څخه او په ليجر کي دخلاصـي واحد عبارت دی له حساب څخه.

٤.په ژورنال کې دمعاملاتو ثبت ته ژورناليزنګ وايي او په ليجر کې دمعاملاتو ثبت ته پوسټينګ وايي.

ketabton.com - The Digital Library

ازمايښتي بيلانس

(Trail Balance)

تعريف:ازمايښـتي بيلانس هغه راپور دی کوم چي په ليجر کي دډيبيټ او کريډيټ بيلانسـونو په مرسـته تشـکليږي (Trial Balance is a statement prepared by. taking out debit and credit balances of all accounts appearing in the ledger).

کله چې د ټولو حسابونو لپاره ليجر تهيه او ترتيب شي نو دابه ښه وي چې مونږ معلومه کړو چي دغه معاملات په ژورنال او ليجر کي په صـــحيح ډول رســـولي او که نه ددي معلوماتو دتهيه کولولپاره مونږ ديوې وسيلې څخه کار اخلو چې د ازمايښتي بيلانس په نوم يادږي.

ازمايښـــتي بيلانس دوه ســـتون لرونکي راپور دي چې په دې راپور کې دټولو حســـابونو بيلانسونه په ثبت رسول کيږي.

يعنې کوم حسابونه چي دډيبيټ بيلانس درلودنکي وي ازمايښتي بيلانس چپ طرف ته او کوم حســابونه چي دکريديټ بيلانس درلودنکي وي دازمايښـتي بيلانس په ښـي طرف کې په ثبت رسول کيږي او بايد دازمايښتي بيلانس دواړه ستونونه سره مساوي شي .

ketabton.com - The Digital Library

دازمایښتي بیلانس دتهیه عمده هدف دادی ترڅو دډبیټ او کریډیټ حسابونو وروسته ددي څخه چې دغه حسابونه دژورنال څخه لیجر ته انتقال شي باید سره مساوي ددي معنی دا نه هم خبرې ده چې کله دغه دژورنال ته انتقال سره وي.

code	Account	پولي واحد Afs	
		D	C
∑	Total		
	saldo		0

دازمایښتي بیلانس دډبیټ او کریډیټ ستونونه سره مساوي وي مونږ به په ژورنال اولیجر کې معاملات په صحیح ډول ثبت کړي .

دلته مختلف وجوهات شته چې دازمایښتي بیلانس دډبیټ او کریډیټ ستونونه به مساوي وي خو په ژورنال کې به مو معلات په صحیح ډول نه وي ثبت کړي چې په لاندې ډول یې ذکر کوو:

١. معامله په ژورنال کې په ثبت ونه رسیږي.

٢.معامله لیجر ته په صحیح ډول انتقال نشي.

٣. دژورنال څخه معاملات په تکراري ډول لیجر ته انتقال شي.

٤.په ژورنال او لیجر کې غلط حسابونه استعمال شوي وي.

ketabton.com - The Digital Library

تعديلي يا تصفيوي معاملات

Adjusting Entries

مونږ د ګټې او تاوان حساب سره يوه جمله ليکو (for the year) ددې مطلب دادی چې په دې حساب کې به هره يوه شی دهغه وخت مطابق ليکل کيږي په څومره وخت کې چې مونږ دګټې او تاوان حساب جوړو مونږ عموما دګټې او تاوان حساب ديوې اقتصادي په پای کې ترتيب کوو.

دپورتنۍ موضوع دلاښه وضحات لپاره يو مثال وړاندې کوو:

مثال: مو نږ سږ کال ددو کالو کرايه پيشکي تاديه کړي نو کله چې مونږ په دې کال کې دګټې او تاوان حساب جوړو صرف ددغه کال کرايه په کې ثبت کوواو ديو کال پيشکي تاديه شوي کرايه دپای په بيلانس کې په متغيره داريي کې په ثبت رسوو چې دغې عملیې ته Adjusting وايي.

تعديلي ياتصفيوي معامالات مختلف ډولونه او دهغې دثبت طريقه دګټې اوتاوان او دپای په بيلانس کې چې ځينې مهم تعديلي معاملات په لاندې ډول ذکر کوو:

١.تادياتي مصارف (Accrued expenses): هغه مصارف چي واقع شوي وي خو مصارف مو نه وي تاديه کړي چي دې ډول مصارفوته تادياتي مصارف ويل کيږي.

مثلا:مونږ سره کارګرانو کار کړي او معاش مو نه دی ورکړی دغسې مصارف دګټې او تاوان په حساب کي ډيبيت او دپای په بيلانس کيې دپور په ډول ليکل کيږي.

ددغې مصارفو ته په انګلسي کې نور اصطلاحات هم استعماليږي چې په لاندې ډول دي اودغه ټول نومونه يو مفهوم افاده کوي: Accrued Expenses, outstanding exp, Arrears, Expense Due, Expense payable, Expense owing .

ketabton.com - The Digital Library

۲.پیشکي تادیه شوي مصارف (Prepaid expenses):هغه مصارف چي نغدا په پیشکي ډول تادیه کیږي پرته له دې چې په مصرف ورسیږي دپیشکي مصارفو په نوم یادیږي .دغه ډول مصارف دګټې اوتاوان په حساب کې دمصارفو څخه کریډیټ کیږي او دپای په بیلانس کي دمتغیرې شتمنۍ په حیث ثبت کیږي .

دغه مصارف کیدای شي په بیمه،اشتهاراتو،او دکرایي په برخه کې تادیه کیږي .

۳. ترلاســـه کیدونکي عایدات (Accrued income): هغه عایدات چي ګټلي مووي خو تراوسه پورې ترلاسه شوي نه دي په راتلونکي کې به ترلاسه کیږي لکه دسود،داسهامو څخه ترلاسه کیدونکي ګټې اوداسې نور ددې طریقه داده چي د ګټې او تاوان په حساب کې دعایداتو سره ډیبیټ کیږي او دپای په بیلانس کې د پانګې سره علاوه کیږي .

٤..پیشکي عایدات (Unearned Income): هغه عایدات چي په پیشکي ډول مونږ ته تر لاســـه شـــوي وي خو ګټلي مونه وي دغه ډول عایداتو ته پیشـــکي عایدات ویل کیږي لکه: سود،کرایه،تخفیف،کمیشن او داسې نور دي .

دګټې اوتاوان په حساب کې دعایداتو ځینې کریډیټ کیږي او په پای بیلانس کې دپور په ډول لیکل کیږي.

فرســـایش (Deprecation): عموما تصـــدۍ دمختلفو تولیدي وســـایلو درلودنکي وي لکه:تعمیرات،تجهیزات،ټرانسپورتي وسایل اوداسي نور

دهرې اقتصـادي دوري په اوږدو کې دتولیدي وسـایلو په اسـتعمال سـره دتولیدي وسـایلو په حقیقي ارزښـــت کې کموالی رامنځته کیږي چې دفرســـایش په نوم یادیږي. دغه دوســـایلو فرسایش یومصرف ایجابوي چې دګټې او تاوان په حساب کې دفرسایش دمصارفو په حیث باید په ثبت ورســول شـــي او دپای په بیلانس کې دمربوطه شـــتمني دحقیقي ارزښـــت څخه کریډیټ کیږي .دفرسایش دسنجش لپاره عموما دفرسایش دخطي میتود څخه استفاده کییږي چې فارمول یي په لاندې ډول دی .

کلنی فرسایش=دتولیدي وسایلو ارزښت

ketabton.com - The Digital Library

دتوليدي وسايلو په عمر

مثلا: ديو ې توليدي دســـتګاه اقتصـــادي عمر ۱۰ کاله تخمين شـــوي او دهغې دخريدراي مصارف ۱۰۰۰۰ډالره دي مونږ دتوليدي دستګا کلنی فرسايش په لاندې ډول محاسبه کوو:

دالره ۱۰۰۰ = کلنی فرسايش=۱۰۰۰۰

۱۰

ketabton.com - The Digital Library

مالي راپورونه

(Financial statements)

څرنګه چې مونږ ته معلومه ده چې د محاسبي دعلم یو هدف په یوه معینه موده کې دکاروبار نفعه اوضـــرراو همدارنګه مالي حالت څرګندول دي چې دغه اهدافوته درسـیدو لپاره مونږ مالي راپورونه ترتیب کوو چې دغه مالي راپورنه په ٤ډولونو ویشـل شـوي دي نو په لنډ ډول ویلای شـو چې دمحاسـبې دراپورونو مجموعې ته مـالي راپورونـه ویـل کیږي.ددغـه ډول مـالي راپورونو ترتیـب کول د اداري پـه جوړښت پورې اړه لري ځینې اداري دغه ډول راپورونه یومیاشت ځینې اداري یې ځلورمیاشتي اوځینې اداري یې یو کال وروسته ترتیب کوي.

Definition: A set of accounting reports are called financial statements.

مالي راپورونه: دمحاسبې دراپورونو مجموعي ته مالي راپورنه ویل کیږي.

دغه راپورونه په عمومي ډول سره په لاندې ځلورو ګروپونو ویشل شوي دي

1. دګټې او تاوان حساب: (Income statement)

2. د پای بیلانس (Balance sheet)

3.دتصدی دخاوند په کاروبار کي د حق راپور(A statement of owner equity)

4.نغده جریان راپور(A statement of Cash flow)

1.دګټې اوتاوان حساب (Income statements): دا ډول راپور دتصدی دنفعې اوضرر دځرګندولولپاره ترتیب او تهیه کیږي.

2.دپای بیلانس: (Balance sheet): دادول راپور دتصدی مالي حالت ښایي په دې معنی چې په دي ډول راپور کې دابنودل کیږي چې د تصدی سره په څومره اندازه شتمني لري او څومره دخلکو قرضونه پرې پاتي دي او په کاروبارکې دمالک حق څومره دی.

3.دتصدی دمالک دحق په اړوندراپور: (A statement of owner equity) کې دابنودل کیږي چې ده څومره پیسي په کاروبارکي پانګونه کړي او په دې پیسو کې تغیرات ښایي.

ketabton.com - The Digital Library

4.(Cash flow statement): دا ډول راپور ښـايي چې دمالي کال په جريان کې تصـدۍ ته څومره پيسي راځي او څومره بيرته تري وځي.

دمالي راپورنو دترتيب کول اهداف

۱.ترڅو دکاروبارمالک اوقرض ورکونکي په دې پوه شـــي چې زمونږ ســـرمايه ګذاري په ځای ده او که نه؟

۲. دمالي راپورونو ترتيب کول د تصـدۍ دادره کونکو سـره په پلان جوړولو کې مرسته او کومک کوي.

۳.همداراز ترڅو مونږ ته اپريټينګ ايکسپنسيز معلوم شي ترڅو مونږ دجنس دتمام شـــدقيمت کنټرول کړو. ٤. همـدارازترڅو مونږ تـه د (other income) او (Other expenses) په باره کې

۱.دګټې او تاوان صورت حساب يادعايد صورت حساب:

د عايد صـورت حسـاب يو مالي راپور دی چې ديوې اقتصـادي دورې په پای کې ترتيب کيږي. نوموړی حساب د دوری د فعاليتونو نتيجه څرګندوي. ددې حساب په ښـي طرف کې ټول عوايد په ترتيب سـره رسـول کيږي او چپ لوري ته مصـارف چې د عوايد و لاس ته راوړلو په خاطر يې صورت نيولی دی رسول کيږي.

عايدات په يوه دوره کې د خرڅلاو او خدماتو د قيمت څخه عبارت دي او مصـــرف د هغه مبلغ څخه عبارت دی چې د عوايدو د لاسته راوړلو په خاطر کارول شوي دي.

چې عوايد کاروبار ته د شـتمنيو د راتګ Inflow of assets او مصـرف د کاروبار څخه د شتمنيو تګ د Out flow of assets په معنی دی.

د عوايد په صورت حساب کې د عوايدو او مصارفوپه پرتله کولو سره ددورې نتيجه (ګټه يا تاوان) څرګنديږي. کله چې عوايد د مصـــارفو په پرتله زيات اوســـي نو تفاوت يې د ګټې په معنی او کله چې مصارف د عوايدو په پرتله زيات اوسي نو تفاوت يې د تاوان په معنی دی.

مصارف – عوايد = خالصه ګټه

ketabton.com - The Digital Library

د عايد صورت حساب هم د T شکل او جدول په توګه ترتيب کيږي.

د T په شکل سره د عايد صورت حساب دوه اړخه لري چې ښي اړخ يې کريديت او چپ اړخ يې ديبت نومول کيږي. کريديت کې ټول عوايد او ديبيت اړخ کې ټول مصارف رسول کيږي. د ديبيت او کريديت اړخ د ارقامو د مجموعې او تفاوت څخه نتيجه څرګندېږي.

NI = R – E

NI (Net Income) = {R (Revenue) – E (Expenses)}

اکثره تصدۍ ګاني ددې حسابونو په مرسته دخپلې پانګې اچونې ګټورتوب تخمين کوي دغه دعايد صورت حساب دپانګه اچونکو او قرض ورکونکو سره دمرستندويه وسيلې په توګه استعماليږي چې ددوی راتلونکي نغده جريان پيشبيني کوي.

هغه معلومات چې په دې حساب کې موجود وي پانګه اچونکي او پورورکونکي په لاندېنيو مواردو کې تري استفاده کوي:

۱. دپخوانيو فعاليتونو ارزيابي کول:

په دې حساب کې دعوايدو او مصارفو په مطالعې سره مونږ ويلای شو چې يوې تصدۍ کوم ډول فعاليتونه ترسره کړي او همدارنګه کولای شو چې دتصدۍ فعاليتونه د نورو تصديو دفعاليتونوسره مقاسيه کولای شو.

۲.دتصدۍ راتلونکو فعاليتونو په هکله وړاندوينه:

ديوې تصدۍ دتيرو فعاليتونو په اساس مونږ کولای شو چې دهغې راتکونکي فتاليتونه لرليد کړو.داپه دې معنی چې يوه تصدۍ په پخوانيو وختونو کې ۱۰۰% کاميابه وه ايا دهغه تصدۍ به په راتلونکي کې دکاميابي دغه سلنه ترلاسه کړي او که نه.

هغه وخت مونږ کولای شو چې په اطميناني ډول لرليد وکړو چې دتيرو فعاليتونو او راتلونکو فعاليتونو ترمنځ نږدې اړيکې وجود ولري.

2. دپای بيلانس (Balance Sheet):

هره کاروباري موسسه د خپل کاروبار مالي حالت باندی پوهيدلو ته ضرورت لري او کاروباري اداره دګټې د لاسته راوړلو په اميد رامنځته کيږي. د کاروبار په دوران کې لمړنۍ پانګه او دهغې څخه حاصل کيدونکی سود مختلف شکلونه اختياروي لکه:
نقده شتمني، ځمکه او تعمير، ماشين الات، نقليه وسايل، طلبات چې دا ټول د کاروبار د اموالو ډولونه دي. ددې اموالو په مقابل کې ممکن دی کاروبار ځنې مکلفيتونه ولري او

ketabton.com - The Digital Library

پوروړی اوسي چې د پور اندازه باید ددې اموالو څخه تیری شي ترڅو هغه څه چې مالک یا شریکانو پوری اړه لري معلوم شي.

دپای بیلانس چې بعضې وختونه دتصدیٰ دمالي وضع دحساب په نوم یادیږي چې په دې کې په یوه معلومه موده کې دشتمنیو،پورونو، اومختلفو اسهامو لرونکو په هکله مفصل معلومات ذکر شوي وي په دې معنی چې دکاروبار مالي حالت څرګندوي .

د بیلانس پاڼې شکل:

بیلانس پاڼه باید د موسسی نوم، د صورت حساب عنوان (د بیلانس پاڼه) او تاریخ درلودونکې اوسي، د بیلانس پاڼی تاریخ د هغې د ترتیب کولو تاریخ دی او معمولاً د مالي دورې په پای کی ددورې په اخرني تاریخ ترتیب کیږي.

دبیلانس پاڼې دري عمومي تشکیل کوونکي عناصر عبارت دي له :

الف: شتمني (Assets) ب:پورونه (Liabilities) ج: پانګه(Owner equity)

Assets شتمني: ټول مادي او غیر مادي اشیاء او حقوق چې دیوه کاروبار ملکیت اوسي د هغې شتمني ده. د محاسبې له نقطه نظره هغه ملکیت چې په کاروبار کې تري استفاده کیږي شتمني ګڼل کیږي. کولای شو د شتمنۍ لپاره لاندې دري خصوصیتونه مشخص کړو:

۱ : د کاروبار ملکیت اوسي.

۲ : لوی ارزښت ولري.

۳ : په کاروبار کې تري استفاده صورت ونیسي.

الف: شتمني: ټول هغه مالي منابع چې په پولي واحد سره ارزښت یي څرګندیږي او دکاروباوبار لخوا یو قانوني نوم ورته وضع شوي لکه: کسه،طلبات،تعمیر،ځمکه،ماشین الات .....اوداسي نور.

دغه شتمني مونږ کولای شو چې په لاندېنیو برخو تقسیم کړو:

۱. متغیره شتمني (Current Assets) ۲.ثابته شتمني (Fixed Assets)

ketabton.com - The Digital Library

۳.نه لیدونکي(نه حس کیدونکي) شتمني (Intangible Assets)

۱.متغیره شتمني (Current Assets):هغه شتمني ته ویل کیږي چې کیدای شي خپله کسه اوسي او یا په کسه باندې دیوکال نه په کم وخت کې بدلیږي ددغسې شتمنیو مثالونه عبارت دي له : دنقده، بانکي شتمني، طلبات، پیشکي مصارف، لاسته راتلونکي عایدات اوداسي نور.

۲.ثابته شتمني (Fixed Assets): هغه شتمني چې په کاروبار کې ددایمي استعمال لپاره رانیول کیږي چې ددې ډول شتمنیو مثالونه عبارت دي له: موبل، ماشین الات، تعمیر، عراده جات، اوداسي نو ر .

۳. نه لیدونکي شتمني (Intangible Assets): هغه شتمني ته ویل کیږي چې فزیکي موجودیت نلري کوم چې دتصدی لپاره ارزښتناک وي اوهمدارنګه دخرڅلاو ارزښت هم لري چې ددې ډول شتمنیو مثالونه عبارت دي له: دکاروبار بنه نوم (Good will) تجارتي نښان (Trade Mark) دچاپ حقوق(Copy Right) اوداسي نور.

ب:پورونه (Liabilities): دخارجي افرادو او اورګانونو په مقابل کې دکاروباري شتمنی مکلفیت ته پور وایي .دغه پورونه مونږ کولای شو چې په دوو برخو باندې تقسیم کړو.

۱. دلنډې مودي پورونه (Short term Liabilities).

۲.داوږدې مودي پورونه (Long term Liabilities).

۱.دلنډې مودې پورونه (Current Liabilities):

دا ډول پورونه عبارت دهغو پورونو څخه دي چې دیو کال نه په کمه موده کې تادیه کیږي چې ددې ډول پورونو مثالونه عبارت دي له : تادیات، لیکل شوي وعدې، بیلونه، تادیاتي مصارف اوداسي نور.

ketabton.com - The Digital Library

۲. داوږدې مودې پورونه (Long term Liabilities):

دادول پورونه عبارت دهغوپورنو څخه دي چې دیو کال نه په زیات وخت کې تادیه کیږي ددې ډول پورونو مثالونه عبارت دي له : ګروی، بانکي پورونه او داسي نور.

۳. پانګه د مالکینو حق (Owner Equity): د ملکیتونو هغه برخه چې د مالیکینو پورې اړه لري. پانګه په بیلانس پاڼه کې د پانګې د سهمو په معنی نه دی په حقیقت کې د حساب داری له نقطه نظره د بیلانس پاڼې په ویش کې د شـــتمنیو او پورونو د تفاوت په معنی ده چې دمالکانو ملکیت ګڼل کیږي.

دا مطلب د محاسبی د معادلې د پوهیدو وړ دی.

پورونه + پانګه = شتمني

پورونه – شتمني = پانګه

په انګلیســي ژبه د بیلانس پاڼې دترتیب په وخت کې د پانګې برخه د موســســی دمالکانو د برخې په نوم یادوي ولې زمونږ په هیواد کې په عمومي توګه د پانګې د نقطې څخه زیاته استفاده کیږي..

ددې لپاره چې دمحاسبې ددوران په مختلفو عناصـرو کې معاملات په ښـه اوصـحیح ډول په ثبت ورســوو دلته یو عمومي مثال ذکر کوم چې ټول دمحاســبې دوران پکې تشــریح شي.

مثـال: شـــاه زمـان(مســـلم)دحمـل پـه لومړي نیټـۀ ۱۳۸۷ لمریزلیږدیز کـال یوکوچني کاروبار۱۰۰۰۰۰۰افغانیو پانګوني ســره شـــروع او د Afghan Investment) (Support Agency ایســـا ســـره ثبت چې پدغـه پـانګوني کې ۶۰۰۰۰۰نقده او ۲۵۰۰۰۰په ارزښت عراده جات او ۱۵۰۰۰۰په ارزښت موبل شامل دي.

دحمل دمیاشــتي په پای کې دلاندښیو معاملاتو په هکله معلومات راکړل شــوي دي چې هره یوه معامله په خپلو مربوطو حسابونو کې په ثبت رسوو:

۱.دحمل پـه لومړۍ نیټـۀ د۴۰۰۰ افغـانیو پـه ارزښـــت کمپوټرونـه خریـداري شـــوي چې ۲۵۰۰۰افغانۍ یې نغداً تادیه شوي دي.

ketabton.com - The Digital Library

۲. دحمل په لومړۍ نیټه ددریو میاشتو کرایه ٦۰۰۰۰ افغانۍ تادیه شوي.

۳.دحمل په دریمه نیټه د ۲۰۰۰۰۰ افغانیو په ارزښت خام مواد خریداري شول چې ورسره یې ۱۰% محصول هم تادیه کړي.

٤.دحمل په پنځمه نیټه د۲۰۰۰۰ افغانیو په ارزښت قرطاسیه رانیول شوې.

٥.دحمل په لسمه نیټه د۳۰۰۰۰۰ افغانیو په ارزښت اجناس خرڅ شوي چې ددي مبلغ څخه ۱۹۰۰۰۰نقده ترلاسه شوي، اوپه دې خرڅلاو کې ۱۰%نقده تخفیف ورکړل شوی.

٦.دحمل په یوولسمه نیټه د۲٥۰۰۰۰افغانیو په ارزښت مواد دافغاني تاجرانو څخه په پور رانیول شوي.

۷.دحمل په دولسمه نیټه د۲٤۰۰۰ افغانیو په ارزښت مواد په (AWCC) باندې په پور پورل شوي دي.

۸.دحمل په دیارلسمه نیټه د۲٥۰۰۰افغانیو په ارزښت افغاني تاجرانو ته مواد مسترد شوي دي.

۱۰. دحمل په څورلسمه نیټه د(AWCC) څخه د۳۰۰۰۰افغانیو په ارزښت مواد مسترد شوي.

۱۰.دحمل په پنځلسمه نیټه دمالي مینجرانو ته ۱٥۰۰۰ افغاني په پیشکي ډول ورکړل شوي دي.

۱۱.دحمل په شپږسمه نیټه دمینجرانو لخوا د۲٤۰۰۰افغانیو دپیشکي اخستولو لپاره درخواست لیک لیکل شوی وه چې پدې کې یواځې ۱٦۰۰۰ افغاني په پیشکي ډول تادیه شوي دي.

۱۲.دحمل په اوولسمه نیټه ۱٦۰۰۰ افغاني دخوراکي موادو درانیولو لپاره تادیه شوي.

۱۳.دحمل په اتلسمه نیټه د۲٤۰۰۰ افغانیو په ارزښت قرطسیه دمومن قرطسیه فروشي څخه په قرض رانیولي.

۱٤.دحمل په اتلسمه نیټه۲٦۰۰۰افغاني دټرانسپورټي مصارف لپاره تادیه شوي.

۱٥.دحمل په اتلسمه نیټه ۲۰۰۰۰۰ افغانیو په ارزښت خرڅلاو شوی .

۱٦.دحمل په اتلسمه نیټه د ۱٥۰۰۰ افغانیو په ارزښت داور په نتیجه کي میز او چوکۍ سوزیدلي.

ketabton.com - The Digital Library

۱۷.دحمل په نوولسمه نیټۀ ٤۰۰۰افغاني دکابل بانک څخه پور اخستل شوی او په عزیزي بانک کې په خپل حساب کې یي ډیبیټ کړي.

۱۸.دحمل په شلمه نیټه یوه مشورتي کمیټه دایره شوه تر څو داداري لپاره ځیني پرمختایي پلانونه طرح کړي چې ددغې کمیټي مصارف ۱۰۰۰اټکل شوي دي چې دغه کمیټه به خپل فعالیتونه دثور په میاشت کې پیل کړي.(دامعامله دثبت وړ نده).

۱۹.دحمل په یووشتمه نیټه دبانک څخه ۱۰۰۰۰۰ افغانۍ دشخصي لګښت لپاره ایستل (برداشت)شوي دي.

۲۰.دحمل په دوویشتمه نیټه دنړیوال بانک لخواد ۱۰۰۰۰۰افغانیوپه ارزښت تربیوي ټرینګونه پیل کړي چې ددې مبلغ څخه یواځې ٤۰۰۰۰افغانۍ ترلاسه شوي.

۲۱.دحمل په څلوریشتمه نیټه ۲۰۰۰۰افغانۍ دبانک څخه ددفتر داستعمال لپاره ویستل شوي.

۲۲.دحمل په پنځه ویشتمه نیټه د۱۲۰۰۰افغانۍ دبرق مصارفو لپاره تادیه شوي.

۲۳.دحمل په شپږویشتمه نیټه دکمپیوترونوپور تادیه شو.

۲٤.دحمل په اوه ویشتمه نیټه ۵۰۰۰۰افغانۍ افغاني تاجرانو ته تادیه شوي.

۲۵.دحمل په اته ویشتمه نیټه ۹۰۰۰۰افغانۍ د (AWCC) څخه ترلاسه شوي.

۲٦. دحمل په نهه ویشتمه نیټه د۵۰۰۰۰افغانیو په ارزښت خام مواد خریداري شو ي چې دې کې ۱۰% تجارتي او ۵% نقده تخفیف شامل دی.

۲۷.دحمل په دیرشمه لاندینې پیشکي تعدیلي معاملات راکړل شوي:

ترمیم لپاره ۲۰۰۰ افغانۍ.

دتیلو لپاره ۱۲۰۰۰ افغانۍ.

دخوراکي موادو لپاره ٤۰۰۰ افغانۍ.

۲۸.دحمل په دیرشمه نیټۀ ۹۵۰۰۰ افغانۍ کارګرانو ته مزد تادیه شوي.

ketabton.com - The Digital Library

۲۹. دحمل په یوودیرشمه نیټه دلاندنیو وسایلو دکلني فرسایش په هکله معلومات راکړل شوي دي .

عراده جاتو کلنی فرسایش ۱۰%.

دکمپوټرونو کلنی فرسایش ۳۳%.

دموبل کلنی فرسایش ۱۵%.

دپورتنیو معاملاتو په نظر کې نیول سره ژورنال،لیجر،ازمایښتي بیلانس،دعایدصورت حساب او دپای بیلانس پاڼه ترتیب کوو:

مالي مدیریت

مالی مدیریت: فنډ هغه مالي منبع چې دکاروبار مالي ضرورت رفع کړي هغه عبارت دفنډ څخه ده لکه cash securityاومالي سندونه assetsپه سیکوریټي کې مالکیت یا ownershipاو کریدیټورشیپ په مالکیت په مالکیت کې عامه اسهام داخل دي finance is the management of money.دپیسو مدیریت ته تمویل ویل کیږي. دضرورت وړ مالي منابع برابرول عبارت دکاروبار دتمویل څخه دي مالي مدیریت دمالي منابعو څخه په مؤثره او مثمره توګه استفاده کول دکاروبار هدف ته درسیدو په موخه . مالي مدیریت دوه کلمې دی مالي: او مدیریت: په مالي کې دې فعالیتونه مونږ کوویعنې دې پریکړي نیسو۱-تمویلي فعالیتونه یا تصمیم نیونه ۲-دسرمایه ګذارې په اړوند تصمیم نیونه یا فعالیتونه۳-دګټې دویش په اړوند تصمیم نیونه۱- په تمویلي فعالیتونو یا تصمیم نیونه کې مونږ په دې خبرې کوو چې مالي منابع دکوم ځای څخه راشي او په کومه لاره ۱-پیسې ۲-پیسې دکاروبار په داخل کې په کوم ځای کې په مصرف ورسوو۳-پیسې په کومه فیصدي وویشو دا دې واړه دتمویل وظیفي دي ، کله چې مالي مدیریت :ددې تصمیم نیولو په موخه دمدیریت څخه استفاده وشي دې ته مالي مدیریت وایي . دمالي مدیریت اهداف : ۱-داهدافو دلاسته راوړلو په خاطر په کافي اندازه فنډونو برابرول۲-کومه ګټه چې لاسته راځي چې ګټه کافي اندازه ګټه لاسته راغلې او که نه او مؤثر ده۳-په دې ځان مطمین کول چې کافي اندازه فنډونو استفاده شوي او که نه ۴-په کم خطر سره سرمایه ګذارې کول۵-سالم دسرمایي جوړښت برابرول. دمالي مدیریت تصمیم نیونه : دا دپانګې درلودلو؟ پورې اړه لري چې خپلې پانګې او قرضونه دی ۲-سرمایه ګذارې تصمیم نیونه : دکاروبار په داخل کې پیسې چې په کارواچوو عموما په دوه ځای کې مونږ پیسې مصرفیږي چې په داخل دکاروبارکې –په جاري پانګه او ثابته

ketabton.com - The Digital Library

پانګه باندې۳-دګټې ویش په اړوند تصمیم نیونه: هرکاروبار ګټه کوي چې یو ۱-dividend ده چې داسهامو خاوندان یی اخلي او بله ۲- retainedیا ناتوزیع شوي ګټه ده چې کاروبار يي ځان سره ساتي . دډیویډنډ تصمیم نیونې څخه هدف داده چې کاروبار څو فیصده ځان سره وساتي او څو فیصده توزیع شي. دمالي مدیریت وظایف: ۱-چې څومره پیسو ته ضرورت لرو یعنې هغه تخمین کړو ۲-چې داپیسو ته چې ضرورت دی دکوم يي راوړو دضرورت وړ سرمایه تهیه (جوړښت)قرضونه یا خپلنې پانګه ۳-سرمایه ګذارې چیرته کول یعنې پیسې چیرته مصرفول چې چیرته زیاته ګټه وي هغلته به کوو چې ګټه مو وکړه هغه به ویشو.cash moneyدضرورت وړ پیسو او تخمین شو ترمنځ بیلانس ساتلو ته دنغدو مدیریت وایي. مالي کنترول: دسازمان یا تصدۍ اهداف :۱-دګټې زیاتوالی۲-دهرسهم په اساس دګټې زیاتوالی۳-په مارکیټ کې دسهم قیمت زیاتوالی۱-چې دکاروبار په مجموعي ګټه کې زیاتوالی راشې دازوړ یا پخواني شکل دی۲-کله چې سهامي شرکتونه راغلل نو دې کې چې دتیرو کلونو په نسبت هرسهم کې زیاتوالی راشي. Esp=مجموعي ګټه\تعداد دسهمونو۳-مارکیټ کې دخپل سهم قیمت زیات کړه ددې پدیده داده چې دې کوشش کې مه اوسه چې ګټه زیاته کړئ مګر مارکیټ کې دسهم قیمت زیات کړئ. ارزښت: دخلکو په ذهنونو کې دخپل تولید تصویر برابر کړی شي دا اوسنۍ طریقه ده اوس په ټوله دنیا کې چلیږي. کله چې خلک ستاخریداري وکړي نو ستا دسهم قیمت زیاتیږي نو اوس دسهم زیاتوالي باندې کار کیږي. عصري سهامي شرکت په دوه ډوله ویشل شوي۱-مالکان : هغه اشخاص دي چې نماینده ګانو ته صلاحیت ورکوي چې ددوې ګټې لپاره کاروکړي۲-منجمنټ: یا اجنټ : یو کس دی چې چا ته صلاحیت ورکول شوی وي دبل شخص لخوا چې دهغه نوم مالک دی چې دهغه په ګټه کاروکړي.

Management acts as an agent for the owner(shareholders) of the firms.
ایجنسې تیوري دجانسین او میکلن لخوا رامنځ ته شوي چې دمالکانو او نماینده ګانو رویه مطالعه کوي. ایجنسې تیوري هغه تیوري ده چې دمالکانو او نماینده ګانو رویه مطالعه کوي دکوم له وجهې چې شخړه رامنځ ته شوي وي. مالکان برابروي په کافي اندازه incentives یا تشویق منجمنټ ته نو منجمنټ به دمالکانو په زړه کارکوي یا عمل کوي. اوبیا دې مالکان نظارت کوي دنتیجې یعنې فقط incentivesدي ورکړي نور دوي ورته کارکوي incentivesکې داخل دي ۱-ستاک افشن۲-عاید یا حاصل۳-بونس. ټولنیز مسولیت هراداره باید دافادې ترڅنګ باید تولنیزه افاده هم ترلاسه کړي .چې ښه مزد وي،پاکې اوبه ، پاکه هوا، او داسې نوردي. په اداره کې دمالي مدیریت جوړښت : عبارت له هغو اشخاصو څخه دی چې په کاروبار کې د۵۰٪څخه زیات سهم ولري چې دوی کوښښ کوي چې دکاروبار په اړه اسایۍ پریکړې ترسره کړي چې دوی پخپل منځ کې presidentیا C.E.Oټاکې اودا

ketabton.com - The Digital Library

عبارت دهغه شـــخص څخه دي چې دکاروبار دټولو کړنو داجرا او کنترول صـــلاحیت او مسولیت لري.

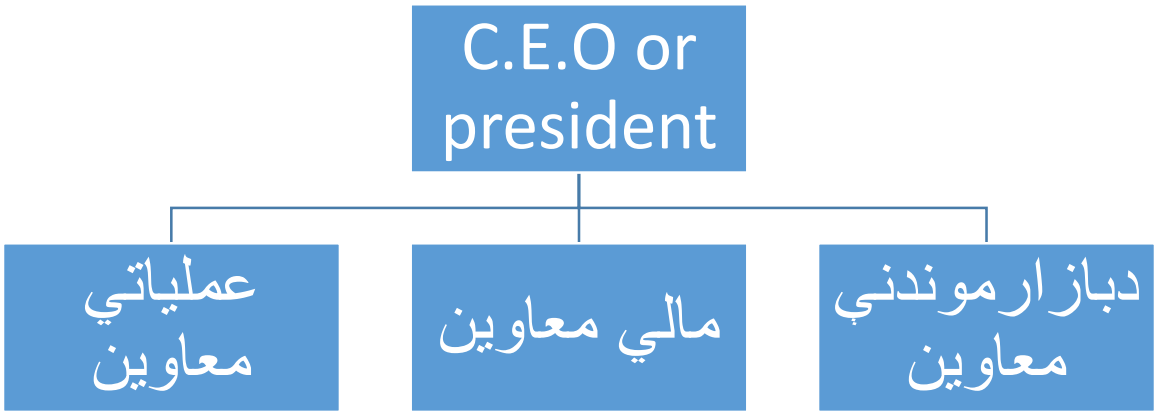

دمالکیت په اساس کاروبار په څلور ډوله دی۱-انفرادي کاروبار: داهغه کاروبار چې ملکیت او کنترول يې دیو شخص په لاس کې وي ۱-دټولو پخوانی شکل دی ۲-ټکس یو ځل اخیستل کیږي.ګټې ۱-دجوړولو مصارف یی کم وي۲-ساده وي قانوني مراحل یی کم وي ۳-په تیزۍ سـره جوړیږي۴-په دې کاروبار کې کې یو ځل ټکس اخیسـتل کیږي. تاوانونه : ۱-نامحدوده پورونه۲-په دې کاروبارکې داضـافي سـرمایي لاسـته راوړل مشـکل دي ۳-دملکیت انتقال نسبت دوه نورو کاروبارونو ته مشکل دی.۲-شـراکتي کاروبار: عبارت دهغه کاروبار څخه دی چې دمالکینو تعداد یی دوه یاده دوو څخه زیات ترشـــلو پورې وي (خوپه بانکداری کې ددوو نه ترلسو پورې وي دې نه زیات نه شته)خو په دې یعنې شراکت کاروبارکې ټکس یو ځل اخیستل کیږي. دشراکت قسمونه: ۱-عمومي شراکت یا لامحدود شراکت: هغه شراکت ته ویل کیږي چې دشـــریکانو قرضـــونه یی لامحدوده وي ۲-محدود شـــراکتي کاروبار: هغه کاروبار ته ویل کیږي چې دشریکانو قرضونه یی محدود وي دهغې سرمایي پورې چې په دې کاروبار کې شـریکه کړي وي. په محدو شـراکتي کاروبار کې یو شـریک باید لامحدود قرضـونه په غاړه واخلي دایو شـرط دی.ګټې :۱-داهم سـاده ده۲-دجوړولو مصـارف یی کم خو دانفرادي په نســبت زیات وي او دســهامي شــرکت په نســبت کم وي۳-په تیزۍ ســره جوړیږي دسهامي نه ۴- محدودقرضونه لري دمحدودو شریکانو لپاره . تاوانونه :۱-لامحدود قرضـــونه دلامحدودو شـــریکانو لپاره یعنې هغه یو کس چې لامحدود قرضـــونه يې په غاړه اخیستې وي۲-داضافي سرمایي لاسته راوړل دانفرادي کاروبار په نسبت اسانه خو دسهامي

ketabton.com - The Digital Library

شرکت په نسبت سخت دي ۳-دملکیت انتقال مغلق یعنې سخت وي نسبت دسهامي شرکت ۳-سهامي شرکت دافرادو مجموعه ده چې دقانون په چوکاټ کې حقوقي شخص منځ ته راوړي دمالکینو څخه کاملا جدا، نامعلوم عمر او ځانګړې تجارتي نښـــه ولري عبار ت له ســـهامي شـرکت څخه دی په دوه ډوله دی۱-خصـوصـي سـهامي شـرکت: دمالیکینو تعداد یی د۷څخه تر۲۰ پورې وی ۲-عامه سـهامي شـرکت: چې دمالیکینو تعداد یي کم ترکم دشـلو څخه زیات وي یعنې دشلو څخه کم نه وي. ګټې ۱-قرضونه په کې محدوده وي ۲-په اسانۍ سره دملکیت انتقال۳-لامحدود نامعلوم عمر لري۴-په اســـانۍ ســـره زیاته پانګه لاســـته راوړي شـــي . تاوانونه: ۱-دوه ځلې مالیه۲-ددې جوړول ډیر ســخت کاردی۳-دســهامي شــرکت جوړول او ساتل زیات مقدار مصارفو ته اړتیا لري . ۴-محدودالمسولیت شرکت یا limited liability companyهغه شرکت ته ویل کیږي : چې قرضونه یی دسهامي شرکت په شان محدود وي او مالیه یي دشـراکتي کاروبار په شـان یو ځل وي کله چې پورته خصـوصـیاتو په اســاس کاروبار منځ ته راشـــی عبارت له محدودالمســولیت ســـهامي شـــرکت څخه ده یا ورته ویل کیږي.ګټې ۱-محدود قرضونه۲-په دې کې یو ځل ټکس اخیستل کیږی۳-دمالییکانو په اضافه کولوم کې محدودیت نشـته ۴-اضـــافي ســـرمایه (مرســـته) په اســـانۍ ســـره لاســـته راوړل کیږي.تاوانونه: ۱-محدود ژوند نسـبت سـهامي شـرکت ته ۲-دملکیت انتقال نسـبت سـهامي شرکتونو ته سخت دی . په دې کې صرف یو ضمانت دګټې غواړې او سهامي کې اسانه ده . مالیه : دپیسو یو اجباري رقم یا مقدار دی چې تادیه کیږي داشخاصو او تصدیو او یا ادارو لخوا حکومت ته ددوی دعواید او ملکیتونو یا جایدادونو څخه عبارت له مالیې څخه دی. مالیه دعامه عوایدو ســـرچینه ده کوم چې دولت مصـــرفوي په مختلفو پروژو لکه تعلیم عامه روغتیا ، دفاع ، ریل وایس ســـرکونو او نورو باندې . په خالصـــې ګټې ټکس وضـــع کیږي دټکس څخه عبارت دی . او تعرفه داموالو ارزښـــت دی: مالیه په دوه ډوله دی۱-مستقیمه مالیه په دوه ډوله ده ۱-دتاثیر په اساس۲-دنرخ په اساس او دنرخ په اساس په درې ډوله ده ۱-صعودې ۲-نزولي۳-متناسبه یا ثابته مالیه یا نرخ ۲-غیري مستقیمه مالیه .مستقیمه مالیه : هغه مالیې ته ویل کیږي چې تادیه کوونکی او بوج اخیســـتونکی یې یو نفر وي لکه دعوایدو مالیه مسـتقیمه مالیه ده ۲-غیري مسـتقیمه مالیه : هغه مالیي ته ویل کیږي چې تادیه کوونکي او بوج اخیســـتونکي مختلف وي یـا مختلف افراد وي لکـه دخرڅلاو مـالیـه اوتعرفه.دنرخ په اساس په درې ډوله ده ۱-صـعودې دعاید په زیاتوالي سره دمالیي نرخ هم زیاتوالی مومې مســـتقیمه رابطه موجوده ده ۲-نزولي دعاید زیاتوالي ســـره نرخ کې کموالی راځي غیرمســـتقیمه اړیکه موجوده ده۳-متناســـبه مالیه: دعاید په زیاتوالي او کموالي ســـره دمالیي نرخ ثابت پاتې کیږي، کومه اړیکه موجوده نه ده. taxable income:هغه عواید ددولت اصـولو مطابق مالیه پرې وضـع کیږي یا هغه رقم چې مالیه تري وضـع کولای شـو مثال په افغانستان کې ۵۰۰۰ زره پورې قابل مالیه عاید نه دی کله چې د۵۰۰ نه زیاته شي

ketabton.com - The Digital Library

نو قابل مالیه عاید ورته ویل کیږي. دمالیې نهایي نرخ هغه نرخ چې قابل مالیه په اخري رقم باندې وضـــع کیږي. Average tax rate is measured by dividing the taxes actually paid by taxable income 15000/5000=3

مالي سیستم financial system:عبارت له ّهغه سیستم څخه ده چې دوه اقتصادي واحدونه سره یوځای کوي چې یو سره پیسې کمې وي او بل سره زیاتې وي. مالي سیستم په دوه برخو ویشل شوی ۱-مالي منځګړي۲-مالي ادارات.۱-مالي منځګړي په درې ډولو ویشل کیږي. ۱-سرمایه ګذارې بانکونه: هغه بانکونه دي چې دسهامي شرکتونو اسهام په عوامو خرڅوي یا عوامو وګړو خرڅوي دمشخصې ګټې په خاطر.۲-بروکران: هغه افراد دي چې ددوســـرمایه ګذارانو ترمنځ دمعاملاتو ســـهولت رامنځ ته کوي او په مقابل کې خپل ټاکلې کمیشن ترلاسه کوي۳-ډیلران: کله چې په مارکیټ کې دسهمونو نرخ ټیټ شي اخلي یې او چې جیګ شي خرڅوي یې او ګټه لاسته راوړي.مالي ادارې په درې قسمه دي ۱-امانتې ادارې په دې اداراتو کې امانت ګږدی او خدمات درکوي او هروخت کولای شي چې پیسې واخلی یا اســتفاده کړی۲-قراردادي مالي ادارات: امانت درنه اخلي او تاســو ته ګټه درکوي اوپیســې دټاکلې یا خاص وخت پورې دهغوی یعنې ادارې ســره وي۳-ســرمایه ګذاري مالي ادارې: امانت درنه اخلي او پانګونه پري کوي او چې ګټه وشـــي ګټه درکوي او که تاوان وشي تاوان درکوي خو په اسلامي اقتصاد کې او په نه اسلامي بانک یا اقتصاد کې کیدای شـــي ګټه درکوي. دمالي مدیروظایف:۱-دمالي اړتیاوو تخمین کول۲-داړتیا وړســرمایه تهیه کول۳-سرمایه ګذاري تصمیم نیونه۴-ویشل شوي ګټې تصمیم نیونه۵-دنغدو مدیریت۶-دنورو ډیپارټمنټونو سره اړیکه او نظارت . مالي مدیر: هغه شخص دی چې مالي منابعودتهیه کولو وظایف په غاړه لري. مالي حسابونه : مونږ ته cricumstances یا شرایط رابنایي او په لاندې ډول دي. دنغدو مدیریت: دضــرورت وړ پیســو او تخمین شــوو پیســو ترمنځ بیلانس ســاتلو ته دنغدو مدیریت وایی.۱-بیلانس شــیټ مونږ ته دکاروبار مالي حالت رابنـــایی په مشخصه موده کې ۲-دکاروبار دګټې او تاوان صورت حساب: دکاروبارګټه او تاوان رابنایی په مشــخصــه موده کې۳-ناتوزیع شــوي ګټه : دګټې هغه اندازه چې کاروبار یی دځان ســره پریږدي . ۴-دنغدو جریاناتو حســـاب: مونږ ته رابنـــایی چې څومره پیســـې وتلې او څومره راغلې دي، اوپــه دې کې دري فعــالیتونــه کیږي۱-عملیــاتي فعــالیتونــه: هغــه فعــالیتونــه چې روزمره ترســـره کیږي لکه خام مواد، مزد۲-ســـرمایه ګذاري فعالیتونه:لکه دثابتې شـــتمنۍ اخیستل او خرڅول۳-تمویلي فعالیتونه:قرضــونه اخیستل او تادیه کول، ســود تادیه کول داړه دې کې راځي. دمالی حســـابونو تحلیل: دمالي ډیټا په مالي انفارمیشـــن(معلوماتو) بدلول چې تصمیم نیونه پرې وکړو عبارت دمالي حسابونو دتحلیل څخه دي.دبیلانس شیټ ټولې برخې دمجموعي شــتمنیو یو ه برخه یا فیصــدي فرض کوو. او دګټې او زیان حســاب ټولې برخې دمجموعي خرڅلاو یو فیصــدي مدینظر نیسو لاسته راغلې مالي حسابونو ته عمودي تحلیل

ketabton.com - The Digital Library

شوي مالي حسابونه وايي. په افقي تحليل کې دکاروبار اوسنۍ مالي ډيټا داساس کال مالي ډيټا په نسبت يي مقايسه کوو چې دکاروبار مالي تغييرات نسبت اساس کال ته په ګوته کړو. $\frac{each\ item\ of\ 200x}{relevent\ item\ of\ base\ year}$ په اساس کال مربوطه برخه په اساس . په افقي تحليل کې اساس کال په خپله ټاکل کيږي او که نه وي ټاکل شوی نو بيا وروستی کال په نظر کې نيول کيږي. دنسبتونو تحليل : ددوو عددونو ترمنځ ثابتې اړيکې ته نسبت ويل کيږي $\frac{\text{نسبت } ratio}{\text{کړی ویل نسبت ته اړیکې ثابتې ترمنځ عددنو ددوه}}$

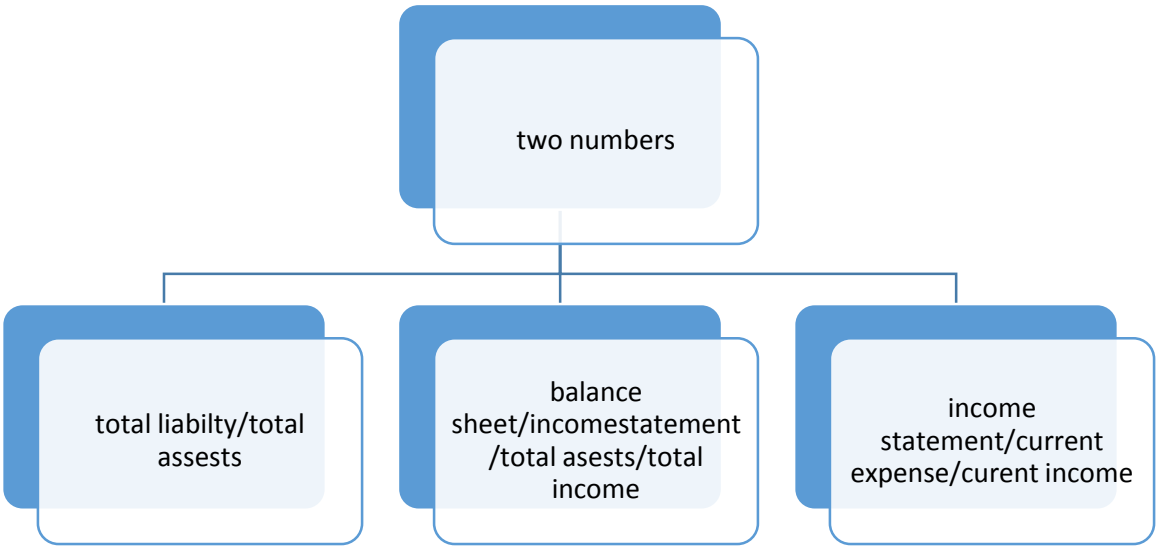

دمالي حسابونو دتحليل دوسايلو له جملې څخه دی چې دکاروبار دمالي صحت دمعلومولو په موخه ورڅخه استفاده کيږی. په ۴ ډوله دي ۱-دسيالت نسبت۲-داختتام نسبت۳دګټو نسبت۴-دسرمايی جوړښت نسبت. دسيالت نسبتliquidity ratioنسبت په دې برخو ويشل کيږي۱جاري نسبتcurrent ratio۲-تيز نسبتacid test ratio۳-دنغدو نسبت cash ratio. جاري نسبت : دکاروبار قدرت بنايي چې خپل جاري پورونه دجاري شتمنۍ په اساس تاديه کولای شي.ډالر۳ اعشاريه۱ $= \frac{۷۰۸}{۵۴۰} = \frac{current\ assets}{current\ liabilty}$.تيز نسبت: ديوکاروبار قدرت بنايی چې ايا خپل جاري قرضونه ، دتيزو جاري شتمنيو په اساس تاديه کولای شي.۳-دنغدو نسبت: دکاروبار نسبت بنايي چې خپل جاري قرضونه دنغدې په وسيله تاديه کولای شي. ۲-داختتام نسبت دابنايي چې کاروبار څومره مؤثره توګه خپله شتمني استعمال کړي چې خرڅلاو زيات کړي څومره چې زيات وي شتمنۍ نه زياته استفاده کيږي. او داپه څلور ډوله دی۱-دګودام اختتام نسبت۲-دشتمنۍ داختتام نسبت۳-دطلباتو داختتام نسبت۴-دتادياتو

ketabton.com - The Digital Library

داختتام نسبت. 1-inventory turnover ration2-asset turn over ratio3-Acount receivable turn over rati4-Account payable turnover ratio.دګودام داختتام نسبت: دکاروبار قدرت ښایي چې په کال کې څو ځلې خپل ګدام په خرڅلاوو بدلوي.۲-دشتمنیو داختتام نسبت : دامونږ ته ښایي چې کاروبار څومره ګودام مؤثره توګه دخرڅلاو په خاطر دشتمنیو څخه استفاده کړي ده ۳-دطلباتو داختتام نسبت: دامونږ ته دابنایی چې کاروبار په کال کې څو ځلې خپل طلبات په نغدو تبدیلوي۴-دتادیاتو داختتام نسبت: دامونږ ته ښایی چې کاروبار څوځلې په کال کې خپل تادیات تصفیه کوي.۳-دګټورتیا نسبت: دامونږ ته ښایی چې کاروبار څومره مؤثره توګه له خپلو شتمنیو څخه استفاده کړي دخالص عاید دزیاتوالي په خاطر. اوداهم په څلورډوله ده:۱-دخالصې ګټې نسبت: دامونږ ته ښایی : هرډالر خالص خرڅلاو کې څو ډالره خالصه ګټه وجود لري.۲-ناخالصې ګټې نسبت: دابنایي چې کاروبار دهرډالر خالیص خرڅلاو په مقابل کې څو ډالره ناخالیصه ګټه لاسته راوړي. ۳-دشتمنیو دګټورتیا نسبت: دابنایي چې څومره مؤثره توګه کاروبار له خپلو شتمنیو څخه استفاده کړي ده چې ترڅو خالیصه ګټه کې زیاتوالی راشي یا مونږ ته ښایی چې کاروبار څومره مؤثره توګه خپلې شتمنۍ څخه استفاده کړي ده(جاري او ثابته)دخالصې ګټې دزیاتوالي په خاطر.۴-خپلنۍ سرمایی دګټورتیا نسبت: دامونږ ته ښایی چې کاروبار څومره مؤثره توګه خپلې سرمایی څخه استفاده کړي دخالصې ګټې دزیاتوالي په خاطر. دسرمایی دجوړښت نسبت:دامونږ ته دیو کاروبار دتمویل میتود روښانه کوي چې دکاروبار مجموعي سرمایه تمویل په کوم طریقه شوی دی. ۱-دقرضونو او خپلنۍ سرمایه نسبت: دامونږ ته ښایي چې دکاروبار په مجموعي سرمایه کې څو فیصده دخپلنۍ سرمایه ده او څو فیصده پردۍ سرمایه/قرضونه دي .۲-دقرضونو او مجموعي شتمنۍ نسبت: دامونږ ته دکاروبار په مجموعي شتمنۍ کې دقرضونو فیصدې ښایي چې څومره فیصده قرضونه دي.۳- times interest earned or interest coverage ratio:دامونږ ته دکاروبار قدرت ښایي چې په کال کې څو ځلې خپل سود تادیه کولای شي. دمالي مدیریت اهداف: ۱-داهدافو دلاسته راوړلو په خاطر دکافي اندازه فنډونو برابرول۲-کومه ګټه چې لاسته راځي چې ګټه کافي اندازه ګټه لاسته راغلې او که نه او مؤثر ده ۳-په دې ځان مطمین کول چې کافي اندازه فنډونو استفاده شوي او که نه ۴-په کم خطر سره سرمایه ګذاري کول۵-سالم یا ښه دسرمایي جوړښت برابرول.دکاروبار په داخل کې چې مونږ عموما په دوه ځای کې پیسې مصرفوو یا مصرفیږي. یو working capital and fixed capitalدي.

کویک بوکسquick books

ketabton.com - The Digital Library

It is accounting software which is developed and marketed by intuit corporation and it is used to manage all day to day businesses transactions like: purchasing, order, payroll, banking. دمحاسبي يو سافټوير
دی چې دانټويټ سهامي شرکت لخوا جوړ اوبازار ته وړاندې شوی چې ديوکاروبار روزمره تجارتي معاملې ثبت راپور برابروي لکه اخيستل او خرڅول.

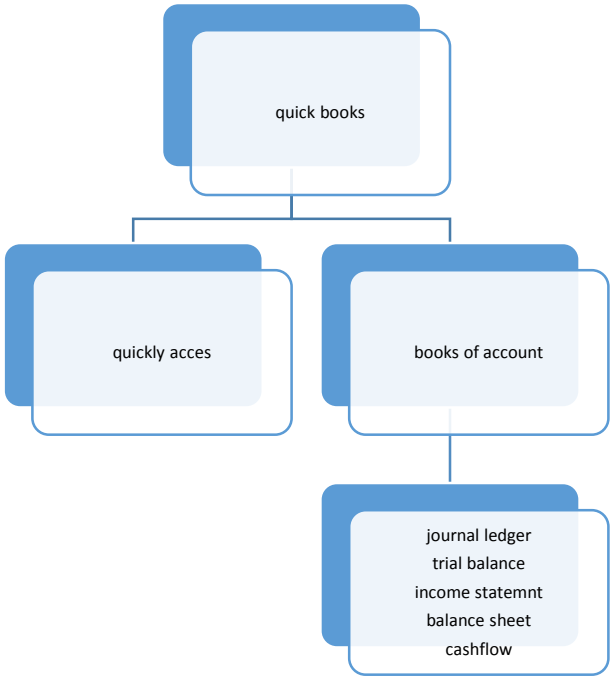

په ۱۹۸۳ م کال ټام او سکاټ په نامه دوه امريکايانو(دمتحده ايالاتو دامريکا) اوسيدونکو يو سهامي شرکت جوړ کړ دانټيوټ په نامه چې په څلورکالو کې ډير شهرت پيداکړ.مخکې خلکو quicken,dos, desk orperating systemوغيره کارول ددوي مشکلات په لاندې ډول وه.

1-single entry system

2-single user

3-audit was not available in it

د مصارفو سنجش

دمصارفو سنجش: دمصارفو سنجش ديو توليدي واحد داخلي جريان او معاملات څيړي او دفعاليت دنتيجې معلومولو لپاره اساسات برابروي. دمصارفو سنجش: هغه تخنيکونه او ميتودونه دي چې ديو محصول، پروسې، پيښې، پروژې، دورې يا نورو اهدافو دمصارفو

ketabton.com - The Digital Library

معلومولو او تشريح کولو لپاره استعماليږي.ترانزيکشن تعريف: ټولې هغه کاروباري معاملې چې پولې ارزښـــت ولري عبارت له ترانزکشـــن څخه دي. داکونټينګ دوه برخې موجودې دي۱-فيننشـــيل اکونټينګ۲-کاســـت اکونټينګ . دمالي محاســـبې يا فيننشـــيل اکونټينګ نيمګړتياوي: ۱-په عملياتې برخې کې صحيح خبره نه کوي۲-مالي محاسبه ماته دکارمؤثريت نه ښـايي ليکن کاسـت يې ماته ښـايي ۳-مالي محاسـبه دنرخ په ټاکلو کې مرسـته نه کوي۴-دمالي محاســبې نيمګړتيا داده چې ماته معلومات دمقايســې او تصـــميم نيولو په باره کې نه راکوي ۵-دمالي محاسبې نيمګړتيا داده چې په مصرف او کنترول نه کوي۴-دمالي محاسبې بله نيمګړتيا داده چې ماته تاريخې معلومات نه راکوي . محاســبه عمده درې دندې لري چې عبارت دي ددې نه ۱-مصـــارف۲-اعداد او ارقام۳-حقيقي معلومات ۱-ادرې ته دخپلو توليد شـــوو محصـــولاتو او عرضـــه شـــوي خدماتو په اړه حقيقي او اټکلي معلوماتو ارايه کوي۲-مصـــارف دواقع کيدو په وخت کې مونږ ته ښـــايي او همدارنګه چې نوموړی محاســـبه هغو محصـــولاتو او خدماتو مشـــخص کولو کې د اداري ســـره کومک کوي کوم چې دزيات ګټې (revenue)لرونکي وي بل مقصد يې دا دی چې اداري ته دمصارفو په اړه ضروري اعداد او ارقام تهيه کوی دکنترول په موخه . محاســـبه عبارت له د۱-cost accounting۲- cost center-۳expense-۴costing-۵cost-۶cost unite-۷cost objects.

Cost.ټول هغه پيســې چې ديو جنس په رانيولو او په هغه باندې مصـرف شـوي وي دکاسـت څخه عبارت دی. expense هغه پيســـې دي چې ديو جنس په رانيولو مصـــرف شـــوي خو تراوسه مصرف شوي نه وي عبارت له ايکسفينس څخه دي. Expense دcost هغه برخه نيســي چې کومه ايکســپير شـــوي وي. يا کومه چې دعايد دلاســته راوړلو په اړوند مصـــرف شـــوي وي . costing: ټول هغه ميتودونه او طريقې چې دکاســـت معلومولو په خاطر په کاراچول کيږي دکاســـټينګ څخه عبارت دي. Cost accountingد costingميتودونه په عمل کې راولي.

Cost accounting a special branch of accounting which involve --- classifying 2accumulation3-assignment and control of cost.

Cost center: د مصارفو هغه برخه چې په في واحد باندې راځي دکاسټ سينټر نه عبارت ده. cost unit: هغه مصـارف دي چې کوم چې واقع کيږي په خرڅولو توليد او سـټورکولو بايد يو يونټ باندې راغلې وي عبارت له کاســـت يونټ څخه ده. cost objectدکمپنۍ يا د اورګانيزيشـن هغه برخه چې دکوم په خاطر باندې چې مصـرف کيږي عبارت دي دکاسـت ابجيکټ څخه دي. مصـارف په دوه ډوله دي ۱-توليدي ۲-دوراني ۱-ټول هغه مصـارف چې دتوليد پورې اړه لري عبارت له توليدي مصـارفو څخه دي۲-ټول هغه مصـارف چې دتوليد

ketabton.com - The Digital Library

په جریان کې وي عبارت له دوراني مصارفو څخه دي . پریم کاسټ : ټول هغه مصارف چې دیو جنس په تولید کولو کې مستقیمه رابطه ولري عبارت له پریم کاسټ څخه دي: عبارت دي: direct material +direct labor +direct other expensesدیو محصول دتولید د ټراوو په اعتباردمصارفو ډولونه په دوه ډوله دي . مستقیم مصارف: چې دیو جنس دتولید لپاره حتمي اوضروري وي۲-غیرمستقیم مصارف ټول هغه مصارف دي چې تولید باندې نه کیږی بلکې غیرمستقیم دتولید لپاره حتمي او ضروري نه وي بلکې دهغې تطبیق کوونکي وي لکه مامورین . دتولید عناصر په درې ډوله دي .۱-مواد۲-دکارمصرف۳-نورمصارف. داهریو په دوه قیسمه ویشل شوي دي چې مستقیم او غیر مستقیم . ټول مستقیم مصارفو ته مونږ فریم مصارف وایو چې عبارت دي direct material +direct laborاو دایریکټ نور مصارف او کـه چیرتـه مونږ داټول indirectراوخلو دابـه زمونږ په F.O.Hمصارفو کې وي. دمصارفو ویش پـه درې ډولـه دی-1fixed 2-variable3 semivariableفیکسډfixedمصارف هغعه مصارف دي چې تولید سره ټراوو نه لري او ثابت وي په مجموع کې ثابت لیکن په في واحد کې متغییر وي۲-بدلیدونکي یا واریبل : مصارف ټول هغه مصارف دي چې دتولید سره ټراوو لري او ثابت نه دي دادوه خصوصیات په مجموع کې ثابت او که تولید شروع کوو بیا متغییر دي چې څومره زمونږ مصرف زیاتیږي همغومره زمونږ تولید زیاتیږي.semi variable: چې دواړه خصوصیات ولري که تولید زیات شي زیاتیږي او که کم شي کمیږي. او دتولید دیو واحد پورې ټرلی دی . مصارف دکنترول دخصوصیاتو په اساس : اول کنترول کیدونکی دویم نه کنترول کیدونکي مصارف دي . کنترول کیدونکي مصارف همیشه بدلون مومي او د بدلون وړدي او ددې برعکس نه کنترول کیدونکي مصارف هغه مصارف دي چې همیشه نه کنټرولیدونکي دي . په وظیفوي لحاظ : سره مصرف په درې ډوله دی ۱-دخرڅلاوو مصارف ۲-دتولید مصارف۳-اداري مصارف. ټول هغه مصارف چې دتولید داخیستلو نه تراخرې جنس یا جوړولو پورې وي عبارت له تولیدي مصارفو څخه دي ۳-اداري مصارف هغه غیر مستقیم مصرف دي چې په دواړو کې شامل وي هم په تولید او په خرڅلاوو کې اداري مصارف دي.دوخت په اساس دمصارفو ډولونه په دوه ډوله دي ۱-وړاندوینې په اساس او ۲واقعي مصارف : ټول هغه مصارف دي چې په یوه اداره کې واقع شوي او کنټرول کیدونکې وی عبارت له واقعي مصارفو دي.او وړاندوینې په اساس هغه مصارف دي چې په یوه اداره کې نه وي واقع شوي او نه کنټرول کیدونکي وي . کاسټ ډیسشن: هغه مصارف دي چې دیوې اداري دتصمیمونو او پریکړو په اساس منځ ته راځي . لکه : اعلانات : ټول : هغه مصارف چې په اخرې یونټ راځي دنهایې مصارفو په نوم یادیږي . سنک کاسټ) : ټول هغه مصارف چې بیرته داعادې وړنه وي . فرصتي مصارف : ټول هغه مصارف دي چې دیوشي دلاسته راوړلو په خاطر یې له لاسه ورکوو. دیوبل متبادل کاسټ دنه کولو په

ketabton.com - The Digital Library

صورت کې زما له لاسه ووځي هغه عواید چې زه لاسته راوړم .مالي راپور په دوه ډوله کیږي ۱-دصنعتي کاروبار ۲- دسوداګریز کاروبار: په صنعتي کې دتولید شوو توکو راپور دخرڅلاو شوو توکو دګټې او تاوان راپور بیلانس پاڼه او په سوداګریز کې دخرڅ شو توکو دمصرف راپوز دګټې او تاوان راپور بلانس پاڼه راځي.اینوینټرۍ : عبارت دهغه خام موادو څخه او نیم خام موادو او نهایي توکو دمجموعې څخه عبارت ده چې مونږ تري تراوسه اقتصادي ګټه نه وي ترلاسه کړي. ابسټرکټ کاسټ: داهغه پروسه ده چې په ذریعه یې دمصارفو موضوع او مرکزونو ته ټول هغه مصارف چې په مستقیمه توګه یې چې مونږ نشوکولای چې تخصیص کړو نو وایو چې ټول هغه غیر مستقیم مصارف چې راټول شوی هغه په کاسټ یونټ باندې ویشو؟: اکسپینډیچر: دیو شتمنۍ دترلاسه کول دیو خدمت تامینولو او یاد یو زیان دمخنیوي په موخه شوي پرداختونه او پور دخرچ(اکسپینډیچر) په نامه ده دغیرمستقیم مصارفو مجموعي ته عمومي مصارف یا فیکچرې اورهیډ مصارف ویل کیږي .

عمومي مصارف=غیرمستقیم مواد+غیرمستقیم کار+غیرمستقیم لګښتونه.

اقتصادي سیاستونه

اقتصادي عمومي سیاستونه : اقتصادي سیاست عبارت له هر هغه اقدام څخه دی چې دیو دولت یا داړونده دولت دباصلاحیته پالیسي جوړونکې ارګان فعالیت چې دمختلفو اقتصادي وسایلو څخه په استفادي اقتصادي وضعې ته تغییر ورکوي ترمشخص اقتصادي فعالیتونه ترلاسه او اهدافو ته ځان ورسوي، دغه اقتصادي اهداف عبارت دي له اقتصادي رشد او پرمختګ دپیسو ارزښت ثبات دتادیاتو بیلانس توازن، دقیمتونو استقرار، کامل استخدام و اقتصادي رفاه دعاید زیاتوالی ، دعاید عادلانه توزیع او دیو مملکت دمختلفو منطقو لپاره یو متوازن رشد رامنځ ته کول. داقتصادي سیاست وسایل عبارت دي له یو سلسله متغییر کمي او کیفي وسایلو څخه چې دهغې په ذریعه اقتصادي سیاست طرحه کوونکي کولای شي چې دمطلوبه نتایجو دترلاسه کولو لپاره په کې لازم تغییرات راوړي ترڅو مشخص اقتصادي اهداف ترلاسه شي دغه متحولین په عمومي ډول عبارت دي دیو بانک ربح، مالیې فیصدي، دمزد ومعاش اندازه، قیمتونو سطحه ، ګمرګي تعرفې ، دولتي مصارف، داسعارو نرخ او داسې نوردپورته ذکر شوي متحولینو یا داقتصادي سیاست وسایلو په کاروړلو لپاره مختلفي پالیسیاني موجودې دي چې هغه عبارت دي له پولي سیاست ، استخدام سیاست، توزیع سیاست ، قیمتونو سیاست او نور داقتصادي سیاست طرحه کوونکي اشخاص موسسات او سازمانونه دي کوم چې یو سلسله معلومات او اولیتونه تشخیصوي او دهغې دحل لپاره مختلفي لاري چارې پیشنهادوي په ځینو هیوادونو کې دپالیسیو طرحه دپارلمان

ketabton.com - The Digital Library

اقتداردرلودونکي افرادو او مستهليکينو په واک کې وي ددې لپاره چې اقتصادي سياستونه په مؤثره توګه زياتوالی ومومي لازم دی چې ديوې ټولنې يو سلسله نور معلومات محيطي مشخصات ، طبيعي ، تخنيکي ، رواني ، سازماني،بين المللي عقايد ملي عنعنات تاريخي ارزښتونه سياسي نظام او داسې نورپه نظر کې نيول کيږي. ملي اقتصاد علم داسې جامع علم دی کوم چې شاملیږي په علمي اساساتو اجتماعي پوهو او دنورو اجتماعي علومو په شان مختلف مشخصات او مفاهيم ځان سره ولري . دملي اقتصاد تيوريګاني اقتصادی پيښې دعلمي نګاه څخه تشخيصوي او دهغوي لپاره دحل لارې چارې لټوي. اقتصادي سياست دملی اقتصاد دتيوريانو په استفادې اقتصادي حالات تشخيصوي او دراتلونکي وضعيت په کوم شکل چې رامنځ ته کيږي پيشبيني کوي.پس ويلای شو چې داقتصادي اهدافو تعينول اوترتيب او هغې ته رسيدنه دمختلفو وسايلو په ذريعه دسياسي اقتصاد دبحث اصلي موضوع ده اوددغې روابطو توضيح دملی اقتصاد دتيوريانو څخه په استفادې صورت مومي پس ويلای شو چې اقتصادي سياست عبارت دي له تطبيقې ملي اقتصاد څخه اوداتعريف داقتصادي سياست لپاره کافي ګڼل کيږي. دملي اقتصاد دتيوري او اقتصادي سياست يو دبل سره تړلې دي ملي اقتصاد تيوري اقتصادي واقيعتونه تثبيتوي اوداقتصادي حوادثو ترمنځ دعلت اومعلول رابطه توضيح کوي اما اقتصادي سياست دموجوده وسايلو په ذريعه اوضاع تحليلوي او نهايي هدف ته ځان رسوي.اقتصادي سياست عبارت له ټولو هغو هلو ځلو اقداماتو او تدابيرو څخه دی کوم چې اقتصادي جريانات او وقايع چې په يوه ساحه او يا يوه معيينه نقطه کې ترخپل نفوذ لاندې راولي او تنظيموي. هرکله چې اقتصادي هلې ځلې نظرديوې منطقي مشخصې رشتې يا سکتورونو پورې تړلی وي کولای شو سکتوري اقتصاد په نوم يې يادکړو مثلازراعتي سياست، صنعتي سياست، تجارتي سياست. هغه موضوعات چې داقتصادي سياست تيوري يی دتحقيق لاندې نيسي کولای شو په لاندې توګه توضيح کړو۱-انسان منحيث داقتصادي فعاليتونو مرکز ګڼل کيږي.۲-اقتصادي جوړښت۳-درابطې دنوعيت تعينول۴-داقتصاد جريان تنظيمول. داقتصادي سياست مفهوم او ماهيت: اقتصادي نظرياتو دانسانانو دجامعې څخه سرچينه اخيستې او داجتماعي ژوند داسانتياوو رفاه ، عامه نظم ، نظام ، او نورلازمي شيان ګڼل کيږي. اقتصادي دعملي او تيوري دنګاه څخه تعريف: تطبيقي يا عملي اقتصادي سياست عبارت له يو مجموعه تدابيرو او کوښښونو څخه دی چې هدف يی داقتصادي ساحې او يارشتې پورې تړلی دی دغه نوعه اقتصادي سياست په چاري اموراتو کې دنړۍ په ټولو ملکونو کې شته اوصورت نيسي. عملي اقتصادي سياستونه په دوو لازمې شرطونو ولاړدي او ل داچې ديوې ټولنې دسياسي جوړښت اقتصادي ضرورتونو په خپل ځان پاتې وي دوهم داچې ددې جوړښت دتحقق امکان ۳-هرکله چې دبازار ضعف له امله نظام خراب شي زراعت بازار کاربازارخراب شي او عامه المنفعه بنسټونه له منځه ولاړ شي نو په دې حالت کې اقتصادي سياست فعاليږي. په اقتصاد کې ددولت داخلي

ketabton.com - The Digital Library

خصوصیات: دولت امکانات داقتصادي تغییراتو په وړاندې ډیرزیات دي ددې لپاره نو دولت سره ډیر زیات تدابیر شته چې داقتصادي تغییراتو مخه ونیسي . همدارنګه ددولت په اقتصاد کې ددې لپاره مداخله کوي هغه چاچې ســـتونزه ایجاد کړي ده نه یې حلوي او دنومورې ســـتونزې څخه ګټه پورته کوي. مثال کله چې تولیدونکې انحصـــار ســـتونزه رامنځ ته کوي نودغه ســـتونزې ته دحل لارې نه لټوی او له دغه ســـتونزې څخه ګټه پورته کوي او له بلې خوا دولت ځکه په اقتصـاد کې مداخله کوي چې دخصـوصـي سـکتور ځینې امکانات په لاس کې نه لري لکه دپیســـو نشـــر، او نور نو دپورته دلایلو په اســـاس دولت مجبوردی چې په اقتصاد کې مداخله وکړي ځکه چې ستونزو دحل لپاره امکانات هم ډیر په وس کې لري مثال په ټولنه کې انفلاسـیون موجود دی نو ددې لپاره چې دولت دغه انفلاسـیون کنترول کړي نو په دې اړونده دوه لارې موجودې دي ۱-دقیمتونو توقف۲-دپیســـو دمقدارکموالی. داقتصـــادي سیاست علایم او خصوصیات:۱-مناسب دعلل : مناسب دعلل معنا داچې اقتصادي سیاست هغه تغییراتو ته متوجه وي چې اقتصـــادی اهدافو خلاف وي مثال انفلاســـیون یو اقتصـــادي متغییر ده چې داقتصـــادي اهدافو یعنې دقیمتونو دثبات مخالف عمل دی او مناســـب دعلل نه دی ۲-مطابق دنظام : ټول هغه پلانونه یا مداخلي چې فردي نتایج متضرر ه نه کړي مطابق دنظام په معنا ده اومطابق دنظام دوه حالته لري.۱-داجناسو په بازارکې۲-دپیسو په بازار کې . داقتصـادي سیاستونو معنا تعریف : داقتصـادي عاملینو دمسولیتونو څرانګوالی چې کولای شو پالیسیو په کارونې سره په اقتصادي متغییراتو باندې مؤثر او له مخکې څخه یی مطلوبې ســـطحې ته رهبري کړي څو دملي اقتصـــاد درفاه باعث وګرځي. داقتصـــادي عاملینو دلته مطلب دتولید عاملین دی. شاووshowاقتصاد پوه وایی اقتصادي سیاستونه معنا ددوو نقطو له نظره توپیر کوي۱-لوی اقتصـــادي ســـیاســـتونه ۲-کوچني اقتصـــادي ســـیاســـتونه: ټول هغه عوامل چې دمتغییراتو دتغییر باعث ګرځي او ملي اقتصـــاد یوې مطلوبې ســـطحې ته رســـوي دلوی اقتصادي سیاستونونو په نوم یادیږي.۲-ټول هغه تدابیر او سیاستونه چې فردي تصامیم تر تاثیر لاندې راولي دجزوي اقتصادي سیاستونو په نوم یادیږي. دکوچني او لوی اقتصادي ســیاســتونو توپیر۱-دکوچني او لوی توپیر یو ه نقطه داده چې کوچني اقتصـادي ســیاســتونه په جزوي او لوی اقتصادي سیاستونه په کلې ډول تاثیرلري . داهدافو متغیرات : هغه متغیرات چې یوې خاصې او مطلوبې سطحې ته رسول یي رضایت رامنځ ته کړي مطلوب رضایت هغه وخت رامنځ ته کیږي چې اهداف داقتصادي سیاست مطابق په سالم ډول ترلاسه شي . دوسایلو تغیرات: هغه دي چې دولتي مقامات یی په بښه شـکل سره کنترول کړي او کنترول هغه وخت کیږي چې مناســب اقتصـــادي ســـیاســـت رامنځ ته شـــي لمړي ځل لپاره کینز یو ه پالیســـي وضـــع کړه باید دولت مداخله وکړي او مجموعي تقاضـــا زیاته کړي.هره اقتصـــادي پالیســي باید له درې اړخه مطالعه شـی . موضـوع: په دې معنا چې اقتصـادي پالیســي دکومو ځانګړو موخو لپاره وضـــع کیږی۲-اصـــول او قواعد: په دې معنا چې دکومو اصـــولو او

ketabton.com - The Digital Library

قواعدو په رڼا کې به نوموړي پالیسي ټاکلو موخو ته ځان ورسوي. وسایل او امکانات: په دې معنا چې باید ټول هغه امکانات او وسایل که هغه سیاسي اجتماعي او یاهم اقتصادي وي له وړاندې پیښبیني شي چې پرمټ یي کولای شو ټاکلي اقتصادي اهداف ترلاسه شي.
داقتصادي سیاستونو دلوستنې هدف : هرکله چې په اقتصاد کې دولت مداخله زیاته وي نو ددولت اغیزې هم ډیرې وي نواقتصادي سیاست فعالیت هم فعاله وي او کله چې ددولت مداخله په اقتصادي امورو کې کمزورې وي نو اغیزې یي هم چندان نه وي او اقتصادي سیاست فعالیت هم کمزورى وي. چې په پورتنیو دواړو حالاتو کې اقتصادي سیاستونه په بیلابیلو ډولونو سره تعریفیږي او نوموړي سیاستونه مونږ ددوه اقتصادي مکتبونو دعلماو دنظر سره سم مطالعه کوو. په لومړی حالت کې دکلاسیکو علماو بنسټ ایښودونکې ادم سمیت وایي په اقتصاد کې ددولت مداخلي ته ضرورت نه شته ځکه اقتصادي تعادل درقابت په اساس خپله دتعادل حالت ته راځي اوهمدغه رقابت په بازار کې اقتصادي منفعت تضمینوي اواجتماعي منفعت تضمین په مؤثر ډول توزیع کوي یعنې دتولید دعواملو ګټه درقابت په اساس ویشل کیږي نو که چیرته دولت په اقتصاد کې مداخله وکړي نو دمنابعو منفعت له منځ نه ځي همدارنګه کلاسیک عالمان وایی چې دتولید ارزښت په بازار کې دمولدینو او مستهلیکینو له لوري په اتوماتیک ډول سره ټاکل کیږي. په دې حالت کې چې دولت مداخله ونکړي اقتصادي سیاستونه په لاندې ډول تعریفو:اقتصادي سیاستونه هغه نهادونه او قوانینو دحفظ او ساتنې څخه عبارت دی چې دبازار قوتونو ته ددې امکان برابروي ترڅو په مؤثر ډول خپل فعالیت ترسره کړي قوانین لکه بیمه تقاعد او دکارشرایط په دویم حالت کې دنیو کلاسیک پوهان وایي دبازار اقتصادي نظام کې تعادل قایمیدونکی نه دی او که قایم شي دتصدیو له خوا ماتیږي ځکه تصدیې دزیاتې ګټې دلاسته راوړلو لپاره قیمتونه لوړوي او په دې صورت کې طبیعي رقابت له منځه ځي او مصنوعي رقابت رامنځ ته کیږی چې په اقتصادي تعادل بیا خپله له منځ ځي. سمیولس وایي : دبازار اقتصاد ونشو کولای چې په اقتصاد کې تعادل قایم کړي ځکه چې دبازار نیمګړتیاوو له کبله ځینې ستونزې ایجاد شوي لکه عامه اجناسو عدم موجودیت، بهرني تاثیرات، سیاسي بې ثباتي ، دکافي معلوماتو نه شتون او نور. نوددغه ستونزو دحل لپاره دولت ته ضرورت لیدل کیږي په دغه مهال کې اقتصادي سیاستونه لاندې تعریف اختیاروي اویا په دوهم حالت کې اقتصادي سیاستونه داسې تعریفیږي. دبازار په اقتصادکې ټول هغه تدابیر چې مستقلو ادارو او دولت له خوا نه دبازار دضعف سره دمقابلې لپاره په کاروړل کیږي. داقتصادي سیاستونو په نوم یادیږي. ۱۹۷۱ م کال کالدارو پخوا به دولتونو دې څخه پرهیز کاوه چې په اقتصادکې مداخله وکړی خو اوس مهال ددولت مداخله په اقتصاد کې ضروري شوي ده او په اقتصاد کې دغه مداخله ترارزیابې لاندې نیول کیږي هغه ځکه چې ددولت اقتصادي اهدافو په تعیین او لاسته راوړنو کې مهم رول لري یو لړ هغه اقتصادي اهداف چې تقریبا هره ټولنه او

ketabton.com - The Digital Library

اقتصـــادي نظام يي غواړي ترلاســه يی کړي تربحث لاندې نيســو چې عبارت دی له کامل اســتخدام . ديوهيواد کاري قوه به دځلورو خصــوصــياتو درلودونکې وي۱-چې دکارکولو قانوني عمر بـه يي بشـــپړ کړی وي۲-ديو خـاص مهـارت او هنر درلودونکی بـه وي ۳- دکارکولو علاقه به ولري او هم به دکارپه لټه کې وي۴-کار به کوي يا به بيکاره وي. ۲- دقيمتونو ثبات۳-دتوليد دعواملو څخه مؤثره استفاده ۴-اقتصـادي وده۵-دعايد عادلانه ويش۶- داقتصـــادي ســياســتونو اهداف په لاندې ځلور ډولونو باندې ويشــل کيږي۱-کامل اســتخدام تامين۲-دانفلاســيون نرخ کنترول۳-درشـــد نرخ لوړول۴-دتاديياتو دبيلانس توازن. دکامل اســـتخدام څخه هدف دادی چې ټوله بيکاري لري کړو دبيکاري ډولونه ۱-طبيعي بيکاري: هغه بيکاري چې په کامل اســـتخدام حالت کې دمزدونو دکموالي له امله کارګر نه غواړي کاروکړي۲-نوســـاني بيکاري: چې جبري بيکاري هم ورته وايي : او جبري بيکاري هغه وخت په بازارونو کې شـکاره کيږی چې کله په بازارونو کې دحقيقي مزد سـره هم اسـتخدام سـطحه دکامل اسـتخدام څخه ټيټه وي او اقتصـادي سـياسـتونو موضـوع دنوسـاني بيکاری کنترول کول دي نوســـاني بيکاري په لاندې ډولونو ويشـــل کيږي۱-حداقل مزد له وجې بيکاري۲-دتقاضـا دنقصـان له وجې بيکاري (کينزي بيکاري)۳-دسـرمايي دنقصـان له امله بيکاري۴-دبازار جاري قيمت ته اســـمې مزد ويل کيږي . حقيقي مزد : هغه قيمت چې په حقيقت کې کې يو کارګر بري مونږ ته يو واحد جنس توليدوي.اقتصـادي سـياسـتونو دتطبيق سـتونزې: ۱-دنوسـاني انحراف وخت په دقيق ډول سـره تثبيت کول يو مشـکل کاروي.۲- دناڅاپي تغيراتو دوامداره کيدل۳-نيول شـــوي تدابير له اجرا څخه وروســـته مؤثر واقع کيږي.۴-اقتصـادي سـياسـت پوهان هميش داوږدمهال لپاره فکر کوي.داقتصـادي سـياسـتونو وســايل : هغه عبارت دي له ټولو هغه چارو طريقو اووســايلو څخه دي چې ديو اقتصـــادي هدف دلاسته راوړلو په منظور وضـع کيږي. لنډه داچې ويلای شـو چې همدغه وسـايل پخپل ذات کې يو اقتصـادي هدف نه دی بلکې ددې په وسيلې اوپه واسطه هغه ټاکلې اهداف لاسته راوړل کيږی لکه دمثال په توګه دماليې وضـــع کول يا دګمرکي تعريفو لوړول چې په خپل ذات کې يو اقتصـادي هدف نه دی بلکې يوه وسـيله ده چې ديو ټاکلې هدف دلاسـته راوړلو په منظور وضـع کيږي.لمړۍ پاليسـي : دنړيوال تجارت پاليسـي : تجارت پاليسـي لکه دنورو اقتصـادي پاليسـيانو په ځير يوه مهمه اقتصـادي پاليسـي ده چې يو هيواد کولای شـي نومورې پاليسـي دګڼ شـمير اهدافو(دتاديياتو په بيلانس کې توازن، دهيواد په داخل کې داستخدام دکچې لوړوالی او داسې نور)دلاس ته راوړلو لپاره په منظور پلي کړي. نوددې لپاره چې دنومورې پاليسـي ځخه په لاس راغلې موسـم اودرسـت پيژندلې وي نوداسـې بايد فرض کړو چې ټولې اقتصادي پاليسياني ثابتې دي،اوويلای شو چې دنومورې پاليسی پرمټ يو شمير لاندې اهدافو ته لاسرسـی کولای شـو.۱-دتاديياتوپه بيلانس کې توازن راوسـتل۲-دخارجي توليداتو درقابت ځخه دخپلو داخلي توليداتو حمايت او ساتنه.۳-دdumping policyډمپيګ پاليسی مخنيوي۴-

ketabton.com - The Digital Library

دصادراتو دلازياتوالي په خاطر دپانګونې هڅونه اوتشويق۵-په ملي اقتصاد کې داستخدام او کارموندنې لوړتيا يا زياتوالی.۶-دنويو داخلي راتوکيدلو صـــنايعو حمايت اوســـاتنه۷-دهغه خارجي نوســاناتو ســره چې ملي اقتصـــاد متاثره کوي مقابله کول.دنړيوال خارجي تجارت دپاليسۍ ډولونه: دنړيوال خارجي تجارت پاليسي په دوولويو برخو ويشل شوي ده ۱-دتجارت څخه دحمايت پاليســي ۲-دتجارت دازاد والی يا ازاد پريښـودلو پاليســي ده .دخارجي تجارت دحمايت پاليسي : نوموړې پاليسي ته دخارجي تجارت دکموالي يا بنديدو پاليسي هم وايي چې اســاســا دتجارانو دمدرســې دافکارو څخه سرچينه اخلي کومو چې به ويل ددولت يا يو هيواد دلوړو مصـلحتونو څخه يو داهم دی چې دســرو اوسـپينو زرو زياتې ذخيري دخپل هيواد په داخل کې بايد ولري.نوموړي پاليســۍ په لنډ ډول تعريفو: دټولو هغو اصـــولو ، قواعدو، تدابيرو، اوکړنو له مجموعې څخه عبارت ده چې په مســتقيم يا غيري مســتقيم ډول يي په مټ داســې قيودات او شـرطونه په خارجي تجارت باندې ديو هيواد په حدودو کې رامينځ ته شــي ترڅو دځانګړي اقتصــادي اهدافو دلاس ته راوړلو باعث شــي.اوددې پاليســۍ وســايل عبارت دي له : دټولو هغو مستقيمو او غيري مستقيمو وسايلو څخه عبارت دي چې پواسطه يی کولای شو په خارجي تجارت کې مداخله وکړو او وکولای شو پرمټ يي ټول هغه ټاکلې اهداف چې غواړو يي په اســانۍ ســره په لاس راوړو اودا وســايل يو لړ قيودات اوبنديزونو څخه عبارت دي چې کله هم دمقدار او اندازي په څير وضــع کيږي او کله هم په غير له دې نه په بل شکل . چې نوموړي وسايل عبارت دي له:۱-دخارجي کرنسۍ کنترول اونظارت۲-ګمرکي تعريفي او بنديزونه:ګمرکي تعريفي دغيرومســـتقيمو مـاليـاتو يوه نوعـه ده چې په مصرفي اجناسو او همدارنګه په سرمايوي يا کاروباري اجناسو باندې ديو هيواد په سرحداتو کې وضـــع کيږي که نوموړي توکي داخل دهيواد ته راننوځي او که ورڅخه بيرون دورومي (صادرات او واردات) چې بيا همدغه تعريفې په مختلفو شکلونو اومختلفو اهدافو لپاره وضع کيږي لکه: دقيمت او نوعيت په اســاس: ټولې هغه تعرفې چې دتوکو او اجناســو په قيمتونو باندې ديوې معلومې فيصدۍ په اساس باندې وضع کيږي ورته دقيمت په اساس تعرفه وايي. چې دانوعه تعرفې په ټولو هغو توکو وضـع کيږي. دکومو قيمتونه سره متفاوت او نوعيتونه اومادلونه سره توپير ولري.او ټولې هغه تعرفې چې يو خاص جنس په يوځانګړي نوع باندې ديو معلوم مبلغ په اندازه وضع کيږي ورته دنوعيت په اساس تعرفه وايي چې دانوعه تعرفې اکثر په هغو توکو وضع کيږي چې مادلونه يا نوعيتونه يي سره تقريبا يوشان وي او قيمتونه يی ســره دومره متفاوت نه وي ، او دتعرفې دا اخرينې نوع دلمرنۍ نوع څخه په تطبيق کې ډير اســان ده.دهدف او غرض په اســاس باندې تعرفې: دهدف او غرض په اســاس تعرفې په دوو عمده ډولونو ويشـــل کيږي. يعني ددولت دعايداتو دزياتوالي په خاطر اويا هم دداخلي صـــنايعو او توليداتو دحمايت په خاطر. نوويلای شـــوو چې ټولې هغه تعريفې چې ددولت دخزانې دعايداتو دلوړوالي په خاطر وضـع کيږي. بايد په ټولو هغو توکو او اجناســو وضــع

ketabton.com - The Digital Library

شـي دتقاضـا ارتجاعيت لږ ارتجاعې وي ، دا ځکه چې دنومورو توکو باندې لوړو تعرفو په وضـــع کولو ســره دولت ايرادات زياتيږي لاکن همدغو توکوته په تقاضـــا کې دومره چندان بدلون نه راځي. او س که چيرته تعريفې دخپلو داخلي توليداتو دحمايت په خاطر وي نو بايد په ټولو هغو توکو چې هيواد ته رواردير ي اوددا خلي توليداتو سره متجانس اورقابت کې وی. کيدای شـــي چې پورته دواړه تعريفې جلاجلا تطبيق شـــي او يا هم دواړه نوع همزمان په يووخت کې پلي شي. دخصوصيت په اساس تعريفې : دخصوصيت په اساس تعريفې کيدای شـــي دبدلې په خاطر وي او ياهم کيدای شـــي تشـــويقي اوياهم کيدای شـــي چې تعويضـــي بڼه اختيار کړي . دبدلې اخيســـتلو په منظور تعريفې په دې معنا چې يو هيواد دبل هيواد نه دغچ اخيســـتلو په خاطر دنومورې هيواد څخه په واريدونکو توکو لوړي تعريفې وضـــع کړي . تعويضـــي تعريفې په دې معنا چې کله يو هيواد وغواړي چې درقيب هيواد لخوا دډمپنګ دپاليسۍ مخنيوی يی په خپل هيواد کې کړي اوسـي نو درقيب هيواد څخه په واريدونکو توکو باندې دهغو سبسيډيانو اوکومکوونو په اندازه تعريفې وضع کوي ترڅو بيرته قيمت لوړشي اودرقيب هيواد نومورې پاليســـي ناکامه شـــي نو همدغې نوعې تعريفې ته تعويضـــي تعريفه وايي . غوره اوتشـــويقې هغې تعريفو ته وايی چې يو هيواد غواړي دبل هيواد ســـره خپلې تجارتي اړيکې بهتره کړي اومظبوطيکړي نو دنومورې هيوادڅخه په راواريديدونکو ټولو توکو او اجناسو ټيټې تعريفې وضع کوي، اوددې قسمو تعريفو څخه يواځې همغه واريدونکې هيواد ګټه پورته کوي اوبس. دمقدار او کميت په اساس بنديزونه: لکه دکوټې سيستم quota system دټيکس کوټـه tax quotaاووراداتو اجـازت نـامې import, global quota licensing system او داسې نورو څخه عبارت دي . کوټا سيستم يعنې دبنديز هِغه نوع ده چې په توکو باندې دمقدار اواندازې هغه ټيټ حد په ټاکلوپه شـــکل کې وي. اوس که چيرې دغه نوع بنديز په وارداتو باندې ولګول شـــي نو هدف به يې ترينه په خارجي کرنســۍ باندې دتقاضـــا کموالی وي ترڅو دتادياتو دبيلانس دعجز څخه مخنيوی وشـــي اوهم په عينې وخت کې موداخلي توليدات دنورو رقيبو هيوادو درقابت څخه هم ســـاتلي اوســـي. او که چيرې نومورې بنديزونه په صـــادراتو ولګول شـــي اوســـنی هدف به ترينه په داخل دهيواد کې دمســـتهليکينو څخه حمايت او ســـاتنه وي. او ټيکس کوټا په دې معنا چې دولت په يو خاص واريدونکې جنس باندې ديوې ټاکلې مودي لپاره ټيټې تعريفې وضـــع کوي او کله هم چې ټاکلې موده پای ته ورسيږي نوبيا بيرته لوړوي .دوهمه پالسـی :دپانګونې يا سـرمايه ګذاري پاليســـي : څرنګه چې پانګونه دپانګوونکود اوږدمهاله تصـــميم نيونی پوری اړه لری اوپه هيواد کی داقتصـادی رشـد ضـامنه ده ؛چې پواسـطه يی له يوطرفه څخه په هيوادکی توليدی ظرفيتونه معلوميږی اوله بل پلوه په نومورې هيواد کې پانګونې ته دتصـــديو اماده ګې ښايي.دپانګونې درامنځته کيدو دوه مرحلې لري١-لمړنۍ يي مثبت مرحله يادمصارفو دقبلولو مرحله ٢-دوهم يي منفي مرحله يا دمصارفو څخه دځان ساتنې مرحله.نورکس يو اقتصادي

ketabton.com - The Digital Library

عالم دی هغه وایي چې ســـرمایه ګذاري یا دپانګونې مفهوم دادی چې ګوندې یوه ټولنه خپل ټوله جاري منابع خپل تولیدي ظرفیتونه او امکانات دخپل اوســني ضــرورتونو دپوره کولو لپاره قرباني کوي . بلکه دخپلو جاري منابعو (مالي منابعو یوه برخه په سرمایه وي اجناسو (ماشـینونو) لکه دتولید وسـایل ، تجهیزات، ترانسـپورت، په تسـهیلاتو .. یا نورو هغو برخو کې مصـــرفوي کوم چې ورته په راتلونکې موده (اوږد مهاله) کې دیوطرف نه تولید لوړه وي او له بل اړخ نه ورته دزیاتې ګټې ، عاید او اقتصـــادي رفاه دزیاتوالي باعث کیږي . نودپورته عالم له نظره ویلای شـــو چې پانګونه دخپلو جاري منابعو یا ســـرمایي(مالي)یوه برخه په سـرمایوي اجناسـو کې کوم چې په راتلونکې درشـد او انکشـاف اوداسـتهلاک توکو دزیاتوالي باعث ګرځي.دپانګې اچونې دپالیســۍ تعریف او هدفونه: تعریف: دملي اقتصــاد له نظره دپانګونې پالیســي عبارت دټولو هغو قوانینو ، لوایحو اواجراتو بله مجموعي څخه دي چې پرمټ یی په ملي اقتصـــاد کې دپانګې اچونې عملیه او کچه کنترول اوواضـــح کیږي او همدارنګه دپانګې اچونې حجم او اندازه دهغې ویشـنې په سـکتورونو اومنطقو دپانګې اچونې دملکیت او دجنسـیت ټاکنه اوبلاخره دپانګونې ډول او دهغې دتمویل منابع دیوې ټاکلې مودې لپاره په ګوته کوي .دویم:دپانګونې دارزښـــت اوشـــکل ټاکونکې عوامل: ویلای شـــو دلته یو شـــمیر عوامل شـــتون لري کوم چې دپانګې اچونې ارزښـــت او دهغې دنمونې او ډول باندې اغیزه لري . نودغه عوامل باید ټول هغه کســـان او اداري چې پالیســـي جوړونکې دي ورته باید پاملرنه وکړي.الف: دموده تولید جوړښت توزیع شي دسکتورونو ترمنځ او هم داوسنۍ ودی اونمو اندازه (نسبت).ب: دملي سپما اندازه او هغه عوامل چې په دې تاثیر کوي.لکه : ۱-دمزدونو او عاید ســاختار او جوړښـــت اوهمدارنګه ټولو هغو متوقعه بدلونونو ته کتنه۲-دنرخونو اوقیمتونو سیتم اوټول هغه بدلونونه چې طمع یي کیږي چې کیدای شي چې واقع به شـــي.۳-دپلي کیدونکې مالي پالیســـۍ او دهغې دوســـایلو (T,G)په تطبیق کې کموالی او زیاتوالی۴-دمصارفو په نوعیت اودهغې په نسبت کې بدلون۵-ټولنیز اخلاق او مروج عادتونه اوهمدارنګه دسپما انګیزه۶-دملي اقتصاد وضعیت لکه رکود اونمو یا هم دراتلونکې اقتصادي وضـــعې په اړه دامیدوارۍ او انـاامیدۍ حـالـت . ۷-دهیواد ودې او پرمختـک نســـبـت اوفیصـــدي.دریم:دپانګې اچونې تیوریاني او پالیســـیاني :ددې ترڅنګ باید دپانګې اچونې پالیسـي جوړونکي ارګانونه او اشـخاص باید دپانګې اچونې په تیوریانو باندې پوه اوسـي چې په دې اړه ډیري زیـاتې تیوریـانې موجودي دي چې مونږ یی یو څو تریـنـه پـه لنډه توګـه یادوه۱-دکینز نظریه: چې وایي پانګه اچونه دســـود دنرخ ســـره اړیکه لري یعني I=f(i)چې وروسته بیا په علمي ډګر کې داخبره څرګنده شوه چې پانګونه دسود دنرخ پورې دومره زیا دټراو نه لري څومره چې یي فکر کیده. I=I0-β(i) ۲-دمعجل تیوري یا acceleratorکومه چې وایي په پانګونه اویا هم په پانګونه کې تغییرات دتولید دتغیرپورې ټراو لري معنا که چیرې تولید زیات شـي نو پانګه اچونه هم ورسـره زیاتیږي او که برخلاف تولید یا GDPکې

ketabton.com - The Digital Library

کموالی راځي نو پانګه اچونه هم ورســـره کميږي.I=f(GDP)اچې دلته دپانګې اچونې څخه هدف هغه خالصـــــه پانګه اچونه ده يعنې – net investment=gross investment depreciationمجموعي يا ټوله پانګه اچونه منفي ترينه فرسايشات.۳-دپانګې اچونې لپاره دداخلي رصـيد يا stockتيوري: په دې معنا چې پانګه اچونه دګټې اندازې ســره ټراو لري هرڅومره چې پانګونې ته دګټې اندازه زياته وي په همغه اندازه ورســـره پانګونه تشـــويق کيږي . او دلته ګټه عبارت ده له کاروباريا پانګونې په واسطه لاس ته راغلو ګټو retained earningاو همدارنګه هغه ګټه چې دفرســايشــاتو له لارې لاس ته راځي . ځرنګه چې هره تصـدې دذخايرو ايا هم دفرسـايشـاتو په شـکل سـپما کوي. نوويلای شـوچې ذخاير دګټې هغه برخه ده چې دتصـدې دپانګې مالکانو ته نه ورکول کيږي او فرسـايشـات بيادهغه پولې مبالغو څخه عبارت دي چې ديوې تصدې لخوا په دې خاطر ساتل کيږي ترڅو پرې ماشين الات او زاړه شــوي تجهيزات تعويض کړي.۴-دپانګې په اړه دنيوکلاســيکو علماو تيوري: نومورې تيوري وايی چې پـانګونـه دپـانګې دخدمـاتو قيمـت پوررې اړه لري کوم چې دتوليد قيمـت پوري ټرلي وي.

The conventional and modern theory of investment, where investment is determined by the price of capital service in relation to the output prices.

اوبيا همدغه دپانګې دخدماتو قيمتونه په خپل وار سره دسرمايوي اجناسو دقيمت اودسود نرخ او دکمپنيو دعوايدو باندې دمالیې فيصدي پوري ټرلي دي.

The price of capital services depends in turn on the prices of capital goods, the price of tax and the price of tax treatment entering the business sector. thus, the change in output or the price of capital services related to output prices changes the required investment.

دپانګونې منابع: دکورنيو(وګړو) سـپما، دتصـديو سـپما، ددولت سـپما، اودخارج سـپما.دريمه پاليسي : دعايد عادلانه ويش: ويش:په توليد کې دهرشخص دمتناسبې وندې څخه عبارت دی چې په خپله يی شـــخص اويا يي دهغې وســـايل توليدوي.يعنې عايد بايد عادلانه وويشـــل شـــي.څلورمه پاليســـي : مالي او پولي پاليســـي : پيژندنه کلاســيکو اقتصـــادي علماوو داســـې انګيرله چې په يو اقتصـــاد کې تل کامل اســتخدام منځ ته راتلای شـــي . دوی داســـې ويل که چيرې اقتصاد خپل سرته پريږدو بيکاري خپله له منځ نه ځي. بحران نه رامنځ ته کيږي.چې په همدي توګه دانفلاســـيون درامينځ ته کيدو امکانات هم له منځه ځي.په دې معنا چې دولت بايدپه اقتصـاد کې لاسوهنه ونه کړي.اما کله د۱۹۳۰کال دبحران نه وروسـته کينز راپاڅيدو

ketabton.com - The Digital Library

او دولت نه يې لاسوهنې غوښتنه وکړه. وروسته کينز له غو ښتنې داخبره په مکمله توګه درک شوي چې يو هيواد او يا هم دنړۍ په کچه داقتصادي ثبات درامنځ ته کيدو لپاره اوياهم دثبات حالت دساتلو لپاره ددولت لاسوهنه ډيره اړينه ده.ځکه چې کله په يو اقتصاد کې دبيکارۍ ، قيمتونو پرشاپاتې اقتصاد ، دعايد غيرعادلانه ويش اوداسې نور بحرانونه رامنځ ته کيږي ددولت مداخلي پرته له منځه نه شي تللای . اوخبره دلته ده چې دابحرانونه به دولت څنګه له منځه وړي.؟ځواب مودادی چې دولت له دوه مهمو سياستونو څخه کاراخلي ترڅو په لنډ مهال او اوږدمهال کې اقتصادي بحرانونه سره مقابله وکړي. چې دادوه سياستونه مالي پاليسي اوپولي پاليسي دی . چې مونږ په دې برخه کې مالي پاليسي دهغې اهداف او دهغې اصولو باندې رڼا اچوو.مالي پاليسي مفهوم او پيژندنه: -مالي پاليسي اوږدمهاله پروسه ده چې په اوږده موده کې ددولت مصارف او عوايد تنظيموي-مالي پاليسي ددولت دمصارفو او مالياتو دشکل دهۍ (بڼه ورکونې) پروسه ده ترڅو دولت پري ټاکلو موخو ته ورسيږي.- پروفيسور لايندهالم وايي چې مالي پاليسي يوه پروسه ده چې دمعينې مودي لپاره ددولت عوايد او مصارفو جوړښت تعقيبوي.W lee وايی چې مالي پاليسي په اصل کې لاندې برخې ترمطالعې لاندې نيسي .۱-دماليا تو طرز۲-ددولت دمصارفو طرز۳-ددولت دپور اخيستنې طرز۴-ددولت دپورونو اداره کولو طرز.دمالي پاليسۍ وسايل: هغه برخې دي چې دولت دهغو له لارې ديو هيواد په اقتصاد کې مالي پاليسي پلي کوی کله چې دمالي پاليسۍ په وسايلو يا عناصرو خبري کوو نو لاندې برخې دي چې دمالي پاليسي عمده وسايل ټشکيلوي.۱-ددولت مصارف ديو هيوادپه اقتصاد کې ۲- ددولت لخوا مستقيم او غير مستقيم ماليات. ۳-تمويلي کسر : دمثال په ډول کله چې دولت قرض اخلي يا هم نوی نوتونه چاپوي۴-سبسايدي ۵-انتقالي تاديات لکه تقاعد، دبيکارانو لپاره معاشات، سکالرشيپ مصارف. دمالي سياستونو موخې : دمالي پاليسي موخې په اوږده موده کې تحقق مومې هغه موخې دي چې يو هيواد يی دمالي پاليسي په مرسته داقتصادي ستونزو په نوم پيژنې او له مينځه يي وړي داموخې تل په اوږده موده کې لاسته راتلای شي چې ډيره دقيقې څيړنې او ځيرکتيا ته اړتيا لري چې په لاندې ډول دي ۱-دقيمتنونو ثبات۲-ددولت دمصارفو دځرانګوالی طرز ټاکل يعنې مثلا دولت غواړي دپترول استعمال کم کړي نو مالیه پري زياتوي يا بيې لوړوي چې خلک متبادل جنس استعمال کړي لکه دسون ګاز اوداسې نور۳- داستخدام دکچې لوړوالی۴-دعايد عادلانه ويش۵-اقتصادي پرمختيا۶-دتادياتو بيلانس دکسر څخه مخنيوی.دمالي پاليسي اصول:لومړی : په سوداګريز دوران کې دمالي پاليسي اصول لکه مترقې مالياتو سيستم۲-دبيکارانو رفاهې ورکول۳-دزراعتې محصولات حمايوي پاليسي . دملي عايد په توزيع کې دمالي پاليسۍ اصول: (انفلاسيون،ډيفلاسيون،اومالي پاليسي)لومړي ډيفلايسوني خلا اوددولت مصارفاتي اصل: کله چې په يو هيواد کې ديفلاسيونې خلارامنځ ته شي نو دولت ته پکار ده ترڅو Gيعنې ددولتي مصارفو کچه پورته کړي ترڅو پيسې دوران

ketabton.com - The Digital Library

ته داخلي شـي داچې دولت وغواړي داخلا ډکه کړي ترڅو کامل استخدام رامنځ ته شـي بايد مصارف ترسره کړي .دوهم ډيفلاسيوني خلا اوددولت مالياتي اصل: کله چې په يوهيواد کې دکامل اســـتخدام په لوري دولت قدمونه ږدي نو مالیات هم يوه ډيره اړينه لاره دی کله چې ډيفلاسيون حالت وي نو دلته دولت مالیات کموي ترڅو دخلکو په عوايدو کې ډيروالی راشي کله چې عواید ډير شي مصرف اوورسره پانګه اچونې ته میلان ډيريږي.دريم په انفلاسيوني خلا کې ددولت مصـارفاتي اصـل: کله چې اقتصـاد بوم حالت ته رسـيږي داسـې يو حالت دي چې ډيرکم ثبـات لري او بيرتـه نزول کوي چې دبحران پـه لور درومې . چې دلتـه دخلکو عواید ډير لوړئي اوتصدیٰ نه شي کولای تقاضـا مرفوع کړي دلته تصدیٰ دمنابعو له کمبود سره مخ کيږي کله چې تصدیٰ توليدي منابع ونلري کارګران له کاره باسې چې بيرته دخلکو عايد کميږي له دیٰ ســره په ملي عواید و کې کموالی راځي نو دلته دولت ته ضــرورده چې دانفلاسيوني خلا له مينځه يوسـي. اما داخلا بايد ډيفلاسيون برعکس له منخه ولاړشـي دولت بايد مصـارف ودروي ترڅو خلک افراطي عواید کنترول شـي ترڅو تصدیٰ تقاضـا په خپله عرضه مرفوع کړای شی. څلورم : دانفلاسيوني خلا دډکولو لپاره ددولت مالياتي اصل: کله چې يو هيواد کې انفلاســـيون رامنځ ته شـــي هغه ددې له امله چې اقتصـــاد بوم حالت ته ورسـيږي دمنابعو کمبود سره مخ کيږي چې دخلکو دلوړعايد له امله راولاړه تقاضـا تصدیٰ نه شـي مرفوع کولای نو دولت بايدعواید راکم کړي ترڅو دخلکو تقاضـا کمه شـي او تصدیٰ وکولای شـــي په شـــته منابعو تقاضـــا مرفوع کړي .ددې لپاره دولت بايد په لوړعايد ماليات زيات کړي . داچې ماليات زيات شـي ورسـره عواید کميږي چې ورسـره مصـرف ته ميلان کميږي. پنځم : ډډيفلاسيوني خلا په ډکولو کې ددولت دانتقالي تادياتو اصـل: کله چې اقتصـاد کې ډيفلاســـيون منځ ته راځي دولت بايد يو څه پيســـې دبيلابيلو لارو دوران ته داخلي کړي ترڅو په ګردش راشـــي اوداخلا ډکه کړي له دې لار و موډيري لاري ولوســـتلې اويوبله طريقه چې پيسـي دوران ته ورګډې شـي دتقاعدي معاشـات ، بيکارانو معاشـات، خيرات ، اعانه،زکاتونه، صـداقات، اوداسـې نورې لارې دي چې ددولت او خلکو لخوا دټولنې دوران ته ورګډيږي . چې دابايد دولت محاســـبه کړي کله چې داپيســـې دوران ته داخليږي نو دلته دملي عايد کچه پورته کيږي ورسـره تقاضـا پورته ځي چې دتصـديو دعرضـي لپاره لاره هواروي تصـــدیٰ خلک په کارګماري اوداګړي په حرکت کې راځي .داچې څنګه دابيلابيل مصارف دوران ته ننوزی عيان لکه د دولت نور مصارفKROهغه ضريب دی چې له مخې يې يادشـوي تاديات په ملي عايد کې بدلون راولي . شـيږم : دانفلاسـيونې خلا په ډکولو کې ددولت دانتقالي تادياتو اصـل:کله چې په يو هيواد کې اقتصـاد بوم حالت ته رسـيږي نواقتصـاد کې ملي عواید ډيريږي چې تقاضـــا ډيره پورته ځي او دتصـــدیٰ دمنابعو له کمبود ســـره مخ کيږي. دلته کومه خلا چې رامنځ ته کيږي . ددولت دنده ده ترڅو داخلا داسې له منځه يوسې ترڅو دملي عايد دکمبود په مرسـته تقاضـا کنترول کړي ترڅو عرضـه وکولای شـي راولاړه

ketabton.com - The Digital Library

تقاضــه مشــبوع کړي نودلته دولت بايد انتقالي تاديات کم کړي ترڅو ملي عايد کم شــي او ورسره تقاضــا کمه شــي .پنځمه پاليســي :دماليــاتو پاليســي. شــپږمه پاليســي : دودې پاليســي: - کلانترين خطر براى اينده افغانســتان امروز بيلانس واردات اســت. ازدوومليارد زياتر مواد غذايي وارد ميکنم ، وازيک مليارد ډالر مواد ســاختماني ومواد ديګر واردميکنم ، يک ازين مواد ضرور نيست که ازخارج وارد شود. –دافغانستان يو ښارهم منظم ترانسپورت نه لرى- افغانستان يو ښار دکابل په شمول تراوسه پورې دکثافاتو صحيح اودرست مديريت نه لري- دافغانســتان يو ښــار هم د کابل په شــمول خپل کلني عوايد په اســاســيتوګه اوواضــح توګه نه ښايي-شپږ مختلفې اداري دکابل په ښاروالۍ کې شتون درلود ترڅو دنوموړي ښاروالۍ عوايد راجمع کړي- ۷۵۰ مليون ډالر بــه دراتلونکې کــال پــه بوديجــه کې يواځــي دښــــاري تړون دپروګرام لپاره تخصيص شي ترڅو د شارونو توازن رامنځ ته شي.په پرمختايي هيوادو کې داستخدام سياست هدف داستخدام دسطحې لوړوالی دی او په پرمختللو ملکو کې داستخدام دسياست هدف بيا داستخدام دسطحې ټيټوالی مخنيوی کول او يا هم کامل استخدام حالت څخه ساتنه کول دي .نو په پرمختيايی هيوادو کې داستخدام سطحې لوړوالی لپاره دخلکو مهارتونه اودپوهې سطحه بايد لوړه شــي ، ترڅو خلک دکار لپاره اماده شــي چې داکړنه اوږدي مودې ته ضــرورت لري. په پرمختللو هيوادونو کې هڅه دا وي چې داســتخدام دســطحې کنترول لپاره دپانګې اچوونې سياست تعقيبوي. داستخدام سياست داهم دی چې دټولنې هغې کاري قوي ته چې دکارکولو هيله لري دکارمحل پيداکړي.نظمي سياست اقتصــادي نظام ته شــکل ورکوي داقتصــادي فعاليتونو لپاره حدود ټاکي او جريانې سياست داقتصــادي سياست هغه تدابير احتوا کوي چې ددې سياست په واسطه اقتصــادي جريان عمليه کې مداخله صــورت نيسي او داقتصادي جريان په مستقيم او غيرمستقيم ډول تر تاثير لاندې راولي.نظمي سياست دلوبې لپاره قواعد ټاکي اوپه داســـي حال کې چې جريانې ســـياســـت دلوبې حرکات انجاموي.دبازار اقتصــاد په نظام کې نظمې ســياســت لمړيتوب لري اواقتصــادي نظام بايد دارنګه تنظيم شي چې دټولنې ضرورت وړاقتصادي نتايجولاسته راوړنه کې ددولت اقداماتو ته کم ضرورت احساس کړي اوپه بازار کې جريانې سياست مداخلات هغه وخت صورت نيســـي چې بازار خپله اداره يا هيڅ او يا په کافي اندازه فعاليت ونکړای شـــي. اودعرضـــه کوونکو او تقاضــا کوونکو ترمنځ رقابت مطلوب اجتماعي نتايج لاســته رانه وړي لکه دعايد غيرعادلانه ويش او صحې ځانګې محصولاتو قيمتونو لوړوالی.نظمي سياست دنده لري څو په قواعدو يو دوامداره سيستم چې په موجوده قوانينو متکې وي ايجاد اوپه کاراچونې سره يي په اقتصــادي ژوند کې عملي کړي. دبازار په اقتصــاد کې نظمې ســياســت لمړيتوب لري دنظمې سياست دشکلدهۍ ځانګې عبارت دي له ۱-پلان جوړونې، رهبري او داقتصـــــادي جرياناتو انســـــجام ، دتصـــــديو او کورنيو قانون، مالي قانون ، او پولي قانون، دبازارقانون ،دمالکيت قانون او بلاخره دخارجي اقتصــاد قانون دنظمې ســياســت جوړونې اصــلي مرجع

ketabton.com - The Digital Library

مقننه قوه، جوړوي.جرياني سياست دنظمي سياست خلاف داقتصادي جريان په فعاليتونو کې مداخله کوي. دجرياني سياست تطبيق تدابير ساحات له منفرد اجناسو او عواملو بازارونه، اقتصادي سکتورونه يا په مجموع کې ملي اقتصاد څخه عبارت دی . ددې سياست اصلي پلي کوونکي اجرايه قوه ده چې هڅه کوي څو اقتصادي جريانات اويااقتصادي جرياناتو نتايج په لنډ مهال اويامنځ مهال موده کې دبازارد قيمتونو په تعين، دماليياتي په نرخونو تغيراتو ، دربحې په سطحې نرخونو په تغيراتو اوانتقالي تادياتو په واسطه ترتاثير يااغيزې لاندې راولي. اکثراوخت جرياني مداخلات دمنابع ناسم ويش اونامطلوب جريان نتايج منځته راوړي چې دوباره مداخلاتو ته اړتيا پيداکيږي او دنظمي سياست ځانګړي تدابير : مستقل مرکزي بانک ايجاد، دکارحمايت قوانين او تطبيق،چاپيريال ساتنې قانوني اصلاحات دپانګې اچونې داستهلاکاتو توقعات سنجش امکانات اوداسې نور .مثلا دچاپيريال ساتنې په موخه دموقت وخت لپاره دموټرو او عراده جاتو ګردش بنديز دجرياني سياست تدابير دي په عملي اقتصاد کې نه شي کيدلای چې نظمي سياست دجرياني سياست څخه دقيقا جداشي. ځکه اقتصادي او اجتماعي اهداف دحدودې شرايطو په وضع کولو سره اوهم دمستقيمو مداخلاتو له لارې لاسته راځي.په ۱۹۱۴م کال څخه اقتصادې سياست دکاملې کلاسيکې ازادې په اساس انجاميده درقابتي نظام رامنځ ته کولو لپاره دوالترولايکن اوونظرونو شرطونه: دبازار شکل يا جوړښت۲-دپيسو دارزښت استقرار۳-بازارته دداخليدو ازادي۴خصوصي مالکيت ۵-دقرارداد ازادي ۶-شخصي ملکيت مسوليت او منفرد اقتصاد ګډ تاوويکونو مسوليت۷-يوه دوامداره او مرتبط اقتصادي سياست چې انساني بې اطميناني له منځه يوسي. داستخدام سياست نظمي تدابير کولای شو په لاندې برخو تقسيم کړو:۱-دکاربازار دنظام قواعد۲-دکارحقوق۳-ملاتړ۴-دکارمبارزه ددې لپاره چې تصديو او کارګرو ترمنځ اړيکې قوي شي نو دبازار دنظام قواعد بايد عملي شي او دبشري پانګې دتصاعد لپاره بايد يو لړ دبازار نظام نظمي قواعد رامنځ ته کړي چې لاندې دي ۱-دکارعايد : بايد مناسب وي ترڅو دواړه خواوي پرې راضي وي او دکارعايد سطحه ژوندسطحه تامين کړي ۲-دکارخطرات: په دوه ډوله دي ۱-جمعي ۲-عادي : عادي خطرات هغه خطرات دي چې په روزمره توګه ژوند کې رامنځ ته کيږي لکه بوډاوالی مريضي او نورجمعي هغه دي چې په ناڅاپي ډول رامنځ ته کيږي نو ددې لپاره لکه نوساني انحراف بايد يو لړ قواعد وضع شي او دخطراتو مخنيوي وشي ۳-کاريو متاع(جنس)ونه شميرل شي ځکه چې کار تخصص ته اړتيا لري ۴-دوظيفي انتخاب په دې معنا چې کارګر ويره لري چې که دا کار انتخاب کړم نوپه راتلونکې کې ّبه په دې کې پاتې کيږم نوبايد يو لړ قواعد وضع شي.

د عامه مالي چارو بنسټونه

ketabton.com - The Digital Library

دمالي چارو (finance)او مالیې (tax)مفاهیم یو له بل څخه دجلا کیدو وړ دي دبیلګې په توګه مالیات هغه ورکړي دي چې ددولت لخوا دطبیعي او حقوقي شـخصـیتونو پرعوایدو او شتمنیو باندې وضـع کیږي.حال داچې عامه مالي چاري دعایداتي سرچینو موندل او تدارک کول دي اوددولت په واسطه دټولنې دارتیاوو دپوره کولو په خاطر دهغوی لګول دي .ترهلي: وایي : مالي علم هغه یو خپلواک علم دی چې دبحث موضـوع یی ددولت مالي اقتصـاد دی مالي علم ددولت دمالي اقتصـاد په هکله له دوو موضـوعاتو څخه خبرې کوي. مالي علم په کوم مفهوم سـره ددولت له مالي اقتصـاد څخه بحث کوي په دې هکله دوه نظریات شـتون لري۱-مالي علم دهنردعلم په توګه: دپخوانیو نظریاتو له مخې مالي علم دیوه دیسـیپلین په توګه پیژندل شـوی او دیوه هنر دعلم په توګه دمالي اقتصـاد په موخو باندې دملي اقتصـاد علمي سـپارښـتنې او وینا کول تطبیقوي او په دې توګه ددولت دمالي اقتصـاد سـتونزې هواروي. او دانظریه په ۱۸۳۰ څخه مخکې ترسـترګو په هغې وخت کې لامالي علم چا دخپلواک علم په توګه نه پیژنده او په شـلمه پیړۍ کې بیا دالاړه له منځه۲-مالي علم دیو خپلواک علم په توګه: ددغې نظریې سره سم مالي علم دیو سیستماتیک نظري علم دی چې لکه دبل هر علم په شـان دیو مشـخص معرفت او دپوهې دموضـوع لرونکی دی چې دمعرفت له دغې موضوع څخه په ګټه اخیستنې سره کیدای شي دمالي اقتصاد دیوې خالصې تیورۍ دپرمخ بیولو لپاره کارواخلو او دهغې په مرسـته ددولت دمالي اقتصـاد سـتونزې هواري شـي. کله چې دولت خپلو تشـبثاتې چارو په اډانه کې اجناس او خدمات تولید او هغه بازار ته عرضـه کړي نو دغو هڅو په ترڅ کې دخصـوصـي اقتصـاد دسـیال په توګه واقع کیږي. نو ځکه دهغو پربیو او کیفیت کمیت او تولید باندې اغیزه همدارنګه کله چې دولت له وګړو او موسساتو څخه په بیلابیلو بڼو مالیات ترلاسه کوي نودهغو په واسطه په سیده توګه دموسساتو او اشخاصو دلګښت اندازه سپما اودپانګې دجوړیدو امکانات اودپانګونې اندازه تراغیز لاندې راولي ددولت دمالي اقتصاد دغه ډول اقتصادي اغیزې په خصوصي موسساتو اوافرادو باندې یو اړخیزه بڼه نه لري بلکې بلمقابل خصـوصـي اقتصـاد هم دمقابل لوري په توګه ددولت په مالي اقتصـاد باندې خپله اغیزه اچوي دبیلګې په توګه دخصـوصـي اقتصـاد فعالیتونه که ددولت له اقتصادي فعالیتونو سره سیال په توګه دودې او که ددمتمم و همکار په توګه وي په هر حالت کې ددولت په اقتصـادي فعالیتونو باندې اغیزې لري کله چې موضـوع ددولت دمالي اقتصاد دپلوه ګورو نو لیدل کیږي چې دخصوصي اقتصاد دفعالیتونو کمیدل او زیاتیدل دخصـوصـي اقتصـاد دعوایدو دکمبود او زیاتیدو لامل کیږي او داخپله ددولت په مالیاتي عوایدو باندې اغیزه کوي ددې معنا داده چې دخصـوصـي عاید زیاتوالی ددولت دعوایدو زیاتوالي امکان برابروي خو دخصـوصـي عایدو کمښـت ددولت دمالیاتي عوایدو دکمښـت لامل کیږي. دمالي علم دندې دادي چې ۱-ددولت دمالي اقتصـاد ماهیت توضـیح کول۲-دبیلابیلو هیوادونو مالي اقتصـادونه هم دتوضـیح او وڅیړي۳-په دې هکله څیړنه چې

ketabton.com - The Digital Library

دمالي اقتصاد دپام وړ موخې په واقيعت کې ترکومه بريده پورې تطبيق او ترلاسه شوي دي ۴-ددولت دمالي اقتصـــادي تدابيرو دعملي کولو اغيزې چې په اقتصـــادباندې کيږي، په کره ډول تحليل او ارزول. عامه مالي چارو لپاره اړتيا: ځکه احساس شوه چې په هر هيواد کې ديو شمير ټاکلو موخو ترسره کول چې په حتمي توګه ضـروري بريښـې بايد ددولت له خوا وشي لکه سياسي موخې امنيتي او دفاعي چاري حقوقي مسايل او اقتصادي مقاصد اواهداف لکه دزيربنا ګانو جوړول دلويو لارو جوړول دبندونو او ويالو کيندل دعلمي او تحقيقاتي موسســاتو جوړول روغتيايي تاسـيسـات او نورعام المنفعه تاسـياسـات . دولت هغه وخت تشبثاتيعوايد لاسته راوړي چې لکه خصوصياقتصاد په شکل په توليدي فعاليتونو لاس پورې کړي اجناس او خدمات توليد او بازار ته يې عرضــه کړي او دهغو په بدل کې عايد ترلاســه کړي له دې امله چې ددولت لکه دخصوصي اقتصاد په شان تشبثاتي عوايد دخپلو فعاليتونو په بدل کې ترلاســه کوي او جبري بڼه نه لري بلکې دبازار له طريقه او په اختياري ډول يې ترلاســه کوي . نو ځکه تشـبثاتي عوايد ددولت داصــلي عوايد په نوم يادېږي. دولت خپل يو شــمير نورمالي وســايل په اجبارې توګه او له خپل قدرت څخه په اســتفادې ســره دبيلابيلو مالياتو داخيســتلو له لارې دمحصــول او وندو له طريقه ترلاســه کوي چې ددولت دغه ډول عوايد ددولت داشـــتقاقي عوايدو په نامه يادېږي. دالمان هيواد نامتو پوه ګيرلوف : دولت دمالي اقتصــاد مولديت او اجرات له کريديت ســره تشـبيه کوي دبيلګې په توګه دکريديت په واســـطه پولي او مالي وســـايل له پس انداز کوونکو څخه متشـــبثينو او پانګه اچونکو ته ورليږدول کيږي او دپانګونې لپاره په کاريږي دعامه مالي چارو اهميت۱-دلګښـــتونو لپاره کافي دتمويل منابع درلودل۲-ددولت دلګښـتونو او عوايدو ترمنځ تعادل۳-دلګښـتونو په برخه کې ســپما کول. لکه هغســې چې ددولت په عايد کې زياتوالی ددولت دمالي بنســټ دپياوړي کيدو لامل شـــي او دولت په دې باندې توانمند کوي چې دخپل مالي اقتصـــاد دفعاليتونه پراخ کړي او دولت په لګښتونو کې داقتصادي پرنسيپ تطبيق کيدل يانې په ډيرلګښت سره دولتي ټاکلې پروژې عملي کيږي.اوددولت په لګښـتوونو کې دسـپما لامل شـي اودولت په دې باندې توانمند کړي چې په دغو سـپما کړل شـويو پيسـو باندې يوه بله کوچنۍ پروژه ، يا دهغې يوه برخه تمويل کړي چې په دي توګه به ددولت په لګښتونو کې سپما او صرفه جويی په حقيقت کې ددولت په عوايدو کې يو ډول زياتوالی هم په ســيده او هم په ناســيده توګه راولي. مالي علم له نورو اجتماعي علومو ســـره ډيرې نژدې اړيکې لري نوځکه داډيره ســـتونزمنه او ناممکنه خبره ده چې ددولت دمالي اقتصاد ستونزې داقتصادي تيوريګانو له مرستې پرته حل شـي . ددولت دمالي اقتصـاد اغيزې په مجموعي اقتصـاد باندې په خپله ددولت دمالي اقتصـاد داغيزو په اندازه ژورې او مهمې دي . ددې معنا داده چې څومره چې ددولت دمالي اقتصـــاد وندې او ســهم څه په نسـبي اوانډوليزه توګه او څه هم په مطلق ډول دشـلمې پيړۍ له پيل څخه بيا تراوســـه پورې زياتره هيوادونوکې زياتوالي موندلی . يعنې ملي عايد دانډول ســـره ســـم

ketabton.com - The Digital Library

پراخه شوی.دبودجې توازن دغه اصل دپرنسیپ له مخې مطالعه کیږي هغه وخت دعمل په ډګر کې عملي کیدای شـي چې ددولت دلګښـتونو په اړخ کې هم له اقتصـادي پرنسـیپ څخه کارواخیستل شي دائکه که چیرې ددولت په لګښتونو کې اسراف وشي اولازمه پاملرنه ونه شي ممکن ددولت دعوایدو زیاتیدل به هم دپلان شویو مصارفاتي پروژو لپاره بس نه شي او داقتصـادي پرنسیپ مطابق به ورته ونه رسیږي او په پایله کې به یو شمیر لګښتي پروژې پرته له تطبیق کیدو څخه پاتې شـي یا به پوره نه شـي. دبحران او اقتصـادي ډب یا رکود په حالت کې ددولت دندې داقتصـــادي او ټولنیز حالت دښـــه والي په خاطر زیاتیږي نو ځکه لګښـتونه هم زیاتیږي داقتصـادي رونق حالت کې دخصـوصـي اقتصـاد دفعالیت او پرمختیا لپاره لار هواروي اوددوي دګټو وټو زیاتوالې امکان هم ډیر وي نوځکه دولت زیاتو لګښتونو ته هیڅ اړتیا نه شـته . دمرکنټلسـت دولت داقتصـادي مهم سـیاسـت په سـوداګرۍ کې مثبت بیلانس ته رســـیدل او چې دغه موخې ته درســـیدوپه خاطر په مجموعي توګه اقتصـــادي چاروکي ددولت لازیاتي مداخلې ته اړتیا وه خو په خاص ډول لاندښیو چاروته۱-داســـتخدام دکچې لوړول اودهیواد دننه دتولید داوچتولو په خاطر ددولتي تصدیو تاسیس او پیاوړي کول ترڅو په دې توګه صـــادرات زیات او واردات کم شـــي اوپه پایله کې یې دســـوداګرۍ مثبت بیلانس ترلاسه شي۲-خصوصي متشبثینو ته په سیده او ناسیده توګه دمالي او پولي مرستو او انحصـاري امتیازاتو دورکولو له لارې دخصـوصـي صـنایعو پیاوړي کول۳-دصـادراتو دګمرکي تعرفي دوضع کولو له طریقه دپخو او نیم کاره موادو دصادراتو مخنیوی ترڅو دغه توکې دهیواد دننه په کورنیو صـنایعو کې په کارتمامه اوپخو محصـولاتو بدل شـي او په دې توګه له کورنیو خامو توکیو څخه اعظمي استفاده وشې ۴-په واردونکو صنعتي محصولاتو باندې دډیر اوچت محصول وضع کول ترڅو دواردااتي محصولاتو راتګ منع او په دې توګه دهیواد داســـعاري ورکړو اندازه کمه شـــي۵-دکارتماموپه صـــادراتو باندې ډیر لږ ګمرکي محصول ټاکل ترڅو صادرات ښه پیاوړي او وهڅول شي او دهغو له طریقه ددولت اسعاري ســـرچینې پیاوړې شـــي ۶-له بهرڅخه په واردو شـــویو خامو توکو باندې ډیر لږ ګمرکي محصول کیشودل ترڅو دخامو توکو دواردولو دهڅونې لامل شي او دهیواد دننه په کارتمامو پخو موادو پروسیس شي. دمرکنټلستانو سیاست بنسټیزه موخه په سوداګرۍ کې مثبت بیلانس وه.دروســیې نامتو عالم (ن ـــګ ـــیچیف) دمالي علم دندې داســـې توضـــیح کوي : دپولي زیرمو او عایداتې سرچینو رامنځ ته کیدل او شکل۲-دپولي زیرمو او عایداتي سرچینو ویش او لګول۳-دپولي زیرمو او عایداتي ســرچینو دویش کنترول کول. اوس ددې لپاره چې دولت خپلې ورســپارل شــوې دندې ښــې ترســره کړي باید کافي اندازه مالي وســایل ورســره وي اودولت دغه مالي وســـایل په بیلابیلو بڼو او ډولونو په لاندې توګه ترلاســـه کوي۱-ددولت تشـبثاتي عواید۲-محصـول او وندې۳-مالیات۴-جریمې۵-داړتیا پرمهال او وخت سـره سـمې ددولتي شـــتمنیو او جایدادونو پلورل او ددولتي خدمتونو عرضـــه کول۶-دکورنیو او بهرنیو

ketabton.com - The Digital Library

پورونو اخیستل۷-دبهرنیو او کورنیو بلاعوضونو مرسته ترلاسه کول. دولت هغه وخت تشبثاتي عواید ترلاسه کولای شي چې کله دخصوصي اقتصاد په شان په تولیدي فعالیتونولاس پورې کړي اجناس او خدمات تولید او عرضه کړي. او دهغو په بدل کې عاید ترلاسه کړي. دخصوصي او دولت دمالي اقتصاد ترمنځ توپیر ۱-دپلان جوړونې له پلوه توپیر۲-دګټو ترلاسه کولو له پلوه توپیر۳-ددندو له پلوه توپیر۴-داحتیاجاتو دپوره کولو له پلوه توپیر۵-دلګښتونو او عوایدو دمخکې وروسته والې له پلوه توپیر۶-دعوایدو دچمتو کولو له پلوه توپیر۷-دتولید دماهیت له پلوه توپیر۸-دخدماتو دجبران له پلوه توپیر ۹-دنافعیت او دهغه دسنجش له پلوه توپیر.مالي علم ددولتي فعالیتونو داغیزو دتحلیل او تشریح او دځانګړو موخو سره سم دهغه ډیر ښه سمبالول او معقول تنظیم کول دي مالي علم دوه برخې لري ۱-مالي سیاست۲-مالي تیوري. دمالي علم تحقیق او څیړنې موضوع نه یوازې دکورنې مالي اقتصاد څیړنه ارزونه تحلیل او ارزیابې کول او توضیح کول دی بلکې دنړیوال مالي اقتصاد دستونزو څیړنه او تحلیل کول هم دي ترڅو دهغوي له لوری څخه دداخلي مالي حالت او وضعیت دښه کولو په خاطر ګټه واخیستل شي دSonnenfelsله نظره سره سم مالي علم دهغوژورو بنسټونو مجموعه ده چې له هغو سره سم ددولت عواید په ډیره شه او ګټه وره توګه ترلاسه شي. هنریش راو: چې په ۱۹۳۰ م کال کې یی په لومړي ځل اقتصادي علوم په دوو برخو یا نې ملي نظري اقتصاد او مالي علم اوداقتصادي سیاست باندې وویشل وایی چې مالي علم هغه پوهه ده چې دهغې په واسطه ددولت اړتیاوي په مادي وسایلو سره په ډیره ښه بڼه بشپړې شي . مالي علم هغه خپلواک علم دی چې دهغې دبحث موضوع ددولت مالي اقتصاد دی دلته به ددولت له مالي اقتصاد څخه موخه دعامه وسایلو اقتصاد وي.دلیبرال اقتصادي نظام یا داقتصادي خپلواکې غوښتنې دنظام یوه مهمه ځانګړتیا چې کلاسیکو پوهانو هغه غوښتله داوه چې په اقتصادي چارو کې ددولت نه لاسوهنه وي او داقتصادي فعالیتونو نوښتونه دي خصوصي افرادو ته پریښودل شي . ددوې دفلسفي مطابق که چیرې افرادو ته په اقتصادکې ازادې ورکړل شي ، نو دټولنې هروګړی به دخپل وس سره سم دخپل استعداد مطابق یو کاروبار ځانته غوره او پیل کړي. دلزالي له نظر سره سم چې ددغه ډول نظام یو کلک پلوی وه دولت باید داقتصاد په ډګر کې ساختمانې دندې یعنې تولیدې فعالیتونه ترسره نه کړي بلکې داقتصادي نظم دډاډمنتیا لپاره صرف انتظامې دندې پرمخ بوځي. ادم سمیت دلیبرال اقتصاد پلوی داسي نظر ورکړی دولت باید په اقتصادي چارو کې دنورو ترڅنګ زیربنایی تاسیساتو دندې پرمخ بوځي. چې انفرادي وګړي دغه ډول زیربنایي ساختمانې دندې نه ترسره کوي . دمرکزي پلان جوړونې اقتصاد: کې دټولیدې وسایلو ددولتي کیدو له امله دټولنیز محصول زیاته برخه په سیده توګه په دولت پورې اړه پیداکوي. دټولنیز محصول ویش په خلکو باندې ددولت له خوا ټاکل شوي عاید سر ه سم ترسره کیږي. او بیې هم ددولت له خوا ټاکل کیږی. دمرکزي پلان جوړونې په اقتصاد کې چې مستقیم یا سیده مالیات له

ketabton.com - The Digital Library

دولتي تصـديو څخه اخيسـتل کيږي ددولت دماليـاتي عوايدو اصـلي او غوښـنه برخه جوړوي چې په عمومي توګه ددولت دغه ماليات په دوو ښو يو يي له توليدي تصديو څخه په توليداتو باندې ماليات دي او بله يی له خدماتي تصديو څخه په خدماتو باندې ماليه اخيستل دي دماليي سـنجولو بنسټ دفعاليت ځايونو دخرڅلاو دوران دی .دمرکزی پلان لرونکې اقتصـادي نظام هيوادو کې ددې عوايدو ډيره برخه دملي شويو شتمنو څخه ترلاسه کيږي او ماليـاتي عوايد په هغو کې ډيره لږه ونډه لري او ددولت دبودجې په تمويل کې يی برخه کمه وي . دمرکزي پلان جوړونې اقتصـــاد لرونکو هيوادونو کې ددولت بودجه له پلان ســره ســمه ديو شــمير پرنسـيپونو له مخې ترتيبيږي او بيا تطبيق کيږی چې دغه اساس پرنسـيپونه يااصـول دادي ۱-دبودجې عمومي پرنسيپ(دتوازن پرنسيپ)دبودجې جوړونې صرفه جويي پرنسيپ دمالي پلان جوړونې او ديموکراتيـک مرکزيـت دوحـدت پرنســـيـپ) *دبودجې اختصـــاصـــې پرنســـيپ(دبودجې دوحدت پرنســـيپ)دبودجې دکامل والی او هدف پورې مربوط والی پرنسـيپ)؟؟په مداخلي (مداخلوي) اقتصــادي نظام کې يعنې په اقتصــادي چارو کې ددولتي فعاليتونو دورځ په ورځ زياتيدونکو لاسـوهنو په صـورت کې چې دليبرال اقتصـادي نظام يو تعديل شوی شکل دی . ددولت دمالي اقتصاد دفعاليتونو دترسره کولو لپاره پراخه ساحه شته چې له هغې ســره ســم ددولت دمالي اقتصــاد حجم او ســاحه هم پراخيږي. دمرکزي پلان جوړونې په اقتصـــاد کې دبودجې دتوازن اصـــلي علت دادی چې دبازار اقتصـــاد لرونکو نظامونو کې دبيو او عوايدو دبدلون ددولت په بودجه کې هم بدلون راولي او له اقتصـــادي شرايطو سره سم ددولت دبودجې دتوازن کله کسر او کله مازاد سره مخامخ کوی حال داچې دمرکزي پلان اقتصـاد لرونکو نظامونو کې لکه مخکې چې وويل شـو پورتنې دواړه کميتونه ددوې له خوا ټاکل کيږي نو ځکه ثابت هم پاتې کيږی. په مختلط اقتصادي نظام کې هم ازاد بازار يعنې دشخصـي ملکيت لرل او شخصـي تشبثاتو شته او قانوني رسميت لري او هم په کې دولت دمالک په توګه دمتشـــبث په توګه او هم دکنترول کوونکو په توګه په اقتصـــادي فعاليتونو کې برخه اخلي او دنافذ حيثيت لري. په دغه ډول اقتصـــادي نظام کې دننه ورځې هغه ټول هيوادونه شـــامل دي چې دمرکزي پلان اقتصـــادي نظامونه نه لري. ګډ يا مختلط اقتصـاد دهغه ډول اقتصـاددی چې په هغې کې دولت دپام وړاجناس او خدمات عرضـه کوي او دخصـوصـي اقتصـاد فعاليتونه تنظيموي. دمداخلو ي اقتصـاد نظام چې دنولسمې پيړۍ په وروستيو کې په ۱۸۷۵ م کال وروسته په المان کې رامنځ ته شو اساسي موخه يي داوه چې دخصـوصـي نوښـتونو لپاره ديوې ازاده فضـا په تضـمين کولو سـره ددولت دخپلو مالي او اقتصـــادي فعاليتونو دپراخولو په واســـطه هغه ډول ناوړه پايلې او منفي اغيزې چې دبازار اقتصـادي نظام داقتصـادي عمليې دجريان له امله رامنځ ته کيږي له منځ نه يوسـي او مخه يي ونيسـي اوداقتصـادي پيښـو جريان دټولنې او ټول ملي اقتصـاد په ښه تراغيزې لاندې راولې او اقتصاد دنورو پرمختياوو لپاره لاره هواره کړي . اساسي علت درامنځ ته کيدو يي

ketabton.com - The Digital Library

چې وروســته ترصــنعتي انقلاب څخه يو شــمير ناوړه اقتصــادي او ټولينيزي پيښــې لکه داقتصــادي بحرانونو پيښــيدل،بيکاري زياتيدل، دکارډيرســتونزمن شــرايط او په کارګرو يی ظالمانه چلند اودکاردوخت زياتول خو دلږ مزدونو ورکول په ماشــومانو باندې کارکول او نورعوامل رامنځ ته شــول ددغه ناوړه پايلو دله منځه وړلو لپاره په خاطر او دهغو نورو اقتصــادي او ټولنيزو ناوړه پايلو دمخنيوي لپاره په اقتصــادي چارو کې ددولت دلازياتې مداخلي لامل شوه له دې امله چې دپورتنيو دندو ترسره کيدو پيسو او لګښت ته اړتيا لرله نو دانظريات ددې لامل شو چې ددولت دمالي اقتصاد ساحې ته پاملرنه زياته شي. والټروايکين په نوم يو پوه ديواغيزمن رقابتي نظام درامنځ ته کولو لپاره اوو ســازماني اصــول او څلور انتظامي اصول پيشنهاد کړي دي دادي چې سازماني اصول۱-دبشپړو رقابتي بيو سيستم ۲-دپيسو دارزشت استقرار۳-بازارته داقتصادي عاملينو راتګ(شغل او کارونو ازادي)۴-په توليدي وسايلو باندې دخصوصي ملکيت شتون۵-دقرارداد ازادي ۶-داقتصادي سياست ثبات او دوام. انتظامي اصــول ۱-دولت بايد دکارتلونو او انحصــاراتو دشــکل مخه ونيســي او ضروري او نه منع کيدونکی انحصار داسې کنترول او ترڅارنې لاندې ونيسي چې دبعضو بيي لکه درقابتي بيو په شان شــي۲-دولت بايد دخپلو مالياتي سياستونو له طريقه پرته له دي چې په اقتصــاد کې پانګونې له خنډ او ځنډ سره مخ شــی دعايد بيا ويش اصــلاح او سمون په کې راولي ۳-دولت بايد دکاردوختونو دښــځو داســتخدام او دماشــومانو دکارپه هکله نوي ځانګړي مقرارت جوړکړي، ترڅو کارګران ډاډمن وي او مصــونيت ولري او له دي پرته له طبيعي سرچينو څخه دغير اقتصادي استفادې مخه ونيول شي۴-دولت بايد حد اقل مزدونه په عادلانه توګه وويشــي . دازادي غوښــتنې نوی اصــالت هم له دولت څخه يو څو غوښــتنې لري چې دهغوی عملي کول ددولت دمالي اقتصــاد دپراختيا او ښــه کيدو لامل کيدای شــي. داسلامي حکومت مهمې دندې۱-دغربت فقر بيکاري له منځه وړل۲-دپيسو دحقيقي ارزښت ســاتل۳-دقانون(شــريعت)تطبيق کول۴-دټولنيزو اقتصــادي عدالت ډادمنتيا۵-دامنيت او دعايد دعادلانه ويش ډادمنتيا۶-دنړيوالو اړيکو ســاتل او دهيواد دپولو ســاتنه . داســلامي دولت عايداتي ســرچينې په دوه ډوله دي۱لومړني او ثابت ماليات: هغه ماليات دي چې دهغو اندازه اندول او دوضــع کيدلو او اخيستو حالات په سيده توګه شــريعت ښــودلي لکه : زکات،خمس، عشــر، خراج، جزيه، صــدقه، رقت او بې وارثه ميراث دثابتو مالياتو په نوم يادېږي.۲-متغيير(حکومتي)بدليدونکي ماليات: داهغه بيلابيل ماليات دي چې اسلامي حاکم کولای شــي په ځانګړو شرايطو کې هغه واخلي . دهغو اندازه او نسبت لپاره کوم ځانګړی مقدار په شرع کې نشته بلکې دټولنې دارتياو اودحکومت په ضرورتونو پورې اړه لري چې داسلامي حاکم په پام کې نيسي لکه دطبيعي منابع له درکه عوايد دکانونو سړکونو ځنګلونو سيندونو او نورو څخه عوايد).همدارنګه په وارداتو ماليات بې ســوده حســنه پورونه ددولتي ملکيتونو عوايد او ددولتي خدماتو عوايد. والټراويکين وروســته درقابتي نظام دپياوړي کولو په خاطر دولت ته

ketabton.com - The Digital Library

یو شـمیر نوي دندې پیشـنهاد کړي چې ددولت دمالي اقتصـاد دپراختیا لامل شـول. دولتي تصـدۍ ددوه ډوله مالیاتو تابع دي په مرکزي پلان جوړونې په اقتصـادکې یعنې پرمفادو یا ګټو مالیات او په تولیداتو مالیات . اسلامي حکومت په اقتصاد کې دپراخه ملکیت اختیارونو ، او ددندو لرونکی دی چې په دې برخه کې دولت ته دپراخه لاسـوهنې څارنې او مداخلي امکانات ورپه برخه کول . داسلامي اقتصاد په نظام کې ټولې اقتصادي سرچینې چې په هغو کې عامه ګټې نغښـتې وي بیت المال ته په واک ورکول کیږي. ځنګلونه سـیندونه، اوبه شـرکتونه، کانونه.په لیبرال اقتصـادي نظام کې دولت دفعالیت ساحه محدوده وي او تړډیره بریده دفاع، امنیتي ، علمي، تحقیقاتي، او زیربیناګانو دجوړولو دندې په غاړه لري چې له دغې نظریې سره سم دولت دمالي اقتصاد ساحه هم محدوده وي.دمرکزي پلان جوړونې په اقتصـاد کې ددولت بودجه دملي عاید ډیره لږه برخه جوړوي او پرتولیدي وسـایلو باندې ملکیت دولتي وي نو ځکه ددولت ډیره برخه عواید په دغه نظام کې ددولتي تصدیو له مدرک څخه ترلاسـه کیږي. په دغه ډول نظام کې بیې ددولت لخوا په ثابته بڼه ټاکل کیږي. په دغوډول نظامونو کې دخلکو څخه مالیات او دولتي تصـدیو څخه مالیات راټولیږي. دمرکزي پلان لرونکی هیوادونه کې له عملي او نظرې پلوه دبودجې توازن په کلکه سـره رعایت کیږي. په ګډ یا مداخلوي اقتصـاد کې ددولت مداخله په ټولنیزو چارو کې زیاتیږي چې مهم عامل یې صـنعتي انقلاب او دهغه ناوړه ټولنیزی او اقتصـادي پایلې دي. دعامه مالي چارو بنسټونه: دوه ګونی موډل: دې کې داقتصـادي پیښو جریان داسې پرمخ ځي چې کورنۍ خپل تولید عوامل او خدمات تصـدیوته ورکوي او تصـدۍ تولیدشـوي اجناس اوخدمات بیرته دتولیدي عواملو په بدل کې کورنیو ته ورکوي شکل په لاندې ډول دی

اوس همدې شـکل ته لږ پراختیا ورکوو چې سـپمااوپانګه اچونه دپانګې دجوړیدو په بڼه ځای په ځای کړو او دولت فعالیتونه هم ځای په ځای کړو نولاندې شکل به ولرو

پورته اقتصـادي دوران کې لاندې پیښـې پیښـیږي۱-کورنۍ خپل دتولید عوامل تصـدیو ته په واک کې ورکوي ۲-کورنۍ دخپلو تولیدي دعرضـې په بدل کې تصـدیو څخه دعوایدو په بڼه خپل عوض یاجبران ترلاسه کوي۳-کورنۍ تولید عوامل دولت ته سپاري او دولت ته په سیده توګه مالیه ورکوي۴-دولت کورنیو دتولید عواملو په وړاندې هغوی ته عاید ورکوي اویوشمیر بلاعوضه مرستې ورسره کوي.اودټولنیزواوفامیلې کومکونو په بڼه ورته مرسته ورکویږ ۵-کورنۍ خپل یوه اندازه عاید سپما کوي. چې دغه پاتې شوي عاید له ټولې کورنۍ څخه دپانګې دجوړیدو په موخه راټولیږي.۶-تصـدۍ هم دولت ته په سـیده اوناسـیده توګه مالیات ورکوي۷-دولت تصـدیو څخه دخپلې اړتیاوړ اجناس اوخدمات اخلي او له دې پرته

ketabton.com - The Digital Library

تصـديو ته په سـيده اوناسـيده توګه مرسـتې ورکوي.۸-دتصـديو پس اندازونه اواسـتهلاکات دپانګې جوړيدو لپاره کارول کيږي۹-دولت هم فرسـايشـات(اسـتهلاکات)اوپس اندازونه هم دپانګې جوړيدا خواته ليږدوي۱۰-جوړې شوې پانګې څخه دوباره دتصديو اودولتي موسساتو دتمويل لپاره کاراخيسـتل کيږي.پورته اقتصـادي دوران يو ټرلی اقتصـاد په پام کې نيسـي . يعنې هغې کې بهرنې اقتصـادي اړيکې په پام کې نه دي نيول شـوي.په ملي اقتصـاد کې دپانګې جوړښـت سـرچينې عبارت دي له:ددولت فرسـايشـات(اسـتهلاکات)اوپس اندازونه دپانګې جوړښت سرچينې دي.دملي اقتصاد دپانګې اچول مجموع کې ددولت فرسايشاتو او پس اندازونو او عوايدو اومالياتو دسرچينو څخه تمويل کيږي.ددولت له خوا داجناسو مفيديت دکمښـت په پرتله زيات کې ددولت له خوا دتوليد شـويو اجناسـودمفيديت له . له همدې امله مجموعي اقتصـاد دمولديت له پلوه داغوره او ګټوره ده چې دولت خپل توليدي فعاليتونه په opنقطـه کې ودروي يعنې دټولو اعظمي نقطـه کې او ددې نـه يي زيـات نـه کړي چې دابيادملي اقتصـاد په زيان تماميږي.ملي اقتصـاد=مجموعي اقتصـاد+لوی اقتصـاد+عامه اقتصاد+دولتي اقتصاد.مالي اقتصاد=عامه مالي چارې.مازولا اوپنټلونې ايټالوي پوهانو هڅه وکړه چې هغه مفيديت چې ددولت په فعاليتونو سـره ايجاديږي. له هغه مفيديت سـره پرتله کړي چې دافرادو دمالياتو دورکولو سره لاسته راځي. ددغو پوهانو په نظر ددولتي فعاليتونو دپراختيا ترهغه پورې د مجموعي مفاد په ګټه وي چې ترڅو چې دولت دفعاليتونو رامنځته شوي مفيديت ياترلاسه شوی ګټورتوب دمالياتو دورکړېله امله دافرادو له لاسه وتلي مفيديت څخه زيات وي . لنډال : هم دمولفينو همدغې ډلې ته ورګرځي. دوی هڅې وکړي چې دفريټو ډير مسـاعد حالت ددولت پرلګښـتونو باندې تطبيق کړي دنومورې دنظر سـره سـم ددولت فعاليت يوازې په هغو شرايطو کې معقول بلل کيږي چې هغه مفيديت چې دولت يي يوشخص ته ايجادوي په عين حال کې دغه شـخص څخه دعين مفيديت دله منځه تللو لامل نه شـي. داځکه په دې صورت کې به دده په عقيده ديوتن هوسـاينه يوبل ته دزيان په بدل کې ترلاسه شوي وي . ددغې ستونزې دحل لپاره په کارده چې داشخاصو دمفيديتونو ترمنځ مقايسه وشي . خودغه کار ناممکنه ده داځکه چې مفيديت يوعندي اوانفسـي موضـوع ده نودهغې لپاره افاقي معيارونه نه شته. دمسګريف له نظر سره سم له دې امله چې دولتي اجناسو ته دخلکو اړتيا دبازار له لارې نه شـي پوره کيدای نو بايد عامه اړتياوې اوددولت دمالي اقتصـاددپولو اوبريدونو ټاکل هم بايد ديوه سـياسـي تصـاميم له مخې ترسـره شـي .داشـخاصـو دمفيديتونو دمقايسـې له لارې ددولت دمالي اقتصـاد دپولو ټاکل دادول ستونزې لري:دغه ډول مقايسـه په عمل کې ناممکنه ده داځکه چې مفيديت يوه عندي او انفسـي موضـوع ده چې نظر هرشـخص ته توپيرکوي اودهغې لپاره افاقي معيارونه نشـته.دولت عوايد وته ددې په خاطر اړتيا ده: دولت ته ځکه اړتيا لري چې دولت خپلې دندې په ښـه شـکل ترسـره کړي بايد پوره اندازه عوايدپه واک کې ولري . همدارنګه دولت په اقتصادي توليزو کلتوري اوسياسي ډګرونو په

ketabton.com - The Digital Library

برخه کې بیلابیلې دندې په مخ وړي نودغو دندو پرمخ بیولو لپاره دولت عوایدو ته اړتیا لري. دعواید و داعتدال اوکفایت اساس:ددې اساس له مخې باید دولت عواید دومره وي چې ددولت لګښتونه پوره کړي اوددوام له نظره باید دلګښتونو اندازې څخه نه زیات او نه کم شي. ځکه که عواید دمصارفو څخه زیات شي نو په ملي اقتصاد منفي اغیزې کوي.اوکه عواید دمصارفو څخه کم شي نودولت اقتصادي فعالیتونه محدودیږي اوخپلې دندې نشې ترسره کولای یعنې دا اساس په یوه اوږده موده کې دبودجې دتوازن غوښتنه کوي .دولت په دغه لاندې شرایطو سره داقتصادي شرایطو سره دبرابروالی وړتیالري . په دې خاطر ورسره برابروالي وړتیا لري که چیرته ددولت عواید کم شي نوخپلې ورسپارل شوي دندې په ښه شکل نه شي ترسره کولای اوهمداقسم که چیرته عواید زیات شي نوتولیدي وسایل بې ګټې پاتې کیږي.ددولت عواید ودبیامولدیت اساس مفهوم:ددغه اساس له مخې لکه څرنګه چې لورنس فون شتین دمالیاتوپه هکله ویل و ددولت عواید باید داسې راټول شي چې په اقتصاد دبیا تولیدولو اغیزه ولري معنا داچې ددولت عواید په واسطه دهیواد راتلوونکي تولیدي قدرت ضعیف نشي. بلکې ښه شي . ددولت دعوایدو اقتصادي اساس : ددولت عواید اقتصادي اساس هم ددولت دلګښتونو په شان ددولت په عوایدو باندې داقتصادي پرنسیپ غوښتنه کوي معنا داچې ددولت عواید باید داسې راټول شي چې دامکان ترحده مالیاتي اداروته ډیرلږ تمام شد مصارف ولري.دمالیاتي استطاعت اساس مفهوم : داساس ددې غوښتنه کوي چې دمالیاتو په ورکړه کې دهرچا برخه داسې وټاکل شي چې هرڅوک دخپل وس سره سم او دخپل مالي توان مطابق ددولت دمالیي په ورکولو کې برخه واخلي . هغه لامل چې دمالیاتي استطاعت داساس تطبیق کول په عمل کې ستونزمن او ناممکن دي:لاندې لاملونه دي ۱-دمالیي ټاکنې تخنیک:له پلوه ډیرستونزمن اوتردې چې پرمختیایي هیوادو کې ناشونی کار دی ځکه دانشې کیدلای چې ټولو خلکو مالي وس دي وکتل شي اوبیادي مالیه پري کیښودل شي.۲-دنړۍ په ګڼ شمیر هیوادونو کې حاکمه طبقه هیڅ کله نه غواړي چې ټول مالي امتیازات دي له منځه ولاړشي.۳-له دې امله چې ددولت مالیاتي پالیسۍ په چارو کې بیلابیلې موخې په پام کې وي نو ځکه دغه اصل څه ناڅه زیانمن کیږي. اوسم نه شي عملي کیدی.ددولت دعوایدو بنسټونه:ددې لپاره چې دولت عواید په اقتصاد منفي اغیزه وانه چوي باید یو شمیر اساسات ورته وټاکل شي چې دااساسات عبارت دي له ۱-دولت عواید دمالی اقتصاد اساسات۲-دولت دعوایدو دملي اقتصاد اساسات۳-ددولت دعوایدو دتحصیل اخلاقي اساسات.ددولت دعوایدو دمالي اقتصاد اساسات:داصل یا اساس لاندې برخې لري۱-دکفایت اواعتدال اساس۲-دعوایدو دمطابقتقابلیت۳-دعوایدودتحصیل(راټولولو) داقتصادیت اساس۴-ددولت دعوایدو دتحصیل قانونیت۱-کفایت اواعتدال اساس۲-دعوایدو دمطابقت قابلیت: له دې امله چې دهرهیواد دمالي اړتیاوي داقتصادي نوساناتو تابع دي نوځکه له دې لپاره چې دولت مالي ستونزو سره مخامخ نه شي باید ددولت عواید داسې تنظیم شي .چې هروخت کې ځان دنوساناتو اواقتصادي

ketabton.com - The Digital Library

حالاتو له بدلون سره بدلون وکړي يعنې برابرکړای شـي اوپايله کې مالي اړتياوسره مطابق شي. ۳-دعوايدو دحصول اقتصاديت اصل :لکه معاشاتو مصارف ترانسپورت مصارف دا به زيات نه وي اقتصـادي وي اونور۴-ددولت دعوايدو دتحصـيل قانونيت: دغه اسـاس له مخې هر ډول مالياتي عوايد چې دولت يي دافرادو او موسساتو څخه اخلي بايد دقوانينو اومقرارتو سـره سـم وي ، نودې لپاره چې دمالي کارکوونکو دناوړه اسـتفادې مخه ونيول شـي نو بايد مالياتي قوانين اومقررات په واضـح ډول تدوين شـي . دغه دول قوانين پرمختيايي هيوادوکې ډير ضـروري دي. ۲-ددولت دعوايدو دملي اقتصـاد اسـاسـت.ددې لپاره چې ددولت دعوايدو ترلاسـه کولو په ملي اقتصـاد باندې منفي اوناوړه اغيزه ونه کړي نودلاندې اسـاسـاتو رعايت کول ضـروري دي .دعوايدو بيا مولديت اسـاس: ۲-دعوايدو دمنابعو غوره اوسـم انتخاب۳-دتعرفو راټولولو اسـانتياوي۲-۱-دعوايدومنابعو غوره اوسـم انتخاب: دې اسـاس نه هدف ددولت دعوايدو او مالياتو دحصـول پرمهال دتوليد دعواملو دترکيب امکانات اواقتصـادي ساحو کې دعايد منابع ترپاملرنې لاندې وي اوددولت عوايد داسـي راټول شـي چې اقتصـادي فعاليتونه خنډونه ګرځي. دتعرفو دراټولو اسـانتياوي: ددې اسـاس څخه هدف دولت دعوايدو دراټولولو پرمهال ماليه ورکوونکو ته ستونزې راپيدانه شـي اومالیات بې تکليفه تحويل کړي اودامکان ترحده ماليه ورکوونکو ته اسـانتياوي برابري شـي ترڅو هغوی مالياتو ته زړه شـه کړي او ماليات ورکړي. ۳-ددولت دعوايدو دتحصيل اخلاقي اساسات: هغه اخلاقي اساسات چې دولت عوايدو راټولولو لپاره ضـروری دي اواقتصـادي اړخ نه لري بلکې دعدالت – اوډاډمنتيا له پلوه ارزښـت لرونکې دي ۱-دمالیي دعمومیت اصـل۲-دمالياتو دفداکارۍ اسـاس۳-دمالياتو اسـتطاعت.۱-دغه اسـاس له مخې بايد مالياتي قوانين مقررات عام وي اودهيواد ټول وګړي پرته دکوم امتياز او يا توپير څخه دمالیي تابع وي يعنې داسـي نه وي چې قومي –ژبني اوشخصي امتيازات دمالياتو په ورکړه کې وي بلکې په ټولو يو شان تطبيق شـي.۲-دمالياتو دفداکارۍ اساس:دغه اساس له مخې چې دولت خپل عمومي وظايف په بڼه شـکل ترسـره کړي نوبايد دهيواد ټول وګړي يو ډول فداکاري ورکړي اودخپلو عوايدو يوه برخه دمالیي په بڼه ددولت دلګښـتونو دتمويل لپاره وسـپاري ، ۳-مالياتي اسـتطاعت اسـاس.دمالياتي مقاومتونو لنډيز: کله چې دمالیی بريدونو څخه تيری وشـي نومالیه دزغملو وړنه بريښـي اودمالياتي مقاومت درامنځ ته کيدو لامل کيږي. مالياتي مقاومتونه کيدای شـي دجنايي مقاومت په بڼه وي او ياهم دماليـاتي قانون مقاومت په بڼه وي دماليـاتي جنايي مقاومتونه ددوکې اوټولو په بڼه او ياهم ماليي ورکولو څخه دډې کول په بڼه وي چې دسـزاوربلل شـوي دي دماليـاتي مقاومت په ضـد مجادله په دريو ډولونو ده ۱-دښـوونې او روزنې کچې لوړول۲-دمالیي ټاکنې لپاره دډيروښـو ميتودونو غوره کول۳-دجزادحقوقو له طريقه دماليـاتي مقاومتونو په وړاندې مبارزه . مالياتي قانوني مقاومتونه چې دقانون په چوکاټ کې ترسـره کيږي نو دسـزا وړ نه بلل کيږي. دماليـاتي تعرفو لنډيز: دماليي تعرفې

ketabton.com - The Digital Library

دماليي دســـنجش داســـاس اودماليې دپيســـو ترمنځ نســـبي رابطه ده . دماليي تعرفي ثابت اوبدليدونکی شـــکل لري نو ځکه دماليـاتي تعرفو بيلابيل ډولونه شـــتّه لکه١-متناســـبه (اندولیزه)تعرفه: په دغه ډول تعرفه کې دثابتې ماليي فيصـدي په خپل حال کې پاتې کږي ٢- مترقې ماليه : چې دماليي دسنجش داساس له زياتيدو سره يوځای دماليي فيصدي هم لوړيږي که چيرې دماليي تعرفي دزياتوالي فيصـــدي دماليي دســـنجش داســـاس له زياتوالي ســـره برابروي . نوهغې ته خطې مترقې تعرفه ويل کيږي.که چيرې دماليې تعرفي زياتوالی دماليي دســنجش داســاس دزياتوالي په پرتله زيات وي. هغه دګرندۍ مترقې تعرفي په نوم يادیږي . که چيرې دماليي تعرفي دزياتوالي فيصـدي دماليي دسـنجش داسـاس دزياتوالي په پرتله ټيټ وي اندول وکم تناســب ســره وي نوهغې ته ســســته مترقې تعرفه(ماليه)ويل کيږي٣-نزولي تعرفه: دنزولي تعرفې په حالت کې دماليي فيصـدې دماليي دسـنجش داسـاس له زياتيدوسـره راکميږي اونزول کوي. که چيرې دماليي دفيصـدي کمښت دماليي دسـنجش داسـاس زياتوالي له فيصـــدي ســـره برابروي نوخطې نزولي تعرفې رامنځته کيږي. که چيرېدماليي فيصـــدي کمښت دماليي دسنجش داساس له زياتوالی څخه زياته وي نويوه ګرندۍ نزولي تعرفه ورځخه جوړيږي. که چيرې دماليي فيصدي کمښت دماليي دسنجش دااساس زياتوالي په پرتله دماليې فيصـدي کمښت لږ وي نو په دې صـورت کې يوه سسته نزولي تعرفه ورځخه جوړيږي.که چيرې ديوهيواد دمالي پاليسي جوړونکي دماليي ټاکنې حدود په پام کې ونه نيسي او په خپلې خوښـــې ماليـاتي ســـياســـتونه جوړاو تطبيق کړي نو په دې صـــورت کې به ممکن دټولنې غبرګونونه دماليـاتي ټينګار په بڼه راڅرګند شـــی. دماليـاتي مقاومت په صـــورت کې دماليي مکلفيين هڅه کوي چې په بيلابيلو بڼو او لارو چارو له هغې ماليي څخه ســـرغړونه وکړي چې په دوي باندې زغمل شـــوي دي . ماليـاتي ټينګار اودهغې په وړاندې مبارزه دماليـاتو دراټولولو لګښـت لوړوي چې په پای کې دوولت دماليـاتي خالص عايد دکمښـت لامل کيږي. ماليـاتي مقاومت کيدای شـــي دخپل اهميت او ځانګړتيا له مخې په بيلابيلو بڼو رآڅرګندشـــي . دالمان نامتو ماليه پوه ګرلوف په وينا دغه ډول مقاومتونه په دووبرخو ويشـل کيدای شـــي١- ماليـاتي جنايي مقاومتونه: ٢-ماليـاتي قانوني مقاومتونه: ماليـاتي جنايي مقاومت دماليـاتي دوکې اوله ماليی ورکولو څخه دمخ اړولو په بڼه راڅرګندیږي دغه ډول مقاومت دماليـاتي قوانينو اومقرراتو مخالف عمل دی نوځکه دجزا دحقوقو له احکامو ســـره دهغو مرتکيبين دســـزا وړدي.ددولت عوايد په دوه ډوله دي ١-ماليـاتي عوايد٢-غيرماليـاتي عوايد : ماليـاتي عوايد ددولت دلګښـتونو دپوره کولو مهمه لاره اوسـرچينه دبيلابلو ماليـاتو راټولول دی څومره چې ماليـاتي عوايد زيات وي په هماغه اندازه داقتصـــادي ناوړه اغيزو مخه نيول کږي. ٢- غيرماليـاتي عوايد: هغه پيسـې دي چې دولت يي دخپلو اقتصـادي فعاليتونو څخه ترلاسـه کوي چې دبيلابيلو پانګه اچولو له سرچينو څخه دي .ددولت مجموعي عوايد دحصـول کولو دمنبع يادترلاســـه کولو دســـرچينو له مخې په دوه ډوله دي١-منظم عوايد ٢-غيرمنظم عوايد :منظم

ketabton.com - The Digital Library

عواید : عبارت دهغه ډول عوایدوڅخه دي چې په هره بودجوي دوره یا مالیي دوره کې په منظم ډول موجود وي ، ځکه دهغواندازه مخکې ترمخکې اټکل کیدای شـــي. لکه مالیاتي عواید تشـبثاتي عواید محصـول اونور.اوهغه عواید چې منظم او دایمي منابع نه لري . بلکې یواځې دارټیا په مهال راټولیږي لکه کورنۍ اوبهرنۍ مرســـتې ، دولتي ملکیتونـه پلورل اوپورونه. مالیات هغه اجباري ورکړي دي چې کوم متقابل عوض نه لري او له حقیقي او حقوقي اشـخاصـو څخه دهغوی دشـتمنیو عوایدو،اواقتصـادي فعالیتونو څخه ددولت دمالي ډاډمنتیا اوتامین کولو په خاطر اخیســتل کیږي.افغانســتان کې دمالیې لومړنۍ وزارت چې دمالیي ادراه وه له جوړیدو څخه یي ۲۶۵ کاله تیریږي. داحمدشاه بابا په وخت کې رامنځ ته شو چې هغه مهال به یي ورته دیوانبیګي یا مستوفي ویل.دمالیي ټاکنې حدود اوتخنیک: ددې لپاره چې دیوه دولت دمالیي ټاکلو سیاست په بریالیتوب سره پرمخ ولاړ شـي او دخلکو هغه منفي غبرګون راونـه پاروي چې دمالیاتي مقاومت باعث ګرځي باید یو شـــمیر روحي اواقتصـادي عوامل اوتخنیکي شـرایط چې دمالیي ټاکنې حدود ټاکې رعایت شـی دلته به دهغه په هکله بحث وکړو.دمالیي ټاکنې تخنیک دهغه هنر ده چې په هغه سره یوه مالیاتي مفکوره په عمل کې تطبیق کیږي لکه هغســې چې دمالي علم تاریخ په ښـــکاره توګه ځینې وختونه یوشـــمیر هیوادونه دمالیي ټاکنې تخنیک ټول هغه تدابیر دي چې دمالیاتي مکلفیتونو دتثبیت دمالیي دترلاســـه کولو اودمالیي دکنترول لپاره په پام کې نیول کیږي.په هرهیواد کې په ځانګړي ډول مالیه راټولیږي لکه دمسـیحت دفلسـفي یا مذهب موافقه توماس فو ن ویل مالیه یوه بې ګنا غلا ده ارسـتو هم وایي مالیه یوډول فداکاري ده دولت په وړاندې دوګړو اوداسـې نور.دتاریخ په اوږدو کې له دریو طریقو څخه دمالیې راټولولو لپاره کاراخیسـتل شـوی دی ۱-دمالیي اجاره داري ۲-مالي انحصـــار۳-ددولت دمالیاتي ادارو په لاس مالیه راټولول چې اوس زیاتره په همدغه قسـم مالیه راټولیږي. اوددولت لګښـتونه عبارت دهغه لګښـتونو څخه دي چې دټولنې دټولو وګړو لپاره ترســـره کیږي. لکه صـــحت عامه ، تعلیم ، ملي دفاع، اوداسې نور.

احصایه

احصـایې مفهوم او پیژندنه : احصـایه دفرانسـوي ژبې دلفظ(statistique)څخه مشـتق شـوي جرمني کې (statistic)ایتـالوي ژبـه کې(statista) او دانګریزي ژبې کې (statistics) اولاتیني ژبې (status) څخه اخیســتل شــوی چې ټول په خپله ژبه کې د political state یعني ســیاســي حالت یا موقف په معنی ده .کله چې احصـــایه دمجموعي د مفهوم په توګه استعمال شي نو احصایه دمعلوماتو عددي مجموعې په معنا ده او کله چې احصایه دواحد په مفهوم سـره په نظر کې ونیول شـي نو داحصـایه لفظ یو ډیسـیپلین په توګه څرګندیږي په دې

ketabton.com - The Digital Library

معنا چې داعدادو راجمع کولو طريقې، توصـيف او تحليل پورې مربوطيږي او په مجموعي مفهوم کې په دې مفهوم کې احصـايه دعددي معلوماتو تنظيم ښـيي او داحصـايه لفظ دهميشـه دجمع په شکل استعماليږي مثلا دقيمتونو احصايه دترافيکي حوادثو احصايه دجرايمو احصايه پـه دې ټولو مثـالونو کې داحصـــــايـه لفظ پـه اړونـدو برخو کې دعـددي معلومـاتو نظر پيداکول.A.l.Bowleyوايې احصـايه دشـمارلو علم دی boldingtonوايې احصـايه داټکل او احتمالاتو علم دی . بې له شـکه احصـايه دارقامو د راټولولو او ځيرنې لپاره اصـول دي دکوم له مخې چې بايد معلوماتو ثبات چې دهدف سره مطابقت ولري او دښيي نتيجې دترلاسه کولو په لورلارښوونه کوي نو په خلاصه ډول ويلای شو چې احصايه دارقامو دراټولو لو ترتيب تنظيم تحليل اوارايې څخـه عبـارت ده دcroxton &cowdenله نظره احصـــــايه دار قامو راټولول ارايې تحليل او تفسير څخه عبارت ده په تعريف کې ۴مرحلې وجودلري ۱-دارقامو راټولول ۲-ارايه ۳-تحليل۴-تفسير ولې ضرورت ليدل کيږي چې يوه بله مرحله هم وراضافه شي croxton and cowdenولې ضرورت ليدل کيږي چې دکرکستون او کوډين په تعريف کې يوه بله مرحله وراضـــافه شـــي چې عبارت دارقامو دتنظيم څخه ده. .داحصـــــايه دعلم ضـرورت ۱-شـاګردان او مسـلکي کسـان بايد ددې وړتيا ولري ترڅو په مختلفو احصـايوي مطالعاتو پوه شـي۲-شـاګردان او مسلکي کسان بايد ددې وړتيا ولري ترڅو په مختلفو ځيرنو پوه شـي۳-داحصـايوي مطالعاتو په سـرته رسـولو کې داحصـايې علم ته اړتيا ليدل کيږي. داحصـايې ځانګړتياوي: احصـايه دعلم په توګه دخپلو قوانينو اواصـولو درلودونکې ده چې همدغه اصول او قوانين کولای شو داحصايې دعلم دځانګړتيا وپه توګه وپيژنو چې داحصايې عملياتو جوړښـت څرګندوي۲-احصـايه دحقايقو مجموعې سـره سـراو کارلري او انفرادي معلومات په احصـايه کې نه شـاملږي ۳-احصـايه دمختلف النوع په پرتله دهمنوعه معلوماتو دمجموعې سـره سـراو کارلري۴-دپيښـو هغه خصـوصـيات ځيږي چې په عددي ډول بيان کيدای شـــي۵-ديوې پيښـــې په اړه عددي معلومات دزياتو علتونو له امله متاثره کيږي۶-معلومات بايد په منظمه طريقې ســـره راټول کړای شـــي۷-دمعلوم هدف لپاره راټول کړای شوي اوسي۸-احصايوي معلومت بايد دپرتلې وړاوسې . داحصايې په وړاندې محدوديتونه۱-احصايه کيفي پيښې نه شي ځيرلی يوائې کمي پيښې ځيږي۲-احصايوي قوانين ثابت نه دي لکه دفزيک او کيميا قوانين۳-احصـايه انفرادي مشـاهدې نه مطالعه کوي ۴-احصـايوي نتايج په اوسطه توګه دي۵-احصـايه ديو لړ خاصـو اهدافو لپاره سرته رسـيږي۶-احصـايوي ارقام بايد يو رنګه او هم جنس وي. داحصـــايې وظايف۱-ارقام بايد په يو ځانګړي شـــکل وړاندې کوي۲-دمتحولينو ترمنځ اړيکې مطالعه کوي مغلق ارقام ســـاده کوي۳-وړاندوينه او پلان جوړونه کې مهم رول لوبوي ۵-دمقايسـې لپاره تخنيکونه تهيه کوي۶-په دولتي اداراتو بزنس او صـنعت کې دپاليسـيو په جوړښـت کې مرسـته کوي. داحصـايې اهميت : ۱-احصـايه او اقتصـــاد۲-احصـــايه او مصـــرف۳-توليد ۴-تبادله ۵-ايکونومتري۶-عامه تمويل ۷-دعامل او

ketabton.com - The Digital Library

حاصـل تحليل. ۱-مصـرف :مصـرف اړوند ځينې احصـايوې ارقام مونږ ددې جوګه کوي ترڅو وتوانيږو هغه لارې پيداکړو چې دټولنې مختلفې طبقې پرې خپل عايد په مصـرف رسوي.توليد:توليد احصايه په يو هيواد کې مجموعي مولديت تشريح کوي او دامونږ ته ددې وړتيا راکوي ترڅو خپل هيواد له نورو سـره پرتله کړو.تبادله : دتبادلې په سـاحه کې دبازار اقتصـاد مطالعه او دقيمت قانون دعرضـې او تقاضـا په مرسـته ټاکل کيږي، دتوليد مصـارف، مونوفولي، رقابت، بانکداري او داســې نور. دپورته مواردو مطالعه يواځې داحصــايې په مرسته ترسره کيدای شي .آيکونومتري:په وسيله اقتصادپه حقيقي توګه په ساينس بدل شوی او ايکونومتري له اقتصاد احصايې او رياضي ځخه تشکيل شوي ده . عامه تمويل : ددولت دعوايد او مصارفو مطالعه کوي مثلا بودجه چې يو احصايوي سنددی همدارنګه مالي پاليسي اوداســې نور اقتصــادي مفاهيم دي ولې په احصــايه ولاړدي .دعامل او حاصــل تحليل : په احصايوي ارقامو متکي دی هغه دعامل او حاصل ترمنځ روابط ځيږي. نمونه ګيري، زماني سلسـلي ،شـاخص، احتمالات نور احصـايوي مفاهيم دي چې په اقتصـاد کې اسـتعماليږي.۱-احصــايه؟؟-احصــايه او محاســبه ۳-احصــايه او اقتصــادي پلان جوړونه۴-احصــايه او ستورپيژندنه۵-احصايه او ميټرولوجې۶-احصايه او بيولوژي۷-احصايه او رياضي۸-احصايه او ځيرنه۹احصايه او طبيعي علوم۱۰-احصايه اوښوونه۱۱-احصايه او کاروبار: احصايه او کــامــرس اداره او کــاروبــار scientific management and business forecasting۴پيرودل: ارقام راټولونه : هغه معلومات چې سرشـميرنې او سـروې له لارې په نورمال ډول راټوليږي دخامو موادو يا ارقامو په نوم يادږي. دارقامو دراټولوني انواع:۱-لمړني لاس معلومات ۲-دوهمي لاس معلومات. لمړني لاس معلومات : هغه معلومات دي چې دلمړني منابعو ځخه ديو ځانګړې شخص او يا يوې ادارې له خوا دخپل شخصي استعمال لپاره راټوليږي. دوهمي معلومات: هغه معلومات چې ديوه دوهم شــخص او يا ادارې له خوا دخپل شـخصـي اسـتعمال لپاره راټول شـوي وي او ځيږونکي دهغه معلوماتو ځخه دبيا ځلي استفاده کوي. دلمړني لاس معلوماتو دراټولوني طريقې : انټرويو۲سروې۳-مستقيمه شخصي ځيرنه۴-دمحلي نماينده ګيو له لارې۵-دسوالنامو له لارې ۶-دشمارکوونکو پواسطه دپروګرام ليږل۷-ايکســفريمينټيشــن يا تجربه کول۸ -کيس ســټدي. دلومړي لاس دمعلوماتو دراټولونې ګټې۱-داشتبهاتو حداقل کموالی او دځيرنې دهدف سره مطابقت زيانونه يې: لوړ مصارف او يوه سخته پروسه . ددوهمي لاس معلوماتو دراټولونې طريقه ۱-دمجلو او ورځ پانو له لارې راټول شوي معلومات۲-دسوداګريزو او نور نشراتو له لارې راټول شوي معلومات۳-دځيرنو له لارې راټول شوي معلومات۴-ددولتي رسمي نشراتو له لارې راټول شوی معلومات لکه کلني دبهرنيو دولتونو او نړيوالو ادارو درسمي نشراتو له لارې راټول شوي معلومت. ګټې : لوړ ســرعت کم مصــرفه اواســانه .زيانونه : دځيرنې دهدف ســره نه تطابق نيمګړي وي. ددياګرام قســمونه:دګراف او دياګرام ترمنځ توپير : ګراف دکاغذ په عمومي ډول ددوه

ketabton.com - The Digital Library

متحولينو رياضـيکي اړيکې دزده کړې لپاره کارول کيږي ګراف ديو جاري منحني په توګه ښـــودل کيږي دياګرام په عمومي توګه په فلش فيفر جوړيږي او يوازې دمعلوماتو دپرتلې لپاره کارول کيږي. دياګرام دمعلوماتو دښـــودلو لپاره دمختلفو هندســـي شـــکلونو څخه کار اخيستل کيږي. دياګرام په درې ډوله دی۱-ون ډيمينش۲-ټوډيمينشن۳-تري ډيمينشن. دارقامو ارايه په عمومي توګه په درې طريقو صورت نيسي۱-دالفاظو په مرسته ۲-دجدول په واسطه ارايه ۳-ددياګرام او ياګراف په واسطه ارايه . دمطابقت او يو شان والي په اساس په ګروپونو او کلاســونو کې دمعلوماتو تنظيم کولو پروســې ته ګروپ بندي وايي. دګروپ بندۍ دندې۱-معلوماتو خلاصـــــه کول۲-دپرتلې توانايې پيداکول۳-دارتباطاتو او اړيکو په زده کولو کې کومک کوي ۴-په معلوماتو باندې داحصـــــايوي عملياتو امتحان ممکن کوي . دګروپ بندۍ اســاســات :۱-دجغرافياوي موقيعت په اســاس۲-دزمانې له مخې ۳-کيفي ۴-مقداري .واريبل : دځيرنې لاندې مقداری پيښـه متغييرګڼل کيږي. لکه دمزد لوړوالی ګټه نمرې . متحول په دوه ډوله ده ۱-جاري متحول۲-غيرې جاري متحول.جاري متحول هغه متحول دی چې دمتحول دتحول په معلومه ســاحه کې هرممکن قيمت اخيسـتلی شـي لکه عمر.غيرې جاري متحول : کوم متحولات چې دتحول په ټاکلې ســـاحه کې هرقيمت نه شـــي اخيســـتلای . دجدول بندۍ اهميت : دجدول جوړول دپراګندو معلوماتو دتمرکز او سيستماتيک تنظيم لپاره ضروري دي چې په مرسته يې معلومات مشترکو خصـوصـياتو له مخې په کلاسونوترتيب او دپرتله کولو قابليت پيداکوي. دجدول برخې ۱دجدول نمبر۲-دجدول عنوان ۳-رهنمايادداشـت يا هيډنوټ۴-کفشـــن۵-بادې اف ټيبل اينډ ســټيبس۶-فوټ نوټ۷-ســورث نوټ. دجدول بندۍ انواع: ۱-ون وای ټابوليشـن۲-ټووای ټابوليشـن۳-تري وای ټابوليشـن.کله چې معلومات دمقدار او کميت په اســاس ترتيب او ګروپ بندي شـــي نومورې عملیې ته فريکونســـې ويش ويل کيږي. ســـاده فريکونســـي : ويش هغه دی چې په هغه کې دمتحول هرقيمت دهغې فريکونســـي په مطابقت کې څرګنديږي. ديوې سلسلې اوسط: هغه ارزښت دی چې دسلسلې دټولو اعدادو څخه نماينده ګي کولای شـــي او دکميت په لحاظ دسـلسـلې په مابين کې قرار لري نو ځکه دمرکزيتمايلاتو په نوم يادېږي.اودرې قســمونه ۱-مودِ۲-ميډيان۳-اوســطmean۴ارمونيکي اوســط۵هندســي اوسط۶-حسابي اوسط. اوسط دکميت په اساس او سط سنجول کيږي.ميډيان : په سلسله کې دحادثاتو موقيعت په اساس اوسط سنجول کيږي.مودِ : په سلسله کې دحادثاتو تکرار په اساس اوسط سنجول کيږي . حسابي اوسط: کله چې ديوسلسلې دمتحول قيمتونه مجموعه دهغې يه مقدار باندې ويشل شـي . حسـابي اوسـط لاسـته راځي دحسـابي او سـط عمده خصـوصـيات : اوسط سره دسلسلې دعددونو دتفاوت مجموعه دصفر سره مساوي کيږي. هندسي اوسط: په يو سلسله کې هندسي اوسط دعددونو دضرب حاصل nام جزر څخه عبارت ده . هارمونيک اوسط : ديوې سلسلې معکوس شويو عددونو حسابي اوسط معکوس ته هارمونيک اوسط ويل کيږي.ميډيان : ديوې سلسـلې دعددونه په داسـې دوه مسـاوييرخو ويشـي چې ديو خوا عددونه

ketabton.com - The Digital Library

دمیډیان سره مساوي یاکمتر او دبلې خوا عددونه دمیډیان سره مساوي یا لوی وسي میډیان دمرکزي تمایلاتو حقیقي اندازه ګیري ځرګندوي دمیډیان ښه والی: میډیان داوسطونو په ځیر دمتحول داصلي قیمت په واسطه نه متاثره کیږي۲-محاسبه یي اسانه او ژر دپوهیدو وړده ۳-دالجبري معلوماتو دترلاسه کولو لپاره تړې استفاده کیږي۴-دمیډیان موقیعت دارزښت په اساس دعددونو دتنظیم څخه وروسته تعیین کیږي۵-په هغه صورت کې چې دحادثاتو ارزښت معلوم نه وي پ دي شرط چې مجموعي nام معلوم وي او مرکزي حادثه معلومه وي هم دسنجش وړ ده ۶-دګراف په مرسته هم ښودل کیږي منفي نقطې:۱-دمیډیان په سنجولو کې دارقامو تنظیم په ارزښت سره ضروري وي نو اوسطو کې داتنظیم ضروري نه دی۲-دزیاتو سلسلو لپاره مشترک میډیان نه شي سنجول کیدای۳-کله چې میډیان ددوه پیښو ترمنځ قرار ولري نومکمل نه سنجول کیږي۴-دوامداره سلسله په صورت کې دعادي عملیې په مرسته سنجول مشکل دي۵-داوسط په نسبت دنمونوي بې اعتباریږ په صورت کې زیات متاثره کیږي. په احصایوي سلسله کې موډهغه ارزښت نه عبارت دي چې دنورو په نسبت زیات ځرګند شوی وي.دموډ ښه والی:په اسانۍ سره دپوهیدلواو سنجولو وړ ده۲-دقیمتونو په لوړوالي اوکموالي سره نه متاثره کیږي۳-موډ کیدای شي دسلسلې په هره برخه کې وجود ولري . نیمګړتیاوې:۱-موډ په ښه توګه نه دی معرفي شوی ځکه په یوه سلسله کې کیدای شي یو یا دیو څخه اضافه موډ موجود ولري او یاهم هیڅ وجود ونلري۲-موډ په ټولو قیمتونو اتکا نه لري۳-داضافي الجبري معلوماتو قابلیت نه لري۴-موډ انفرادي سلسلو لپاره نه شي مشخص کیدای. په یوه جاري یا متمادي سلسله کې هغه کلاس چې زیاته فریکونسي لرونکې وي دموډ کلاس بلل کیږي. دجدول اقسام : ۱ـــدپوښښ دساحې په اساس۲-دځیړنې دماهیت په اساس۳-دهدف په اساس.۱-مرکب جدول۲-ساده جدول.۲)۱-دوهمي یا مشتق شوی جدول۲-اصلي یا لمړنی جدول۳-عمومي هدف یا منبع جدول۲-خاص هدف یا خلاصه جدول: دفریکونسي نوع۱-نسبي۲-فیصدي۳-صعودي۴-نزولي ۱-کله چې دهرکلاس مربوطه فریکونسي په مجموعه وویشل شي نسبي فریکونسي لاسته راځي۲-کله چې دهرکلاس مربوطه فریکونسي په مجموعه دفریکونسي وویشل شي او بیا په ۱۰۰ کې ضرب شي فیصدي فریکونسي لاسته راځي.دفریکونسي ویش انواع:۱-دانفرادي مشاهداتو سلسله۲-ډیسکریټ یاغیرې ګروپي؟ فریکونسي ویش۳-ګروپي فریکونسي ویش ۴-جاري فریکونسي ویش۱-شامل کلاسونه عبارت له هغه کلاسونو څخه دي چې دکلاس ښکتنی حد پکې شامل او دکلاس پورتنی حد پکې شامل نه وي . ارقام کولای شو په لاندې توګه جدول بندیکړو۱متحول۲-نسبي ۳تکرار STURGE’s rule=range=xmax-xmim 1=l-s i=l-s/k 12k>=n؟. متحول هرهغه خاصیت چې له یو حالت څخه بل حالت ته تغییر کوي او داندازې وړوي عبارت له متحول څخه ده . مثلا: عمرعاید لوړوالی حرارت زکاوت رنګ او داسې نور. دصنف وسعت عبارت : له صنف پورتني سرحد منفي دصنف ښکتني سرحد څخه

ketabton.com - The Digital Library

منحني نقطه عبارت ده له دصنف دپورتني او بنکتني حد دحسابي اوسط څخه عبارت ده په يوه سلسله کې دمرکزي تمايلاتو دسنجولو څخه هدف دداسې يو ارزښت ټاکل دي چې په ښه ډول دسلسلې دټولو ارقامو څخه نماينده ګي وکولای شي او دهغه په مرسته دسلسلې ټول عددونه تشريح کړای شي.ددې پخاطر چې يو عدد دسلسلې څخه نماينده ګي وکړای شي نو لازم ده چې دسلسلې دلوړاو کوچني حدونو په مابين کې قرار ولري په دې توګه ديوې سلسلې اوسط دهغه ارزښت دی چې دسلسلې دټولو اعدادو څخه نماينده ګي کولای شي او دکميت په لحاظ دسلسلې په مابين کې قرارولري نوځکه دمرکزي تمايلاتو په نامه يادېږي. اريتميتيک اوسط۲ميډيان۳-مود۴-هندسي اوسط۵-هارمونيک اوسط. دښه اوسط ځانګړنې : مشخص او روښانه تعريف شوی وي ترڅو مختلف اشخاص يې په مختلفه توګه تعبيرنه کړي ۲- په اسانۍ سره دمحاسبې او پوهيدو وړوي۳-په ټولو ؟ارقامو متکي وي۴-دراتلونکې رياضيکي عمليو وړوي. دنمونه ګيرۍ دنوسان له کبله متاثره نه شي۲-دقوی مشاهداتو له کبله متاثره نه شي؟۳- په اسانۍ سره دتغيروړوی؟۴دنمونه ګيرۍ ثبات ولري. حسابي اوسط دسلسلو؟دحل مراحل: چې ميډيان يو نزولي يا صعودې ترتيب شوی سلسه په دوه مساوي برخو ويشې ولې کله چې وغواړو يو ترتيب شوی سلسله له دوه څخه په زياتو مساوي برخو وويشو halves۲-ددريو نقطو په مرسته کولای شو يو صعودي ترتيب شوي سلسله په څلورومساوي برخو وويشوچې عبارت دی له کوارټيل څخه ۳-د۹نقطو په واسطه کولای شو يوه صعودي ترتيب شوې سلسه په لس مساوي برخو وويشو چې عبارت له ډيسيل څخه ده ۴-د۹۹نقطو يوه صعودي ترتيب شوېسلسله په سلو مساوي برخو چې عبارت دپرسنټيل څخه ده . دپارټيس؟ ارزښت دلاسته راوړلو لپاره بايد سلسله په صعودي ډول ترتيب شي.اوسط : دټولې سلسلې نماينده ګي کولای شي ولي پارټيشن؟واليو دسلسلې ديوې برخې نماينده ګي کوي.کوارټيل عبارت دهغه ارزښت څخه دی چې يوه صعودي ترتيب شوی سلسله په څلورو مساوي برخو وويشو . ډيسيل : دمتحول هغه ارزښت کوم چې يوه صعودي ترتيب شوې سلسله په لس مساوي برخو وويشې عبارت له ډيسيل څخه دی. ياپه بل عبارت : هغه ۹نقطې چې په يوه صعودي ترتيب شوې سلسله په لس مساوي برخو وويشي عبارت له ډيسيل څخه دی .دمتحول هغه ارزښت چې يوه صعودي ترتيب شوې سلسله په سلو مساوي برخو وويشي عبارت له پرسنټايل څخه ده.دبار دياګرام دليکلو نښې :۱-sample bar diagram2-subdivided bardiagram3-percentage bar diagram4-multiple bar diagram5-deviton or bilateral bar diagram6-baroken bar

نړيوال اقتصاد

ketabton.com - The Digital Library

نړیوال اقتصـــاد ته اړتیا:منابع اقلیم حالت، وړتیا ، مهارت، اود تولید دعواملو مؤثریت پرمخ تلونکیهیوادونو کې یوشـــان نه دي. ۲-نوددې مشـــکلاتو ، پیښـــو، حقیقتونواودازاد اقتصـــاد دتیوري ګانو څخه بحث وکړو نړیوال اقتصاد ته اړتیا پیداکیږي. نړیوال اقتصاد داقتصاد هغه څانګه ده کوم چې دنړیوالې همبســتګی څخه بحث کوي. په اســاســي ډول نړیوال اقتصــاد داقتصـــاد هغه څانګه ده کوم چې دازاد بازار ســـره اړیکه لري: لکه بهرنۍ ســـوداګري ، دتاثیراتو اندازه ګیري او دهغې اصـــولي او تادیات او دهیوادونو ترمنځ دتبادلې دنرخ ټاکل ، دتادیاتو بیلانس اړوند مشـــکلات په بهرنۍ ســـوداګرۍ باندې دودې تاثیرات او دیوهیوادپه اقتصـادي ودې باندې دبهرنۍ سوداګرۍ تاثیرات او داسې نور. دنړیوال اقتصـاد اهداف : ۱- دنړیوالې سوداګرۍ خالصه تیوري۲-دودې او سوداګرۍ تیوري۳-دعواملو دنړیوال حرکت۴- دســـوداګرۍ پالیســـي تیورې ۵-دخارجي اســـعارو تبادلې دبازار تیوري۶-دتادیاتو دبیلانس تیوري۷-دداخلي او بهرني بیلانسونو تیوري۸-داقتصـادي همبستګی تیوري۹-دپیسو نړیوالې اداري . نړیوالي ســـوداګرۍ خالصـــه تیورې موضـــوعات ۱-خارجي تجارت۲-دخارجي سوداګرۍ څخه لاسته راوړنې ۳-ادم سمیت مطلق مزیت تیورې ۶-دریکارډو دنسبي مزیت تیوري۵-دمیلز دعمومي تعادل تیوري۶-دســمیولســن دعواملو دقیمت تیوري۷-دتولید ددوران تیوري. دادم ســـمیت مطلق مزیت تیوري : په دې تیورې کې داجناســـو موجودیت او په تخصـص باندې بحث کیږي. دسـمیولسـن دعواملو دقیمت تیوري: په دې تیوري کې دامطالعه کیږي چې عواملو ته تادیه څنګه کیږي. اقتصـادي وده : په مسلسل ډول دتولید په مقدار کې زیاتوالی داقتصـــادي ودې په نوم یادیږي. دعواملو نړیوال تحرک: په دې تیوري کې کارګر او پانګه دعامل په صفت نړیوال تحرک کوي چې هم مثبت او هم منفي نقاط لري اوهمدارنګه دپانګې تحرک په دې تیورۍ کې په دوه ډوله دي چې یویې په رســـمي ډول dfimاو world bankاو نورو ســازمانونو لخوا او بل یې په غیرې رســمي ډول دشــخصــي کمپنیو لخوا لکه iPhone, Toyotaاو داســـې نورو لخوا. خارجي اســـعارو دتبادلې بازار دتادیاتو دبیلانس تیوري : په دې تیوري کې داسعارو نړیواله تبادله ترمطالعې لاندې نیول کیږي چې دابه کوم نواقص او ګټې ولري. دتادیاتو بیلانس تیوري : په دې تیورې کې دتادیاتوپه بیلانس خبرې کیږي چې دتادیاتو بیلانس مثبت دی که منفي***دتادیاتو بیلانس عبارت له هغه بیلانس څخه ده چې دهیواد دنړیوال تجارت اړیکې له نورو هیوادونو سره تربحث لاندې نیسي دیوکال په جریان کې دتادیاتو بیلانس دلاندې حســابونو درلودونکې دی۱-جاري حســاب۲-دســرمایې حساب ۳-یوطرفه حساب:۱-جاري حساب : په دې حساب کې صادرات او واردات ترمطالعه لاندې نیســي ۲-دســرمایې حســاب : په دې حســاب کې دا ترمطالعې لاندې نیول کیږي چې څومره ســـرمایه په داخل دهیواد ته راځي او څومره بهرته ځي۳-یوطرفه حســـاب: په دې حســـاب کې دا ترمطالعې لاندې نیول کیږي چې یو هیواد څومره اجناس یا ســرمایه لاســته راوړي خو په مقابل کې تادیه ورته نه کوي لکه بلاعوضــه مرستې. نوټ: په تادیاتو بیلانس

ketabton.com - The Digital Library

کې هرڅه چې دنورې نړۍ څخه لاســـته راځي کريډيټ کيږي او مخې ته يې مثبت علامه کيښـــودل کيږي او هرڅه چې نورې نړۍ ته ځي ډيبيټ کيږي او مخې ته يې منفي علامه کيږي او که چيرې يو هيواد دحســـاباتو علامه مثبت وي په دې معنا چې دتادياتو بيلانس مو مثبت دی او نورو هيوادو څخه مو زياتې پيســـې لاس ته راوړې دي او که منفي وي نو دنورې نړۍ څخه مولږې پيســې لاسته راوړي وي اونورې نړۍ ته موزياتې پيســې ورکړې دي. ددا خلي او خارجي بيلانس تيوري: په دې تيورې کې داترمطالعې لاندې نيول کيږي چې مونږدنورې نړۍ ســـره څومره تجارت کوو او په داخل کې څومره کارګره قوه په کاربوخته ده . دنړيوال اقتصادي انضمام (ټرلتيا) تيوري: اقتصادي انضمام تيوري داوسنيو معاصرو تيوريګانو څخه ده چې په دې تيوري کې دامطالعه کيږي چې څنګه يو هيواد دنوروهيوادو ســـره دتجارت په برخه کې يوبلاک رامنځ ته کړي او له دې بلاک څخه ټول هغه هيوادونه چې په دې بلاک کې شـــرکت لري ، له دې څخه څه ډول ګټه ترلاســـه کړي. نړيوال پولي سازمانونه عبارت له هغه سازمانونو څخه دي چې دپيسو دنړيوال تحرک رامنځ ته کوونکي /يارامنځ کوي لکه دimp and world bankوغيره . دنړيوال تجارت په اړه دمرکنتلســتانو تيوري: په دې تيوري کې دا ترمطالعې لاندې نيول کيږي چې يو هيواد چې څومره زياتې پيسې ولري نو په نړۍ کې به ترټولو لوړ قدرت لرونکی هيواد وي. دوې په دې نظر وه چې دپيســـو په مقابل کې خارجي تجارت زياتيږي او دتادياتو بيلانس بايد يو ثابت وي چې داهيڅ امکان نه لري. دنړيوال تجارت په اړه دکلاســيکو تيوري : دکلاســيکي تيوري فرضــيې ۱- دکارګر دارزش تيوري : ددې تيورې له نظره کاريواځينی اساسي عامل دتوليد دی او قيمتونه په نړيواله ســـطحه دکارپواســـطه ټاکل کيږي او همدارنګه دکارپه بازار کې دکامل رقابت موجوددی او دکارواحدونه دتوليد په ساحه مساويانه ونډه لري؟نلري.ستاتيک موډل : په دې موډل کې دوه داســـې هيوادونه ښـــودل کيږي چې دواړه هيوادونه دوه اجناس توليدوي۳- دترانسپورت دمصارفو موجوديت : په دې تيورې کې دترانسپورت مصارف په نظر کې نه نيول کيږي۴-دمقياس ثابت برګشـت دscaleڅخه هدف ديوې تصـدۍ دتوليداتو اندازه ده چې په معلوم وخت کې ترلاســه کوي په دې فرضــيه کې دابيانيږي چې کومه پانګه په کار اچول شوي ده دهغې په مقابل کې څومره توليدات ترلاسه کيږي اوددې فرضيې لاندې دتوليد ټول عوامل په نظر کې نيول کيږی چې دوجې به يې په کار باندې ډيرتاکيد کوي او پانګه ثابته په نظر کې نيســي او کار ددمتحول په صـفت په نظر کې نيســي . ۵-دعواملو دخوځښـت : ددې فرضـــيې لاندې دتوليد عوامل په مکمل ډول دخوځښـــت وړوي او همدارنګه دتعويض کيدو وړوي البته يواځې په داخل دهيواد کې نه په نړيواله ســـطحه .دمطلق مزيت تيوري : ادم سميت د۱۷۲۳-۱۷۹۵ دګلاسکو پوهنتون پوهاند وه داخلاقو او فلسفې استاد هغه دکلاسيک اقتصاد بنسټګروه . ادم سميت دازاد تجارت طرفدار وه او دی وايې دنړيوالې سوداګرۍ بايد داجناسو په تخصص او دکارويش په وسيله ترسره شي اوکه يوهيواد دبيرون نه يو جنس په

ketabton.com - The Digital Library

ارزانه ترلاســه کوي نو بايد په خپله يې توليد نه کړي او له بل هيواد څخه دي واخلي . مثلا يو موچي دخپلې ګنډلو کې تخصص لري او په ارزانه بيه يې توليدکولای شي مګر جامې په ارزانه بيه نه شــي توليد کولای نو موچي بايد دخياط څخه جامې واخلي او خياط بايد دموچي څپلې واخلي او په يو ډول دواړه ګټه ترلاســه کړي. ددې تيورۍ نيمګړتياوې : ۱- term of trade t-o-t۲-دعرضــي برخه په نظر کې نه ده نيول شــوی.دنســبي مزيت تيورې : دغه تيورې ريکارډو وړاندې کړې ده او په خپله يو کلاســيک اقتصــاد پوه وه، دی دهغې نقطې څخه شــروع کوي چې په کوم ځای کې دمطلق مزيت تيورې ختميږي،دده له نظره که يو هيواد په دواړو اجناســو کې مطلق مزيت ولري اوبل هيواد يې ونلري نوبيا هم نړيواله سوداګرې رامنځ ته کيږي او دواړه ورځخه ګټه اخيستلای شي دده په نظر هغه هيوادونه چې په دواړو اجناســو کې مطلق مزيت لري په هغه جنس کې چې زيات تخصــص لري او هغه هيواد چې په يو جنس کې کم نســبي مزيت لري(عدم نســبي مزيت لري) نوکيدای شــي چې نړيواله سوداګري رامنځ ته شي اودواړه تړ ګټه ترلاسه کړي داتيورې په ۲×۲ ×۱په نوم يادېږي . ريکارډو په ۱۸۱۷م کال کې دسياسي اقتصاد کتاب وليکلو او نسبي مزيت تيوري يې په کې وړاندې کړه . هغه نقاط چې ده (مطلق مزيت) ؟تيوري ترســوال لاندې راولي عبارت له۱-مولديت او رقابت : هغه هيواد چې په في واحد وخت کې ډيرتوليد رامنځ ته کوي دغه هيواد مطلق مزيت لري چې مطلق مزيت درقابت باعث ګرځي خوولې مزد يو اساسي عنصر دی چې په دې تيوري کې په نظر کې نه دی نيول شوی يعنې په دې تيوري کې دمزد ميکانيزم نه دی تشــريح شــوي۲-ارزانه کار۳-اســتثمار(ناوړه ګټه اخيســتنه) هغه هيوادونه چې داســتثمارلاندې وي هلته کارګره قوه په ډيرټيټ مزد باندې توليد کوي۴-نړيوال توليد امکانات په دې معنا چې دتوليد قيمت په داخل کې څومره او په خارج کې بايد څومره وي . يعنې په دې تيوري کې تمام شد قيمت په نظر کې نه دی نيول شوی چې په اساس يې داتيوري ترسوال لاندې راوستې. دنسبي مزيت په تيوري نيوکې:۱-دوه اجناس دوه هيوادونه ۲-دکارګره قوي حرکت۳-ازاد تجارت چې داپه حقيقت کې شتون نه لري۴-دانتقال مصــارف په دې تيوري کې دانتقال مصــارف په نظر کې نه دي نيول شــوي ۵-ثابت بازګشــت : په دې تيوري کې ترلاسه کيدونکې ګټه ثابته په نظر کې نيول شوي چې نن ورځ متصديان کوشش کوی چې خپلــه ګټه ورځ تربلې زيــاتــه کړي چې پــه اســـــاس يې داتيورې دنيوکې لانـدې راغلي۶-دکارارزښت نظريه : کلاسيک نظر يه لري چې دتوکي قيمت يواځې کارټاکي مګر يواځې کاراساســي عامل نه دی چې دتوکو قيمت ټاکي۷کامل رقابت : په دې کې يواځې دوه ملکونه او دوه اجناس په نظر کې نيول شوي چې نن ورځ کامل رقابت ډير عرضه کوونکي ډير بديل اجناس او دبازار څخه خبرتيا ده چې پراســاس يې داتيوري دنيوکې لاندې راوســتی شــي. دهيبرلر دنړيوالې ســوداګرۍ تيوري.هبرلر وايې چې دتوکو قيمت دفرصــتي مصــرف پورې اړه لري دی وايې چې دغه فرصتي مصارف ثابت شکل لري فرصتي مصارف دري

ketabton.com - The Digital Library

شکلونه لري۱-ثابت فرصتي مصارف۲-کمیدونکي فرصتي مصارف۳-زیاتیدونکي فرصتي مصارف. فرصتي مصارف : هغه مصارف دي چې دیوکار په کولو سره بل کارمو له لاسه ورکړی وي . دهکشـــراوهلن دنړیوال تجارت تیوري : دغه تیوري دنړیوال تجارت په برخه کې چې دغه تیوري په کال ۱۹۱۳ کې کړې وه دغه تیوریدنړیوالې ســـوداګرۍ دمختلفو جهتونو په نظر کې نیولو سره تربحث لاندې نیسي چې په دوه ډوله ده۱-دسوداګرۍ په جهت باندې بحث کول۲-دغه تیوري دتولید دقیمتونو په مساوات بحث کوي. ددې تیوري په اساس باندې یو هیواد هغه جنس تولید اوصـــادروي چې ددې جنس اړوند دتولید عوامل ارزانه وي او پریمانه وي او هغه جنس واردوې چې په هغې کې دتولید امکانات کم او قیمته وي. یا په بله اصـطلاح باندې تولید کاربره وي دامعنا لري چې په دې هیواد کې کارزیات وي نو باید دغه توکي تولید کړي او که یو بل جنس ســـرمایه بره وي یعنې زیاتې پانګې ته اړتیا وي او په دې هیواد کې پانګه لږه پیداکیږي نو دغه توکي باید وارد شـي ددغې تیوري فرضـیي.-۱ ۲×۲×۲:دوه هیوادونه دوه توکي دوه دتولید عوامل۲-یوشـان تکنالوجې ۳-یوشـان حاصـل۴-دکارمکمل تخصـص ممکن نده۵-په ذوق کې باید تغییررانشـي په دې معنا دتوکو په وړاندې دخلکو په ذوق باید کم نه شـي۶-دازاد رقابت موجودیت۷-ترانســپورتې مصـــارف وجود نه لري۸-دســـوداګرۍ په مخکې کوم خنډونه وجود نه لري۹-دتولید عوامل دهیواد په داخل کې متحرک او په نړیوال سـطحه غیر متحرک وي۱۰-الف جنس کاربر او ب جنس سـرمایه بر دی.دنړیوالې ســوداګرۍ خالصـــه تیوري: دبهرنۍ ســوداګرۍ دوه مهمه اړخه څیړي۱-ولي بهرنۍ سوداګري کوو۲-دبهرنۍ سوداکرۍ ګټې څه دي. دسوداګرۍ خالصـه تیوري دکوچنې اقتصـاد سـره اړیکه لري او دادسـتاټیک تحلیل په اسـاس ده. برسـیره پردې دسـوداګرۍ په تیوري کې داقتصـــاد مثبت اړخ او رهنما اړخ دواړه څیړل کیږي. دســـوداګرۍ پالیســـي . دســوداګریزو بندیزونو پایلې اهمیت او وجې څیړي او تحلیلوي دســوداګرۍ دپالیســي الې یا اســباب۱-تعرفه ۲-کوټه ۳-دتبادلې کنترول۴-دولتي ســوداګري۵-دصــادراتو ارادې مخنیوی. بهرنۍ تبادلې مارکیټ یوځای دی په کوم کې چې دبهرنیو اسـعارو پیراوپلور ترسـره کیږي. داهغه مـارکیټ ده پـه کوم کې چې دهیوادونو ترمنځ دتبـادلې نرخ رامنځتـه کیږي. دلومړي نړیوال جنګ څخه مخکې دهیوادونو ترمنځ دتبادلې مســاوات دســروزرو دمحتوا په اســاس ټاکل کیدلو . مګر دســـروزرو دمعیار دترک کولو وروســـته ۱۹۴۴م کال کې دبریټن وودز سیستم رامنځ ته شو وروسته له ۱۹۷۱ م کال څخه نړۍ دتبادلی داداره شوي ارتجاعي نرخ سـیسـتم لري کوم چې دتبادلې دثابت او ارتجاعي نرخ سـیسـتم څخه ګډ وي. دپیسـو نړیوالې اداري ددي لپاره چې دســوداګرۍ ســتونزې حل شــي دســوداګرۍ دګمرکي تعرفې عمومي ترونGATTترتیب او وضع شو چې په WTOباندې تبدیل شوی دی. دتولید دامکاناتو منحني یا خط دهغې منحني څخه عبارت دی کوم چې ددوه اجناســو مختلفې جوړې لکه غنم او تکه څرګندوي کوم چې په یو هیواد کې یې دمجموعي تولیدي وســایلو په مرســته تولیدوي یا هغه

ketabton.com - The Digital Library

خط څخه عبارت دی چې په یو هیواد کې دمجموعي تولیدي وسایلو په مرسته تولیدونکو اجناسو اندازه کوي. دتولید دامکاناتو منحني دتولید دبې تفاوته منحني انتقالي منحني په نوم هم یادیږي.په بنیادي ډول دهیبرلر دثابت فرصتي مصارفو او ریکارډو دمقایسوي مصرف تیوري ترمنځ کوم خاص توپیر وجود نه لري خو یواځې داخبره وجودلري چې هبرلر خپله نظریه دفرصتي مصارفو په شکل وړاندې کړي او په دې نظریه کې دتولید دامکاناتو خط یاppcسیده شکل لري.دریکارډو دسوداګرۍ موډل دوه مهمې ځانګړنې دادي۱-سوداګري باید دبندیزونو څخه ازاده وي دسرحداتو څخه داجناسو حرکت ازاد وي۲کاردتولید یواځینی عامل دی چې دتولید په ټولو کرښو کې ورته مؤثریت لري. دموډل فرضیې دسمیولسن:۱-په خوراکي اجناسو او صنعتي اجناسو کې چې کوم کارګمارل شوی په هیواد کې به دکاردمجموعي عرضې سره برابروي۲-دمشخص عواملو هریوپانګه او ځمکه یواځې په یو سکتورکې استعمالیدی شي ۳-دوه اجناس دوه هیوادونه اودرې عواملو موډل۴-دلته کمیدونکي راګرځیدنه تطبیق کیږي مثال په ډول مجموعي تولیدات په کمیدونکي نرخ سره لوړیږي ځکه نو mplکمیږيrevealed comparative advantage-اړوند نسبي مزیت هغه نسبي مزیت دی چې په هغه سکتور باندې پراته وې کوم چې دسواګرۍ مازاد لري او اړوند عدم نسبي مزیت ددې معکوس یعنې کنترول لري .دنړیوال اقتصاد درامنځ ته کیدو عوامل: ۱-دمختلفو نظامونو موجودیت۲-دمختلفو پولي واحدونو موجودیت۳-دتولید په عواملو کې فرق (کار ځمکه پانګه)۴-دمختلفو ملي سیاستونو موجودیت. دنړیوال اقتصاد روابطو د پرمختیا عوامل۱-اختراعات او کشفیات۲-دنفوسو زیاتوالی او عنعنوي اقتصاد دمنځ نه تګ ۳-دپیسو رول په اقتصادکې ۳-دپانګوالو او متشبثینو رامنځته کیدل ۵-اقتصادي باورونه دمختلفو ټولنو لخوا مختلف باورونه.په ۱۷۷۶کال دملتو نو ثروت په نامه کتاب دادم سمیت لخوا ولیکل شو . دنړیوالې سوداګرۍ خالصه تیوري . دسوداګرۍ خالصې تیوري سره په رابطه مونږپه لاندې تیوریګانو بحث کوو۱-دمرکنتلستانو یا دسوداګرو دسودګرۍ تیوري۲دادم سمیت دمطلق مزیت تیوري۳-دډیویډ ریکارډو دمقایسوي(نسبي)مصرف تیوري۴-دهیبرلر دفرصتي مصارفو نظریه ۵-دهکشر اوهلن دسوداګرۍ تیوري۶-دسمیولسن دعواملو دقیمتونو دمساوات تیوري.

د نړیوال اقتصاد دوهمه برخه

دنړیوال او منطقوي تجارت مشخصې طرحې: منطقوي تجارت څخه هدف دادی چې دهیواد په داخل کې دمنطقو ترمنځ تجارت صورت ونیسي یعنې منطقوي تجارت څخه هدف داخلي تجارت دی چې دهیواد په داخل کې دمناطقو ترمنځ صورت نیسي . په داسې حال کې چې نړیوال تجارت ددوه ممالکو ترمنځ دتجارت څخه بحث کوي. دکلاسیک علماو له نظره هم

ketabton.com - The Digital Library

دنړیوال او هم دداخلي تجارت ترمنځ توپیر وجود لري نو په همدې اســـاس دنړیوال تجارت لپاه خاصه تیوري چې دمقایسوي مزیت تیوري نوم لري وړاندې شوي، خو دعصري علماو لکه برټیل ،اوهلن(هولن)؟او هیبرلر له نظره او دهغوي مفکوره داوه چې نړیوال او منطقوي تجارت فرق دهغو په درجو دی نه دهغوپه اقسامو کې ۵ دي. Edgeworth box diagram: که ددوو هیوادونو یاددوه مستهلیکینو ترمنځ تجارت ګټوروي نو دلته به دتجارت کوم ددواړو لپاره ګټوروي دکوم هیواد یا مستهلک لپاره به کوم جنس او کوم نرخ دتبادلې زیات ګټور وي ددغه شان پوښتنو ځوابونه دEdgeworth boxشکل کې ترلاسه کولای شو. مؤثرتخصیص: دتجارت په صـــورت کې له AڅخهB ته دتبادلې انتقال دراجا او ماریا دواړو لپاره ګټوردی .هو اوس ســوال داپیداکیږي چې ایا دغه دBنقطه ددواړو دګټورتیا لپاره مؤثره نقطه ده او که نه ددې پوښـــتنې دځواب لپاره باید لومړی په دې پوه شـــي چې ایادراجان او ماریا دتبادلې نهایي نرخونه دBپه نقطه کې یوشـــان دي او که نه؟یورقابتي بازار کې دمســتهلک تعادل: په رقابتي بازارونو کې دوه مســـتهلکین نه وي، بلکې په رقابتي بازارونو کې زیات اوســـني موجوده اخیســتونکي او خرڅونکي وي او هم بالقوه اخیســتونکي او خرڅوونکي په رقابتي بازارونو موجود وي او په نتیجه کې هراخیســـتونکی او خرڅونکی په یو ثابت قیمت ســـره اجناس اخلي او خرڅوي. دایج ورت بکس دیاګرام په مرســـته به رقابتي بازارونو کې هم کولای شـــو وګورو چې مؤثره تبادله څرنګه ترســـره کیږي. درقابتي بازارونو اقتصـــادي مؤثریت د۱فصـل په ۳شـکل څخه معلومیږي. چې دCپه نقطه کې داجناسـو ترمنځ تبادله چې په رقابتي بازارونو کې تعادل رامنځ ته کوي یو مؤثره نقطه ده اواقتصـــادي مؤثریت لري او مهمه وجه او علت یی دادی چې دلته دCپه نقطه کې دواړه منحني یوله بل سره مماس نه وي نوبیا بـه راجـا یـا مـایـا نومې زیـات رقـابـت لاس تـه رانـه وړي . پـه دغـه صـــورتونو کې دمســتهلیکینو او مولدینو دعمل او کړنو په صــورت کې مارکیټ داقتصـــادي مؤثریت حالت غوره کوي. که څه هم ځینې خلک په دغه ډول مارکیټونو؟کې داقتصـــادي مؤثریت درامینځ ته کولو لپاره دولتي مداخله مهمه بولي ، خو زیات شمیر اقتصادپوهان بیادولتي مداخله مهمه نه بولي بلکه هغوی نه لیدونکی لاس یعني دمســـتهلیکینو او مولدینو رول په اقتصـــادي مؤثریت کې مهم ګڼي. راځئ اوس وګورو چې دمســـتهلک دنقطه له نظره مونږ او تاســـې درقابتي بازار دتعادل په اړه څه وپیژنو.۱-داچې بې تفاوته منحني ګانې یو له بل ســره مماس دي نو دمستهلیکینو ترمنخ دتبادلې نهایي نرخونه هم سره مساوي دي۲-داچې هره بې تفاوته منحني دقیمتونو دخط سره مماس ده نو دهرشخص دتبادلې نهایي نرخ دغذا او رخت دتبادلې په صورت کې ددغه دواړو شیانو دقیمتونو ترمنځ دموجوده نسبت سره مساوي دی دزیاتو مســـتهلیکینو اومولدینو موجودیت کې دمناســـبې تبادلې دتعیین او ټاکلو لپاره دمکمل رقابتي مارکیټونو په صــورت کې که په یوډول ســره رقابتي نه وي نوبیا داکار ناشــونی نه دی خو ددې ترڅنګ اقتصادي مؤثریت دیوقوي مرکزي سیستم ددولت دټول اجناسو اوخدماتو مقدار

ketabton.com - The Digital Library

ټاکې . مســـاوات او مؤثریت : مونږ او تاســـې ولیدل چې داجناســـو دتبادلې لپاره مختلف مقدارونه اوانداز مؤثرې دي او داموهم ولیدل چې څرنګه په رقابتي بازارونو کې اقتصادي مؤثریت رامنځ ته کیږي خوددغه تبادلې لپاره ځینې اندازې او مقدارونه ټاکل نســـبت نورو اندازو او مقدارونو ته زیاته ښه او غوره دي. داچې ډیر ښه او غوره حالت دتبادلې لپاره کوم ددې پیداکول دومره اسانه کارنه دی . په دغه برخه کې به مونږه په دغه موضـوع رڼا واچو اودابه هم دیو مثال په رڼا کې واضـــح کړو چې داخبره بلکل واقیعت نه لري چې درقابتي بازار په صـورت کې کوم دتبادلې اندازې او مقدار مونږ دتیرو بحثونو څخه دراجان او ماریا په اړه ذکرشوي ارقام ډایج ورت باکس په شکل له یوه بله بڼه ذکر کوو دراجان ګټورتیا مواد دافقي محورپرمخ او دماریا ګټورتیا مو دعمودي محور پرمخ شـودلی ده د۱۱۴ شـــکل څخه معلومیږي چې څومره راجان په مفیدیت کې ښـــې خواته ځواو څومره چې پورته ځو دماریا په مفیدیت کې اضـــافه والی رامنځ ته کیږي.نړیوال تجارت موضـــوع او اهمیت : نړیوال تجارت دنړیوالو اقتصادي سازمانونو یوعمده عنصر ګڼل کیږي او همدارنګه نړیوال تجارت دهیوادونو ترمنځ دارتباط درامنځ ته کیدو ســبب ګرځي چې دهرهیواد په خارجي ســیاســت پورې اړه لري اګر کـه دتـاریخ پـه اوږدو کې ډیر محـدود عوامـل دتجـارت دپرمختـګ او وروســـته پاتې والي کې مؤثره وه چې دهغې عمده اواســـاســـي عوامل هم طبیعي منابع جغرافیایي شـرایط دخلکو اسـتعدادوفهم علم او تخنیک تشـکیلوي دهغو پاتې هیوادونو لخوا دنړۍ اکثره هیوادونو ته مختلفې اقتصـادي تبادلې صـورت نیسـي چې عمده اقتصـادي تبادلې یې داجناســـو اوخدماتو تبادله اوســـرمایوي تبادلات دي هیوادونه مجبور دي چې دمختلفو اقتصـــادي تبادلو لپاره خپل پولي واحدونه دنورو هیوادونو په پولي واحدونو باندې بدل کړي . چې داکار دپیسو په بازارونو کې صورت نیسي . دنړیوال تجارت تعریف: خارجي تجارت په حقیقت کې دشـیانو ، اجناسـو او سـرمایي انتقال ده دیوملک څخه بل ملک ته او یا په بل عبارت دهیوادونو ترمنځ په یوزماني واحد کې ذکرشـوي معاملاتو ترسـره کولو ته نړیوال تجارت وایي. تجارت په دوه ډوله دی ۱-داخلي ۲-خارجي داخلي : تجارت عبارت دهغه تجارت څخه ده چې دهغې په ترڅ کې دهیواد په دننه کې دخلکو ترمنځ داجناسـو اخیسـتل او خرڅول صـورت نیسـي . په داخلي تجارت کې داموالو انتقال دهیواد دسـرحداتو څخه دباندې صـــورت نه نیســـي یعني یواځې دهیواد دســـرحداتو په دننه کې داتجارت ترســـره کیږي اودخارجي تجارت په پرتله یې ستونزې لري داخلي تجارت په دوه ډوله ویشل کیږي۱-عمده فروشـــي۲-پرچون فروشـــي۲-دخارجي تجارت تعریف: دتاریخ په ابتدایی دوره کې دانســـان ضرورتونه ډیر محدود اوساده وو. په دې سلسله کې تړډیره حده خودکفا وه. خارجي تجارت هغه تجارت ته ویل کیږي چې په هغې کې ددوه مختلفو هیوادونو داوســـیدونکو تجارانو او ســـوداګرانو ترمنځ داجناســـو اوخدماتو تبادله صـــورت نیســـي . یا په بل عبارت ټولې هغه تجارتي اړیکې چې دیوهیواد دسرحداتو څخه دباندې صورت نیسي خارجي تجارت دی او په

ketabton.com - The Digital Library

دوه ډوله دی ۱-صادرات ۲-واردات. او کوم هیواد چې اجناس او خدمات صادروي هغه ته صادرونکی هیواد وایي. لکه افغانستان چې وچې اوتازه میوي نورو هیوادونو ته صادروي او واردات برعکس. که چیرې یو جنس کاربر جنس وي دکار له نظره بډای هیواد کې او همدا جنس سرمایه برجنس وي دپانګې له نظره بډایه هیواد کې نودې حالت ته دعواملو دشدت انعکاس وایي. که چیرې دعواملو انعکاس ډیر شدید شي نو دهکشر اوهلن ټوله تیوري باید رد شي.او که چیرې کم یي په نظر کې نیسو. او په دې موضوع لومړني عملي تحقیق دمنهاس لخوا په ۱۹۶۲ م کال شوي وه نوموړي په خپل دتحقیق په ترڅ کې دامونډل چې ددریو قضیو څخه په یوه حالت کې دعواملو انعکاس موجود دی خو بیا لیونتیف په ۱۹۶۴ م کال کې دخپلې مطالعې په ترڅ کې داوښودل چې عواملو انعکاس په ۸فیصده قضیو کې شتون لري او بس.یوه بله مطالعه چې ۱۹۶۶ م کال کې دبال په واسطه ترسره شوه ترڅو دمنهاس دنتایجو یو بل اړخ وازمایي چې دغې مطالعې دلیونتیف دنتایجو تصدیق وکړ. چې دعواملو دانعکاس شدت په نړۍ کې ډیر کم واقع کیږي .په پای کې هغه فرضیه صدق کوي چې دعواملو په اړونده ټول نسبي اوقیمتونو سره یو جنس کاربر او بل جنس سرمایه بر دی او دهکشر اوهلن مادل هم صدق کوي.تجارتي پالیسي هغه برخې څخه عبارت دی چې دنړیوال تجارت پورې مربوطو فیصلو عملي اقداماتو او وسایلو سره رابطه لري مثلا دیومملکت صادرات او واردات باید څرنګه او څه شی وسي؟په هغې دولتي شعبې کنټرول وجود لري او که نه . اشیا مصرفي او سي او که سرمایوي اوسي؟صادرات ازادانه شکل ولري ا و که پابند اونور . تجارتي پالیسي په لاندې برخو ویشل کیږي. ۱-صادراتي او وارداتي پالیسي ۲-خارجي تبادلوي پالیسي ۳تعرفې پالیسي . الف صادراتي او وارداتي پالیسي دصادراتو اودوارداتو په برخه کې مشخص تدابیر اودهغې دعملي کیدلو لپاره مناسب ، امکانات په برکې نیسي ب: دصادراتو زیاتوالی اودپیسو په داخلي اونړیوال نرخ داستحکام لپاره تدابیرج: په وارداتو او صادراتو باندې دټکسونو وضع کولو سیستم او لارې چارې څرګندوي . په دې برخه کې دمالیي وزارت له خوا دتبادلې کنترول اووارداتي جوازونو باندې کنترول هم شامل وي. دتجارتي پالیسي هدفونه: ۱-دصادراتو زیاتوالی ۲-دصادراتو ډولونو زیاتوالی۳-دنووزیږیدلو صنعتونو حمایت دنوي صنعت موضوع الکساندر هاملتون په امریکا او فریدریک لیت په جرمني کې د۱۸پیړۍ په پای او د۱۹ پیړۍ شروع کې مطرح کړه۴-دصادراتو او وارداتو دنسبت زیاتوالی . دصادراتو او وارداتو ترمنځ نسبت یا مقایسې ته دتجارت نسبت ویل کیږی. ۵-دپیسو په داخلي او خارجي قیمتونو کې داستحکام ثبات۶-تجارتي روابط: دازاد او پابند تجارت مفهوم: ازاد تجارت دتجارتي پالیسي داسې یو نظام دی چې په هغې کې داخلي او خارجي تجارت کوم فرق نه لري او داخلي اشیاو او خدماتو ته کوم خاص رول باندې نه قایلیږي او نه په خارجي اشیاو او خدماتو کوم بندیزونه وضع کیږي .اوکله چې په یوملک دخارجي تجارت په برخه کې قیودات رامنځ ته شي مثلا ټکسونه

ketabton.com - The Digital Library

وضـع کوټه معياري سـيسـتم وضـعه شـي يا چې عملي شـي او دتبادلې په جريان کنترول رامنځ ته شـي نو دتجارتي پاليسـي دې ډول نظام ته پابند تجارت ويل کيږي.دازاد تجارت تاييدونکې دلايل: دوسـايلو بهترواليا بهتر اسـتعمال۲-دنړيوالې سـوکالۍ زياتيدل۳-دمحصـولاتو زياتوالی.دپابند تجارت تايدونکي دلايل: دصـنعت ځوانوالی: په پرمختيا يی هيوادونو کې چې صـنعت رامنځ ته کيږی نودنړۍ دپرمختللو هيوادونو سـره مقابله نه شـي کولای۲-دکـاروبـار دلايـل ۳-دپرداختونو. دتوازن دلايـل: دتجـارت اوتعرفو عمـده موافقهGATT:دتجارت اوتعرفو عمومي تړون له مخې چې يو عمده سـبب يي په تجارت باندې دپابنديو کمول دي خوددې خبرې اجازه ورکوي چې دتادياتو دنقصـان درفع کولو په خاطر وضـع کيدای شـي خو دتعرفو دوضـع کيدو په صـورت کې بايد په نظر کې ونيول شـي چې نورملکونه جوابي عمل کولای شـي په يو ملک کې دتعرفو وضـع کولو اصـلي هدف دخارجي اشياوو په ځای ملي اشياو ته دتقاضا زياتوالی دی . دصادراتو او وارداتو دنسبت دښه والي دحمايتې پاليسۍ له لارې داصولو زياتوالی او دملي دارايي حفظ کول او نورهغه عوامل چې پابند تجارت په برخه کې وړاندې کيدای شي. دپابند تجارت دکاروسايل که نړۍ ته نظر وشـي په حقيقي توګه ازاد تجارت وجود نه لري په يو شـکل ياحالت کې دنړيوال تجارت قيودات وضـع کيږي په خارجي اشـياو باندې دکنترول کولو لپاره وسـايل عبارت دی له:۱-تعرفې ۲-کوټه معياري سيستم ۳-دولتي تجارت۴-دتبادلې کنترول۵-تجارتي معاهدې۶-مصـنوعي ارزاني يا امتيازي قيمت. دتعرفي مفهوم: تعرفه دصـادراتو په مقابل کې محصـول او وارداتو باندې دټيکس تر نامه لاندې دپرداختونو ځخه عبارت دی . په حقيقت کې په صادراتو دتعرفې وضع کول ډير مروج نه دي او عمده توګه تعرفې په وارداتو وضع کيږي. تعرفې په عمومي ډول په دوه ډوله دي۱-داجناسـو دقيمت په اسـاس۲-داجناسـو دمقدار په اسـاس. دتعرفې داثراتو مطالعه : ۱-دوارداتو دعوض اجناسـو توليدول: کله چې دتعرفې په وضع کول سره دجنس قيمت پورته لاړشي نوپه داخل کې دعوض اجناسو توليد پيل کيږي او داخلي توليدات د2q2ځخه1oqته لوړيږي او تجاران کوښښ کوي چې اضافي مصارف پوره کړی چې نوموړي مصـارف په دوه ډوله ځرګنديږي۱-حمايوي اثر۲-تبادلوي اثر۱-حمايوي اثر: کله چې دتعرفې دوضـع کولو سره قيمتونه پورته لاړشـي نوداخلي مولدين دزيات جنس دتوليدولو طاقت نلري. کله چې دتعرفې په وضـع کولو سـره قيمتونه پورته لاړشـي نوداخلي مولدين دتوليد قابليت پيداکوي ولې داتوليد غيراقتصادي دی ځکه دلوړ قيمت اوزياتو مصارفو په نتيجه کې رامنځ ته کيږی چې مونږ په شـکل کې دابرخه په اين سـره بنـودل شـوي ده۲-تبادلوي يا انتقالي اثر: دتعرفې په وجه چې مولدين کوم اضـافه قيمت ترلاسـه کوي هغې يوه برخه دغير اقتصـادي توليداتو قربانې کيږي او بله برخه يی دمصـرف کوونکو لخوا مولدينو ته انتقاليږي اوداخلي مولدين دمصرف کوونکو ځخه اضافه رقم حاصلوي چې په شکل کې په زي سـره بنـودل کيږي۲-دمصـرف اسـتعمال اثر: دتعرفو په وضـع کولو سـره داجناسـو

ketabton.com - The Digital Library

قیمتونه لوړاو دهغې په استعمال کې کموالی راځي چې دتقاضا سطحه د0q4څخه 0q3ته راټیټیږي . چې په شکل کې په ایس سره ښودل شوي دي۳-داصولو عایداتي اثر: څرنګه چې دتعرفې اندازه دټې سره برابره ده دنورو وارداتو اندازه ضرب تعرفه حاصل شوي رقم په لاس راکوي چې په شکل کې په ارسره ښودل شوی ده ۴-دمقابل اثر: دتجارت په پیل او دتعرفو په وضع کولو کې سیالي رامنځ ته کیږي چې له یوې خوا دملې صنعت دتقویې سبب ګرځي اوداجناسو معیار ورسره لوړیږي.۵-دعاید او وزګارتیا اثر: دتعرفې په وضع کولو سره په ملک کې دکاروبار زیاتیږي ځومره چې ملي صنعت تقویه کیږي ورسره دوارداتو عوض اجناس په داخل کې تولیدیږي چې دعاید او کاروبار په برخه کې دزیاتوالي سبب ګرځي چې داعمل دمقابل ملک دخرابوالي سبب ګرځي.۴-دپرداختونو توازن: دتعرفو په وضع کولو سره دوارداتو مقدار کمیږي او په داخل کې دتولید اندازه زیاتیږي چې دوارداتو په کموالي سره دخارجي پرداختونو په اندازه کې کموالی راځي ولي باید ذکر شي چې داټول عملونه هغه وخت ممکن دي چې مقابل لوری جوابي اقدام پورته کړي.په بهرنیو هیوادونو کې داجناسو په مناسب قیمت دخرڅولو طریقې۱-اشتهارات۲-ذاتي دوره۳-سفري نماینده ګان۴-بهرنۍ ایجنسۍ۵-په بهرنیو هیوادونو کې دڅانګو قایمول۶-خارجي تجارت کې دقیمتونو ډولونه .چې په لاندې ډول دي. F.A.S: عبارت له هغه قیمت څخه دی چې په هغې کې داصلي قیمت نه علاوه ټول هغه مصارف شامل وي کوم چې په اجناسو باندې ترکښتۍ پورې راځي. هغه مصارف چې داصلي قیمت څخه علاوه په جنس ورعلاوه کیږي په لاندې ډول دي ۱-داجناسو بسته بندۍ مصارف۲-صادراتي محصول۳-دبندرتررسیدوپورې ترانسپورتي مصارف ۴-دبندرګاه مصارف۵-فوبFOBعبارت له هغه قیمت څخه دی کله چې F.A.Sقیمت سره یوځای کړوکوم چې دکښتۍ ته داموالو په جګولو باندې راځي. ship ex: عبارت دهغه قیمت څخه دی کله چې دفوب قیمت سره دکښتۍ کرایه جمع شي او په مال ورعلاوه شي نو دex-shipقیمت لاسته راځي.ex-shipقیمت کې لاندې مصارف شامل دي ۱-دجنس دبسته بندي کولو مصارف۲-په مال باندې تربندرګاه درسیدلو مصارف۳-صادراتي محصول۴-دبندرګاه مصارف ۵-کښتۍ ته داجناسو داوچتولو مصارف۶-دکښتۍ کرایه . دنړیوال اقتصاد ساحه او ضرورت۱-په مختلفو هیوادونو کې منابع اقلیمي شرایط هنر او نوردتولید عواملو مؤثریت یو شان نه وي هیوادونه ددغه توپیر له وجهې یو هیواد یوډول اجناس په ارزانه تولیدوي نورهیوادونه نوراجناس په ارزانه تولیدوي. نویو هیواد نشې کولای پرځانته ډول خپل ضروریات پوره کړي نو هیوادونه مجبوردي چې خپلو منځو کې اقتصادي روابطوپه لړکې دخپل ضرورت وړشیان یو له بل سره تبادل کړي اوخپل ضروریات رفع کړي نودې لپاره چې دغه مشکلات ،پیښو حقیقتونو او بازار داقتصاد دتیوریګانو څخه بحث وکړو نړیوال اقتصاد ته ضرورت پیدا شو . دنړیوال اقتصاد درامنځ ته کیدو دلایل۱-دمختلفو سیاسي –اقتصادي،اواجتماعي نظامونو موجودیت۲-دمختلفو کرنسیو

ketabton.com - The Digital Library

یا پولي واحدونو موجودیت۳-دتولید پرعواملو کې فرق۴-دمختلفو ملي سیاستونو موجودیت. دنړیوال اقتصـــاد دپرمختیا لاملونه۱-اختراعات او کشـفیات۲-دنفوســو زیاتوالی اودعنعنوي اقتصـــاد له منځه تلل۳-دنجیبه فلزاتو او پیســو رول۴-پانګوال او متشـبثینو رامنځ ته کیدل۵-اقتصـادي عقاید . نړیوال اقتصـاد دځیرنې ساحه او میتودونه: نړیوال اقتصـاد دځیرنې ساحه پراخه ده چې هغې کې دهیوادونو ترمنځ دهرډول اقتصـــادي روابطو تحلیل شـــاملیږي. په عمومي ډول په دې کې دســوداګرۍ نظریات، دســوداګرۍ پالیســي،دتبادلې بازارونه، دتادیاتو بیلانس ، خارجي پانګې اچونې نظریات او نړیوال اقتصادي انظمام نظریه شاملیږي=نړیوال اقتصـــاد دهیوادونو ترمنځ داجناســو او خدماتو او تادیاتو جریان تحلیلولي.دداخلي(منطقوي)او نړیوال تجـارت ترمنځ فرق۱-دعواملو دخوځښـــت۲-دتجـارتي بنديزونو خنډونـه۳-دطبیعي منابعو ترمنځ فرق۴-جغرافیایي او اقلیمي توپیر۵-دمختلفو کرنســیو ســیســتم موجودیت ۶-مختلفو بازارونو موجودیت۷-ترانسـپورټ لګښـت۸-دتادیاتو دبیلانس ستونزه ۹-مختلفې ملي پالیسۍ۱۰-اقتصادي محیط توپیرلرل۱۱-داجناسو حرکت: هغه عوامل چې په نړیواله سطحه دکاردحرکت مانع ګرځي۱-په ژبه کې فرق۲-وظیفوي مهارتونه۳-دکورني محیط څّخه لیري کیدل نـه خوښـــیدل۴-دیوملـک نـه بل ملـک تـه تللو مصـــارف اونورهغه موانع دی چې دکاردحرکت مانع ګرځي.دنړیوال اوداخلي تجارت ترمنځ یوشـــان والی: بیرټل اوهلن وایی: چې نړیوال تجارت دنړیوال اقتصـــاد یا منطقوي تجارت یوه قضـــیه ده۲دمزد کچه نه یوائې داچې په نړیواله ســـطحه وي او که په منطقوي ســـطحه وي دواړو کې دکمپنیانو هیله دګټې اعظمي کول دي.۴-نړیوال تجارت کې قیمتونه هم دعرضې او تقاضا په اساس ټاکل کیږي او منطقوي تجارت کې هم .۵-په ۱۹او ۲۰ پیړۍ کې داروپا او انګلینډ څخه دســـرمایی او کارګري قوي حرکت ددې ســـبب شـــو چې امریکا ، اســـترالیا، نیوزلینډ، کانادا،په تیزۍ پرمختګ وکړي.فرصـــتي مصـــارف : زیاتیدونکې فرصـــتي مصـــارف په دې معنې چې دیوهیواد دیو جنس داضـــافي واحد دتولید لپاره دبل جنس زیات نه زیات واحدونه له لاســـه ورکوي ترڅو اضـافي منابع نوموړي جنس تولید لپاره تخصـیص کړي . فرصـتي مصـارف: هغه مصارفو څخه عبارت دي=دxجنس فرصتي مصارف دyجنس ارزښت څخه عبارت دي چې دxجنس دتولید له امله مودلاسه وځي یا دیو تولید فرصتي مصارف دهغه تبادلوي جنس دارزښت څخه عبارت دی چې دغه جنس دتولید له امله زمونږ له لاسه وځي.دتعویض نهایي نرخ دyجنس لپاره دxهغه مقدار څخه عبارت دی چې یو هیواد یي باید دxاضافي واحد دتولید په خاطر له لاسـه ورکړي دتعویض نهایی نرخ دفرصـتي مصـارفو بل نوم دی چې دتولید په نقطه کې منحني میلان رانیســـي . دټولنې بې تفاوته منحني : دټولنې بې تفاوته منحني ددوه اجناسـو داسـې مختلف ترکیبات ښـایي کوم چې دیوې ټولنې دمسـاوي اطمینان سـبب ګرځي. لوړه منحني زیات اطمینان ټیټه منحني لږ اطمینان ښـــکاره کوي . دټولنې بې تفاوته منحني

ketabton.com - The Digital Library

منفي ميلان لري مبتدا ته محدبه وي او يوبل نه قطع کوي . دټولنې بې تفاوته منحني پورې اړوند ځينې ســـتونزې: لکه څرنګه چې دټولنې بې تفاوته منحني يو بل نه قطع کوي او دې دواړو دتقاطع نقطه عين رضـايت په دوه مختلفو بې تفاوته منحني ګانو کې ښـکاره کوي چې دابې تفاوته منحني دتفريف؟؟ ســره تضـــاد کې دي=که حقيقي عايد ويش يو هيواد کې تغيير وکړي او بې تفاوته منحني ګانې يو بل قطع کړي نودې حالت کې بيامونږ دټولنې بې تفاوته منحني نشـو اسـتعمالولی ترهغې چې دتحارت توسـعه دهيواد دفلاح او بهبود دزياتوالي سـبب ګرځي. دتجارت دمخه تعادل : دتجارت دنه شتون په صورت کې يو هيواد هغه وخت دتعادل په حالت کې دی لکه چې دهغې دتوليد منحني په نظر کې نيولو ســـره نوموړی هيواد لوړه ممکنه بې تفاوته منحني باندې قرار ولري. دجنس اړوند تعادلي اونسبي مزيت: دتجارت څخه دمخه دجنس اړوند تعادلې قيمت دتوليد منحني اودبې تفاوته منحني دتوليد او مصرف د نقطې په واسطه ښودل کيږي.زياتيدونکي مصارفو په صورت کې دتجارت لپاره اساس او تجارت څخه ګټه =دوه هيوادونو ترمنځ داړونده اجناسو پرقيمتونو کې تفاوت ددواړو هيوادونو نسبي مزيت ښـــايي او دواړه هيوادونو ترمنځ دګټور تجارت لپاره اســـاس تشـــکيلوي. =هرهيواد دنسـبي مزيت لرونکې جنس کې تخصـص ترلاسـه کوي او دازياتيدونکي فرصـتي مصـارفو سـبب ګرځي. تخصـص ترهغه وخت ادامه لري کله چې ددواړوو هيوادونو اجناسـو قيمتونه سره مساوي شي او دادتجارت دتعادل نقطه ده =په توليدکې دتخصص پروسه ترهغې پورې ادامه لري چې دواړه هيوادونو کې داجناسو قيمتونه سره مساوي وي؟ ---دتجارت په صورت کې دجنس په اړوند تعادلي قيمتونه ـدPB=PB=1دتجارت په صورت کې دجنس اړوند تعادلي قيمت په دواړو هيوادونو کې هغه مشترک قيمت دی پرکوم چې تجارت دتعادل حالت کې دی .=دتجارت موډل دتوســـعې دوهمه لاره داده چې دوه هيوادونو کې نړيوال تجارت اغيزې دتوليد دعواملو په عايداتو وځيږو.=دکلاســـيکو اقتصـــاد پوهانو له نظره نســـبتي مزيت دهيوادونو ترمنځ دکارګرې قوي دمولديت تفاوت په اساس رامنځ ته کيږي خو دوی دمولديت تفاوت لپاره تشريح ورنکړه =دهکشر اوهلين تيوري موډل دتجارت موډل ته توسعه ورکوي او په دوه هيوادونو کې دنســـبي مزيت اســـاس او دســـرچينو پرعوايدو دتجارت اغيزې څيړي.دهـکشـــر اوهـلـيـن تـيـوري لانـدې فـرضـــيـي لـري:۱-دوه هـيـوادونـــه دوه اجناس(xجنسyجنس)دوه دتوليد عوامل (کارګره قوه او پانګه)۲-دواړه هيوادونه په توليد کې دعينې تکنالوژۍ څخه کاراخلي ۳-دxجنس کاربره او دyجنس ســـرمايه بره دی ۴-دواړه هيوادونوکې دواړه اجناس دثابتې بهرې مقياس له مخې توليديږي.۵-دواړهيوادونو کې دتوليد نيمګړی تخصـص وجود لري ۶-په دواړو هيوادونو کې ذوق مسـاوي وي۷-ددواړه هيوادونو کې دعواملو او اجناسو په بازار کې کامل رقابت شتون لري : کامل رقابت معنا دا چې توليد کوونکي –مصـــرف کوونکي او دتوليد عواملو خاوندان په صـــنعت اودهيواد په ټولو برخو کې داجناســـو قيمتونو عواملو دعوايدو په اړه پوره معلومات ولري۸-په داخل دهيواد کې

ketabton.com - The Digital Library

دعواملو کامل انتقال وجود لري ولې په نړیواله ســـطحه عواملو انتقال وجود نه لري ۹- دنړیوال تجارت داجرا دجریان لپاره ترانســپورتي مصـــارف تعرفې یانورې موانع وجود نه لري۱۰-په دواړه هیوادونو کې ټولې ســرچینې په بشــپړه توګه په کارلویدلې دي ۱۱-ددواړه هیوادونو ترمنځ نړیوال تجارت متوازن دی .معنا داچې دهرهیواد دصـــــادراتو مجموعي ارزښت دهغې وارداتو دمجموعي ارزښت سره مساوي دی.په تولید کې هغه حالت ته ویل کیږي چې دکار په پرتله ډیرې پانګې ته اړتیاوي نو هغه پانګه کښ یا ســـرمایه بر بلل کیږي.خو که تولید کې هغه حالت چې دپانګې پرتله ډیرکارته اړتیاوي هغې ته کاربره یا تشـدیدې کارغوښـتونکي تولیدوایي.دعواملو (سـرچینو) کثرت:دعواملو یا سـرچینو کثرت له دوه دیدګاه څخه تعریف کولای شـو۱-دفزیکي واحدونو له مخې تعریف: مثال دپانګې او کار مجموعي مقدار چې یو هیواد یی پراختیا کې لري۲-دعواملو اړونده قیمتونو له مخې : مثلا دپانګې لپاره کرایه او دکارلپاره دمزد نرخ پر یو هیواد کې ==دعواملو کثرت په یو هیواد کې دپانګې او کار مطلقه مقدار شـــتون نه بنـــایي لیکن د (پانګې دمجموعي مقدار او دکار مجموعي مقدارنســـبت بنـــایي) =معمولا دپانګې دقیمت څخه هدف دربح اندازه وي او دکارقیمت څخه هدف دمزد اندازه وي نو په دې اســـاس لیکلی شـــوpk/pl=r/w.دســـرچینو موجودیت اودهکشـــر اوهلن تیوري : په ۱۹۱۹ م کال کې یو ســـویډني اقتصـــاد پوه ایلې هکشـــردنړیوال تجارت اغیزې دعاید ویش ترعنوان لاندې یو مقاله نشـــر کړه . په کومه کې چې دنړیوال تجارت دعصري تیوري طرحه ورکړه . دلسو څخه دزیاتو کلونو لپاره داتیوري له پامه لویدلې وه وروسته یو بل سویډني اقتصاد پوه او دهکشر شاګر برټیل اوهلن نومورې تیوري ته توضیح ورکړه او پر۱۹۳۳ کال دساحوي او نړیوال تجارت ترعنوان لاندې خپل مشـــهورکتاب کې خپره کړه. په خلص ډول دهکشـــر اوهلن تیوري ددوه نظریو په شـــکل وړاندې کولای شـو ۱-دهکشـر ااو هلن نظریه وایي : کوم چې دتجارت طرز پیشـبیني سـره سـروکارلري۲-نظردادی دعواملو دقیمت دتسـاوي والي نظریه ده کوم چې دعواملو په قیمت دنړیوال تجارت دتاثیراتو سره سروکار لري. دهکشـر اوهلن تیوري: دهکشـر اوهلن نظریه داوایي یو هیواد هغه جنس صـادروي دکوم جنس په تولید کې چې ازانه او بډایه سـرچینو ته ضـرورت ولري او هغه جنس به واردوي دکوم جنس په تولید کې چې دهیواد دکمو او قیمته منابعو او عواملو ته ضـــرورت ولري +=خلاصـــه ډول دکارله نظره بډایه هیوادونه هغه اجناس صـادروي چې کارجذبوونکي او هغه اجناس واردوي کوم چې زیاته پانګه جذبونکي وي =هرهیواد هغه جنس په تولیدولو اوصـــادرولو کې تخصـــص ترلاســـه کوي کوم چې دارزانه تولید عواملو په واسطه تولیدوي او هغه جنس واردوي چې قیمت عواملو په واسطه تولیدیږي.دعواملو دقیمت یوالی اود عاید ویش:په دې برخه کې دعواملو دقیمت پر یوالي تیوري بحث کوو کوم چې دهکشـر اوهلن تیوري څخه اسـتنباط شـوي اوداهغه وخت صـدق کوي کلـه چې دهکشـــر اوهلن تیوري صـــدق وکړي دعواملو دقیمت یوالي تیوري دپال

ketabton.com - The Digital Library

سميولسن لخوا وړاندې شوي له همدې وجې ورته دهکشر اوهلن سميولسن تيوري هم وايي.
دعواملو دقيمت يوالي تيوري: نړيوال تجارت کې دهيوادونو ترمنځ دعواملودنسبي او مطلق عوايدو ديوالي سبب ګرځي، په دې اساس نړيوال تجارت کې دعواملو دنړيوال تحرک تعويض کوونکي دي په دې معنا چې نړيوال تجارت دټولو تجارت کوونکو هيوادونو دمشابه کارمزد مثال(کارګره قوه چې عين مهارت او مولديت ولري)ديوالي سبب ګرځي. همدارنګه نړيوال تجارت ټولو تجارت کوونکو هيوادونو کې دمشابه پانګې عايد مثال(پانګه چې عين مولديت او خطر ولري)؟؟؟ديوالي سبب ګرځي. همدارنګه نړيوال تجارت ترهغې پراخوالی پيداکوي چې داجناسو قيمتونه کاملا يو شان وي معنا داچې دعواملو قيمتونه ددواړو هيوادونو ترمنځ يوشان وي . دعواملو مطلق اونسبي قيمت يوالی: دعواملو دمطلقه قيمتونو يوالی په دې معنا چې ازاد نړيوال تجارت په دواړه هيوادونو کې دعين کار حقيقي مزد او دعين پانګې حقيقي ربحې نرخ ديوالي سبب ګرځي. =دعواملو دکامل حرکت په صورت کې کارګره قوه دکم مزد لرونکي هيوادونو څخه لوړ مزد لرونکي هيوادونو ته هجرت کوي او نتيجه کې به دواړه هيوادونو کې مزد ونه سره مساوي شي.او که دپانګې دټيټ ربحې نرخ لرونکي څخه لوړربحې لرونکي هيوادونو ته حرکت وکړي نتيجه کې به دواړه هيوادونو کې دربحې نرخ سره برابر شي.دعايد په ويش دتجارت اغيزې:تيره برخه=نړيوال تجارت دوه هيوادونو کې دربحې نرخ باندې ديوالي سبب ګرځي.۱-اغيزه=نړيوال تجارت ديوهيواد بډايه او ارزانه عواملو قيمتونه لوړوي او محدود اوقيمته (لوړمصرفه) عواملو قيمتونه دټيټ والي سبب ګرځي۲-اغيزه=نړيوال تجارت دهغه هيواد چې کارګره قوه لري دکارګرې دقوي دحقيقي عوايد ودلوړوالي سببګرځي.۳-اغيزه=داچې پرمختللو هيوادونولکه امريکافرانسه جاپان کانادا هيواد کې پانګه بډايه عامل دی نو نړيوال تجارت دکارګرې قوې دحقيقي عوايدو دکموالي او دپانګې دماليکينو دحقيقي عوايو دزياتولي سبب ګرځي. ۴-اغيزه=په وروسته پاتې هيوادونو لکه هند-مصر-کوريا-کارګره قوه بډايه نونړيوال تجارت دکارګرې قوي دعوايدو دلوړوالي اودپانګې دحقيقي عوايدو دکموالي سبب ګرځي. دهکشر اوهلين تيوري په اساس نړيوال تجارت دکارګرې قوې دحقيقي عوايدو او حقيقي مزدونو دکموالي سبب ګرځي.

اسلامي اقتصاد

په اسلامي اقتصاد کې داقتصاد په اسلامي طريقو بحث کيږي.لکه اسلامي بانکداري ، اسلامي تجارت (حلال تجارت)زکات ،فئ،غنيمت،توليه، اوداسې نور اسلامي بحثونه.

بريښنايي تجارت

ketabton.com - The Digital Library

دکاروبار (business) پراخه اقتصـــادي مفهوم لري چې عبارت له ټولو هغو مشـــروعو کارونو څخه دی چې داجناسـو او خدماتو تولید او توزیع دګټې دلاسـته راوړلو په مقصـد په کې ترسره کیږي.۲-بریښنایي کاروبار عبارت له هغه کاروبار څخه دی چې په اونلین ډول وجود لري نه په فزیکي ډول . په دې کې یو ه خبره چې مشروع به وي او دقانون مطابق . تجارت د(commerce) ټولې هغه اقتصـــادي کړنې چې توکي دتولید له ځایه مصـــرف کوونکو ته رســـوي دتجارت یاد(commerce) په نامه یادیږي. فریډریک ویلي: کله چې داجناسو او خدماتو پیرودلو او پلورلو پروسه دانټرنیټ په ذریعه وشي دبریښنایي تجارت به نامه یادیږي. بزنس په دوه ډوله ویشل شوی۱-کامرس۲-انډسټري. دانډسټري کاردادی چې زمونږ خام مواد په تمام شد تولید باندې بدلوي دې نه بعد کامرس ته ځي کامرس یوه پروسه ده چې دتولید دځای څخه تولید اخلي مصـــرف کوونکي ته یي رســـوي او که دانټرنیټ په واسـطه وشـي دe-commerceڅخه عبارت دی.۱-کامل بریښـنایي تجارت : داخیسـتلو او خرڅولو ټوله پروسه چې دانټرنیټ په واسطه ترسره شي یا په فزیکي توګه کوم شی یا تولید وجود ونلري. ۲-نیمه کامل : په دې پروسه کې یو شی په فزیکي توګه راولیږل شي نودې ته ویلای شي نیمه کامل تجارت یا داخیستلو او خرڅولو پروسه بدون دانټرنیټ وشي. په ۱۹۵۰ م کال کې ترسـره شـو. انټرنیټ نه په ۱۹۶۰ م کال کې دامریکا په دفاع وزارت کې دفایلونو لپاره کاراخیسـتل شـوی . دادWWWویب سـایټ په ۱۹۸۹م کال کې Timbernerرامنځ ته کړی او هدف یي داوه چې انټرنیټ ته هرڅوک ننوځي په یوې لارې لاړشـي.دایو لنډنی عالم وه او مور او پلار یی سـاینس دانان وه . په ۱۹۷۰ م کال کې e-commerceشـروع شـو. کله چې لوی سـهامي شـرکتونو خپلو شـریکانو سـره دکاروبار اړونده معلومات دنیټورک له مخې شـــریکول پـــه ۱۹۸۰ م کـــال کې(internet service provider(ispپـــه USAاو UKلابراتوارو کې راووتو. معلومات شریکول یا تبادله کول په دوو شکلونو (EDI)او (EFT) په ۱۹۸۰ کلونو کې ســـوداګریز شـــو.۱-(EFT)معنا بریښـــنایی (توګه) دفنډونو انتقال۲-بریښـــنایی(توګه) معلوماتو انتقال(EDI) په دې کې دوه برخې دي ۱-کاروباري معلومات وه ۲-دپیسو معلومات . په لومړي ځل سره دATMپه واسطه په امریکا کې ټرانزکشن (راکړه ورکړه یا معامله)ترســـره شـــوه. په ۱۹۸۰ م کال کې)په ۱۹۹۵ م کال په USAاو اروپایي هیوادونو کې خلکو دانټرنیټ اســـتفاده کوله په ۲۰۰۰ م کال کې داســـې ځای نه وه چې بریښنایي سوداګرۍ به په کې شروع نه وه په USA او اروپاکې)داجناسو اخیستل او خرڅول دانټرنیټ په واســـطه عبارت دبریښـــنایي تجارت څخه دي . کاروبار یا Businessټول هغه فعالیتونه چې دګټې دلاســـته راوړلو لپاره ترســـره کیږي عبارت دکاروبار څخه دي په دې شـــرط چې قانوني وي اوفزیکي شـــکل وجود ولرې. E-Businessټول هغه فعالیتونه چې دګټې دترلاســـه کولو لپاره ترســـره کیږی او په فزیکي ډول وجود ونلري او قانوني وي

ketabton.com - The Digital Library

.بریښنایی تجارت ګټې : ۱-په اسانۍ سره داجناسو او خدماتو انتخاب او اخیستل۲-په هفته کې ۷ ورځې او ۲۴ساعته خدمات۳-عملیاتي مصارف یې کم وي او هم بهتره تولیدات ۴-په اسانۍ سره کاروبارشروع او ختمول۵-فزیکي توګه جوړښت ته ضرورت نه لري۶-مستهلیکین په اسانۍ سره کولای شي چې تولیدات انتخاب کړي بیدون له فزیکي توګه تللو څخه.اودبریښنایی تجارت تاوانونه: ۱-دتولید دکوالیټۍ ضمانت نه شتون۲-دانټرنیټ هیکرانو ته موقع وي که راشي چې حمله وکړي،یعنې هیکرانن کیدای شي زمونږ اکونټ هیک کړي اوپیسې ولیږي ځان یا دبل چا اکونټ ته.۳-انټرنیټ اضافه ددې نه سهولت او تعلیم سطحه۴-انټرنیټ coverageیعنې ساحه موجود وي یعنې زمونږ په زیاتره ځایونو کې انټرنیټ کار نه کوي۵-مسلکي کسان په کار دي بریښنایي تجارت سره نورتجارتونه هم نښتي وي

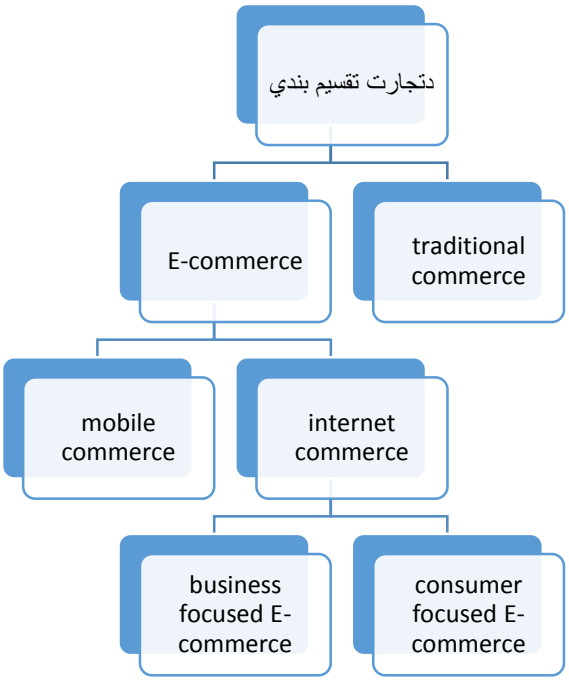

بریښنایی تجارتE-commerceهغه تجارت ته ویل کیږي چې په بریښنایی شکل دانټرنیټ له لارې سرته ورسیږي او په دې کې دکاغذ پرمخ معاملات سرته ونه رسیږي. traditional commerce: هغه تجارت ته ویل کیږي چې په هغې کې معاملات دکاغذ په مخ سرته رسیږي چې دې ته کاغذي تجارت هم ویل کیږي. Internet commerce: هغه تجارت ته ویل کیږي چې دانټرنیټ له لارې یا دانټرنیټي شبکو له لارې سرته رسیږي. Mobile commerce: داهغه تجارت څخه عبارت دی چې دموبایل له لارې په کې معاملات سرته رسیږي. Business focused E-commerce: دادهغه تجارت څخه عبارت دی چې په دې کې زیات تمرکز او ټینګار په کاروبار باندې کیږي یعنې ټول هغه معاملات چې په تجارت پورې اړه لري مطالعه کیږی. Consumer focused E-commerce: دادهغه بریښنایي

ketabton.com - The Digital Library

تجارت څخه عبارت دی چې په دې کې زیات تمرکز په مشـــتري یا مصـــرف کوونکو (مستهلیکینو) باندې کیږي. یعنې ټول هغه معاملات چې په مصرف کوونکو پورې اړه لري مطالعه کیږي. Types of E-commerce: B2B: بریښـــنایی تجارت ددوکمپنیو ترمنځ بریښنایي تجارت ته ویل کیږي. دادول بریښنایی تجارت ددوو کمپنیو (کاروبارونو)ترمنځ په بریښنایي توګه داجناسو او خدماتو تبادله . لکه : دمایکروسافټ او سیسکو کاروبارونه.۲-B2C business to consumer:دادول بریښنایی تجارت چې دیوکاروبار او مستهلک ترمنځ په بریښنایی ډول داجناسو او خدماتو تبادله صورت نیسي B2Cپه نامه یادیږي.دلومړي ځل لپاره B2Cبریښنایي تجارت دAmazon او CD-nowسایټونو لخواشروع شو او همدارنګه Walmart.comسایټ هم دغه ډول تجارت پرمخ وړه۳-Biz2Biz2Consumer:په دې ډول بریښـــنایي تجارت کې لومړی یو کاروبار چې په دوهم کاروبار جنس خرڅوي له هغې وروســـته بیا دوهم کاروباریي په مســـتهلک باندې خرڅوي.۴-C2CConsumer2Consumer:په دې ډول کاروبار کې مستهلک اجناس مستقیما اجناس په مستهلک خرڅوي اودادول کاروبار عبارت دی له Amazon.com and E-bay.com:۵- consumer to business: په دې ډول کاروبار کې مستهلک په کاروبار اجناس یا خدمات خرڅوي. C2Bلکه line.com. دیوسازمان په داخل کې داجناسو اوخدماتو ، معلوماتو تبادلې په موخه فعالیتونه دانټرنیټ په ذریعه ترسره شي نومورې سازمان ته دانټرابزنیس سازمان ویل کیږي، اودې کې ټول کار دانټرنیټ په واســطه جوړشــوي وي لکه : بانکونه . Web Client: هغه اله ده چې دهغې په اســاس مونږ خپل فرمایش کوو یا انتقالوو لکه کمپیوټر ،فون. Web server: عبارت له هغه ماشــین څخه ده چې زمونږ فرمایش ویب ســایټ (خرڅونکي) ته انتقالوي. Browser: هغه سافټویر ده چې ددې په واسطه مونږویب سایټ ته ننوځو لکه ګوګل. Intranet: دیوې اداري په داخل کې دنیټورکونو مجموعي ته انټرانیټ وایي،خوچې کیبل دلارې شوي وي. Extranet: د اداري په خارج کې دنیټورکونو مجموعې ته ایکسټرانیټ وایي یا دمختلفو انټرانیټونو مجموعې ته ایکسټرانیټ ویل کیږي. Internet: دنړیوالو نیټورکونو مجموعي ته انټرنیټ ویل کیږي چې بدون دلاین څخه وي، کله چې یو کاروبار خپل تجارتي معاملات ترســـره کولو په موخه دانټرنیټ اویا هم کوم بل معلوماتي تکنالوژۍ څخه استفاده وکړي دبریښنایي کاروبار څخه عبارت ده. انلاین خریداری پروسه په ۴ ډوله ده:۱-ثابت قیمت۲-متغییر قیمت۳-بولیAuction۴-دمقایســـې له لارې . عامه ټګلاره دقیمتونو انتخاب په موخه بریښنایي کتالوګ دی چې دتولیداتو او خدماتو ثابت قیمتونه په کې ذکر شــوی وي ۲-ځینې وخت دتولیداتو او خدماتو متغییره قیمتونه په کې ذکر شــوي وي لکه قیمت او مشخصه فیصدي دتخفیف۳-اوځینې وخت بریښنایی تجارتونه مشتریانو ته دافرصــت ورکوي چې په ازاد ډول دبولې په اســاس قیمتونه ټاکل کیږي۴-ځینې بریښــنایی

ketabton.com - The Digital Library

کاروبار دقیمتونو مقایسه سهولیت مستهلک ته ورکوي. لکه امریکاي ایرلاین او امازون .کام. تادیه یه paymentپه دوو طریقو ترسره کیږي. فوست تادیه۲-فري تادیه : چې دجنس دراتګ څخه دمخه تادیه کوي ۲-فوسټ تادیه : دجنس دراتګ څخه وروسته تادیه کوي . بریښنایي مارکیټ: عبارت له هغه مارکیت څخه دی چې اخیستونکی او خرڅوونکي په انلاین ډول خپلو منځونو کې سره تجارتي معاملات ترسره کوي. دبریښنایي مارکیټ دنده دفزیکي مارکیټ په شان ده مګربریښنایي مارکیټ مؤثریت نسبت فزیکي مارکیټ ته زیات دی مثلا دتولیداتو خدماتو په اړوند معلومات ارایه انلاین توګه پیرودل او همدارنګه خرڅلاو وروسته خدمات وکړه.دبریښنایی مارکیټ اجزا: هغه شخص یا(ویب سایټ) چې اجناس او خدمات اخلي او په استفاده یی رسوي دcustomerڅخه عبارت ده ۲-سیلرSeller:هغه شخص یا ویب سایټ چې اجناس دګټې په خاطر خرڅوي. یادامولو عرضه په انلاین شکل وجود لري دسیلر څخه عبارت ده.ټول فزیکي شیان چې دانسان ضرورت رفع کړي دیته تولید وایی او ټول غیرفزیکي شیان چې دانسان ضرورت رفع کړي دي ته خدمات وایی او افلاین وي. جوړښتinfrastructureدبریښنایی تجارت هغه برخې چې بریښنایی تجارت دهغې په واسطه مخکې ته ځي هغې ته جوړښت وایي .front Endیا مخکې فعالیتونه:دانلاین بزنس ټولې هغه برخې چې مشتریان یی وګوري او او استفاده تري وکړي عبارت له فرنټ اینډ څخه دي اودانلاین بزنس ټولې هغه برخې چې مشتریان ورڅخه استفاده نشي کولای هغه ته بک اینډBackendوایي.یاوروستې فعالیتونه وایي.مینځګړي: هغه شخص ته وایی چې ددوافرادو ترمنځ تجارتي معاملو کې سهولت راولي یا یو ویب سایټ چې داخیستونکي او خرڅوونکي ترمنځ په تجارتي معاملو کې سهولت راولي . مستهلیکین: په نړۍ کې تردوومیلیونو څخه زیات انلاین مستهلیکین وجود لري چې دمختلفو ویب سایټونو له طریقه اجناس او خدمات رانیسي. خرڅوونکي: په بریښنایی تجارت کې پلورونکي هغه انلاین کاروبارونه دي چې اجناس او خدمات اخیستونکو ته په انلاین توګه عرضه کوي دا کاروبارونه کیدای شي چې دسهامي شرکت،دولت، او یا هم دیو شخص په ملکیت کې وي .تولیدات او خدمات: بریښنایی تجارت کیدای شي فزیکي توګه او غیرې فزیکې توګه اجناس او خدمات مستهلیکینو ته عرضه کړي. جوړښت بریښنایی مارکیټ په جوړښت کې بریښنایی نیټورک، ډیټا بیس، هارډویر، سافټویر مسایل شامل دي .دبریښنایي مارکیټ ډولونه:۱-شخصي بریښنایی مارکیټ۲-عامه بریښنایی مارکیټ . شخصي بریښنایي مارکیټ : هغه مارکیټ څخه عبارت دی چې دیوې کمپنۍ په ملکیت او کنترول کې وي چې عموما یی B2Bاو B2Cوي. عامه بریښنایی مارکیټ: عبارت له هغه مارکیټ څخه دي چې ددریم کاروبار په ملکیت کې وي چې داخیستونکي او خرڅوونکي له جملې نه وي. لکه ازاردبازار.کام .دمشتري دسوداکولو طریقې درې دانې دي ۱-Web store:هغه بزنیسونه دي چې یواځې او یواځې دیوکاروبار تولیدات په کې خرڅول کیږي. عبارت له ویب ستور

ketabton.com - The Digital Library

څخه دي . انټرنیټ مالinternet mall:دمختلفو ویب ســټورونو مجموعې ته چې په انلاین ډول ســره وجود ولري عبارت له مال څخه دي . پورټل portal: پورټلونه عبارت دهغه کاروبارونو څخه دي چې داصــلي یا مرکزي کاروبار څّخه اموال او خدمات دپورټل کمپنۍ څخه مشــتري ته انتقالیږي. بریښــنایي ســازمانونه: بریک اینډ مورټرbrick and mortar: هغه بریښنایي ســازمانونه دي چې په فزیکي ډول سره وجود لري یا هغه ســازمانونه چې تجارتي معاملې یی په فزیکي ډول سره وجود لري لکه : flipcart.comلکه یو ویب سایټ ته ځي کوټونه(جمپرۍ کورتۍ) انتخابوي او دهغې نه بعد بیا هغې مارکیټ ته ځي او په فزیکي ډول یي اخلو یا اخلي. یا په بل عبارت هغه بریښــنایی ســازمانونه دي چې دفزیکي ډول ســره وجود لري او په مســتهلک باندې مســتقیمه توګه اجناس خرڅوي. ۲-کلیک اینډ مورټرclick and mortar:هغه ســازمانونه دي چې تجارتي معاملې په انلاین ډول او هم په اف لاین ډول ترســره کوي عبارت له کلیک اینډ مورټر څخه دي . ۳-حقیقي کاروبار یا virtual businessیا هغه بریښــنایی ســازمانونه چې انلاین (انټرنیټ) ډول ســره فعالیت کوي.virtual bizحقیقي کاروبار هغه بریښنایی ســازمانونه چې یوائې اویوائې دانټرنیټ یا انلاین ډول ســره خرڅلا کوي. دبریښــنایی تجارت جوړښــت یا چوکاټframework:پنځه دانې دي خلک ۲-عامه پالیسي ۳-بازارموندنه۴-کومکي خدمات۵-کاروباربرخې.داهغه برخه ده چې ددې نه بغیر بریښــنایي تجارت په مخ نه شــي تللی لکه خلک: ټول هغه افراد چې بریښنایی تجارت کې برخه اخلي په کې شامل وي لکه خرڅوونکي اخیستونکي او منځګړي، معلوماتي تکنالوژۍ.متخصیصین کارمندان، او داسې نور ددې سټرکچر نه بغیر تجارت مخ ته نشــي تللی. ۲-عامه پالیســي ټولې هغه پالیســۍ ګانې او قواعد چې دحکومت لخوا دتخنیکي معیارونو په خاطر وضــــع کیږي. ۳-بازارموندنه اواعلانات: دنورو کاروبارونو په شــــان بریښــنایي تجارت هم بازارموندنې ته ضــرورت لري چې ترټولو زیات B2Cترمینځ تجارت کې مهم رول لوبوي. داځکه چې ذکر شوی کاروبار کې اخیستونکي او خرڅونکي یو بل نه پیژني ۴-کومکي خدمات: بریښــنایی تجارت هم بیدون دکومکې خدماتو څخه نه شــي کولای خپل فعالیتونه په مخ یوسې لکه دمشتري څخه دپیسو یا رقم انتقال ، یا هم دمشتري له لوري اخیستل شوي جنس انتقال ټاکلې ځای ته ۵-کاروبار برخیbusiness partnershipبریښنایی تجارت هم دنورو بزنســونو په شــان برخې لري چې دابرخې یي عرضــې ځنځیر په اســاس څرګندولی شو لکه دیوې کمپنۍ ارتباط دخپلو عرضه کوونکو اومستهلکینو او نورو سره . دبریښــنایی تجارت ځانګړي خواص: داهغه خواص دي چې بریښــنایي تجارت یی لري خو عنعنوي تجارت یي نه لري که لري یي هم ډیر کم دي ۱-ubiquityپه هرځای کې موجود: داهغه شــــان تجارت دي چې په هرځای کې موجود وي لکه په کورکې په موټر کې یا بل هرځای کې وي ســتا موجودیت ته په بریښــنایي تجارت کې ضــرورت نشــته. لکه فزیکي

ketabton.com - The Digital Library

تجارت ۲-global reachنړیوال لاس رســـی : بریښـــنایی تجارت دیو هیواد لپاره نه وي جوړشـوی بلکې برعکس فزیکي تجارت دیوهیواد لپاره جوړشـوي وي او بریښـنایی تجارت دنړۍ لپاره جوړشـوی دی۳-universal standardنړیوال معیارونه: بریښـنایي تجارت چې خرڅول کیږي ټول دنړیوال معیار مطابق وي بلکې په فزیکي تجارت دمشـــخصـــې منطقې دمعیار مطابق وي.۴-richnessکافي اندازه معلومات: معلومات په فزیکي تجارت کې هم ورکول کیږي مګر په بریښـــنایی تجارت کې ډیر زیات ورکول کیږي دتولیداتو اوخدماتو په اړوند چې مشـتري یې توقع هم نه لري. لکه فزیکي سـټور ته ورشـــه یو مبایل واخله دومره معلومات نه ورکوي بلکې یوه انلاین سټور ته لاړشـه په ویب سـایټ کې معلومات پراته وي ،۵-دوه اړخیزه معلوماتو تبادلهinteractivity:دتولیداتو او خدماتو داسـتعمال په اړوند دکافي اندازه معلومات ورکوي لکه یو دوکان ته ځي کمپیوټر تري اخلي خو هغه ته وایی داسـتعمال چل یی یی راوښـــایه هغه درته وایي زه پري خپله دومره نه پوهیږم بلکې په بریښـــنایی تجارت کې معلومات پراته وي که هغه په یوټوب کې ویډیو وي اوکه دویب سـایټ له لارې وي. ۶-density of informationدمعلوماتو جمعوارې یا تراکم: بریښـــنایي تجارت: کې دخپل کاروبار او مشـتریانو دذوق مطابق پراخه معلومات جمعوارې کیږي او داسـانه وي خو په عنعنوي تجارت کې دمشـــتریانو او کاروبار دذوق اړوند معلومات نه وي او که وي هم ډیروخت یا ډیرزیات وخت او مصـارفو ته ضـرورت لري او سـخت وي. ۷-دمعلوماتو پټ ســاتنهpersonalizationپه بریښـنایی تجارت کې دمشـتریانو دخریداری په اړوند هرډول معلومات مخفي ساتل کیږي، برعکس په عنعنوي تجارت کې دغه سهولت شته دی. دتولید او خدماتو په خصـــوصـــیاتو کې دخپلې خوښـــې تغییر راوسـتل دي ته customizationویل کیږي. په بریښـــنایی تجارت کې مشـــتریان کولای شـــویدخپل ذوق په اســـاس تغییر راولې برعکس په عنعنوي کې دغه کړنې امکان نه لري او یا هم کمي وي. Business model: دکاروبار دهرې برخې په باره کې تفصـــیلي معلوماتو وړاندې کولو ته بزنس پلان وایی. دکاروبار په هرې برخې په باره کې تفصـیلي معلومات وجود لري بلکې په لیکل شـوي ډول وي. بزنس موډل :دهغه تفصیلي پلان څخه دی چې دکاروبار دهرې برخې په اړوند تفصیلي معلومات ارایه کوي یا په کې به ارایه شـوي وي . بزنس موډل نسـبت بزنیس پلان ته پراخه وي ؟یا بزنس موډل عبارت دهغه پلان څخه دی چې په دې کې دکاروبار فعالیتونه په بنـــه شکل ترسره کولو په موخه دتمویل منابع، انتخاب شوي مشتریان او دکاروبار دنورو برخو په اړوند معلومات وي . بزنیس موډل : اته عناصر لري

1-value preposition2-revenue model3-market oppourtunity4-competitive environement5-competative advantage6-market strategy7-organizational developement8-management team.

ketabton.com - The Digital Library

۱-دارزښـــت دوړاندې کولو موډل : دارزښـــت باره کې معلومات وړاندې کول یو کاروبار دتولید دلارې کوم ارزښـــت مشـــتر یانو ته وړاندې کوي ۲-دعاید موډل په دې برخه کې دامعلومات ارایه کوي چې زمونږ کاروبار دکومې لارې عواید لاســـته راوړي . عمومي انلاین بزنیسونه د۵ لارو عواید لاسته راوړي ۱-داعلاناتو موډل۲-سبسکریپشن موډل ۳-ټرانزکشنل في موډل۴سیلس موډل۵-افیلیټ موډل.۱-داعلاناتو له طریقې دعاید لاسته راوړل: هغه بریښـنایی تجارتونه چې زیات شـهرت لري دنوروبریښـنایي تجارتونو اعلانات په خپل ویب سایټ کې ځاي په ځای کوي او په مقابل کې ټاکلې فیس ترې اخلي لکه yahooدمختلفو کاروبارونو تجارتي اعلانات په خپل ویب ســـایټ کې ځای په ځای کوي او په مقابل کې ټاکلې فیس ترې اخلي ۲-دبرخې ورکونې یا برخې اخیســـتنې په اســـاس عواید لاســـته راوړل(سبسکریفشن): زیاتره انلاین بزنیسونه دخدماتو داستعمال په مقابل (دبرخې اخیستنې) میاشتنې ټاکلی فیس اخلي چې مشتري کولای شي دذکرشوي کاروبار عناوینو څخه استفاده وکړي.دانلاین خریداری پروســـه: ۱-دقیمت تګلاره:۱-ثابت قیمتونه ۲-متغییر قیمتونه۳-بولې کوونکي قیمتونه ۴-دمقایسو په اساس قیمتونه۲-داقلامو انتخاب په کارت یا bagکې اچول۳-داقلامو چیک کول۴-دانتقال دطریقې انتخاب:۱-دفاصـــلي په اســـاس انتخاب۲-دوخت په اســـاس.۵-دتادیی دطریقې انتخاب :۱-فوســـټ تادیه۲-فري تادیه. ۶-فرمایش یا ارډر په ځای کول.ډیبیټ کارډ : عبارت له هغه کارډ څخه دی چې بانک یي مشـــتري ته دخپلو پیســـو په مقابل کې ورکوی چې ځانګړی لیمیټ ورته ټاکې چې دهغې څخه پورته معاملاتو په مقابل کې ورڅخه chargesاخلي او دازمونږ خپله شـــتمنې ده ***ماســـټر ویزا: یوه نښـــه ده چې ډیبیټ کارډ یا هم په کریډیټ کارډ باندې دیوبانک لخوا لګول کیږي چې ترڅو په هرځای کې وکولای شـي چې معاملات ترسره کړي خوداصـرف تاجرته ورکول کیږي.دبرخې اخیستنې په اســـاس عواید لاســـته راوړل :زیاتره انلاین کاروبارونه دخدماتو داســـتعمال په مقابل کې دبرخې اخیستنې یا سبسکریفشن په اسس میاشتنی ټاکلی فیس اخلي چې مشتري کولای شي چې ذکر شـــوي کاروبار عناوینو څخه اســـتفاده وکړي عناوینو هغه څه چې ویب ســـایټ کې موجودوي .رقابتي مزیت یابهتروالی: هرهغه څه چې کاروبار یی دخپل رقابت کوونکو څخه په ښه شکل ترسره کوي که هغه دقیمت سره تعلق ساتي یا دکوالیټي سره تعلق ساتي او یا هم دمصـارفو سره تعلق ساتي . دبازار ستراتیژی :په دې معنا چې کاروبار دکومې ستراتیژیې په وســـیله مشـــتریان تشـــویقوي چې ددوی اجناس او خدمات واخلي org development: دســـازمان پرمختګ په دې برخه کې دالیکل کیږي چې ســـازمان کارمندان په کوم قســـم دپرمختګ طریقه برابروي یا ســازمان کارمندانو ته ټرینینګونه ورکوي او که نه ترڅو تاســې کارکوونکو تـه عمومي معلومـات راکړي او تحقیقي معلومـات هم.دانټرنیټ داســـتعمـال پـه کاروبار کې ۱-رقابتي تحقیق لپاره ۲-مشـــتریانو ذوق معلوم کړي۳-اخیســـتل او خرڅول۴-دګټې په خاطر۴-داشتهاراتو په خاطر۵-دمشتریانو ته دسهولتونو برابرولو په خاطر. تجارتي

ketabton.com - The Digital Library

معاملو دعوايد و موډل: ځينې کاروبارونه دتجارتي معاملو دترســـره کولو له طريقه خپل عوايد لاس ته راوړي. ياپه بل عبارت له هغه موډل څخه دي چې دافرادو دکاروبارونو څخه دتجارتي معاملاتو دترسره کيدو په مقابل کې عوايد لاسته راوړي. مثلا Ebay.comاو داسې نور. ټاکلې فيس: دخرڅلاو عايداتي موډل : دغه موډلونه کې کمپنۍ په مشــتري باندې دتوکو او يا خدماتو ياهم معلوماتو دخرڅلاو له لارې عوايد لاس ته راوړي لکه amazon.com. دبازار فرصــت: په دې برخه کې دکاروبار دمارکيټ په موجوده او راتلونکي فرصــتونو په اړه تفصيلي معلومات وړاندې کوي. چې ايا کاروبار په مارکيټ کې اوس کوم فرصتونه لري او په راتلونکي کې دکومو فرصــتونو څخه اســتفاده کولای شــي . رقابتي محيط يا بازار:: عبارت له هغه بازار څخه دی چې ډير شـــمير کاروبارونه يو شـــان توليدات يا صـــنعت مشتريانو ته وړاندې کوي . دمثال په ډول دبريښنايي وسايلو رقابتي بازار چې په دې برخه کې دکارورېا ر په اړوند معلومات ارايه کول دي چې ايا زمونږ کاروبار په رقابتي بازار کې خرڅلاو يا فعاليت کوي او که په غيرېرقابتي بازار کې خرڅلاو يا فعاليت کوي. مديريتي ټيم : کـاروبـار لوړپوړي مـديران، منځ پوړي مـديران، او ټيټ پوړي مـديران دي کوم ډول ځانګړنې ولري چې کاروبار بايد په ښه شکل مخ ته لاړشي. يو ښه مديريتي ټيم : بايد لاندې خصـــوصـــيات ولري:۱-دکاروبار لپاره يوه ښـــه کاروباري موډل ورکړي او په هغه کې کاروکړي۲-دخارجي سرمايه ګذارانو توجه جذب کړي ترڅو زمونږ په کاروبار کې سرمايه ګذارې وکړي۳-دمارکيټ په اړه خاصـــه پوهه ولري ۴-دکاروباري پلان په عملي کولو کې تجربه ولري .دانټرنيټ تاريخچه : انټرنيټ په ۱۹۵۰ م کال کې دکمپيوټر دپيدايښت سره سم منځ ته راوړل شـــو او په ۱۹۶۰ م کال کې دامريکا دفاع وزارت کې تري دلمړي ځل لپاره اســتفاده وشــوه او په ۱۹۸۰ م کا ل پورې انټرنيټ په شــخصــي توګه نه اســتعماليده او په ۱۹۹۵ م کال کې دانټرنيټ څخه په شخصي توګه استفاده وشو ه .دانتقال دطريقې انتخاب ۱-دفاصــلي په اســاس۲-دوخت په اســاس.صــنعت په مجموع کې په ۵ ډوله دی۱-اســتخراجي صنعت۲-نسلي صنعت۳-primaryصنعت ۴-توليدي صنعت۵-ساختماني صنعت. تجارت په دوه ډوله دی۱-ټريډ trade۲-ايډ تو ټريډaid to trade . ټريډ په دوه ډوله دی ۱-خارجي تجارت په دوه ډوله دی صـادرات ۲ واردات۲-داخلي ټريډ او داخلي په دوه ډوله دی ۱-عمده فروشـــي۲-پرچون فروشـــي.aid to tradeايډ تو ټريډ: بانکونه بيمه ترانســپورټ . عملياتي مصـارف : هغه مصـارف دي چې بيدون دکاروبار يې په روزمره ډول ترسره کوو . web portal: عبارت له هغه کاروبار څخه دی چې دمرکزي کاروبار څخه اموال او خدمات دپورټل کاروبار په وسيله مشتري يا مستهلک ته انتقاليږي. لکه په دوبۍ کې يو جنس کمپنۍ شتون ولري او دهغې اجناس په افغانستان کې په نماينده ګۍ کې خرڅيږي. برقې يا بريښنايی تادیی سيستم : هغه سيستم ته ويل کيږي چې کاغذ په مخ تجارتي معاملات نه ترسره کيږي

ketabton.com - The Digital Library

اودا مصارف او کارونه کموي.۱-کاغذي کار۲-معاملاتومصارف۳-مزد مصرف یا دکارمند انو مصارف.

Mode of electronic payments۱-کریډیټ کارډ۲-ډیبیټ کارډ۳-سمارټ کارډ۴-بریښنایی پیسې۵-بریښنایي توګه دفنډونو انتقال. بریښنایی توګه دپیسو یا فنډونو انتقال EFTپه وسیله مونږ دیو اکونټ معلوماتو په اساس پیسې بل اکونټ ته انتقالوو .

Business model: these elements are the business model which are successful:1-value proposition2-revenue model3-market opportunity4-competative environment5-competative advantage6-market strategy7-organizational developement8-management team. Revenue model are: advertising model2-subscription3-transaction4-sales models5-affialiate model.

دبریښنایي تجارت ګټې

په اسانۍ سره داجناسو او خدماتو انتخاب او اخستل۲-په هفته کې اووه ورځې او ۲۴ساعته خدمات۳-عملیاتي مصارفو کموالی او هم بهتره تولیدات۴-په اسانۍ سره کاروبارشروع کول او ختمول۵-فزیکي توګه جوړښت ته ضرورت نه لري ۶-مستهلکین په اسانۍ سره کولای شي چې تولیدات انتخاب کړي بیدون له فزیکي توګه ورتلو څخه.

دبریښنایي تجارت تاوانونه

دتولید دکوالیټۍ ضمانت نه شته دی ۲-انټرنیټ هیکرانو ته موقع وي ۳-انټرنیټ سهوولت موجودوي او تعلیم سطحه باید وي۴-انټرنیټ ساحه یاکوریج باید موجود وي ۵-مسکي کسان پکاردي ، بریښنایي تجارت سره نور تجارتونه هم نښتي وي.

دمستهلک لپاره یې زیانونه:

دتولید راتلو پورې باید یو څه انتظار وکړي۲-ګرنټي نشتون دتولید دکیفیت۳-دمستهلک شخصي معلومات کیدای شي هک شي او خپاره به شي۴-تادیه کیدای شي غلطه وشي یا استعمال شي۵-نامتوقع او پټ مصارف.

دبزنس مین لپاره ګټې

ketabton.com - The Digital Library

دپلان مطابق جوړ/اغیزمن او جوړښتیز۲-۲۴ساعته خرڅلاو۳-مستقیما غبرګون یا فیډبک۴-معامله په اسانۍ سره معلومیږي یعني ټریک کیږي۵-نوي شراکت کوونکي او عرضه کوونکي۶-دمارکیټ پراخه کیدل۷-عملیاتي مصارف ۸-دتولید مصرف ګټه

دبزنیس مین لپاره یې زیانونه

ویب سایټ کیدای شي هک شي۲-موده په موده دسافټویر او سیستم اپډیټ کول۳-دتغیر

یا چینج کولو لپاره ډیر مصارف غواړي۴-دقانوني څارنې(تولید)کموالی.

دمستهلک لپاره یې ګټې

۲۴ ساعته دلاس رسي وړده۲-بوکینګ ډیریکټلي +اتومیټیک بیلس۳-دتولید بیا کتنه په اسانۍ سره پیدا یا کیږي۴-په اسانۍ سره مقایسه یا پرتله کولای شي.۵-زیات وخت نه نیسي.

.

عامه بودجه

بودجه : دهغه مالي سند څخه عبارت ده چې څرنګه دمنابع حصول او په یو ځانګړې زماني دوره کې ددغو منابعو څخه استفاده واضح کړي دکلاسیکو تعریف له مخې بودجه دهغه سند څخه عبارت ده چې ددولت عواید او مصارف عموما دیوکال لپاره پیشبیني او تصویبوي. سیاسي تعریف : بودجه دهغه لایحې څخه عبارت ده چې دیو هیواد ټول عواید اومصارف دیوې مالي دورې عموما دیوکال لپاره پیش بیني ا وپارلمان څخه تصویبیږي.افغانستان بودجه دهغه قانوني سند څخه عبارت چې ددولت ټول عواید او مصارف دیوځانګړي وخت لپاره تعینوي چې دټولو سیاسي اقتصادي اجتماعي دفاعي فرهنګي انکشافاتواو فعالیتونو انعکاس کوونکې وي-مدیریتي تعریف: بودجه هغه سند څخه عبارت ده چې دمالي منابعو څخه ګټورتوب او دانساني کړنې داهدافو دتحقق اوسیاستونو په ایجاد سره همغږي کوي بودجه په دري ډوله ده ۱-متوازنه۲-کسري۳-مازاد.دمالي او اقتصادي نقطې له نظره تعریف:بودجه یوه مالي طرحه ده چې په کامل ډول د دولت پولي ضروریات مخکې له وخت دضرورت وړعواید او مصارف دمحدود وخت لپاره تعیین او پیشبیني کوي. دهغې مالي طرحې څخه عبارت ده چې په مختصرډول دعملیاتي کنټرول لپاره جوړیږي، دعوایدو او مصارفو تخمیین کوي دحکومتونو لپاره داسې کړنلاره چې دامکاناتو رهبري انساني مادي او نورو منابعو څخه حداکثر استفاده واضح کوي. دیومناسب بودجوي تعریف متشکله اجزا عبارت دي له

ketabton.com - The Digital Library

:۱-دعوایدو او نورو تامین اعتبار منابعو پیشبینی۲-دځانګړو اهدافو او عملیاتو لپاره دمصارفو سنجش او براورد۳-ځانګړی او محدود وخت. یا اقتصادي یا ملي بودجه له هغې بودجې څخه عبارت ده چې دهیواد ټول اقتصادي فعالیتونه دمالي نقطې له نظره منعکس کړي . دبودجې دخصوصي او عامې ځانګه توپیرونه:خصوصي : ۱-خصوصي وي۲-انحصاري وی۳-زیات نه وي.درهبرې نوعیت کې توپیر. عامه ځانګه ------۱-دګټي لاسته راوړنې انګیزه۲-تولیداتي او خدماتي انحصار۳-دفعالیتونو په اړه حساسیتونه۴-دسیاست عامل۵-دټولو قانوني فعالیتونه۶-خدماتو اومحصولاتو بازاري قیمت . عامه ځانګه تعریف: هغو افرادو او سازمانونو څخه عبارت ده چې دټولنې اکثریت منابع په نظر کې نیسي او غواړې چې عامه رضایت او انکشاف لاسته راوړي . خصوصي ځانګه: افراد ډلې او تجارتي واحدونه شاملیږي او بازار کې دخرید اومصرف له پلوه تولیدونکي موجود وي. دخصوصي چارو اداري تعریف : دخصوصي سازمان پالیسي او سیاستونو داجرا لپاره فردي او عمومي کوښښونه سره همغږي کوي او دعامه چارو اداري تعریف دهغو افرادو ډلو او سازمانونو څخه عبارت دي چې دټولنې اکثریت منابع په نظرکې نیسي او غواړې چې دعامه رضایت او انکشاف ترلاسه کړي. ددولت دسیاستونو داجراپه خاطر فردي او اجتماعي فعالیتونه سره هماهنګ کوي.دبودجې اهمیت : دهیواد سیاسي اقتصادي اجتماعي او اداري پرمختګ کې له بودجې کاراخیستل کیږي۲-بودجه دهیواد په لویو اقتصادي متغییراتو باندې اغیز لري ۳-اقتصادي او سیاسي اهداف لاسته راوړي ۴-دولتونه دبودجې له لارې دموجوده منابعو څخه ترحد اکثر او مطلوب سرحده استفاده کوي اواړتیاوي په سالم ډول لاسته راوړي نوځکه له دولت بودجه زیات اهمیت لري۱-۵-بودجه دهیواد دسیاستونو اجرایوي لارښود دی ۲-بودجه ددولتونو لپاره داجراتو حدټاکي ۳-بودجه دیو ملت اقتصادي ژوند پلان ګذاري کوي. دبودجې اهمیت دادی چې ددولت بودجه دامکاناتو سنجش او داهدافو تطبیق واضح کوي او دټولنې رضایت اخرى هدف دی. دمالي او اقتصادي له نظره دبودجې تعریف: بودجه یوه مالي طرحه ده چې دضرورت وړ عواید او مصارف دمحدود وخت لپاره پیشبیني کوي او تعینوي. دسیاسي له نظره دبودجې تعریف: بودجه دهغه لایحې څخه عبارت ده چې دیوهیواد ټول عواید او مصارف معمولا دیوکال لپاره پیشبیني اوپارلمان څخه تصویبږي.دبودجې دتعریف متشرک نقاط: بودجه یو کاري او مالي پلان دی ۲-دضرورت وړعواید او مصارفو پیشبیني۳-هغه سند دی چې دمقننه قوه یې تصویبوي۴-دبودجې وخت محدود دی۵-هیڅ یو دولت نشي کولای چې بغیر دبودجې حاکمیت ترسره کړي.ددولتي او اقتصادي(ملي) بودجې ترمنځ توپیر بودجه له ملي اقتصاد سره څرنګه ارتباط لري-دبودجې حجم او تاثیرات یو له بله سره مستقیم ارتباط لري نوځکه خو باید اقتصادي شرایط او دولت دبودجې ترمنځ لازمه همغږي وجود ولري-ملي بودجه دهغې بودجې څخه عبارت ده چې دهیواد ټول اقتصادي فعالیتونه دمالي نقطې له نظره منعکسوي ملي بودجه څلوربرخې

ketabton.com - The Digital Library

لري۱-مسـتهلک۲-تصـدی۳-خارجي تجارت۴-دولت....ددولتي او اقتصـادي (ملي)بودجې ترمنځ توپير-ملي بودجې ترتيب اقتصادي سياست له مخې صورت نيسی-په اشتراکي نظام کې ملي بودجه دحکومت دتصـاميمو تابع ده-ازاد بازارنظام کې ملي بودجه دخصـوصـي موسسـاتو او اشـخاصـو تابع کيږي او دولت بودجه دقانوني مکلفيت درلودونکی ده-او ملي بودجه دملي اقتصـادعوايد او مصـارف په برکې نيسـي –دبودجې دندې دبودجې اسـاسـي وظايف: ۱-ددولت دفعاليتونو داسـي ترتيب چې دحکومت دپلان شـويو تدابيرو انتخاب او تطبيق ممکن کړي۲-دعمومي رفاه تامين۳-ددولت داقتصـادي فعاليتونو او خصـوصـي اقتصـادي فعاليتونو ارتباط=دبودجې طبقه بندي اودعوايدو طبقه بندي ۲سـازماني طبقه بندي او عملياتي طبقه بندي۳-اقتصـادي طبقه بندي اودبودجې دکسـر طبقه بندي . دبودجې پلان جوړونه : دولت خپل فعاليتونه دارنګه ترتيب او رهبري کړي چې دولت په يو ه معينه دوره کې درفاه او انکشـاف په تامين کې پوره ونډه واخلي G.colmوايي دبودجې پلان جوړونه دولت اقتصـاد ته دمرکزي اعصـابو په څير اهميت لري . دمصـارفو تعريف: دهغو مبالغو څخه عبارت دی چې ددولت داقتصادي ، سياسي ، اجتماعي اهدافو داجرا او لاسته راوړنې په موخه ددولت په بودجه کې په تصويب رسيږي . دمصارفو طبقه بندي اهداف ددې امکان پيداکوي چې دبودجې په اجراتو باندې کنترول اسـانه کړي۲-مديرانو سـره کومک وکړي ترڅو داداراتو لپاره مناسـب وسـايل او خدمات سـنجش کړي۳-که مصـارف په يوه ماده کې امکان پذيره نـه وي دعنوان پـه څير يې بـايد ذکر کړو۴-ددولـت انتقـالي تـاديـات ۵-عـادي مصـارف۶-انکشـافي مصـارف:۷-دمناسـبو اقتصـادي سـياسـتونو ترتيب او تدوين اسـانه کوي.دعوايد تعريف: ټول حصول شوي او غيري حصول شوي مالي منابع چې په يوه معينه دوره کې دداريږو زياتوالي باعث ګرځي عبارت لـه عوايدو څخـه ده.مـالي پلان جوړونـه دمخکښې پيشبيني او دڅوکالونو لپاره دعوايدو او مصـارفو پيشبيني ده ۲-دحکومت دمتوسط المدت او طويل المدت مالي سـياسـت لپاره بنسـټ جوړوي۳-ديوه هيواد دپروګرامونو مالي نتايج څرګندوی . مـالي پلان بـايد تغيير منونکي وي .ب: يو فعـاليت پـه دوامداره توګـه د رهبرې کنترول او مساوات ورکولو امکانات ولری سي: پلان جوړونه اوتحليل يو له بل سره نسبت ولري. دمالي پلان جوړونې مفهوم : دمالي پلان او کلنې بودجې بهتره توافق لپاره بايد چې لاندې موضوعات شامل وي۱-دوضعيت تحليل او پيژندنه۲-ددولت دمالي اقتصاد موجود وی۳-مالي پلان کې بايد چې داقتصـادي او سـياسـي اهدافو په اړه توضـيحات او لمړيتوب معلوم وي۴-اقتصـادي انکشـاف او بې اطمينانې عوامل څرګندوي۵-دپلان جوړونې او دمالي وسـايلو پلان معلوم وي۶-ضـروري تشـريحات، انحرافات ، اصـلاحات واضـح وي. او نتايح موجود کړای شي دمالي پلان جوړونې تعريف: يوه کلنه بودجه دمالي سياست دداسې تدابيرو په واسـطه چې څو کلونه په برکې ونيسـي. دمالي پلان جوړونې ضـرورت : مالي پلان جوړونې ته ديو کلنې بودجې دکموالي له امله ضرورت پيداکيږي۲-دحکومت دسياست په اړه

ketabton.com - The Digital Library

کلي او انتقادي قضـاوت ۳-په عمومي او انفرادي اقتصـاد باندې دبودجې اغيز تخمين يو کال کې امکـان پـذيره نـه دی ولي چې دعوايدو او مصـــارف څو کلونو پوري ټرل کيږي۴- داوږدمهاله پلانون لپاره دمحدود مالي وسـايلو معقول په کاراچول ۵-درشـد سـياسـت : توزيع سياست، او اجتماعي سياست په يو کال کې امکان نلري چې يو کال کې لاسته راوړل شي۶- ددي ستونزو دحل لپاره بايد ملي پلان جوړونه صورت ونيسی . دبودجې اصول ۱-اجتماعي علو م دطبيعي علومو په څير قاطع نه وي خو بيا هم دبودجې اصـولو رعايت ـــ په اجتماعي کړنو کې دنظم باعث ګرځي-دعوايدو او مصـارفو کنترول لپاره لاربنـوونه کوي-داقتصـادي ســياســي او اجتماعي اهدافو دلاســته راوړنې لپاره مهم دي دپلان دمعقولې طرحې دتطبيق دپاره داصـول مهم دي.دبودجې جوړونې پيدايښـت!!!مالي علم ددولت دمصـارفو او عوايدو څخه بحث کوی يا په بله مانا مالي علم ددولت داقتصـادي سـياسـتونو لاسـته راوړنې دنده په غاړه لري نو ځکه دمختلفو عوايدو وصـولي او دمصـارفو څرانګوالي تاثيرات په اقتصـاد جامعه او هيواد کې ترځيړنې لاندې نيسي. مالي علم ديو هيواد اقتصـادي وظايفو پوري تعلق لري ځکه نو څومره چې اقتصـادي دندې ډيرې وي هماغه اندازه دمالي علم اهميت هم زيات وي او برعکس حالات هم دمطالعې وړدي په کلاسيکه دوره کې ددولت دندې يوازې په دفاع ، نظم عدالت اجرا باندې استواره وي په ټولنه کې دسياسي اواقتصادي ايجاد سره دولت دندې له دې محدودې دايرې څخه ووتلې اوزياتې اقتصادي سياسي دندې يې په غاړه اخيستي دنويو دندو اخسـتنی سـره دولت مکلف دی چې دټولنې ، اجتماعي ، سـياسـي ، او اقتصـادي اهدافو لاســـته راوړنې په موخه پلان جوړونې ترتيب وکړي او دغې پلان جوړونې متقابل تاثيرات ترځيړنې او بحث لاندې ونيســـي . دمتنوع اهدافو لاســـته راوړنې په موخه دپلان جوړونې لزوم دبودجې جوړونې فن سبب وګرّځيد. اوس بودجه دعمومي اقتصادي سياستونو وسايلو دتعين څخه شـميرل کيږي او بودجه جوړونه نوي تخصـص دی او اړتيا بريښـي چې په دې اړوند زيات انکشـافات او پرمختګ صـورت ونيسـي خو نن ورځ بودجه دصـحيح مديريت له غوره وسـايلو څخه شـميرل کيږي. دبودجې دتکامل پراوو:په ملوک الطوايفي حکومتونو کې دعوايدو او مصـارفو ترتيب او ابلاغ مسـتوفيانو په واسـطه کيده چې دمصـارفو او عوايدو زياتوالی او کموالی دوخت دپادشـاه مصـارفو پوري تړاوو درلود نو ّځکه په دې وخت کې دبودجې ترتيب کوم لازمې امر نه وو او دحسب ضرورت له مخې طرحه او اجراکيده . کله چې پادشاه غوښتنې زياتيدلې نو له دې سره سم په مصارفو مالياتو کې زياتوالی محسوسيده چې دغې کړنې خلک مجبور کړل څو دنظام اړوند لازم تصـــميم ونيســـي دماليياتو زياتوالې سـره بنـاري خلک په دې فکر کې وه چې څنګه کولای شـو دوخت حاکم نظام په مصـارفو باندې نظارت وکړي دنظارت موضـوع زيات سـياسـي کشـمکشـونه وليدل او بلاخره دزياتو جنجالونو څخه وروســـته دلمړي ځل لپاره دماليياتو په وضـــعه کولو باندې دنظارت مجلس تشکيل شو. دنظارت او مالياتووضعه کولو وروسته پارلمان ځانګړی اهميت پيداکړ دعوايدو

ketabton.com - The Digital Library

اخیســـتني او مصـــارفو خرچ ترڅنګ يې نظارت ددې مجلس مهم وظايف وګڼل شـــو ددې وظايفو صـــحيح اجرا او انجام يوې دقيقې پلان ګذاري ايجاب وکړ چې دپلان ګذارۍ همدغه مجموعه يې دبودجې په نوم سره ياده کړه.دبودجې اړوند بايد زياته کړو چې دبودجې شروع او اجرا د۱۲۱۵م کال حکومتونو پورې مشـــروط او تړل کيږي او په دولتي اداراتو کې دمصـــارفو پلان تصـــويب د۱۷۳۳ کال دانګلســـتان په هيواد کې پيل شـــو او دلمړي ځل لپاره دانګلســـتان پارلمان څرګنده کړه چې دپارلمان نه يوازې ماليات تصـــوييوي بلکې دولت په مصارفو او عوايدو باندې اظهارنظر هم کولای شي.۱۲۱۵م کال کې دانګلستان پادشاه فرمان صـــادر کړ چې دماليياتو تصـــويب بايد دپارلمان لخوا صـــورت ونيســـي چې دغه امر يوازې دبودجې دعوايدو دبخش يا ځانګې پورې تړاوو درلود او تړيره وخته په ټولنه کې دا فکر موجود وه چې پارلمان يوازې د ماليياتو دتصـــويب حق لري او پارلمان نه شـــي کولای چې ددولت په مصـــارفوباندې نظارت وکړي. نو له دي امله ددولت او پارلمان ترمنځ دماليياتو تصـــويب ۱۶۲۶ کال پورې پادشـــاه امر يا فرمان يو جنجالي امر پاتي شـــو چې په نتيجه کې دپارلمان دحقوقو لايحه .(bills of rights) تصـــويب او دايې په کې واضـــح کړه چې پارلمان ددولت دمصارفو لپاره عوايدو تصويب او په مصارفو باندې دنظارت حق لري. له ۱۳۴۴ م کال څخه وروســـته دانګلســـتان پارلمان کې په مصـــارفو او عوايدو باندې دنظارت موضـــوع تربحث لاندې ونيولـه او اړونده يې دزيـات اوږد بحث څخه وروســـتـه دلمړي ځل لپاره داموضـــوع تصـــويب او نهايې کړه. په تاريخې لحاظ ددولتونو لپاره په بودجه جوړونه کې دتوجو وړموضـــوع دواقعې عوايدو تعيين دی ځکه چې د واقعې عوايدو تعين دبودجې په ترتيب کې لومړنی قدم شميرل کيږي. نو ځکه په تاريخې حافظه کې دبودجې (domesday book) ډامســډای په نوم کتاب چې دانګلســتان هيواد زراعتې ځمکو اړونده معلومات په کې درج شـــوي وو وجودلري په کتاب کې درج شـــو يو حوالو له مخې پادشـــاه کولای شـــو چې دخراج او باج وصـــول لپاره له ځانه دســـتوراوقانون وضـــع کړي چې دغه احکام په مطلق مورثي نظام کې وجود درلود.خو په ديارلســـم قرن او نرمانانو حکومت په دوران کې دمالي تنظيم او مديريت لپاره هلې ځلې پيل شوې چې بلاخره په ۱۲۱۵ م کال کې دحکومت مشران بادشاه دسنګينو ماليياتو څخه په تنګ راغلي وو دهمدې وجې دحکومت مشران او عوام يو له بل سره متحد او دانګلستان بادشاه څخه يې غوښتنه وکړه چې دماليياتو تعيين او تسهيم اړوند تصـميم ته په حقوقي امتياز قايل شـي. او دغه حقوق يې په يو لوی منشـور يا ازادۍ منشـور کې سره ترتيب کړې وه ،چې دبادشاه په امضـا ورسيد او په دغه منشور کې راغلي وه چې په يو هيواد کې هيڅ ډول ماليات دهيواد شورا له اجازه پرته نه شي وضعه کيدای چې بلاخره ددې هڅو په نتيجه کې دانګلستان خلک په دې وتوانيدل چې دمنشـور څخه په ګټې اخيستنې دماليياتو په وضـــع کولو او په مصـــارفو باندې دنظارت حق ترلاســـه کړي. په ســـازماني او حقوقي اداراتو کې عمومي بودجې اهميت ته په کتو ســـره دبودجې اجرا پيشـــنهاد او دتهيې

ketabton.com - The Digital Library

موضـوع اداري او مالي سـازمانونه کاملا نوي وه ځکه دبودجې شـروع او اهميت دتاريخې سازمانو او مبارزارتو او کوښښونو پورې اړه لري او دانګلستان له هيواد څخه بيا تر نورو هيوادو پورې دماليياتو وضع کولو حق دعمومي مصارفو تصويب او خلکو ته دنظارت واک ورکول په تاريخې حافظه کې اوږده سـابقه لري. دمشـروط حکومتونو ايجاد سـره دعمومي نظارت لپاره دمهمو مقرارتو رامنځ ته کيدل ددې باعث وګرځيدل چې دبودجې اهميت لاپسې زيات کړي. په ۱۲۱۵ کال کې دماليياتو او محصـولاتو دتصـويب حق بادشـاه لخوا نه پارلمان ته وسپارل شـو ولې تر ۱۶۱۶ م کال پورې دغې موضـوع داوږد سـياسـي کشـمکش له امله عملا داحق اجرانشـو ولې دحقوقو دلايحې دتصـويب څخه وروسـته حکومتونو داحق حاصـل کړ چې دماليياتو وصـــول دتل لپاره ځانته تثبيت کړي په مصـــارفو باندې دپارلمان نظارت او حکومتونو ته دمصـارفو تصـويب په انګلستان کې ۱۳۴۴م کال څخه وروسـته اغاز شـو ولې دغې موضـوع يوازې نظرياتي اړخ درلود. دانګلستان پارلمان له زياتو هڅو وروسـته په دې وتوانيد چې په کلي ډول ددولت دمصـارفو اړوند جامع اطلاعات اوصـورت حسـابونه لاسـته راوړي اوددغې حق دلاسـته راوړنې اصـــلي علت ددولت دبودجې کســر وه چې ددولت يې مجبور کړ ترڅو دکسر مخنيوي په موخه دماليياتو زياتوالی تصويب کړي دغې عمل عموميت پيداکړ او دماليې وزير مکلف وګرځيد چې ددولت دمصارفو اړوند معلومات پارلمان ته ارايه او وړاندې کړي. دحکومت او پارلمان پرلپســـې د اختلاف نظر وروســـته بيا هم دولت دمصارفو او عوايدو پيشبينې ترڅنګ دهغوی مصارفو اړوند حساب په منظم ډول پارلمان ته تســـليم کړي چې له همدې ځايه دبودجې ترتيب اغاز کيږي.د۱۸قرن په اوايلو کې دبودجې دتهيې او جوړولو موضـــوع دانګلســـتان حکومت مجبور کړ چې دمصـــوبې په بودجې په اجراباندې مکلفيت او الزامي وګرځيد. چې دبودجې له تصـــويب نه علاوه هغه با صـــلاحيته مقام چې بودجه تصـــويبوي دنظارت حق هم لري دي پوښـتنې ته ځواب بياومومي. ايا بودجه چې دڅه لپاره ترتيب شوي اجرا او که حکومت پخپل ذوق او ميل مصرف کړي ده؟ دبودجې اجرا باندې نظارت موضـوع دانګلستان لمړي وزير ګلادستون په وخت کې چې له ۱۸۱۶ م کال سره سمون خوري دنظارت موافقه پارلمان ته پيشنهاد کړه نو په لنډيز سره ويلای شو چې انګلســـتان هغه لمړی هيواد دی چې دبودجې څلورګونې اصـــول يې منلې دي او له دې وروســـته دبودجې کاملیت جريان بشـــپړيږي.چې دغه عمل نورو هيوادونو په ډير ســـرعت سـره.....افغانسـتان کې دبودجې سـير. په افغانسـتان کې دسـياسـي او اواداري نظام اصـلاح داحمدشـــاه بابالە دور څخه پيليږي ، احمدشـــاه بابا څخه پخوا افغانســـتان کوم اداري نظم نه درلود نو ځکه احمدشـــاه بابا کاملا نوی نظام قايم کړ چې دانظام دايران دصـــفوي او مغولې هند دتشـــکيلاتو او وظايفو لـه پلوه يو ترکيب وخو پـه خپلـه دافغـاني ټولنې دقبيلوي عرف عناصـــر هم پکې ګډ وه. داحمد شـــاه بابا زياتې نظامي اواداري چارې ديوې شـــورا له خوا رهبري کيدې په اداري چارو کې يې مهم مقام ديوان اعلی (مالیې)اداره وه او احمدشاه بابا په

ketabton.com - The Digital Library

وخت کې دغې اداري مشـــر تـه ديوان بيګې ويل کيده ديوان اعلى په وظـايفو کې دټولو مسـتقيمو او غير مسـتقيمو مالياتو راټولول،په ټولو دولتي عايداتو او منابعو باندې کنترول او ددولتي ځمکو (خالصّ) اداره،دټولو مصـــارفو حواله خراب دانو او جنســـي موادو ذخيرو او عامو خلکو ته ديورونو ځارنه او اجرات يې دوظيفې جز وه. امير عبدالرحمن په خپل کتاب تاج التواريخ کې ليکې : له مخکې دلته منظمې اداري موجودې نه وي ځينې اداري په ځينو نورو ورننوتې وي او ديوکس چاري په ځينې وخت کې بل اجرا کړې وي چې همدغې علت دخلکو کارونه اوادارو وظايف ناســم کړي وه. دنورو ادارو دځيرنې څخه په انحراف يوائې دلګښـت او عوايدو اړوند موضـوعات چې دبودجې پورې مربوطيږي بحث کوو. زما دهيواد ټول عايدات خزانې اداري ته راځي او ټول لګښتونه هم له دغه ځايه ورکول کيږي خزانه په دوه برخو ويشـل شـوي يعنې ټولنيزه (عامه)خزانه او ځانګړي خزانه (خالصـــه خزانه) پرما پورې اړه لري هلته يوائې زما عايدات لکه دملکانو ، ســوداګرو، او نورو څخه راغونډيږي او يوائې دخپلو ځانګړو مصارفو پيسې له خاصې خزانې څخه اخلم. دواړه خزانې بيابه دوو برخو ويشـل شـوي دي نقدي خزانه او جنسـي خزانه او داټولې خزانې په ارګ کې له ارګه دباندې هيوداني دفترونه عام دفترونه دي نژدې دافغانستان په ټولو ښارونو او سيمو کې ددې خزانې څانګې پرانيستل شوي دي او دهرکال په پای کې ترحساب وروسته هغه څه چې په دغه خزانو کې پاتې وي کابل ته راليږدول کيږي او که چيرې ولايتې لګشـــت دهغه ځايه له عايداتو زيات وي نو دهغه اړتياوو دليرې کولو لپاره کابل څخه نغدې پيسـې وراستول کيږي په لنډيز اميرعبدالرحمن خان دهيواد دمالي سـيسـتم جوړښـت لپاره مختلفي اداري دمسـتوفي المالک تررهبرۍ او څارنې لاندې خپل حسـابونه محاسـبه کوي او دهيواد لګښـت او عوايد لپاره په مرکزونو او ولايتوکې منظمې اداري ايجاد شـــوي وي. لکه څرنګه چې مالي اداري اواداري مسايل دنوروسياسي اقتصادي او اجتماعي شرايطو او موادو سره نژدې اړيکې لري نوويلای شو چې دټولنې سيستم کې تحولات په مالي طرز او سيستم باندې اثر پريباسي . په افغانسـتان کې مالي سـيسـتم دحکومتونو له جوړښـت او تشـکيل سـره سـم ايجاد شـوی نو داچې ّ څه رنګه يې مالي چاري تاريخي حوالو له مخې دغزنويانو حکومت په وخت کې يوه داســـې اداره موجوده وه چې دهغه حکومت عوايد او مصـــارفو دتنظيم وظايف په غاړه وه. داميرشـيرعلي خان په وخت کې هم دولت دعوايد و او مصـارفو اړوند اداري موجودې وي چې دمســـتوفي الملـک لـه خوا نـه اداره کيـدي چې داوس وخـت دمـاليې وزيروظـايف يي وه.د١٢١٨ ه شـمسـي کال کې دخپلواکۍ داخيسـتنې پورې ددولت حسـابونه دروزنامچې په ډول دســـياق او رقوم احوالو له مخې ترتيبيده ســـياق دطرز او لارې ،او رقوم: داعدادو مجموعې شکل څخه عبارت دي چې له مخې يې ددولت حسابونه وروسته دمالي کال له ختم څخه ترتيب او خلاصه کيږي دوخت حکومتونو اوسنی شکل سره بودجې سيستم نه درلود. په ١٢٩٩ ه ش کال کې دسياق او رقوم اصول په دفترې اصولو باندې بدل شول چې دفترې

ketabton.com - The Digital Library

اصـــول له ۵دفترونو څخه ترکیب و ددې اصـــولو له مخې دولت باید ټول کلنې حســـابات په حسابې شکل او اسنادوو سره سم پایتخت ته انتقال کړي دفترې اصولو لکه ۱۳۰۰؟ه ش کال پورې دوام ومونده او په ۱۳۰۳ ه ش کال کې دفترې اصـول په شـهریه اصـولو باندې تبدیل شـول. دشـهر یه او دفترداری اصـولو ترمنځ توپیر په دې کې وه چې په دفترې اصـولو کې دولت حسابات په کال کې یوځل ترتیبیده اما په شهریه اصولو کې دولتي حسابونه په میاشت کې ترتیبیږي نو ځکه ویل کیږي چې شـــهریه اصـــول دهغه اصـــولو څخه عبارت دي چې دولت حســـابونه په میاشـــتنۍ توګه ترتیب او پایتخت ته انتقالوي. په افغانســـتان کې دبودجې سیستم او دعوایدو او مصارفو پیشبیني سیستم په ۱۲۹۹ ه ش کال کې پیل دبودجې سیستم په ایجاد سـره دشـاهې خزانې او دولت بودجه بودجې ترمنځ توپیر منځ ته راغلی شـو؟دګډوډیو په کلونو کې د۱۳۰۷-۱۳۰۸دسیاق او رقوم اصولو سره ددولت مالي سیستم حرکت پیل کړ چې دګډوډیو له منځه تګ سـره بیرته دوباره شـهریه اصـول رایج شـول چې تر۱۳۱۴ ه ش کال پورې دغو اصـولو دوام وکړ.په ۱۳۱۵ه ش کال کې ایټالوي عالم موسـیو ژینو مانچولې په مشـوره په بودجوي سـیسـتم کې لاندې تغییرات راغلل. ۱-له دې تاریخ نه وروســته دي کوشش کیږي چې دبودجې ترتیب په علمي شـکل سـره صـورت ونیسـي دعایداتي بودجې او انکشـــافي بودجې ترمنځ دي توپیر رامنځته شـــي. ۲-ددولت مصـــرفي حســـاباتو لپاره باید دمقایسې دفاتر او دتحفیظاتو کنترول او دمصارفو تمرکز لپاره دي دمصارفو دفاتر دنغدي او جنسي راکړي ورکړې لپاره دي انفرادي حسابات طرحه او تطبیق شي. ۳-داسنادو ترتیب : باید اجرایوي ارګانونو ته وســپارل شـــي کنترول او محاســبه دي محاســبوې دفترونو ته تفویض شي ۴-دبودجې دعواید او مصارفو تخصیصاتو کنترول سیستم دي معرفي او دعمل ساحه کې دي تطبیق شـي ۵-دقطعې حساباتو تطبیق په موخه نقدي او جنسـي حسـاباتو لازم اساسـات طرحه او په عملي ډګر کې دي پلي شـي . څرنګه چې دمانچولې سیستم ډیر ساده اوبســـیط وه نو ځکه له دوو کلونو څخه په کمه موده کې یې عمومیت ومونده دمانچولې سیستم .داسیستم بیا دموسیو کلمان له خوانه وځیړل شو او د ځینې تعدیلاتو وروسته د تاید وړوګرځید .په ۱۳۳۳ه ش کال کې مضـاعفي محاسـبې سـیسـتم دنیازې شـاهې ترکې له خوا پیشنهاد شو چې دغه په کامل ډول تطبیق نشو اوسنی بودجوي سیستم دpasامریکایي موسسې لخوانه طرحه او تطبیق شـو. خو دبودجې تاریخي سـیسـتم هیڅکله جامد او ثابت نشـي پاتې کیدلی بلکې داقتصـــادي ، ســـیاســـي ، او اجتماعي تحولاتو ســـره ســـم تحول خوري اوس د افغانستان بودجوي سیستم دنړۍ له ځینو هیوادونو سره سم حرکت کوي او لرې نه ده چې بودجه دیوواقعې اقتصادي انعکاس په توګه ځان څرګند کړي.

دافغانستان په بودجه کې دمصارفو طبقه بندې

ketabton.com - The Digital Library

دافغانستان دولت په بودجه کې مصارف په پنځو عمده فصلونو باندې ویشل شوي او فصل بیا په مختلفو کوچنیو فصلونو باندې تقسیم شوي دي. ۱-دمزد او معاش مصارفو ۲۱باب چې په دغه باب کې لاندې فصلونه دي . نقدي مزد او معاش، غیرې نقدیمزد او معاش ، پیشکي مزد او معاش، نقدي اجتماعي منفعتونو او غیرنغدي اجتماعي منفعتونو او دمعاشاتو ورکړي فصلونه شاملیږي. ۲-داجناسو او خدماتو څخه داستفادې ۲۲باب کې لاندې فصلونه دي . سفریه ، اړیکې او ارتباطات، دحفظ اومراقبت ترمیمات، عام المنفعه ، روغنیات ، سامان او لوازم چې۵۰۰۰۰ افغانیو څخه کم ارزښت ولري. پیشکي تادیا ت او نورمصارف په دې باب کې شاملیږي. ۳-دټکستانې او سود۲۳باب: ۴:داجتماعي کومکونو ۲۴باب په لاندې فصلونو شاملیږي.سبسایډي،دولت خارجي مساعدتونو عملیات، ددولتونو غیرمنقول خارجي مساعدتونه، غیرنغدي اجتماعي تامینات داجتماعي کومکونو ګټورتوب او داسې نور . ماشینونه ، ځمکه ، بهاداره اشیا شاملیږي. په افغانستان کې دعوایدو طبقه بندي په اکثره هیوادونو کې عواید دمستقلو حسابونو په اساس ترتیبیږي چې دغه مستقل حسابات په ۵بابونو او هرباب بیا په څوکوچنیو فصلونو تقسیمیږي عبارت دي له : دمالیاتو یوولسم باب: په دې باب کې لاندې فصلونه شامل دي : ثابت مالیات، په عوایدو مالیات، په دارېې مالیات ، په فروشاتو مالیات ، په داخلي محصولاتو باندې دولتي مالیات په عوایدو باندې نور مالیات، جریمې ، مجازات او ګمرکي مالیات شامل دي. دغیرمالیاتي عوایدو دیارلسم باب: دغیرمالیاتي عوایدو باب کې لاندې عواید چې دثابتو دارایو له درکه عواید اجناسو او خدماتو عرضه ، اداري فیس، حق الامتیاز، متفرقه عواید، دځمکو او تعمیراتو خرڅلاو عواید شاملیږي. داجتماعي سهیمو۱۷م باب: ددولت دکارکنانو تقاعد دسهیمې او شرکتونو دکارکنانو تقاعد سهیمې عوایدو فصلونه شاملیږي. دقرضونو ۱۸باب: کې دخارجي هیوادونو قرضونه او نړیوالو اداراتو قرضونه شاملیږي دمساعدتونو ۱۹باب لاندې فصلونه لري: دخارجي هیوادونو جاري مساعدتونه دنړیوالو موسساتو دغیرمنقولو سرمایه ګذاریو مساعدتونه، دنړیوالو موسساتوو جاري مساعدتونه ، دنړیوالوموسساتو غیرمنقول مساعدتونه دي. دولت په مصارفو باندې نظارت ډیر پخوانی تاریخ لري او له دي امله دمصارفو تاریخ ډیر تاریخي قدامت لري اما دعواید و طبقه بندې دولت دوظایفو په پراخوالي سره زیات اهمیت پیداکړ، نن ورځ دعوایدو طبقه بندي دبودجې دمهمو ځانګړنو څخه شمیرل کیږی اوده دغې طبقه بندی مهم اهداف عبارت دي له ۱-تصمیم نیونه ۲-دعوایدو او نورو عایداتې سرچینو تامین اعتبار دطبقه بندی پیشبني ۳-دعوایدو اومصارفو ترمنځ دارېکې ساتل. دبودجې پراوونه !!!دبودجې ترتیب یو ضروري امر دی اوهغه هیوادونو کې چې دولتي سیستم یي په درې ګونو قواوو ولاړ وي . بودجوي دوري په څلورو پراوونو سره نو یشل کیږي۱-دبودجې دترتیب پراوو: ۲دبودجې تصویب۳-دبودجې داجرا۴-دبودجې دکنترول پراوو: دبودجې دترتیب پراوو۱-دبودجې دترتیب مرحله اساسي برخه ده ۲-په دې پراو کې دیو هیواد دعنوان

ketabton.com - The Digital Library

په څير اهدافو ته ګوري۳-دبودجې په جوړولو کې بايد علمي اوفني ميتودونو څخه اســـتفاده صـورت ونيسـي ۴-چې داچاره دبودجې ترتيب ښـه ، قابل اطمينان او پوهيدو وړ جوړوي۵-دبودجې ترتيب يو لوی کاري پلان دی او داهغه مهال ښــه تطبيق کيږي چې ســالم ، دقيق ، تغيير منونکی ، مديريت، اودمناسـبو لارښـودونکو لرونکی واوســي ۶-دبودجې اجرا کې له اجرايوي او مديريتي ميتودونو څخه ګټه اخيســـتل کيږي۷-دبودجې ترتيب مختلفو ادارو ته محول کيږي او په دې پړاوو کې لومړيتوبونه انتخاب، اعتبارات ورته تخصـيص کيږي۸-په پرمختللو هيوادونو کې دبودجې تهيه دفني ميتودونو له امله وي۹-او پرمختيايي هيوادونو کې پيشـبيني شـويو او سـنجش شـويو ارقامو کې عدم دقت او کارپوه اشـخاص نه شـتون دبودجې ترتيب اواجرا له مشکلاتو سره مخامخ کيږي. ديوي اغيزمنې بودجې جوړولو خصوصيات: ددې لپاره چې بودجه اغيزمنه اوســـې بايد۱-ټول مقامات په کې شـــامل وي۲-دتيرې دورې پايلې له حقايقي نتايجو سـره پرتله کړي او دې پوښـتنو ته ځواب وايي . ايا توپير موجود وه؟ دتوپيرونو لپاره دمنلو وړ دلايل موجود دي؟ايا اداري اواهدافو ترمنځ ســـمون ليدل کيږي؟د اداري ډير بهرني او داخلي چاپيريال څيړل دموجوده نتايجو او بودجوي سياستونو سره پرتله کول چې مؤثر دي او که نه ؟ راتلونکې دورې لپاره داهدافو پراختيا ښـــکاره کيږي دبودجې ترتيب يو تکراری پړاوو. ديوي ښـــې بودجې دترتيب نقاط: ۱-ســـاده او دپوهيدو وړوي، داهدافو په لورلارښـوونه وکړي۲-بدلون منونکي او اجرات وکړي۳-دکارکوونکو او مديريت يوګډ قضـــاوت بيانوونکي وي او داقتصـــادي اټکلونو لرونکي اوســـي. دبودجې په ترتيب کې نورې ځانګړنې ۱-خلک بايد وپوهيږي چې بودجه په کوم ځای کې په مصـــرف رسـيږي۲-دمالي انضـــباط رعايت۳-په بودجه کې دســـتراتيژيکو او ليتونو تعيين۴-دقوانينو او مقرراتو رعايت۵-او بلاخره دبودجې ترتيب بايد لاندې ســـوالونه حل کړي. په بودجه کې دهرې ځانګې اهداف کوم دي؟دبودجې اجرا يو له بل ســره ځنګه اړيکه مومي ؟ دبودجې ارقامو او پلانونو ترمنځ کومه رابطه وجود لري ؟ دبودجې په واســـطه چيرته ځان رســـوي؟ دبودجې ترتيب ولي دحکومتونو پورې اړه لري۱-نن ورځ دبودجې ترتيب اجرايه قوي په انحصـــار کې دی نوځکه يې اصـلي علت په لاندې نقاطو کې واضـح کيږي.۲-په سـياسـي لحاظ بودجه دتوزيع سياست دنده اجرا کوي نوځکه خو اجرايه قوه دمالي فعاليتونو رهبري په غاړه اخلي او ځواب يې هم وايي۳-له فني نقطې له نظره عوايد وصـول اومصـارف دحکومت پورې اړه لري نوځکه يې ځواب هم ووايي۴-دنړۍ ټولو قوانينو اجرايه قوي تـه اجـازه ورکړي چې بودجه ترتيب کړي۵-داهدافو لاســته راوړنې لپاره مصـــارف کوي ۶-دبودجې دارقامو جمعه داري دحکومت لپاره اســـانه وي. دبودجې په ترتيب کې مالي قدرت: دبودجې په ترتيب کې بودجه دارنګه ترتيبيږي۱-اداراتو مصـارف دمالي تثبيت اواصـلاح په موخه دټيټو ادارو څخه لوړو ادارو ته وړاندې کيږي۲-مالي قدرت په هرهيواد کې توپير لري په انګلستان هيواد کې دمالـيي وزير زيات مالي قدرت لري ، اودنظامې مصـارفو کې تغيير دکابينې په خوښـه راځي

ketabton.com - The Digital Library

. فرانسه کې مالیې وزیر کم مالي قدرت لري صدراعظم او دولتي هیت تغییراتو صلاحیت لري. دامریکا متحده ایالاتو ولسمشر پوره صلاحیت لري۳-دمصارفو پیشنهادات له عوایدو زیاتوي نوځکه خو پرې بحث او غورکوي۴-اوخطي تنقیص پریکړه عملي کیږي۵-دمقننه قوې مالي او بودجوي کمیسون مباحثه او مشوره دپاملرنې وړ ده او اضافي مصارفو تصویب او دپورغوښتنه هم دمقننه قوي پورې اړه لري۶-بودجوي واحدونه مجموعي مصارف دموجوده مصارفو په اساس دراتلونکې بودجوي دورې لپاره په انکشافي ډول تخمین وي۷-دغه تخمین کې دوه امکانات موجودیږي۱-محاسبوي مصارف دراتلونکې بودجوي کال دواقعي مصارفو په پرتله کم وي کیدای شي چې دغه حالات له دوو عواملو څخه رامنځ ته شي. په لومړي عامل کې غلطي ، نه لیاقتو دعلمي او عملي میتودونو نشتون اوداسې نور..په دوهم عامل کې قصدي او عمدي مسایل شاملیږي۳-کیدای شي محاسبوي مصارف راتلونکې بودیجوي کال دواقعي مصارفو په پرتله زیات وي ،دبودجې دتنظیم میتودونه په بودجه جوړونه کې دوه میتودونه وجود لري سیاسي میتود: دبودجې سیاسي میتود: هدف دمالي منابعو حد اکثر کول ، دلمړیتوبو او ضروریاتو درجه بندې دمناسبو مصارفو دسطحو تعیین او دمنابعو تخصیص څخه عبارت دي.په دې میتود کې سیاسي تصمیم نیونکي معاملاتو ته زیاته توجه کیږي په سیاسي میتود کې داعتباراتو مبلغ سیاسي مشران ټاکې .اقتصادي یامنطقي میتود په دې میتود کې دمنابعو بهترین تخصیص لپاره هڅه کوي۲-اقتصادي معیارونه ، مطلوبیت مؤثریت، مثمریت، اوسپما ته پاملرنه کیږي. ۳-دبودجې جوړونې وړمسایل په کمي او کیفي توګه څیړل کیږي. دبودجې ترتیب داجرایه قوې دنده ده تر څو: اهداف په ښه شکل سره ترلاسه کړي دبودجې په ترتیب کې لاندې میتودونو څخه ګټه اخیستل کیږي. دعمومي عوایدو فني سنجش میتود . لکه څرنکه چې عواید او مصارف تامین لامل کیږي. نوځکه خو دعوایدو دفني میتودونو څخه استفاده کیږي.دبودجې پوهان فکر لري چې دبودجې ترتیب کې دیو میتود څخه استفاده مطلوب نتایج نه لري. نوځکه خو باید دټولو میتودونو نه استفاده صورت ونیسي . دماقبل کال اخر میتود : ددې میتود له مخې دمورد نظر بودجوي کال دعوایدو اندازه دوو وروستیو کلونو دقطعي وصولي په اساس صورت نیسي د۱۳۹۷کال عواید پیشبیني د۱۳۹۵کال قطعي وصولي په بنسټ ترسره کیږي ولې لاندې نیمګړتیاوي وجود لري:۱-په دې میتود کې نژدې کال له پامه غورځول شوی ۱۳۹۶دکارپوهانو دنظریاتو ته توجه نه کیږی۳-دامیتود هغه مهال مؤثر دی چې اقتصادي تغییرات ډیرزیات نه وي ولې؟نړۍ کې اقتصادي تغییرات زیات لیدل کیږي. داوسط میتود : په تیر میتود کې دنیمګړتیاوو شتون دلیون سې په هڅو داوسط میتود پیشنهاد شو په دې میتود کې د۵ یا ۳ کلونو زیاتوالی او کموالی دبودجوي دورې دعوایدو پیشبیني لپاره نیول کیږی.=X=27.2/5دفیصدي اوسط*داخري کال مبلغ وصولي=دمورنظر بودجوی کال پیش بیني شویو عوایدو زیاتوالي. دبودجې دمصارفو طبقه بندي: دمصارفو طبقه بندي تاریخې

ketabton.com - The Digital Library

قدامت لري او لاندې نقاطو کې ورته توجو کيږي۲-عادي مصارف بايد له انکشافي مصارفو سره تفکيک کړي۲-نظارت او کنترول اسانه کوي. دمحاسبې اجرايوي ميتودونو لپاره مناسب وي. دبودجوي مديرانو انعطاف پذيره معلوميږي۳-په دولتي حسابداریٔ کې دمصارفو طبقه بندي دلازمو حسابونو تنظيم .دمعلوماتو پوره ورکول. دبودجې دکلني کيدو اصل: که چيرې دوخت عامل مشخص نه شي نو دمنابعو پيشبيني ارزيابې او کنترول عمل ستونزمن کيږي. ۲-يوکال وخت سياسي اړخ لري او دبودجې داجرا باندې دمقننه قوي نظارت لپاره مناسب وخت دی . دبودجي په تعريف کې مو لوستي وه چې دوخت، پيشبيني ، عوايد او مصارف ، مهم دي بودجې کلني کيدو اصل انتخاب داقتصادي سياسي او فني له مخې اهميت لري۱-اقتصادي دليل: دزراعت پرمختګ سره دطبيعي زراعت اهميت کموالی ۲-فني دليل: دپيشبيني په دقت استواردی ۳-سياسي دليل: په کنترول او دحکومت په نقش اغيز لري. دبودجې دوحدت اصل: دبودجې واحدونو اجرات په يوواحد سند کې تدوين او دلايحې په شکل يې پارلمان ته وړاندې کړي. ستونزې : دعنعنوي بودجه هرارګان ځانګړي بودجه جوړونه ۲-عوايد او مصارف په يوه دوره کې نه تصويبيدل۳-شته منابع دوباره مصرفيږي۴-دپوهيدنې نشتوالی دپلانونو او اهدافو نظارت پيچيده کوي.ګټې : بودجه متوازنه ده او که نه ده ۲-دمصارفو نسبي ګټه دبودجې په تنظيم کې سنجش کړي۳-دبودجې کسر مخنيوی او لمړيتوبونو ته پاملرنه کوی. دبودجې دانعطاف پذيرې اصل: مديرانو ته کوچني او جزوي کلني تغييرات په نظرکې ونيسي ۲-اجرايوي ارګانونه داعتباراتوله کموالي او مازاد سره مخامخ کيږي. نوځکه بايد دانعطاف منني اصل ته اجازه ورکړي۳-هغه مهال ترې استفاده کيږي چې اقتصادي شرايطو دتغييرپه حال کې وي۴-په مصوبو اعتباراتو کې عدم مداخله جرم دی دعدم پيشبيني شويو شرايطو کې مديرانو ته اجازه وي ترڅو بديل امکانات ولټوي۶-دبودجې اهدافو دلاسته راوړنې لپاره دانعطاف اصل: بايد په پارلمان کې تصويب شي. دبودجې دوضاحت اصل: دبودجې شکل او محتوا بايد ښکاره وي ۲-دبودجې محتوا هغه مهال مؤثره واقع کيږي چې دبودجې تعاريف وضاحت ولري۳-دبودجې ترتيب بايد ټولو ته واضح او دپوهيدو وړ وي.۴-که چيرې بودجه وضاحت و موجود نه وي نو =نو له بودجې مختلف تعبيرونه اخيستل کيږي۲-په مصارفو باندې نظارت اصل ته ضرر رسيږي۳-ددولت داجراتو اخلال باعث ګرځي۴-دبودجې او پلان جوړونې مخالف عمل دی په اهدافو پوهيدنه سختيږي او خلک نه پوهيږي دولت اهداف کوم دي. دکاملیت اصل: ددې اصل ددې اصل هدف دادی چې دجامعې پلان جوړونې لپاره امکان مساعد وي۲-دغير خالص پرنسيپ څخه استفاده صورت ونيسي ۳-دالمان هيواد دغير خالص پرنسيپ څخه استفاده کوي له مخکې چې دمصارفاتي پروژو متوقعه ګټه ښکاره شي۴-پيشبيني شوي عوايد او سنجش شوي مصارف بايد چې په تصويب ورسيږي۴-بديل نشي. دتعادل اصل:دتعادل اصل موخه دهيوادو دبودجې عوايد او مصارف بايد سره برابر وسي۲-که چيرې په عوايدو او مصارفو

ketabton.com - The Digital Library

کې تغییر مشاهده شي نو بودجه دکسر او مازاد حالات غوره کوي۳-کلاسیک پوهان عقیده لري که بودجه کسر ولري نومفهو م يي کميږي۴-مرکنټلستان ادعا کوي چې دبودجې دکسر تاوان راتلونکي نسلونه اداکوي۵-کینز بیا په عادي مصارفو کې دنظریه تاییدوي خو په انکشافي مصارفو کې دانظریه ردوي ځکه مفیدیت يي دواړه نسلونه اخلي . دبودجې دتعادل په اړه نظریات :---دبودجې دتعادل اړونده پوښتنه کیږي چې دبودجې تعادل رعایت شي او که نه؟.کلاسیک پوهان وایي داچې دبودجې کلنی دتعادل ضروری دی دولت مسول دی چې په کلنۍ توګه عواید او مصارفو نسبت ترمنځ تعادل رعایت کړي۱-او لاندې دلایل يي وړاندې کړي۲-خصوصي اقتصاد دبودجې تعادل ساتي دولت يي هم باید وساتي۳-دبودجې کسر دانفلاسیون سبب ګرځي۴-دولت دبې ځایه مصارفو مخنیوی کوي ۵-دمالیاتو د زیاتوالی باعث ګرځي ، دبودجې عدم تعادل نظریه : ددې نظریې پلویان استدلال کوي چې دولت۱-باید اقتصادي اهداف ترلاسته کړي ترڅو اقتصادي او سیاسي ثبات ایجاد او حفظ کړي ۲-کینز وایي دبودجې کسر په ټولنه کې پیسې زیاتوي چې دغه جریان رشد لپاره زمینه مساعدوي۳-اومازاد حالات بیا برعکس تاثیر لري. دبودجې دوره ای تعادل ۱-دبودجې وظایفو په زیاتوالي سره دبودجې ترتیب په نوساناتو باندې اغیز لري ۲-دبودجې دوره ای تعادل کې دانفلاسیون انقباضي سیاست اودرکود مخنیوی کوي له بودجې کسر څخه استفاده کوي۳-دوامداره کسر په اقتصاد ناوړه اغیزه کوی ۴-دولت باید څو کلنی تجارتي دوره کې بودجه متوازنه کړي. دجامعیت اصل موخې ۱-دبودجې په تنظیم کې او اجرا کې دقت او وضاحت تامین وکړي۲-دولت باید دټولو بودجوي واحدونو بودجه په یوواحد سند کې پارلمان ته تقدیم کړي د ټولو انتفاعې او غیرانتفاعې اداراتو عواید اومصارف دبودجې په سند کې راټول او پارلمان ته يي تقدیم کړي دبودجې ارقام باید خالص ډول درج شي. دتخصیص اصل:تعریف په یوه معینه دوره کې دهغو پیسو څخه عبارت دی چې لوړو مقاماتو لخوا یوې اداري ته دهدف لپاره داجرا صلاحیت ورکوي۱-تخصیص اصل : په دې نقطه تاکید کوي چې دبودجې دعوایدو اومصارفو مندرج ارقام تغییر ونکړي۲-نشي کیدلی چې دبودجې مودې اعتبارات په نورو مواردو او فصلونو کې په مصرف ورسیږي۳-موظفې اداري مکلفي دي چې دقانون له حکم سره سم عواید واخلي۴-دهري اداري عواید او مصارف چې څرنګه تعیین شوي وي دهغې مطابق عمل سرته ورسوي ددې اصل رعایت ۱-دبودجې مالي انظباط اواهدافو لاسته راوړنې سبب کیږي۲-دبې ځایه مصارفو مخنیوی کیږي عدم رعایت دبودجې مسیر تغییروي وسایل په غلطو عدو کارول کیږي/اقتصادي شرایط تغییر کوي او باید چې دعوایدو او مصارفو ځایونه تغییر وکړي.دعدم تخصیص اصل: دولت ټول عواید اومصارف دي دولت عمومي خزانې ته داخل او عمومي عوایدو څخه تامین کړی شي. داستهلاکي او انکشافي مصارفو توپیر اصل:استهلاکي مصارف هغه دي چې عاید اوداریي زیاتوالي باعث ونه ګرځي۲-انکشافي مصارف هغه مصارف دي چې عاید اوداریي دزیاتوالي باعث وګرځي

ketabton.com - The Digital Library

دتوپير نقاط يي دادي:--داستهلاکي مصارفو زياتوالی ، دانفلاسيون سبب کيږي اوانکشافي مصارفو زياتوالی دتوليد، استخدام ، او ملي عايد لامل کيږي . دمصارفو داندازه کيدني اصل::ددې اصل څخه هدف دادی چې تصويب شوي عبارات باید په ځای او دقيق ډول ولګول شي۲-هغه اعتبارات چې تصويب شوي نه وي دورکړي وړنه دي او جرم نه شميرل کيږي.دعوايدو دتخمين اصل:دعوايدو تخمين اصل څخه هدف ۱-دبودجې له تصويب سر ه اجرايه قوه اجازه لري تصويب شوي عوايد حصول کړي او په مصرف ورسوي۲-دعوايدو لاسته راوړني دقانوني اجازې نه پرته نه شي عملي کيدلي۳-دعوايدو پيشبيني تخمين اړخ لري . دقانوني کيدنې اصل: بودجه يو قانوني سنددی اودبودجې په ارقامو کې تغييرات دقوانينو اومقراراتو تابع ده۲-دټولو پيشبينې شويو عوايد حصول دقانوني تصويب محتاج دي دولت بايد داقتصادي حالاتو په نظر کې نيولو سره خپله بودجه ترتيب کړي په ۱۹۹۸ م کال کې دنړيوال بانک لاندې اصول معرفي کړي.دمسوليت اصل: داصل واضح کوي چې دبودجې اجراکوونکو وظايف کوم دي. دکفايت اصل: دټولنې ستونزو دحل لپاره کافي منابع ولري۲-دتناوب اصل: ددې اصل له مخې بودجه بايد کال په کال او پرله پسې ډول تنظيم شي . دمديريت اصل: دبودجې په ترتيب کې دمديريت ټول شرايط په دقيق ډول عملي کړي۵-دتنوع اصل: بودجه اني نتايج ولري منځ مهاله ، اوږدمهاله اهداف هم توضيح کړي۶-دبودجې دصحت کيدني اصل: دبودجې په ترتيب کې بايد دعلمي او عملي ميتودونو په اساس سرته ورسيږي چې نتايج يي هم درست وي. دبودجې نوي اصول: دهيوادونو په شرايطو تغيير کوي دبودجې اصول هم بايد تغيير وکړي/پخوانې اصول داجرايوي قوې دکنترول لپاره رامنځ ته شوي دي/اونوي اصول بيا دبودجې دتصويب په مهال رامنځ ته شوي . هدف يي۱-دولت دمالي فعاليت محدودول۲-داجرايوي قوي دصلاحيت محدودول۳-دبې ځايه مصارفو مخنيوی دکلاسيکو اصولو ترڅنګ نوي اصول هم ضروري دي :دبودجې اجرايه اصول: دبودجې ترتيب داجرايه قوي دنده شميرل کيږي ./مقننه قوه زيات تغييرات راولی/دبودجې له تصويب څخه وروسته دبودجې اجرايوي صلاحيت اجرايه قوې ته سپارل کيږي/په دې اصل کې اجرايه قوه اهداف معرفي کوي او اهدافو ته رسيدل دعددي نقطې نظره درجيږي. تاثيرات او اداره يي څرګنديږي/دبودجې اجرا بايد دمقننه قوې دسياسي تاثير لاندې رانشي ولې؟ يوازې دنظارت حق لري اجرايه قوه دصلاحيت او مسوليت لرونکې او مسوليت لري چې دبودجې معقولې اجرا لپاره تدابير سرته ورسوي. دبودجې دصلاحيت اصل: په بودجه کې پيشبيني شويو او تعيين شويو اهدافو ته ورسيږي بايد دلازمو صلاحيتونو لرونکې وي دبودجې دازادۍ اصل اومتغير وخت تعيين اصل: دبودجې اقلام بايد په محدوده شکل سره تعريف نشي ترڅو د اداري تدابيرو دانعطاف پذيرۍ اواقتصاديت مانع وګرځي دبودجې اجزاوې اجرايه قوي ته دلارښوود اومعلوماتو منبع اوسې /دااصل دکلني توب اجرات له منځه وړي هغه تغييرات چې غيرمترقبه او قابل پيشبيني شويو عواملو له امله رامنځ ته

ketabton.com - The Digital Library

کیږي رعایت کړي او داســي مقرارات رامنځ ته کړي چې په متغییرو شــرایطو باندې اني وارد کړي.دبودجې دطرزالعمل اصــول:--دګذارش دورکړې اصــل:--ددې اصــل په اســاس اجرایه اومقننه قوه باید دیواطلاعاتي سیستم په واسطه دتیټې اداري نه ترلوړي اداري پورې دبودجې په اړه جامع معلومات ترلاســه کړي . ګذاریش باید چې تغیرات اوستونزې څرګندې کړي، دلایل اوتصمیم نیونه وړاندیز کړي. دمیتودونو دتعدد اصل: دمیتودونو دتعدد اصل له مخې دولت باید دمختلفو فعالیتونو لپاره مختلف میتودونه اختیار کړي۲-تعدد میتودونو په نتیجه کې دولت اداري کارونه مؤثریت او مولدیت مومي. دبودجې د اداري تمامیت اصــل: ټول بودجوي واحدونه په مجموعي پروســې کې اداري تمامیت څرګند کړي :دبودجې ډولونه : اداري بودجــه او وظیفوي بودجــه : اداري بودجــه پــه بودجوي واحــدونو تقســیمیږي ا و وظیفوي بودجه دبودجوي واحدونو وظایف څرګندوي. منظمه بودجه دایمي عواید اومصارفو درلودونکی وي او غیر منظمــه بودحــه دتمویــل غیرمنظمې منــابع ولري. اســتهلاکي او ســرمایوي بودجه هغه مصــارف شــاملیږي. چې دولت په دارې کې مســتقیم ســهم ونلري او ســرمایوي بودجه چې مســتقیم ســهم لري . باید او واقعي بودجه : باید بودجه دپیشــبیني شــوو پلان ګذاري شــو یو عوایدو او مصــارفو څخه عبارت دي او واقعي بودجه بیادعمل په ســاحه کې تطبیق شوي وي.

بودجوي سیاست

دبودجې مفهوم اوماهیت: دبودجې کلمه په لغت کې دبکس یا چرمي بکس څخه اخیستل شوی چې په سلسله واره توګه د bulgaدلاتیني کلمې څخه دانګلیسي دbudgetکلمې چې په پښتو کې دبودجې په نوم یادیږي راورسیده . دبودجې اصــطلاح په لومړي ځل دفرانســې لخوا په کال ۱۸۱۴ م کال په رسمي ډول ددولت دعواید او مصــارفو په برخه کې په کاریوړل شــوه او بیا په ټوله نړۍ کې اســتعمال شــوه . بودجه په افغانســتان کې ددولت مجموعي عوایدو او مصــارف دیوې ټاکلې دورې معمولا یوکال لپاره پیشــبیني او تصــویبیږي . بودجه دیوداســې منظمې طرحې څخه عبارت ده چې په هغې کې ددولت مجموعي پلان شــوي مصــارف دتخميني او پیشــبیني شــوو مجموعي عوایدو ســره مقایســه او په قرار کې واقع کیږي.بودجه هغه ســند دی چې په هغه کې دیو معین وخت معمولا دیوکال لپاره دیوې دســتګاه یا ســازمان عواید او مخارج پیشــبیني او صــلاحیت لرونکي مقام لخوا تصــویب شــوي وي دیونســبتا کاملترین تعریف له مخې بودجه دیوقانون په شــکل دراتلونکې بودجوي دورې لپاره ددولت دمالي اقتصــاد دعوایدو پیشــبیني او پلان شــوو لګښتونو دمنظم مقابله کولو څخه عبارت دي kolmsپه عقیده ددولت بودجه دمختلفو اهدافو دسلسله مراتبو دکمي اومقداري انعکاس څخه عبارت دی چې دســیاســي تصــامیمو دعاملینو لخوا انتخابیږي . نن ورځ new marks

ketabton.com - The Digital Library

fritsتعريف زيات مشـــهور دی او عموميت يي موندلې دی ددی تعريف په انعکاس بودجه دراتلونکې دورې معمولا ديوکال لپاره ديوې منظمې طرحې او پلان شـــوو لګښـــتونو اوددې لګښتونو دجبران او پوره کولو لپاره دپيشبيني شووعوايدو داټکل اوتخمين دمخامخ کول څخه عبارت دی چې دپرنســـيپ له مخې دتطبيق او مکلفيت لري new marks fritsدتعريف خصـوصـيات: ۱-بودجه ددولت دعوايدو او لګښتونو دمخامخ کولو څخه عبارت دی۲-بودجه ديو پلان خاصيت لري چې په راتلونکې دورې پورې اړه لري۳-دبودجې ترتيب بايد په منظم او دايمي توګه صـــورت ومومي۴-بودجه دحقوقي الزام او مکلفيت لرونکې ده معنا داچې په عمل کې بايد تطبيق شـــي۵-بودجه ديو هيواد داړتيا پربنا ترتيب کيږي له دې امله عوايد او مصارف بايد په خپل منځ کې سره مطابقت وکړي۶-بودجه دحکومت دکاردپلان دعددي بيان څخه عبارت دی چې په اجتماعي اقتصـادي او سـياسـي سـاحو کې ددولت دوظايفو دحل په اړوندټول تدبيرونه په برکې نيسي .دافغانستان دبودجې په مقرره کې دبودجې تـعـريـف هـم ددې تعريف څخه الهام اخيستی او دکلاسيک تعريف په نسبت جامع تر دی. لکه څنګه چې د۱۳۵۳ کال دبودجې په مقرره په لاندې ډول تعريفوي . بودجه ددولت دقانوني ســـند څخه عبارت دی چې په هغې کې ديو معين وخت معمولا ديو کال لپاره ټول عوايد او مصـــارف تعيين او په اقتصـــادي اجتماعي دفاعي کلتوري او ســـياســـي ســـاحو کې دټولو فعاليتونو اوانکشـــافاتو انعکاس ورکوونکي وي. بايد زياته کړو چې هروخت چې دبودجې څخه بحث کيږي بايد ددولت په اړوند لاندې تفاوت په پام کې ونيسـو .۱-په تاريخي لحاظ دولت لومړنی واحد يا شـــخص دی چې دبودجې په تنظيم او ترتيب يي پيل کړی۲-په هرهيواد کې دحجم له مخې ددولت بودجه زياتريه سازماني بودجه ده په دې اساس هغه مسايل او موضـوعات چې په هغې کې طرح کيږي دنورو بوديجو څخه زيات او پيچده وي۳-دبودجې داجرا په وخت کې ددولت محدوديت دنورو اقتصـــادي موســـســـو او اشـــخاصـــو څخه زيات دی معنا داچې دبودجې داجرا دقيق ترومقرارتو تابع ده په همدې ډول دکلاســـيک تعريف له مخې بودجه دهغه ســـند څخه عبارت ده چې ددولت دعوايدو او مصـــارفو ديو معين وخت معمولا يو کال لپاره پيشـبينياو تثبيت کيږی دفرانسـي مالي علم هم بودجه دلګښتونو او عوايدو دمخکې اټکل او تخمين پـه توګـه تعريفوي. چې داتعريف دپورتني تعريف څخـه چنـدان تفـاوت نـه لري. دبودجې دندې دبودجې اســاســي دنده عبارت له دې څخه ده چې ددولت فعاليت داســې ترتيب کړي چې دحکومت دپلان شـــوو تدبيرونو انتخاب او تطبيق ممکن کړي او برســـيره په دې دعمومي رفاه تامين سره چې ددولت اساسـي هدف تشـکيلوي ددولت داقتصـادي فعاليتونو او خصـوصـي اقتصـادي فعاليتونو دمؤثر ارتباط له لارې مسـاعدت وکړي. دبودجې مهمترينې دندې عبارت دي له:۱-دبودجې عنعنوي يا قديمي دندې ۲-دبودجې نوي يا موډرينې دندې عنعنوي دندې عبارت دي له a-دبودجې ســـياســـي دندې : ددیموکراســـی په هيوادونو کې دبودجې پلان يوه اساسـي سياسـي دنده سرته رسوي. دبودجې دورې يا بودجې کال دشـروع

ketabton.com - The Digital Library

څخه مخکې دبودجې تصویب دلمړنۍ سیاسي دندې اویاداساسي سیاسي دندې په نوم یادیږي. چې دحکومت دحقوقي مؤثر طرزالعمل لپاره اســاس تشــکیلوي. B-دبودجې حقوقي یاقانوني دندې: دبودجې دســیاســي دندو ســره یو ځای دي دبودجې لمړی حقوقي دنده چې دحقوقي اساسي دندې په نوم هم یادیږي دحقوقي او قانوني اساس په واسطه تعیین کیږي. په دې معنا چې صرف دیو دقیق قانون په اساس دموجودیت په صورت کې دبودجه قانوني اجراتو قدرت لاس ته راوړلای شــو . دوهمه حقوقي دنده دحقوقي الزامي دندې په نوم هم یادیږي په هغه اعدادو او ددندو پورې چې بودجه کې په ګوته شــوی او دمقننه قوي لخوا تصــویب شــوی دحکومت او اداري بستګي احتوا کوي او په تشبث شوو اعدادو او دندو پورې دحکومت او اداري دغه بستګي دحکومت لپاره دقانوني خاصیت یا اجرایوي مکلفیت درلودونکي دي c-دبودجې دمالي سیاست دندې: دحکومت دیوکارپلان صرف هغه وخت کولای شي چې عملي او تطبیقي جذبه غوره کړي چې دلګښــتونو دپوره کولو لپاره په کافي اندازه عواید وجود ولري له دې امله دمالي احتیاج اودمالي وســایلو موجودیت ترمنځ موافقت ددولت دبودجې دمالي سیاست اساسي دنده تشکیلوي چې دادنده دمالي سیاست دلمړنۍ دندې په نوم یادیږي ، دمالي سیاست دوهمه دنده عبارت له دې څخه ده چې دبودجې درهنمایي اقتصــادي مؤثریت او معقولیت تقویه اومســاعده کړي چې دادنده دمالي سیاست دسازماني او اقتصــادي رهبري کوونکي دندې په نوم هم یادیږي.d-دبودجې داقتصادي سیاست دندې :داقتصادي سیاست ددې دندې په واســطه کوښښ کیږي چې ددولت بودجې چې کوم اقتصــادي نسبت ورکول کیږي دهغه څخه داقتصـــادي عمومي پروګرام اوددولت دمالي اقتصـــاد دهماهنګ کولو لپاره ګټه اخیســتل کیږي یا واخیســتل شــي. ددولت دبودجې لخواددې دندې ســرته رســول دبودجې داقتصــادي سیاســت لمړنۍ دندې یادبودجې دســاختماني دندې په نوم یادیږي او دهغې مطابق دبودجې پلان دیوې تنظیم کوونکي وســیلې په توګه داســتفادې لاندې راځي او دیو ټاکلې اقتصــادي سیاســت دتحقق او اقتصــادي معقولیت لپاره خدمت کوي چې دبودجې دغه تنظیمې دنده دبودجې داقتصادي سیاست دثانوي دندې په نوم یادیږي. دبودجې نوي دندې عبارت دې لــه۱-دبودجې دپلان ګذارۍ دنده۲-دبودجې تحلیلي دنده۱a-دبودجې دپلان ګذارۍ مفهوم په خپل ذات کې معنې ورکوي چې عواید او مصارف په یوي ټاکلې راتلونکي دورې پورې اړه لري نو له دې امله دبودجې په تهیه او ترتیب کې دسیاسي ارادې تشکل باید دراتلونکو ټاکلو اهدافو په اساس ځان عیار کړي. دهرې بودجې دارنګه ساختمان باید تامین شي په دې اساس داهدافو ټاکل دبودجې دپلان ګذارۍ لمړنۍ دنده تشــکیلوي چې دپروګرام دجوړولو ددندې په نوم یادیږي دبودجې دپلان ګذارۍ دوهمه دنده عبارت ددې څخه ده چې دبودجې دترتیب دمخه باید واضــح شــي چې په بودجه کې ټاکلې اهداف څرنګه براورده کیدای شــي.b۲-دبودجې تحلیلي دندې: باید ولیدل شي چې داهدافو دترلاسه کولو لپاره پیشبیني شوی وسایل کافي دي او که نه. دبودجې هدفونه:دبودجې هدفونه او هغه نقش چې بودجه یي دهیواد په

ketabton.com - The Digital Library

مالي او اداري سازمان کې سرته رسوي په لاندې ډول دمطالعې لاندې نیول کیږي.۱-داهدافو ارزیابې کول۲-دنظریاتو هماهنګ کول۳-دعمومي او خصوصي فعالیتونو اړیکه۴-ددولت په وسیله دقانوني جواز لاسته راوړل۵-دعوایدو او لګښتونو طبقه بندې ۶-دفعالیتونو نتیجې او بریالیتوب درجې ته رسیده ګي ۷-دمسولیتونو تشخیص او تفکیک. دبودجې ډولونه۱-منظمه بودجه۲-غیرمنظمه بودجه.منظمه بودجه عبارت له هغه بودجې څخه ده ده کوم چې دمنظمو تمویلي وسایلو پواسطه تمویلیږي. غیرمنظمه بودجه عبارت له هغې بودجې څخه ده کوم چې دغیر منظمو تمویلي وسایلو په واسطه تمویلیږي.۲-استهلاکي او سرمایوي بودجهA-استهلاکي بودجه هغه مصارف په برکې نیسي کوم چې دسرمایي په شکل اوددولت په دارییو کې دمستقیم سهم لرونکي نه وي بلکه : معمولا په یوه بودجه تاثیر واردويB-سرمایوي بودجه : عبارت له هغې بودجې څخه ده کوم چې په اقتصاد کې ددارییي او سرمایوي په شکل کې دمستقیم سهم لرونکې وي او برسیره په دې دجاري بودجوي دورې دتیریدو څخه وروسته هم مفیدتونه منځ ته راوړي .۳-پلان شوی (باید)او واقعي یا حقیقي بودجه:A-پلان شوی(باید) بودجه: دیوې راتلونکې مالي دورې لپاره دیو هیواد دعوایدو او مصارفو داټکل او پلان ګذارۍ څخه عبارت دهB-واقعي یا حقیقي بودجه:داسې عواید او مصارف په برکې نیسي چې واقعا به عمل کې تطبیق شوي وي چې نوموړي بودجې ارقام دحقیقي ارقامو په نوم یادیږي.۴-عادي او انکشافي بودجه:Aعادي بودجه معمولا هغه مصارف په برکې نیسي کوم چې دعادي او روزمره فعالیتونو لپاره دانکشافي پلانونو دلګښتونو څخه غیر په نظرکې نیول کیږيB-انکشافي بودجه : معمولا هغه مصارف په برکې نیسي کوم چې دعادي او روزمره فعالیتونو لپاره دانکشافي پلانونو دلګښتونو څخه غیر په نظر کې نیول کیږي.۵-اداري او وظیفوي بودجه:Aاداري بودجه عبارت دهغه بودجې څخه ده کوم چې دوزاتونو له مخې تقیسمیږيB-وظیفوي بودجه : عبارت له هغه بودجې څخه ده کوم چې دمختلفو وظیفو یا مختلفو پروګرامونو په بنا ترتیبیږي چې دولت یي په اقتصاد کې سرته رسوي. دبودجې حالات: دپرنسیپ له مخې بودجه باید دتوازن په حالت کې قرار ولري ولې په عمل کې اکثرا اقتصادي شرایطو په تغییر اوتحول سره کموالی یا زیاتوالی په بودجه کې منځ ته راځي چې اوس دبودجې دري ګونو حالاتو او علتونو څخه بحث کوو۱-دبودجې توازن۲-دبودجې زیاتوالی یاتفاضل: زیاتوالی یا تفاضل په بودجه کې هغه وخت منځ ته راځي چې عواید په هرحالت چې وي نظر مصارفو ته زیات شي اومعمولا دازیاتوالی په بودجه کې په عمومي توګه ددولارو منځ ته راځي .الف: دلګښتونو په کمیدو او دعوایدو په خاص ډول دمالیاتي عوایدو په ثابت پاتي کیدوسره.ب:دعوایدو په لوړولو او لګښتونو په ثابت پاتي کیدو سره: ۳-دبودجې کسر: دبودجې دکسر مفهوم : څه وخت چې ددولت دمصارف دهغه له عوایدو څخه اضافه شي نو ویل کیږي چې دولت بودجه دکسر سره مواجه ده . دبودجې دکسر درامنځ ته کیدو مهم عوامل.الف: د اداري امورو دضعف له امله دبودجې درامنځ ته کیدونکی

ketabton.com - The Digital Library

کسر: دبودجې اداري کسر داسې کسر دی چې دیوې صحیحې او سالمې اداري نشتوالی په صـــورت کې رامنځ ته کیږي مثلا: هغه وخت چې موجوده اداري ســـازمان دتشـــکیلاتو او پرسونل دنقیصـــی له مخې دوظایفو داجرا قدرت ونلري او دولت ددغې نقیصـــی دلرې کولو لپاره نوي کارکوونکي استخدام کړي ددغه اضـافي استخدام نتیجه کې اداري او دمعاشـاتو مصارف لوړ ځي او یو تشکیلاتي تورم رامنځ ته کیږي او په نتیجه کې ددولت بودجه دکسر ســره مخامخ کیږي.ب: داقتصـــادي وضـــعې دتغییر له امله دبودجې کســر : دبودجې کســر داقتصـادي وضـعې دتغییر له امله هغه وخت منځ ته راځي چې داقتصـادي وضـعې تغییر په نتیجه کې ددولت عواید او مصـــارف خپله هماهنګي له لاســـه ورکړي او یا په بل عبارت داقتصـادي وضـعې په تغییر سره ددولت عواید او مصـارف په نامتناسـب یا حتی په معکوس شـکل تغییر وکړي نامتناسـب تغییر په دې معنا چې اقتصـادي شـرایط دمصـارفو دلوړوالي غوښـــتنه کوی مګر دعوایدو لوړوالی ته په هغه اندازه امکانات نه وي موجودج: دیو هیواد داقتصـادی سـاختار دبودجې دکسـر دعلت په توګه : دبودجې دکسـر پورتنۍ نوعې چې ذکر شـوي اکثرا دلنډې مودې ماهیت لري او دبودجې دغه ډول کسر چې داقتصـادي جوړښـت له وجې دعمومي عوایدو او مصـــارفو ترمنځ دهماهنګی دنه موجودیت له امله په اوږده وخت کې څرګندیږي. چې دغه عدم هماهنګي بعضې وخت دبیاودانوي یاانکشافي مصارفو له مخې داقتصـادي توسـعوي سیاسـت په واسـطه منځ ته راځي چې داقتصـادي او اجتماعي زیربنا او اقتصادي پروژو دتقویت په خاطر صورت نیسي چې ډیر وخت ته ضرورت لري چې ددې په نتیجه کې دټولنې اقتصـــادي او اجتماعي جوړښـت دپرمختګ په حال او دملک اقتصـــادي دابتدایي مراحلو پرمختللو مرحلو ته ځي په دي معنا چې دملک اقتصـــاد دټیټې ســطحې څخه دپراختیا سطحې ته میلان پیداکوي. دبودجې دکسـر سیاسـت: څرنګه چې وویل شـو بعضـې وخت دولت دبودجې کسـر څخه دیو سـیاسـت په ډول داســې اسـتفاده کوي چې داقتصـــادي رکودي حالت داقتصادي رونق په حالت مبدل کړي چې دبودجې دتعادل داصل سره مخالفت نـه واقع کیږي دولتونـه دپولي تورم دمخنیوي لپـاره خپل مصـــــارف کموي چې دادبودجې یوعمده رقم تشـکیلوي. چې ددې په واسـطه دټولنې مجموعي تقاضـا کمیږي. او په دې شـکل دتورم سره مقابله کوي چې داقتصادي رکود په صورت کې هم دبودجې دکسر دسیاست څخه اســتفاده کوي او دغه درکود حالت درونق په حالت بدلوي. هغه ارقام چې دبودجې دکســر ترعنوان لاندې قرار نیســـې دهغه منابعو څخه عبارت دي چې دعوایدو او مصـــارفو ترمنځ فرق وجود لري دبلې خوا نه دولت په دې توانیږي چې دخپلې بودجې هغه مازاد چې رامنځ ته شوی او دبودجې دبې تعادلی سبب ګرځي په دوه ډوله مصـرف کړي۱-دخارجي قرضـو او په دولت باندې دشـــوو اعتباراتو تادیه کول۲-دراتلونکې برداشـــتونو په خاطر دذخیري په ډول دهغې ساتل*دبودجې دکسر اقتصادي تاثیرات: ددغه سوال دځواب په برخه کې چې ایا دولت دبودجې دکســر نامســـاعد اقتصـــادي تاثیرات لري نشـــي کولای چې یو کامل او دقیق

ketabton.com - The Digital Library

ځواب وګڼل شـــي . ځکه دولت دبودجې کســـر اقتصـــادي تاثير دمالي تامين دمنځته راتلو دځرانګوالي دعلت پورې تړاوو لري. ځرنګه چې ددولت دبودجې کســـر دجاري مصـــارفو دزياتوالي په خاطر وي نو دي ته بايد توجه وشـــي چې دغه ډول مصـــارف فقط دمجموعي تقاضا دزياتوالی سبب ګرځي چې کيدای شي چې تورم رامنځ ته کړي. ماليه : دهغه اجباري ورکړي ځخـه عبـارت ده چې خلـک يې ددولـت دمصـــــارفو دتمويـل پـه منظور ددولـت دغيرمســتقيمو خدماتو په مقابل ورکوي.ماليات معمولا په دوه ډوله دي ۱-مســتقيم ماليات ۲- غيرمستقيم ماليات. غيرمستقيم ماليات : عبارت دهغه مالياتو ځخه دي چې دمالي مودي يو او حامل يي بل شـــخص وي لکه ګمرکي تعرفي : بهرنۍ مرســتې او پورونه : بهرنۍ مرســتې اوپورونه هم ددولت دبودجې دتمويل يوه منبع ګڼل کيږي اودولت انکشـــافي معمولا دهمدغو مرســـتو او پورونو په واســـطه تمويليږي.دولتي دارايي : دولتي دارايي هم ددولت دبودجې دتمويل يوه منبع کيدای شـي ځکه دضـرورت په وخت کې ددولت کولای شـي خپلې دارايي په خرڅلاو ورســـوی او دنومړي مصـــرف بودجه پري تمويل کيږي؟. دولتي تصـــديګاني : ددولت دبودجې بله تمويلوونکې منبع دولتي تصـــديګاني دي چې هغه عوايد چې دنومړيو تصـــديو ځخه لاس ته راځي دبودجې په تمويل کې اهم رول لوبوی. دبودجې حقوقي مراحل: دبودجې مراحل چې دبودجې ددوران په نوم هم يادیږي. دبودجې ترتيب مرحله. دتصـــويب مرحلـه، داجرا مرحلـه، دبودجې دنظـارت(کنترول)مرحلـه پـه برکې نيســـي . دبودجې ځلورګوني مراحل: داجتماعي او اقتصـادي سـيسـتم په نظر کې نيولو سـره په هرهيواد کې وجود لري اما دمحتوياتو او شکلي نقطې له نظره يوهيواد ځخه وبل هيواد ته طبعا فرق کوي چې کولای شـو هره مرحله په مختصـره توګه په لاندې ډول تشـريح کړو ۱-دبودجې ترتيب: دبودجې لمړۍ مرحله تشـــکيلوي چې دبودجې داترتيب ديوې خوا په راتلونکې کې دعوايدو دانکشاف ديو تخمين له مخې اساس ګذاري شوي اودبلې خوا ددولت دايندە مصارفو دحدودو په اړوند دمالي سـياسـتمدارنو نظرپه برکې نيسـي . د اداري امورو دضـعف له امله دبودجې رامنځ ته کيدونکې کسـر دلاندې عواملو ځخه خالي نه وي.۱-دعوايدو دلاسـته راوړنې غلط جوړښـــت۲-د اداري کارمندانو عدم صـــلاحيت غيری تخصـــص وال چې ماليات لاســـته راوړي۳-دماليا‌تو دغلط سـيسـتم انتخاب ۴-دبودجې دکسـر دمالي تامين هره يوه منبع ديوبل ځخه مختلف تاثيرات لري چې لاندې ذکر شـــوي دي او په تفصـــيلي شـــکل يي لاندې ذکر کوو:۱-دنووپيسو نشرول۲-دداخلي منابعو ځخه قرضـه اخيستل۳دلندې مودې لپاره دخارجي منابعو ځخه قرضه اخيستل. مستقيم ماليات: عبارت له هغه مالياتو ځخه دي چې دمالي مودي او حامل يو شـخص وي لکه: په ځمکه ماليه. په دوه طريقو سـره منځ ته راتلی شـي۱-دولت کولای شـــي چې په عين وخت او حال کې بدون ددې ځخه چې خپل مصـــارف او خاصـــتا ماليات لوړکړي۲-په يو اقتصـــاد کې دمجموعي تقاضـــا دلوړولو لپاره بله طريقه ددې ځخه عبارت ده چې ددولت دماليا‌تو اندازه راټيټه کړي. دولت جان مينايارد کينز دکسـري بودجې

ketabton.com - The Digital Library

پیشنهاد کړی ترڅو په دي توګه دولت وکولای شي چې دکومکونو ورکولو له لارې دارزانو پورونو له لارپې انګه اچونه تشویق شي او په دې ډول اقتصادي بحران پرضد مبارزه وکړي.البته دادنړیوال اقتصادي بهران څخه وروسته خبره وه.

بودجوي سیاست بله یعنې دوهمه برخه په لنډه توګه

سریزه بودجوي سیاست دعوایدو او مصارفو بدلون څیړي ، بودجوي سیاست دوسایلو (عوایدو او مصارفو)په مټ په اقتصادي متغییراتو باندې اغیز ښندD،داقتصادي ستونزو دحل لپاره دبودجوي سیاست له وسایلو څخه په استفادې لپاره دستونزو مناسب مدیریت اوحل لاره وړاندې کوي.، بودجوي سیاست داجتماعي او اقتصادي سیاست دیوې وسیلې په توګه ددولت بودجه دساختمانې سیاست دوسیلې په توګه ، په دې مبحث کې لاندې موارد څیړل کیږي. په تولیدي جوړښتونو باندې دبودجوي سیاست هغه عوامل تربحث لاندې نیول کیږی. چې اقتصادتراغیز لاندې راولې . مخکې له دې نه چې په تولیدي جوړښتونو او ملي عاید باندې یی اغیزې مطالعه شي لازمه ده چې تولیدي جوړښتونوانواع وڅیړو. په یو ملي اقتصاد کې تولیدي جوړښتونه لاندې ډولونه لري ۱-منطقوي تولیدي جوړښتونه:اقتصادي تولیدي څرنګه په اقتصادي ساحاتو باندې تقسیم شوي دي ۲-سکتوري تولیدي جوړښتونه: سکتوري تولیدي جوړښتونه : توضیح کیږي پوره تولید ي سکتوري جوړښتونه په اقتصاد کې په څومره اندازه دهیواد په اجتماعي تولید کې سهم لري مثلا: په اجتماعي تولید کې دزراعت سهم اوداسې نور۳-عواملي تولیدي جوړښتونه: دانوعه تولیدي جوړښتونو کې تولید عوامل (ځمکه اوسرمایه) شاملیږي.په تولیدي جوړښتونو باندې دبودجوي سیاست اثرات: بودجوي سیاست دعوایدو او مصارفو له لارې دیواقتصاد په تولیدي جوړښتونو باندې متفاوت اغیز لري نو له دې امله ضروري ده چې هریو یي په جلا ډول تربحث لاندې ونیول شي .الف: تولیدي جوړښتونه باندې دبودجوي مصارفو اغیزې: په تولیدي جوړښتونو باندې دبودجوي مصارفو له نظره لاندې مصارف دتشخیص وړدي. داشیاو خریداري فرمایشاتو لپاره دولت مصارف په سکتوري او منطقوي تولیدي جوړښتونو باندې تاثیرات لري مثلا: د(تعمیراتي اقتصاد قدامت حق)دتعمیراتي اقتصاد دتشویق اوتقویي لامل ګرځي. یادوروسته سیمو لپاره ددولت فرمایشات هم ددې منطقو دتشویق سبب ګرځي.۲-دتخنیکي اجتماعي اوکلتوري زیربناوو لپاره ددولت مصارف دتولیدي منطقوي او تولیدي سکتوري جوړښتونو لپاره اساسي شرط شمیرل کیږي.۳-دوزګارتیا مخنیوي لپاره دولت مصارف دتولید په عواملي جوړښتونو باندې تاثیر لري . مثلا کله چې دولت په ساحه کې داستخدام کچه لوړه شي نوپه کاروبار کې دعرضه کمیږي او مزدونو نرخ صعودیا پورته کیږي په دې صورت کې ممکن کاري قوه دسرمایي په کاراچونې سره تعویض شي برعکس که دولت په ساحه کې استخدام سطحه کموالی ومومي نودکارعرضه زیاتیږی. اومزدونو نرخ کمیږي په دې صورت کې

ketabton.com - The Digital Library

سرمايه په کاري قوې باندې تعويض کيږي. ۴-دولتي کومکونه: دجبران وړنه دي او دمقابلې ورکړي وړ نه دي . کومکونه ورکول ديوخاص طرز العمل له مخې صورت نيسي اودولت غواړي لاندې خاص اهداف لاسته راوړي .الف: تشويقي انطباقي کومکونه: دوخت له نظره محدود وي :ترڅو دتصديو امکانات او سهولتونه ديو نوي توليدي جوړښت لپاره اماده شي يا له ځان سره اماده او مطابق کړي.ب: حفاظوي کومکونه: دادول کومکونه : دحمايوي ګمرکي محصولاتو سره نړدې تعلق لري داکومکونه دوامداره خاصيت لري او دکومک اخيستونکي دعايد وضعيت بهتره کوي توليدي شرايطو ته کوم تغير نه ورکوي. ۵-دقرضونو ورکول: کولای شي چې په منطقوي ، سکتوري او عواملي توليدي جوړښتونو باندې تاثيروارد کړي . په توليدي جوړښتونو باندې دبودجوي عوايدو اغيزې : دولته مختلف عوايد اومصارفو په ځير متفاوت تاثيرات لري اوپه لاندې ډول توضيح کيږي. :اقتصادي عوايد داقتصادپه منطقوي اوسکتوري جوړښتونو باندې مستقيم تاثير لري مثلا: په يوه معينه ساحه کې دبرق دمصارفو معاف کول بايد نورو ساحاتو په نسبت دنرخ دکموالي په منطقوي تاثيراتو کې شميرل کيږي. يا مالياتي معافيت او تخفيف په معينه ساحه کې سرمايه ګذاريتشويقوي۲-په توليدي جوړښتونو باندې ماليات تاثيرات لري. اول : دتصديو دپانګې اچونې فرسايش لپاره مالياتي مساعدتونه اومالياتي تخفيفات ډير اهم رول لري او په يوه معينه سکتوري ساحه کې تاثيرات واردوي او همدارنګه منطقوي تاثيرات هم لري.دوهم : دتصديو دخرڅلاو په دوران باندې ماليات تصدې مجبوروي چې مرکزيت ته خواته حرکت وکړي الحاقيې ختموي اوتصدې تشويقوي چې دماليې څخه ځان ساتنې په موخه اقتصادي مراحل کم کړي۳:ماليات کولای شي چې دتصديو حقوقي شکل ته تغيير ورکړي. مثلا په موسساتومالیات اودشرکتونو دسرمايي په عوايدو ماليات مجبوروي چې دماليې نه دخلاصون پيه موخه ځان ديوې مالي تابع کړي۴-ماليات په تصديو باندې عوض تاثيرات واردوي او توليد عوامل ترتاثير لاندې راولي. مثلا: کله چې په مزدونو باندې لوړشي نوکارګران يي په تصديو باندې تاثير اچوي ،سرمايوي توليدي وسايلو باندې تعويض کيږي. ۵-په عوايدو باندې ماليات :دتوليداتو دترک تشويق باعث ګرځي. مثلا د وسطې حدله عوايدونه دماليواتواخيستل :په ملي عايد باندې دبودجوي سياست تاثيرات ===په لاس کې شته عوايدو په درست ډول کارولو سره دمصرف اوپس انداز په جوړښتونو باندې دبودجوي سياست اثر لري چې تربحث لاندې نيول کيږي. دازاد بازارپه اقتصادي نظام کې هراقتصادي عامل دبازاردعمليي اودماليې دتاديه کولو نه وروسته عايد لاسته راوړي او داعوايد داحتياجاتو سره سم کاراچول ديولړعواملو پورې اړه لري، مصرفي عادات۲-پس اندازعادات۳-دمصرف نورم ۴-اجتماعي موقف اونورداقتصادي واحدونو تخمينات فرق کوي اومتفاوت تاثيرات لري په مصرف اوپس انداز باندې دبودجوي سياست تاثيرات: په مجموعي عايد کې دمصرف اوپس اندازنسبت سرمايه ګذاری په واسطه لوړيږي مثلا دپس انداز تشويق ، معافيت او جايزي پس

ketabton.com - The Digital Library

اندازکوونکي ترتاثير لاندې راولي ۲:؛دمصـــارفو ترکيب هم کولای شـــي چې په پس انداز اومصـــرف باندې تاثير وارد کړي مثلا په تجملي اشـياوو باندې مالياتو وضـــعه کول دجنس قيمت لوړوي او تقاضـا کموي اوداشـياو مصـرف لپاره کميږي. دولت بودجه دتوليد عواملو معقول په کاراچولو وســيلې په توګه: کيريشـــن : دتحقيقاتو نتايجو له مخې چې په انکشـــافي اواقتصادي همکاريو هيوادونو سازمان کې يي ترسره کړي دي دولت بودجه کولای شي چې لانـدې اهـداف ترلاســـه کړي organization, economic, of cooperation and development(OECD)دداخلي رقابت تشويق اوتقويه: درقابت تشويق داقتصـادي سياست اوقانوني تدابيروپه واســطه صـــورت نيســـي. انحصـــاري قدرت: رقابت محدودوي وي اوانحصـاري بازارونه منځ ته راوړي .ددې ستونزو مخنيوي لپاره بودجوي سياست(عوايد اومصـارف) وسـايل لري چې درقابت محدودونکي عوامل په ضـد ترې استفاده وکړي، اوپه لاندې توګه دبودجوي سـياسـت له هغو وسـايلو څخه يادونه کوو چې رقابت تشـويقوي:الف: دولت عوايد درقابت تشـويق ديوې وسـيلې په توګه : لکه څرنګه چې مخکې يادونه شـوي وه چې غيرنـاخـالص خرڅلاوو پـه دوران مـاليـات اوپـه مرحلـه اي خرڅلاو دوران مـاليـات پـه اقتصاد کې دتصديو دتمرکز او الحاق باعث ګرځي او په نتيجه کې درقابت مانع ګرځي. ځکه په دې ډول مالياتو ســره يوازې دتصــديو دبازارفروشـــي دماليا‌تو کيږي او دتصــديو داخلي خرڅلاو دماليې تابع نه ګرځي چې ددې سره بازار عمليه له منځه ځي او مالياتونه ځان ساتې نو له دې امله دولت عوايد درقابت مانع کوونکي بڼه غوره کوي ددې لپاره چې دولت عوايد درقابت مانع کوونکي واقع نه شـــي نو بايد داضـــافي ارزش ماليه وضـــعه شـــي ځکه په دې صورت کې اضافي ارزش توليد دماليې تابع ګرځي که تصدۍ په الحاق اومنفرد ډول فعاليت کوي ودارزش سره به سمه ماليه تاديه کوي . دتمرکز دموجوديت : نشې کولای چې دماليا‌تو پس انداز رامنځ ته کړي چې دولت عوايد زياتيږی اورقابت محدوديت له منځه وړي، دډول تدابير هغو تصـــديو ته چې کم امکانات لري دزيات رقابت امکانات رامنځ ته کوي دډول اضـــافي ارزش ، دتصـــديو حقوقي شـــکل او لويوالی رعايتوي اورقابت محدوديت له منځ نه وړي . دولت مصـــارف درقابت تشـــويقونکي وســـيلې په توګه : دولت مصـــارف درقابت دمحدوديت باعث ګرځي. هغه تصـــدۍ چې کومک ترلاســـه کوي مالي وضـــعيت يي بهتره کيږي دتصـديو تفوق اوبرتري رامنځ ته کيږي دنورو تصـديو په پرتله دزيات رقابت توانايي پيداکوي رقابت محدوديت مخنيوي لپاره بايد داکومکونه دايمي خاصيت ونه لري اوداقتصادي شـــرايطو تر/له مطابقت پورې اوســـي .دتادياتو دبيلانس پيژندنه: دتادياتو بيلانس دعمل په ساحه کې مثبت او منفي حالاتونه غوره کوي دتادياتو بيلانس هغه مهال مثبت شميرل کيږي چې دســـره زر او ســـرمايي نورملکونو نه مطلوب هيواد ته تاديه شـــي. ديو هيواد دتادياتو بيلانس هغه مهال منفي ګڼل کيږي. چې ياد هيواد دبيلانس کســـردســـره زرو او ســـرمايي په واســـطه متوازن کړي. دتادياتو بيلانس دبې توازنۍ علتونه: دغيرې واقعي تبادلې نرخ ټاکل:

ketabton.com - The Digital Library

دغیري واقعي تبادلي نرخ تعینول دتادیاتو دبیلانس دبې توازنی لامل ګرځي . کله چې دیوهیواد دپیسو ارزښت ټیټ تعین شي نو په دې صورت کې دصادراتو قیمت کمیږي اودوارداتو قیمت پورته کیږي چې په دې سره صادرات زیاتیږي اووارادات کمیږی. دپیسو دارزښت کموالی ددې لامل کیږي چې داخلي هیواد پیسو ارزښت دخارجي پیسو په وړاندې کم کړي چې ورسره سم دخارجي اجناسو قیمت په داخلي بازار و کې ارزانه تمامیږي او دوارداتو لپاره زمینه مساعدیږي اودتادیاتو بیلانس دمازاد باعث کیږي . که چیرې یو هیواد دپیسو ارزښت نسبتا لوړتعیین شي نو ورسره سم دیادهیواد صادراتي توکو قیمت نورو خارجي هیوادونو ته ګران تمامیږي. اودوارداتي توکو قیمت ارزانه کیږي چې په دې صورت کې صادرات محدودیږي واردات زیاتیږي دتادیاتو دبیلانس منفي او کسر رامنځ ته کیږي.که چیرې داحالات(بې توازنې)اوږد مهاله شکل ولري داچې تغییرات دتبادلې تغییراتو له امله وي نو له دې امله باید دتبادلې ثابت نرخ له منځه نه یوړل شي . مثلا: که چیرې تادیاتو بیلانس کسر ولري نوداخلي پیسو په وړاندې خارجي پیسو ارزښت لوړتعینیږي یاداخلي پیسو ارزښت ته تنزیل ورکول کیږي . ترڅو خارجي هیوادونو ته دتوکو قیمتونه ټیټ تمام شي او دصادراتو زیاتوالی ومومې او دتادیاتو دبیلانس کسر له منځه یوړل شي. په تبادلې نرخ کې تغیرات داسعارو احتکار ته لاربښوونه کوي او داچاره نړیوال پولي سیستم ته تاوان رسوي او که دا کسر په نورو اقتصادي سیاستونو اوتدابیرو سره دتوازن امکان ونه لري نوبیا دتبادلې نزخ تغیرته هغه مهال اجازه ورکول کیږی چې دتادیاتو بیلانس عدم توازن دوامداره او ناوړه حالت ته داخل شی دانفلاسیون منځته راتلل :دانفلاسیون منځته راتلل: په هغو هیوادونو کې چې دبازار اقتصادي نظام موجودوي دانفلاسیون له ستونزې سره مخامخ دي کله چې په یوهیواد کې انفلاسیوني تمایلات وجودولري نو:دنورو هیوادونو په پرتله یي دتوکو او مزدونو قیمت په زیاته اندازه لوړیږي.۲-اودکارمولدیت یی دقیمتونو زیاتوالی سره مطابقت نه لري یا داچې په اجتماعي محصول کې زیاتولای رانه ولي نوله امله یي دتادیاتو بیلانس کسر رامنځ ته کیږی ځکه دتادیاتو بیلانس کسر رامنځ ته کیږي چې : داجناسو او مزدونو قیمت دانفلاسیون له امله زیاتیږي۲-نوځکه دصادراتو دکموالي لامل کیږي.دبودجې انقباضي سیاست کولای شي چې دداخلي قیمتونو له لوړوالی څخه مخنیوی وکړي .هرکله چې ددې سیاست له امله داخلي قیمتونه درقابت کوونکو هیوادونوپه پرتله راکم شي نو په دې صورت کې صادرات زیاتیږي او واردات راکمیږي اودبیلانس مازاد رامنځ ته کیږي.
دبودجې سیاست:دتادیاتو دبیلانس سیاست دیوې وسیلې په توګه هر کله چې دتادیاتو بیلانس کسر دانفلاسیون له امله وي نو ددداسې کسر مخنیوي لپاره لازمه ده چې انفلاسیون یي ضد تدابیرو څخه استفاده وکړو چې په دې حالاتو کې دانفلاسیون ضد بودجوي سیاست وسایل عبارت دي له۱-دمالیاتو موقتي لوړوالی. ددداسې مالیاتو لوړوالی په پراخه او کتلوي تاثیر ولري په مجموعي تقاضا باندې تاثیر وارد کړي لکه په عایداتو اودخرڅلاو په دوران باندې

ketabton.com - The Digital Library

مالیات ددې مالیاتو په عملي کولو سره په اقتصادي مجموعي تقاضا کې کموالی څرګندیږي او دقیمتونو دنزول باعث ګرځي.۲-ددولتي قرضونو لاسته راوړنه: دداسې چې ددولت دقرضونو دلاسته راوړني لپاره اسناد نشروي او له دې لارې غواړي چې په اقتصادکې دخلکو قدرت خرید جذب راکم کړي.چې په نتیجه کې ورسره په اقتصادکې دقیمتونو دنزول باعث ګرځي داچاره هغه مهال غوره اوسم تاثیر لري چې دولت لاسته راوړي پولي وسایل بیرته اقتصادي جریان ته شامل نه شي ځکه که چیرې داوسایل بیرته اقتصاد ته جریان ومومي نو په اقتصاد باندې توسعوي تاثیر واردوي نوترمورد نظر مهال دي یاد پولي وسایل راکد وساتي ترڅو مؤثر نتایج لاسته راشي.۳-په دې اقتصادي حالاتو کې دولت باید دقرضونو له ورکړي څخه ډډه وکړي ترڅو په اقتصاد کې له اضافي تقاضا څخه مخنیوی وشي اودقیمتونو لوړوالی کابو کړي. ۴-ددولت دهغو سرمایه ګذاریو تعلق کول چې عایداتي تاثیرات یې نسبتا ظرفیتي تاثیراتو ته لوړوي لکه څرنګه چې عایداتي پروژو کې دعاید سطحه لوړوي اودعاید په اندازه تولید او عرضه کې زیاتوالی نه راځي نو ددې لپاره چې تقاضا زیاتوالی ونه مومي او قیمتونه لوړ نه شي نوباید عایداتي پروژي تعلیق شي . لکه عمراني پروژې اوپه دې کې سرمایه ګذاري ددې لامل کیږي چې عایداتي سطحه لوړه کړي دپورته تدابیرو علاوه یو لړ نور اقتصادي سیاست او بانکي سیاست ، ازاد بازار سیاست، دحداقل ذخیرې سیاست ، دتنزیل سیاست، دقیمتونو کنترول سیاست، اوبلاخره په اقتصاد کې مجموعي تقاضا سهیمه بندي کول او محدود کول دقیمتونو دنزول باعث ګرځي. دقیمتونو دکمیدو سره سم داخلي اجناس خارجي هیوادونو ته ارزانه تمامیږي دصادراتو زیاتوالی اوبیلانس کسر مخنیوي لامل کیږي.هرکله چې دتادیاتو بیلانس کسر دمالي توسعوي سیاست له امله وي نو په دې صورت کې دکسرله منځه وړلو لپاره انقباضي بودجوي سیاست یا محدود کونکی بودجوي سیاست مناسب ګڼل کیږي.داسیاست په اقتصاد کې دپیسو مقدارکموی او قیمتونو صعودي میلان له منځه وړي چې ورسره سم صادرات زیاتیږي او بیلانس کسر مخیوی کیږي. کله چې دتادیاتو بیلانس کسر دزیاتو پیسو دارزیابۍ له امله اوسي نودصادراتو پانګه اچونه کموالی او تضرر مومي له ناقص استخدام سره ټیټ استخدام حالات رامنځ ته کیږي په دې صورت داهداف تضاد هم رامنځ ته کیږي . په دې معنا چې دتادیاتو بیلانس کسر دزیاتو پیسو له امله دی نو باید انقباضي بودجوي سیاست عملي شي ترڅو صادرات زیات اوواردات کم کړي ولي دبیکارۍ مخنیوي کې توسعوي بودجوي سیاست څخه استفاده کیږي اوکه چیرې دتادیاتو بیلانس مازاد انقباضي بودجوي سیاست له امله رامنځ ته شي.

مارکیټینګ (بازارموندنه)

ketabton.com - The Digital Library

مارکیټینګ عبارت دارزښـــتونو دپیداکولو دپروســـې څخه ده ؟ټولې کاروباري اداري په کاربوختې په عمومي توګه ، په دوو برخو ویشـــل شـــوي دي١-انتفاعي ٢-غیرانتفاعي ===غیرانتفاعي اداري ډتولنې دخیرښیګنې لپاره جوړیږي او دشخصي ګټو په اساس فعالیت کوی او دا اداري بیل اهداف او بیلې ګټې لري ٢-انتفاعي اداري بیادنورو اداري اهدافو سره ســره په عمده ډول دګټې دترلاســه کولو لپاره کولو لپاره فعالیتونه کوي او دغه اداري هڅه کوي چې خپل فعالیتونه په دقیق ډول په هره برخه کې ترجدي کنترول لاندې ونیســـي ترڅو دبیځایه مصـارفواو دګټې دفرصـتونو څخه دښـي استفادي شـرایط برابر کړي. مالي څانګه : دغه څانګه دکاروباري اداري دمالي برخو دټولو چارو مسولیت په غاړه لري او مهم وظایف يي دپیســو تدارک او دتمویل دســرچینو برابرول پرمختګ او فعالیتونو او ځایونو کې دهغې مناســب اســتعمال دکاروبار په نتیجه باندې تصــمیم نیول دپانګې دکمښــت په صــورت کې دبیلابیلو ادارو څخه دپانګې لاس ته راوړنه دکاروبار پراخول اودکمپنۍ دپلانونو ســـرته رســول او داســي نورو فعالیتونو په مخ بیولو کې ســهیم وی. دبشــري منابعو څانګه: دغه څانګه دکاروبار لپاره دمسلکي او وړ پرسونل داستخدام چارې دهغوی لپاره دوظایفو ټاکنه او دکاري طرز العمل جوړونه دټکنالوژۍ دتغییر په صـــورت کې دهغوی لپاره ټریننګ چارې دکارکوونکو دوظایفو ترفیع او تنزیل دمعاشـــاتو ټاکنه ، دکارګرانو دژوندچاپیریال او داســـي نور په مخ بیایي. دمارکیټینګ څانګه : دغه څانګه دکمپنۍ دتولیداتو دتولید په اړه تصمیم دقیمتونو ټاکنه و دهغوی تشهیر او توزیع ټولې چارې په دې څانګه پورې تړاوو لري . دمارکیټینګ څانګه : د اداري دډیرومهمو څانګو څخه ده چې د اداري سره داهدافو په لاس ته راوړنه او دمنابعوپه ســـمه کارونه کې مرســـته کوي.مارکیټ هغه ځای دی چې هلته اخیســـتونکي او خرڅوونکي یو ځای کیږي او داجناســـو او خدماتو دتبادلې په وســـیله خپلې اړتیاوې پوره کوی. یعنې مارکیټ دبازار په مفهوم سره له هغه ځای یا ماحول څخه عبارت دی چې هلته اخیستونکي او خرڅوونکي دشیانو او خدماتو تبادله کوي . یا مارکیټ : دشیانو او خدماتو موجود متوقعه(بالقوه)اخیســـتونکو دمجموعي څخه عبارت ده . دمارکیټ ډولونه: مارکیټ دمختلفو اړخو له مخه تقسیم شـوی خو مونږ يي یوائې له مهمو څخه یادونه کوو١- دمشتریانو دخصـوصیاتو له نظره ١-دمولدینو بازار٢-دمستهلیکینو بازار-د عرضـه کوونکو او تقاضـــا کوونکو دشـــمیر له پلوه ١-دکامل انحصـــار رقابت بازار٢-انحصـــاري بازار٣- اولیګوپول بازار. دیادولو وړده چې په کوم بازار کې رقابت زیات وي په نتیجه کې مشتریانو او مســـتهلیکینو ته ګټه زیاته وي ولې په هغو بازارونو کې چې انحصـــار زیات وي ګټه کاروبار ته وي ځکه هغوی په خپله خوښـه قیمتونه ټاکي . مارکیټینګ: یوه پروسـه ده چې په هغې کې افراد او ګروپونه ګډون لري ترڅو خپلې اړتیاوې او غوښـــتنې دتولیداتو او دهغوی دارزښـتونو دتخلیق او تبادلې له لارې ترلاســه کړي. تولید په دې برخه کې دتولید پلانول او ډیزینول ، کیفیت دبرانډ نوم ، بسته بندۍ اندازه ضمانت او داسې نورراځي . قیمت ایښودنه:

ketabton.com - The Digital Library

دمختلفو توليداتو لپاره دمصـــرف جدول جوړول اوبيا دهغې له مخې دمناســـب قيمت ټاکنه ، همدارنګه دخپلو رقيبانو دقيمت په اړه معلومات حاصلول او په پای کې دمشتريانو رضـايت ســره ســم دقيمت ټاکنه. تشــهير يا پروموشــن: داشــتهاراتو مقصــد دخلکو خبرول او دهغې تشويقول دي په دې برخه کې دتوليداتو معرفي کولو او پرمختګ لپاره کمپاينونه په کاراچول کيږي او په دې اړوند مختلف تصاميم نيول کيږي. توزيع PLACEMENT: په دې برخه کې دتوليداتو دتوزيع لپاره مختلفي لارې چارې تربحث لاندې نيول کيږي،دمثال په توګه مســتقيم ډول توزيع ترسره شي يا دمنځګړو په واسطه توزيع مصارف په توليداتو ځانګه تاثير لري دتوزيع دچينلونو ټاکنه همدې برخې دنده تشريح کوي.بازار موندنې اهميت : بازار موندنه هم دمولد او هم دمستهلک له پلوه مهمه ده داځکه چې دداسې يوې پوهې او سيستم په لرلو سره کولای شو توليد شوي مواد او خدمات داړتيا په مهال په ښه ډول دمولد ځخه مقتضي ته هغه ځای ته اړتيا پکې ليدل کيږي وړاندې کړو. دبازار موندنې يو شــــمير خدمتونه دلته په لنډه توګه ووايو-----دتوليداتو ترانسپورت ۲-زيرمه۳ـــــسورت، ستنډرډ، بسته بندي او بارجامه . دبازارموندنې تکاملي مرحلې:دتوليدولو اصل۲-دتوليد اصل۳-دخرڅلاو اصل۴دبازارموندنې اصـل ۵-دبازار موندنې ټولنيز اصـل. دبازارموندنې چاپيريال –ديوې کمپنۍ مارکيټ چاپيريال دټولو هغو عواملو اواسبابو ځخه عبارت ده چې دکمپنۍ په خرڅلاوو دمشتريانو سره ګټورو اړيکو دتغييرســـبب ګرځي. خارجي عوامل: داســـی عوامل دي چې په کمپنې پورې نه مربوطيږي ولې دکمپنې دداخلي کچې دچاپيريال ټول عوامل او کاري اســـباب ترخپل اغيز لاندې راولي . په خارجي عواملو کې دنفوســو شــميرنه او تحليل اقتصــادي حالت ،تخنيکي مهارت، خارجي شرايط ، سياسي کلتوري ځواکونه شامل دي داهغه ځواکونه دي چې ديوې کمپنۍ په باندې چاپيريال اغيز کوی. داخلي عوامل هغه عوامل دي چې په خپله په کمپنۍ پوري مستقيم ارتباط پيداکوي او تړډيره حده کمپنۍ کولای شي چې مهار يي کړي او کنټرول وربانديې ولري يعنې کمپنۍ ددې توان لرلای شــي چې داتاثيرات کنترول لکه : مشـتريان ۲-رقابت کوونکي ۳-دمارکيټينګ مينځګړې۴-دخامو موادو برابرونکي او داسې نور. دخارجي چاپيريال عوامل ۱-ديموګرافيک عوامل۲-اقتصـــادي چاپيريال ځواکونه ۳-طبيعي چاپيريال عوامل (ځواکونه)۴-ټيکنالوژيکي چاپيريال ۵-ســياســي او قانوني عوامل۶-ټولنيز اوکولتوري عوامل. دټيټې کچې چاپيريال : په دې برخه دمارکيټينګ دچاپيريال داســـې ځواکونه او تاثيرکوونکي عوامل راځي چې دکمپنۍ ســره ډيرنژدې وي او مشــتريانو ته دخدمت کولو په اړه په کمپنې باندې تاثيرکولای شـــي چې هغه عبارت دي له:۱-ديوي کمپنۍ مارکيټ۲-دکاريدونکو موادو عرضـــه کوونکي۳-دمارکيټ منځګړي۴-مشـــتريان۵-رقابت۱-مارکيټ دمشـــتريانو مارکيټ۲-صـــنعتي مارکيټ۳-تجارتي مارکيټ۴-تجارتي مارکيټ ۵-حکومتي مـارکيـټ۶-نړيوال مـارکيـټ۷دمســـتهليکينو مـارکيـټ۷-دمـارکيټينـګ منځګړي خپلواک کاروباري اداري اواشخاص دي چې په مستقيم ډول دکمپنۍ او دمارکيټونو ترمنځ دشيانو او

ketabton.com - The Digital Library

خدماتو په جریان او تبادله کې مرســـته کوي. دغه منځګړي په عمومي ډول په دوه ډوله دي۱-middle men۲-facilitating org.دمارکیټ په اړه کولای شــو چې دلاندې مراجعو څخه معلومات په لاس راوړو ۱-داخلي یاداشـــتونه۲دبازارموندنې ټیټ کارمندان ۳-دبازار موندني تحقق. دزیاتو تولیداتو دخرڅلاوو لپاره مارکیټینګ معلوماتي سیستم ته اړتیا پیداشوه چې په لاندې ډول تشــریح کیږي۱-شــیانو ته غوښــتنه۲-دشــیانو کیفیت او خوښــه۳-دخلکو غبرګون . دیوه غوره او ښــه مارکیټ دمعلوماتي سیســتم لپاره اړینه ده چې په دې باندې پوه شـــی چې دمارکیټ داداره کوونکو لپاره څه ډول معلومات ضـــروري دي او ترکومې کچې کولای شـــی چې دا معلومات راټول کړی . دمعلوماتو پرمخ بیول کله چې دلاندېنیو ســرچینو څخه معلومات راټول شـــي نودلاګتورتیا لپاره باید تحلیل شـــي ۱-داخلي ریکارډونه۲-دمارکیټینګ سیستم۳-دبازارموندنې څیړنه. دمارکیټینګ څیړنه: دشیانو او خدماتو دمارکیټ په اړه داړونده مســـایلو په اړه په منظمه طریقه دمعلوماتو برابرول هغه په لیکلي بڼه چمتو کول او دهغه تحلیل کول دي. دبازار موندنې په اړه دځیړنې اهداف:۱-دمصـــارفو کموالی۲-منظمه پلانیونه۳-دنوي مارکیټ پیداکول۴-دقیمت په اړه پالیســـي جوړول۵- liking and disliking۶-دمارکیټنګ رقابت۷-study the impact of external forces. دمارکیټ په اړه دځیړنې ګټې : ۱-دمارکیټ په اړه دځیړنې ســره مونږ ته دمســتهلیکینو خوښــه او ددوې عادات معلومیږي۲-دمارکیټ په اړه څیړنې ســـره کولای شـــو چې دخپلو تولیداتو لپاره نورمارکیټونه پیداکړو۳-دمارکیټ په څیړنې ســـره دمارکیټ مدیر ته داخرګندیږي چې ترڅو په خپلو پالیســـیوکې تجدید نظر وکړي او نوي پلانونه طرحه کړي۴-دشـــیانو دکیفیت بهتره کول۵-په لګښتونو کې لږوالی۶-په تولیداتو کې تنوع راځي.دبازارموندنې دځیړنې پروسه : ۱-دمسلې پیژندنه۲-دځانګړو موخو ټاکل۳-دځیړنې لپاره پلان جوړونه ۴-دمعلوماتو دتفصیل یوځای کول۵-دراجمع شـویو معلوماتو تحلیل۶-نتیجه اخیسـتل او د سـپارښـتنو برابرول۷-دراپور برابرول۸-دمعلومـاتو دراټولونې ســـرچینې ۱-داخلي ســـرچینې دکمپنۍ دداخلي کارکوونکو او شعبو دمعلوماتو څخه عبارت دی۲-بهرنۍ سرچینې ۱-ثانوي سرشمیرنه دا په کم لګښت سره ترسره کیږي او سم لاسي ورځیني وخت ستونزې راولاړوي ځکه دادبل هدف لپاره راجمع شـوي وي۲-لومړۍ سـرشـمیرنه: زیات مصـرف ته اړتیا لري او دزیات وخت ته ضـرورت لري ولې زیات دقیق وي.دمارکیټ دمعلوماتي سیستم او څیړنیز سیستم ترمنځ فرق۱-ځینې خلک وایې چې ismدمارکیټ په اړه دځیړنې پرمختللی شـــکل دی چې داوســـنۍ تکنالوژي په واســـطه يي پرمختګ موندلی۲-دمارکیټ په اړه څیړنې تعریف: دمارکیټ دستونزو په اړه بشپړ او باهدفه معلومات راټولول او دهغه تحلیل او ارزونې څخه عبارت دی. تولیدات څه شـــي دي: له تولیداتو څخه هدف هغه څیز دی چې په مارکیټ کې دپاملرنې وړ وګرځي.داستعمال دحصول لپاره وړاندې شي او دغه څیز دمستهلیکینو اړتیاوي لري او غوښـــتنې پوره کړای شـــي په دې څیزونو کې وجود لرونکي فزیکي محصـــولات

ketabton.com - The Digital Library

خدمات،وګړي ځايونه اداري او نظريات هم شـامل دي . هغه کسـان چې دشـيانو تو ليدولو لپاره دپلان طرح کړي هغوي ته دشـيانو په اړه دلاندېنيودريو اصـلو په اړه فکر کولو اړتيا بريښـي ۱-بنسټيز محصـول۲-ريښـتيني توليدات دادول څيزونه بايد لاندې ځانګړتياوي ولري ۱-کيفيت په کې درج وي۲-ځانګړتياوې۳-جوړښت۴-دنومونې نوم(نمونه) بسته بندي کول۳-اضـافي څيزونه (توليدات): په دې شـيانو کې مصـرف کوونکي ته دخرڅلاوو نه وروسـته داضـافي ګټې رسـولو او خدمات کولو کوښـښ کيږي دتوليداتو طبقه بندي ۱-بې دوامه توليدات۲-دوام لرونکې توليدات۳-خدمات. بې دوامه توليدات: دا هغه شـيان دي چې په يو يا څو ځله استعمال سره بيخې له منځه ځي او ختميږي لکه ډوډۍ مالګه صابون۲-دوام لرونکې : توليدات داهغه شيان دي چې دډيروخت لپاره دوام کوي لکه:ږمنځ ، کالي، موټر وغيره ۳-خدمات: دبيلګې په ډول : ډاکټر، استاد ترکان، او داسې نور. دخلکو داستعمال له مخې شيان (توليدات) په دوه برخو ويشلای شو ۱-دمستهليکينو توليدات۲-صنعتي توليدات۱-دمستهليکينو اجناس: داهغه شيان دي چې لګښت کوونکي يې دخپل شخصي استعمال لپاره واخلي او په هغو اړتياوي لري کوی. اسـتهلاکي شـيانو بيلابيل ډولونه ۱-هغه شـيان چې اسـانتياوي برابروی: دادول شيان هغه شيانو ته ويل کيږي چې پيرودونکی يې بيا بيا او ژرژر اخلي او داخيستلو په مهال نه خو لکه دورځپانې تيل صابون کريم اونور(ب) هغه شيان چې دموازنه کولو وروسـته اخيسـتل کيږي داهغه شـيان دي چې پيرودونکی يې دپيرودنې په مهال ګټورتوب کيفيت بيې او ځانګړنو موازنه کوي چې ډير وخت وربانديې لګيږی لکه : رختونه فرنيچرونه موټرونه اونور . نو دادول شـيان په دووبرخو ويشـل شـوي دي۱-يوډول اوورته شـيان۲-غيرمشـابه اوناورته شـيان. ورته شـيان: کله کله مسـتهليکينو لپاره دورته او يو ډول ځانګړتياوو لرونکې شيان په بيلابيلو بيو ترلاسه کيږي خوپه بيو کې ډير زيات توپير موجود وي لکه يخچال ، او تلويزون اونور.غيرمشـابه ناورته شـيان: په دې کې پيرودونکي دپيرودنې په مهال کې دشيانو دبيې په ځای دشيانو کيفيت په پام کې نيسي(ج)ځانګړي شيان داسې شيان چې ښه اوبې ساري وي يا هغه داسې وي چې دپيرودونکو يوه مهمه ډله دهغو دپيرلو هيله وکړي لکه دمرسيډيز موټر خوښوونکې ځانګړي کسان دي(د) نااړين شيان هغه شـيان دي چې په اړه يې خو مسـتهليکين معلومات نه لري او که معلومات لری هم خو دپيرودنې په اړه يې فکر نه کوي مثلا: ټيپ ريکارډر۲-صـنعتي توليدات: هغه شـيان دي چې افراد يې او يا اداري يې دنورو شيانو دجوړولو لپاره اخلي لکه تار چې درخت جوړولو لپاره اخيسـتل کيږي صـنعتي شـيان په ۳ ډوله دتوليدي عمليې له مخې ۱-سـامان او پرزي۲-پانګه درانه شـيان ۳-عرضـه او خدمات. که کومه کمپنۍ دانفرادي شـيانو دجوړولو پريکړه کوي نولاندې ټکي دي په پام کې ونيسـی۱-دځيز ځانګړنې۲-نښـه لګول۳-بسـته بندي کول۴-ليبل لګول۵-دځيز مرسـتندويه خدمات. دځيز ځانګړنې ۱-کيفيت۲-دځيز بڼې۳-دځيز طرحه يا خاکه . کله چې مارکيټ ته يوشـی دخرڅلاوو لپاره وړاندې شـي نو هغه بايد يو څه ځانګړنې

ketabton.com - The Digital Library

ولري چې داسی شیانو ته stripped down model وایې . براند: په اصل کې دپیرودونکي له خوانه لیکل شوي ژمنه ده . براند مارکه دیوځیز دپیژندلو لپاره یو ځانګړي نخښه ده لکه دیورقم غوړو ؟ نخښه خرما ده دعنوا صابون نخښه غواده. ټریډ مارک: ټریډ مارکه دبراند یوه برخه ده چې دیوه کمپنۍ په قانوني ډول راجسټروي او نورې کمپنۍ دانخښه نشي استعمالولی. بسته بندي .پاکټ کول یا پیکینګ کول دي ته وایې چې شیان په قطیو او کاغذونو کې بند کړای شي. داعمل په دریو مرحلو کې ترسره کیږي الف لو مړی پیک کول ب ثانوي پیک کول ج شیپنګ کول. لیبل : دپیک کولو یو مهمه برخه شمیرل کیږي په لیبل باندې بشپړ معلومات لیکل شوي وی لیبل یعنې چاپ شوي معلومات په لیبل باندې دجوړیدونیټه فارموله وزن او داستعمال طریقه او داسې نور. دتولیداتو ټولګه یا ګډ شیان: یوه داسې کاروباري اداره چې دګڼ شمیر شیانو دتولیدولو لیکه یې غوره کړي وي دغو تولیدی توکو ته دشیانو ټولګه وایې . دشیانو ټولګې ځلور مهمې ځانګړنې دادي۱-پلن والی۲-اوږدوالی۳-ژوروالی. دبیو پالیسي تعریف : هغه پالیسي دکومې په واسطه چې یوه کمپنۍ دخپلو تولیداتو او خدماتو دخرڅولو لپاره په عمده او پرچون ډول بېې ټاکي . دبیې مفهوم : له بیې څخه مراد هغه پیسې دي چې دشیانو دحاصلولو او دهغوی داستعمال لپاره په کارراځي . دبیې اهمیت : اقتصاد کې دبېې اهمیت : په اقتصاد کې دشیانو بیې دتولید دعاملینو په معاوضه یعنې په اجوره اغیز کوی۲-دکمپنۍ لپاره دبیې اهمیت۳-دمستهلکینو له نظره دبیې اهمیت. دبیو ټاکلو اهداف۱-په لنډه موده کې اعظمي ګټه۲دټاکل شویو عوایدو لاسته راوړل۳-دشیانو دخرڅلاو زیاتوالی دنویو شیانو دبیې دټاکلوبهیر په دوه برخو ویشل شوی۱-دنوي څیز یا نوي تولید شوی څیز بیه۲-دموجوده څیز څخه دنوي نقلي څیز جوړولو بیه. نوی تولید شوی څیز بیه دبیې ټاکلو له مخې په دوو اساسي برخو ویشو ۱-دلوړي بیې ټاکل۲-دکمي بیې ټاکل. دمرکبو یا ګډو شیانو دبیې ټاکلو پالیسي. که چیرته یوه اداره ګڼ شمیر شیان جوړوي نو دهغې دیو شي بیه ټاکل ستونزمن وي ځکه چې داټول یوله بل سره تړاوو لري په دي اساس اداره دبیو دیو اسي سیټ ټاکي چې په مجموعي شیانو کې زیاته لاسته راوړنه راوړي نوځکه داسې شیان دبیې ټاکلو په اعتبار په ۵ برخو ویشل شوي ۱-دورته شیانو بیه ۲-دمرستندویه شیانو بیه ۳-دلازمي شیانو بیې۴-دضمني شیانو بیې۵-دډیروشیانو بیې. رعایت پخوانیو شیانو په بدل کې دنویو شیانو په پیرودنې کې چې کوم رعایت ورکول کیږي. هغه ته په تجارت کې رعایت یا تخفیف وایې. دبازار موندنې چینلونه: هغه لارې چاري چې تولیدونکي دهغې په واسطه معلومات ورکوي خپلو مشتریانو او مستهلیکینو ته دتولید شوو اجناسو او خدماتو په هکله مشتریانو او مستهلیکینو ته دهمدې لارې اجناس او خدمات انتقالول چې دبازار موندنې چینلونو په نوم یادیږي. یادبازار موندنې چینلونه دتولیدونکو څخه هغه شیان او خدمات اخلي او مستهلیکینو ته یې رسوي دبازار موندنې چینلونو اهمیت:۱-دوسایلو کم کارول۲-دځانګړي مهارت له امله غوره کړنه ۳-بیلابیلو

ketabton.com - The Digital Library

کسانو ته کارویشنه . دبازارموندنې چینلونه لاندې وظایف سرته رسوي ۱-معلومات۲-دخیال تبادله کول۳-اړیکه۴-همغږي. دهدف شـــوی مارکیټ ته دشـــیانو درســـیدو لپاره دري ډوله چینلونه وجود لري۱-ارتباطي وســـایل۲-دتوزیع چینل۳-دخرڅلاو چینل . توزیع کوونکي چینل په دوو برخو ویشـــل شـــوی۱-ډیریکټ چینل: هغه چینل دی چې دتولیدوونکو څخه مســـتقیما اجناس تر مصـــرفوونکي پورې رســـوي. ۲-اینډیریکټ چینل: هغه چینل دی چې دتولیدوونکو څخه اجناس په غیرمستقیمه توګه مصرفوونکي ته رسوي. دخرڅلاو چینل: هغه وسایل چې دپیرودونکي ته دمعاملاتو په اجرا کې اسانتیا راولي لکه بانکونه او نور. داهدافو په اړخ کې نړیوالو چینلونو ته شـــکل ورکول لاندې عواملو پورې اړه لري ۱-دپیرودونکي ځانګړتیاوي ۲-دمحصـــول ځانګړتیاوي ۳-دواســـطه ځانګړتیاوي؟۴-محیطي ځانګړتیاوي. دخرڅلاوو پرمختیا ټول پیشـــنهادونه چې په عادي حالت کې اخیســـتونکی تشـــویقوي ترڅو زیات نه زیات اجناس واخلي نو په دي اســـاس دتولیداتوپه خرڅلاو کې زیادات راولو چې داجناســـو دخرڅلاوو دغه وســـیله دخرڅلاو دپرمختیا په sale promotionپه نوم یادیږي. پرمختیا داســـي یو کمونیکیشـــن دی دکوم په وســـیله چې نه یواځې خلک دتولید او موجودیت دتولید دکیفیت اوګټورتوب څخه خبروی مګر همدارنګه هغوي تشـــویقوي ترڅو نومړي تولیدات واخلي.Davidوله نظره دی وایې پروموشـــن یو تشـــویقي افهام او تفهیم څخه عبارت دی کوم چې خلک تشـــویقوي ترڅو هغه څه چې یوه اداره یې خرڅوي که هغه اجناس وي او که خدمات وي یا نظریات وي واخلي. دپرمختیا اهداف : دپرمختیا اصـــلي هدف په خرڅلاو کې زیات وي ددي ترڅنګ ځینې نور اهداف هم لري ۱-چې نوی تولید معرفي کړو۲-چې موجوده اخیســـتونکي په قبضه کې وســـاتي او دنورو اخیســـتوونکو توجو راجلب کړو۳-چې موســـمی تولیدات حمایه کړي۴-درقابت دچیلینجونو ســـره مخامخ کیدل. دخرڅلاو طریقې : دهرتولید لپاره پرمختیا او زیاتوالی لپاره تولیدونکې مختلف قوانین اختیاروي لکه نمونه، تحفه ، بونس، او داســـي نور چې همدغه دخرڅلاوو دســـامانو(وســـایلو)toolsتکنیک او میتود په نوم یادیږي. کوپون یعنې دجایزي کاغذونو چې دځینو شیانو سره وي دخرڅلاوو دپرمختیا په اړه تخنیکونه کوم چې په عام ډول اســـتعمالیږي لازیات دمعلوماتو ترلاســـه کړو۱-وړیا نمونې ۲-جایزه یا دبونس ورکول۳-دتبادلې طرحه۴-فرایث افرprice offer۵-کوپون ۶-میلې یا نندارتونونه۷-trading stump-۸scratching and win offer-۹- money back offerدتولیدوونکو دنقطو له نظره پرمختیا ځکه ضـــروري ۱-په رقابتي مارکیټ دخرڅلاو په زیادت کې کومک کوي ۲-او په دې توګه ګټه کې زیاتوالی راځي۲-دممکنو مصـــرف کوونکواهمیت دتوجو راګرځولو په ذریعه په مارکیټ کې دنوي تولیداتو په معارفي کولو کې کومک کوي۳-کله چې یو نوی تولید معرفي شوی وي اویا دمشتریانو په ذوق کې تغییر راشي نو موجوده زیرمه یا ذخیره په ډیره چټکۍ سره خلاصیدای شي ۴-دخپلو مشتریانو په قبضه کې ساتلو سره دخرڅلاوحجم ثابت ساتي او ترزیاتې اندازې امکان لري چې درقابت په

ketabton.com - The Digital Library

مرحله کې یو مشـــتري خپل ذهن ته تغییر ورکړي او بل مارکه وازمویي مختلفي انګیزي دخرڅلاو دپرمختیا طرحې لاندې وجود لري چې دمشتریانو په قبضه کې ساتلو سره مرسته وکړي. دمرسته کوونکي دنقطې له نظره ۱-دخرڅلاو پرمختیا دمصرف کوونکي لپاره ځکه ضـروري ده چې ۱-مصـرف کوونکي تولید په ارزانه بیه ترلاسـه کولای شـي ۲-مصـرف کوونکي ته مالي ګټې ورکوي دتحفو په ورکولو ســـره مختلفو ځایونو ته لیږلو په ذریعه۳-مصـرف کوونکي ته دمختلفو تولیداتو دکیفیت جنسـیت او اسـتعمال په اړه معلومات ترلاسـه کول۴-دخلکو دژوند دسطحې په لوړلو کې مرسته کومک کوي. ۱-په انفرادي ډول سره دیوه توکي پلورل په یوه کس یا فرد باندې عبارت دی دشـــخصـــي یا انفرادي خرڅلاو ځخه ۲-خرڅوونکي عبارت له هغه کس ځخه دی چې توکي یا خدمات په خرڅلاو باندې رســـوي۳-خرڅوونکي شخصیت: خرڅونکي باید یو شخصیت وي چې هغه وکولای شي چې دنورو په ذهن کې یو مثبت فکر یا نظریه پیداکړي یا دځیري یا مخ ځښـــتن وي کوم چې ډیرژر اخیســـتونکي ته دقبلیدو وړوي. دخرڅونکي ورځنې وینا۱-خرڅونکي باید دهغوخبر و کولو ځخه خوددارې وکړي کو م چې اخیستونکي لپاره دورځني شرایطو له کبله بې باوره شوي وي۳-خرڅوونکي بـایـد دهغـه خبرې وکړي کوم چې نوي وي او پیرودونکي کلـه نـه وي اوریدلې په بښـار او بازار کې نوي وي.په ســاده مفهوم بازار عبارت له هغه ځای ځخه دی چې هلته اجناس او خدمات اخیســـتل او خرڅول کیږي. دمارکیټ کلمه دلاندې حالاتو لپاره اسـتعمالیږي۱-مارکیټ شـاید یو ځای وي چیرته چې اخیسـتل او خرڅول صـورت نیسـي ۳-یوسازمان چیرته چې داجناسو تبادله صورت نیسي ۴-داجناسو داخیستلو او خرڅوولو عمل. بازارموندنه یوه پروســـه ده چې دمشـــتري او دهغه په رضـــایت تمرکز کوي. دعصـــري بازارموندنې په مفهوم : بازار موندنه دتولید په نظریه شـــروع او دمشـــتري په رضـــایت ختمیږي. په خلاصه ډول بازارموندنه په مناسب قیمت په مناسب وخت کې په مناسبه طرِیقه داجناسو او خدماتو رسول مشتري ته دبازارموندنې ځخه عبارت ده . دبازارموندنې اهداف: ۱-دعصـري بازارموندنې دپالیسیو عملي کول۲-دښې نتیجې ترلاسـه کولو په خاطر دپالیسیو ایجـادول او دهغې پلي کول۳-دبـازارمونـدنې مربوط مشـــکلاتو مطـالعـه او دهغوي حـل وړاندیز۴-دمارکیټ دشـکل په هکله دنورو اضـافي معلوماتو ترلاسـه کول ۵-دبازارموندنې دموجودو وظایفو تقویه کول ۶-دضـرورت په وخت کې دمناسـبو کړنو ترسـره کول . دبازار موندنې اهمیت۱-داسـتخدام سـطحه لوړول۲-دهغه تولیداتو سـره مرسـته کوي چې دنورو هیوادونو کې ورته تقاضـا وی۳-دنویو کاروبارونو ایجاد سـبب کیږي۴-دنویو کاروبارونو په ایجاد دبیکارۍ له منځ نه وځي۵-دخلکودعاید سطحه لوړول۶-دپس انداز رامنځ ته کیدو سبب ګرځي. خرڅلاوو او دخرڅوونکو دضـرورتونو ځخه حسـابیږي چې دکاروبار داخلي اهدافو برخه ده چې دخرڅلاو دبازارموندنې یوه برخه تشکیلوي. توزیع په فزیکي شکل دمولد ځخه مستهلک ته داجناسو او خدماتو رسول دی. عصري بازارموندنه دمشتري رضایت ترلاسه

ketabton.com - The Digital Library

کول داجناسو او خدماتو په رسولو کې دعصري بازارموندنې په نامه یادیږي. دبازارموندنې ځانګړتیاوي۱-دمصـــرف کوونکي جهت لري یعنې مشـــتري دمارکیټینګ لپاره ځانګړی ارزښت لري ۲-عصـري بازارموندنه دمشـتریانو څخه شـروع کیږي او په مشـتري ختمیږي . rightخه ته وایې : عبارت له هغه څه څخه دی چې په تولید کې/ موجود وي او مشـتري دهغې په اسـاس له تا څخه راضـي وي او rightته ځکه ضـرورت پیداکیږی چې په مارکیټ کې رقیب شـتون لري۱-صـحیح تولید۲-صـحیح کیفیت۳-صـحیح خلک۴-صـحیح قیمت ۵- صحیح ځای په دې معنا چې مشتریان په اسانۍ سره وکولای شي چې تولید ترلاسه کړي۶- صـحیح پرمختیا. په صـحیح شـکل دمشـتریانو خبرول ترڅو سـتاسـي تولید زیات واخلي ۷- صحیح توزیع : رقیب په نظر کې نیولو سره دتولید نوعیت اقتصادیت او دمشتري درضایت په نظر کې نیولو سـره دتولید ویشـنه . ۱-دتولیدولو اصـل : په دې اصـل کې دتولید مولدیت یادتولیدزیاتوالی په نظر کې نیول کیږي او دمشـتري غوښـتنې په نظر کې نه وي او نه یې کیفیت په نظر کې نیول اوداصل هغه وخت رامنځ ته کیږي چې په بازار کې مشتریان زیات وي او مولدین کم۲-دتولید اصل له دې اصل څخه هغه وخت استفاده کیږي کله چې په بازار کې مولدین تر اندازې زیات شـي او مولدین خپلو تولیداتو په کیفیت کې په خپله خوښـه ښـه والی روالي۳-دخرڅلاو اصـل: له دې اصـل څخه هغه وخت اسـتفاده کیږي کله چې تولیداتو له تقاضـا او عرضـي سـره مسـاوي وي نو مولدین کوشـش کوي چې څنګه وکولای شـي په بازار کې زیات اجناس او خدمات دتخنیک په اساس خرڅ کړي . ۴-دبازار موندنې اصل: له دې اصل څخه هغه وخت استفاده کیږي کله چې په بازار کې رقیبان زیات وي او مولدین هم په کیفیت کې په زیاته اندازه ښـه والی راوسـتی وي او نو مولدین دکیفیت دښـه والی ترڅنګ دمشـتري رضـایت او تسـکین په نظر کې نیسـي . مولد دتولید په ښـه والي مولد کولای شـي چې ټولنې ته په لاندې ډول پرمختګ ورکړي۱-داستخدام سطحه لوړول۲-اسانتیاوي رامنځ ته کي ۳-ضـــرورتونه رفع کوی۴-عمومي رفاه رامنځ ته کوي۵نوی کاروبار رامنځ ته کوي او داسې نورporter 5 force model۱-دنوي داخلیدونکې خطر یعنې نوی کمپنۍ مارکیټ ته داخلیدل۲-substitute pro په دې معنا چې دوه اجناس په یو شان بازار کې وجود لري لکه موبایلونه ۳-دخامو موادو عرضـــه کوونکي۴-دخامو موادو اخیســتوونکې . دمشـتریانو دتجاربو مدیریت . په دې معنا چې مشـتریانو سـره دخپل نوي تولید او یا هم موجوده تولید په اړه مرکه کول ترڅو خپل تولید دنواقصو او ګټو څخه خبردار اوسې چې په هغې bassمطابق تولید ترســره نشــي چې همدغه مرکه دمشــتري ســره دمشــتریانو دتجاربو مدیریت په نامه یادیږي.marketing information systemدبازارموندنې معلوماتي سیستم : دیو سازمان دبازارموندنې معلوماتي ســـیســـتم دې ته وایي چې په هغې کې دمارکیټ په هکله پراخه معلومات موجود وي څو اجزاوې لري۱داخلي ریکارډونه : په دې کې داتربحث لاندې نیول کیږي چې مونږ څومره فرمایش لروا و څومره تولیدات موخرچ کړي دي یعنې دتولیداتو

ketabton.com - The Digital Library

دخرڅلاو په هکله داخل دسازمان کې دمعلوماتو ریکارډ کول ده۲-دمارکیټینګ پټ سیستم : په دې معنا چې درقیب په هکله ټول معلومات ترلاســـه کوي یا په بله وینا مارکیټینګ پټ کارمندان چې پر مارکیټ درقیب په هکله تاســو ته دښــکاره یا پټه توګه دمعلومات ورکوي. دمارکیټینګ څیړنه: دیوېمشخصېبستونزې دحل لپاره دمعلوماتو لاسته راوړل. دمارکیټینګ decision support systemپه دې معنا چې په دې ســیســـتم کې دمارکیټ په هکله ټول معلومات تهیه تنظیم اودپریکړي لپاره یې ستاسو په واک درکوي ترڅو تاسې په ښه شکل سره پریکړه ترسره کړی یعنې په پرمختللې تکنالوژۍ موجودیت. داقتصادي قیمت اهمیت: دتولید په عواملو تاثیر کوی.یعنې کله چې دشــیانو بیې لوړیږي نو عوامل هم خپل معاوضــه پورته بیایې چې ویلای شــو چې قیمت په اقتصــاد کې یو اســاســي اله دی*دکمپنۍ د؟؟قیمت اهمیت : څومره چې یو جنس قیمت لوړیږي خلک ورته تقاضا لږی او څومره چې دیو جنس قیمت ټیټ وي نو خلک ورته زیاته تقاضـــا لري . دقیمت ټاکلو اهداف: ۱-په لنډه موده کې اعظمي ګټه ترلاســـه کول۲-دټاکل شـــویو عوایدو لاســـته راوړل۳-داجناســـو دخرڅلاو زیاتوالی*په کومو حالاتو کې دلوړقیمت ټاکنه غوره ده ۱-نوی تولید بایددمشتریانو دغوښتنې سره سم تولید شوی وی۲-دنوي ټکنالوژۍ په اساس دخپلو تولیداتو لپاره لوړ قیمت ټاکل۳-له سیالو څخه دنویو شیانو ساتل*دمستهلیکینو لپاره دقیمت ټاکنه اهمیت: هرڅومره چې دیوجنس مطلوبیت دقیمت په اســاس زیات وي نو زیات خلک یې اخلي او په مصــرف یې رســوي . دقیمت ټاکلو طریقې۱-دقیمت توپیري ټاکنه۲-تبلیغي قیمت ټاکنه۳-قیمت ټاکنه دپیشــنهاد شــوو وړاندیزونو په بنســټ لکه دتجارله خوا دالماری قیمت ټاکل۴-قیمت ټاکنه دروان شــناســۍ په بنســـټ (مارکیټینګ ټیم)۵-امتیازي قیمت ټاکنه۶-نفوذي قیمت ټاکنه۷-قیمت ټاکنه داجناســـو دلګښتونو په اساس۸-اقتصــادي قیمت ټاکنه۹-قیمت ټاکنه داختیاري محصــولاتو په بنســټ۱۰-قیمت ټاکل داجباري محصــولاتو په بنســټ. دریســرچ پروســه۱-دمشــکل پیژندنه۲-دځانګړو موخو ټاکل۳-دڅیړنې لپاره پلان جوړونه۴-دمعلوماتو دتفصیل یوځای کول۵-تحلیل یاارزونه دمعلوماتو۶-پایله اخیســـتنه۷-دراپورچمتو کول. دڅیړنې لپاره معلومات له دوو لارو څخه ترلاسه کوو۱-بهرنۍ سرچینه۲-داخلي سرچینه: بهرني په دوو ډلو ویشل شوی لمړني لاس معلومات----دڅیړنې طریقه۲-دارتباط طریقه۳-دبیلګې اخیســـتنې طریقه۴-دڅیړنې وســـایل دټولپوښتنلیک برابرول۲-دوهم لاس معلومات: چې له رسالوسوداګریزو خونو مجلو کتابونو او دشخصــي ادارو څخه په لاس راځي . لمړي لاس معلومات : دمرکو پوښتنو یا سروې او په مستقیم ډول په لاس راځي .دفیلیف کوټلر له نظره تولید : هرڅه چې مارکیټ ته دمصرف یا اســـتعمال لپاره وړاندې کیږي او یو ضـــرورت پوره یا رفع کولای شـــي تولید بلل کیږي دکټګوری له مخې تولید : ۱-نوی جهان یا نړۍ ته ۲- نوي کمپنۍ ته ۳-کله چې یوه کمپنۍ نوی تولید کړښـــي ته اضـــافه کړي۴-دترقي اونوښـــتونه۵-تولید ته نوی ســـاخت ورکول۶-دمصـــارفو کموالی. دبازار موندنې تکاملي مرحلې ۱-production conceptدتولیدولو

ketabton.com - The Digital Library

اصـــل۲-دتولید اصـــل product concept۳-دخرڅلاوو اصـــلselling concept۴-دبازارموندنې اصـــل marketing concept۵-دبازار موندنې ټولنیز اصـــل marketing social concept .

پولي(پیسو) اقتصاد

پولي اقتصـــاد عبارت له هغه اقتصـــاد څخه ده چې په عمومي ډول دپیســـو څخه بحث کوي. Crowtherپه خپل کتاب outline of moneyکې لیکلي چې هرشی چې په عمومي ډول داجناســو دتبادلې لپاره دوســیلې په شــکل او همدارنګه دیو مقیاس به شــکل دارزښــت دذخیره کیدو په توګه په کاریوړل شـــي پیســـې بلل کیږي همدارنګه Colebornوایې هرهغه شـــی چې په پراخه ډول دتادیاتو لپاره او همدرانګه دپورونو دتادیه کولو لپاره په کاریوړل شـــي عبارت دپیســو څخه دی. دپیســو اصــلي وظایف احتوا کوي چې هغه عبارت دي له ۱-داجناسو دتبادلې وسیله۲-دپوردتادیې وسیله ۳-دارزښت دذخیره کیدو وسیله۴-دپیسو قانوني تعریف:the state theory of moneyپه اساس واضح کیږي اوددې تعریف لاندې یوشی ددولت له خوا دپیسوپه نوم اعلان شـي دپیسو په نامه یادیږي. دپروفیسرknopپه اصـصـلاح هرهغه شـی چې ددولت لخوا دپیسو په نوم اعلان شـي دپیسو په نوم یادیږي. او همدارنګه : د Hartleyپه اصطلاح پیسې باید دیو قانوني حیثیت لرونکې وي پورته نقطو ته په کتو سره ویلای شـو چې هرهغه شـی چې داجناسـو دتبادلې دوسـیلې په توګه کارول کیږي بایددولت لخوا په قانوني ډول اعلان شـــي. دعمومي قبولیت تعریف: ددې تعریف لاندې دپیســـو یو بل بعد ترنظر لاندې نیول کیږي اوداپه دې معنا چې هرهغه شـــی چې داجناســـو او دتبادلې د وسیلې په توګه ددولت لخوا دقانوني پیسـو په شـکل اعلانیږي باید خلکو ته قابل قبول وي په دې اساس selly?manوایې یوشـی چې دپیسـو په شـکل رامنځ ته کیږي باید عمومي قبولیت لرونکې او همدارنګه او ارزښتونو دمعیار په توګه خلکو ته قابل دقبول وي پیسي ګڼل کیږي. نوبلاخرهH-D-Robertsonوایې هرهغه شـی چې داجناسـو دتادیاتو لپاره خلکو ته قابل قبول وي پیســي بلل کیږي.جنســي پیســي ســیســتم : دهغه ســیســتم څخه عبارت دی چې اجناس لکه څرمن،روپۍ پانې، دتادیاتو دوسیلې په سیستم کې دپیسو وظیفه اجراکوي خو داخبره باید په یاد ولرو چې دغه اجناس په خپله دیوخاص ارزښـــت څخه برخوددارديخو دیو اندازه مشـکلاتو لکه ذخیره کول(سـټورکول)ددوام کموالی ، انتقال مشـکلات، او همجنس والی او دویش قابلیت په دي سیستم کې دناکامیدو عمومي علتونه دیcredit money؟؟دپیسو اهمیت : په پانګه وال نظام دپیســو قواعد 1-money and price mechanism2-importance in production 3-importance in consumption4-importance in trade5-importance in discription6-importance in saving &investment7-

ketabton.com - The Digital Library

importance in public finance 8-importance in political progres9-social importance10-index of growth.په پانګه وال نظام کې دپیســـو اهمیت دقیمت په جـوړښـــــت کــې ډیــرزیــات دی. Secondary functions of money1-aid to specializaion2-production and trade3-influence of income and consumption4-making loans5-tools of monetary management6-instrument of economic policy 7-measurment of marginal productivity liquidity of porperty8-?basis of credit system9-distribution of income.دپیسو وظایف په درې ډوله دي ۱-دپیسو ابتدایې یا اصلي وظایف۲-دپیسو دویمې یاضمنې وظایف۳-دپیسو تصادفي اضطراري وظایف.اصلي وظایف: هغه وظایف دي چې دځه شي لپاره پیسې رامنځ ته شوي دي او دې وظایفو اجراسره دبارتر اقتصادي مشکلات له منځنه یوړل شـــوي دي.measurement of marginal productivityدنهایې مولدیت اندازه ګیري: لکه څرنګه چې دتولید په پروســـه کې دیوعامل لوړوالی دیوې اندازه تولیداتو دزیاتوالي سبب ګرځي. چې دغه عامل تولید زیاتوالی دتولیدزیاتوالی په پیسو اندازه کیږي نو په دې اساس ویلای شو چې دپیسو یو وظیفه دنهایې موجودیت اندازه ګیري ده . الکترونیکې سیستم : هغه اعتباري سیستم ده چې مال دځای نه ځای ته انتقالوي.بانکي سیستم : دانلاین اخیســتلو او خرڅولو داعتباري پیســو په اســاس ولاړوي . دښــو پیســو مشــخصــات۱-عام قبولیت۲-دارزښـــت ثبات۳-دانتقال قابلیت۴-دویش قابلیت۵-یوشـــانوالی۶-دذخیري قابلیت۷-دشناخت قابلیت۸-نرم والی۹-کموالی۱۰-ګټورتوب.

ketabton.com - The Digital Library

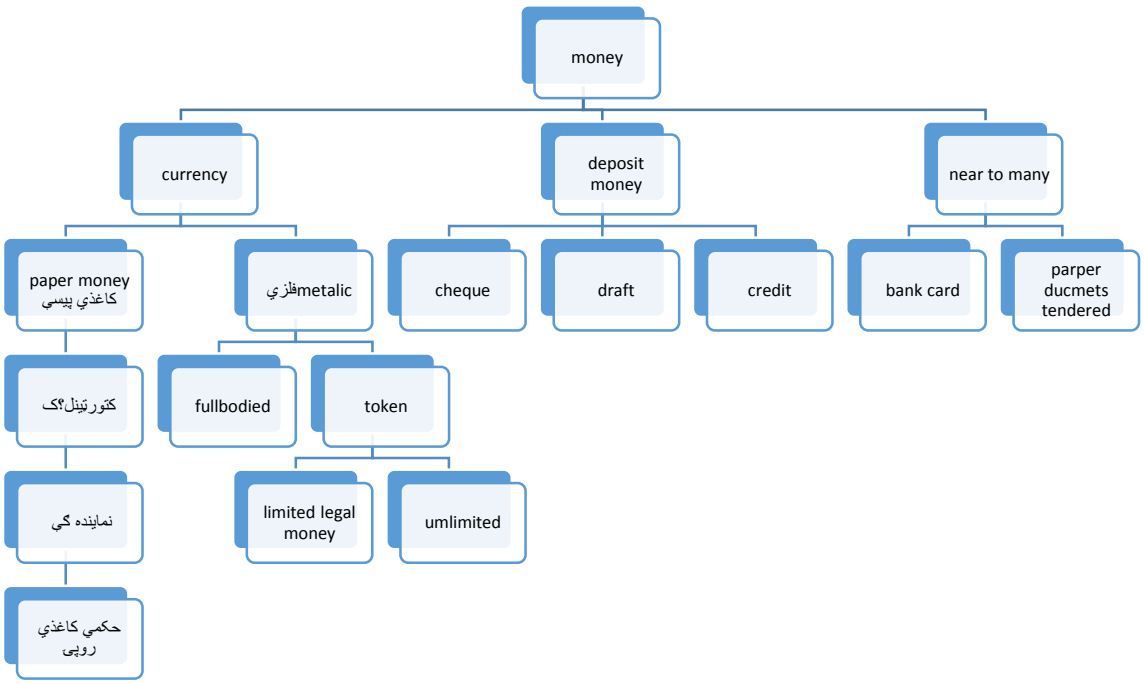

دنماينده گي کوونکي پيسو څخه مراد goldenدي او کاغذي تبادله کيدونکي روپي : څومره چې سره وړاندي کوي په همغومره اندازه يې ساتم. حکمي پيسې کاغذي معنا داده چې ددي شاته ذخيره موجود نه وي بلکې حکومت اعلان کوي چې داسې دي کاغذي پيسې عبارت دهغه سندونو(کاغذونو) څخه دي چې دمرکزي بانک لخوا په خاص شکل ډول چاپيري او خلکو ته دتبادلې دوسيلې په شکل وړاندې کيږي چې ددې پيسو استعمال په ۱۹ م پيړۍ کې او همدارنګه په اوسني وخت کې زيات شوی. دلاندې خصوصياتو لرونکي کاغذي پيسې زياتې راحت کوونکي او دزياتې بډو درلودونکي دي۱-هغه پيسې چې شاته يې پيسې وي يعنې سره زر نه وي يعنې پيشتيباني پيسې ۲-يو شان ته ورته والی لري۳-دارزښت ثبات. ددې ښه ارزښت داده چې دوخت په تيريدو سره خپل ارزښت له لاسه نه ورکوي۴-ارتجاعيت: په کومه اندازه چې ضرورت وي ارتجاعيت کوی۵-داقتصادي ودي پرمخ وړونکي دي۶-ددولت ګټې په کې وي . قانوني حيثيت لرونکي يا های پاورډ لرونکي پيسې: قوت لرونکي پيسې دهغه پيسو څخه عبارت دي چې ديو هيواد اوسيدونکي يې قانونا ددغه پيسو دتادياتو کې داجناسو او خدماتو دراکړي ورکړي لپاره مکلف ګڼل کيږي نو په دې اساس ويلای شو چې دهيواد قانوني حيثيت لرونکي پيسې دهغه هيواد پولي واحد دی چې په دوو برخو ويشل کيږي۱-نامحدودي قانوني روپی۲-محدود قانوني روپی. پيسو ته نژدي پيسې : هغه ټول اسناد چې په وسيله يی په عاجله توګه پيسې لاسته راوړل کيږي پيسو ته نژدي پيسې ګڼل کيږي. خوداخبره بايد په يادوساتو چې چيکونه پيسو ته نژدي پيسې نه ګڼل کيږي. برقي پيسې: دانټرنيټ او انلاين څخه په استفاده چې کوم معاملات دتادياتو لپاره ترسره کولو لپاره په کاروړل کيږي برقي پيسې ګڼل کيږي.دپيسو ارزښت څخه هدف ديو

ketabton.com - The Digital Library

پولي واحد په مقابل کې دځومره اجناسو او خدماتو خريداري ده چې دغه د پيسو دارزښت ټاکل دمختلفو علماوو له نظره مختلف عوامل لري چې يوه برخه علما يي دپيسو مقدار پورې تړي او دپيسو مقدار روابط دپيسو دارزښت او دقيمتونو دعمومي سطحې پورې تړاوو لرى لکه څرنګه چې پورته ذکر شو دپيسو مقدار دپيسو دارزښت سره معکوسه رابطه لري دپيسو دارزښت دپيسو دعرضې او تقاضا سره تړاوو لري په دې اساس لازمه ده چې ترهر څه دمخه دپيسو دعرضې او تقاضا په هکله لازم بحث وکړو. دپيسو دعرضې منابع: ۱-مرکزي بانک۲-دتجارت بانک۳-دولت .دکينز په نظر خلک په درې حالاتو کې پيسو ته تقاضا لري۱-دمعاملاتو په اساس پيسو ته تقاضا۲-دپانګې اچونې لپاره پيسو ته تقاضا۳-دپيسو لپاره احتياطي تقاضا. دکينز په نظر پيسو ته هروخت دمعاملاتو په اساس تقاضا پيداکيږي چې خلک داجناسو او خدماتو دتاديه کولو لپاره پيسو ته ضرورت لري دا ډول تقاضا په مستقيم ډول دملي عايد سره تړاوو لري په دې مفهوم چې دزياتو پيسو موجوديت دعايد دزياتوالې په معنا ده ۲-دپانګې اچونې لپاره پيسو ته تقاضا هغه وخت پيداکيږي چې دهغه دمصارفاتو څخه اضافه شي چې په دې برخه کې اضافه پيسې په دوو لارو استعماليږي لومړى داچې اضافي پيسې له ځانه سره اوزګاره ساتې او دوهم داچې دنورودلاسته راوړلو په خاطر يي دسود په مقابل کې پانګه کوو که چيرې دسودنرخ لوړيږي نو يو شخص دپيسو اضافي برخه دسود په مقابل کې ورکوى او که چيرې دسود نرخ ټيټيږي خلک پيسې دځان سره دراتلونکې لپاره ساتې ۳-دريم دپيسو لپاره احتياطي تقاضا رامنځ ته کيږي کله چې خلک دغيرې مترقبه مصارفاتو لپاره پيسو ته ضرورت پيداکوي دا ډول تقاضا دپيسو دعمومي تقاضا ډيره کوچنۍ برخه جوړوي. ښې پيسې کومې پيسې دي هغه پيسې دي چې دپيسو اساسي حتمي – او مشکله وظايف په ښه ډول اجرا کړي.دښو پيسو مشخصات عام اعتبار او قبوليت۲-دارزښت ثبات۳-دانتقال قابليت۴-دتقسيم قابليت۵-دذخيري قابليت۶-يوشان والى ۷-دشناخت وړ۸-نرموالى۹-کموالى . دپيسو ډولونه : ډيرموجود دي خو دلته تري ترټولو مشهورې دادي ۱-کرنسى۲-اعتباري پيسى۳-سنډرډ پيسې۴-قوت لرونکې (قانوني) پيسې ۵-پيسو ته نژدي پيسې۶-بريښنايي پيسې . کرنسى ديو ملک پولي واحد ته کرنسى ويل کيږى ديادونې وړ دپيسو اصطلاح نظر کرنسى

کرنسى

په دوه ډوله ويشل شوي ----۱-کاغذي پيسي ۲-فلزي پيسې کاغذي په درې ډوله ويشل شوي دي ۱-حکمي روپى۲-دتبادلې کيدونکې کاغذي روپى۳-نماينده کوونکي او فلزي هم په دوه ډوله دي ۱-فول باډيډ ۲-ټوکن.

ketabton.com - The Digital Library

پولي اقتصـاد پيسـې هغه جنس ده چې داجناسـو دتبادلې اړتياوي ولري. دپيسـو په تشـريحې تعريف کې دپيسـوپه وظايفو بحث کيږي. هرهغه څه چې ددولت له خوا نه پيسـو په شـکل اعلان شـي هغه پيسـې بلل کيږي. قانوني تعريف : عمومي قبوليت تعريف : هرهغه شـی چې عموي قبوليت ولري پيسـې بلل کيږي رابرټ سن او شـکين وايې هرهغه شـی چې دتادياتو يا دقرضـونو دتاديې لپاره وکارول شـي . دپيسـو عمومي تعريف: پورته نقاطو ته په کتو سـره دپيسـو لپاره عمومي تعريف په دې ډول دی هرهغه شـی چې په با قاعده ډول په اقتصـادي معاملو کې دتبادلې دوسيلې دشمير دواحد او دارزښت دذخيره کيدو په توګه په کاروړل شي عبارت له پيسو څخه ده . دبارتر سيستم ځينې مشکلات: داشخاصو په ضرورتونو کې عدم مطابقت۲-دپور دراکړپورکړې مشکل۳-دتقسيم نه قابليت۴- دارزښت عدم ذخيره ۵-دارزښت دانتقال مشـکل۶-ددولت دماليې او تادياتو مشـکل. په پانګه وال نظام کې دپيسـو رول: پيسـې دټولو خوشـاليو طاقتوره ملکه ده داسـتاد لپاره دهغه اسـتادي دوکيل لپاره دهغه فيصـله . په کپيټليزم نظام کې پيسي ځيني عمده فعاليتونه سرته رسوي. دقيمتونو جوړښت او پيسي اصلا په کپيټليزم کې رامنځ ته کيږي۲-دتوليد په برخه کې مرسـته۳-دمصـرف په برخه کې اهميت۳-دتجارت په برخـه کې اهميت۴-دتوزيع پـه برخـه کې اهميت۵-دذخيره کيدو او پانګوني په برخه کې اهميت۶-ددولت دمصـارفو تمويل۷-اجتماعي اهميت۸-سـياسـي پرمختګ۹-دپرمختګ دښودلو شاخص. دپيسو اهميت په سوسياليست اقتصادي نظام کې : پيسـې دتبادلې دوسيلې دارزښت ذخيره او بلاخره دارزښت دښودلو لپاره استفاده کيږي په سوسيالستې اقتصاد کې داقتصاد درې مهمې پوښتنې ؟څه بايد توليد شي –څرنګه بايد توليد شي-دچالپاره بايد توليد شی. په سوسيالستې نظامونو کې پيسې ددولت په لاس کې وي. دپيسو منفي اړخونه : ترهغه وخته چې اقتصـاد ته ګټه رسـول چې ترکنترول لاندې وی او که له کنټرول ووځي تاونونه اقتصاد ته رسوي. چې دپيسو کنترول او مديريت ونشـې انفلاسيون رامنځ ته کيږي چې داضافي پانګوني دتشويق سبب ګرځي . دجعلي پيسو نقصانونه : جعلي پيسـې دپيسو اعتبار له منځه وړي –کورنيو بزنسونو ته تاوان رسوي-دمخنيوي مصارف له منځه وړي-داعتبار بايلل-دمخنيوي مصارف-دپيسو ډولونه ۱-کاغذي پيسې ۲-جنسې پيسې۳-فلزي پيسـې ۴-کريډيټې پيسـې ۵-الکټرونيکي پيسـې .دپيسو دندې په دريو برخو ويشل شوی دی ۱-دپيسـو اصـلي يا ابتداي دندې ۲-دپيسـو حتمي دندې ۳-مشـکله (مشـروطي) دندې . اساسـي دندې دهغو وظايفو نه عبارت دي دکومو لپاره چې پيسـې رامنځ ته شـوي ۲-دپيسـو ضـمني دندې : هغه دندې دي چې داساسـي وظايفو په خوا کې پيسـې سرته رسـوي ضـمني دندې بلل کيږی۳-مشـکله يا مشـروطي دندې : دهغو دندو څخه عبارت دي چې دپيسو دمثبتو نتايجو له وجې رامنځ ته کيږي. دپيسـو اصـلي دندې لاندې وظايف ترسـره کوی۱-پيسـې دتبادلې دوسـيلې په توګه۲-داجناسـو اوخدماتو اندازه ګيري اله ۳-دټولو اجناسـو ارزښـت بيانوي۴-دراتلونکو تادياتو ترسـره کول۵-دارزښـت ذخيره مطلب پيسـې اوس مهال او په

ketabton.com - The Digital Library

راتلونکې کې داجناسو او خدماتو داخیستلو توان لري. دپیسو ضمني وظایف:۱-دتخصص تولید او تجارت سره مرسته کوی۲-عاید او مصرف باندې تاثیرات۳-دپورونو درامنځ ته کولو منبع۴-دپولي مدیریت دتطبیق وسیله ۵-داقتصادي پالیسیو وسیله=اصلا دپیسو په واسطه صورت نیسي دپولي مدیریت دتطبیق وسیله لکه مرکزي بانک چې پیسې دوسیلې په توګه کاروي ترڅو دپیسو ښه مدیریت وکړي مشکله وظایف: ۱-دتولید نهایې بهرې اندازه ګیري۲-دملکیت دخرڅلاوو اسانتیاوي دپیسو رامنځ ته کړي ۳-اعتباري سیستم اساس۴-دعاید توزیع دندې دپیسو په واسطه صورت نیسي. دفلزي پیسو ارزښت په څه کې ده ۱-ژرله منځه نه ځي۲-دنورو هیوادو ته تري قاچاق نه کیږي. دکاغذي پیسو ښه والی اقتصادي دي کاغذ ارزانه ده نسبت نورو اجناسو ته ۲-دانتقال اسانتیا۳دپیسو ارتجاعیت۴-یوشان ته والی۵-دارزښت ثبات۶-اقتصادي ودې پرمخ وړل ۷-دولت ته ګټه. دکاغذي پیسو بدوالی: دانفلاسیون ویره۲دخارجي تادیاتو ویره ۳-خرابولي خطر۴-جعلي پیسې۵-دنوروهیوادونو په حدودو کې استعمال. پولي نورم پولي سیستم یا monetary systemدهغه میکانیزم څخه عبارت دي چې دهغې په اساس ددولت دپیسو شکل ډیزاین اودهغوی دمقدار اندازه دپیسو په دوران کې ټاکي که چیرې دیو هیواد پولي واحد سره زر وي نو پولي معیار هم سره زر دي golden coin standard-golden bullion –golden exchange-gold reserve standard.علما دانفلاسیون علتونه په دوه برخو ویشي۱-دمصارفو په اساس انفلاسیون۲-دتقاضا په اساس انفلاسیون۱-دمصارفو په واسطه انفلاسیون هغه وخت رامنځ ته کیږي کله چې داجناسو او خدماتو په تولید کې داستعمال کیدونکې خامو موادو او کارګرې قوې په مصارفو کې په دوامداره توګه زیاتوالی رامنځ ته شي او دتقاضا په اساس انفلاسیون دعامه خلکو ته خطر صورت په داسې حال کې چې دمصارفو په اساس انفلاسیون دعرضه کوونکو له خوا صورت نیسي په دې اساس دکینزیانو عقیده دانفلاسیون رامنځ ته کیدو ددوهم علت دتولید په مصارفو کې دزیاتوالي څخه دمجموعي عرضې دکمبود سبب ګرځي . دګټې په اساس انفلاسیون په هغو ټولنو کې چې دبازاري انحصاراو یا دانحصار ته نږدې وي انحصارکوونکي دلوړې ګټې طلب کوي . دغه ګټه دانفلاسیون په ډول څرګندیژي دموادو په اساس انفلاسیون که چیرې په هیواد کې دځینو مهمو عناصرو لکه تیل-او سپنه ګاز او نور قیمتونه لوړ لاړشي داجناسو او خدماتو په تولید کې نوموړي مصارف راڅرګندیږي. دوامدره زیاتوالی یې دمصارفو په اساس انفلاسیون رامنځ ته کوي۳-که چیرته هیواد ته په واریدیدونکو توکو مصارف لوړ شي او یا په صادرونکې هیواد کې داجناسو قیمتونه پورته لاړشی نودغه مصارف زیاتوالی دانفلاسیون په شکل څرګندیږي.دانفلاسیون علاجونه۱-پولي پالیسي : عبارت له هغه تدابیرو څخه ده چې له مخې په یو هیواد کې دپیسو عرضه دپیسو تقاضا دمرکزي بانک له خوا کنترولیږي ددې ډول پالیسي دتطبیق لپاره دوو عناصرو څخه استفاده کیږي۱- quantities controlکمي کنترول۲- qualitative controlکیفي کنترول

ketabton.com - The Digital Library

دپیسو دکنترول لپاره دمرکزي بانک له خوا مختلفي پالیسۍ په کاراچول کیږي او دهغې له مخې دانفلاسیون مخنیوی کیږي چې ځینې یې عبارت دي لـه 1-open market operation2-variation in bankrates3-credit rating4-varing reserve requirement5-consumer credit requirement.

ستندرډ

مفاهیم :ستندرډ جوړونه هغه قوانین او قواعد دي چې بشري کړنې او فعالیتونه په یوه معلومه ساحه کې چې عموما دګټې دلاسته راوړلو په منظوروي منسجموي. ستندرډ : له هغه تخنیکي سند څخه عبارت دي چې نورمونه ، قوانین ، غوښتنې تقاضاوې،اومعیارونه په کې په نظر کې نیول کیږی. او ذیصلاح ارګانونو لخوا تاکل کیږي. نورم: دعلم او تخنیک په وسیله دسنجشونو اساس دی او یا هم ویلای شو چې نورم یوه کمیټه ده چې دعلمي او دعملي تجربو په ترڅ کې طرحه او تثبیته شوي ده. او دیوې ذیصلاح مرجع لخوا تصویب شوي ده. تخنیکي کمیټه : عبارت له یو ګروپ پوهانو څخه ده چې داړونده سکتورونو او مشخصو موضوعاتو دستندردونو دانکشاف او دستندردونو جوړولو په منظور دملي ستندرد دقانون دنهمې مادي په اساس دعلمي تحقیقي ، خصوصي اونورو اړونده دولتي نهادونو څخه تشکیل کیږي. دستندرد نړیوال سازمان درهنمود په اساس تخنیکي کمیټه دري ډوله غړي لري١- ثابت یا اصلي غړي: دستندرد جوړونې ریس، دلابراتوار کارپوه، دستندرد جوړولو متخصص ، دمستهلیکینو دحمایت نهاد سوداګریزخونې او نوردولتي اداري دي٢- متغیریاغیرثابت غړي: دتولیدونکو استازي اودصنایعو مالکان دمسلکي اتحادیو استازي، دوزارتونو او سکتورونو استازي اوصادراتي او ورداتې سکتورونواستازي دبهرنیو موسسو استازي کوم چې له دولت سره همکاري وی٣-ناظره غړي: دولتي او غیر دولتي نهادونه او ټولنې او یا هغه ځانګړي اشخاص چې دستندرد پروسې دتعقیب او څارنې غوښتي وي پرته له دي چې په فعاله توګه په فعالیتونو کې سهم او حضور ولري په ١٩٠١ م کال کې دبرتانیا ستندرد کمیټه دایره شوه . دملي ستندرد ډیروموسسات له لومړۍ نړیوالي جګړي وروسته جوړ شو دهیوادونو ترمنځ دنړیوال تجارت اړیکې او دمالونو اومه موادو بدلول او همدارنګه دفرهنګي علمي او تخنیکي اړیکو دپیداکولو اړتیا ددې سبب شوه ترڅو دستندرد ایښودنې نړیواله ټولنه(iso) رامنځ ته شي په ١٩۴۶ کال کې د ستندرد نړیوال سازمان په لندن کې جوړشو(iso). چې په هغه کې ٢٣مملکتونه شامل شول. دسکرو او فولادو اروپایي اتحادیه وه په ١٩۵٢ کې تاسیس شوه په ١٣۴۵ کال کې دوه ډوله نړیوال ستندردونه اوږدوالي واحد(متر)او بل دمتریک اوزان (کلو ګرام)دافغانستان دتجارت وزارت په چوکاټ کې مروج شول. متریک سیستم : دنړیوال عصري او ساده سیستمونو څخه شمیرل کیږی چې دعلمي

ketabton.com - The Digital Library

او تحقیقاتي او تولیدي فعالیتونو دښـــه تنظیم لپاره داخلي اوخارجي تجارت ســـاحو کې یې خاص نقش درلوده او دیوې بیلې مقرري په مرسته دیاد شوي سیستم تطبیق دهیواد په ټولو ځایونو کې ترســـره کیږي. دســـتندرد دنورم لومړي دمعادن وزارت په چوکاټ کې په کال۱۳۵۲ کې رســـما په عملي ډول په کار پیل وکړ او په ۱۳۵۳ کال کې لومړنۍ مقالې او علمي مضـامین دستندرد او دهغه داهیمت په اړه دټولنیزو اطلاعاتو له لارې خپاره شـول.په ۱۳۵۷ کال کې دحمام او جامو مینځلو دصابون ستندردونه دافغان صابون جوړوني صنعتي فابریکي لپاره دصـــابون ســـتندرد کمیســـون په منځګړیتوب بشـــپړ شـــو.په ۱۳۵۸ کال کې دترانسپورتي موټرو دسوځنده موادو لګښت مقررات او نورمونه بشپړ شو په (ستندرد افغان) مجلې دستندرد دنورم اداري په امتیاز په خبرونو پیل وکړ په ۱۳۵۹ م کال کې دداخلي سمنټو تولید ستندرد دتثبیت کمیسون په منځګړیتوب بشپړ شـواوهم ددانه لرونکو مالوچو دسورت بندۍ طرزالعمل ، کیفیت دښه والي او دتکړه بزګرانو دهڅونې په موخه توزیع شو. سیستم : یو له بل سره دترلو برخو او اجزاوو مجموعه ده چې دموخو دترلاسه کولو په برخه کې یو دبل ترڅنګ فعالیتونه سرته رسوي. هغه سیستمونه : چې دستندرد جوړونې تراغیزې لاندې راځي په لاندې ډول دي۱-ټولنیز سیستم ۲-پوهنیز سیستم ۳-دقانون پریښودنې سیستم ۴-اجرایوي سیستم۵-قضایي سیستم دستندرد جوړونې سیستم ۶-دښوونیز اوروزنیز سیستم۷-اقتصـادی(پلان جوړونې)سـیسـتم۸-کرنیز سـیسـتم ۹-صـنعتي سـیسـتم ۱۰-سـوداګري۱۱-چاپیریال۱۲-مسـریز سـیسـتمونه (مدیریت)۱۲-لوبه ییز سـیسـتم . دسـتندرد جوړونې ارکان۱-ستندرد ځیرنه او پراختیا۲-دستندرد ټولونه تدوین۳-دستندردونو دودول۴-ستندردونو سرته رســـول(اجرا) ځیرنه او پراختیا : ســـتندردونو په هغه وخت کې عملي لوری ولري چې له ځیرنې او پراختیا ســره یو ځای وي پرته له دي نه شــي کیدای ګټورواقع شــي. ســټندردونو دودیدل دلاندې امکاناتو په منځګړیتوب ترسره کیږي . ښوونه۲-اطلاعات۳-مشاور. عمومي او اســاســي ستندردونو ډولونه : په عمومي توکه ستندردونه په ۴برخو ویشـل شـوي دي۱-کارخانه یي ستندرد۲-ملي ستندرد۳-سیمه ییز ستندرد۴-نړیوال ستندرد. کارخانه یی ستندرد دیوي تولیدی کارخانې دطرحې دنظریو اتفاق تولیدکنترول اوزیاتره کړو وړو په برخه کې شـامل دي۲-ملي ستندرد داستندردونه له بررسـي او مشـورې وروسـته دتخنیکي صـنایع او تجارت دکارپوهانو اومتخصـصـــانو په مرســته دملي ګټو دســاتنې په موخه په هرهیواد کې راټولیږي چې البته په هرهیواد کې دملي ســتندردونو دتدوین اصــلي دنده دهیواد دســتندرد دســازمانونو او موســســاتو په غاړه وي . ســیمه ییز ســتندرد: داســتندردونه دیوې ډلې دګټې اخیســتونکو وګړو په مرســته په دوو یا څو ګاونډیو هیوادونو کې چې ګډ صــنایع لري او یا دتجارتي راکړې ورکړې لرونکي وي تدوین کیږي.نړیوال ســـتندرد : دادســـتندرد ددغو هیوادونو دستندرد دنړیوال سازمان دړوندو کارپوهانو دنظریو سره دتوافق لاسته راوړنې دي.نوټ===کارخانه یي ستندرد دکارخانې دسطحې په محدوده کې ،ملي ستندرد دمملکت

ketabton.com - The Digital Library

په محدوده کې ، سیمه ییز ستندرد دځوهیوادونو په محدوده کې ، او نړیوال ستندرد دنړۍ په ټولو هیوادونو کې په کاراچول کیږي.دهر ســـتندرد اجرا او جوړونه په لاندې مرحلو کې څرګندیږي۱-ستندرد جوړونې تنظیم اوټولنه ۲-ستندرد دچاپ اوخپرول۳-دستندرددسندګټې او اجرا. دستندرد جوړونې اصول او ګټې : ستندرد جوړونه اودستندردونو کاراچونه دتولیدونکو او مصـــرف کوونکو لپاره لاندې ګټې په خوا کې لري ۱-دناســـالمو ســیالیو او دبې ځایه او غولوونکو تبلیغاتو لـه منځـه تلل۲-دپیریدلو پـه وخـت دمصـــرف کوونکي دغولیدلو څخـه دانديښـــني له منځه تلل۳-په اړیکو کې دپوهاوي رامنځ ته کیدل۴-دتجارتي بدلونونو اســـانتیا-تولیدونکو لپاره ګټې : ---دپام وړمشـخصـاتو او خواصـو ټاکل، دتولید دچلند ټاکل او تشـریح نصـبول(مونتاژ)ازموینه دنمونې اخیســتل، دبســته بندیو ډولونو، لیږد رالیږد،دســاتنې لارې چارې ، دعبارتونو ټاکل ددواړو خواو دپوهونې لازمي نښـــې اواصـــطلاحات ډلبندي او اصـطلاحات په دولونو کې ټیټوالی ، دتولید دساحې زیاتوالی او په لومړنیو موادو او بریښـنا کې دلګښت مخنیوی ، دضایعاتو ټیټوالی، دمحصولاتو دکیفیت ښه والی، په زیرمه ساتنه کې اسانتیا دداخلي او بهرني تجارت پراخیدل. دمصرف کوونکو لپاره ګټې : دغوره کالیو ساتنه ،دکالیو او محصول له امن څخه ډاډ په سپارښتنه کې اسانتیا دلږو پیسو ورکړه، دپام وړ کالیو ته په اسـانۍ سره لاس رسـی او دیو شـمیر ملي او نړیوالو ستندردونو پیژندل.دستندریشـن ددولتي سـیسـتم دمحتویاتو داسـتعمال دځایونو له مخې لاندېنې سـتندردونه ټاکې ۱-دتخنیکي شـــرایطو ســـتندردونه دهراړخیزي تخنیکي غوښـــتنې۲-دپارامترونو ســـتندردونو دکچې یا اندازې۳-داساسي پارامترونو اوټیپونو؟ستندردونه۴-دسورټمنټ ستندردونو دسورت کول۵-دنښـو سـتندردونه (مارکه)۶-دکنترکشـن سـتندردونه دودانۍ اواندازې ۷-دتخنیکي غوښـتنو ستندردونه؟۸-دمنل شو مقرارتو ستندردونه۹-دازموینې دمیتود ستندردونه(کنترول) تحلیل او اندازه نیونه۱۰-دنښې ایښودنې ، بسته بندۍ ،ساتنې ، ترانسپورټ، دمقرارتو ستندردونه۱۱-دکچې نیونې دالاتو عیارولو میتودونو لپاره ســـتندردونه۱۲-دجوړونې (ترمیم) اواســـتعمال مقرارتو ســـتندردونه۱۳-دټینګ، تکنالوژیکو عملیو (پروســیســونو) ســـتندردونه . دســـتندرد محتویات: دعلمي او نړیوال تاریخ له پلوه دســـتندردونو یوه ښه هغه ســـنددی چې دنورمونو دغوښتنولرونکی وي او دباصـلاحیته څانګې لخوا نصـب شـوی وي . دستندریزیشـن نړیوال ســـازمان په عمومي توګه دوه لاندې اندازې تثبیت او ســـپارښـــتنه یي هم وکړه۱-2a4-2a5دســـتندرد دپښـــتی (پوښ) عنوان. دســـتندرد دپوښ دمخې عنوان او نښـــې هم له اړینو موضوعاتو څخه دي. معمولا دپوښ پرمخ دستندرد دموسسې نوم ، دستندرد پرلپسې شمیره ، دستندردونو چاپ او دچاپولو کال ستندرد نښه او ستندردشوي محصول نوم چاپیږي دستندرد متن کوم اسـاسـي موضـوعات چې په سـتندرد کې ځای په ځای کیږي په لاندې ډول دي ۱-دهغوخلکو نومونه چې دستندرد دجوړونې دتثبیت په کمیسیون کې په رسمي ډول ګډون کوي ۲-دســتندرد دســرلیک یا نوم ۳-ســرټکي یا ســریزه۴-موخه۵-داســتعمال ځایونه(موارد)۶-

ketabton.com - The Digital Library

تعريفونه۷-سمبولونه او ذښې ۸-دمحصول ډلبندي يادرجه بندي ۹-ترمينالوژي۱۰-دمحصول دتوليد ميتودونه۱۱-دمحصـــول ځانګړي خواص۱۲-دتو///؟؟؟۱۳-نمونه اخيســـتنه اودنمونې اخيستنې ميتودونه۱۴-دازمايښت اوبررسۍ ميتودونه۱۵-ذښنه او اوايښودنه او بسته بندي۱۶-مرســتندويه او لارښــود ضــمايم۱۷-دصــفحې لاندېنې ياداشــتونه۱۸-دمتن اړوند ضــمايم . دپرنسـيپ له پلوه ياد شـوي سـتندردونه په متن کې ځای په ځای کيږي. زمونږ په هيواد کې داسنادو واحد سيستم دستندردونو دپروژي دکارطرح او ذښې ۱۳۵۵ کلونو راپه ديخوا دکابل پوليتخنيک دانسـټيټوټ او دنورم اوسـتندرډ په اداره او ځينو نورو موسـسـاتو او اداراتو کې پيل شـوي دي۱-دمديريت کنترول: له هغو لارښـونو او دسـتورالعملونو څخه عبارت دی چې مديريت په يوه تصـدۍ کې دټولو بيلابيلو اقتصـادي عملياتونو په کنترول قادروي۲-اجرايوي چلند ونه په يو ه تصـدۍ کې له اړينو ټکو دچلند څرانګوالي او داقتصـادي او خدماتي بيلابيل عملياتو سرته رسول په هغه سازمان کې دي . چاپيريال:--ديوه مناسب چاپيريال شتون ديوي تصدۍ دبريالیتوب لپاره ناسم شرايط برابروي دچاپيريال دکيفيت ستندردونه بايد دعمومي ګټو دسـاتنې په منظور اجراشـی۴-ماشـين الات او تجهيزات: ماشـين الات او تجهيزات سـاتنې ته اړتيا لري په يوي تصـدۍ کې دوسـايلو اوافزارو ته لاس رسـی او دهغو دپيژندنې سـربيره دجامه بندي او کوډ ايښـودنې له سـيسـتمونو څخه ګټه اخيسـتل هم اړين دي .طراحي:----دتصـديو په زياتره عملياتو کې دطرحې عمليات تل له بدلونونو او نوښتونو سره يوځای وي. له دي امله تصـديګانې داطمينان دلاسـته راوړنې لپاره دښـو چلندونو او تجربو دکارولو او لاس رسې يو مناسب سيستم دی.دستندرد کارپوه صلاحيت ::--په يوه سازمان کې دستندرد ځانګې واک او ځواک بايد داســـې وي چې دټاکلې اقتصـــادي کارله اجراځخه مخکې .په موسسه کې دستندرد له ځانګې سره مشوره وشي. يا دستندرد دځانګې واک او ځواک داسې دی چې دتوليدي کوښـــښ دکارله ترســـره کيدو مخکې بايد دســـتندرد دځانګې نظريات اولارښـوونې وپلټل شـی، په عمومي ډول سـتندردونه جوړونې او تولونې له پلوه په دوه ډوله دي ۱-هغه سـتندردونه چې دبهرنيو سـتندردونو په مرسـته بيرته ګرځول شـوي چې دهغوي دجوړولو اړتياسرچينه isoستندردونه دی لکه ۱-اصـطلاحاتو ستندردونه۲-تحقيقاتې چلندونو ته اړتيا لري.؟؟.دملي ســـتندرد په موســـســـه کې ديوه ســـتندرد دراټولونې دکارمراحل۱-دوړاندیزونو موضـوع او ټاکلو موضـوع . لومړنی کميسـون دپيل ليکنې (چمتوالی) لومړنی کميســون دتوليدونکو مصــرف کوونکو او پوهنتونونو له هغو وګړو څخه چې درســره مينه لري، تري جوړه شـوی دي.وروسـتنی کميسـون: وروسـتی کميسـون جوړشـوی متن دنظر غوښـتنې لپاره دولتي مراکزو کې ذيصـلاح وګړو ، پوهنتونو او دصـنايعو مرکزونو ته ليږي او دوړاندیزنو په لارښونو؟ دهغوي لخوا راټول شوی متن وروستی کيږي.ملي کميټه : دملي کميټې غړي دمنشـــی او دراټولونې مديريت په همغږۍ ذيصـــلاح واحدونو او ســـازمانونو دنماينده ګانو له منځه بلل کيږي.دستندرد دموسسې جګپوړي مسولين ، دتدوين منشي ريس او

ketabton.com - The Digital Library

دفني کميسونونو غړي شتون لري له غور او دقت نه وروسته دټاکل شوي متن په اړه دملي ستندرد په توګه نتيجي ته رسيږي . ځانګړی کميسيون : داصلاحاتو او مهمو فني ستونزو دله منځه وړلو لپاره ځانګړی کميسيون اړتيا په وخت جوړه شوي چې ستندرد ارزيابي کوي اوبيايي خپروي. دستندردونو دبيا ليدو وروسته دانتايج لاسته راځی ۱-ستندرد دتجديد نظر ته اړتيا نه لري او په خپل مخکنې اعتبار پاتې کيږي۲-جزوي بدلون او دبشپړ توضيحات۳-ستندردونه چې په عمومي بدلون ته اړتيا لري په فني جلسو اودملي تصويب په کميټه کې له ځيړنې او اصلاحاتو وروسته چاپيږي. په دي حالت کې دستندرد شميره تغيير نه کوي خو مخکښې چاپونه باطله اعلانيږي۴-ستندرد باطل اعلانيږی او امکان لري دهغه پرځای نوی ستندرد له نوي شميري سره ځای په ځای شي. په اوسني وخت کې دISOنړيوال سازمان دنړۍ په ۱۷۵ هيوادونو کې دملي ستندرد دموساتو له يوي شبکې څخه جوړه شوي چې په هر هيواد کې ديوي مرکز ي ځانګې په توګه اواصلي مرکز يي دژنيف او سويس په ښارونو کې فعاليت کوي. کوم سازمان چې نن ورځ isoپه نوم پيژندل کيږي خپل کار يي له ۱۹۳۶ کال څخه دملي ستندرد دانجمنونو نړيوال فدراسيون iso ترعنوان لاندې پيل کړ ددوهمې نړيوالې جګړې دپيښيدو په دليل منحل شو خوله نړيوالې جګړي وروسته په ۱۹۴۷ م کال کې د۲۵ نړيوالو هيوادونو دناستې له کبله په لندن ښار کې دستندرد لپاره دنړيوال سازمان په تاسيس موافقه وشوه او له هغه وروسته د۱۹۴۷ م کال دفبروري په ۲۳ نيټه ايزو رسما تاسيس شو. دسازمان لوګو په دوو انګليسې او فرانسوي ژبو په لنډو تورو isoښودل کيږي په حقيقت کې ايزو کلمه له يوناني کلمې ايزو څخه اخيستل شوي ده چې دمساوي يوانداز زبر ابر او همرنګي په معنا ده.دايزو نړيوال ستندردونه ددی سازمان دتخنيکي او فرعي کميټو په مرسته شپږ مرحلو کې راټوليږي۱-دوړاندیز مرحله۲-دتدوين مرحله۳-دکميټې مرحله۴-دبررسي مرحله۵-دمنلو مرحله۶-دخپريدو مرحله.دايزو دغړوهيوادونو غړيتوب په ددي سطحو کې ځای لري۱-اصلي مرحله : هغه هيوادونه چې دستندرد او دهغې داړوندو مباحثو په برخه کې زياته او ښه سابقه لري او ستندردونه يې دزياتو هيوادونو تاييد وړ وي يوائي هماغه غړي په رايه اچونې او نظر غوښتنه کې درايې ورکولو حق لري چې دغو غړو په تخنيکي کميټو کې فعاله ونډه درلوده يعنې دايزوفعال غړي parti patting membersهم نومول کيږي ۲-خبرورکوونکي غړي يا على البدل : هغه هيوادونه چې دستندرد دسازمانونو نه لري داغړي دايزو دسازمان اقداماتو په جريان کې ځای لري خو دستندردونو په راټولونه او اعلان کې دخالت حق نه لري همدارنګه داغړي په کميټو کې درايې او ګډون حق نه لري ۳- ناظر غړی: ددی سازمان موادو ته لاس رسی لري مګر داريي حق نه لري اودايزو کتونکو په حيث رسما لري چې افغانستان په ۲۰۰۵ م کال کې دايزو دا ډول غړيتوب ترلاسه کړ. ګډ (مشترک) غړي: هغه هيوادونه چې دکوچنې اقتصادلرونکي وي داغړي نسبت نورو څه حق العضويت لږ ورکوی اوپه دې کې کولای شي دستندردونو پراختيا تعقيب کړي. په

ketabton.com - The Digital Library

هرحال دایزو دنده چې وکولای شي دټولو غړو ترمنځ دستندرد دراټولونې او خپریدا په اړه نظریوالی رامنځ ته کړي. .رایه اچونه :::دایزو نړیوال ستندرد په توګه دیوه ستر منل کیدلو ته لازمه ده دایزو دغړو ددوه ټلټو رایې چې په راټولولو کې ګډون درلود مثبتې وي مشروط په دې چې دټولو ورکړل شویو رایو څخه یې یو له څلورمې رایو لږ منفي وي . ټول نړیوال ستندردونه باید لږ تر لږه دري کاله وروسته له خپریدا تجدید نظر شی له هر۵کالو وروسته داخلي غړو په مرسته تجدید نظر شي داکتوبر۱۶نیټه دستندرد نړیواله ورځ ده او هرکال لمانځل کیږي.دافغانستان دملي ستټندرد نښه (ANSA) انسا ده. دستندر محتویات عبارت له :دستټندرد اندازه او۲عنوان ستټندرډ عنوان یا پوښ۳-دستندرد متن . دافغانستان دستندرد قانون په ۱۳۹۱ کال کې جوړشو.

د اقتصادي پرمختیا تیوري

اقتصادي ترقي دخلکو دژوند دښه والي په مانا ده چې یواوسط حد ورته ټاکل کیږي.پروفیسر مایر او پروفیسر باالدوین اقتصادي پرمختیا تعریف داسې کوي.اقتصادي پرمختیا یوه پروسه یا پراوو دی چې دهغې په ترڅ کې دټولنې حقیقي عاید په یوه اوږده موده کې زیاتوالی مومي . دملي عاید او نفوسو ترمنځ اړیکه په فرمول کې ښودنه په لاندې ډول د.y/p=(y) سړي سر عاید(y)ملي عاید(p)نفوس دی. دپرمختیا دمطالعې ارزښت :داقتصادي ودي او پرمختیا دپراخه اقتصادي ډګرونو سره سیده اړیکې لري او خپلې زیرمې شتمنې خپلواکې ملي تقویت او پرتم وساتلای شي. ۴-نرکسي : هغه هیواد پرمختیایي بولي چې دطبیعي زیرمو او نفوس په اندول لږ اندازه پانګیز-اجناس او ابزار ولري.۵دشلمې پیړۍ له نیمایې راهیسې دهغې ترپای پورې دنړۍ هیوادونه په کومو برخو ویشل شوي وو. جواب :دشلمې پیړي له نیمایې راهیسې بیا ترپای پورې په اکثروسیاسي اقتصادي بحثونو کې هیوادونه په لاندې دري برخو ویشل شوي وو۱- صنعتي چې اقتصاد یي دازاد بازار په بنسټ وو. سوسیالستي هیوادونه چې مرکزي پلان جوړونه پکې معموله وه او ددریمې نړۍ چې په دریمې نړۍ کې همدا وروسته پاتې هیوادونه راځي.کوزنتر داقتصادي پرمختیا په هکله وایې اقتصادي پرمختیا په اوږده موده کې دیوه هیواداو ټولنې بیلابیلو تولیداتو دظرفیت اوچتیدل دي کوزنتر دتولید په تنوع او ظرفیت تاکید کوي اقتصادي وده دملي عاید دزیاتوالي اواقتصادي ترقي دسړي سر ګټې سره سراو کارلري. اقتصاد پوهان وایې : اقتصادي پرمختیا دیوې ټولنې داقتصادي ،ټولنیزو، دوګړوو درفاهي وضعیت، اقتصادي دوام لرونکې ودې ښه کیدل دي چې ددغې ټولنې داقتصادي ټولنیزو سیاسي علمي اوفرهنګي بنسټونو دمثبت بدلون له امله پیښیږي.ده یو هیواد په ټول ملي اقتصاد کې دلوی اقتصاد په کچه په یوټاکلي کال کې دتیرکال دمقدار په پرتله دتولید زیاتوالی اقتصادي وده ، اقتصادي پرمختیا

ketabton.com - The Digital Library

دفزيکي ،بشـــري او ټولنيزو ظرفيتونو په پام کې ســـاتلو ســـره يوځای دتوليدي ظرفيتونو له زياتوالي ســره تړلې وده پرمختيا بلل کيږي. همدارنګه : افغانســتان دنړۍ په پرمختيا هيوادو کې شـميرل کيږي. دوه ګونی اقتصـاد عبارت له هغه اقتصـاد څخه ده چې يويې بلکل طبيعي اقتصـاد سـره مشـابه (عنعنوي) اوبل بازار اقتصـاد په کې مروج وي يا شـتون ولري. ددوی عنعنوي اقتصاد ډيرمړژوانديې بڼه لري دي ته subsistence economicهم وايې .دنفوسو فشـار سـتونزه زياتره ډپرمختيايې هيوادو سـتونزه ده چې په راتلونکې دوی ته داسـتونزې راولاړه ولی شـي: اقتصـادي ، اجتماعي ، صـحي،محيطي ،فرهنګي، او ان سياسـي ستونزې رامنځ ته کولای شـــي.معمولا پرمختيايې هيوادونه خپل مواد بهر ته صـــادروي ددې پرځای مصـــرفي نوړي (اجنـاس) او لومړني توکي لـه بهره پوره کوي. پـه پرمختللو هيوادو کې هروګړي ته دورځې ۳۵۰۰-۳۰۰۰واحده کالوري ميسره خو زمونږه په هيواد کې په مشکله سره ۱۷۰۰کالوري ميسره کيږي پرمختللو هيوادو کې هروګړي ته دورځې ۳۰ګرامه پروټين مهيـا کيږي حـال داچې زمونږ هيواد اوس هم ځينو مرفـه کورنيو تـه ايلـه ۱۵ګرامـه پروټين ورســيدلای شــي.دملګروملتونو دارقامو له مخې به دزيږونونو مجموعي انډول(۱۷اعشـــاريه ۶)ده دماشومانو دتغذيې سلنه (۱۳)دپنځه کلنۍ عمر څخه دټيټ عمر مړينې سلنه (۱۷اعشاريه ۲۵) ښودل شوی دعمر منځنی حد(۴۷-۴۲) دنفوسو کلنۍ وده (۱۷اعشاريه۲)فيصده او ځينې وخت له دې پورته ښـودل شـوی دی. دافغانسـتان طبيعي سـرچينې عبارت له :افغانسـتان په جنوب او جنوب لويديزو ولايتونو کې دکرولو لپاره پراخې ځمکې لري چې داوبه خورسيستم په جوړولو سـره د۹۰ميليونو ټنو غنم توليدولای شـي. او همدارنګه دکانونو او نورې زيرمې هم شـــته او همدارنګه ځنګلونه هم لري، ترڅنګ يې دخاموموادو او کاني توکو په غيرې قانوني او غيرې فني ډول ويسـتل کيږي او همدارنګه ځنګلونه او څړځايونه په مناسـبه توګه نه کارول کيږي. چې ګڼ شـــمير ځنګلونه دبربنډيدو په حال کې دي چې په راتلونکې کې دژورې ويجاړتيا(erosion)امکان شـته ، او داسـې نورې ډيرې بدې بيلګې په دې برخه کې له نورو پرمختيايې هيوادو زمونږ حالت ډير بدتردی په بل عبارت ديوبځانګړي دورې په لړکې دهرمتغير کمي بدلو ن ته وده وايې. دهارود ډومر دودي موډل: دغه موډل په پانګو او سـپما او دسـپما په اندازه باندې تاکيد کوي او داقتصـادي ودي ملي توليد په زياتيدو پورې تړلی بوليi=dk

$$=\frac{\Delta k}{dy}\Delta k = k = k\Delta y\frac{k}{x}$$

1.3=3

2.3=6

ketabton.com - The Digital Library

2.5=6

یوبشـــپړ ټولنیز پلان لاندېنې پړاوونـه لري۱-دپلان طرحـه او تهیې پړاوو۲-دپلان دتطبیق پړاو۳-دتیر پلان دارزونې او دراتلونکې پلان لپـاره مقدمـاتې چمتوالی.دپلان دتطبیق لپـاره لاندېنې عناصر ضروري دي.۱-دبودجې ارزښت۲-دادرې مناسباتو سیستم۳-دروزل شوي فني پرســـونلو شـــته والی ۴-دپلان ســـره ســـمه او اغیزمنه رهبري۵-بیلابیلو څانګو کې هماهنګي.په پلان جوړونه کې ســـیمیز توازن اهمیت لري په پلان جوړونه کې باید دیوې ستراتیژۍ اودورنما هدف په توګه دهیواد دبیلابیلو سیمومتوازن پرمختګ په نظر کې ونیول شي. دپلان جوړونې نړیوال تجارب:لکه چې وویل شول پلان جوړونه داقتصادي علومو یوه نسبتا نوې څانګه ده نن ورځ داسې هیڅ یو هیواد نشته چې په هغه کې پلان په یوه نه په یوه بڼه رواج نه وي. دپلان جوړونې دتیوري موضـــوعات:۱-دپلان ټولنیزه او اقتصـــادي برخه، دټولنې دارټیاو دپوره کولو لپاره دمجدد تولید او ملي عاید دلوړولو د تدابیرو عملي والی یا دتطبیق امکـانات څرګندوي۲-دپلان اســـلوب پیژندنه برخه دپلان تخنیکي او تشـــکیلاتې چاروترتیب او په ټولو ټولنیزو او اقتصـــادي برخو کې دپلان اجرا څیړي. ددغو ټولو برخو ترمنځ ریالیکتیکې (سره پیلې)اړیکې شـته . اقتصـاد علم په مجموع کې هغه ټولنیز علم دی چې دټولنې پراخو غوښتنو ته محدودې سرچینې بیلوي.داقتصادي پلان جوړونې میتودولوژي :دپلان جوړونې میتودولوژي ددولـت داقتصـــــادي پلانونو دطرح دلارو چـارو عمومي پرنسیپونو دمجموعې څخه عبارت ده. افغانستان کې تراوسه لاندېنې پلانونه تطبیق شوي :په هیواد کې لومړنی اقتصـــادي اجتماعي پلان په ۱۳۳۵ کال طرح او په تطبیق یې پیل وشـــو. ډیره غوره نتایج یې درلودل. دویم ۵کاله پلان په ۱۳۴۰ کال پیل شـــو چې دترانســـپورتي ســتونزو له املـه پیشـبیني شـوی ارقام پوره نه شـو خو بیا هم بریالی ګڼل کیده. دریم پلان : په۱۳۵۲ بدلون پیښ شـو او په ۱۳۵۴ د۷کلن اقتصـادي پراخ پلان په تطبیق شـروع وکړه او ډیرې ښې پایلې یې لرلي.عامه مرستې په دوو برخوویشل شوی odaیعنې رسما پرمختیایې کومکونه : هغه مرســـتې دي چې رســـما راته راځي په ملي بودجه کې لیکل کیږي۲-اعلی بشـري کمکونه : دي چې دسـره میاشـت یونیسـیف او نوروموسسـاتو له خوا ورکول کیږي. یانې اقتصـاد: هغه اقتصـادي نظام دی چې هلته ارټیاوو دپوره کولو لپاره داجناسـو او خدماتو تولید دټولنې اکثریت غړو دارټیاوو پوره کولو په خاطر او اقتصـــاد ی او ټولنیزو اهدافو ته درســـیدو لپـاره دپلان جوړونې ادارې لـه خوا پـه پـام کې نیول کیږي. ځوانـان : دهیواد دپرمختګ لپاره کولای شی لکه ځوانان باید نورو هیوادونوته لاړنه شي اودلته په خپل هیواد کې خپلو وطنوالو تـه خدمـت وکړي او ځـان پـه معیـاري بڼـه برابر کړي ټریننګونـه واخلي اودروزنې بیلابیل مرکزونه ولټوي ترڅو هیواد مو پرمختیا وکړي . دبیوزلۍ شیطاني دایره : دفقر کربنـه هغه ده چې دژوند سـطحه داسـاسـي ارټیاو له پوره کیدو څخه راټیته وي یا هغه

ketabton.com - The Digital Library

اندازه عايد چې په کورنۍ يې لري او له هغه څخه ډير لږ راکم شـي نودغه کورنۍ په بيوزلو کې شميرل کيږي. ديوې کورنۍ حداقل ژوندۍ پاتې کيدو په اندزه . په پرمختيايې هيوادو کې دپانګې عرضـــه ځکه کمه ده چې دلته پس انداز وجود نه لري. دليويس داقتصـــادي پرمختيا دريې شرايط ښودلې چې ډير ضروري دي.۱-دپانګې اچول۲-دپوهې دسطحې لوړول۳-دپلان جوړونې څخه کاراخيســتل. دپرمختيا لپاره ضــروري شــرايط دادي :۱-اقتصــادي ۲-غيري اقتصــادي شــرايط. دپرمختيا غيرې اقتصــادي شــرايط په څلور ډوله دي :۱-ټولنيز کلتوري: دغه شرايط پس انداز ته دوګړو علاقه او ميلان ټاکي۲ښوونه اوروزنه-پروفيسر ګالبريټ په دې هکله ويلې دي ننې وخت کې دپرمختيا لپاره دښوونې او روزنې بل هيڅ ضروري شرط نشـــته دی۳-باکيفايته حکومت: باکفايته وګړنيز احســـاس لرونکی ، باوجدانه ، او صـــادق حکومت کولای شــي قانوني نظم برقراره، ښــه لوايح تطبيق، ښــې پروژې پيل،ښــه هيوادني پلانونه طرحه، او په نهايت کې داقتصادي پرمختيا زمينه برابره کړي،او خپل خلک ټولنيزی رفاه ته ورســـوي او وګړو ته دژوند دلوړي کچې (رفاه) امکانات برابر کړي. ۴-نفوس: که چيرې دپانګې دزياتوالي ضــريب دنفوس دزياتوالي په انډول لږ وي اقتصــادي پرمختيا نشــې راتلای . ښکيلاک دوروسته پاتې هيوادو سره څه وکړل او لابه څه کوي.دوي ته ېې صنعتي کيدو اجازه نه ده ورکړي او يايې هم ډيره انرژي وخت او پاملرنه دازادۍ دګټلولپاره تير شــوی نوځکه اقتصــادي ودې ته نه دې وزګار شــوي اســتعمار ددغو هيوادونو خلکو ته يوه ناوړه احساس پريښې چې دوی دترقي په لور نه هڅيږي او ځان ورته دروحې پلوه وروسته پاتې او ناتوان ښــکاري. نيمګړی بازار هغه بازار ته ويل چې ؟؟؟؟له لږ مولد ســکتور څخه لوړ مولد سکتور ته دتوليدي عواملو دليږدولو خنډونه بايد له منځه ولاړشي کورنۍ توليد کې انحصـــارکه موجود وي له منځه ولاړ شـــي ماريکټ ته دهرمتشـــبث داخليدل او پانګه اجونه وهڅول شــي ترڅو بازارپه بشــپړ ډول بڼه ونيســي.دپانګې ټولول يوله بل سره دريې پراوونه لري.الف: پس انداز او زيرمو زياتول ب: مالي او کريديتي ميکانيزم ج: دپانګې اچونې څخه عملي ګټه اخيستنه. دپرمختيايې اقتصـاد عوامل او داقتصـادي ودې لپاره شرايط او دوروسته پاتيوالي لاملونه :۱-دډيرومنابعو څخه لږ اســتفاده۲-دپانګې کمښــت۳-تکنالوژۍ کمزورتيا۴-زيربناوي چاري۵-دښکيلاک تاثيرات۶-موسسو وروسته پاتې والی . غير اقتصادي وروسته پاتې والي لاملونه: ۱-ناپوهي۲-بې اتفاقي۳-بې قانوني۴-خرافات. افغانســتا ن کې دوروســته پاتې والي نښــې چې ښــکاري هغه کومې دي نظر دادی چې په افغانستان کې دوروسته پاتې والي ټولې نښــې ښــکاري.متوازنه وده : په هيواد کې دپرمختيا هغه ډول حالت دی چې دملي اقتصـاد ټولې برخې او سـکتورونه يوبل سره برابر په برابره توګه وده کوي. فزيوکراتان په اقتصاد کې دعلمي او عملي مکتب لومړني بنسټ ايښودونکي ګڼل کيږي. مخکې ځينې منفرد موضــوعات وه لکه بهرنۍ ســوداګري دپيســو دجريان ربح او نور خو فزيوکراتانو دلومړي ځل لپاره داقتصـــاد دکلي جريان جامع تحليل وړاندې کړ.کرنه دلاندې شــپږو عواملو له امله

ketabton.com - The Digital Library

دملي اقتصـــاد په وده اثر کوي۱-دنفوســو زياتوالی ســره ســم دهغوی غذايې اړتياوې پوره کول۲-دصنعتي محصولاتو ورځ په ورځ زياتيدونکي تقاضا ډيرومهمو اقتصادي سکتورونو دپراختيا اړتيا رامنځ ته کوي۳-دکرنيزو محصـــولاتو زياتوالی ددې امکان برابروي چې بهرنې اسعار جذب او په دې ډول دراتولې شوی پانګې په ذريعه ماشين الات وارداو هيواد دترقی باعث شي۴-دکليوالي وګړو دعايد دسطحې لوړول چې بيا دحکومت له خوا راتوليږي دماليات په بڼه ۵-دبيکاری دتولو ډولونو کمښت او دکاردزمينې برابرول۶-په مجموعي توګه دستندردونو لوړول. Johnston and mellow or melonله نظره دکرنيزوتوکو زياتوالی: دعامه لومړنيو اړتيا دلګښـــتونو کمښـــت دکرنيزو امتعو دبيو راتيټيدل او له کروندګرو له بيلابيلو لارو دماليات ترلاسه کول په برکې لري نوددې لپاره چې زياته پانګه ترلاسه شي. په متوازنه ولې انتقاد شـــوی ؟ځکه Hirschmanپه خپل اثر کې متوازنه وده داقتصـــادي پرمختيا تيوري په توګه نه مني داځکه چې دوروسته پاتې اقتصاد په فرضيه ولاړه نظريه ده په يو پرمختيايې اقتصـــاد کې تل دتوليد عوامل نااندولە موجود وي نو ځکه دمتوازن رشـــد دپاليســی تطبيق په کې ګران بنــکاري. په متوازنه وده کې اقتصــادي ســکتورونه يو په بل اغيزې لری .:پرمختيايې هيوادونه دځو ســکتوري اقتصــاد دودي يا دورې يا دځو ســکتوري انکشــاف په شــرايطو کې ډيرې زياتې پانګې ته اړتيا ليدل کيږي يا لري يعنې دی وايې که مونږ اقتصــاد ته متوازنه وده ورکو نو اړيو چې ټولو برخو کې پانګه واچو او دادول پانګه اچونه ډيره پانګه غواړي حال دا چې په پرمختيايې اقتصاد پانګې دکمښت سره مخامخ وي. نوځکه ددادول اقتصــاد شــرايط غواړي چې غوره شــويو ډګرونو پاملرنه وشــي له بلې خوا پرمختيايې اقتصــاد دفني پرســونلونو او کدرونو صــنعتي ماهرينو له کمښــت ســره اوپه تيره دمنجمنټ او تشبث په ســاحه کې دمجرب ستاف دنشــتوالې سره مخامخ وي نو نشــي کولای ســکتورونه په متوازنه توګه پرمخ بوزي. که عايد او نفوس يو شــان وي دي ته ثابت حالت وايې يعنې دي ته ولاړ حالت وايې يعنې اقتصــاد پوهان وايې داهم ناسم حالت وي يعنې عايد بايد دنفوس نه زيات وي، داسم حالت دی. دپرمختياوي هيوادونو ځانګړتياوي۱-دهيواد د ټول مســاحت په مقايســه کم نفوس۲-دپانګې کمښت . داقتصــاد نامتو څيړونکي R.Rodanپه خپل مشـــهور اثرکې دکرنې او صـــنعت کلکې اړيکې يې تشـــريح کړي. داځکه دا دواړه مولد ســکتورونه دي دهغو په پرمختيا ســره کانونه جوړښــتونه ســوداګري او نور ټول ســکتورونه تحرک او پرمختيا مومي. دکرنې سکتور په بنسټ دصنايعو وده وښودله رودان هغه لومړنی اقتصــاد پوه وه چې پرته له دي چې دمتوازنې ودې اصــطلاح يې وکارولە دمتناســب رشــد تيوري يې په ۱۹۴۳ کال کې کشـــف کړه. دافغانســـتان لپاره متوازنه وده بنـــه ده ځکه په پرمختيايې هيوادو کې غيرې متوازنــه وده حــالات نورهم خرابوي. دهيرشـــمين لــه نظره : دپرمختيايې هيوادو ستونزه دمنابعو کمښت نه دی بلکې دمنابعو څخه دګټې اخيستنې دظرفيت نشتوالی دی دغه خبره په خپل استدلال او نظر توضيح کړي. داقتصــادي پرمختيا موخې ۱-

ketabton.com - The Digital Library

په ناخالص ملي توليد کې زياتوالی۲-دښـــارونو انکشـــاف او پراختيا نفوس/عايد=pci۳-
دټـولـنـيـزې رفـاه اواســـوده ګـی شـــکـل لـري۴-دکـار او روزګـار رامـنـځ تـه
کول..Type equation hereپرمختيايې تيوري پوهه او علم عقل اوپرمختيايې پاليســـي
تطبيق اواجراکول دي . هغه څه چې مونږ ته نظرونه او پيشـنهادونه راکوي او هغه څه چې
مونږ ته لارې چارې جوړوي هغه پاليســـي ده . دپرمختيا مهم پړاوونه ۱-ابتدايې او عنعنوي
ټولنه۲-توليدي ټولنه۳-ټوپ وهل۴-پوخوالی۵-وخت .پرمختيا يو شـــمير پلانونو ته اړتيا لري
پلان يو شمير تدابير نيول دايندە لپاره پلان دپرمختيا لپاره اړين دی. بلاعوضـه مرسـتې هغه
پيســـې دي چې ديو هيوادوګړو يا ســـازمانونو لخوا نورو هيوادو وګړو يا ســـازمانونو ته
دمرســـتې ترعنوان لاندې راشـــي . ســـړي ســـرملې ناخالص توليد. ديوهيواد ټول هغه ملې
ناخالص توليد چې ددغه هيواد په نفوس تقسيم شـي حاصل يي هغه عايد دی چې ددغه هيواد
هروګړي ته رسـيږي. اقتصـادي پرمختيا دژوند دمعيارونو وار په وار او چټيدل اودخلکو په
هوســـاينې بنـــه کيدل پرمختيا بلل کيږي. دوه ګونی اقتصـــاد : دپرمختيايې او وروســـته پاتې
هيوادو دښـــارونو او کليو ترمنځ دژوند دکچې او اقتصـــاد وضـــعيت ډير توليد ته ويل کيږي.
مطلق فقر: هغه حالت او وضعيت دي چې يو وګړی ته دده حد اقل لومړنۍ اړتياوې چمتو نه
وي. ملي عايد په يو هيواد کې ياملي اقتصاد کې دټولو وګړو دعوايدو مجموعه ده او کله چې
داعوايددهيوادونو په نفوســو تقســيم شــي ســړي ســرګټه ورته وايې آيم فکتورونه: هغه نامتو
فکتورونه دي چې په اقتصـــاد کې يې ځانګړی ارزښـــت موندلی۱-ماشـــين۲هدف۳دمديريت
طريقه۴-وسيله median۵-سړيmen. نړيوال ددغو نفوسو څخه جوړشوی دی . دنړيوال
پرمختيا اتحاديه، دبيارغاونې او پراختيا بانک ميګا او نړيواله مالي موسسه . دبيوزلۍ عوامل
هم اقتصـادي او غيرې اقتصـادي دي او دپرمختيا ميکانيزمونه دادي ۱-سړي سر ګټه لوړه
کړو۲-دپانګې دټوليدو مرحلې ته ورســـيږو او ۳-ميکانيزم دادی چې پانګه بايد په مولده
توليدونکې سرمايه بدله شـي او په توليدي برخو کې په کارولويږي. په عمومي توګه بهرنۍ
مرستې دوروسته پاتې او اړو هيوادونو لپاره لاندې ګټې لري ۱-دفقر په کمښت کې مثبت
رول۲-داقتصـــادي زيربناوي پروژو فعال کيدل ۳-دجګړې وچکالی يابل ناڅاپې عامل
دتاثيراتو مخنيوی۴-کليوال انکشـاف۵-داسـتخدام دفرصـتونو ايجاد۶-دودې دداخلي منابعو په
کاراچول. پرمختيايې هيوادو ته دبهرنيو مرســـتو منفي اړخونه ۱-عياشـــي اودلټې روحيې
خپريدل۲-دبيعدالتۍ زياتيدل۳-په خپل ځان دبســياوالي روحيې ضــعيف کيدل۴-دتوراوجرمې
اقتصـــاد پراختيا۵-دمرســـتو اخيســـتونکو هيوادونو ملي غرور ته زيان رســـيدل۶-دمرســـته
اخيســتونکو له خوا په پټه يو شــمير(نه بنــکاره کيدونکو) شــرايطو تحميل ته غاړه ايښــودل.
مونږ ديو شـــمير نامتوپوهانو نظريات ددوی ژوند ليک او اثار هم معرفي کوو. پروفيســـور
لويس: ميردال روســتو، الفرد مارشــال، نيو کلاســيکانو، جوزف شــومپتر جان تنبرګن جيمز
بوکان او هارود دومر نظريات او مودولونه مو بيان کړل. پروفيســـور ايم –ايل- جهنګان

ketabton.com - The Digital Library

دپرمختيا لپاره لاندې عوامل ډير ضـــروري بلليي ۱-طبيعي ســـرچينې۲-دپانګې تجمع۳-اورګانيزيشـن۴-تکنالوژيکي ترقي۵-دتوليد برخو او دکارويش۶-په اقتصـادي جوړښـت کې بدلون. ځانګړتياوي عمومي دپرمختيا۱-دهيواد ټول مساحت په نسبت دنفوسو کموالی دپانګې کمښـت۲دنورو توليدي عواملو په نسـبت دپانګې کموالی ۴-دصـنعت کمه وندې ۵-ديوهيواد دازدې عمر پرتله ۶-دســړي ســر عايد دزياتوالی امکانات.په اقتصـاد کې يوه تيوري کوم ځلور شـــرايط چې لري هغه دادې :۱-فرضـــيات۲-ديوې تيوري دارايې لپاره متغيرات ۳-ادعا۴-اساس ، قاعده ، قانون. دشـومپتر دتيوري اصـلي ټکي دادي يانې نوموړي داقتصـادي پرمختيا عوامل هم دغه بولي:دغه تيوري داقتصـادي ودي محدودونکی عامل دمتشـبث قلت ښـکاره کوي، برخلاف دمتشـبث موجوديت داقتصـادي پرمختيا عامل بولې. روسـتو والټ په ۱۹۱۶ م کال کې نړۍ ته ســترګې غړولې په ۱۹۳۶ م کال کې خپل ليســانس ديپل پوهنتون ځخه او فوق لسـانس يي په ۱۹۳۸ م کال کې له کمبريج پوهنتون ځخه او دکتورايې ۱۹۳۹ م کال کې ديپل پوهنتون ځخه ترلاســـه کړه او په ۱۹۵۲ م کال کې ددغه پوهنتون داقتصـــاد دتاريخ په تدريس پيل وکړپه ۱۹۶۶ کال کې دملي امنيت په چارو کې دامريکا دمتحده ايالاتو دهغه مهال دولســمشـر جان کينډي ځانګړی مشـاور غوره شـو. دکارل مارکس او روسـتو دپرمختيا تيوري يوله بل ســره توپيرلري چې: يوشـــمير اقتصـــاد پوهان دروســـتو نظريات دمارکس دنظر سره ورته بولي ،خو کټ مټ يا ددهغه نقل يي نه بولې داځکه مارکس دټولنې ټول نهادونه په پنځو مرحلو کې ښـودلي خووروسـتو يواځې داقتصـادي ودي پراودپرمختيا پراوونو باندې تمرکز کړی دی.زيربناوي : داقتصادي ودې لپاره هغه بنسټيز جوړښتونه دي چې دتوليد اودخدماتو دپرمخ بيولو لپاره اســـانتيا رامنځ ته کوي. ارتور لويس دهغه نامتو اقتصـــاد پوهانو په لړکې دی چې داقتصـــادي پرمختيا په هکله يې نظريات ورکړي وه . په ۱۹۱۵ کال په سـن لوسـيا کې زيږيدلی دی نوموړی يوتورپوسـتی او دنوبل دجايزې ګټونکې دی او دوه ګوني اقتصـــاد نظريه هم ده ورکړه يعنې توضـــيح کړله . هغه معيارونه او علايم چې دپرمختيا په پايله کې راڅرګنديږي. ۱-دکرنې په ســـکتور کې ديو تن زراعتې کارګر دتوليد اندازې لوړاوی۲-دسړي سر دبريښنا دلوړوالي دلګښت۳-دډبروسکرو يا کومې بلې منبع انرژيکي منبع لګښت۴-دګړو دعمر اوږدوالی۵-دسړي سر حيواني پروټين لګښت۶-په ښوونځيو کې دماشومانو دشموليت سليقه۷-داوسيدو په يوه کوټه کې دوګړو سطحې شمير۸-دهروزروتنو لپاره دورځپانو شـمير۹-ددوکتورانو شـمير ۱۰-دښـارونو پراختيا۱۱-داجتماعي تحرک درجه۱۲-دليک او لوســت لوړښـت۱۳-دعصـــري ژوند دبيلګو ســره اشـــنايي۱۴-دمطبوعاتو دازادۍ درجه۱۵-دبهرنۍ سوداګرۍ دجوړښت ښـه والی۱۶-دښـري کار ځواک ورځ په ورځ ښـه والی۱۷-دمادي او پولي موسســاتو اغيزمنتوب۱۸-په صـنعت کرنه کانونو ودانيزو او نورو بنسـټيزو برخو کې دتکنالوژۍ عصـري والی۱۹-دسـړي سـر ګټې وده۲۰-سياسي استقرار اودوضعې ثبات۲۱-د اداري کفايت درجه۲۲-دګوندونو ازادي ۲۳-دتفريحي

ketabton.com - The Digital Library

کلتوري اواموزشي مرکزونو شمير او دې برخو کې اسانتياوې اوداسې نور. بهرنۍ مرستې : په اقتصـــاد کې يو بحث اوددولتي عوايدو يا ددولت دمالي وســـايلو منبع او عامل دی. دوروسته پاتې هيوادونو په مالي منابعو کې يويې بهرنۍ مرستې او پورونه دي .البته پورونه وروسـته بيا په بيلابيلو قسـطونو سـره ادا کيږي او کله هم دپور ورکوونکو له خوا په بشـپړ ډول ببنـل شـوي هم دي. پرمختيايې هيوادونه ځکه پورونو او مرسـتو ته اړ دي چې دناوړه ناڅاپي پيښو څخه متاثره شوي او دجګړو له امله يي اقتصـاد ځپل شوی او يادطبيعي ناڅاپي پيښـو له امله زيانمن شـوی وي.دنړيوال بانک له موخو څخه يوه يې داده چې په هغو هيوادو په اړينو سـاحاتو کې دپانګوالی لپاره شـرايط مسـاعد کړي او هڅه وکړي چې اقتصـادی وده چټکه او د دژوندانه کچه لوړه شـي او دا هيوادونه په ځان بسـيا کړي په بشـو مشـورو سـره اساسـي بنسټونه په پښو ودوروي او دپرمختګ اداري جوړې کړي .مرستې ورکول مرستو ورکوونکو هيوادو (پرمختللو هيوادونو) په سياسي ستراتيژۍ کې داخله خبره ده۲-دوی ځکه هم خوارو ملکونو سره مرسته کوي چې هغوی له رواني پلوه ځان ته متمايل اوليواله وساتي ۳-خپلو توليداتو ته دخرڅلاو ماريکيټ پراخ کړي۴-نړيوالي اقتصـــادي اړيکې هم ددې ډول مرســتو غوښــتنه کوي اوورســره موافقه خبره ده ۵-دبشــري عواملو اوانســاني انګيزو او دپرمختللو او وروســـته پاتې هيوادونو ترمنځ ډيرزيات توپير او واټن راکموي. ځينې انتقاد کوونکي دنړيوال دپورونو په هکله مخالف نظر لري او په دې اند دي چې دنړيوال بانک موخه څنګه چې دلومړي سره يا دپيل په وخت کې وه، هغسې ترسره نه شوه، يعنې بيوزلي لاهم شته دغريبو او بې وزلو دژوندانه په کچه کې دلوړاوي راوستل نه دي ترسترګو شوي خو داچې دنړيوال بانک خپلې زياتې پيسې اوس په بنسټيزو بدلونونو ولګوي نو غريبو ته يې مخامخ ګټه لږ يا هيڅ نه رســيږي.افغانســتان بايد له پورونو څخه په لاندې ځايونو کې کار واخلي : دابايد دانکشافي بودجې په ترڅ کې په عام المنفعه چارو اوملي انکشافي پروژو کې ولګول شي.پولي سياست : ټول هغه تدابير چې دهغو په واسطه مرکزي بانک دمالي او پولي وسيلوپه کاراچولو سره دپرمختيايي هدفونو دترلاسه کولو په لورګام اوچتوي. په پرمختيايي هيوادو ځکه پولي پاليسي نه شي تطبيق کيدای چې: دپولي موسساتو عدم انکشاف۲-دصنايعو او بازارونو عدم انکشاف۳-لنډ مهاله او ژر سرته رسيدونکو پروژو ته لومړيتوب ورکول۳-په حکومتونو داطمينان نه موجوديت۴-داقتصـادي وضـعيت او حکومتي پلانونو وضـاحت۶-دکارګرې اتحاديې ضـعف. په لنډ ډول بايد وويل شـي چې دپرمختيايي هيوادونو پانګه اچونه يعنې :دملي (لوی) اقتصـــاد له نظره: په معلوم وخت کې دثروت او حاصـــل زياتوالی ده يادپانګې داســـې په کاراچول دي چې په ملي ذخايرو کې دزياتوالي ســـبب وګرځي . دتصـدی(کوچنۍ اقتصـاد)له نظره : په مادي ، غيرمادي او مالي شـتمنيو باندې چې دهغوی څخه په مستقيم ډول يا غيرمستقيم ډول دتصـدی په توليدي فعاليت کې استفاده وشـي دپانګې اچونې په نامه يادېږي. په پرمختيايې هيوادو کې دپولي ســـياســـتونو محدوديتونه دادي:لکه

ketabton.com - The Digital Library

څنګه مو چې ولیدل په وروسته پاتې هیوادو کې غیر تنظیم شوي او یاغیرې متشکله مالي موسسې په پراخه کچه خوري دي اکثره تجارتي بانکونه په دي هیوادونو کې دخارجي بانکونو شعبات دي ، له دي پلوه دځو میلیته تصدیګانو په شان دهغوی زیاته پاملرنه خپلې مورنۍ تصدۍ ته چې په خارج کې ده نظر دوروسته پاتې هیوداونو اقتصاد ته ده . بهرنۍ پانګه اچونه : هرهغه پانګه اچونه چې دخصوصي شرکتونو یا افرادو لخوا دخپل هیواد څخه دباندې ترسره شي ، خو ددولت دهدفونو په چوکاټ کې وي بهرنۍ پانګه اچونه بلل کیږي. دځوملیتي کمپنیو مثبت رول:۱-دمنابعو خلا له منځه وړل۲-ځوملیتي کمپنۍ دښې ګټې نوي منابع رامنځ ته کوي۳-دپرمختللې تکنالوژۍ استعمال۴-دپرمختیایې هیوادونو دمنابعو ښه استعمال۵-ددولت د عاید زیاتوالی۶-له داخلي استعدادونو ښه استفاده۷-نړیوال کیدل۸-دنړیوالې سولې منبع. دځوملیتي کمپنیو منفي رول:۱-انحصار۲-خاص هیوادونه او خاصې څانګې په نظر کې نیسي ۳-نامناسبه تکنالوژي۴-دپانګې بهر ته تګ ۵-په کورني اقتصاد باندې ناوړه اغیزې۶-سیاسي مداخلات ۷-ټولنیزې اغیزې۸-دنړیوال کنترول کمووالی.کورنۍ پانګه اچونه : داهغه پانګه اچونه چې پانګه وال یې دیو هیواد په دننه کې په کاراچوي اوبیلابیل ډولونه لري.چې مخکې مو تري یادونه وکړه، .بهرنۍ پانګه اچونه: هره هغه پانګه اچونه چې دخصوصي شرکتونو یاافرادو لخوا دخپل هیواد څخه دباندې ترسره شي .خو ددولت دهدفونو په چوکاټ کې وي. بهرنۍ پانګه اچونه بلل کیږي.بهرنۍ پانګه اچونه په عمومي ډول په دوه برخو ویشل کیږي.خصوصي بهرنۍ پانګه اچونه ۲-رسمي یا عمومي بهرنۍ پانګه اچونه ده .خصوصي بهرنۍ پانګه اچونه هرډول فزیکي یا مالي شتمني چې دافرادو یا خصوصي شرکتونو په واسطه یو بل ملک ته انتقال شي، دخصوصي بهرنۍ پانګې اچونې په نو م یادیږي .خصوصي بهرنۍ پانګه اچونه په دوه برخو ویشل کیږي.۱-مستقیمه ۲-غیر مستقیمه .مستقیمه بهرنۍ پانګه اچونه : له هغې پانګې اچونې څخه عبارت ده، چې بهرنۍ پانګه اچونکې په مستقیم ډول په کوربه هیواد کې پانګه اچوونه وکړي ، په مستقیمه بهرنۍ پانګه اچونه کې پانګه اچونکې داقتصادي واحد اداره او کنترول مستقیما دخپل فزیکي حضور او مالي مسولیت په منلو سره په واک کې لري.غیرې مستقیمه پانګه اچونه : له غیرې مستقیمې بهرنۍ پانګې اچونې څخه مطلب دمالي دارایي ګانو اخستل دي، لکه اسهام چې په واردونکي هیواد کې پیسې نشرکیږي. ۲:رسمي یا عمومي پانګه اچونه: عمومي یا رسمي بهرنۍ پانګه اچونه په دوه ډوله ترسره کیږي. ۱-ددو هیوادو یا ددهغوی دمرکزي بانکونو ترمنځ اوقرضې دقراردادیا بهرنۍ مرستې په شکل۲-چې دنړیوالو سازمانونو لکه نړیوال بانک ، دپیسو دنړیوال وجهي صندوق اونورو په واسطه داپیسې دهیوادونو ترمنځ انتقال پیداکړي.دبهرنۍ پانګه دکومو علتونو له مخې کیږي.په بهر کې دداخل په پرتله دزیاتې ګټې موجودیت۲-دمستقیمې بهرنۍ پانګې اچونې بل علت په بهر کې په خپله پانګه او مدیریت دمستقیم کنترول درلودل دي.۳-له ګمر کي تعرفو او نورو ګمرکي

ketabton.com - The Digital Library

او تجارتي موانعو څخه مخنيوی يا له صـــادراتي اعانو څخه اســـتفاده.۴-دFDIلپاره دتوليد دعواملو دقيمت کموالی هم يو دليل کيدای شـــي.۵-څرنګه چې اکثره پرمختيايی هيوادونه په دې ونه توانيدل چې دتکنالوژۍ په پرمختګ باندې عيار کړي.۵-لکه څرنګه چې په دې ورستيو کلونو کې ځيني هيوادونه لکه چين ، جاپان ، جنوبې کوريا ، پرمختګ ۶-په يوجنس کې ديو هيواد نســبي مزيت درلودل۷-ځيني کمپنۍ ديوخاص جنس په توليد کې دزياتې پوهې درلودونکې وي اونه غواړی چې دامعلومات نورو ته انتقال کړي.۸-شايد ځيني شرکتونه چې بهرنۍ پانګه اچونه کوي دا ارزو ولري چې دخامو موادو يوه منبع مستقيما کنترول کړي،.۹-شايد دپانګې اچونکي هدف ديو معين هيواد داوليګووپول بازار ته داخليدل وي او په دې دول نه غواړي چې ممکنه ګټه له هغه شـرکت سره چې نيمه انحصـاري شـکل لري تقسـيم کړي .دغيرې مســتقيمې بهرنۍ پانګې اچونې عمده علت دهيواد څخه دباندې دزياتې ګټې ترلاســه کول دي بنا داقتصـــادي مقاصـــدو په نظر کې نيولو ســره دغيرې مســتقيمې بهرنۍ پانګې اچونې عمده عامل زياته ګټه ده ، ديوهيواد اتباع په دې خاطر يوه بهرني هيواد کې دقرضې اوراق يا اســـهام اخلي چې دهغه ګټه دهيواد دداخل په نســـبت زياته وي ، څرنګه چې پانګه اچوونکې کوښـــښ کوي، چې دپانګې اچونې خطر حد اقل ته ورســـوي ، بنا دهغو کمپنيو اســـهام اخلي چې دهغو ګټه زياته او دضـــرر خطر يې کم وي.دبهرنۍ پانګې اچونې دجذب اغيزمن عوامل کوم دي. جواب په درې برخو ويشـــل کيږي۱-اقتصـــادي عوامل۲-حمايت اوتشـــويقي عوامل۳-بنيادي (امنيتي) عوامل. دپولي ســـياســـت عمده وســـايل عبارت له :۱-دبانکنوټونو دنشـــر امتياز۲-دحداقل ســـپما ســـياســـت۳-دازاد بازار ســـياســـت۴-دمجددتنزيل سياست۵-دطلا او اسعارو سياست۶-دکريډيټ سياست۷-دپولي او مالي موسساتو شخصي غوښـــتنه(خواهش).دبهرنيو پانګه اچونو مثبتې اغيزې۱-دســـپما خالیګاه پوره کول۲-دباندښو اســـعارو دتبادلې دکمبود پوره کول۳-دتوليداتو دکمبود پوره کول۴-دتوليد دعواملو په توليدي ظرفيت کې زياتوالی۵-ټولنيزې ګټې ۶-دګټو دوباره اســـتعمال. دبهرنۍ پانګې اچونې منفي اغيزې۱-هوســـاينه او ســـهولت۲-دوړوســـرمايوي ســـکتورونو وده۳-دتاديياتو دبيلانس دتوازن مشـــکل۴-ددولت دعوايدو کميدل۵-نامناســـبه تکنالوژي۶-منفي ټولنيز او اقتصـــادي چلند. دپرمختيايي هيوادو ســره بهرنۍ مرســتې تاثيرات لري :داداقتصـــادي ثبات او پرمختګ ســره مرسته کولای شـي. پلان : هغه منسـجمو تدابيرو مجموعه ده چې دهغو په پلي کولو سره په ټولنه کې دبيلابيلو سکتورونو هغه اهداف چې دټولنې داقتصادي ځانګړتيا او عيني قوانينو يا شرايطو په پام کې نيولو سره په نظرکې وي ترلاسه شي عبارت له پلان څخه ده. او پلا ن جوړونه دهغو تدابيرو مجموعه ده چې دچارو مســـولين يې په يو ټاکلې وخت کې يو يا څو هدفونو ته درسيدو لپاره په نظر کې لري. دوخت له پلوه پلانونه په درې ډوله دي۱-لنډمهاله ۲-منځ مهالـه ۳-اوږد مهالـه. دمرکزيت ددرجې او اداري لـه پلوه ۱-کنترول کيدونکې او مرکزي پلانونه ۲-مختلط يا ګډ پلانونه۳-لاربنـــود يا رهنما پلانونه: په رهنمايي پلانونو کې

ketabton.com - The Digital Library

دتطبيق له پلوه مسولیت حکومت ته نه راجع کیږي او یوازې لارښوونه کوي حکومت په مختلط پلان ؟عامه سکتور کې داومرو او هداياتو په واسطه دمرکزې پلان مطابق وده مومي او خصوصي سکتور دمطلوب هدف ته درسيدو په منظور رهنمايي او تشويقي وسايلو په واسطه لارښوونه ورته کیږي زمونږ په هيواد کې تطبيق شويو پلانونه اکثرا همدا بڼه لري ۳-دددې پلان هدف داده چې ټولنه دترقی عالي درجو او دهوسايني لوړ حد ته ورسيږي او هرنظام همدا هدف خوطريقې بيلې وي.

پانګه اچونه

دتصدی اقتصاد له نظره دپولي پانګې تهيه کول دتوليدي فعاليت په منظور دتمويل په نامه اودپولي پانګې تبادله په داسې مادي، غيرمادي او مالي شتمنيو باندې چې دهغوی څخه په مستقيم او غيرمستقيم ډول سره دتصدی په توليدي فعاليت کې استفاده وشي دپانګې اچونې په نامه يادیږي.۲-ديوي تصدی بيلانس له دوو برخو څخه جوړ دی چې يوې برخې ته يې پسيف او بلې برخې ته يې اکتيف دبيلانس پسيف اړخ ښکاره کي چې دتصدی پولي پانګه دکومو منابعو څخه تهيه شوي ده او دبيلانس اکتيف اړخ څرګندونه چې دتهيه شوي پولي پانګې څخه څومره په مادي او غيرمادي او مالي شتمنيو باندې بدلې شوي او څومره داريي او نقده داريي په ځير دتوليدي فعاليت داجرا لپاره چمتو دي۳-خپلنی پانګه : يعنې دتصدی مالک شخصي پانګه او پردی پانګه يعنې هغه پانګه چې دنورو څخه يعنې بانک او نورو اشخاصو څخه دقرض په ډول تمويل شوي وي۴-دتمويل او پانګې له نظره چې دپانګې دتهيې منابع ښکاره کوي دتمويل دساحې په نامه ، دبيلانس دکين اړخ هغه برخه په هغه کې پولي پانګه په شتمنيو بدله شوي دپانګې اچونې دساحې په نامه او دبيلانس دکين اړخ پاتې برخه چې دتصدی پانګه اونقده داريي ښکاره کوي دتادياتو دساحې په نامه يادیږي. ۵-دشتمنيو؟؟ دخصوصياتو له پلوه پانګه اچونه په درې برخو ويشل کیږي. ۱-مادي پانګه اچونه۲-غيرمادي پانګه اچونه۳-مالي پانګه اچونه.۶-که دتصدی پولي پانګه دمادي شتمنيو ــلکه تعمير،تجهيزات، مواد، ترانسپورتي وسايل، اوداسې نوردرانيولو له پاره په کاراچول شوي وي دمادې پانګه اچونه په نامه او دتصدی پولي پانګه دغيري مادي شيانو لکه حق الاختراع ، علمي،تحقيق، تعليم وتربيه ،اشتهارات، او اجتماعي خدماتو دلاسته راوړلو لپاره په کاروړل شوي وي دغيرمادي پانګه اچونې په نامه يادیږي.همدارنګه دپولي پانګې تبادله په مالي شتمنيو باندې لکه : دقرضې سندونه ، دسهم سندونه،....اوداسې نور دمالي پانګې اچونې په نامه يادیږي.

پولي پانګه چې ديوې استهلاک شوي دستګاه دتعويض او بيا فعالولو لپاره په کاروړل کیږي دتعويضې يا تجديدي پانګه اچونې په نوم يادیږي. ۹-پانګه اچونه ۱-بنسټيزه ۲-توسعوي

ketabton.com - The Digital Library

پانګه اچونه۳-تجديدي پانګه اچونه په دوه برخو ويشل شوي دتعويضي پانګه اچونه توسعوي

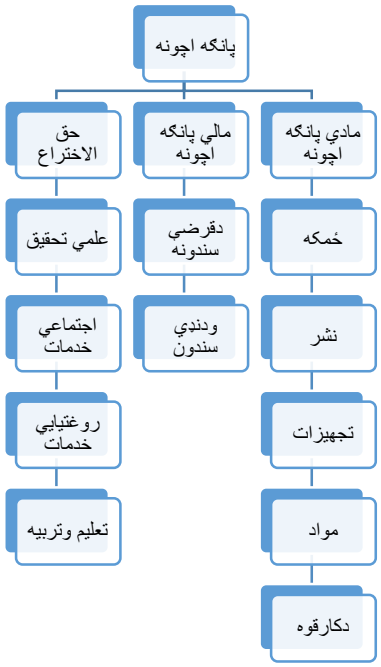

تاثيرات ۲-دتعويضي پانګه اچونې کم مصرفي تاثيرات۱۰-پانګه اچونه نظر دپانګې اچونې حقوقي موقف ته په دوو برخو ويشل شوی۱-دولتي پانګه۲-خصوصي ياشخصي پانګه اچونه. ۱۰-که پولي پانګه ددولتي ارګان لخوا دتوليدي فعاليت داجرا لپاره په مادي ، غيرمادي، يامالي شتمنيو بدله شوي وی ددولتي پانګې اچونې په نامه يادیږي. او برعکس که پولي پانګه دخصوصي سکتور يانفرادي اشخاصو لخوا دتوليد ی فعاليت داجرا لپاره په شتمنيو بدله شوي وي دشخصي پانګه اچونې په نامه يادیږي.۱۱- پانګه اچونه

۱-توليدي پانګه اچونه۲-شخصي پانګه اچونه : پانکې اچونې دسنجش عنعنوي ميتودونه۱-دپانګې اچونې دسنجش عنعنوي ميتودونه ۲-د پانګه اچونې دسنجش نوي ميتودونه دپانګې اچونې دعنعنوي ميتودونو په واسطه دپانګې اچونې اقتصادي ګټورتيا سنجش او دمختلفو امکاناتو اقتصادي ګټورتيا يودبله سره مقايسه کيږي. په دې ميتودونو کې دپانګې اچونې رابطه دتمويل او توليد په نظرکې نيول شوی نه دی.پانګې اچونې په نوي ميتودونو کې نه يواځې دپانګې رابطه دتمويل او توليد دساحو سره په نظر کې نيول شوي دي. دپانګې دسنجش عنعنوي ميتودونه په عمومي ډول سره په دوو ګروپونو ويشل کيږي. ۱-دپانګې اچونې دسنجش ساکن ميتودونه۲-دپانګې اچونې دسنجش متحرکه (ډينامیک) ميتودونه ۱-دپانګې اچونې دسنجش ساکنه ميتودونو دعملي تجربو په واسطه په تصديو کې انکشاف کړي او له دې پلوه په تصديو کې په اسانۍ سره دتطبيق وړ دي. دپانګې اچونې دسنجش ساکنه ميتودونو په چوکاټ کې لاندنۍ ميتودونه دیادونې وړدي۱-دمصرف دمقايسې ميتود۲-دګټې دمقايسې ميتود۳-ګټورتيا اودپانګې دبيا اعادې ميتود۴-دپانګې دبيرته راګرځيدو دوخت

ketabton.com - The Digital Library

دمقایسې میتود. دمصرف دمقایسې میتود په دې میتود کې معمولا دوه یا څو پروژې ،دوه یا څو تولیدي ماشینونه او یا تولیدي مستعمل او تولیدي نوي ماشینونه دیوي اقتصادي دورې دمجموعي مصرف اوفي واحد مصرف له پلوه یو دبله سره مقایسه کیږي.دپانګې اچونې هغه پروژېاو هغه تولیدی ماشینونه چې مساوي تولیدي ظرفیت ولري دمجموعي مصرف له پلوه او هغه پروژې یا تولیدي ماشینونه چې متفاوته تولیدي ظرفیت ولري دفي واحد مصرف له پلوه یودبله سره مقایسه کیږي.دګټې دمقایسې میتود : په دي میتود کې دوه یا څو پروژې دکلنۍ متوسطي ګټې له پلوه یو دبله سره مقایسه او په هغه پانګه اچونه ګټوره بلل کیږی. چې دټولو څخه لوړه کلنۍ متوسطه متوقعه ګټه ولري.دپانګې دبیرته راګرځیدلو دوخت دمقایسې میتود دپانګې دبیرته راګرځیدلو دوخت څخه مطلب هغه وخت دی چې په هغې کې ټوله په کاراچول شوی پانګه دشتمنیو دفرسایش او کلنۍ متوسطې کلنۍګټې له لا ري تصدې بیرته راګرځوي.

منجمنټ(مدیریت)

منجمنټ : دهغې پروسې څخه عبارت دی دکومې په وسیله چې بشري ټولنې او تخنیکي منابع په اعظمي او مؤثره ډول په کاراچول کیږي کوم چې دنن ورځ دغوښتنو او ضرورتونو لپاره جواب ویونکي شي . یا په بل عبارت منجمنټ ددا سې محیط طرح کولو اوساتنې څخه عبارت دی په کوم چې انفرادي وګړي په ګروپي شکل په مشترک ډول کارکوي ترڅو ټاکلې اهداف په اغیزناکه توګه ترلاسه کړای شي . یا منجمنټ دیوې اداري دمنابعو داستعمالولو دپروسې څخه عبارت ده کوم چې دپلان جوړونې ،تنظیمونې رهنمایي او دکنترول په وسیله په اغیزناکه او مؤثره توګه د اداري ټاکلې موخې ترلاسه شي. منابع عبارت دي له خلک ماشین الات، اومه مواد، معلومات مهارتونه ، مالي سرمایه .منجمنټ : دهغه مهارت او پوهې څخه عبارت دی دکومې په وسیله چې دنوروانسانانو څخه په لازم ډول سره کاراخیستل کیږي. دمنیجر دندې : منیجر دهغه کس څخه عبارت دی کوم چې دنورو په وسیله دکاردترسره کولو مهارت ولري. ۱-هغه کیدای شي خپله شخصي قدرت ولري او یا ونلري۲-هغه په رسمي ډول دقدرت لرونکی وي حق لري چې امر وکړي۳-منیجر ټاکل کیږي او له ټاکلو وروسته په موسسه کې خپل موقف ترلاسه کوي. هنري فایل دمنیجر دندې څلور وبللې په اتلسمې پیړۍ کې کله چې هغه په فرانسه کې دیوکان مشر وه.۱-پلان جوړونه۲-تنظیمونه۳-رهنمایي ۴-کنترولونه. دمنجمنټ خصوصیات: ۱-منجمنټ یوه پروسه ده۲-منجمنټ باهدفه دی۳-منجمنټ انساني فعالیتونه په برکې نیسي۴-منجمنټ یو جامع او ټولنیزه پروسه ده۵-منجمنټ یوه نړیواله پدیده یا مفهوم دی۴-منجمنټ په هرډول ادارو کې دتطبیق وړ ده ۷-منجمنټ په هره سطحه منیجرانو تطبیق ده۸-منجمنټ کارونه

ketabton.com - The Digital Library

سرته رسوي۹-منجمنټ هم ارت يعني هنرده او هم ساينس ده. دمنجمنټ او اداري توپير په څه کې دی:منجمنټ هغه ميتود طرز او طريقه ده چې په ذريعه يي مادي وسايل او بشري زيرمې په اغيزمن ډول استعمال او دلږ وخت او لږ زيار په ويستلو ټاکلې موخې ترلاسه کيږي.مګر اداره هغه ځای او محل چې يوشمير کارکوونکي (وګړي) په کې دوضع شويو مقرراتو په رڼا کې دمادي او نورو زيرمو څخه په استفاده دندې سرته رسوي ترڅو ټاکلې اهداف ترلاسه کړي.(زما په نظر داتعريف د ځای په لحاظ د اداري تعريف اوداهم درست ده). مولديت: په يوخاص وخت کې کيفيت په نظرکې نيولو سره دحاصل او عامل ترمنځ نسبت څخه عبارت دی.په دې معنا چې دتوليدقابليت=$\frac{\text{عامل}}{\text{حاصل}}$.

Efficiencyيا باکفايتي(مثمريت): کارونه په بنه طريقه ترسره کول يا ترټولو ډير حاصل دخورا لږ عامل څخه ترلاسه شي اداري اندازه اخلي چې څومره په بنه توګه دغه منابع استعماليږي ترڅو هدف ته ورسيږي. موثريتEffectivenessيا اثرناکي: بنه کارونه ترسره شي. يا په بل عبارت کړنې په داسې شکل ترسره کول ترڅو ديوې اداري ټاکلي اهداف ترلاسه شي.دمنجمنټ اهميت:۱-منجمنټ انساني ، نيرو ته وړتيا ورکوي ترڅو دموسسې موخې په لازم ډول ترلاسه کړي او ددوی کوښښونه رهنماي کوي ترڅو دموسسې دموخو څخه لاس ته راوړنې ريښتينې کړي.۲-منجمنټ يواځېني لار ه ده چې په هغې کې منابع په لوړه پيمانه په کاراچول کيږي۳-منجمنټ دغوره پلان ، غوره تشکيل او مؤثر کنترول په لرلو سره دموسسې لګښتونه راټيټوي اوددې قابليت وربښي ترڅو نورو سره رقابت وکړي۴-منجمنټ دموسسې دکارونو دمؤثر او بنه ډول په مخ بيولو کې ضمانت ورکوي۵-منجمنټ موسسې ته دنويو ايډياګانو فکرونو او يوې بنې اينده په اړوند دسوچ کولو قدرت وربښي ۶-منجمنټ موسسه دوخت دتغييراتو سره اشناکوي اودوي ته قابليت وربښي ترڅو چيلينجونو دوخت ضرورتونو ته ځواب ووايي.دمنجمنټ مقاصد:دزيات توليد ترلاسه کول، دمصارفو کموالی او لوړمؤثريت۲-دکار لپاره دروزل شوی او غوره انساني قوي وړاندې کول۳-دکاردميتودونو موادو او سامان الاتو ستندرد او معياري کول۴-دانساني کار دهرې برخې لپاره دعلم او پوهې رامنځ ته کول۵-ديوبل سره کومک کول او دهمکارۍ کولو دروحيې رامنځ ته کول۶-دکارويش او دهغوی دمسولیتونو تامينول. ۱۴نظرونه او دهنري فايل

دمنجمنټ بنسټونه:

-۱ division of work-۲authority and responsibility-۳discipline-۴unity of command-۵unity of direction-۶subordination of individual to general

ketabton.com - The Digital Library

interest-۷remuneration-۸centralization-۹scalar chain-۱۰order-۱۱ equity-۱۲stability-۱۳initiative-۱۴esprit de corps .

سازماني محيط: کې سازمان يااداره فعاليت ترسره کوی دهغه چاپيريال تاثيرات د اداري په کړنو باندې ډير زيات دي په چاپيريال کې ډيرزيات عوامل دي کوم چې د اداري په کړنو باندې مستقيم ياغير مستقيم تاثير اچوي. سازماني محيط: هغه قوتونه دي چې کوم يي دسرحداتو نه خارج وي کوم چې کولای شي متاثره يي کړي. تهديدات : هغه مسايل دي کوم چې کولای شي يوسازمان متضرر کړي . چاپيريال په دوه برخو ويشل شوی۱-عمومي چاپيريال ۲-عملياتي چاپيريال يا خصوصي چاپيريال.عمومي چاپيريال ديوې اداري لپاره روښانه او عام چاپيريال په کوم کې چې يواداره خپلې کړنې ترسره کوي. دعمومي چاپيريال دعواملو په لاندې ډول يادونه کوو. اقتصادي برخه ۲-تکنالوژي شرايط(برخي)۳-قانوني شرايط۴-ټولنيز شرايط۵-سياسي شرايط. عملياتي يا خصوصي چاپيريال دلاندې برخو درلودونکی دی۱-عرضه کوونکي : عرضه کوونکي هغه څوک دي کوم چې اداره ته خام مواد برابروي او تهيه کوي۲-مشتريان : هغه څوک دي چې دچا لپاره چې اجناس او خدمات توليديږي يامشتريان هغه څوک دي چې کوم اجناس او خدمات اخلي خوښوي او يا مستردوي. رقابت: په عملياتي چاپيريال کې يو مهم علت رقابت دی اودرقابت کوونکو اثر دکاروبار لپاره دکاميابۍ راز ده.يوه اداره بايد په مارکيټ کې رقابت کوونکي . دهغوی اصول، دهغوی دتوليد کيفيت او نور عوامل په دقيقه توګه مطالعه کړي.۴کارګر ديوې اداري مؤثريت دهغې دکارکونکو په نوعه او کيفيت پورې اړه لري. خصوصا دپرسونل په عرضه پورې اړه لري کوم چې دچاپيريال څخه ترلاسه کوي . داخلي محيط: ددې لپاره چې يو مناسب پلان طرحه او تطبيق کړو نو يوائې دبهرنې محيط مطالعه او پيژندنه حالات نشې روښانه کولای بلکې ددې ترڅنګ د اداري دداخلي محيط مطالعه هم هم دومره ضروري ده ځومره چې دبهرني محيط دداخلي محيط اساسي عوامل چې بايد مطالعه شي هغه عبارت دي له د اداري دمنابعو ، منجمنټ ، پانګه اونورو ټولو ساحو دقوت او ضعف نقطو .په دې مانا چې اداره په کوم نقطه کې قوت لري او په کومه ساحه کې ضعف. دمنجمنټ درجې . په يوه موسسه کې دمشرتابه دموقفونو غوره تشکيل دی دمنجمنټ سطحې دمنيجرانو دصلاحيت او قدرت حالت اندازه بيانوي. دمنجمنټ لپاره ټاکلې اندازه وجود نلري. په هرصورت مختلف برخې په لاندې دريو کټګوريو ويشل شوی دي. دلويې سطحې مديريت۲-منځنۍ سطحې مديريت ۳-ټيټې سطحې مديريت.

ديوې کمپنۍ يا کاروبار دلوړې سطحې مديريت عبارت له ۱-اجرايه مشر۲-عمومي ريس۳-دمشرتابه هيت. دلوړې سطحې مديريت دموسسې دصلاحيتونو هغه لوړه سطحه ده چې په هغې کې دموسسې دټولو برخو دپرمخ بيولو لپاره پلان او پاليسي جوړيږي. دلوړې سطحې

ketabton.com - The Digital Library

مدیر یا مدیریت وظایف: ۱-دموسسې اویاکاروبار دټولو اهدافو ټاکنه۲-دموسسې تشکیل جوړول۳-دټاکلو اهدافو دلاسته راوړنې لپاره پلان اوپالیسي جوړول۴-دموسسې دداخلي او بیروني چاپیریال ترمنځ داړیکو ایجادول او هم دموسسې نماینده ګي کول ۵-دموسسې اړوند انساني ،ماشیني او مادي اوپولي ، منابعو یوځای کول۶-دموسسې ټولو څانګو ته دلیږشیپ برابرول دي ۷-بلاخره دموسسې دټولو برخو او څانګو په مؤثرډول دکنټرول څخه عبارت دی. دمنځنۍ سطحې منجمنټ ددیپارټمنټونو معاونین دڅانګو منیجران ساحوي منیجران او نور په برکې نیسي . دمنجمنټ داسطحه دپالیسیو او پلانونو دعملي کولو دنده پرمخ وړي کوم چې دلوړپوړې مدیریت لخوا تصویب شوي وي . دمنځنۍ سطحې دمدیریت عمده وظایف: ۱-دلوړي سطحې مدیرانو دتصویب شویو پالیسو او پلانونو په عمل کې پیاده کول۲-دمناسبو کارکوونکو او څارونکو کسانو ټاکل ۳-دوظایفو او مسولیتونو ټاکل اوسپارل ترڅو پلان په خپل وخت او لازم ډول عملي شي ۴-دموسسې کارکوونکي تشویقول ، ترڅو دکارونو په ترسره کولو کې لوړمؤثریت رامنځ ته شی۵-دموسسې په جوړښت او تنظیم کې دبقا لپاره اړونده دنده اړونده دیپارټمنټ ته سپارل ۶-څارونکو یا سوپروایزرانو ته دهغوی دکنټرول لاندې وظایفو په اړوند لازم معلومات او پوهه مهیا کول۷-دموسسې دټولو څانګو ترمنځ دهماهنګۍ رامنځ ته کول ترڅو دموسسې دټولو څانګو دپرمختګ تضمین به یقیني شي ۸-دلوړي سطحې مدیریت ته دکارونو دنتایجو دراپور تهیه او لیږل۹دموسسې دروانو پروژو په اړوند دمعلوماتوجمع کول او دراپور لیږل.۱۰-بلاخره دپلانونو او پالیسیو دغوره تطبیق لپاره(T.L.M)ته دغوره پیشنهادونو وړاندې کول. دمنځنۍ سطحې مدیریت عبارت دي له دلویو څانګو مشران یا Departmental headsاو دوړوڅانګو مشران branch managers.دټیټې سطحې مدیریت دعمل او دڅارنې مدیریت هغه مدیریت دی کوم چې دیوې موسسې دمدیریت په لاندې برخه کې وجود لري. دمدیریت لمړني څارونکي او دکمپنۍ دتولیداتو دخرڅون افیسران او همداراز منشیان او نورپه خپل ترکیب کې نیسي. دټیټې سطحې دمدیریت وظیفې په لاندې ډول دي ۱-دلاس لاندې کارکوونکو ته حکم او لازمې لارښوونې کول او همدا راز دهغوی د کارونو څارنه او کنترول ۲-دلاس لاندې برخې ته دفعالیتونو پلانول طبقه بندي کول او کارکوونکو ته ددندو مشخص کول ۳-دکاردپروسې په نظر کې نیولو سره دکارکوونکو رهنمایی کول۴-ددندو په اړوند دکارکوونکو روزنه ۵-دلاس لاندې کارکوونکو دستونزو حلول۶-دلاس لاندې کارکوونکو ترمنځ دنظم راوستل او په دوی کې دکارغوره اجراکولو توانمندي پیداکول ۷-دلاس لاندې کارکوونکو ترمنځ دګروپ په شکل دکارکولو لپاره دلوړ میلان رامنځ ته کول۸-په کارکې دانساني اړیکو (همکارۍ) مینه، عدل، وروګلوی،خوشاله فضا، رامنځ ته کول. دټیټې سطحې مدیریت : دکارګرو مشر ۲-څارونکي ۱-supervisors-۲foremenدیوي غټې اداري غوره تنظیم لپاره دمختلفو ډولونو مهارتونو ضرورت پیښیږي۱-مفکوروي مهارت دادهغې توانایی څخه عبارت دی

ketabton.com - The Digital Library

دکوم په وسیله چې دمختلفو فعالیتونو یوځای کول او هماهنګ کول ترسره کیږي۲-انساني مهارت: ځرنګه چې منیجر ته په کارده چې دنورو خلکو په وسیله کارونه سرته رسوي همداراز ضروري ده چې انساني مهارات یا هغه مهارتونه چې انتخاب ، تشویق، او کارکوونکو لارښوونې او کارونو سپارل په برکې نیسي ولري.تخنیکي مهارات ځرنګه چې یو منیجر ته انساني او مفکوروي مهارتونه ضروري اولازمې په همدې ډول که منیجر غواړي منابع په مؤثر ډول وکاروي لازمې ده چې دمنابعو ، اجناسو ، تکنیکونو ، او پروسیجرونو،سره بلد او دهغوی ځخه لوړه استفاده وکړي مهارتونه په مختلفو درجو کې فرق کوي .ځکه C.Sیا مفکوروي مهارتونه باید دلوړې سطحې مدیران ولري او منځنۍ سطحې مدیران باید مفکوروي مهارتونه او انساني مهارتونه ولري او ټیټ پوړې مدیران باید په پوره ډول تخنیکي مهارتونه ولري ځکه دوی دعمل په ساحه کې کارکوي دوی په ټوله معنا تخنیکي مهارتونو ته ضرورت لري مدیرانو ته دانساني مهارتونو لرل یوه لازمي خبره ده ځکه دوی دانسانانو او دهغوی ځخه دکاراخیستلو سره سراو کارلري چې داعمل دمدیریت په دریو سطحو کې صورت نیسي . رولونه : دخوی اخلاقو او مدیریتي صفاتو دمجموعي ځخه عبارت دي چې په منظم ډول دکارونو په ترسره کولو کې ور ځخه استفاده کیږی داداخلاقو مختلف اړخونو سره سراوکارلري Henry Mintzbergد اداري او مدیریت عالم دمنیجر رولونه په دریو برخو ویشلې ۱-دخلکو اوافرادو ترمنځ رول۲-معلوماتې رول۳-تصمیم نیولو رول. دخلکو او افرادو ترمنځ رولونه کوم چې دیومنیجر په وظیفې پورې ټرلې دي او نه بیلیدونکې دي ترسره کويa-دیو سمبولیک مشر په حیث: دلته یو منیجر دخپل اداري لپاره دیو سمبول په توګه دقانوني صلاحیت لرونکی او دځینو نورو مشخصو مراسمو وظیفې لکه داسنادو امضا کول دفتر ته دراتلونکو اشخاصو یا مراجعینو پذایرایې کول(منل) او نورb-دلیډر په حیث په دې ځای کې منیجر دلیډر په حیث ځینې نورروالونه لکه مزدورانو نیول دهغوي روزل او تشویقول په برکې نیسيc-دارابطه ټینګوونکې په حیث: دارابطه ټینګوونکې په حیث یو منیجر رول داسې بیانولی شو چې منیجر دخپلې ساحې یعنې موسسې ځخه بیرون دډیرو خلکو سره په تماس کې کیږي کوم خلک چې دده دلاس لاندې خلکو یا دده دمشرانو پورې تعلق لري۲-معلوماتي رول: دمنیجردارولونه یو له ډیرو مهمورولونو ځخه دي چې نومورې ته دمالوماتو دسرچینې په توګه ورپیژنې A-ځارونکی رول: دلته منیجر دټولو فعالیتونو ځارونکي په توګه رول ترسره کويB-دمالوماتو خپرونکی: ځرنګه چې منیجر دمعلوماتو سرچینه ده نو ټول معلومات چې نورورځخه باید خبر شي هغوی ته پرخپل وخت ورسويC-دویاند په توګه: منیجردلته دټیم دویاند اوسرواک په توګه رول لري ترځو دخپل ټیم نماینده ګي وکړي . ۳-دتصمیم نیونې رول: دادهغو میتودونو پورې ټرلی ده چې منیجران یې دیوې ستراتیژۍ دطرحه کولو اودمنابعو دپه کاراچولو په منظور استعمالوي ترځو خپلو اهدافو ته

ketabton.com - The Digital Library

ورســـيږي.A-دتشـــبث کوونکي (معامله کولو) رول دنوي پروژي او پروګرامونو په هکله تصـــمیم نیســـي ترڅو هغه پیل کړي او پانګه اچونه په کې وکړيB-دمزاحمتونو دلرې کولو رول دناڅاپي واقعاتو او بحرانونو دلیرې کولو اواداره کولو مسـولیت په غاړه لري C-منابعو ته اختصـــاص ورکولو رول: دادوظایفو او تقســیماتو ترمنځ منابع ته اختصـــاص ورکوي او لاندې طبقې منیجرانو ته بودجې تعینويD-دمذاکره کوونکي په توګه: کوښـــښ کوي ترڅو نورو منیجرانو ، اتحادیو ، مشـــرانو، او ســـهم لرونکو ترمنځ دحل دلارو چارو دپیداکولو په رابطه مذاکره وکړي.دمنجمنټ دمطالعې لاملونه په لاندې ډول ۱-ودظیفي تخصص۲ صنعتي انقلاب په ۱۸ م پیړۍ کې رامنځ ته شو د۱۸ م پیړۍ ځخه وروسته دمدیریت رسمي مطالعه رامنځ ته شوه نو همدا وه چې دمنجمنټ تیوریګانې رامنځ ته شوي او لومړۍ رسمي مطالعه چې ترسره شوي هغه دکلاسیک په نوم یاده شوله په کوم چې دوه مهمې تیوریانې مطالعه کړي چې یوه یي لومړي ، علمي مـدیریـت۲-عمومي اداري تیوري پـه نوم یـادیږي . Fredrick Taylorځلور قاعدې وړاندې کړي۱-هغه لاره مطالعه کړئ په کومه لاره چې دغه وظیفه اوس ترســـره کیږي اودکومو لپاره یي نوي معلومې کړئ یعنې ددواړو لارو په ځای دنووولارو ځخه رامنځ ته کوي خپل مفصـــل وخت او حرکت معلومات ســـره شـــریک کړئ په مختلفو میتودونو باندې ازمایښـــت وکړئ چې کوم یو ترټولو غوره دی.۲-په علمي توګـه دنوي میتودونو تعین او کـارکرانو تـه تـدریس ورکولو ، ټریننـګ ورکول اودهغوی دســویې لوړول۳-هغه کارکوونکي انتخاب کړئ دچا چې مهارتونه په دوهم قدم کې دځای په ځای شـو اصـولو سـره انډول کیږي. په دې معنا چې ځوک په کوم کار پوهیږي هغه ته هغه کاروسپارل ترڅو وکولای شـي هغه په خپله خوښـه کار ترسـره کړي۴-یوه مناسـبه سـطحه داجراتو لپاره تاســـیس کړئ او دنورو لوړو اجراتو په خاطر تادیه کړئ. کارکوونکي باید ددغه اوچتې کارکردګۍ outputاو محصول نه ګټه واخلي . همدارنګه منیجر او کارکوونکو ترمنځ دي کارویش رامنځ ته شـــي او منیجران دي هغه کارونه ترســـره کړي کوم چې دوی سره وړ او مناسب وي.

ګلبرتس the gilberts

فرانک او لیلین ګلبرتfrank and Lilian gilbertsخاوند او ښـځه وه دواړو دټیلر میتودونه تصـــفیه کړه. دوخت او حرکت په مطالعاتو کې یي ډیر زیات اصـــلاحات رامنځ ته کړل. او کوښـــښ یي وکړو ترڅو دلاس او وجود ترمنځ غیر مؤثر حرکت دمنځه یوســـي . دوخت او حرکت مطـالعـات time and motion studies۱-هریو عمل ویش پـه اجزاوو بـانـدې۲-داجراکولو لپـاره یي دغوره لارو پیداکول۳-دزیـاتې اغیزنـاکۍ پـه خـاطر دهریوکـار دوبـاره تنظیمول ګلبرتس همـدارنګـه دســـټریـا مشـــکلات لکـه ګرمي روښـــنـایي او همـدارنګـه

ketabton.com - The Digital Library

دکارکوونکونورمســـایل هم مطالعه کړي وه. دویمه تیوري general administrative theoryیو بله ډله لیکوالانو چې هغوی منجمنټ ته دسـازمان له نظره ګوري ،دې طریقې ته د اداري عمومي تیوري ویل کیږي. داتیوري داتشـریح کوي چې منیجر څه کوي؟ او یو ټاکل شـــوی منیجر څه په عمل کې تطبیق کوی. په دې ډله کې ددوعلماو نظریات مطالعه کیږي لومړی دهنري فایل او دویم ماکس ویبر

لومړی هنري فـایل : دهنري فـایل نظریـه مخکې پـه لومړي فصـــل کې وړانـدې کړي او دمنجمنټ تعریف وو چې په هغې کې دمنیجر لپاره ۴دندې ښـــودلې وي چې عبارت دي له پلان جوړونې ، تنظیمونې ، رهنمـایې ، او کنترول څخـه . فـایـل پـه هغـه وخـت کې خپـل نظریات وړاندې کړل په کوم وخت کې چې ټیلر وړاندې کړي وه . ددوې دنظریاتو فرق په دې کې دی دټیلر نظریات یوائې دټیټې ســـطحې مدیرانو لپاره وو ولې دفایل نظریات دټولو ســـطحو مدیرانو لپاره دي. فایل په دې عقیده وه چې منجمنټ دتولید ، غیرتولیدي ، دولتي ، شخصي ،کاروباري یاغیرې کاروباري ټولو ادارو لپاره ضروري دی اود منجمنټ دپروسې دپرمخ بیولو لپاره یی ۱۴ اصول وړاندې کړل دکومو څخه چې مونږ مخکې یادونه وکړه .

دویم ماکس ویبرتیوريMax Weber theoryماکس ویبردجرمني هیواد ټولنپوهنې عالم وه .ده د ادارو مطـالعـه وکړه او ۱۹۰۰ پـه اوایلو کې یې لیکنـه وکړه اودیوې خیـالې اداري پـه اســـاس یی دصـــلاحیت اواړیکو په اســـاس یې یوه نظریه رامنځ ته کړه چې دبیروکراســـی پهbureaucracyمفکورې په نوم یادیږي. بیروکراســي د اداري داســې یو رســمي شــکل یی وړاندې کړلو په کوم چې دکارویش موجود وي، واضیح سلسله مراتب وجود ولري، مفصل

ketabton.com - The Digital Library

قوانين او اصـــول ولري او په اداره کې بې طرفه اړيکې موجودوي ويبر ځنې اصـــولو ته

پراختيا ورکړه چې په لاندې ډول ورځخه يادونه کو .

واک يا Authority: عبارت دهغه قوې څخه ده کوم چې خلک دخپلو کارونو لپاره مســـول ساتي. مقامونه په يو شرکت کې بايد په اجراتو باندې بنا وي نه په اجتماعي روابطو باندې . دمقام وظايف په واضـــحه توګه مشـــخص شـــوي خلک بايد پوه شـــي چې ددوی نه توقع څه دهLines of authority؟بايد واضحه توګه مشخص شوي وي کارکوونکي بايد پوه شي چې څوک دچاپاره کارکوي او دچاپه وړاندې مسوليت لري چې بايد راپور ورکړي او دچا څخه هدايت ترلاســه کوي. قواعدrules: ســتندرد عملياتي پروســيجرونه(sops)اونورمونه په دې خاطر باندې استعماليږي ترڅو داتشخيص کړي چې يو شرکت په څه شـکل عمليات ترسره کوي. دکارويش: هرکارکوونکي بايد پوه شي چې زما کارڅه دی او کوم کاربايد ترسره کړم دهرکارلپاره بايد خپل کارکوونکی اوسـي . يعنې دکارکوونکي دمسلک او استعداد په اساس وويشل شي. بې طرفي impersonality:داپه دې معنا چې په اداره کې روابط بايد دشخصي اصـولو په رنړا کې نه وسـي اونه دکوم طرف په خاطر ، بلکې ټولې اړيکې د اداري داصـولو مطـابق وي. څوک چې بنـــــه کـارکوي هغـه تـه ارزښـــــت ورکول اوبرعکس. اداري اخلاق organization behavior: داپه هغه طرز العمل باندې تمرکز لري دکومې په وسيله چې يومنيجر ته بايد چې مشخصـا داسـي اداره ورکړي چې دهغې په وسيله کارګران تشويق کړي. Mary parker پوليټ: په خپله تيوري کې کارګرانو ته زيات (ارزښت)چانس ورکړی چې کارګرپه خپله دکاردښــه ترســره کيدو په خاطر نظريات ورکړي اوداســي اســاني لاري

ketabton.com - The Digital Library

چاري رامنځ ته کړي او کارګران خپله خپل کارونه تحلیل کړي. کارکوونکي په غوره توګه پوهیږي چې په څه شکل خپل وظایف اصلاح کړي . که چیرې کارکوونکي دخپلې وظیفېپه هکله پوهه لري نو بیادوی باید خپل وظایف کنترول کړي.

دهاوتورن مطالعاتthe Hawthorne studies

د۱۹۲۴-۱۹۳۲ کلونو په دوران کې دکارکوونکو داغیزناکۍ مطالعه په (هاوتورن دغربي برقي کمپنۍ په کارونو کې Hawthorn works of the western electric co.دکارکوونکو دتولید قوه productivity په مختلفو سطحو کې دواضحو څرګندونو په ترڅ کې اندازه کړای شوه.پلټونکو researchersبیاموندل چې په اعتنايي سره یا light levelپورته تللی وو یاداچې ښکته راغلی وو مګر تولیدي قوه يي پورته تللې وه. په واقعیت کې داڅرګندیږي چې کارکوونکي دهغه توجه او پاملرنې نه کوم چې دوی دمطالعې دیوې برخې په حیث لاسته راوړي دي خوند واخسته او زیاته تولیدي قوه يي ترلاسه کړه.

د(z)تیوري-Z-theory

ویلیم او چي Williamد USAاو جاپان ترمنځ مختلف کلتوري فرقونه پلټلې وه دUSAکلچر په فرد باندې تاکید کوي او مدیران متوجه کوي ترڅو کارکوونکو ته دوی احساس ورکړي چې دXماډل تیوري تعقیب کړي

دجاپان کلتور داتوقع لري ترڅو لومړی کارکوونکي دسازمان سره متعهد کړي او ځکه نو دUSAدکارکوونکو په نسبت په بیل شکل سلوک کوي . دZتیوري هم دجاپان او هم USAدساختمانونو برخې سره یوځای کوي.مدیران په طویل المدت شغل باندې فشار اچوي ګروپي کار او همدارنګه سازماني تمرکز باندې ددې تیوري اساسي هدف منجمنټ دی چې باید عملي دول سره دموسسې په بیلو بیلو منابعو اوبرخو کې تري کارواخیستل شي . منجمنټ باید کاري ساحې بلکه تولید او مارکیټینګ له ځانه سره ولري اوداسې چې باید په هغه کې دتولید کوونکي او لګونکي ګټې خوندې وي. منجمنټ دزیاتو حاصلاتو په ترلاسه کولو کې دانساني سلوک دهڅونې په چوکاټ کې تولید کوونکي او لګونکي سره نژدې کوي ترڅو په دې لاره کې ستر بریالیتوبونه لاسته راشي.

دډوګل می ګریګور دوه مختلفي تیوري:دxتیوري دا دامریکې اداري سیستم پورې تړاوو لري په xتیوري کې دانسان کرامت ته هیڅ اهمیت نه دی ورکړل شوي اودی وایي چې کارګران لټ خلک دي او دابایدکنترول شي او له دوی څخه کارواخیستل شي. او تیوريyدادجاپان اداري سیستم پورې اړه لري په yتیوري کې دانسان کرامت ته زیات اهمیت ورکړی شوی

ketabton.com - The Digital Library

دی ددوی وړه وینا کارګر په خپله خوښـــه پریږدی چې کارترســـره کړي یعنې هرکارګر دخپلې خوښې ساحې کې په کاروګمارل شي ترڅو کارونه په ښه شکل ترسره شی.دZتیوري دادواړه تیوریګانې ســره یوځای کړي او دا تیوري یې تري جوړه کړي ده. چې دZتیوري په نوم یادیږي. په دې تیوري کې هم انسان کرامت ته اهمیت ورکړی شوی او هم ددوی نظر په کې اخیستل کیږي چې په نتیجه کې پریکړه په شریکه صورت نیسي او کارونه په شه شکل ترســـره کیږي. تجربوي منجمنټ : تیوري په دې تیوري کې دایې وڅیړل چې څنګه کولای شـــو چې دکارداجرا وخت راکم کړو چې په نتیجه کې یې په في واحد مصـــارفو کې کموالی راشـــي. دمنجمنټ سلوکي تیوري داتیوري دمنجمنټ په سلوک استواره ده چې دهغه افرادو اداره کول دي او هغه کومه طریقه خپل پرســونل تشــویقوي . ســاینټیفیک تیوري په تجربو ولاړه ده.پلان جوړونه : یوه پروســه ده چې په نتیجه کې یې پلان جوړیږي . پلان هغه ذهني طرحه ده چې دکاغذ په مخ رسمیږي اودهغې له مخې اهدافو ته ځان رسول کیږي. نوټ پلان جوړونه یوه عملیه ده چې دکاغذ په مخ ډیزاین کیږي. Planningیوه عملیه ده چې دهغې په وســیله دیوې اداري اهداف تامینیږي اودهغې دلاســته راوړلو لپاره وســایل او امکانات چمتو کوي ترڅو ټاکلې اهداف په ښه شکل ترلاســه شي. *پلان دپل حیثیت لري چې اوسنی حالت دراتلونکي حالت سره وصل کوي یا پلان هغه اسناد دي چې دکاغذ په شکل وي چې په هغې کې واضح ذکر شوي چې ټاکلې اهداف په ښه شکل ترلاسه کول*هدف دیوې اداري غوښتل شـــوی ټارګیټ دهدف په نامه ده . دپلان قســـمونه*پلان اســـناد دي ۱-دپراختیا په اســـاس پلانونه:A-اساسي یا مهم پلانونه ستراتیژیک پلانونه: هغه پلانونه دي چې دټولې اداري لپاره جوړشوي وي اوپه دې کې د اداري اهداف معرفي شوي ويB-عملیاتي پلانونه: هغه پلانونه دي چې مختلف ډوله وي او په مختلف وخت کې تطبیق کیږي چې دیوې اداري مشـــخصـــې ســـاحې لپاره ترتیب شـــوي وي او هلته په کاراچول کیږي۲-دوخت په اســـاس پلانونه:A-داوږدې مودې پلان هغه پلان دی چې د۳ څخه تر ۵ کلونو لپاره ترتیب کیږي.B-متوســـط پلان هغـه پلان دی چې دیوهـدف لپـاره ترتیبیږي چې دهغې موده دیو کـال څخـه تر۳ کلونوپورې ويC-ـــدلنډې مودې پلان : هغه پلان دی چې دیوکال څخه کم وخت لپاره ترتیب کیږي.۳-دمشـــخصـــوالي په اســـاس:A-direction planهغه پلانونه دي چې په هغې کې عمومي فعالیتونه ترلاربشـــوونې لاندې نیول کیږيB-specific plan: هغه پلان دی چې دیو خاص فعالیت یا هدف په خاطر ترتیبیږي۴-داســـتعمال دتکرار په اســـاس پلانونه:۱-یوځل داســـتعمال وړ پلان: هغه پلان دی چې دیو ځل لپاره ترتیبیږي او هدف ته درســـیدو څخه وروســـته بیا په کاراچول کیږي او ترمنځه ځي لکه په ننګرهار پوهنتون کې دســـرکونو جوړول . B-ثابت پلانونه: هغه پلانونه دي چې دیودوامداره فعالیت داجرا لپاره جوړیږي او په هغې کې دفعالیت په تغییر سره تغییر رامنځ ته کیږي. دپلان جوړونې مرحلې : ۱-داهدافو مشـخصـول یا تعیینول۲-دفعالیتونو یا کړنو مشـخص کول چې دهغې په وسـیله تاسـو خپل

ketabton.com - The Digital Library

اهداف لاسته راوړی۳-دفعالیتونو یا کړنو تحلیل کول ۴-دبهترینې طریقې یا لارې انتخاب۵-دتطبیق په خاطر دمنابعو تخصـــیص کول ۶-دهرفعالیت داجرا لپاره مهال ویش ترتیبول۷-مالي منابع .organizingترتیب کول : یوداســي پروســه ده دکوم په واســطه چې دبســت یا دتشـــکیل تعینول او پیژندل کیږي او همدارنګه ددې په واســـطه هماهنګي او دوظایفو صـلاحیت او مسـولیت پیژندل کیږي او ترتیب کیږی دorganizeمعنا دنظریاتو ځای په ځای کول دي placement of ideaاو خلکو ته دصـــحیح اوامرو ترتیب او داســـي ترتیب کول چې په اســـانۍ ســـره هغه خلکو ته موجود کړي او هغوی چې کله وغواړي هغه ورته ورکړشي لکه د اداري شخص داوامرو صـلاحیت*یا د اداري تشـکیل یا سلسـه مراتب منظم تنظیم او ترتیب کول د organizingځخه عبارت دي د organizingپروســه یا مرحلې : ۱-دکـارونو طبقـه بنـدي ۲-دمختلفو کـاري واحـدونو ســـاختمـان جوړول۳-دمختلفو فعـالیتونو مشـخصـول۴-دمختلفو واحدونو ترمنځ هماهنګي رامنځ ته کول اوتشـکیلونه یا positionځای په ځای کول او دهغوي ترمنځ ارتباطات جوړول لکه داسې

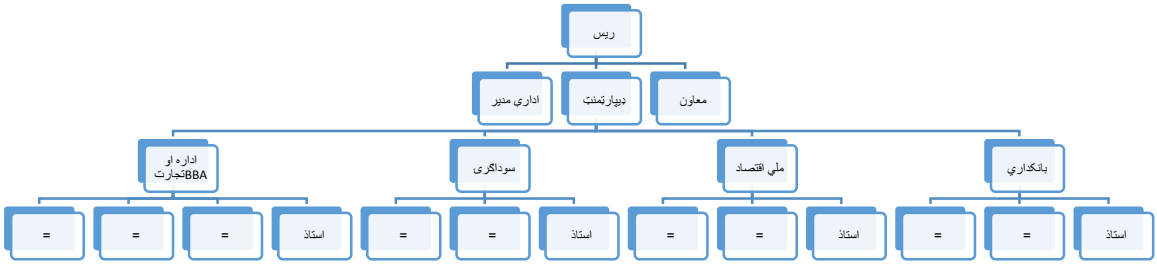

دتنظیمولو پروسه : ۱-مخکې له دې چې د اداري ساختار په نظر کې ونیسي نو لمړی باید پلان باندې ریویو وشـي ۲-دفعالیتونو په نښه کول ۳-دفعالیتونو تقسیم بندي ۴-کارپه مختلفو ډیپارټمنټونو باندې ویشـــل۵-اداري ســـاختار جوړولbasic۱-وظیفي ســـاختار۲-منطقي ساختار۳-میټریک اورګانیزیشـنmetric org۴-مهم کاروباري ساختار۱-وظیفي ساختار : داساختار دوظیفي د تخصیص په اساس رامنځ ته شوی دی افقي ساختارشکل لري او له دې ســاختار څخه دمؤثریت او اقتصــادیت په خاطر ورڅخه اســتفاده کیږي. ۲-منطقي یا تقســیم

ketabton.com - The Digital Library

شوي ساختار: له هغه ساختار څخه عبارت دی چې په هغې اداري واحدونه کارونه تقسیم شوي خو ټول دیوچتر لاندې کارکوي.

اداره

داداري دندې او عناصر کوم دي واضح يي کړئ.۱-پلان جوړول: دهدف يا داهدافو ټاکل او هغو ته درسیدلو دلارې دپیشبیني څخه عبارت ده۲-استخدامي چارې: استخدام چارې چې ټول هغه پرواګرامونه او فعالیتونه چې دښوونې اوروزنې سویي په بنسټ ولاړ وي.۳-سازماندهي :دیوې موسسې تشکیل دوظیفو دډول حدودو له مخې جوړیږي او په هغه کې صلاحیتونه اداري اړیکې او مسولیتونه مشخص وي.۴-داوامرو ورکول:چې دعامو تصامیمو نیول په کې شامل دي او په یوه موسسه کې دوظیفو دښه ترسره کولو په غرض دلارښوونې او احکامو دورکولو لارې چارې دي ۵-هماهنګ کول ټول هغه فعالیتونه مسلې پکې ځانګړي کیږي چې دموسسې هدفونو ته درسیدو په غرض دوظیفو دتطبیق وړوي.۶-ریپورتینګ:په یوټاکلې وخت کې اړوندو مقاماتو ته د تشکیلاتي واحد دکار ریپورټ برابرول دي.۷-بودجه جوړول: چې دمالي بودجې او مسایلو تنظیم تخصیص او دطرحې موضوعګانې په کې شاملي دي.دیوې سالمې اداري مشخصات په لاندې ډول دي.۱-په یوه سالمه اداره کې دمقرراتو، قوانینو ، لوایحو، اواصولو رعایت حتمي ده.۲-باید د اداري تشکیل دلازیمو اړتیاوسره برابروي اود اداري له اهدافو سره سم اجرات وکړي۳-دکارکوونکو په انتخاب،انتصاب، تبدیلی اومعاشونه کې دتعادل، تخصص، ګټورتوب، اغیزمنتوب، انساني روابطو کلتوري سطحې سره سم چلند وشي اود اداري مراتیبو سلسله مراعت شي ۴-اداره باید دتقلب، استفاده جویی،رشوت بیروکراسۍ څخه پاکه وي۵-کارباید اهل کار ته وسپارل شوی وي۵-په اداره کې باید هماهنګي ، دکنترول ښه سیستم اودهبرې له مقام څخه اطاعت موجود وي.ددوسیي جوړولو څخه هدف داده:۱-ټاکلي وخت کې شتوالی۲-دووسیي ناشخصي والی۳-دقیق والی او شفافیت۴-ددوسیي منطیقوالی ۵-کنترول۶-قانوني مصونیت. دغونډو ډولونه:۱رسمي۲-غیررسمي۳-رییسه هیت غونډه۴-عامه غونډه۵-خصوصي غونډه۶-عمومي کلنۍ غونډه.دمفاهمې عناصر:۱-لیږونکی ۲-پیغام۳-چینل۴ـــاخیستونکی۵-غبرګون۶-غالمغال.مفاهمې ته ورپیښ خنډونه: غالمغال۲-له خبرو څخه مختلف درک۳-په ځان بې باوري۳-عقیدوي سیستم۴-دمعلوماتواعتباري منبع (کیدای شي نه لرې)۵-ټولنیزه فیصله۶-دمفاهمې لپاره دمناسب وخت ټاکل۷دمعلوماتو ورکول لپاره دځای انتخاب. دسې اوو ګونې اصول:۱-دوینا او لیکنې بشپړوالی۲-لنډیز۳-دقت۴-محکموالی اومرتب والی۵-وضاحت۶-تواضع غوره کول۷-د وینا او لیکنې سموالی.سمپوزیم:دیوشمیرپوهانو لخوا دیوي ټاکلي موضوع په هکله پرله پسې ډیرې لنډې لنډې خبرې دي، یعنې ډیرکسان دډیرو کسانو

ketabton.com - The Digital Library

په اړوند معلومات ورکوي مطالب له یوبل ســـره اړیکې لري . پلان تعریف اواهداف په لاندې ډول دي.پلان جوړول . دهدف یاداهدافو ټاکلو او هغي ته درســیدلو دلاري دپیشــبیني څخه عبارت ده . دپلان جوړونې اهداف: ۱-دفعالیتونو تنظیم په وســیله هدف ته درســیدلو داحتمال لوړوالی ۲-دفعالیتونو دښــه تنظیم په واســطه په لګښــت، وخت ، انرژی او کارکې سپما راوستل۳-داهدافو او مقاصدو په لاسته راوړلو تمرکز او اصلي مقصد ته ډیر ځیرکیدل اوله مســـیر یا لارې څخه دانحراف مخنیوی۴-دکنترول دلارو چارو برابرول۵-دهماهنګۍ رامنځته کول۵-دپلان ترتطبیق وروســـته دراپور دچمتوکولو په خاطر دیو معیار موجودیت. دراپورډولونه۱-کلنی راپور۲-دکمیټې راپور۳-دمجلس راپور۴-دپروژې راپور۵-میاشــتنی ، ربعوار، اوشپږمیاشتنې راپور. ددفتر جوړونې عمومي عناصر :ددوسیو مجموعه، دمعلوماتو میز۲-لارښــوونې او اشــاري۳-د دفتر نښــې ۴-کاري چوکاټ(دکارټاکلي وختونه،دصــلاحیت ورکړه، پرځای کول)۵-ددفتر لوازم (میز ، چوکۍ، کمپیوټر، اســناد، اوالماری)۶-دواردي او صادري مدارکو او اسنادو ته منظم سیستم۷-دکارپراوونه په یوه دفتر کې (دندې ،ددندو ټاکل ، دکارویش)۸-خپل ځان جوړونه۹-معیارونه(لستونه، مکتبونه، اسناد اومدارک، چک لستونه اوداســـې نور)دشـــخړو پـه اوارولو کې درې مهـارتونـه عبـارت لـه :۱-دمقـابـل لورې نظرموندل.الف:موضــوع په اړه پوښــتل ب:له یرغل او بې ځایه اشــارو څخه ډډه کول ت:په دقت ســره اوریدل۲خپل نظرپه روښــانه توګه بیان کړئ.الف : ډیرو کوچنیو خبرو پســې مه ګرځئ اوله تعرض څخه ډډه وکړئ ب: په دقت ســـره مقابل لورې ته درناوې ســـره غوږ ونیســئ ت: ډاډ ترلاســه کړئ چې مقابل لوري تاســې دخپلو پوښــتنو په ترڅ کې درک کړي یاســت.۳:دګډې لارې موندل:الف: دمقابل لورې دغوښــتنې لپاره دحل مناســب ټکې پیداکړئ ب: مقابل لورې ســـره په معقوله او عادلانه ډول خبرې وکړئ.تهیه او تدار ک دوه ډولونه لري ۱-مستقیم ۲-غیرمستقیم ؟.راپور نیولو کې باید لاندې نقطې په نظر کې ونیول شي.۱-ایا راپور دچا لپاره لیکل کیږي۲-پرته دپام وړشـــخص څخه نوریي څوک لولي۳-ترکومه حده باید رسمي او غیر رسمي وي اودراپور اساسي اوغیر اساسي مقاصد کوم دي ۴-په راپور باندېصرف تاسو خپله کارکوی او که له نورو سره یې هماهنګ جوړوی۵-دراپور تفصیل او لنډوالی له نورو ســـره دهغه په هکله مشـــوره اونه مشـــوره مهمه ده . دیوې بنـــې پروژې ځانګړتیاوې.۱-واضـــح هدف ولري۲-مرتب شـــوي او منظمې کړنې او فعالیتونه ولري۳-دژوند دوران ولري۴-پیل اوپای بایدولري۵-خاصـــو منابعو ته چې په بودیجه کې به تړې یادونه وشـــي ضـــرورت لري۶-دپروژې فعالیتونه باید چې مورد هدف خلکو او ټولنې کې تغییر راوړي. .پروژه هغه ســـیتم دی چې په هغه کې عوامل په محصـــو ل اونتایجو بدلیږي.مفاهمه دوه لوري لري چې یو یي ویونکی اوبل اوریدونکی دی . دوســـیو مجموعه، دمعلوماتو میز اودلارښـونې اشـاري ددفتر جوړونې او عمومي عناصـرو له جملې څخه دي. لیډرشـیپ یوه متحرکه او متقابله پروســه ده چې دانســانانو انرژي دګډ هدف خواته رهنمایي

ketabton.com - The Digital Library

کوي.لیډرشیپ تعریف : لیډرشیب یارهبري هغه ځواک دی ،چې دانسانانو فکري او جسمي توانایي له مادي معنوي منابعو سره یوځای داسې ترلاربښوونې لاندې راولي ، چې هغوی په فردي اویاهم په جمعي توګه یوه اجتماعي عمل ته اړباســـي. دتاریخ په اوږدو کې لیډران په داسې شکلونو رامنځ ته شوي۱-دعلم تجربې ،او اجتماعي اخلاقو له لارې۲-دعنعنې سره سم ۳-په میراثي بڼه ۴-فوق العاده صـــفات۵-دکلکې اړتیا له مخې ۶-دخلکو رایه اواتفاق و چې رهبر بــه يي رامنځ تــه کــاوه. درهبرۍ شـــیوې یــا طریقې ۱-امرانــه رهبري(اتوکرات یادکتاتور)۲-مشــارکتي رهبري (دموکراتیکه رهبري)۳-ازاده رهبري(خودبخودي رهبر)۴-پلارانه رهبري.

بانکداري

بانک دسهامي شرکت په ډول یوه موسسه ده ،چې دهرهیواد دسوداګریز قانون مطابق بانکي چاري ترسـره کوي.او دبانکداریۍ علم دبانکي کړنو دپیدایښت پایښت اودځرانګوالي له ودX ځخه عبارت دی . اوهمدارنګه بانک پوهانو بانکي عملیات په لاندې برخو ویشـــلې دي :۱-پولي تجارت۲-کریډیتD یا اعتباري عملیات۳-بانکي مالي عملیات.دبانک په اړه په ټولیز ډول دوه موخې ترځیړنې لاندې نیول کیږي.۱-دخلکو لپاره دبانکي خدمتونو سرته رسول۲-دکارول شــوي پانګې په تناســب دســود لاســته راوړل. دلومړۍ موخې ترلاســه کولو لارې چاري عبارت دي له : ۱-دټولنې دپیســو راټولول اوداســې عقلاني او اوږدې مودې ته په کتو په کاراچول چې خاوندانو ته يي ترټولو ګټه ورسـیږي۲-دنوروموسســاتو یا بانکونو داعتبار جلبولو هڅه۳-په بښـوشـرایطو سـره دنماینده ګیودموقیعت انتخاب.ددویمې موخې ته درسـیدو لارې چاري عبارت دي له ۱-دموخو تشـخیص۲-سـتونزې په نښـه کول۳-دسـتونزې حل او دخلاصون لارې ۴-بانکي پوهه ۵-دفرصتي مصارفو له منځه وړل.دجاري حسابونو له پلوه : ۱-دمال التجاره کریډیت۲-ســاده کریډیت۳-دارزښــت لرونکو پانو کریډیت۴-مثل کیدونکي کریډیتونه۵-بورســي کریډیتونه. په باندنۍ سوداګرۍ کې کریډیتونه: اکریډیتیف ۲-ریمباورس (rembours) اوهمدارنګه بانکي بانکي ذخایر هم په دوه ډوله ویشــل شــوي دي ۱-قانوني ذخایر۲-اختیاري ذخایر.کریډیت دوخت له پلوه په لاندې برخو ویشــل شــوی۱-لنډ مهاله ۲-منځمهاله۳-اوږد مهاله او دجاري حساب له پلوه په لاندې برخو ویشل شوی۱-دمال التجارې کریډیت۲-ساده کریډیت۳-دارزښت لرونکو پانو کریډیت۴-منل کیدونکی کریډیتونه۵-بورسي کریډیتونه. دکارونې له پلوه کریډیت په لاندې برخو ویشــل کیږي۱-ســرمایوي کریډیت ۲-اســتهلاکي کریډیت. او په عمومي توګه بانکي مالي عملیات په درییو کټګوریو کې ترځیړنې لاندې نیســو:۱-اوږدمهاله بانکي عملیات۲-لنډ مهاله بانکي عملیات۳-دارزښــت لرونکو پانو خپرول.داعتبار ددرجې له پلوه دمشــتریان په درییو ډولونو ویشــل شــوي:۱-لومړي درجه

ketabton.com - The Digital Library

اعتبار۲-دویمه درجه اعتبار۳-دریمه درجه اعتبار.امانت هغه مبالغو ته ویل کیږي، چې دټولنې دافرادو له خوا په بانک کې کیښودل کیږي،چې دهغه خاوند کولای شي داړتیا پرمهال له هغې نه ګټه واخلي او په هره اندازه چې یی غواړي هغه ترلاســـه کړي. امانتونه په دوه ډګوریو ویشـــل کیږي.۱-رویتي (ناټاکلي وخت)امانتونه۲-میعادي(ټاکلي وخت)امانتونه. دمیعادي امانتونو دحساب ځانګړتیاوي عبارت دي له ۱-له حساب څخه برداشت دیوه ټاکلي وخت له تیریدنې سره امکان لري۲-ګټه یا سود ددغه وجهې دکارونې په مقابل کې دحساب خاوند پورې اړه پیداکوي۳-دغه مبالغ دټاکلي وخت لپاره دلګښت له ساحې وځي او دبانک په واک کې وي ۴-بانک مشـتري ته چک،یا بانکي کتابچه ورکوي چې دچک له مخې وکولای شـــي خپل وړضـــرورتونه له خپل حســـاب څخه پوره کړي.چک : لیکلې حواله ده ، چې په بانک کې دحواله کوونکي دخاوند له خوا صـــادریږي او بانک ته اجازه ورکوي چې ټاکلی مبلغ شـخص ته چې په چک کې نوم ذکرشـوی پرداخت کړي. حواله(یامخکې لیکلي شـوي پاڼه)هغه لیکنه ده چې دهغې له امله یوکس ته دســـتورورکوي چې دژمنې، یا ټاکلې وعدې ســره ســم دهغې له مخې درییم تن یا حامل ته پیســـې حواله یا ورکړي. په اوږدمهاله بانکي عملیاتو کې لاندې کړنې ترســـره کیږي. ۱-دپانګونې داعتباراتو ورکول۲-مالي عملیات (داقتصـــادي کمپنیو یا فابریکو په ونډه اخیســـتو کې دګډون اومالي موســـســـاتو ایجادولو په توګه)۳-دبانکي اعتباراتو ورکول،چې دبانکونو ډیرمعمول کاردی چې دښـــه مدیریت په لرلو ســره کولای شـــي(فوق العاده)ګټې بانک ته ورســـوي.او دمنځمهاله اعتبارځانګړنې : ۱-دلنډ مهاله او اوږد مهاله اعتبارترمنځ دفاصـــلې حد دی۲-زیات وخت یې پنځه کاله ټاکل شـــوی دی۳-تردویمې نړیوالي جګړې وروسته دصنعت په ترکیب کې رامنځ ته شو.تنزیل هغه مبلغ ، چې له یوې قرضـې یا یو برات څخه دچټکې تادیې په نسبت وضـع کیږي.ارزښت تنزیل: دیوه ملت پولي ارزښت ته دبل ملت دپیسو دارزښت په مقابل کې تنزیل ورکولو ته دارزښت تنزیل ویل کیږي.دخبرودتاثیر تنزیل: له دغه اصـــطلاح نه موخه داده ، چې ځنې وخت افواهاتو په ســـازمانونو کې دتجارتي اســـنادو پربیو مثبت یا منفي اثرات غورځوي ، چې داخبارونو داغیزو په ترڅ کې داســنادو دقیمتونو تنزیل ته اخباري تنزیل ویل کیږي. تجارتي تنزیل : داهغه ډول تخفیف ته ویل کیږي،چې دفیصـــد په حســـاب رامنځته کیږي، کله چې له داسې تخفیف څخه کارواخیستل شي، نوپلورونکی دې ته اړوځي، چې قیمتونه دبازار دقیمت په ترڅ کې نوي کړي . دپام وړ تنزیل : دبې ســـوده حجت تنزیل له قانوني نرخ څخه په دتنزیل په ډیر لوړنرخ سره عبارت دي له دپام وړتنزیل څخه. نقد تنزیل : داپه اصل کې هغه تخفیُف دی،چې دیوې قرضـــې دوخت له پوره کیدو دمخه پلي کیږي. ســـپما دراتلونکې لپاره دمادي یا پولي اجناسو ذخیره کولو عملیې ته وایي. په ټولیز ډول په دوو برخو ویشل کیږي. ۱-ارادي سپما : هغه سپما ته ویل کیږي ، چې په قصدي اوشعوري ډول دیوه پلان په ذ ریعه دبیلابیلو دلایلو په لرلو دبیلابیلو افرادو په ذریعه او یا هم داقتصـــادي موســـســـاتو له خوا

ketabton.com - The Digital Library

داقتصـادي فعاليتونو دپراختيا په منظور ترسـره کيږي.۲-اجباري سـپما: هغه وخت رامنځته کيږي،چې حکومت دماليـاتو په زياتولو سره دافرادو اوخصوصـي برخو دلګښتونو کچه کموي . قانوني ذخاير: هغه ذخايرو ته ويل کيږي، چې بانکونه دقانون له مخې مکلفيت لري دخلکو دامانتونو يوه برخه د(وديعې) په ډول په مرکزي بانک کې کيږدي ،ترڅو دمشکلاتو په وخت کې بانکي ودايع بيرته ورکړي چې دبانک مشـتريان له خنډونواوربړو سـره مخ نه شـي . اختياري ذخاير: هغو ذخايرو ته ويل کيږي ،چې دعادي او تجارتي بانکونو په واک کې دي او بانکونه کولای شي له بانکي تحليل يا ځيړنې سره په مطابقت کې چې دبانکي معاملاتو له مجموعې څخه ترسـره کيږي اودهغې په ايجاد کې لاسـوهنه وکړي.. داعتباري بانکونو نظارت په دوه ډوله دی ۱-کمي نظارت ۲-کيفي نظارت او اصـلي ذخاير په څلورو کټګوريو کې ترنظارت لاندې راولو . قانوني ذخاير ۱-په صندوقونو کې نقد وسايل ۲-دمعاملي دطرف په بانکونو کې دبانک دطلباتو پاتې برخه ۳-په نقدو بدليدونکي چکونه. ددولت دبانک دايجاد سبب عبارت و: ديوداسې موسسې رامنځ ته کول چې وشي کړی دمرکزي بانک ټولې دندې دهغه دابعادو سره چې دغريبانو له هغه څخه کارواخيست او تريوې اندازې دتجارتي بانکونو سـپما صـندوق، او تريوه حده دماليې وزارت دنده په غاړه واخلي . په همدي موخه ددولت بانک رامنځ ته شـوی دی اودندې په لاندې ډول دي ۱-دبانک نوټونو دنشـربانک۲-دلنډ مهاله اعتباراتو ورکړه۳-دټولو تعميراتو تمويل چې دولت ته حياتي ارزښـت لري۴-کروندګرو ته داوږدمهالـه اعتبـاراتو ورکړه ۵-پـه کليو او بانـډو کې دکورونو دجوړولو لپـاره داعتبـاراتو ورکړه ۶-ددولت دورکړو او دعوايد دورود ځای. په عمومي توګه بانک په ۳ ډوله دی ۱- مرکزي بانکونه: مرکزي بانکونه په ټوله نړۍ کې دبانکي فعاليتونو اصـلي سـازمان ورکوونکي ، لوري ټاکوونکي او حرکت ورکونکي رول لري . چې ډيرۍ ددولتي بانک په توګه جوتيږي او په نيمه انتفاعي ډول خپل بانکي پاليسـيو ته نظم وربخښـي۲-سـوداګريز بانکونه: په اکثرو هيوادونو کې تجارتي بانکونه هغه بانکونو ته ويل کيږي چې لنډ مهاله بانکي عمليات او امانتونه ترسره کوي ۳-تخصصـي بانکونه: دبانکي فعاليتونو هغه برخه ده چې داقتصـادي تکامل په خاص يا ځانګړي پړاوو کې رامنځ ته شـوي وي دغه بانکونه وروسـته دټولو هغو دندو څخه چې دتخصـص په برخه کې تجارتي بانکونه سـرته رسـوي، دخپلو صلاحيتونو په چوکات کې راوستل او اقتصادي تازه انکشافات يې رامنځ ته کړي او دفعاليت سـاحه يې پراخه شـوې.دسـويفت نړيوالې شـبکې په اړوند معلومات:سـويفټ کلمه دلاندې جملې لنډيز دی

SWIFT=Society for worldwide interbank financial telecommunication. سـويفټ دمالي نهادونو له جملې څخه دی چې دبانکداری په سـاحه او نورو اقتصـادي سـاحو کې ورځنې کاراخيسـتل کيږي . اوددغه دجوړولو موخه دځانګړوبين المللي معيارونو په چوکـاټ کې دمـالي معـاملاتو لپـاره ديوې نړيوالې عـامې مـالي ژبې ايجـاد، ديوه نړيوالو

ketabton.com - The Digital Library

اطلاعاتي او دنړيوالو مالي موسساتو ترمنځ داطلاعاتو موسسه اوداړيکو دشبکې جوړول و. دسـويفټ کارونکې ۱-بانک۲-بروکرز/ډيلرز۳-central counterparties۴-clearers۵-custodians۶-exchanges۷-fund administrators۸-fund manager۹- issuer.الکترونيکي بانکداری دپيدايښت تاريخچه کولای شـــو په څلورو دوروکې راوړه کړو۱-لومړی دوره : دعقبې اتوماســيون: دغه پړاو چې دبانکداری په سـيسـتم کې دکمپيوټر دکارونې دپيل ټکی دی دمرکزي کمپيوټر نه په اسـتفادې اطلاعات او په دفترونو کې کاغذې اسـناد په ډليزه توګه مرکز ته ليږدول کيدل اودشـپې له خوا په دې کار کيده ۲-دوهمه دوره : دمخامخ اتوماســيون: دغه مرحله هله پيل شـــوه چې دشـعبې کارکوونکي دمشـتري په مخ کې بانکي عمليات په الکترونيکې دول ثبت او تعقيبول. ۳-دريمه دوره : دمشتريانو نښلول خپلو حسابونو ته : په دې پړاو کې چې د۱۹۸۰لسيزو په منځ کې رامنځ ته شوه ، مشتريانو ته په مستقيم ډول ددې امکان برابر شو چې خپل حسابونو ته لاس رســـی ولري په دې مانا چې مشـــتري دتيليفون يادصـــرافۍ ماشـــين په ذريعه او دالکترونيکې کارتونو اودخپلو شـخصـي کمپيوټرونو نه په اسـتفادې سـره خپلو حسـابونو ته لاسـرسـی ولري. ۴-څلورمه دوره : دبانکي سـيسـتمونو يوځای کول او دټولو بانکي عملياتو سره دمشـتري نښلول: دغه پړاوو هغه وخت پيليږي چې له مخکښيو درييو دورو څخه ټولې لاسته راغلې پايلې ترپوره دقت او څيړنې لاندې ونيول شـي او په هغو پورې تړلې ستونزې له منځه يوړل شـي او ټول بانکي عمليات په الکترونيکي ډول ترسـره شـي، په دې دوره کې هم بانک او هم مشـــتريان کولای شـــي په منظم او دقيق ډول خپل اړين اطلاعات ترلاســـه کړي.صـــنعتي بانکونه: دغه بانکونه دتجارتي بانکونو په څير عادي عمليات نه ترســـره کوي،بلکې دغه بانکونه په بشپړ ډول دصنعت په برخه کې فعاليت کوي . معاملاتي بانکونه: دپانګې اچونې له طريقه دموسساتو په رامنځته کولو اويا پراختيا کې پرمستقيم اشتراک سره ددغو بانکونو دفعاليت ساحه پيژندل کيږي، ددغه بانکونو فعاليت دصنعتي بانکونو په څيرده. زراعتي بانکونه: زراعتي بانکونه خپل فعاليت دزراعت او کرنې په برخه کې سرته رسوی. تعميراتي بانکونه: ددې بانکونو فعاليت دساختماني فعاليتونو اودځمکو معاملاتو په ساحه کې ترسـره کيږی.دبانک مامور بايد دلاندې خواصـو لرونکی وي ۱-هوښـياراوځيرک۲-کارته چمتو۳-پوه او فني۴-ديپلومات او په ادب ۵-شـيک او ښـه لباس لرونکی وي۶-له تکنالووژۍ سـره اشـنايی ولري۷-دبانک دراز سـاتونکی وي . مزارعه : دغه بانکي کړنه په حقيقت کې يوه زراعتي معامله ده چې بانک خپله ځمکه دکارکولو لپاره بل شـــخص ته ورکوي اودواړه په ګټه او تاوان کې مسـاوي شـريکان وي.مسـافات : دغه معامله دباغدارۍ او ځنګل په برخه کې دبانک او دبل حقوقي شـــخص ترمنځ قرار داد پواســـطه چې بانک خپل باغ اويا ځنګل دکارکولو اوحاصـل ټولولو په منظور بل چاته ورکوي او حاصـلاتو کې سـره شـريک وي. دصـرافۍ ماشـين پواسـطه مشـتريان کولای شـي لاندينې کارونه ترسـره کړي ۱-حسـاب څخه

ketabton.com - The Digital Library

برداشت۲-دبانکي صورت حساب غوشتنه۳-دچک یا نقدوجهي حساب ته کېښودل. داماشین کولای شي دبانک دیوي شعبې دنده ترسره کړي او دبانک ډیری اصلي دندې سرته ورسوي . دپلور دنقطې ماشین : یوه دستګاه ده چې دهغې په ذریعه یو مشتري په یوه زماني نقطه کې کالي یا خدمات پیري . تیلفوني بانکداري : دبانک اومشتري ترمنځ دیوې معاملي سرته رسو ل دتیلفون له طریقې څخه عبارت دي .دالکترونیکي بانکداری دوسایلو څخه یوه وسیله هم پلاستیکي کارتونه دي او په لاندې ډول دي ۱-ډیبیټ کارډ: دغه کارډ مشتري لپاره جوړشوی ده چې غواړي خپلو پرداختونو په برخه کې دکارت نه ګټه واخلي مګر نه غواړي داعتبار نه ګټه واخلي. ۲-کریدیت کارډ: کریدیت کارتونه دځینو بانکونو یا کمپنیو لکه ماســـټر کارډ، ســیټيCitiیا visa cardاونورو له خوا عرضـــه کیږي ددې کارتونو نه ګټه اخیســتنه په دې معنا ده چې مشتري دخپل بانکي حساب څخه نه بلکې دبانک یا کمپنۍ له حساب چې دهغې مشتري ګرځیدلي دخپلو پرداختونو لپاره استفاده کوي ، چې ځان قرضداره کوي اووروسته دیوې مودې څخه خپله قرضـــه دربحې ســـره یو ځای ورکوي. ۳-Change Card: دغه کارتونه دکریدیت کارتونو ته ورته دي یوازې په دې توپیر سره چې دمیاشتې په پای کې باید ټول صورت حساب تصفیه شي .دودیزې اوالکترونیکي بانکداری ترمنځ توپیر

نوي الکترونیکي بانکداري	دودیزه الکترونیکي بانکداري
دمکان په لحاظ لامحدوده بازار	محدودبازار
دپراخو خدمتونو وړاندې کیدل	دمحدودو خدمتونو وړاندې کیدل
دنوښت اومشتري اړتیاوو پر بنسټ	په یو ه ځانګړي ډول دخدمتونو وړاندې کول
بیلابیل خدمات وړاندي کول	پرشعباتو اتکا
په الکترونیکي امکاناتو مجهز څو منظوره بانکونه	دبانکونو ترمنځ دنژدې او ټرلي اړیکو نه شتون
په زماني لحاظ نامحدود ۲۴ ســـاعته ایز فعالیت	په اداري ساعتونو پورې ټرلي خدمات
دډار،غلا، او ورکیدو نه خلاصون	ډار، غلا، او ورکیدو امکان

داســـلامي بانکداری له مورده دهغو مواردو نومونه چې بانک یی له افرادو ســـره کولای شـي.۱-قرضـه الحسـنه۲-مضـاربه۳-مزارعه۴-مسـافات۵-مدني شـرکت۶-حقوقي شـرکت۷-مسـتقیمه پانګه اچونه۸-دسـلف معاملات ۹-دتاسـیسـاتو ، ماشـین الاتو،وسـایطو پلور۱۰-په

ketabton.com - The Digital Library

قسطونو دکورونو پلورل۱۱-داولیه موادو احتیاطي سامان الاتو او دکاروسایلو پلورل۱۲-جعاله۱۳-رد دین.دکریدیت اعتبارلرونکي پانه چې دباطیلیدو وړتیا لري او هروخت کیدای شي فسخه شي. اوږدمهاله اعتبارات له پنځوکلونو څخه زیات موده په برکې نیسي .داقتصادي سرچینو ساتنه او څارنه اودمنابعو دکارونې په طرز کې دسپمولو عملییې ته سپما وایی. په کال ۱۹۶۱ م کي دپانګې اچونې بانک دزراعتي بانک، سوداګریز بانک، بنارواليِ بانک په شکل رامنځ ته شو. نه فسخ کیدونکي اعتبارپانه نه ګرځیدونکي ده ، چې له ټاکلي وخت نه وروسته بیا دفسخ کیدو وړ ګرځي . سویفټ په کال ۱۹۷۷ م کې په ژوندیِ بڼه دعمل ډګر ته راووت.دپیسو دنشرولو دنده دټولې نړیِ په بانکي سیتمونو کې په مرکزي بانک پورې اړه لري .سوداګریز بانکونه لنډ مهاله بانکي عملیات او امانتونه ترسره کوی . اسلامي بانکداري دلومړي ځل لپاره په ایران کې رامنځ ته شوه . دیو کس دمجبوریت په اداکولو سره دشخصي عمل په مقابل کې جعاله نومیږي. په ۱۹۳۹ م کال کې دافغانستان بانک دهیواد مرکزي بانک په حیث تاسیس شو. بانکي نظامونو کې لاندې نظامونه شامل دي۱-غیرمتمرکزه ۲-متمرکز۳-اسلامي. داقتصادي سیاستونو له نظره مرکزي بانکونه دلاندې موخو درلودونکي دي ۱-دپیسو دداخلي او خارجي ارزښت ساتنه۲-دتادیاتو دبیلانس مطلوب والی.په عمومي توګه بانکي عملیات په ۴ کټګوریو کې څیړل کیږي. بانکونه دپانګونې عملیات په لاندې میتودونو کې ترسره کوي چې عبارت دي له ۱-ونډه ورکول۲-داقتصادی موسساتو تاسیس. هغه اسناد چې بانکي نظارت کوونکي یې دبانکي کړنو دتحلیل لپاره تري استفاده کوي عبارت دي له ۱-اساسي او مرکزي بانک قانون۲-دبانکداریِ قانون او بانکي مقررات. اصلي ذخیرې دځومره کټګوریو ترنظارت لاندې راځي جواب د۴ لاندې راځي.دصنعتي بانکونو دفعالیت ساحه عبارت ده له ۱-دصنعتي واحدونو تقویه کول۲-په صنعتي پانګه کې ګډون. داسلامي بانکداریِ له نظره دافرادو سره په معاملاتو کې بانک په څو مواردو کې دمعاملي جواز لري عبارت له ۱۴ موارد دي. دلومړي ځل لپاره سویفټ ۵۰ بانکونو او ۲۵۳نهادونو له خوا دملاتړ وړوګړځید؟په نړیِ کې لومړي ځل لپاره بانک په ۱۱۵۷ م کال کې تاسیس شو . دسلف معاملات دکومو شیانو ددوام لپاره مرسته کوي جواب : تولیدات. دنړیِ ۸۰٪تجارتي معاملي دخلاص حساب په څیر اجرا کیږي. هغه کارتونه چې دیوه بانکي حساب پورې اړه لري او دهرې معاملي سرته رسولو وروسته ژر حساب نه اخیستل کیږي عبارت دي له ۱single transaction debit-۲monthly transaction debit.اعتباري کارتونه په دوه ډوله دي .بانکي سیاست :څوبانکي موخو ته درسید و په خاطریو لړتدابیرو طریقو طرحو له ټاکلو څخه عبارت دی چې دیو یاڅو وسایلو نه په ګټې ااخیستنې سره چې بانکي او سوداګریز قوانینو سره ټکر ونه لري. دبانکداریِ ځنځیري عوامل : ۱-اساسي قانون۲-بانکي قانون(مرکزي بانک قانون) دولتي اوخصوصي بانکونو قوانین ۳-دپیسو او بانکداریِ قانون۴-بانکي ستراتیژي۵-بانکي پالیسي ۶-دبانکي عملیاتو دډډمنولو لپاره

ketabton.com - The Digital Library

اصـــولنامه او کړنلاره. بانکي عملیات عبارت دي له ۱-امانتونه۲-جاري حســـابون۳ه-اعتبارورکول۴-دنوروارزښت لرونکو پانو او وندو پوري اړوند عملیات، دهیواد په داخل او بهر کې دوجوهاتو انتقال ، ارزي(اســـعاري) معاملات ، دنجیبه یا قیمت لرونکو فلزاتو معاملات ، دضمانت تضمین، او صادرول، زراعت، رهن ، صنعت ، سوداګري ، ساختمان ، حمل او نقل چې دقانون سره په ټکر کې نه وي دبانکي عملیاتو اجرایی برخې دي.

د تشبثاتو مدیریت

دتشبثاتو مدیریت دلوستلو موخې :دتشبث دپراختیا په مفهوم دتشبث په تیوریګانو او دتیوري او عمل ترمنځ په اړیکه باندې پوه شو۲-دیوهیواد داقتصاد په وده کې دمتشبثینو درول په اړه دپوهې دمعلوماتو ترلاســه کول۳-دمتشبث داقتصــادي فعالیت او ابتکار رامنځ ته کیدو په اړه دیوې عمومي او جامعې پوهنې ترلاسه کول۴-دنویونظرونو دارزیابی یا ارزولو لپاره تحلیلي مهارتونو ته وده ورکول یا رامنځ ته کول او هم په دواړو یعنې هغه فرصـــتونو او ننګونو باندې پوهیدل کوم چې متشـــبثین ورســـره لاس او ګریوان وي یا ورســـره مخامخ کیږي۵-دتشبثاتي کړنو ته دودې یا پراختیا لپاره دنویو نظرونو په اړه دپوهې ترلاســه کول. پیژندنه : اقتصــاد پوهان ، سوداګر،اوکاروباري افراد دوي په دې موافقه دي چې متشبث په اقتصــادي او نورو ټولو ټولنو کې دخوځنده یا متحرکه اقتصــادي ودې او کاري فرصــتونو په هڅولو او تشویق کې مهم او حیاتي رول لوبوي په ځانګړي توګه پرمخ تللې نړۍ کې ریښتیا ده چېرې چې بریالي او کامیاب کوچني کاروبارونه دکاردرامنځ ته کیدو او دغربت دکمولو اســاســي او بنسټیزه وسیله ده. تشبث څه ته وایي. دتشبث کلمه یو په زړه پورې تاریخي شالیداوسیر لري او دافرانســوي کلمې انترفرینډا څخه اخیســتل شــوي چې مانا یې اخیســتل او تعهد کول دي. دبیلګې په توګه یو کاروباري شـــخص څوک چې نوی کاروبار خطر منې یا یې اخلي . ریچارډ کانتیلیون: خپله دفرانســـې وه او په۱۷۲۵ م کال کې یې دتشـــبث کلمه وکارولې دي وایي متشـــبث هغه څوک دی چې ګوابس اخلي او دیوې کړنې دترســـره کولو په وخت کې دناڅرګندتیاسره مخامخ کیږي. سربیره په دې هغه داخبره هم کړي چې یو متشبث دهغه چا څخه توپیرلري څوک چې پانګه عرضـــه کوي یا یې چمتو کوي. ادم ســـمیت په ۱۷۷۶ کال متشـــبث دیوفرد په توګه تشـــویق کړی او ویلې یې دي چې یو متشـــبث هغه څوک دی چې دسوداګریزې موخې لپاره سازمان جوړوي څوک چې سرمایه دار وي یعنې دپانګې لرونکې کس ته متشبث ویل کیږي.جان بافیټ: په ۱۸۰۳ کال کې ویلې دي دتولید دعواملو پراختیا یا زیاتوالی دمتشبث رول په توګه ګڼل کیږي. فرانسوي اقتصاد پوه: وویل چې متشبث دمولدیت دټیټې ســاحې نه دمولدیت لوړي ســاحې ته اقتصــادي ســرچیني لیږدوي او په دې توګه ګټه ترلاســه کوي.ســربیره په دې ده داهم وویل چې متشــبث یو اقتصــادي نماینده ده څوک چې

ketabton.com - The Digital Library

دتولید ټول وسایل یانې انساني ځواک دیوه او ځمکه، پانګه دنورو افرادو دیو تولید درامنځ ته کیدو په خاطر سره یوځای کوي.تشبث : یوه پروسه ده دکومې دلاري چې متشبثین نوي تصدۍ جوړوي او وده ورکوي کاروبارونو ته . جان شومپتر: وایي تشبث دیوه هیواد په اقتصادي پرمختیا کې یوه اساسي مرحله یا پروسه ده. په همدې ترتیب ، ابتکار او تشبثات دیوکاروبار دکړنې دپراختیا اساسي او بنسټیزې مرحلې دي او دیو هیواد داقتصادي پرمختګ لپاره خورا مهم دي . دپیتر ایف ډروکرpeter f. drokerپه نظر تشبث نه علم دی نه هنر دایو پروسه ده دایو عمل دی داعلمي بنسټ لري دتشبث په برخه کې پوهه نهایي یا وروستۍ پایله ده په حقیقت کې کومه پوهه چې په عمل کې رامنځ ته کیږي په لوړه او پراخه کچه دپایلو له مخې تعریف شوي چې دادعمل له مخې دي. دپورته بحثونو څخه لاندې پایله اخلو: یو متشبث : هغه کس دی چې نوي فرصتونه کشفوي ددوی ارزونه کوي دتولید ټول عوامل راټولوي نواورې کوي دزیان یا ناڅرګندتیا یا ناڅاپي پیښو ګوابښ په غاړه اخلي، او دخصوصیات: ۱-یووګړی یا دوګړو یوه ډله۲-دلاسته راوړلو لپاره اړتیا۳-خپلواک یا خپلواکۍ ۵-دخطر اخیستل۶-نواورې یانوښت۷-هدف لرونکی ۷-پریکړه کوونکی یاپریکړه کول۹په خپل ځان باور ۱۰-دابتکار رامنځ ته کول۱۱-هڅونکی وي۱۱-دانساني اړیکو وړتیا ولري۱۲-داقتصادي پلان جوړونکی.۱-یو وګړی یادوګړو یوه ډله وي: یومتشبث کیدای شي یو شخص وي یاداشخاصو ډله وي۲-دلاسته راوړلو لپاره اړتیا : دمتشبث دهڅولو لومړنۍ وسیله ده دوی ددې لپاره کړنه ترسره کوي چې ټاکلي اهداف لاسته راوړي۳-که څه هم یواځې داقتصادي کړنو دترسره کولو لپاره بیلابیلې هڅونې شتون لري مګر متشبث دمنځ ته راتګ لپاره ترټولو لوی او اساسي لامل خپلواکي ده او خپلواکې غوښتونکې دي دی نه غواړي دبل چا لپاره کار وکړي.۴-دخطر اخیستونکی دی: متشبث دخطر داخیستلو اوتحمل کولو توان لري او په حقیقت کې دهمدې خاصیت له مخې دمدیر څّخه جلادی۵-نواوورې یانوښت کوونکی دی یو متشبث په خپل ذات کې نواوري کوونکي دی هغه تل دنویو نظرونو او نویو فرصتونو په لټه کې وي هغه غواړي نوي بازارونه نوي شیان په تولید کې دنویو میتودونو هم کارواخلي۶-باهدفه : متشبث : دځانګړو او خاصو موخو لرونکی وي هغه یو په یو اهدافو ته درسیدو لپاره هڅه کوي ترڅو ټاکلې موخې ترلاسه شي.۷-پریکړه کوونکی دی.یو متشبث منطقي فکر درلودونکی دی هغه باید دخپلې کارواري مفکورې او نظریې په اړه په واقعت کې څو پریکړي وکړي څو هغه په عمل کې پلي شي لکه څنګه وشي چیرته وشي او چاته وشی.۸-په ځان باور لري . یو متشبث دخپلو اهدافو په لاسته راوړلو کې په لوړه کچه په خپل ځان باور لري او دځینو پیښو پروا هم نه لري۹-ابتکار رامنځ ته کوونکي : متشبث تل هڅه کوي چې ابتکار رامنځ کړي دوی دمختلفو او بیلابیلو شیانو درامنځ ته کیدو په خاطردنوو میتودونو لارچارودرامنځ هڅه کوي دبیلګې په توګه نوي یا تازه خام مواد دنوي تولید میتود ،نوي اعلانات، فیشن۱۰-هڅوونکی وي: یو متشبث یو هڅوونکي دی

ketabton.com - The Digital Library

هغه خپل کارمندان هڅوي او هغوي ته انګيزه ورکوي ددې لپاره چې دکاري ټيم په زړه پوري همکاري رامنځ ته کړي او خپلې موخې په ښه توګه ترلاسه کړي.۱۱-دانساني اړيکو وړتيا لري: يو متشبث دخپلو کارکوونکو پيرودونکو عرضه کوونکو پورورکوونکو او نورو سره راکړوورکړو دترلاسه کولو لپاره بايد دانساني اړيکو درامنځته کيدو او درلودو وړتيا ولري۱۲-اقتصادي پلان جوړونکی : پلان جوړونه اقتصادي اهدافو ته درسيدو لپاره يوه طرحه ده متشبث هره کړنه دپلان پورې اړه لري دبيلګې په توګه دتوليد پلان دپلورلو پلان مالي پلانونه دپيرودلو ،پلانونه دپلټنې او پرمختګ پلانونه . دتشبث نظريه په ۱۸ پيړۍ کې دکاروباراو مالي ساحو په برخه رامنځ ته شوه له دې وړاندې دامفهوم يوائې په انجينري او نظامي برخو کې کارول کيده له دې وروسته بيلابيل اقتصادي پوهانو او ټولنيز رواني چاروپوهانو په دې اړه نظرونه وړاندې کړه.په هر صورت چې دوی ددې اصطلاح ددقيقې معنا په اړه سره توافقت لري ، ويليم بونګو : وايي او ليکي : دتشبث موضوع دهميش لپاره مغشوش والی لري دګډوتيا يا confusionپه پايله کې دتشبث کلمه په مختلفو اوبيلابيلو شرايطو په بيلابيلو اصطلاحاتو وکارول شوي او تشبث معنا داقتصادي پرمختګ دبدلون سره هم بدليږي . دتشبث ماهيت:۱-دخطر اخيستلو يا منلو وړتيا: متشبث دکاروبار دپيل کيدو په وخت کې دناڅرګندتيا او ګوابسونو دبيلابيلو ډولونو سره مخامخ کيږي. دکاروبار چاپيريال متحرک او تل بدلون لري. اوډيری ګوابسونه ورته دپانګې له امله رائې اوددې دتنظيم وړتيا لری ،خو دناڅرګندتيا دکنترول وړتيا نلري.۲-entrepreneur traitتشبث فطري يا ذاتي صفت نه دی. تشبث په خپله ذاتي يا فطري صفت نه دی دشرکت يا تصدی بريالیتوب دپريکړو کولو او دمتشبث دنورو وړتياوو پورې اړه لري نو په دې توګه خلک په خپل ځان کې داوړتيا راولي ۳-creative activityدفعاليت تخليق يا رامنځ ته کول.

What is creativity? simply creativity involves transforming your ideas imagination &dreams into reality.

دتشبث دندې : ابتکار دخطر منل اودبدلونونو منل.

دبو فعاليت تخليق : تشبث په اساسي ډول يو تخليقي کړنه ده اودنورو فرصتونو نوو نظريو دنوو تخليقونو او نورو لپاره پلټنه او تحقيق کوي دوی په تخليقي يا نوو شيانو په رامنځ ته کيدو باندې فکر کوي او په خپل شرکت کې نوي نظرونه عملي کوي داتشبث دی چې په ټولنه کې تخليق او بدلونونه هڅوي ۴-دبدلونو پايلې : د تشبث پايله دسياسي ټولنيزو علمي او تخنيکي بدلونو رامنځ ته کول په چاپيريال کې دايوازي اقتصادي پيښه يافعاليت نه ده او په ټولنيزو طريقو کې خلک مجبوروي چې طريقې بدلې کړي او پرمختګ وکړي۵- creative of resourceداتشبث په ټوله کې خامه مواد په کارتمامو يا نيم کاره موادو بدلوي نو په دې

ketabton.com - The Digital Library

توګه تشبث دافادې درامنځ ته کولو او اقتصادي ارزښت اودشتمنۍ درامنځ ته کولواو وړتیا مرحله ده ۶-: په ټولو کاروبارونو او اقتصادونو کې ضروري او مهم دی تشبث په ټولو کاروبارونو ټولو اقتصادونو کې اړین او مهم دي که هغه غټ وي یا وړوکی وي که پرمختللی وي او که دپرمختګ په حال کې وي۷-تشبث دژوند په هره کړنه کې مهم دیessential in every activity:په هره کړنه کې مهم او حتمي دي تشبث ته دژوند په هره برخه کې اړتیا لیدل کیږي یو شخص په هره سطحه په هره ساحه کې دخطر دفطرت او کاروباري چلند له لارې بریالی کیدای شي. په ښوونه اوروزنه تحقیق طب ، سیاست ، نظامي او نورو ټولو برخو دژوند کې دبریالیتوب په خاطر دخطر اخیستلو ابتکار یا رهبرۍ ته اړتیا لیدل کیږي. ډروکر ویلې دي تشبث : معنا دانه ده چې مونږ یواځې داقتصادي سازمانونو پورې تړلې وي ۸-کم خطر والی : تشبث پراخه کچه دخطر په مخ کې لري مګر دتخنیکي اجتماعي او اقتصادي محیط له امله یو تشبث دنورو په نسبت کم خطر لرونکی وي ۹-دابتکار قابلیت: ability of innovateیو تشبث یو ابتکاري فعالیت دی تشبث په ټوله کې هغه تخلیقي نظریې عملي کوي یعنې دهغې غوښتنه کوي. تشبث دنوې نظریي تخنیکونه دیو تولید نوی شکل، دمدیریت نوی اصل ،نوي بازارونه ،نوي تولیدات، او نورپروسیجرونه مني ددې له پاره چې مشتریانو ته ښه خدمات عرضه کړي او ګټه ترلاسه کړي.۱۰-دپوهې په اساسknowledge basedفیټرډروکړ ویل یو تشبث نه خدمت دی نه هنر دی دادپوهې په اساس باندې یو عمل دی۱۱-دچلند پربنسټ پایلې result oriented behavior یوه کمپنۍ یا یوه تصدۍ ترهغه وخته پورې بریالی کیدای نه شې چې کم ترکمه پایلې ګټه وړې وي تشبث په پایلو ټینګارکوی نه په نصیب او قسمت. متشبثین دخپلو هڅو اوسختو کارونو له امله ښې پایلې لري.۱۲-دچاپیریال په بنسټ فعالیتونه environmental oriented activityتشبث یو بیروني او خلاص محیط سره اړیکه لري متشبثین داقتصادي سیاسي اجتماعي اومادي فکتورونو سره په پام کې نیولو سره تولیدات کوی او خطرونه اخلي ددغې مفهوم په نظر کې نیولو سره شومپتر ویلي دي دادهر باندېنې لپاره یو تخلیقي حالت ته غبرګون او ځواب ویل دي . خطر دپیش بیني وړ دی او کنترولیدونکی دی او ناڅرګندتیا دپیشبیني وړنه ده او نه کنترولیدونکې دیه .لکه زلزله سیلاب طبیعي افات. دلته یوه خبره کول ضروري دي تشبث داهمیت په باره کې هغه کس چې یو نوی کارکشف کړي یانوی بازار ته راوښکې یا یو نوی میتود نه کار واخلي هغه ته متشبث ویل کیږی او که دوام ورکړي هغه ته بزنس مین ویل کیږي.

Creativity or initiative: is relating to imagination

کریټویټي او انیشیاټیف : دسوچ کولو پورې اړه لري

ketabton.com - The Digital Library

Innovation is regard to implication or implementation

Innovation the action or process of innovating new ideas, new methods, new products etc.

یوه انیویشن یوپروسه ده دعملي کولو دانیوشن دنوي طریقو نویو ایډیاو او نوي تولید اوداسي نورو په باره کې. نوښت: داهمیشه فکر وهي دتولید په باره کې او تل هڅه کوي چې نوښت رامنځ ته کړي یا نوښت وکړي دمختلفو شیانو درامنځ ته کیدلو په باره کې ۲-دلاسته راوړلو لپاره اړتیا: دمتشبث دهڅولو لومړنی چلونک دی دوی ددې لپاره کړنه ترسره کوي ترڅو ټاکلي اهداف ترلاسه کړي دلوړې کچې دلاسته راوړلو په اساس متشبث کولای چې دکړنو په ډګر کې دخپلو رقیبانو او همدارنګه دخپلو پخوانیو کړنو سره سیالي وکړي. ۱۳-دبدلون دپیژندنې بهیرprocess of identify transformationتشبث دمعلوماتو دتشخیص اوداصولو او کنټیفټونو بدلون دی یو سوداګر یا یو متشبث ترهغه وخته پورې په یوازې توګه متشبث کیدای نه شي ترڅو چې ددغه پورته ترڅنګ اینویشن ونلري یا په بل عبارت دایو فعالیت چې باید په خپل ذات کې دوامداره ډول باندې واوسي. د اودي پریخ او ندکمي (عالمان دي) په نظر تشبث یواځې دندي طریقې یا فعالیت خپلول نه دي مګر دادشخصي ملکیت یادځانګړي شتمنۍ یو بدلون دی او همدارنګه یا په خپله باندې دیو نوی شي تخصیصول.۱۴-مسلکي فعالیت:professional activityتشبث په پرمختللو هیوادونو کې دیو مسلک په توګه لکه طب ،قانونو او انجینرۍ کې رامنځ ته شوی دی کاروباري مهارتونو ته دروزنې او تعلیم لـه لارې وده ورکول کیږي لکـه مـدیریتي مهـارتونـه پرمختیـایي هیوادونو کې حکومتونو پروګرامونو او پلانونه شـروع کړي ترڅو خلک تشـبث ته وهڅوي.۱۵-مدیریت دتشبث یو اســاس دهmanagement is the basis of entrepreneurمدیریت دټولو تشـباتي تصـمیمونو یو اسـاس دی متشـبث په کاروبار کې دمدیریت په واسـطه ځینې بدلونونه او پرمختګونه منځ ته راوړي ډروکر وایي تشـبث دنن ورځ دمدیریت دمهمو او اړینو دندو یوه برخه .۱۶-داصـولو پربنسټ نه دپوهې یا درک په واسطه based on principle not on intuitionتشبث دځانګړو اصولو مفکورو اوځانګړو برخو دپوهې په اساس ده یعنې په دې ولاړ دی دادعلم او اصولو په بنسټ درک نه دی ، ځکه چې دوی داصلي مدیریت یو نسل یا یوه دوره ده . متشبث باید دبریالیتوب دلاسته راوړلو لپاره داقتصاد ،احصایي، قانون پوهنې، روانشناسـی، او نورو موضـوعاتو په اړه پوهه ولري.دتشبث اقسام: ۱-تقلیدي یا مقلد تشبث: دتشبث دډول پخپل ذات کې تقلیدونکی دی چې داموجوده تولید په نوي طریقې وړاندې کوي دنوروکمپنیو یا شـرکتونو ګټورنظریات اخلي او په اسـانۍ سـره دبازار کنترول لپاره دوی دشرکت وزن منځته راوړي یعنې دتشبث څخه دمقیاس په ډول استفاده کوي دبیلګې په ډول جاپانیانو په امریکایي تولیداتو باندې ځیرنه کړې او دخپلو تولیداتو دپرمختګ لپاره یې نوې

ketabton.com - The Digital Library

طریقې پیداکړي او دوی په ټیټ قیمت ســـره توکي تولیدوي او امریکایي بازارونو ته یې صادروي چې دتشبث دادول دجاسوسی یودول دی اومشتریان دارزانه خدماتو او تولیداتو نه زیاتې ګټې ترلاسه کوی.۲-incubate entrepreneurدادتشبث یو بل دول دی چې په دې دول تشـــبث نوې نظریې منځ ته راوړي او دوی په مولده توګه باندې دغه نظریات او ابتکارات تطبیقوي اوددې څخه دســازمان ګټې لاســته راوړي چې دوی مختلف تکنالوژیکي پرمختګونو له امله نوي ابتکاراتو ته وده ورکوي او مختلف دوله تولیدات منځ ته راوړي لکه نوکیا او مایکروسافټ۳-فرصـت لرونکی تشـبث په دې دول تشـبث کې مدیران مسـولیتونه سـپاري اودمدیریت موجوده سـلسـلې مراتبو په اسـاس راپورنه ورکوي دوی دنیمه خپلواکه کاري چاپیریال څخه خوند اخلی اودنوښـــت لپاره یوه ســـاحه پریږدي۴-اداري تشـــبث : څیړونکې ددوې دســـوداګریزو حقیقتونو په اړه ددوې نظریاتو په اړه دشـــرکتونو دمنابعو دچمتوکولو په وخت کې مرســـته کوي نو په دې توګه اختراعات په شـــوق ســـره رامنځ ته کیږي اودوی دیو رهبر لخوا رهبري کیږي او اداره د نوي محصـــول رامنځته کولو ته چمتو کوی۵-acquisitive entrepreneurداتشـــبث دادول دودې او پرمختیا ددودیزو میتودونو څخه مخکې یو ګام دی چې مونږ دلته ددوه شـــرکتونو یوځای کیدو لاســـته راوړنو او دګډې پانګې او نورو په واسطه دودې نورې بدیلې ستراتیژۍ پیداکوي.

دیوبریالي متشبث ځانګړنې

1-imaganative: creative thinking and imagination are important for entrepreneur quality since innovation come with this quality2-shrap memory successful entrepreneur always have a memory shaper than people and generally every event of the recent fast should be in his mind.

۳-په ځان مطمینه یا باور ولري: متشـبث باید باوریوي چې څه شـــی ا ویا هغه څه شـــی چې دی غواړي په راتلونکې کې یې ترســـره کړي بلکې هغه باید یوځای دځان ســـره دذخیره په دول وساتي دمثال په دول هغه باید دیرمطمین وي مګر دهغه کړنې باید دخاورو سره خاورې نه شـــي یعنې بنـــکاره نه شـــي.Emersonوایی دکامیابۍ راز په ځان اطمینان ولرئ یعنې په ځان اطمینان دکامیابۍ رازده ۴-کامل یا پوره والی : یو بشـپړ او کامیاب متشـبث هغه څوک ده چې خپل وظایف په بنه شکل ترسره کوي او خپل مسولیتونه کې ایماندارہ وي-او دهمیش لپاره استفاده نه مني. او دخلکو سره خبري کوي او زیات تمرکز په بحث مباحثه باندې کوي او په بشپړ دول بحث اومباحثه باندې کنترول ولري۵-پیشبیني کول: یو متشبث باید ددې توان ولري چې دپیښـو ارزونه وکړي حتې چې واقع شـوی نوي او همدارنګه دموجوده کړنو پلان دپایلو ارزونه وکړي او هغه متشـــبث چې دارزونو یا اټکل کولو وړتیا لري نو هغوی باید

ketabton.com - The Digital Library

راتلونکې مشـــکلات اټکل کړي او دهغې مخه ونیســـي په راتلونکې کې.۶-دســـتونزولپاره چمتوالی: یو متشبث باید دنوو ستونزو لپاره چمتو وسې او هغه باید ومني نودوی عموماهغه وظایفو ته چې ســـتونزمن وي ترجیح ورکوي ځکه چې دوی وایي چې غټ خطر ډیره ګټه . او متشـــبث باید دیو شـــرکت اراده ولري او دا هغه خلک دي چې دننګونې او خوندیتوب ترمنځ انتخاب کوي۷-دښې راتلونکې په هیله خوشبینانه وي: یو متشبث باید دخپل کاروبار په اړه ښـــه فکر ولري او هغه باید دناکامۍ دکامیابۍ یو بل قدم وګڼي او دوی باید چې دکاروبار په اړه بدبینانه نظر ونلري اوتل خوشبینانه نظر ولري۸-Ambitionدښو شیانو ترسره کول دي او په دې اړه دوې داســـي فکر ولري چې دنورو کاروبارونو په وړاندې مونږ کامیاب یو او دوی باید داســـــي فکر وکړي چې مونږ له نورو کمپنیو څخه یوه مرحله مخکې یو او که چیرې متشـــبث موجود نه وي نوبیا دامشـــکله دی Davidوایي چې باید مونږ مخکې یوځه لاســـته راړني ولرو . اندریو کارنیګیAndrew Carnigiوایي که چیرې یو کس دکاروبار څخه دګټې دلاســـته راوړلو هیله ونلري نو داشـــخص ناکام دی۹-دوخت مدیریت: یوکامیابه متشـــبث هغه څوک دی چې وخت ته ډیر ارزښـــت ورکړي که چیرې یوه کمپنۍ ددې وړتیا ونلري چې وخت مدیریت کړي نو بیا به داهدافو دلاســـته راوړلو کې ناکام اوســـي . دمتشـبث اهمیت او څرانګوالی: تشبث دیو هیواد په اقتصادي وده کې ستر رول لوبوي دهیواد دانساني او فزیکي منابعو په حرکت راوســـتل دمتشـبثینو ترټولو لوی او اســـاســـي دنده.متشـبث ددغې فزیکي او انســـــاني منابعو څخه اســـــتفاده کوي چې دوی ابتکار وکړي یعنې نوي نظریي په کاراچوي نوي تولید په کاراچوي او دیوي مهمې وســـیلې په توګه تر ې اســـتفاده کوي. دوی عموما په ځینو فعالیتونو کې دخپل یارکوم چې داستخدام او فرصتونو په برابرولو کې مرسته کوي دوی مســـول دي اســـتخدام دفرصـــتونو په برابرولو کې په زرهاو خلکو ته دوی باید بهرنیو هیوادونو ته خپل تولیدات ولیږدوي هغه شیان چې ښه کیفیت لري ددوې دصادراتو په نتیجه کې زمونږ دتادیاتو بیلانس رامنځ ته کیږي دسوداګرۍ دپاره دا ښکاره ده چې متشبث دیو هیواد دګړندۍ اقتصادي ودې اصلي او اساسي عنصر دی په ټولنیز چاپیریال کې دتشبث پراختیا: تشبث په خپله په ټولنه کې پیداشوی دی دوی دټولنو دغړو په توګه مختلفو فعالیتونو کې مصروف یابوخت وي بغیر دمتشبث نه دټولنې موجودیت دصفرسره مساوي دی مختلف اجتماعي عوامل لکه کیستټ casteیعنې دټولنیزو وجوهاتو په اساس دیوبل څخه ویشل شوی . عقیده ، ټولنه ، مذهب دکورنۍ پس منظر ټولنیزو ارزښـــتونو ښـــوونیز رواجونه تخنیکي پرمختګونه هڅونه ابتکار نوښت. مسلکي چاپیریال یا پس منظر اوداسې نورداټول یو حیاتي رول لوبوي دمتشـبث په پرمختیایي وده اودهغې په شـخصـیت په ټولنه کې رامنځ ته کیږي ټولنه برابروي دمتشـــبثینو دپاره دتشـــبثاتي کیفیتونو لپاره اړینې برخې اطمینان، ازادي ، ابتکار، وقار فرصـــتونه برابروي چې هغوی دوې ته تمه لري او د خطرونو توان او قدرت لري اوباید ویي لري. دمتشـــبث لپاره لارښـــود کتاب کې دا راغلي دي.مهارتونه تخنیکي

ketabton.com - The Digital Library

مهارتونه۲دکاروبار کنترول اواداره کولو مهارتونه۳-دفعالیت لپاره وخت لرل.شـــخصـــي خصلتونه:۱-صداقت۲-سبب یا علت۳-دتوکل کولو هنر۴-تصمیم نیونه۵-کورنی و ضعیت۶-مالي وضـعیت. ددې لپاره چې دیو متشـبث خصـوصـیات ترلاسـه کړئ نولاندې توضـیحات سـتاسـو لپاره دي ۱-دبریالي متشـبثینو سـره وګورئ او کارطریقې ترې ذده کړه۲-مرسـته وغواړئ او مشورې وکړئ۳-کتاب ولولئ۴-تعلیمې کورسونه ته لاړشئ. سوداګري هغه علم دی چې تاسـو ته دخپلو مشـتریانو اودهغوی دغوښـتنو اواړتیاوو په هکله ذده کړې درکوي. لومړی پانګه: هغه پیســـې دي چې دکاروبار دپیل کولو لپاره تاســـو ورته ضـــرورت لري . دکاروباري مفکورې بیانول هغه اساسي قدمونه دي چې لاندې جهتونه لري۱-کوم محصولات او خدمات غواړی چې عرضـه کړی۲- په چا باندې به هغه وپلوری۳-محصـولات او خدمات په څه ډول وپلوری۴کومې غوښـتنې یاتولید به مشـتریان قانع کړي. دکاروباري مفکورې یو ډول سنجش دSWOTتحلیل دی. قوي اړخstrength:هغه اړخ دی چې تاسو په ښه حالت کې قرار لری دمثال په ډول ستاسو محصولات کیدلای شي درقیبانو په تناسب ښه وي او یاداچې ستاسو مغازه په یومناسب ځای کې موقیعت لري اوستاسو کارکوونکي په کارپوه خلک دي ۲-دضعفweaknessاړخونه: ستاسو دکاروبار ضعیف اړخونه دادي : ستاسو محصولات مثلا درقیبـانو پـه تنـاســـب قیمتـه دي یـادتبلیغـاتو لپـاره کـافي پیســـې نـه لری۳:امکاناتopportunityټولې هغه لارې چارې چې ستاسـو په شـاوخوا کې وجودلري مګر ســـتاســـو او ســـتاســـو له کارســـره مرســـته کوونکي دي امکانات بلل کیږي.۴-خطرونهRisks:هغه عوامل دي چې ســـتاســـو په شـــاوخوا کې وجودلري مګر ســـتاســـو دکارپرمختګ ســـره مســـاعد وي خطر بلل کیږي.بازارموندنه : دهغوفعالیتونو ټولګه ده چې تـاســـو یي دتخميني پیرودونکو اوددهغوی دغوښـــتنو دمعلومولو لپـاره ترســـره کوی . بـازارموندنې پراوونـه یـا مرحلې :۱-بـازارموندنـه دکـاروبـار لـه مفکورې څخـه پیلیږي چې دپیرودونکو په غوښـتنو اسـتواره ده۲-دکاروبار دمفکورې په واسـطه تاسـو باید خپل بازار وازمایي۳-دبازاردمعلوماتو له لارې تاسې کولای شی چې دبازارموندنې پلان ترتیب کړی۴-په دوامداره توګه باید بازارمطالعه کړی . دپیرودونکو او رقیبانو په اړه دزیاترو معلوماتو دموندلو لارې دلته توضیح کیږي.۱-دتخميني پیردونکو سره خبري وکړي او لاندې پوښتنې له هغوی څخه وپوښـتی۲-خپل رقیبان وڅیړی او پوه شـي۳-له هغو کسـانو چې تاسـو ته خام مواد برابروي او له نورودوکاندارانو څخه وپوښـتی. دبازارموندنې دپلان په وخت کې هرپه اړخیزه توګه فکروکړی چې محصـولات او خدمات څه خرڅ کړی په دې اړه څلور اسـاسـي رکنه په نظر کې ونیســـئ۱-محصـــولات ۲-بیه۳-دکاروبارځای۴-پرمخ وړل. دکاروباري مفکورې بیانول داروښـــانه کوي چې کارکوونکي کوم قابلیتونه باید ولري . ددې لپاره باید لاندینۍ ۴عملیي اجرا شـي.۱-دکاروباري مفکورې دبیان څخه پیل کړی اووایي چې ستاسو دکاروبار لپاره کومې وظیفې اجرا کیږي۲-معلوم کړی چې دکومو وظایفو لپاره ستاسو وخت

ketabton.com - The Digital Library

اومهارتونه کفایت نه کوي.۳-معلوم کړی چې دکارکوونکو لپاره دکومو تجربو مهارتونه ضروري دي.۴-معلوم کړی : چې دهرفعالیت لپاره څو کارکونکو ته ضرورت دی. حقوقي مسولیتونه عبارت دي له ۱-دمالیاتو ورکول۲-دکاردقوانینو رعایت کول اودکار جواز اخیستل.لومړنۍ پانګه هغه پیسې دي چې دکاروبار دپیلولو لپاره ضروري دي دکارپیل کې باید تاسوته معلومه وي چې تاسو ته دلومړنۍ لپاره څومره پیسې لازمې دي او له کومه یې باید پیداکړی لومړنی پانګه دلاندې موضوع لپاره اړینه ده۱-پانګه اچونه۲-دوراني پانګه . پانګه اچونه په دي معنا چې تاسو ځینو شیانو ته چې یې زیات مهم دي دډیري مودي لپاره ضرورت لري.لکه ۱-تعمیر۲-تجهیزات اووسایل:لکه دستګاه اسباب وسایل او وسایط نقلیات موبل فرنیچر او نور شامل دي . دوراني پانګې دلاندېنې خرڅونه عبارت دي ۱-دتیارو محصولاتو او خام شیانو اخیستل۲-دمال په مخ بیول۳-دکارمزد۴دپیسو اجاره ۵-بیمه۶-نورمصارف۱-دلومړۍ پانګې منابع دی ۱-خپله پانګه یا پیسې۲-کریدیټونه(قرضې)۳-لیزینګونه(تجهیزاتو قرض) ګرنټونه (وړیا مرستې) . لاندې څو منابع چې ذکر کیږي دکاروبار پرانیستلو کې دقرض اخیستلو لپاره هغوی ته ورشې۱-بانکونه۲-لیزینګ۳-ګرنټونه۴-ملي بانک. ستاسو دکارخانې دمحصولاتو تمام شدقیمت محاسبې په دې وجه کوي۱-دمحصولاتو دنرخونو ټاکل۲-دمصارفو کمول او دهغوی نظارت۳-دمهمو تصامیمو نیول دکارورباړ دفعالیتونو په جریان کې ۴-دکارخانې دراتلونکې کارلپاره مرسته کوي. مختلف کاروبارونه مختلف خرڅونه لری مګر ټول کاروبارونه خاص مصرفونه لري۱-مستقیم مصارف۲-دکارمزد مصارف۳-مستقیم مادي مصارف هغه پولي زیرمې ته وایي چې ستاسو کارخانه یي دموادو تولید او دترکیبي اجزاو لپاره په مصرف رسوي.۲-دکارمزد مستقیم مصارف : هغه پولي زیرمې ته وایي چې کارخانه دکار مزد کارکونکي او کارګرانو ته دتولید په خاطر ورکوي او همدارنګه که کارخانې بیمه ولري هغې پیسې چې دکار کوونکي له مزد څخه په معینه اندازه ګرځول کیږی او مکافت چې دمثمر کارونو لپاره ځینو کارکوونکو لپاره ورکول کیږي دکارمزد په مستقیم مصارفو کې راځي.مصارف(غیرمستقیم)ټول مصارف(غیرله مستقیمو مصارفو)چې کارخانه یي دفعالیت لپاره منونکې وي .استهلاک: دتجهیزاتو دارزښت کمیدل دوخت په تیریدو سره دي چې ستاسو دکارخانې دمصارفو څخه شمیرل کیږي . عمده او پرچون سوداګران څه کوي ۱-دوی محصولات نه تولیدوي دوی مال باید وپلوري ددوی مالونه رانیول ددوی مستقیم مادي مصارف تشکیلوي۲-دوی دکارمزدمستقیم مصارف نه لري دوی هغه چې نور خلک یې تولید کړي اخلي او خرڅ کوي دوی تل دمال دساتنې لپاره ددې لپاره مرستیال ته ضرورت لری مګر دوی دتولیدي چارو سره کارنه لري ددې لپاره دکارمزد ټول مصارف په غیرمستقیم مصارفو کې راځي۳-غیرمستقیم مصارف۴-دپرچون او عمده دوکاندار دعمومي مصارفو دمعلومولو لپاره دري قدمې باید ترسره کړئ.مادي مستقیم مصارف ۱-داهغه

ketabton.com - The Digital Library

مصـــارف دي چې عمده او پرچون ســوداګران يي دمال درانيولو لپاره کاروي۲-غيرمســتقيم مصـــارف نورټول مصـــارف دي چې په کارخانه کې کارول کيږي لکه دبريښـــنا مصـــارف اونور،کله چې په خپل کار پيل کوی دوه مهم شرطونه بايد ستاسو لخوا رعايت شي ۱-ستاسو کاربايد ګټوروي ۲-تاسو بايد پانګه ولرئ. دمالي وضـعيت دجوړولو اوپه هغه دنظارت لپاره لازمه ده چې ۱-ددخل او خرڅ دپلان ترتيبول۲-دنغدو پيســـو ددوران پلان ترتيبول۳-ديادو شويو پلانونو پرتله کول دحسابداری له اسنادو څخه په هره ميا شت کې ۴-که چيرې ستونزې اونقايص رامنځ ته کيږي دهغو لپاره دحل دلارو چارو کتل. حسابداري ددې معلوماتو په باره کيږي۱-کارخانه څه ډول دپيســو عايد لری ۲-دکارخانې څومره پيســې مصــرف شــوي. که چيرې دحســابداری ښــه ډول انتخاب شــي اوپه ښــې طريقې ســره ورڅخه ګټه واخيســتل شــي دهغې په برکت کارخانه خپلې ګټې ته پراختيا ورکوي دحســابداری ډولونه۱-دحســابداری يو طرفه (يوګونی) سيستم دلته هغه سيستم راوړل کيږي چې ډير ساده وي او دکارخانې په باره کې مفيد او معين معلومات ورکوي . مګر يوازې دډيرې وړې کارخانې لپاره مفيد دی ترهغه وخته چې پيشرفته سيستم ذده کوي ۲-دليکلو دوه ګونی اساسي سيستم: دلته دحسابداری پرمخ تللی سيستم راوړو چې په کافي اندازه اسانه دی اودوړوکارخانو لپاره مناسب دی ددې سيستم تشريح لپاره خپل کاروبار ته رواج ورکړي دلارښود څخه استفاده وکړي. مفصل توصيف: دمحاسبې ثبت تشريح کيږي. کســه : دلته ټولې هغه پيســې چې ستاسو په کســه کې دې تري وځي ليکل کيږي. مادي مســتقيم مصـــارف : که چيرې مال توليدوي ايا خدمت کوی دخپل مال دخرڅلاو قيمت وليکئ دکارمستقيم مادي مصــارف : که چيرې مال توليدوی او ياخدمت کوی په شـــتون کې دکارمزد ورســـوي دغه ســـتون دســـوداګرانو لپاره نه دی غيرمســـتقيم مصــارف :په ستون کې ټول هغه مصــارف چې دکارخانې دفعاليتونو دبرابرولو لپاره ترسره کيږي. ۳-دحسابداری پرمختللی دوه ګونی سيستم: دحسابداری دغه ډول سيستم هغو کارخانو ته په کاروي چې مختلفو معلوماتو ته ضـــرورت لري نظر دوه نورو ســـيســـتمونو ته يی اســـتعمالول ګران دي دحســـابداری حســـاب هغه لوی دفتر دی چې په هغه کې ديوې ســـاحې عمليات اودمتشــبث فعاليت ليکل کيږي. اکټيفونه: کارخانې ټول اکټيفونه ارزښـت لري اودغه ارزښـت داکټيف حساب لوی دفترکې ليکل شـوي دي . درامد: هغه پيسـې دې چې دکارخانې دخدماتو يا مالونو دخرڅولو څخه رامنځ ته کيږي دمصــارفو لپاره درې ډولونه په کار دي په کارخانه کې ۱-مادي مستقيم مصارف۲-دمحنت مزد مستقيم مصارف۳-غيرمستقيم مصارف.

د څيړنې ميتودولوژي

ketabton.com - The Digital Library

دڅېړنې پېژندنه : دڅېړنې کلمه د(تحقیق) چې عربې کلمه ده ،مترادفه معنا لري. په پښتو کې څېړنه، عربې ، کې تحقیق انګریزي کې researchپه یو مفهوم کاریږي . څېړونکو لخوا په مختلف ډول تعریف شوی ده لکه څېړنه دسمو او صحیحو معلوماتو لاسته راوړلو لپاره په یوه ځانګړې موضوع کې علمي او سیستماتیکه پلټنه ده. تحقیق دحقوقودریښې جوړه کلمه ده چې لغوي معنا یي حقیقت راسپړنه ده.څېړنه ، یو څو مرحلیزه پروسه ده چې په یوموضوع کې دمعلوماتو دراټولولو او تحلیولو څخه عبارت ده. دتحقیق کلمه په لغت کې پلټنې . مطالعې ، دحقایقو پیداکولو او دیوه کاربنسټ موندنې ته وایي . دتعریفونو پایله: څېړنه (تحقیق)ددلایلو په واسطه دمسلې ثبوتولو ته وایي او یاهم هغه محصول دی چې په علمي توګه دټینګو دلیلونو په واسطه ثبوت شوی وي . یا څېړنه : دسیستماتیک لټون هغه پروسه ده چې دموجوده پوهې دزیاتولو او یادنوي علم ترلاسه کولو لپاره دیوې مسلې په اړه دنویو معلوماتو پدیدو او حقیقتونو دکشف او ترلاسه کولو په موخه ترسره کیږي. څېړنه دریې مرحلې لري لومړی:دپوښتنو راولاړول،بیا دهغې په اړه معلومات راټولول او اخر کې پوښتنې ته ځواب ورکول.دڅېړنې میتود: هغه طریقه او کړنلاره ده چې څېړونکی یي دیوي موضوع دڅېړنې په مهال تعقیبوي. هغه مشخص اصول او قوانین دي چې دڅېړنې او تحقیق په پروسه کې باید په نظر کې ونیول شي. میتودولوژي: ددووکلمو څخه جوړه شوي ده چې میتود(کړنلاره)اولوژي د(پوهې)څخه عبارت ده خو کله چې دڅېړنې کلمه هم ورسره وکارول شي نو بیا دڅېړنې میتودولوژي څخه عبارت دي. دڅېړنې میتودولوژي هغه علم دی چې د څېړنې لپاره چې دکوم میتودونو او تخنیکونو څخه ګټه اخیستل کیږي هغې په اړه پوهه ترلاسه کول. هغه علم دی چې دعلمي څېړنې اصول مونږ ته ښایي.دڅېړنې موخې۱- دیوې پېښې سره ځان اشنا کول او یا هغې کې کوم نوي څه پیداکول۲-دیومشخص ګروپ افرادو او حالاتو دځانګړنو بې پردې (بې نقابه) کول۳-دیوشي دپېښیدو فریکونسي روښانه کول او یا دبل شي سره دهغې تړاوو په ګوته کول۴-دیوې فرضیې امتحانول او دهغې دعلت اړیکه دنورو متحولونوسره معلومول. دڅېړنې تشویق: څېړونکی باید ددغه اصولو او قوانینو ،مقرراتو ضوابطو او لاروچارو څخه دعلمي او څېړنیزو مقالو،رسالو په ترتیب او لیکنه کې ګټې واخلي. او دا ډول قوانین باید دخپل کاردکړنلارې په توګه وټاکې . دڅېړنې په میتودونو پوهیدنه هغه پیاوړی،اسباب دی که نورو مهارتونو سره یوځای شی . لکه دنوښتګراستفادي او منطقي تفکر ، دنړۍ دپوهیدو لپاره به پیاوړي وسایل رامنځ ته شي. په څېړنه کې دمیتود :ګټه داده چې دهغه په بنسټ څېړنه منظمه ، سیستماتیکه ، او اسانه کیدای شي هغې پایلې چې لاسته راځي مطلوبې ، اغیزمنې ، او قانع کوونکي وي . دعلمي رتبې دترلاسه کولو په موخه څېړنه ترسره کول ، ټولنې ته خدمت میل درلودل ، لکه دامعلومول چې ولې په افغانانو کې دجرم کچه لوړه ده . په خلکو باندې دځان پیژندلو میل درلودل داسې کارونو څخه خوند اخیستل چې کوم نوښت او ابتکار په کې وي. دداسې ننګونو سره ځان

ketabton.com - The Digital Library

مخامخول چې لاتراوسه نه وي حل شوي او ته يي حل کړې.ټولنيز فکر درلودل، ددې ميل درلودل چې خپله پوهه زياته کړي او داسې نور . څيړنه يوه پروسه ده چې دغه پروسه بايد سمه او دقيقه اوسي دځينو ځانګړنو درلودونکي وي. علمي څيړنه ځينې ځانګړنې لري چې عبارت دي له۱-معلومات بايد په سيستماتيکه توګه تفسير شي او تحليل شي۲-معلومات بايد په سيستماتيکه توګه ترلاسه شوي وي۳-ديوې ځانګړې موخې لپاره معلومات راجمع شوي وي او يوه نوي لاســـته راوړنه ولري ددې ترڅنګ ځينې نورې ځانګړنې لري چې بايد په نظر کې ونيول شـــي ترڅو څيړنه علمي راشـــي دغه ځانګړنې دڅيړنې داصـــولو په نامه يادیږي. ۱-موخه لرونکې : وي علمي څيړنه بايد يو روښـــانه موخه ولري دغه موخه دســـتونزې حل او يادمعلوماتو زياتوالی وي او همدارنګه ســـازمان او يا ټولنې ته يي ګټه ورسيږي۲-دقت والی: دقت څخه موخه په څيړنه کې پاملرنه ، ځيروالی اوکره والی دی، کله چې ديو څيړنې لپاره قوي تيوريکي بنسټ او سمې مناسبې کړنلارې وټاکل شـي دقتوالی په خپله رامنځ ته کيږي۳-ازمايښـت وړ: څيړنه بايد دازمايښـت وړ اوســي په دې معنا کله چې څيړونکی فرضيه وټاکي نو دغه فرضيه بايد دازمايلو وړ او اندازه شي.۴-ورته والی لرل: که څيړونکی دا ترلاســـه کړي چې په ســـازمان کې تصـــميم نيونه کې ګډون يو له مهمو فکتورونو څخه ګڼل کيږي. کوم چې دکارکوونکو متعهدوالی زياتوي.اوس که يو بل څوک په همدې ســـازمان په اړونده برخه کې څيړنه ترســـره کړي، دوهم څيړونکی بايد ورته پايله ترلاسه کړي په څيړنه کې همدغه اصل ته دورته والي اصل وايي ۵-بې طرفه والی: کومه پايله چې دڅيړنې څخه ترلاســـه وي بايد ديوبې طرفه قضـــاوت پايله کې وي او دڅيړونکې دشـــخصـــي نظر څخه پاکه وي. که چيرې کمي څيړنه وي نو پايله بايد په مفعولي بڼه وي په دې معنا چې خپله راټول شو معلوماتو له مخې پايله ترلاسه شوي وي او دڅيړونکې درک په کې شامل وي۶-عمومي والی : اصل څومره چې په يوه څيړنه کې عمومي والي اصل زيات ترسترګو شي په همغه کچه دڅيړنې ارزښت او اعتبار زيات وي دعمومي والي اصل څخه موخه کومه پايله چې ترلاســـه کيږي هغه عمومي وي او په نوروســـازمانونو کې هم دتطبيق وړ وي. ۷-سـپما اصـل: ددې اصـل څخه موخه دڅيړنې سـاده والی دی لکه چې څيړونکی څيړنه کوي نو بايد هڅه وکړي چې تراخره حده پورې څيړنه ســـاده راولې اوددې پيچلتيا څخه وســـاتې په دې معنا که چيرې څيړونکی په خپله څيړنه کې پنځه متحولونو ته اړتيا ولري همدابســـنه کوي. او دهغه متحولونو څخه دي ډډه وکړي کوم چې په څيړنه باندې تاثيرات ونه لري. دڅيړنې اهميت: څيړنه نه يوازې په علمي ســـاحو کې داهميت وړده بلکې په ورځينې ژوند کې هم خپل اهميت لري زمونږ په ژوند کې هره ورځ نوښـتونزه ، پيښـــې او پديدې رامنځ ته کيږي،نو په علمي ژوند کې دغه ســـتونزو او پيښـــو ته جواب ويل يو اساسي ضرورت دی څيړونکی په دې اند دی چې دغه ستونزو علت حل لارې ، شرحه او نورې برخې پيداشـــي په دقيقه توګه څيړنه په طبيعت کې دپيښـــو دپوهيدو لپاره کارول

ketabton.com - The Digital Library

کیږي.څیړونکی هغه ســـتونزې دحل لپاره څیړنه کوي چې خپله څیړونکې ، کمپنې ، تولنې او دولتي اداري ورســره مخامخ وي .–په موجوده نظریاتو باندې څیړنه مونږ ســره مرســته کوي چې یو حد او اندازه دحل راپه ګوته کړي—حســابې او منطقي څیړنه په ســوداګرۍ او صــنعت کې دســتونزو اعظمي ټکې راپه ګوته کوي. دځیړنې ډلبندي : په دریو ډولو ویشــل شـــوي ده(۱)-ماهیت ته په کتو۱-بنیادي۲-عملي .(۲) هدف ته په کتو دځیړنې ډولونه: ۱-تشریحي ۲-پیوسته۳-اکتشافي۴-توضیعي (۳)-معلوماتو ته په کتو۱-کمي۲-کیفي.هدف ته په کتو دغه ډلبندۍ کې څیړنه دځیړني اصـــلي موخه په ګوته کوی داچې څیړنه ولې ترســـره کیږي همدغه جواب ترلاســه کول یې اصــلي موخه وي۱-تشــریحي : په تشــریحي څیړنه کې دیو شـــي خلکو ، ګروپونو، اوســازمانونو ځانګړنې رابرســیره کیږي او تشــریح کیږي. په تشریحي څیړنو کې معلومات په کمي او کیفي بڼو ترلاسه کیږي او دځه او څومره پوښتنې ته ځواب پیداکیږي.۲-پیوسته : په پیوسته کې دیوشي اړیکه دملګرتیا او تکیه په بل شي باندې په ګوته کوي یا په دغه څیړنو کې ددو شیانو اړیکه چې دیو بل سره څه ډول پیښیږي مثال په ډول : څومره چې پلور زیاتیږی په همغه اندازه ګټه زیاتیږي په دغه مثال کې دپلور او ګټې ترمنځ اړیکه فقط کتل کیږي۳-توضـــیعي څیړنه: په دې څیړنه کې هڅه کیږي چې ولې پوښتنې ته ځواب ومومي. دولې پوښتنې په ځوابولو سره مونږ دعلت اړیکه پیداکوو۴-اکتشــافي څیړنه : هغه وخت ترســره کیږي کله چې دیوه ځانګړې موضــوع داحتمالاتو په اړه څیړنه کوي. معلوماتو ته په کتوڅیړنه:۱-کمي څیړنه : هغه څیړنه ده چې په کمي معلوماتو ولاړه وي کمي معلومات هغه معلوماتو ته ویل کیږي چې داندازې وړ وي ځکه په دې ډول معلوماتو کې شمیرل کیدونکې معلومات وي چې دشمیر په بڼه وړاندې کیږي۲-کیفي څیړنه: هغه څیړنه ده چې په کیفي معلوماتو ولاړه وي کیفي معلومات هغه معلوماتو ته ویل کیږي چې دشـــمیرنې او اندازې وړنه وي او دشـــمیر په بڼه نه وړاندې کیږي. بلکې دکلمو په بڼه وړاندې کیږي. کوم تخنیکونه چې په کې اســـتعمالیږي عبارت له ګروپي مرکو ، پروژې تخنیکونو او نورو څخه دي . هغه وســـایل چې دکیفي معلوماتو په لاســـته راوړلو کې په کاروړل کیږي عبارت دي له : مصاحبې ، داسنادوتحلیل، دګډون کوونکو دتولید شو کارونو کارونو تحلیل لکه ژورنالونه ، ځینې یادښـــتونه ، انځورونه، او نور. ماهیت ته په کتو : عملي څیړنه: دورځنې ژوند په عملي ســـتونزو دحل په موخه تړې ګټه اخیســـتل کیږي چې اوس وخت کې داکثرو څیړونکو دا رایه ده چې په سازمانونو او صنعت په برخه ددغه ډول څیړنو څخه ګټه اخیســـتل کیږي۲-نګه څیړنه: داڅیړنه بنیادي څیړنو په نوم هم یادیږي ، داډول څیړنې دعلمي تیوري دزیاتوالي لپاره په علمي برخه کې ترســـره کیږي او په دې برخه کې ترســره کیږي په دې څیړنه کې دموضــوع په اړه معلومات پیداکیږي ســتونزې په اړه ، نګه څیړنه ډیرزیات وخت په برکې نیســي لکه څیړنه دیو ځانګړي ســازمان پورې نه وي تړلې بلکې ټولو ســازمانونو لپاره وي شــه مثال یې دکارکوونکو تشــویقونه ده څیړونکی

ketabton.com - The Digital Library

غواړي هغه فکتورونه پیداکړي چې څرنګه کارکوونکو ته جرت ورکړی چې خپل ځانونه دسازمان دموخو دلاسته راوړلو لپاره وقف کړي.

دځیړنې څخه لیدنه:دموضـــوع ټاکل---ځیړنیزه پوښـــتنه پیداکول---تیرولیکنو ته کتنه---فرضـــیه---متحولونو ټاکل---دځیړنې ډیزاین ټاکل---معلوماتو ټاکل او دنمونې ټاکل---دمعلوماتو پروســـیس او تحلیل---دځیړنې لیکل. ۱-دځیړنې موضـــوع ټاکل: دځیړنې پیل دموضـوع ټاکلو څخه کیږي*ځیړنه کې موضـوع ټاکل مهمه برخه ده او همدغه برخه نورې برخې متاثره کوي*ځیړنه کې دموضوع ټاکل یوه ستونزمنه برخه ده*ځیړونکی باید موضوع ټاکلو وخت کې دموضوع پراخوالی په نظر کې ونیسي*ځیړونکی باید داسې موضوع وټاکې چې لیوالتیا ورسره ولري*دځیړنې موضـوع چې څومره روښانه او مشـخصـه وي په هماغه اندازه ښه وي*ځیړونکی دموضـوع ټاکلو کې باید اخلاقي اړخ ته یې پاملرنه وکړي*ځیړنه کې هڅه وشـــي چې نورو ته یې زیان ونه رســـیږي. دځیړنیزو اخلاقو پیژندنه: ځیړونکی دځیړنې پرمهال داسې رویه خپله کړي چې دخلکو حقوق په پام کې ونیسي او هغوی زیانمن نشي دارویه ځیړنیزو اخلاقو په نامه یادیږي. دځیړنې عمومي اصول: ځیړنه : دځینو اصولو تابع ده او پرمختللو هیوادونو کې دغه اصـــول عبارت دي له:۱-نورو ته احترام۲-دضـــرر مخنیوی۳-دبرخوالو معلومات پټ ساتل۴-دبرخوالو خپلواکه ساتل۵-دځیړونکي روغتیا۶-که چیرې دوهم لاس معلومات څخه ګټه اخلي نو دامعلومات باید دقانوني لارو څخه ترلاســـه کړي۷-ځیړونکی باید دادبې غلا څخه مخنیوی وکړي.ځیړنیزه ســـتونزه : هرهغه څه چې ته یې په هکله ځیړنه کوي یا هغه ادعا چې ته یې ثابتول غواړې یا هغه پوښـــتنه چې ته یې ځوابول غواړې ځیړنیزه ستونزه ده یا ==هغه ستونزه چې ته یې په اړه ځیړنه کول غواړې ځیړنیزه ستونزه ده چې همدغه ستونزه ستا دځیړنې دموضوع محتوا برابروي*ستونزې ته باید خپل فکر کې جوړښـت ورکړي ترڅو راتلونکو پراوونو لپاره یو ســمه لاره خپله کړي. دځیړنیزې ســتونزې اهمیت:۱-ځیړنې پروســه کې مهم کار دځیړنې دســتونزې جوړښـت برابرول دي دا داســې مثال لري لکه : مخکې دســفر ځان ته موقیعت معلومول.۲-که ځیړنه کې په ځیړنیزه ســتونزه زیات فکر وشـــی په هماغه اندازه ښــه راځي۳-که ته غواړې یوه ستونزه حل کړې نو دامهمه ده چې په ټوله معنا ستونزه وپیژنې۴-ځیړنیزه ستونزه چې کله ؟؟؟نودازمونږ دځیړنې په نورو برخو کې همکاري کوي لکه: کوم ډول ځیړنه وکړو او کوم ډول ستراتیژي پکارواچوو. دیوې ښې موضـوع ټاکل: ۱-دیوې ښې موضـوع ټاکل دځیړنې لپاره دحالاتو پورې اړه لري۲-که دپوهنتون محصـل یاست دتحصـیلي دیپلوم ترلاســه کولو لپاره ځیړنه کوی نو داســې موضـوع باید وټاکی چې دارزوند پوهنتون شـرایط پوره کړي۳-موضـوع باید دمحصـل دمسـلک مطابق وي۴-دځیړنې موضـوع لپاره باید مالي امکانات او مناسب وخت په پام کې ونیسي ۵-اکثره ځیړونکې وایي چې دځیړنې لپاره ښه موضوع هغه وخت شـــونې ده چې کله روښـــانه ځیړنیزه پوښـــتنه او روښـــانه موخې ولري. دځیړنیزې

ketabton.com - The Digital Library

ستونزې په ټاکلو کې دپام وړ ټکي۱-لیوالتیا: څېړنیزې ستونزې ټاکلو وخت کې څېړونکی باید خپلې لیوالتیا وګوري چې ایا دغه موضوع کې لیوالتیا لري که نه۲-څېړونکي سره باید دځیرني دپروسې په اړه په زیاته اندازه معلومات پراته وي. ترڅو وکولای شي چې ځان سره دغه څېړنه انځورکړي چې څومره وخت او ځرنګه يي پای ته ورسوي۳-دمفکورې اندازه کول: کله چې څیړونکی کومه څېړنه ترسره کوي باید دهغې مفکورې داندازه ګیرۍ او شاخصونو په اړه معلومات ولرې۴-دتخصص کچه: داچې څیړونکی په غاړه ده نو باید څېړنه په خپله سرته ورسوي که څه هم لارښود استاد ورسره مرسته کوي۵-معلوماتو شتون: څیړونکی باید داړوند ستونزې معلوماتو دراجمع کولوفکرمند وسي ۶-اخلاقي موضوعات:څیړونکی باید څېړنه کې اخلاقي اړخ په پام کې ونیسي . دځیرنې موضوع ټاکل: کومار دځیرنې دموضوع ټاکلو لپاره لاندې اووه مرحلې بشودلې دي۱-هغه ساحه چې ته په کې دخپل مسلک له مخې لیواله یې هغه وټاکه۲-لمړي قدم کې مو یوائې دخپلې خوښې موضوع وټاکله ،په دې برخه کې اوس هغې پورې ټرلې کوچنې برخې دیو لسټ په بڼه ترتیب ول۳-دغه مرحله کې دخپلې لیوالتیا له مخې دلست شوو ستونزو کوچنیو موضوعاتو څخه یوه موضوع ټاکو۴-دې مرحله کې دځیرنیزې پوښتنې راولاړول دي ۵-دموخو تشکیلول (برابرول) چې هغه څېړنه دکوم هدف لپاره ترسره کوو. څېړنیزه پوښتنه او څېړنیزې موخې ترمنځ فرق دادی چې څېړنیزه پوښتنه هغه پوښتنه ده چې په څېړنه کې ورته ځواب ویل کیږي او هماغه سوال الفاظو ته بدلون ورکوي او بیانیه شکل ته يي اړول موخې دي۶-دې برخه کې دخپلې څېړنې اړوند سرچینې ګورو معنا وخت، او مالي امکانات لرم او که نه لرم ترڅو دغه څېړنه ترسره کړم۷-دې برخه یو ځل بیا پورته ټوله پروسه وګوری که مو پوره اندازه منابعو او نوره کومه ستونزه نه وه. نو ځان څخه بیا وپوښته چې ایا زه حقیقي توګه لیواله یم چې دغه څېړنه ترسره کړم . ایا زما لپاره دغه منابع بسنه کوي. دغو پوښتنو ته په حقیقي بڼه ځواب ترلاسه کړی که ځواب مو منفي وه نو دځیرنې پوښتنو ته بیا کتنه وکړه. دځیرنیزې پوښتنې ټاکل (پیداکول)دځیرنې موضوع ټاکلو وروسته دموضوع اړوند څیړونکې لخوا څیړنیزه پوښتنه راولاړیږي *دځیرنې پوښتنه هغه پوښتنه ده چې څیړونکی يي په خپله څیړنه کې ځوابول غواړي*څیړنیزه پوښتنه څیړنه کې مرکزي نقش یا رول لري*ځنګه چې څیړونکی پوښتنه رامنځ ته کوي باید خپلو منابعو او په نښه شو معلوماتو ته وګوري له هغې وروسته دې پوښتنه رامنځ ته کړي . څیړونکی دځیرنې په وخت کې لاندې نقاط په نظر کې ونیسي ۱-دځیرنې لپاره سمه موضوع ټاکل: داسې موضوع وټاکي چې زړه رابنکوونکې، جالبه او ټولنې ته يي ګټه ورسیږي۲-که علمي رتبې ترلاسه کولو په موخه وي نو باید همغه پوهنتون شرایطو ته په کتو موضوع وټاکي۳-څېړنه باید روښانه وي۳-تیرولیکنو ته کتنه: ۱-تیرولیکنو ته کتنه دځیرنې هغه برخه ده چې څیړونکي ته دځیرنې موضوع په اړه ژور معلومات ورکوي۲-تیرولیکنو ته کتنه داګټه لري چې

ketabton.com - The Digital Library

دځيړنې دميتودونو په اړه نقل ورکړي او ستا په ميتود کې چې کومه نيمګړتيا وې هغه درته په ګوته کړي ۳-پخوانيو ليکنو لوستل ځيړونکي سره مرسته کوي چې ايادامو‌ضوع دځيړنې وړده که نه ده۴-تيرو ليکنو ته کتنه ځيړونکي ته يوه روښانه لارښوونه کوي چې دغه ځيړنه کوم محدوديت لري۵-اکســـفورډ په قاموس کې (لټريچر)دوه معناګانې لرى۱-دادبياتو په معنا سره ۲-په يو ه مشخصـه موضـوع کې چاپ او ليکل شوو معلوماتو ته وايى۶-تيرو ليکنو ته کتنه په دوو برخو کې کارول کيږي۱-دپروپوزل په مهال۲-ځيړونکى دليکنو په برخه کې تري کاراخيستل کيږي. تيروليکنو ته د کتنې ګټې۱-ځيړنيزه موضوع روښانه کوي۲دځيړنې ميتودولوژي ښـــه کوي۳-تيروليکنو ته کتنه ځيړونکي ســـره مرســـته کوي چې ټاکل شـــوې موضـــوع دځيړنې وړده او که نه ده .ځرنګه تيرو ليکنو ته کتنه وکړو. تيرو ليکنو ته دکتنې په موخه په اړونده برخه کې دنورو ليکوالانو ليکنې خلاصـــه کول دي چې په دې برخه کې لاندې چارې وړاندې شوي۱-دکومې ژبې دليکنې څخه ګټه واخلم انګليش،دري ، عربي *زما موضوع کوم مضمون پورې اړه لري حسابداری مديريت، او که عامه اداره*موضوع کومې برخې پورې اړه لري، دولتي که خصوصي يا صنعتي يا سوداګريز*جغرافيايې سرحد داسيا که افغانستان ختيځ که لويديځ*دنشر موده دتيروځو کالو ليکنې راوخلى۲-دوهم قدم کې ټاکلي موضوع په اړه مهم ټکې په ګوته کړى---۱-لکه دموسمونو تاثيرات په جرايمودغه موضوع کې موسمونه او جرايم مهم ټکي دي۳-کله چې موضـوع کې مهم ټکي په ګوته شو نو بيا دې اړونده مواد پيداکړي چې دې کې تيرو ليکنو ته توجه وکړي چې تيرو ليکنو ته دکتلو لپاره زياتې سرچينې شتون لري لکه:۱-درسي کتابونه۲-جورنالونه۳-علمي ويب پاڼې۴-تيزسونه. درســي کتابونه يو له شـو منابعو څخه دي۴-دلټون طريقه: په انټرنيټ کې دخپلې ټاکل شـوې موضـــوع لټول*که په کتابونو کې دموضـــوع لټول غواړى نولمړى خپله موضـــوع پوره ولټوى*که جورنال څخه ګټه اخلى لمړى مشـــخص جورنال خلاص کړه په هغې کې لمړى پوره موضـوع ورکړى که ونشوه، بيايې مهم ټکي ولټوه ترڅو ټاکل شـوې برخه موضـوعات پيداکړى ۵-اکثره ځيړونکي دنورو ځيړونکو پوښـــتنه کوي چې څومره علمي ځيړنې راجمع کړي، دعلمي ځيړنو راجمع کولو لپاره کوم معيار نه دى ټاکل شـــوى خو بيا هم بايد دومره زيات نه وي چې راټولول يې امکان ونه لري او نه دومره کم وي چې يو يا دوه ليکنې وي. خو ځينو کتابونو يې حد تر ۵۰ پورې ښـــودلى دى*کله دې چې دغه ليکنه پيداکړه الف احمد ليکنه ب محمود ليکنه چې دغه برخه بيبلو ګرافي په نوم يادږي. ۶-ورپســـې دي راټولې شـوي مقالې او ليکنې له نظر څخه تيرې کړي چې انګليســـې کې ورته ســـکيمينګ وايي۷-بيادهرې مقالې اړونده برخې له ځان ســره ياداشـت کړى---ســکيمينګ دراټولو شـوليکنو او مقالو څخه مطلب نقاط يا دموضـوع مطابق نقاط اخيستل عبارت دسـکيمنګ څخه دى.کله مو چې راټولې شـــوې مقالې او ليکنې له نظر څخه تيرې کړې بيادهرې مقالې اړونده برخې په لاندې ډول سره ياداښت کړى. بيبلوګرافي ياداشول: په دې برخه کې دمقالې کتاب او نورو

ketabton.com - The Digital Library

برخو په تړاوو او هغه مکمل معلومات چې دنشر په برخه کې تري کار اخیستل کیږي. هغه باید ولیکل شـي که مقاله وي نو دلیکوال نو م دلیکوال دکورنۍ نوم دنشـر تاریخ ولیکل شـي. که کتاب وي دکتاب اړوند معلومات له ځان سره ولیکي په دغه برخه (ای پي ای)apaډیزاین څخه ګټه واخلئ۲-دمتن لنډه خلاصـه: هرڅه چې لولی په هغې کې اړونده برخې یادښـت په بڼه ترتیب او دهغې خلاصـه ولیکئ او دا دوخت سـپما او زیاته مرسـته کوي .نوټ: چې دې سره اړوند موضـوع په اسـانۍ سره پیداکولای شـو۳-تکمیلوونکي معلومات : : په دې برخه کې دلیکنو زیاتې معلومات لکه دکتاب د(اې بې اس اینisbn)نمبر اوداســې نور ځان ســره ثبت کړئ ددې کارګټه داده چې کـه انلاین کتـاب پیداکول غواړی نو پـه اســـانۍ ســـره پیداکیږي*دخلاصـه کیدو وروسـته په منظمه توګه جوړښـت ورکړه چې همدغه پروسـه چې دي حل کړه دي ته دتیرولیکنو کتنو وایي چې دځیرنې پروپوزل او دمقالې لیکنه کې تري ګټه اخیسـتل کیږي.دلیکلو ارزیابې خپله کیږي.داچې انټرنیټ په واسـطه کولای شـو چې دیو موضـــوع په اړوند په لســـګونو مقالې یا موضـــوعات لاس ته راوړو ځیرونکی به ځنګه وپوهیږي چې اړونده موضـوع یا مقاله زما دټاکل شـوېموضـوع مطابق ده دپورته پوښـتنې لپاره کوم معیار نشته خو بیا هم داسي ټکي شته چې لیکوال سره همکاري کوي چې په لاندې ډول دي ۱-کله چې کومه موضـــوع لولی نو لومړی دخپلې موضـــوع پوښـــتنه او موخو ته وګوره بیا له هغې وروسته موضوع ته وګوره که داموضوع ستا دټاکل شوې موضوع او موخو ســـره ورته یا نږدې وي نو ویې لوله او که ســـتا دموضـــوع مطابق نه وي نوبیا مه لوله۲-که ځیرونکی په دې ونه توانیږي چې کیفیت یی معلوم کړي بیادې دنشـــر جورنال لټه دې وکړي چې دغه جورنال په کومه کټه ګورۍ کې راځي .دتیرولیکنو په اړه مهم ټکي کوم دي۱-تیرولیکنو په اړه مهم ټکي په لاندې ډول دي ۱-دتیرولیکنو کتنه باید په منطقي ترتیب ســره ولیکل شـي یعنې هغه په خپل فکر کې انځور اوترتیب یی برابر کړي۲-دلیکلو پرمهال دنورو خلکو دکړنو نقل کول یو اساسـي شـرط دی که دغه کارونه کړي نو ځیرونکی دادبې غلا مرتکب شوی ۳-کله چې دتیرو لیکنو کتنه پای ته ورسیده څو ځله یي ځان سره تکرار کړي ترڅو نیمګړتیاوې تري ختمې شـي ۴-ځینو کتابونو کې بیا دتیرولکینو لپاره یوه نقشـه جوړیږي او بیا هغې ته په کتو سره دنقشـې منځ برخې راخلي او هغې څخه په لیکنه کې ګټه اخلي *مخکې لـه دې چې ځیرونکی دتیرولیکنو دبرخو پـه اړه لټـه وکړي نو لومړی دی دځیرنې موضـــوع موخې او ځیرنیزه پوښـــتنه په روښـــانه توګه وټاکي او همدارنګه په دې وپوهیږي چې ایا زه ددې توانایي دمالي او بدنې اړخه لرم چې دغه ځیرنه ترســـره کړی *دتیرو لیکنوو کتنه په کیفي ځیرنه کې دځیرنیزې ستونزو دپوهیدو په برخه کې مرسته کول او ددې ترځنګ دځیرنیزي پوښـتنې او فرضـیه ټاکلو کې مرسـته کوي همدارنګه دمعلوماتو راټولولو او تګ لاره هم داپه ګوته کوي .دځیرنې پروپوزل: ځیرنیز پروپوزل دځیرنې یوه مهمه برخه ده*ځیرنیز پروپوزل هغه پلان دی کوم چې ځیرونکی خپله ځیرنه ځرنګه ترسره

ketabton.com - The Digital Library

کوي دهغې په اړه معلومات ورکوي.دځېرنې دپروپوزل اړتیا: ۱-یوه روښانه تګلاره دځېرنې لپاره برابروي یعني ځېرنه چیرته څنګه او څرنګه ترسره شي۲-دتاثیرکوونکي دغوښتنو سره ورته والی ولري کوم سازمان لپاره ځېرنه کوي دهغې سازمان شرایط په نظر کې ونیسي ۳-دامکان وړ وي: داچې ځېرنه یوه پروسه ده چې نوي شیان پکې پیداکیږي نو کله چې یو موضوع ډیر جالبه وي وي نوهغې برخه کې دځېرنې عملي کول امکان ونه لري نو همدا وجه ده چې ځېرونکی پروپوزل برابروي پکې داپه ګوته کوي چې دغه ځېرنه کې دکوم میتود څخه کار اخیستل شوی یا واخلي.دپروپوزل دلیکلو برخې: داچې پروپوزل څرنګه ولیکل شي په دې تړاوو دوه جوړښتونه شتون لري۱-هغه جوړښت چې په نړیواله کچه ترې ګټه اخیستل کیږي اوشوي ده۲-هغه جوړښتونه چې هرسازمان دځان لپاره بیل بیل جوړ کړي وي. نوټ: هغه پروپوزل چې په نړیوالو انګلیسې کتابونو کې ترې یادونه شوي هغه په خپل وجود کې دعنوان-تایید –ځېرنیزه پوښتنه او موخه میتودولوژي –تقسیم اوقات –اواخځلیکونو برخې هریوجلاجلا تشریح کوي. همدارنګه دځېرنې عنوان او نوم باید ساده او لنډ وي همدارنګه ځېرونکی هڅه وکړي چې داسې نوم ځېرنې ته ورکړي چې لوستونکو پام ځان خوا ته راوړوي او دې ته اړ شي چې ویې لولي . میتودولوژي *دځېرنې پروپوزل کې دمیتودولوژي برخه ډیره مهمه ده*دې برخه کې هغه معلومات وي چې څرنګه دغه ځېرنه ترسره کړم دکوم میتود څخه ګټه واخلم *همدارنګه په دې برخې کې هغه معلومات وي چې څرنګه معلومات راټولوي او څرنګه یې پروسیس کوي*ددې لپاره چې دغه برخه سمه اوسي نو ځېرونکی دځېرنیز ډیزاین –ګډوانوالو شمیر-اخلاق اړخ او تګ لاره ټول روښانه کول غواړي. تقسیم اوقات دپروپوزل په دې برخه کې ځېرونکی دخپلې ځېرنې وخت مقابل لوري ته وړاندې کوي چې دغه ځېرنه دومره وخت په برکې نیسي.لګښت ؛په دې برخه کې ځېرونکی دکوم سازمان لپاره ځېرنه کوي یا داسې ارګان وي چې ځېرنې مقابل کې ځېرونکي ته مزد ورکوي نو ځېرونکی باید لګښت منظم لست برابر کړي.اخځلیکونه: برخه: *پروپوزل اخرنۍ برخه اخځلیکونه دي*ځېرونکی دکومو منابعو څخه ګټه واخلي هغه باید دلته ذکر کړي.کله چې ځېرونکی دخپلې ځېرنې لپاره پروپوزل برابروي دلاندې نیمګړتیاوو له کبله نه قبلیږي.۱-موخه روښانه نه وي: کله چې پروپوزل کې دځېرنې موخه او هدف روښانه نه وي دمقابل لوري لخوا نه قبلیږي۲-کله چې دبیا ټاکل شوی میتود اواړونده موضوع ترمنځ توافق سم نه وي معنا داچې---که دغه میتود وکارول شي نو ځېرنه به سمه نه وي۳-کومه موضوع چې ټاکل شوي وي هغه ډیره پراخه وي نوپه ټاکلې وخت کې داناشونې وي چې په اړونده برخه کې ځېرنه وکړي یا ==کوم تقسیم اوقات چې جوړشوی وي حقیقت څخه لري وي لکه په یومیاشت کې دافغانستان دولایتونو څخه لومړني لاس معلومات راټولول۴-په ځینو پروپوزلونو کې دمعلوماتو راټولولو تګ لاره سمه نه وي روښانه شوي او هم معلوماتو تحلیل په اړه سم معلومات نه وي راټول شوي چې داهم

ketabton.com - The Digital Library

دپروپوزل دنه قبليدو سـبب ګرځي. دمتحولونو ټاکل (تشـخيصـول)دمتحولونو ټاکل په څيړنه کې يوه اړينه او مهمه برخه ده دمتحولونو درامنځ ته کولو پروســـه په دواړو کمي او کيفي څيړنو کې شـــته خو په کمي څيړنه کې نظر کيفي ته يو څه زيات کارول کيږي. دمتحول او مفکورې ترمنځ فرق مفکوره خپلـه يوه ذهني انځور يـا درکونـه ده۲-دمفکورې او متحول ترمنځ فرق په اندازه والې کې دی کله چې يوه مفکوره اندازه شـي متحول ترې جوړيږي۳- مفکور ترهغې نه اندازه کيږي چې متحول ترې جوړ نه شـي چې متحول بيا داندازې وړدی . متحول : دڅيړنې دبرخوالو هغه ځانګړنه ده چې مختلف قيمتونه اخلي لکه جندر بنـــځه او نر دوه قيمتونه دي چې دجندر متحول يي اخلي)عمر عايدات او داســـې نور*يا متحول هغه مفکوره ده چې داندازه کيدو وړ وي *هرمتحول بايد حد اقل دوه قيمتونه واخلي*متحولونه يواځې داندازه کيدولپاره نه کارول کيږي بلکې داهمغه برخه ده چې څيړونکی په کې لاس وهنه هم کولای شـــي. يو څيړنه کې څو متحولونه شـتون بايد ولري ځواب: دمتحولونو تعداد هره څيړنه کې دبلې سره فرق کوي چې دغه تعداد هره څيړنه کې دڅيړنيزې موضوع پورې اړه لري کله چې څيړونکی موضـوع وټاکي نوهغې وروسـته دي فکر وکړي چې کوم شـيان دی چې په ټرلې متحول تاثير اچوي له هغې وروســـته دي همغه متحولونو په اړه معلومات ورکړل شـــي. لنډ ډول: دمتحولونو تعداد دڅيړنې دموضـــوع تابع دی په دې معنا که يوه موضـــوع دوه متحوله لري خو بله لس متحولونه لري نو څيړونکی بايد هڅه وکړي چې اړونده موضـــوع پورې ټرلي متحولونـه پـه نظر کې ونيســـي . کـه پـه کومـه څيړنـه کې دمتحولونو تعداد زيات يا کم شـــي نوسـتونزه به يي څه وي؟ ځواب داچې څيړونکی غواړي حقيقت ته ځان ورســوي نو که چيرته دمتحولونو تعداد زيات شـــي نواصـــلي ځواب څخه کم راځي چې دغه کار دواقعيت دکم اټکلولو سـبب ګرځي خو که دغه تعداد داصـلي حالت څخه کم شـي نو دنورو اټکلونو سبب ګرځي چې داکار په هغه وخت کې صـورت نيسـي کله چې دوه متحولونه خپل منځ کې يو بل سره خپل منځې اړيکه ولر ي نوټ: کله چې يوه څيړنه کې دمتحولونو شمير زيات وي په همغه اندازه څيړنه او دمعلوماتو تحليل سخت وي

ketabton.com - The Digital Library

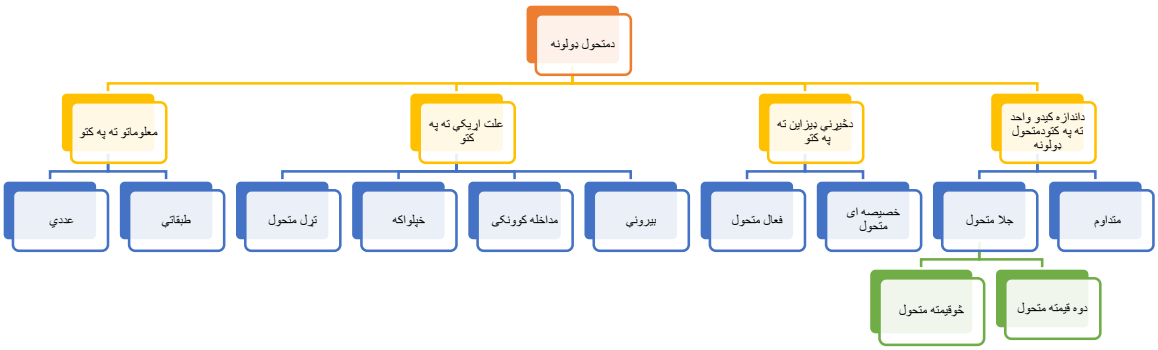

داندازه کیدو واحد ته په کتو دمتحول ډولونه: ۱-متداوم پرله پسې متحول:هغه متحول دی چې اعشـــاریه لرونکي اعداد په خپل وجود کې قبلوي۲-جلا متحول : هغه متحول ته وایی چې خپال وجود کې اعشـاریه دارقیمتونه نه اخلي لکه جندر کې ځیړونکي نشـي لیکلای چې نیم ســړی چې جلامتحول بیا په دوه ډوله دی۱-دوه قیمته متحول: هغه متحول ته وایی چې خپل وجود کې فقط دوه قیمته اخلي لکه سړی ښځه هوا اونور۲-څوقیمته متحول : هغه متحول دی چې په خپل وجود کې څو قیمتونه اخلي لکه ذده کړي دولسم ،لیسـانس ،ماسـټري، او داسـې نور.۲-دځیرنې ډیزاین ته په کتو دمتحول ډولونه۱-خصیصه اي متحول: هغه متحول دی چې ځیړونکی په هغې کې لاس وهنه نشـــې کولای چې دغه متحولونه اکثره دخپلواکه متحول په توګه پیژندل کیږي.لکه جنډر عمر۲-فعال متحول: هغه متحول ته ویل کیږي چې ځیړونکی په هغې کې لاس وهنه کولای شـــي اویا هغه کنترولولی شـــي۳-معلوماتو ته په کتو دمتحول ډولونه: ا-په دوه ډوله دي چې ځینو کې دکمي او کیفي متحول په نوم هم یادشـــوي۱-طبقاتي متحول: هغه متحول چې دیو ګروپ یا یوه کټګورۍ ځانګړنو پورې اړه لري مثال: دهو او نه پوښـــتنو ته ځواب ویل۲-عددي متحول : عبارت له هغه متحول څخه ده چې په هغه کې معلومات په عددي ډول وي. لکه ، دبازارموندنې دلګښـــت تاثیرات په تولیدباندې ۴-دعلت اړیکې ته په کتو دمتحول ډولونه : په څلور ډوله دی۱-بیرونی متحول: هغه متحولونه دي چې په شـکل داشـکالو خپلواک متحول دتاثیر لاندې راولي او اغیز پرې کوي لکه چاپیریال، هوا او داســـې نور۲-مداخله کوونکی متحول: هغه متحول دی چې خپلواکه او تړلي متغییرو ترمنځ اړیکه رامنځ ته کوي۳-خپلواکه متحول: هغه متحول دی چې کوم په یوه پیښـــه حالاتو کې دبدلون راوستلو مسولیت په غاړه لري*خپلواک متحول دتغییر کوونکي متحول په نوم هم یادیږي*کومه ځیرنه کې چې خپلواک متحولونه زیات وي په همغه کچه (نیوکې)کچه هم کم

ketabton.com - The Digital Library

وي خو خپلواکه متحول بايد په ټرلي متحول تاثيرات ولري مثلا(سوداقتصادي وضعه،کورنۍ تربيه،دخپلواک متحولونو مثالونه دي)۴-ټرلی متحول(حاصل متحول)هغه متحولونه دي چې په يوه علمي څيړنه کې دنورو شيانو تغييرات په همدې متحول کې کتل کيږي. ټرلي متحول: ته ځکه ټرلی متحول وايی چې داخپلواکه متحولونو پورې ټرلی وي يا په يوه علمي څيړنه کې پيښه بايد يو ه همدغه ټرلي متحول تشکيلوي مثال دکارکوونکو مزد دجرايمو کچه داټرلي متحولونه دي. دمتحولونو داندازه ګيرۍ –خپله اندازه کول هغه پروسه ده چې ديو شي اندازه او کميت په کې پيداکيږي*داندازه کولو نه هدف دلته نومرې(عدد) ورکول دي داچې مونږ دوه ډوله متحولونه لرو يو هغه چې مفعولي شکل لري په اسانۍ سره اندازه کيږي. او بل خلکو کې دفاعي بڼه لري اندازه کول يې سخت وي نو ددې لپاره لمړی مفکوره په وړو برخو ويشوو او هغه وړو برخو ته عناصر پيداکوو او په داسې ډول يې رامنځ کوو چې دښکاره کيدووړ وګرځي*ځينې شيان په اسانۍ سره عدداخلي لکه لوړوالی يا وزن خو ځينې نوريې دعدد په بڼه نه وي لکه (ښځه يا نر)نو اوس کله چې متحول په معياري بڼه عددنه اخلي هغه ته مونږ دليکنو داصولو له مخې دمعيار په مټ نومرې ورکوو دمفکورې داندازه کولو لپاره څلورمرحلې شتون لري ۱-مرحله:خپله مفکورې رامنځ ته کول په دې برخه کې څيړونکی دخپلې موضوع په اړه پوهه ترلاسه کوي چې په مفهوم يې پوه شي.۲-قدم دهمدغه ټاکل شوې مفکورې بعدونه وټاکه: دې برخه کې څيړونکی فکر کوي چې کوم شيان دغه مفکورې سره پيوسته دې۳-دبعدونو دمشخصولو وروسته داندازه کولو په خاطر غنام (شاخصونه)رامنځ ته کول: شاخصونه: هغه مشخص پوښتنې مقياسونه دي په کوم سره چې ځواب ورکوونکي پو هه اونظريات اندازه کيږي.۴-په تعليمي جوړشت کې ذده کړې يوه مهمه مفکورو څخه ده نودذده کړې مفکوره بايد په بعدونو وويشو لکه۱-پوهه۲-دغه پوهه ځان سره ساتل۳-دغه ساتل شوې پوهې څخه په عمل کې ګټه اخيستل. داندازه کولو مقياسونه: مقياس يوه وسيله يا ميکانيزم دی چې ديومتحول په داخل کې دوګړو او شيانو توپيرونه راپه ګوته کوي چې له يو بل سره څومره فرق لري*څيړونکی په مختلفو لارو کولای شي چې متحول اندازه کړي لکه: نومول شوی مقياس : ترتيبي مقياس –وقفه لرونکی مقياس او نسبتي مقياس*نومول شوی مقياس او ترتيبي مقياس دکيفي معلوماتو لپاره او فاصله لرونکی او نسبتي مقياس دکمي معلوماتو لپاره په کارورل کيږي نومول شوی مقياس : يو دساده سيستمونو دمقياس څخه شميرل کيږي*په دغه اانداز ه ګيرۍ کې څيړونکی يو متحول په دوه ډلو او برخو ويشې او هرې برخې ته ؟؟دليبل په بڼه ورکوي ورکوي ترڅو هغه وپيژني نومول شوی مقياس کې کيفي معلومات په کمي معلوماتو بدلوو*دامقياس ديوشي اړيکه دبل شي سره نه ښايي فقط ددوه برخو توپير لپاره رامنځ ته کيږي۲-ترتيبي مقياس :*داترتيب دصعود څخه دنزول دښه نه دخراب په لور دلوړ څخه دټيت په لور او په داسې نورو طريقو سره ترتيبيږي.*ترتيبي مقياس کې دميډيان څخه کاراخيستل کيږي۳-وقفه

ketabton.com - The Digital Library

لرونکی مقیاس په دغه اندازه کې دځیړونکي دبرخو ترمنځ داصـــولو له مخې مســـاویانه اندازه یو فاصـــله یا وقفه ټاکي*په دغه مقیاس کې دپیل اوپای ټکی معلوم او هره برخه یي په مســـاوي برخو تقســـیم شـــوي وي همدارنګه په دې مقیاس کې دجمع او تفریق عملیه ســـرته رسیږي .نسبتي مقیاس: *دغه میتود کې اندازه دتناسب په واسطه ټاکې *په دغه مقیاس کې احصـــایوي ازمایښـــتونه ترســـره کیږي*دغه مقیاس دنومول شـــوي ترتیبي وقفه لرونکی مقیاســونو دمیتودونو په ګټه اخیســتو رامنځ ته شــوي. فرضــیه جوړول : عمومي معلومات .دفرضـــیې څخه یواځې په کمي معلوماتو کې ګټه اخیســـتل کیږی۲دفرضـــیي څخه موخه دځیړنیزې ستونزې واضح کول او مشخصول او په هغې باندې تمرکز کول دي۳-په څیړنه کې یو یا څو فرضـــیي رامنځ ته کولای شـــو . فرضـــیي دګومان په مټ رامنځ ته کیږي. دفرضـیي تعریف: فرضـیه دجمعییت دپرامیترو په اړه ادعا یا انګیرنه ده : یا فرضـیه دیوې پیښـې اړیکې اوحالاتو په اړه یو ګمان –انګیرنه ، شـک یا یو نظر دي کوم حقیقت یا واقعیت چې تردې دمه تاته معلوم نه وي دفرضـــیي اهمیت په لاندې ډول دی ۱-فرضـــیه څیړنیزه ستونزه روښانه او مشخصوي۲-دفرضیي رامنځ ته کول څیړونکي سره مرسته کوي چې کوم ډول معلومات راټول او کوم ډول معلوماتو راټوللو څخه ډډه وکړو۴-دفرضیي رامنځ ته کول دځیړنې اهمیت لوړوي دفرضـــیي ځانګړتیاوی۱-فرضـــیه باید روښـــانه او دقیقه وي څیړونکی باید هڅه وکړي چې فرضیه داسې ترتیب کړي چې دپوهیدو وړوي ۲-فرضیه باید دازمایښت وړوي څیړونکی باید فرضـیه داسـې ترتیب کړي چې دازمایلو وړ وي۳-فرضـیه باید مشـخصـه وي څیړونکی باید دا هڅه وکړي چې فرضـیه وړه اومحدوده کړي۴-فرضـیه باید دمتحولونو ترمنځ اړیکه په ګوته کړي. دفرضـــیي ډولونه۱-جهت لرونکې فرضـــیه : عبارت دهغې فرضـــیی څخه دی چې دخپلواک متحول تاثیرات یا دارتباط جهت په ټرلي متحول باندې معلوم وي یا ===هغه فرضـــیه ده چې ددوه متحولونو ترمنځ اړیکه (مثبته منفي)بیانوي۲-جهت لرونکې فرضـیه : هغه فرضـیه ده چې دیو متحول اړیکه یا توپیر دبل سره بنایي خو دمتحولونو لار ې نه په ګوته کوي.

پای

۶/۵/۱۴۰۱نیټه

ماسپښین مهال

یارمحمد شیرزی

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English